

**T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**111 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN 168.-337. SAYFALARININ
TRANSKRİPSİYONU ve DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Recep TEMEL

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hamit ŞAFAKCI

ARTVİN-2019

TEZ BEYANNAMESİ

Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum **111 Numaralı Mühimme Defterinin 168.-337. Sayfalarının Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi** adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Artvin Çoruh Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Artvin Çoruh Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2019

İmza
Recep TEMEL

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğr. Üyesi Hamit ŞAFAKCI danışmanlığında, Recep TEMEL tarafından hazırlanan bu çalışma/...../..... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **TARİH** Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : İmza:.....
Jüri Üyesi : İmza:.....
Jüri Üyesi : İmza:.....
Jüri Üyesi : İmza:.....
Jüri Üyesi : İmza:.....

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

.... /...../

Dr. Öğr. Üyesi Hamit ŞAFAKCI
Enstitü Müdürü

ÖZET

111 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN 168.-337. SAYFALARININ TRANSKRİPSİYONU ve DEĞERLENDİRİLMESİ

Divan-ı Hümayunda alınan kararların kaydedildiği defterlere Mühimme Defteri denir. Padişahın onayı alındıktan sonra gerekli yere gönderilen fermanların suretleri bu defterlere kronolojik olarak kaydedilir. Bu çalışmada 111 Numaralı Mühimmde Defteri (168.-337.) sayfaları transkrip edilmiş ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Çevirisi yapılan sayfa aralıklarındaki hükümlerin tarihi h. 1111-1112 m. 1699-1700'dür. Bu defter Osmanlı'nın kuruluştan beri en çok toprak kaybettiği Karlofça Anlaşması'nın imzalanmasından önceki ve sonraki döneme ait hükümleri içerir. Bu tarihte Osmanlı dağılma dönemine girmiştir. 111 Numaralı Mühimme Defteri, 22. Osmanlı sultanı II. Mustafa (1695-1703) saltanatı dönemiinin siyasi, askeri, idari ve toplumsal olaylarını ele alan çalışmalar için, divan-ı Hümayuna yansıdığı kadarıyla, kaynak teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mühimme Defteri, II. Mustafa

SUMMARY

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF THE PAGES 168.-337. OF THE NUMBERED 111 MÜHİMME REGISTER BOOK

The books in which the decisions taken in the divan-ı hümayun are recorded are called mühimme Book. The copies of the edicts sent to the required place after the approval of the Sultan are recorded chronologically in these books. In this study, numbered 111 Mühimme Book have been translated and evaluated. Date of provisions in translated page ranges is h. 1111-1112 m. 1699-1700. This book contains the provisions of the period before and after the signing of the Karlofça Agreement, where the Ottoman Empire lost the most land since the establishment. At this time, the Ottoman Empire entered the period of disintegration. Numbered 111 Mühimme Book is source of political, sociological, military administrative studies in 2nd Mustafa's reign.

Keyword: Mühimme Book, 2nd Mustafa

İÇİNDEKİLER

TEZ BEYANNAMESİ	i
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	ii
ÖZET	iii
SUMMARY	iv
KISALTMALAR	xix
ÖNSÖZ.....	xx
GİRİŞ.....	1
1. Divan-ı Hümayun	2
2. Divan-ı Hümayun Üyeleri	5
3. Divan-ı Hümayunun Görevleri	6
4. Divan-ı Hümayun Kalemleri	7
4.1. Beylikçi ve Divani Kalemî	7
4.2. Tahvil Kalemî	8
4.3. Ruus Kalemî	8
4.4. Amedi Kalemî.....	9
5. Divani Yazı Çeşidi.....	9
6. Mühimme Defterleri	9
7. 111 Numaralı Defterin Diplomatik ve Fiziki Özellikleri	14

BİRİNCİ BÖLÜM KONULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Suç ve Cezanın Tanımı.....	17
1.1. Sürgün (Nefy)	19
1.2. Kalebend Cezası	21
2. Eşkîyalık Faaliyetleri	22
2.1. Levent, Sekban, Suhte Gruplarının ve Yeniçerilerin Eşkîyalık Hareketleri.....	30
2.2. Bebe Süleyman Vakası.....	31
2.3. Yörük Taifesinin Eşkîyalık Faliyetleri	32
2.4. Arnavut İsyanı	33
3. Kilise ve Manastır Tamirleri.....	35
4. Gayriahlaki Olaylar	37
5. Diğer Konular	39

İKİNCİ BÖLÜM DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

168/556 Rakka'da Eşkîyalık Hakkında	46
168/557 Vakfa Ait Yerde Adam Yaralama	46

168/558 Bağdat ve Basranın ve Buradaki Askerlerin Nizamının Sağlanması Hakkında.....	47
168/559 Kaledend İtlakı	47
169/560 Bağdat Muhafazası İçin Görevlendirilen Askerlerin Yerlerine Ulaştırılması Hakkında	47
169/561 Edremid’de Halkın Huzurunu Bozan Kişinin Sürgün Edilmesi.....	48
169/562 Menteşe Sancağında Gasb ve Kızlara Tecavüz Hakkında	48
170/563 Özi Eyaleti Askerlerinin Kırım Hanı Devlet Giray’a Katılarak Buçak Sınırında Güvenliğin Sağlanması.....	49
170/565 Küffe Eyaleti Askerlerinin Kırım Hanı Devlet Giray İle Hareket Etmesi Hakkında...	49
170/567 Buçak Sınırının Güvenliği İçin Akdun Voyvodasının Kırım Hanı Devlet Giray’a Katılması Hakkında	50
171/569 Babadağı Askerlerinin Kırım Hanı Devlet Giray’a Katılması Hakkında	50
171/573 Kula’daki Kilisenin Tamirine Dair.....	51
172/580 Mısır Hazinesinden ocaklık İçin İrsal Olunan Akçenin Aciliyeti Hakkında.....	52
172/581 Kahire’den ocaklık Hakkında.....	52
172/582 Eşkivalık Hakkında	52
173/583 Anadolu Yakasında Eşkivalık Hakkında.....	53
173/584 Rakka’da Aşiretten Kaçanların Nakli İçin	54
173/585 Çukak’daki Kilise Tamiri İçin.....	54
174/587 Zahire Alımından Artan Akçenin Talep Edilmesi.....	55
174/588 Vakıf Mallarını Kaçıran Kişinin Yakalanması Hakkında	55
174/589 Kengiri Sancağında Eşkivalık Faaliyeti	55
174/590 Cebeci Başının Görevden Alınması	56
174/591 Kaledend İtlakı	56
175/592 Eşkivanın Halka Eziyet Etmesi Hakkında.....	56
175/595 Venedik Cumhuriyeti Hakkında.....	57
176/598 Aydın ve Saruhan Sancaklarında Eşkivalık Faaliyetleri.....	58
176/599 Koruma Görevinden Alınma	58
176/600 Girit Adasının Hesabının Görülmesi.....	59
176/601 Eski Görevliye Gelir Verme.....	59
176/602 Eşkivanın Cezasının Affı.....	59
177/603 Sinop Canik Kazası ve Küre, Saray Nahiyeleri Reaayasının Vergileri Hakkında	59
176/604 Bağdat’ra Vefat Eden Van Valisinin Mirasının İstanbul’ Gönderilmesi Hakkında.....	60
177/605 Bağdat’ta Vefat Eden Van Valisinin Mirasının Varislerine Verilmesi Hakkında	60
177/606 Narkub Nahiyesi Mutasarrıfının Eşkivalık Faaliyetleri.....	61
178/607 Ağrıboz Kalesi’nde Yoklama Yapılması Hakkında	61
179/637 Temaşvar Kalesi’nde Emekli Olan Muhafızların Hangi Mukataa Malından Gelirlerini Aldıklarının Yazılıp İstanbul’a Gönderilmesi Hakkında.....	64
179/638 Mütesellim ve Yeniçeri Gibi Davranarak Reayaya Zulm Eden Bir Kimsenin Tahliye Edilmesi Hakkında	64

180/639 Hacı Bektaş Kara Tekkesinde Taşkınlık Yapan Yeniçerilen Kıbrıs'ta Kalebend Edilmesi Hakkında	65
180/640 Taraklıborlu Kazasında Yeniçerilerin Reayaya Saldırması Hakkında	65
180/641 Kazye Kazasındaki Manastırın Tamir Edilmesi Hakkında	66
180/642 Livadiye Kazasındaki Manastırın Tamiri Hakkında	66
181/643 Darp ve Yaralama.....	66
181/644 Elbasan Kazasında Eşkivalık Faaliyetleri	67
181/645 Mısır Hazinesinden İstanbul'a Gönderilen Gelirin Gönderilmemesi Hakkında	67
181/646 Karayaka Kazasında Eşkivalık Faaliyetleri.....	68
182/647 Dizgin ve Uyuz Sancakları Mutasarrıfının Gerekli Tamirâtı Yaptırması	68
182/648 Niğbolu Mutasarrıfının Avusturya Elçisini Karşılama ve İstanbul'a Getirmesi	69
182/649 Birecik Mutasarrıfının Bağdat'a Gitmesi	69
182/650 Kalebend Cezası	70
183/651 Kalelerde Yoklama Yapılması Hakkında	70
183/656 Daha Önceden Verilen Beratin Yenilenmesi	71
184/657 Galata'daki Kilisenin Tamiri Hakkında	71
184/658 Kalebend İtlakı	72
184/659 Hayalık Kazasında Eşkivalık Faaliyetleri	72
184/660 Mübaşir Tayini	72
184/661 Vidin'deki Kilisenin Tamiri	73
184/662 Kilise Tamiri Hakkında	73
185/663 Yenipazar Kazasında İkamet İçin İzin Talebi	73
185/664 Belgrad Muhafazasında Olan Mısır Askerinin Yoklanması Hakkında	73
186/666 Şehr-i Zor'da Zuhur Eden İsyanın Bertaraf Edilmesi	74
186/667 Şehr-i Zor'da Zuhur Eden İsyan Hakkında	75
187/668 Şehr-i Zor'da Zuhur Eden İsyan Hakkında	76
187/670 Bağdat ve Basra'da Nizamın Sağlanması.....	76
188/671 Bağdat ve Havalisinde Nizamın Sağlanması Hakkında	77
188/672 Kalebend Cezası	78
188/673 Haleb'te Eşkivalık Faaliyetleri	78
188/674 Kalebend Cezası	78
189/675 Mekke'deki İmaretlerin Tamiri Hakkında.....	79
189/676 Trabzon, Ordu ve Rize'de Eşkivalık Faaliyetleri	79
189/677 Bağdat Kalesi Muhafazası İçin Lazım Olan Top Arabacıları Hakkında.....	80
189/678 İskilip'te Eşkivalık Faaliyetleri	81
190/679 Adana'da Eşkivalık hareketleri	81
190/680 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında	82
191/681 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında	83
192/682 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında	85

193/683 Mısır Hazinesinin Eksik Gönderilmesi Hakkında.....	86
194/684 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında	87
194/685 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında	88
194/686 Mekke ve Medine'ye Gönderilecek Surreler Hakkında	88
195/687 Mısır Gelirlerinin Tahsili Hakkında	88
195/688 Hac Kafilesinin Güvenliği	89
195/689 Beypazarı Nahiyesinde Eşkıyalık Hareketleri.....	89
196/690 Mısır Valisinin Eksik Ölçüde Altın Kesme İsteği	90
196/691 Burdur Kazasında Eşkıyalık Hareketleri	91
197/692 Mısır'da Vakıf Hakkında.....	92
197/693 Beypazarı'nda Eşkıyalık Hareketleri.....	92
197/694 Kengiri Kazasında Eşkıyalık Hareketleri	92
198/695 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi	93
199/696 Mısır'dan Mekke ve Medine'ye Giden Zahire Hakkında	94
199/697 Doğu Anadolu'da Eşkıyalık Hareketleri	95
199/698 Kolori Adası'ndaki Kilisenin Tamiri.....	96
200/700 İstanbulda Yaşamak İçin İzin Alınması Hakkında.....	96
200/701 Kalebend İtlakı	96
200/702 Van'daki Eşkıyaların Cezalandırılması	97
200/703 Borca Karşılık Çiftlik Verilmesi Hakkında	97
200/704 İstanbul'daki Debbağhaneler Hakkında	97
201/705 Selanik Kadısının Yakalanması Hakkında	98
201/706 Rumeliden Anadolu'ya Humbaracı Nakledilmesi Hakkında	99
201/707 Humbaracı ve Lağımcıların Biran Evvel Yerlerine Gelmesi Hakkında.....	99
201/708 Resmo Nahiyesi'ndeki Kilisenin Tamiri İçin.....	99
201/709 Sürgün İtlakı	100
202/710 Mekke'deki Tamire Muhtaç Yerlerin Araştırılması Hakkında	100
202/711 Ravza-i Mutahhara'nın Tamiri Hakkında	101
203/712 Mescid-i Şerif'in Tamiri Hakkında	102
203/713 Hırsızlık Suçu Hakkında.....	103
204/714 Mekke'de Yapılan Tamirat Hakkında	104
205/715 Mekke'deki Tamirat Hakkında.....	105
205/716 Haksız ve Fazla Vergi Alınması Hakkında	107
205/717 İmralı Köyündeki Kilisenin Tamiri	107
206/718 Mekke'de Tamire Muhtaç Yerler Hakkında	107
206/719 Ravza-i Mutahhara'nın Tamiri	108
207/720 Ravza-i Mutahhara ve Mescid-i Nebevi'nin Tamiri İçin	109
207/721 Denizli'de Eşkıyalık Hareketleri	110
207/722 Bursa'da Eşkıyalık ve Gasp.....	110

208/723	Timar Tevcihinde Usülsüzlük	111
208/724	Kürek Cezası İtlak	111
208/725	Ağrıboz'daki Manastırın Tamiri Hakkında	111
208/726	Pirevadi Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında	112
209/728	Ruha Ahalisinin Rakka Valisinden Şikâyetçi Olması Hakkında	112
209/729	Niş ve Belgrad Muhafazası Hakkında	113
210/732	Beypazarı'nda Eşkîyalık Faaliyetleri	113
210/733	Sürgün Cezası	114
210/734	Sürgün Cezası	114
210/735	Sürgün Cezası	115
210/736	Valtoz Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında	115
211/737	Sürgün Cezası	115
210/738	Harem Ağalarının Gümrükte Eşyalarına Dokunulmaması Hakkında	116
210/739	Osmancık'ta Eşkîyalık Faaliyetleri	116
210/740	Haksız Yere Vergi Alınması Hakkında	116
212/741	Limni'deki Kilisenin Tamiri	117
212/742	Vergi Tahsildarına Yönelik Eşkîyalık Faaliyetleri	117
212/743	Mekke'de Konaklamak İçin Kullanılan Medreselerin Tahrip Edilmesi Hakkında	117
213/744	ValtozCebel-i Aclun(?)Sancağı Mutasarrıfının Görevlendirildiği Yere Gitmesi	118
213/745	Rumeli'de Eşkîyalık Faaliyetleri	119
213/746	Saray Bosna daki Kilisenin Tamiri	119
214/747	Medine'deki Caminin Tamiri	120
214/748	Medine'de Tamire Muhtaç Yerlerin Tamiri Hakkında	120
215/749	Yörük Gruplarının Eşkîyalık Hareketleri	121
216/752	Yörük Gruplarının Eşkîyalık Hareketleri	123
217/753	Maraş Beylerbeyine Yönelik Eşkîyalık Faaliyeti Hakkında	124
218/755	Köy Sancağı Mutasarrıfının Reayaya Kötü Davranması Hakkında	126
219/756	Mekke ve Medine'deki Tamirat İçin Lazım Olan Malzemeler Hakkında	126
219/757	Surre Emîni'nin İhtiyaç ve Güvenliğinin Sağlanması	127
219/758	Surre Alayının Güvenliği Hakkında	127
219/759	Sürgün Cezası	128
220/760	Yörük Gruplarının Eşkîya Faaliyetleri	128
221/763	Yörük Gruplarının Eşkîya Faaliyetleri	129
221/764	İstanbul'daki Fırın Hakkında	130
221/765	Kaldine Kazasındaki Kilisenin Tamiri İçin	131
222/766	Ruha Ahalisinin Rakka Valisi'nden Şikâyetçi Olması Hakkında	131
222/767	Yanya Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında	132
223/768	Yörük Gruplarının Eşkîya Faaliyetleri	132
224/769	Bağdat ve Basra Havalisindeki Eşkîyalarla Mücadele	133

224/770 Tahsil Edilen Verginin İstanbul'a Gönderilmesi.....	134
225/771 Vefat Eden Devlet Görevlilerinin Mallarının İstanbul'a Gönderilmesi	134
226/776 Yörük Gruplarının Eşkîya Faaliyetleri	135
227/780 Elbistan Kasabasında Eşkîya Hareketleri	137
226/781 Kalebend Cezası	137
226/782 Kalebend Cezası	138
226/783 Tamir İçin Gönderilen Paranın Teslim Edilmesi.....	138
226/784 Cemisgezen'deki Kilisenin Tamiri Hakkında	138
228/785 Sürgün Cezası	139
228/786 Kavala Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında.....	139
228/790 Halktan Toplanan Vergi hakkında.....	140
229/791 Gasp, Darp ve Yaralama Suçlarına Kalebend Cezası Verilmesi.....	140
229/792 Yanya'daki Kilisenin Tamiri Hakkında	141
229/793 Tırhala Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında.....	141
229/794 Gayri Müslim Reayanın Zarar Görmesi Hakkında	141
230/795 Bursa'daki Kilisenin Tamiri Hakkında	142
230/796 Tunus'tan İzmir Gelen Gemideki Levendlerin Şehirde Taşkınlık Yapması	142
230/797 Kalebend Cezası	143
230/798 Önemli Bir İş İçin İstanbul'dan Edirne'ye Giden Görevlilerin İhtiyaçlarının Karşılanması Hakkında.....	143
231/799 Fırar Eden Asker ve Leventlerin Ulufeleri Hakkında	144
231/800 Suç İtlakı.....	144
231/801 Niğbolu Sancağında Eşkîya Faaliyetleri	145
232/802 Rumeli'de Eşkîya Faaliyetleri	145
232/803 Sipahilerin Timar Sahiplerinden Birini Öldürmesi	146
232/804 Galata'daki Kilisenin Tamiri	146
232/805 Bozcaada Muhafızının Evine Gönderilmesi.....	147
232/806 Elbasan Mutasarrıfının Tameşvar Muhafazasından Gönderilmesi	147
233/807 Haleb'te Eşkîya Faaliyetleri	147
233/808 Kalebend Cezası	147
233/809 Kürek Cezası	148
233/810 İbahim Ağa'nın İstanbulda Yaşaması İçin Verilen İzin Hakkında	148
234/813 Hacca Giden Devlet Görevlisinin Korunmasına Dair	148
234/814 Medine-i Münevvere Hakkında.....	149
234/815 Mekke'de Tamiri Gerek Yerlerin Tamir Edilmesi Hakkında	149
234/816 Maraş Kalesi'nde Hapis	150
235/817 Medine'de Tamiri Lazım Olan Yerler Hakkında	150
235/818 Vakıf Köylerinin Sınırları Hakkında	151
235/819 Şam Valisinin Amasya Mutasarrıfından Alacağı Hakkında	151

235/820 Rumeli’de Gayri Müslim Reayanın Zarar Görmesi	152
236/821 Beytül Haram’ın Tamiri Hakkında.....	152
236/822 Mescid-i Şerif’in Tamiri Hakkında	153
237/823 Mısır’dan Mekke ve Medine’ye Gönderilen Zahire Hakkında	154
237/824 Mısır’dan Mekke ve Medine’ye Gönderilen Zahire Hakkında	154
237/825 Sürgün Cezası	155
238/826 Savaş döneminde zarar gören Rumeli’deki yerlerin tamiri hakkında	155
238/827 Mekke ve Medine’deki Tamirat İçin Lazım Olan Malzemeler ve Para Hakkında	156
239/828 Anadolu Beylerbeyinin Görevine Dönmesi Hakkında.....	157
239/829 Haleb Vali’sinin Bağdat Muhafazasında Görevlendirilmesi.....	157
239/830 Diyarbakır Valisinin Bağdat Muhafazasında Görevlendirilmesi Hakkında.....	157
239/831 Silistre ve Niğbolu sancaklarında Vâki’ Olan Kâdıllara Hüküm ki	158
240/832 Mısır Hazinesi Hakkında	159
240/833 Mekke ve Medine’ye Göderilecek Zahire Hakkında	159
240/834 Kalebend Cezası	160
240/835 Kalebend Cezası	160
241/836 Bağdat Muhafazasında’ki Görevli Askerler ve Ulufeleri Hakkında	160
242/838 Bağdat Muhafazasında Görevli Oldukları Halde Gelmeyenler Hakkında	162
242/849 Musul Valisinin Rakka’ya Tevcih Edilmesi Hakkında	163
243/850 Diyarbakır Valisine Musul Valiliği Verilmesi ve Bağdat Muhafazasında Görevlendirilmesi Hakkında.....	163
243/851 Vergi Tahsildarlarına Yönelik Eşkîya Hareketleri	164
243/852 Manisa’da Eşkîya Hareketleri	164
244/853 Hacıların Güvenliği Hakkında.....	165
244/854 Vakıf Malı Olan Cidde’deki Camiye Su Getirilmesi İçin Gerekli İşçilerin Gönderilmesi Hakkında.....	165
245/855 Vergilerin Yoklanması Hakkında.....	167
245/856 Kalebend Cezası	167
246/857 Sante karyesindeki Kilise Hakkında.....	168
246/858 Rakka’nın Nizamı Hakkında	169
246/859 Kale Muhafazası İçin Tayin	169
247/860 Donanma ve Tersane Hakkında.....	169
247/876 İzmir’de Gayriahlaki Olay.....	171
247/877 Kalabend Cezası Hakkında.....	171
248/878 Bağdat ve Rakka’da Eşkîya Olayları.....	172
248/879 Akçe Tahsilatı Hakkında	173
248/880 Mısır Hazinesi Hakkında	173
248/881 Mısır Hazinesi Hakkında	173
249/882 Mardin Voyvodasının Halka Zulm Etmesi Hakkında	173

249/883 Denizli’de Eşkîya Hareketleri	174
249/884 Mübaşirlik Hakkında	174
249/885 Galata’daki Fırın Hakkında	175
249/886 Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa Hakkında	175
250/887 Bağdat vev Basra’daki Eşkîya Hakkında	175
250/889 Tersane Kürekçiler Hakkında	176
251/890 Hac Hakkında	176
252/891 Haca Gidenler Hakkında	177
252/892 Surre Emîni	178
253/893 Haca Gidenler Hakkında	179
253/894 Hac İle ilgili	179
253/896 Üsküdar’da Toplumun Huzurunu Bozan ve Mallarına Zarar Verenler Hakkında	180
254/897 Hac İle İlgili	180
254/898 Öşür Vergisi Hakkında	181
255/899 Arnavut İsyanı Hakkında	182
256/900 Hüseyin Paşanın Hesabının Görülmesi Hakkında	183
257/901 Eşkîyanın Yol Kesip Adam Öldürmesi	185
258/912 Vidin ve Dubre’de Eşkîya	185
258/903 Kapudağ’ındaki Kilise Hakkında	186
258/- Kalebend Cezası	187
258/904 Papazın Halkı Kışkırtması Hakkında	187
259/905 Mezbahane ve Kasaphane Yapımı	187
259/906 ocaklık Mallarının Alınmasıyla İlgili	188
259/907 Siroz ve Kura’daki Kethüdanın Gayriresmi İşleri	188
259/908 Eşkîyaların Değirmeni Basıp Çalışanı Öldürmesi	189
260/909 Esirlerin Kaçması Sonucunda Verilen Karar	189
260/913 Kalebend İtlakı	190
260/914 Reisülküttabla İlgili	190
261/915 Tophane Fırıncılarının Somun Çıkarma İzni	191
261/916 Miras Paylaşımındaki Anlaşmazlık	191
261/917 Vakıf Malalarının Nakli Hakkında	191
261/918 Sekban Odaları Hakkında	192
261/919 Erzurum Cizyesi Hakkında	192
262/920 İskenderiye’deki Arnavut İsyanı	193
262/921 Vakıf Mallarının Şahıslara Harcanmasıyla İlgili	194
263/922 İskenderiye’de Arnavut İsyanı Hakkında	194
263/923 Adam Öldürmekten Dolayı Kalebend Cezası	196
264/924 İskenderiye’de Arnavut İsyanı	197
264/930 İskenderiye’de Arnavut İsyanı	198

265/931 İskenderiye’de Arnavut İsyanı Hakkında	199
265/933 İskenderiye’de Arnavut İsyanı Hakkında	199
266/937 İskenderiye’de Arnavut İsyanı	200
266/938 İskenderiye’de Eşkîya Hareketleri	201
267/940 İskenderiye’de Eşkîya Hareketleri	202
267/941 İskenderiye’de Eşkîya Hareketleri	203
267/942 İskenderiye’de Eşkîya Hareketleri	203
268/943 İskenderiye’de Eşkîya Hareketleri	204
268/944 İskenderiye’de Eşkîya Hareketleri	204
268/945 Eşkîyanın Halka Zulüm ve Küfür Etmesi Hakkında	205
268/946 Bağdat’ta Eşkîya Hareketi	205
269/947 Yörüklerin Eşkîyaları Hakkında	206
269/948 Tophanede Gayriahlaki İşler Yapan Kadın Hakkında	207
269/949 Kalebend Cezası	207
270/950 İstanbul’daki Mustafa Bey Vakfıyla İlgili	208
270/951 Borç İddası	209
270/952 Yeniçeri Olduğu İddasında Bulunarak Halkın Paralarını Almasıyla İlgili	209
271/953 Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa Hakkında	210
271/954 ocaklık Akçelerinin Teslimi Hakkında	210
271/955 İzinsiz Açılan Fırınların Kapatılması Hakkında	211
272/956 Giray Han İle İlgili	211
272/957 Trabzon’da Gayrimüslimlerin Eşkîyalarıyla İlgili	212
272/958 Denizli’de Yeniçeri Olduğunu İddia Eden Eşkîya Hakkında	212
272/959 Sürgün Olanların İtlakı	213
273/960 Yalıköy’de Kilise Tamiri	213
273/961 Adana’da Eşkîya Hareketleri	213
273/962 Karaca Kürt Tayfasının Eşkîya Hareketleri ve Kalebend Cezası	214
273/963 Bölük Çorbacısının İtlakı Hakkında	215
274/964 Boğdan Reayası Hakkında	215
274/965 Boğdan Reayası Hakkında	216
274/966 Lofça Kazasının Huzurunu Bozan Kişi Hakkında	216
275/967 Mısır ve Şam’daki Altınlar Hakkında	217
276/969 Mısır’daki Altınlar Hakkında	218
276/970 Mısır’daki Altınların Ayarı Hakkında	217
276/971 Bebe Süleyman’ın İki Oğlu Hakkında	220
277/972 Erzurum’da Eşkîya Hakkında	220
277/973 Sancakbeyinin İtaat Etmemesi Hakkında	221
277/974 Bağdat ile İlgili	221
278/975 Donanmanın Hazırlanması Hakkında	222

278/976 Donanmanın Hazırlanması Hakkında.....	222
278/977 Aydın’da Eşkîyanın Ev Basması	223
278/978 Secve’de Kilise Tamiri	223
278/979 Gayrimüslimin Evinde İçki Bulundurmasına İzin Verilmesi	224
279/980 Yörük Tayfasının Eşkîya Hareketleri	224
279/981 Sipahilere Karşı Gelenlerin Cezasının Verilmesi.....	226
280/982 Anadolu’da Zuhur Eden Eşkîya Hakkında.....	226
280/1000 Varislerin Anlaşamaması Sonucundaki Çıkan Karar Hakkında	227
280/1001 Sivas Kesem Köyünde Eşkîya.....	228
281/1002 Mısır ve Kahire’deki Mali Hesaplar Hakkında	228
281/1003 Yeniçeri Olduğunu İddia Eden Eşkîyanın Hakkında	229
281/1004 Mısır Maliyesi Hakkında.....	229
282/1005 Bağdat’ta Eşkîya.....	230
282/1006 Yalvaç’da Bir Eşkîya Şerif Oğlu Seyyid Halil.....	230
282/1007 Rumeli’de Mali Hesaplar Hakkında.....	231
283/1008 İçki Getirilmesi Hakkında	232
283/1009 Donanma Mühimmatı Hakkında	232
283/1010 Aziz Sancağında Eşkîya Hareketi	232
283/1011 Karaköy’deki Fırın Hakkında.....	233
284/1012 Sivas’ta Eşkîya Olayları	233
284/1013 Göynük’deki Fırında Ekmek Çıkarılmaması Hakkında	234
285/1014 Tereköyde Eşkîya Hareketi	235
285/1015 Çal Kazasındaki Eşkîyalar.....	235
285/1016 Sivas’at Eşkîya Hareketleri	236
286/1017 Hariret Kazasında Eşkîya	236
286/1018 Çemişgezek’den Erzuruma Giden Kişinin Yolunun Kesilmesi Hakkında.....	237
286/1019 Anadolu’da Eşkîya Hareketleri	238
287/1020 Haleb Ermanar Köyündeki Eşkîyalar	238
287/1021 Kalebend Cezası	239
287/1022 Rodas’da Eşkîya Hareketleri	239
287/1023 Haymana Kazasında Eşkîya Hareketleri	239
288/1024 Özi ve Çevresinde Mali Hesaplar Hakkında	240
288/1025 Cizye Toplanmasına Engel Olanların Kalebend Olması.....	242
289/1026 Çorum’da Eşkîya Olayları	242
289/1027 Bağdad ve Basra’da Eşkîya Hareketleri	242
290/1028 Şehr-i Zorda Eşkîya Hareketleri	243
290/1029 Kalabend Cezası	245
291/1030 Bebe Süleyman İsyanı Hakkında.....	245
291/1031 Bebe Süleyman İsyanı Hakkında.....	246

292/1032 Bebe Süleyman İsyanı Hakkında.....	247
292/1033 Sivasta Eşkîya Hareketleri.....	247
292/1034 Feloranya Sarıgöl Köyünde Eşkîya.....	248
293/1035 Feloranya Kelaniç Köyünde Eşkîya.....	249
294/1036 Anadolu'da Eşkîya Hareketleri.....	250
294/1037 Vergi Vermeyenler Hakkında.....	250
294/1038 Vergi Vermemek İçin Yeniçerilik İddiasında Olan Berüzan Süleyman.....	251
295/1039 Bağdat ve Basra'daki Eşkîyaların Hesabının Görülmesi Hakkında.....	251
295/1040 Yörük Tayfasının Eşkîya Hareketleri ve Kalebend Cezası.....	252
295/1041 Bazarcık'ta Eşkîya Hareketleri.....	253
296/1042 Adana'da Eşkîya Hareketleri.....	253
296/1043 Haca Gidenlerle İlgili.....	254
297/1044 Yeniçerilerin Usulsüzlükleri.....	255
297/1045 Kudüs-i Şerif Hakkında.....	256
297/1046 Yeniçeri Olduğunu İddia Eden Eşkîyaların Kalebend Cezası.....	256
298/1047 Şamdaki Aşiretler Hakkında.....	257
298/1048 Ravza-ı Mutahhara Hakkında.....	258
298/1049 Tarsus'da Eşkîya Hareketleri.....	259
299/1050 Ravza-ı Mutahhara Hakkında.....	259
299/1052 Kudüs-i Şerif Sancağına Memur Olan Gavs Paşa.....	260
299/1053 Mescid-i Şerif İnşası Hakkında.....	260
300/1054 Mısır Zahiresi Hakkında.....	261
300/1055 Mescid-i Şerif İnşası Hakkında.....	261
300/1056 Hasta Olan Kişiyi Doktor Rızasıyla Kayıkla Başka Yere Götürülmesi.....	261
300/1057 Peraveşte'deki Fabrikanın Geliri Hakkında.....	262
300/1058 Mosko Çarının Eğlendirilmeden Gönderilmesi Hakkında.....	262
301/1059 Bağdat Muhafazasında Olan Zağarcıbaşı Hakkında.....	262
301/1060 Askerlik Olduğunu Söyleyip Eşkîya Yapanlar Hakkında.....	263
301/1061 Haymana'daki Eşkîyaların Cezasının Kesilmesi Hakkında.....	263
302/1062 Kalebend Cezası.....	264
302/1063 Bağdat Kalesi'ndeki Askerlerin Firar Etmeleri Hakkında.....	264
302/1064 Vergilerini Vermeyenler Hakkında.....	265
303/1066 Aydın ve Saruhan'daki Eşkîyaların Hesabının Görülmesi Hakkında.....	266
303/1067 Yeniçerilik İddiasında Olan Eşkîyalar.....	266
303/1068 Toplumun Huzurunu Bozanların Başka Mahalleye Sürülmesi.....	267
304/1069 Asker Olduğunu İddia Eden Kişinin Hesabının Görülmesi.....	267
304/1070 Cezayir'e Giderken Esir D üşen Kişi Hakkında.....	268
304/1071 Kapucubaşı Hakkında.....	268
305/1072 Çeşme ve Su Yolları Hakkında.....	269

305/1073 Piyale Paşa Vakfı Hakkında	269
305/1074 Kamance Kalesi Hakkında	270
305/1075 Amasya'da Sipahilerin Eşkîya Olayları	270
306/1076 Anadolu'da Zuhur Eden Eşkîya	270
306/1079 Suç İşleyen Yeniçerinin Hesabının Görülmesi Hakkında	271
307/1080 Sürgünden Firar Edenlerin Hesaplarının Görülmesi	272
307/1081 Kaş, Teke ve Antalya'da Eşkîya	272
308/1082 İntaat Etmeyen Sncakbeyi Hakkında.....	273
308/1083 Sürgün Cezası	274
309/1084 Kalebend Cezası	275
309/1085 Çuka Vekili Hakkında	275
309/1086 Eşkîyaların Yol Kesip Soygün Yapması	276
310/1087 Neyf İtlakı.....	276
310/1088 Mardin'de Eşkîya Hareketi.....	277
310/1089 Anadolu Yakasındaki Eşkîya Hakkında.....	277
310/1093 Kilise Tamiri.....	278
311/1094 Kalebend Cezası	278
311/1095 Çorum'da Eşkîya Olayları.....	279
311/1096 Mısır'a Tayin Hakkında	279
311/1097 Başçavuş Süleyman Çavuşa Uyarı Hakkında.....	279
311/1098 Kalebend İtlakı	279
311/1099 Kilise Tamiri Hakkında	280
312/1100 Şam'daki Görevlilerin Görevinden İhraç Olunmasıyla İlgili	280
313/1101 Ravza-ı Mutahhara Hakkında.....	281
313/1102 Ravza-ı Mutahhara Hakkında.....	282
314/1103 Ravza-ı Mutahhara Hakkında.....	283
314/1104 Ze'âmet ve Timar Hakkında.....	284
314/1105 Sakız'da Eşkîya Hareketi	284
315/1106 Beglerbeyinin Eşkîyaları Basatırması Hakkında.....	285
315/1107 Kalebend Cezası	285
315/1108 Mısır Hazinesiyle İlgili.....	286
315/1109 Kalebend Cezası	286
315/1110 Muharrem Beşenin Halkı Darp ve Küfür Ettisi Hakkında	286
316/1111 Sürgün Hakkında.....	287
316/1112 Samur, Sincap Vaşak Kürklerinin İşlenmesi Hakkında	287
317/1113 Mısır'daki Tüfekçi ve Çavuşlar Hakkında	288
317/1114 Kadı Receb'in Sürgün Edilmesi	289
317/1115 Alaiye Sancağında Eşkîya	289
317/1116 Adam Yaralama Sonucunda Suçluların Hesabının Görülmesiyle Alakalı.....	289

318/1117 Kalebend Cezası	290
318/1118 Tunus Sancağı Hakkında	290
318/1119 Yörük Tayfasının Eşkîyaları Hakkında	291
319/1120 Yabancı Tüccarlar Hakkında	291
319/1121 Sahte Ferman Düzenlenmesi	292
320/1122 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında	293
321/1123 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında	294
321/1124 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında	295
322/1125 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında	295
322/1126 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında	296
322/1127 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında	297
323/1128 Antakya'da Eşkîya Hareketleri.....	297
323/1129 Seyyid Abdullah ve Erzurum Müftüsü Şerif Mehmedin Trabzon'dan Erzurum'a Giderken Yol Güvenliğinin Sağlanması Hakkında	298
323/1130 Bozcaadaya Sürgün Edilen Kasım Giray Hakkında.....	298
323/1131 İçki İçme Hakkında	299
324/1132 Yabancı Tüccarlar Hakkında	299
324/1133 Yabancı Tüccarlar Hakkında	300
324/1134 Eflak'da Mübaşir Tayini Hakkında	300
325/1135 Rodoscuk'daki Fırınlar Hakkında	301
325/1136 Sürgün Cezası	301
326/1137 Yeniçerilerin Eşkîya Faaliyetleri	302
326/1138 Kalebend Cezası	302
326/1139 Sürgün İtlakı	302
326/1140 Hacılardan Para Talep Edilmemesi	303
327/1141 Kahvehanenin Çalıştırılmasıyla İlgili.....	303
327/1142 Fleronya Kasabasında Eşkîya Hareketleri.....	304
327/1143 Mentşe'de Toplumun Huzurunu Bozan Kişilerin Cezalandırılması	304
328/1144 Mısır'da Mali Hesaplar Hakkında	305
328/1145 Mısır'da Vakıf Hesapları Hakkında	306
328/1146 Mısır'da Mali Hesaplar Hakkında	306
329/1147 Mısır'da Vakıf Hesapları Hakkında.....	307
329/1148 Mısır'da Vakıf Hesapları Hakkında.....	307
330/1149 Mısır'da Mali Hesaplar Hakkında	308
331/1150 Mısır'da Zahireler ve Mali Hesaplar Hakkında.....	310
332/1151 Mısır'da Zahireler ve Mali Hesaplar Hakkında.....	311
332/1152 Mekke ve Medine'de Zahireler Hakkında.....	312
333/1153 Mebteşe'deki Eşkîyaların Cezalarının Verilmesi Hakkında	313
333/1155 İçel'de Eşkîya Hareketleri	313

333/1156 İçel’de Eşkîya Hareketleri	314
334/1157 İstanbul’daki Vakıflarla İlgili	315
335/1158 Antakya’da Eşkîyaların Kalebend Edilmesi Hakkında	316
335/1159 Kahireden Hamas Şerbetinin Getirilmesi Hakkında	316
335/1160 Karlılı ve İnebahtı’da Eşkîyaların Zuhur Etmesi	317
336/1161 İskenderiye’de Eşkîya Hareketleri	317
336/1162 Hurpişte’den Eşkîyaların Sürgün Edilmesi	318
337/1164 Sipahiler Hakkında	319
337/1165 Hurpişte Eşkîya Hareketi.....	320
337/1166 Of’ta Eşkîya Hareketi	320
SONUÇ.....	320
KAYNAKÇA.....	323
EKLER.....	327
ÖZGEÇMİŞ.....	330

KISALTMALAR

age,	Adı Geçen Eser
agm,	Adı Geçen Makale
agmd,	Adı Geçen Madde
bkz.	Bakınız
BOA	Osmanlı Arşivi
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
DİA	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Haz.	Hazırlayan
İSAM.	İslam Araştırma Merkezi
MHM.d	Mühimme Defteri
s.	Sayfa
S.	Sayı
ss.	Sayfa Sayısı
vb.	Ve benzeri
Yay.	Yayınları

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Osmanlı Arşivinden alınmış olan 111 Numaralı Mühimme Defterinin (s. 168.-337.) sayfalarının transkripsiyonu ve değerlendirmesi yapılmıştır. İncelenen belgelerin hüküm numaraları ve tarihleri yazılmıştır. Osmanlı Devleti'nin hukuki, iktisadi ve medeni durumlarının ortaya çıkarılması bakımından mühimme defterleri önemli bir yere sahiptir. Eşkîyalık, zina, hırsızlık, kilise ve manastır tamirleri, isyan, darp, küfür, ev basma, kız kaçırma gibi divanı hümayuna intikal eden toplumsal, kültürel, askerî, siyasî ve idarî olaylar hakkında bilgiler vermektedir. Bu bağlamda belgelerin değerlendirilmesine önem verilmiştir. Her şeyden önce belirtmek gerekir ki divanda kaydedilen mühimme defterleri özellikle askerî, siyasî ve idarî olayların denetlenebilirliğini sağlaması açısından temel kaynaklardan biridir.

Transkripsiyon yapılırken metin içerisinde bazı işaretler ve terimler kullanılmıştır. Tez içerisinde bulunan “...” işareti mühimme defterinde okunamayan, “(?)” işareti okunup tam emin olunamayan, kelimeleri ifade eder. “(Boşluk)” yazılar arasında boşluk olması durumunda ve “(Silik)” ifadesi yazının mürekkebinden dolayı okunamadığı zaman kullanılmıştır. “(‘)” işareti ise ayın harfini temsil eder. “â, û, î” işaretleri ise uzatmalı harfleri gösterir. “(’)” işareti ise bazı yerlerde Arapça tamlamalarındaki “el” takısını bazı yerlerde ise özel isimlerdeki kesme işaretini gösterir. 252-253, 324-325 numaralı sayfalar deftere iki defa yazılmıştır. Dolayısıyla transkripsiyon yapılırken sadece biri yapılmıştır.

111 Numaralı Mühimme Defteri, Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivinde BOA A. DVN. MHM. d. 111 fon koduyla kayıtlıdır. Çalışmada sayfa 168- 337. sayfa aralıklarının transkripsiyonu ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Değerlendirme yapılırken hükümlerden başka, farklı kitaplardan yararlanılmıştır. Kullanılan kaynaklar dipnot ve kaynakça kısmında verilmiştir. Yapılan çalışmanın giriş bölümünde divan-ı hümayun, mühimme defterlerinin özellikleri ve 111 Numaralı Mühimme Defteri hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde çevirisi yapılan belgeler konuları baz alınarak değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise 111 Numaralı Mühimme Defterinin verilen sayfa aralıklarının transkripsiyonu yapılmıştır.

Çalışma konusunun belirlenmesi ve çalışmanın her aşamasında yakından ilgilenen değerli Hocam Dr. Öğr. Üyesi Hamit ŞAFAKCI'ya, her anlamda bana yol gösteren değerli Hocam Dr. Öğr. Üyesi Kürşat KURTULGAN ve arkadaşım Özlem SEÇKİN'e teşekkürü bir borç bilirim.

Recep TEMEL
ARTVİN 2019

GİRİŞ

Tarih ilminin kuşkusuz ilmi değeri en yüksek ve en objektif dayanağı tarihi vesikalardır. Günümüzde ve geçmiş yıllarda var olan devletler, geniş alanları ve sayısız vatandaşlarını kontrol ve muhafaza edebilmek için birtakım kayıtlar tutmuşlardır. Bu kayıtların tutulmasının ilk olarak hangi yıla dayandığı bilinmemekle birlikte, İslam Medeniyetinde ilk resmi kayıtlar Hz. Ömer zamanında tutulmuştur. Medine’de ilk mali idare kurulduktan sonra, savaştan önce asker sayısının ve bu askerlerin alacakları maaşın kaydı tutulmaya başlandı.¹ Bir devlet için en önemli kayıt türü, tebaadan alınacak vergi ve savaşabilecek asker sayısı kayıdır dersek herhalde yanılmış olmayız.

Osmanlı, diğer birçok hususta olduğu gibi, resmi vesika ve defter tutma usulünde de kendinden önceki Türk-İslam devletlerini örnek almıştır. Bunlardan bazılarında, ruznamçe gibi, isim değişikliğine dahi lüzum görülmemiştir. Mali teşkilatta başlangıçta İlhanlıları örnek aldığı anlaşılan Osmanlı, daha XIV. yüzyıl gibi erken tarihten itibaren defter tutmakta idi. Bu defterlerden en önemlileri, eyaletlerden köylere kadar tüm vergi miktarını hesaplamayı amaçlayan tahrir defterleri, timar kayıtlarını ihtiva eden ruznamçe defterleri, taşrada kadıların tuttuğu şer’iye sicilleridir. Bu çalışmanın konusu ve kaynağı olan mühimme defterleri de önemli defterlerden biridir².

Arşivler, bir devletin tarihini, ekonomik-askeri gücünü ve kaynaklarını gösterir. Bu nedenle arşivler bir ülkenin en önemli kurumlarından biridir denilebilir. Osmanlı’nın arşive ne denli önem verdiği günümüze ulaşan yaklaşık yüz elli milyon belgeden anlaşılmaktadır³. Osmanlı Devleti’nden kalan bu zengin belge yığını tarihçiler için yol gösterici mahiyettedir.

Bu bölümde mühimme defterlerinin özelliklerinden bahsedildi. Mühimme defterleri, Divân-ı hümayun’da alınan her türlü kararları ihtiva eden, istisnalar dışında senelik tutulan defter çeşididir. Bu minvalde mühimme defterlerinin özelliklerine geçmeden önce divân-ı hümayun hakkında bilgi verilmesi yerinde olacaktır.

Osmanlı Devleti’nde önemli kurumlardan biri olan divan-ı hümayunda ülkedeki çeşitli konularla alakalı kararlar verilirdi. Burada verilen kararların kaydedildiği defterlere mühimme

¹ Nejat Göyünç, “Defter”, *DİA*, C.9, İstanbul 1994, s.89.

² Göyünç, *agmd*, s.90.

³ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, (Haz. Yusuf İhsan Genç vd.) İstanbul 2010, s. XXVII.

defterleri denir.⁴ Mühimme defterleri, Osmanlı arşivinin ana kaynaklarından. Merkez ve taşra teşkilatıyla ilgili olarak hiç şüphesiz ki bu defterlerin önemi büyüktür. Bu anlamda mühimme defterleri arşivin en önemli defter serilerindedir denilebilir. Osmanlı Devleti'ne dair araştırma yapacak bir kişinin mühimme defterlerine bakmadan sağlıklı bir araştırma yapması uygun değildir.

Divanda görüşülen kararların kaydedildiği mühimme defterlerindeki kayıtlar fermanların suretleri niteliğindedir.⁵ Mühimme defterleri, divan-ı hümayunda çıkan emirlerin bir örneğinin tutulduğu kayıtlardır. Bu defterlerde sadece devletin iç meselelerine ait konular değil, dış meselelere ait her türlü siyasî, askerî, ve ictimâî konulara da rastlamak mümkündür.

Divan-ı hümayuna, Osmanlı Devleti'nin sınırlarında yaşayan herkes başvurabilirdi. Yerel mahkemeye çıkmış fakat verilen kararı beğenmeyen veya itiraz eden bir kişi de divan-ı hümayuna başvurabilirdi.⁶ Genel anlamda bakıldığında mühimme defterleri Osmanlı Tarihinde önemli bir yere sahiptir denilebilir. Hazırlanan bu çalışmada genel olarak mühimme defterlerinin önemi ve Osmanlı tarihindeki yeri üzerinde durulmuştur.

1. Divan-ı Hümayun

İslam devletlerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti de belli başlı organları ve işlevleriyle örgütlenmiştir. Bununla birlikte egemenlik anlayışı devlet felsefesi haline gelmiştir. Egemenliği devlet kullandığı için adalet de, devletin en başta gelen görevlerinden biri olmuştur. Osmanlı Devleti'nde divan-ı hümayunun önemli bir yeri vardı. Ortadoğu'da devlet ve adalet anlayışıyla iç içe olan bu kurum İran'da Sasaniler devrinden beri önemini korumuştur. Osmanlı Devleti için ise Selçuklu Anadolu'sunda sultanın, halkın şikâyetlerini dinlemek için haftada iki üç kez divana geldiği bilinirdi.⁷

Divan-ı hümayunun idarî, iktisadî ve askerî meselelerin görüşülerek karara bağlandığı her türlü davet veya şikâyet gibi birçok farklı görevi vardı. Divan, devlet müesseselerinin temelini oluşturan önemli unsurlardan biriydi.⁸ Osmanlı divanı, Türk-İslam devletlerinin divan sisteminin gelişmiş bir devamıdır denilebilir.

⁴ Feridun M. Emecen, "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Miri, Ahkam-ı Kuyud-ı Mühimme ve Ahkam-ı Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.3, S.5, 2005, s. 107.

⁵ Mustafa Kılıç, "Osmanlı Tarih Araştırmalarında Mühimme Defterinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. VII / 2, Sivas 2003, s. 250.

⁶ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, 22. Baskı, İstanbul 2016, s. 96. (Kısaltma: *Klasik Çağ*)

⁷ İnalçık, *Klasik Çağ*, s. 94.

⁸ Ramazan Günay, "Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkam Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 17, 2013 s. 11.

Osmanlı Devleti, Topkapı Sarayı'nda bulunan Kubbealtı'ndaki divan-ı hümayun toplantılarıyla yönetiliyordu.⁹ Osmanlı Devleti bulunduğu bölge açısından dünya siyasetine yön vermiştir. Bu durum onun en güçlü devletlerarasında yer almasına sebep olmuştur.¹⁰ Haliyle büyük bir devletin uzun yıllar ayakta kalması için birçok sebep vardır, adaletli olmak bunlardan birisidir.

Toplantılara ilk başlarda padişahlar da katılırken daha sonra farklı bir yol izlenmiştir. Fatih Sultan Mehmed döneminde kaideleri ve teşrifat kuralları tespit edilmiştir. Bu nedenle kurumsallaşan divan-ı hümayunun tarzını ve çalışma faaliyetlerini anlayabilmenin önemli yollardan biri mühimme defterlerinin çalışılmasıdır.¹¹ Defterde bulunan hükümlerde dönemin sosyal ve siyasi hayatla ilgili konular yer almaktadır. Bu anlamda Osmanlı Devleti'nin sosyal ve siyasi tarihine dair araştırma yapacak olan bir araştırmacının mühimme defterlerine bakmadan çalışmasının eksik olacağını söylemek mümkündür.

Fatih Sultan Mehmed'in düzenlediği kanunname; yasaların yanında belli başlı devlet makamları ile divanı hümayun düzenlenmiştir.¹² Fatih Sultan Mehmed devrine kadar padişahlar bizzat divanda başkanlık yapıyorlardı, devlet protokolünde değişiklikler yapan Fatih Sultan Mehmed artık bizzat divan-ı hümayun toplantılarına başkanlık etmeyi bırakmıştır. Fakat şikâyetleri bizzat dinlemek için divan odasına bakan kafesli bir pencere açtırmıştır.¹³ Buradaki amacın her zaman perde arkasından toplantıları dinleyebileceği hissini vermektir. Böylelikle olası bir adaletsizlik ve ihmalkârlığı önlemiş oluyordu. Buraya aynı zamanda toplantı dinleme yeri de denilebilir. Sadece padişahın değil onunun yetki vermiş olduğu kişiler de bağlı olduğu makamlarda padişahın adına hüküm verme yetkilerine sahipti.¹⁴

Genellikle çok önemli kararların dışındaki hükümler padişah tarafından değil onun yetki verdiği kişiler tarafından veriliyordu. Mühimme defterlerinde bulunan her hükmün başında yerel görevlilerin unvanları yazılır ve hitap cümlesinden sonra ise *hükümki* kelimesi kullanılırdı. Osmanlılarda divan-ı hümayun Orhan Gazi devrinde kurulduktan sonra devletin büyümesine paralel olarak gelişimini sürdürmüştür ve Fatih Sultan Mehmed zamanında klasik halini almıştır.¹⁵ Fatih devrine kadar padişahın başkanlığında toplanan divan, bu tarihten sonra vezir-i azam başkanlığında toplanmıştır. Bununla birlikte padişahlar divan toplantılarını terk

⁹ Erhan Afyoncu, *Sorularla Osmanlı İmparatorluğu*, Yeditepe Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul 2014, s. 779.

¹⁰ *3 Numaralı Mühimme Defteri (966-976/1558-1560)*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., Ankara 1993, s. 6.

¹¹ Kılıç, agm, s. 250.

¹² Ahmet Mumcu, "Dîvân-ı Hümâyun" *DİA*, C.9, İstanbul 1994, s. 430.

¹³ İnalçık, *Klasik Çağ*, s. 95.

¹⁴ Günay, agm, s. 12.

¹⁵ Afyoncu, *age*, s. 779.

ettiği de söylenemez. Osmanlı Devleti'nde bürokratik işlemler genellikle defter esasına dayalıydı. Devlet düzeninde divan-ı hümayun kalemlerinin büyük önemi vardı. Divan kayıtlarının tutulmaya başlanmasıyla defter serileri ortaya çıkmıştır. Bu serilerin ortaya çıkmasıyla bürokratik alanda ilerlemeler olmuştur.¹⁶

Devlet işlerinin kaydedildiği kalemlerde çok sayıda defter vardır. Ama bunların içerisinde “ mühimme, ahkâm ve tahrir” defterleri gibi özel öneme sahip olan ve ön plana çıkan defterler vardır.¹⁷ Divan-ı hümayun, Osmanlı Devleti'nin idare edildiği, bütçesinin hazırlandığı ve kaza mahkemeleri ile sancak ve eyaletlerin divanlarında çözülemeyen şer-i ve hukuki davaların karara bağlandığı en yüksek mahkemedir. Bu divandaki oturma düzeni Fatih Kanunnamesi'nde belirlenmiştir. Veziriazam sağında ve vezirler, nişancı, solunda Rumeli ve Anadolu kazaskerleri ve defterdar otururdu.¹⁸

Orhan Bey döneminden Fatih'in ilk devirlerine kadar diva, her gün toplanırdı. Daha sonra ise divan toplantıları haftada dört gün yapılmıştır.¹⁹ Bunun iki günü de arz günü olarak kabul edilmiştir. Divan toplantıları XVII. yüzyıl ortalarında haftada ikiye, XVIII. yüzyılın başlarında ise bire indirilmiştir. Daha sonra bir ara kaldırılmıştır. Divan-ı hümayunun bir süre sonra da altı haftada bir toplanması kararlaştırılmıştır. Bu divanın yerine devlet işlerinin birçoğu vezir-i azam divanlarına bırakılmıştır.²⁰

Divan-ı hümayun toplanırken o günün gündemine göre toplanırdı ve daha sonra toplantı bittikten sonra defterler mühürlenip kapanırdı. Ardından çavuşbaşı esasını yere vururdu, bu da divanın bittiği anlamına gelirdi ve sonradan dağılırdı. Divan-ı hümayundaki kararlar padişahın onayı ile uygulanırdı. Bu kararlara *irade*, *irade-i seniyye*, veya *irade-i şahane*, denilmekteydi.²¹ Pazar ve salı günleri divandan sonra arza çıkmak kuralı vardı.²² Divanda alınan kararların padişahın huzuruna sunulması demektir. Arzın iki şekilde sunulduğu bilinmekteydi. Birisi yazılı diğeri ise sözlüydü. İlk olarak yeniçeri ağası çıkardı, daha sonra Rumeli ve Anadolu kazaskerleri çıkardı ve vezirler gelirdi. Divan-ı hümayunda

¹⁶ Feridun M. Emecen, *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan Devlet ve Toplum*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2011, s. 116.

¹⁷ Kılıç, agm, s. 250.

¹⁸ Mustafa Alkan, “Osmanlı Devletinde Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, (Editör: Tufan Gündüz), 4. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara 2016, s. 37.

¹⁹ Tevfik Temelkuran, “Divan-ı Hümayun Mühimme Kalemi”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, S. 6, İstanbul 1975, s. 130- 131.

²⁰ Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 7. Baskı, Ankara 2014, s. 10.

²¹ Alkan, agm, s. 37.

²² Fikret Sarıcaoğlu “Divanı-ı Hümayun'un Kronolojik Toplanma ve Merasim Günleri (1153-1210/ 1740-1795)”, *Osmanlı Araştırmaları*, İstanbul 2007, s. 89- 90.

halledilemeyen konular olursa padişah sadrazamla görüşüp onun görüşünü almak için bir süre daha bekletirdi. Sözlü olan arzlarda padişah divan üyelerinin ve veziriazamın sözlerini dinlerdi ve uygun bulduğu emirleri verirdi.²³

Devlet erkânı, divan-ı hümayuna gelip usulüne göre yerlerine oturur, daha sonra şikâyetlere izin verilir ve işe başlanırdı. III. Murad bir defa halkın işlerinin ihmal edildiğini görmüş bunun üzerine hemen dinlenme penceresinden ayrılarak divana girmiştir.²⁴ Divan-ı hümayun her zaman adaletli ve yüce mahkeme özelliğini korumuştur.

Divan-ı hümayunda yapılan işler, alınan kararlar daha sonra temize geçilir, tarihlerine göre sıraya koyulurdu. Bu defterlere divan-ı hümayun sicilleri adı verilir.²⁵ Bu defterlere ihtivalarına göre tasnif ediliyordu. Çeşitli hükümlerin kaydedildiği mühimme defterleri, bu kayıtlar içerisinde başlıca defterler arasındaydı. Her divan toplantısında konuşulan siyasî, malî, örfî, içtimaî ve idarî bütün kararların kaydını içeren defterlere mühimme defterleri denirdi.²⁶ Bu anlamda bakıldığında bu defterler padişahın veya sadrazamın başkanlık ettiği divanlarda çıkan kararın ve emirlerin kayıt altına alındığı defterlerdir. Padişah seferde iken isterse ordunun bulunduğu yerde divan toplayabilirdi.²⁷

2. Divan-ı Hümayun Üyeleri

Divan toplantılarına veziriazam, kazasker, vezirler, deftardarlar ve nişancı asıl üye olarak katılırdı. Bunlardan başka reisülküttap da vardı. Şeyhülislam ise divan üyelerinden değildi. Kendisi ilmiye mensuplarının reisi ve dini lideriydi. Yani yürütme organı olan divan teşkilatı içerisinde yer verilmemiştir.²⁸

Veziriazam: Başvezir anlamında kullanılırdı. Osmanlı Devleti'nde vezir-i azamın yanında sadrazam tabiri de kullanılırdı. Vezir-i azamların tayinleri veya azilleri *mühr-i hümayun* ile belirlenirdi. Padişah tarafından mührün kendisine verilmesi veya alınması, tayin oluşu gibi azlini de gösteriyordu. Vezir-i azamlar padişahın mutlak vekilleriydiler.²⁹ İlk dönemlerde vezirler, genellikle Türkler arasından seçilirken İstanbul fethedildikten sonra ise ağırlıklı olarak devşirmelerden seçilmiştir.³⁰ Bununla birlikte çok geniş yetkilere sahiptiler. Bu

²³ Alkan, agm, s. 37.

²⁴ İnalçık, *Klasik Çağ*, s. 96.

²⁵ Günay, agm, s. 12.

²⁶ Günay, agm, s. 12.

²⁷ Ömer Bayramoğlu, *73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (277-433)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2018, s. 2.

²⁸ Halaçoğlu, *age*, s. 12.

²⁹ Alkan, agm, s. 38.

³⁰ Aydın Yetkin, "Divan-ı Hümayûn", *JASSS*, S. 5, 2012, s. 361.

yetkilerini uygularken de sadece padişaha karşı sorumluydular.

Kazasker: Kazaskerler divanda vezir-i azamın sol tarafında oturuyorlardı. Bununla birlikte ikinci divanına da katılırlardı. İlk olarak Rumeli kazaskeri dava dinlerdi, eğer işler yoğunlaşırsa Anadolu kazaskeri de davalara bakardı. Kazaskerlerin salı ve çarşamba günleri hariç kendi konaklarında divan kurdukları bilinmektedir ve kendi kanunları olan şer'i ve hukuki meselelere bakarlardı. Padişah sefere çıktığı zaman kazaskerlerin de gittiği, padişahın gitmediği zaman kazaskerlerin de gitmediği biliniyordu.³¹

Defterdar: Defterdar kelimesinin anlamı defter tutmaktan gelmektedir. Bugünkü maliye bakanının yerindedir denilebilir. Osmanlı Devleti'nde defterdar tabiri XIV. asrın sonlarında I. Murad zamanından itibaren kullanılmaktadır. Bu anlamda bakılacak olursa maliye teşkilatının temelleri atılmış ve ilerleyişi başlamıştır. Asil üye olan defterdar sadece salı günü divan toplandıktan sonra arza girer ve kendi alanıyla ilgili bilgileri verir.³²

Nişancı: Genel olarak nişancının görevini divanı hümayunun içinde yürüttüğü bilinmektedir.³³ Divan-ı hümayun üyelerinden olan nişancı, vezir-i azamın sağında otururdu. Divan-ı Hümayun üyeleri olmalarına rağmen vezir rütbesine sahip olmayanlar arz günleri padişahın huzuruna kabul edilmezlerdi, ama buna rağmen birinci derecede memur sıfatı taşıyorlardı. Bu makam 1836'da kaldırılmış ve görevleri defter emirine bırakılmıştır.³⁴

Reisülküttap: Kelime anlamına kâtiplerin reisi demektir. Osmanlı Devleti'nde tam olarak hangi tarihte ortaya çıktığı bilinmemektedir.³⁵ Başlangıçta reisülküttap nişancıya tabi olarak çalışırdı. Başlıca görevleri divanda alınan kararlar ve kanunlar ile ilgili raporları tutmak ve divanda görüşülecek olan konuyu vezir-i azamın önünde okumaktı.³⁶ İlerleyen zamanlarda divan toplantılarının ehemmiyetini kaybetmesiyle işler ikinci divanına intikal etmiştir. Bununla birlikte reisülküttaplık bu dönemde daha etkiliydi. *Çavuşbaşı:* Divan hizmetlilerindendir. Divandaki bütün çavuşlar Çavuşbaşı'nın emrindeydi. Çavuşbaşı şimdiki zabıta görevindeydi ve suçluları yakalayıp hapsedmek gibi bir görevi de vardı.³⁷

3. Divan-ı Hümayunun Görevleri

Divan görevlileri divanda yerlerini alınca şikayetçilere izin verilirdi ve içeri girildikten

³¹ Halaçoğlu, *age*, s. 18.

³² Alkan, *agm*, s. 43.

³³ Ahmet Mumcu, *Divan-ı Hümayun*, Phoenix Yayınevi, Ankara 2007, s. 28.

³⁴ Halaçoğlu, *age*, s. 20.

³⁵ Recep Ahışalı, "Reisülküttap" *DİA*, C. 34, İstanbul 2007, s. 546.

³⁶ Alkan, *agm*, s. 45.

³⁷ Yetkin, *agm*, s. 379-380.

sonra işe başlanırdı. Divan-ı hümayun temelinde her zaman yüce mahkeme özelliği vardır. 18. yüzyılda sarayda toplanma bırakılmış ve artık işler vezir-i azamın konağında görülmeye başlanmıştır. Bununla birlikte Osmanlı sultanları cuma namazına giderken, ava giderken ve sefere giderken bizzat halkın huzursuzluklarını ve şikâyetlerini dinlerlerdi.³⁸ Divan, yüksek mahkeme gibi çalışmıştır. Çünkü adalet olmayan bir yerde hiçbir iş verimli, huzurlu ve istikrarlı olamazdı.

Divan-ı hümayuna başvurabilmek için toplumun belli bir tabakasından olmak gerekmiyordu. Alt tabakadan en üst tabakaya kadar herkes başvurabiliyordu. Önemli işleri olan halk, İstanbul'a kendilerini temsil etmesi için bir heyet gönderirlerdi. Bu anlamda merkeze yakın olanlar her zaman şanslıydılar. Uzakta olanlar genelde merkeze gelmektense buldukları yerlerdeki mahkemelere başvurarak problemlerini çözmeye çalışıyorlardı.³⁹ Genel anlamda gelen şikayetler; vergileri toplarken yapılan usulsüzlükler, eşkıyalar ya da yereldeki baskın kişilerle ilgili konulardaydı.

4. Divan-ı Hümayun Kalemleri

Divanda görüşülen işler, reisülküttap ve onun alt yönetiminde bulunan beylikçinin gözetiminde görülüyordu. Bunlara bağlı beylik, tahvil, ruus, amedi isimli farklı kalemler vardı. Bu kalemlerin *amirlerine kesedar* denilirdi.⁴⁰ Aşağıda bu kalemlere ve görevlerine temas edilmiştir.

4.1. Beylikçi ve Divani Kalemi

Divan-ı hümayunda görüşülen kararların gerekli yerlere ulaştırılması ve *divan sicillerinin tutulması* ile görevliydi.⁴¹ Ordu divanlarında padişah, sadrazam, serdar-ı ekrem, kaymakam veya defterdar önderliğinde toplanan divanlarda alınan kararlar vardı. Bunlar divan-ı hümayun ve bab-ı defteriye bağlı kalemlerde tutulan defterlere kaydedilerek yürürlüğe sokulurdu.⁴² Kararlar bizzat kaydedilirdi, defter tutma geleneği Osmanlı Devleti'nin son dönemine kadar devam etmiştir. Özellikle İstanbul'un fethinden Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar zengin bir defter içeriğine sahip olmuştur. Bu kalemin görevi, divanda kaydedilen defterleri gerekli yere göndermekti. Divan sicillerini tutar ve aynı zamanda ferman ve beratların da bu kalemle yazıldığı bilinirdi. Bu bölümde reis olan beylikçi, divan-ı

³⁸ İncalcık, *Klasik Çağ*, s. 96.

³⁹ İncalcık, *Klasik Çağ*, s. 96.

⁴⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 3. Baskı Ankara 1988, s. 39-40.

⁴¹ Midhat Sertoğlu, *Muhteva Bakımından Başvekâlet Arşivi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1955, s. 4.

⁴² *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 5.

hümayun kalemlerini ziyaret ederdi.⁴³ Devletlerle yapılan anlaşmalar saklanır ve tatbik edilmesini sağlardı.

Bütün şikayetlere dair hüküm verir, toprak ve çeşitli konularda yaşanan problemleri çözümlerdi. Aynı zamanda ferman ve beratları yazdırırdı ve arkasına da kendi alametlerini koydururdu. Burada büyük divan kararları da tutulurdu. Divanda çıkan emir ve kararların suretlerin kaydı tutulur ve bu defterlere mühimme defterleri denirdi. Bunları yazanlara ise *mühimmenüvisan* adı verilir.⁴⁴ Bu kalemlerde; *name-i hümayun, mühimme, mühimme zeyli, atik şikayet, mukavelename, mühimme-i mektup, mühimme-i mısır, neyif ve kısas, imtiyaz, mukteza, kalebend, ahkam, izn-i sefine, tevcihat-ı mülkiyye, kilise, şehbender, gayri müslim cemaatleri, nişan, tekaud vekanunname-i askeri ve meclis-i tanzimat*⁴⁵ gibi defterler yazılmıştır.

4.2. Tahvil Kalem

Sefere gitmemek ya da ölümlerden dolayı boş kalan timar ve zeametlerin başka birine verilmesinin yerine kullanılan tabirdir. Bu kalem merkezden tayin edilen vezir, beylerbeyi, sancakbeyi ve mevleviyet kadılarının berat, timar ve zeametlerinin kayıtlarını tutardı.⁴⁶ Bu kaleme *nişan* ya da *kese kalem* adı da verilmiştir. Bir kişiye zeamet ya da timar verildiği zaman kayıtlar defterhanede derkenar olarak işlenirdi ve tahvil kalemine gönderilirdi.⁴⁷ Buranın amirine tahvil kesedarı denilirdi. Tahvil kalemindeki muamele; tahvil kesedarı yardımcısı, *müeyyiz* ile *mübeyyiz* ve *mülazı* adı verilen görevliler tarafından yerine getirilirdi.⁴⁸

4.3. Ruus Kalem

Divan-ı hümayunun en önemli kalemlerindendir; vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, timar ve zeamet sahipleri dışındaki hizmetliler ile hazine, evkaf ve gümrükten maaş alan devlet memurların tayinlerinin yapıldığı ve bunlarla ilgili kayıtların tutulduğu kalemdir⁴⁹. Devlet memurlarının tayinlerini gösteren belgeye ruus, bu muamelelerin kayıtlarının tutulduğu defterlere ruus defterleri denir ve üç çeşit ruus defteri vardır: Ruus Kalem Ruusları, Ordu Ruusları, Rikab Ruusları.

⁴³ Halaçoğlu, *age*, s. 22.

⁴⁴ Halaçoğlu, *age*, s. 22.

⁴⁵ Mehmet İpşirli, "Beylikçi", *DİA*, C. 6, İstanbul 1992, s. 78.

⁴⁶ Alkan, *agm*, s. 47.

⁴⁷ Halaçoğlu, *age*, s. 22.

⁴⁸ Alkan, *agm*, s. 47.

⁴⁹ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 77.

4.4. Amedi Kalem

Bu kalemin reisine *Amedi* denirdi. Amedici ya da Amed-i Divan-ı Hümayun denirdi. Tanzimat'tan önce direk olarak reisülkütüba bağlıydı. Onun vezir-i azam namına yazdığı bütün yazıları kaleme alan kişiydi. Bunun yanında reisülkütüba'nın yabancı elçilerle yapılan görüşmelerinde de bulunuyordu ve bu mevzuların kaydını tutardı.⁵⁰

Sadrazam tarafında padişaha yazılan telhis ve takrirlerle yabancı devletlerin başlarına yine sadrazam tarafından gönderilen mektuplar, sulh antlaşmaları ile ahidnameler ve anlaşma metinleri, görüşme mazbataları, protokoller, yabancı elçi ve tüccarlara ait her türlü yazı ve evraklar buradan yazılıyordu. Bununla birlikte asılları da bu kalemde muhafaza ediliyordu. Tanzimat'tan sonra amedi kaleminin önemi artmıştır.⁵¹ Bununla birlikte; teşrifat kalem, vakainüslük kalem de vardır.

5. Divani Yazı Çeşidi

Divani yazı Müslüman Türkler tarafından kullanılan bir yazıdır. İlk olarak Selçukluların kullandığı bilinen divani, Osmanlılara Fatih zamanında gelmiştir. Fermanlar, menşurlar, beratlar, sınırameler, ahidnameler bu yazı çeşidi ile yazılmıştır. En önemlisi ise divan-ı hümayunda alınan kararların yazıldığı mühimme defterleri de divani yazı çeşidi ile yazılmıştır.⁵² Bu yazının divanı olarak adlandırılmasının sebebi, divanı hümayundaki yazılan kayıtlarda kullanılmasıdır.⁵³ Celi divani ve divani kırması gibi çeşitleri de vardır.

Osmanlı Devleti'nde kullanılan birden çok yazı çeşidi vardır, divani yazı da bunlardan biridir. Devletin idare alanındaki resmi dairelerin yanı sıra divan-ı hümayunun yazı çeşididir. Divani, süslü ve gösterişli bir şekilde yazılıyordu. Divani yazı çeşidinin özellikleri, harfler birbirinin içine girilmiş gibi ama çizgiler köşeli değil esnek ve kavisli bir şekildedir.⁵⁴ Bu bakımdan incelenen defterde divani yazı ile yazılmıştır.

6. Mühimme Defterleri

Osmanlı arşivlerinde XIV. yüzyıl başlarından başlanarak tutulmuş olan defterlere rastlanmaktadır. Bunun yanında XIV. yüzyılda divan-ı hümayun kalemlerine bağlı olan

⁵⁰ Alkan, agm, s. 48.

⁵¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 88.

⁵² Yılmaz Kurt, *Osmanlıca Dersleri 2*, Akçağ Yayınları, 6. Baskı, Ankara 2011, s. 131.

⁵³ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Neşriyatı Yay., İstanbul 1994, s. 61.

⁵⁴ M. Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi*, Enderun Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 1992, s. 44.

mühimme, ruus, tahvil defterdarlığına bağlı olan muhasebe, mukataa, ruznamçe, tamirat, keşif ve ahkam, askeri teşkilata ait mevacic, vakıflara ait olan ruznamçe defteri, bunun yanında şikayet defterleri ve bunlara benzeyen yaklaşık olarak Osmanlı Arşivi'nde 300.000 kadar defter türü vardır.⁵⁵ Defterlerin düzenli bir şekilde oluşturulması *beylikçi*, *reisülküttap*, *tezkereciler* ve *katipler* ile gerçekleştirilmiştir.⁵⁶ Mühimme defterleri, Doğu ve Batı'da bulunmayan kültür ve tarih zenginliğini içermektedir.⁵⁷ Buradan mühimme defterlerinin önemi anlaşılmaktadır.

Divanda görüşülüp karara bağlanan ve bu kararların kayıt altına alınıp yazıldığı defterlere mühimme defteri denir.⁵⁸ Mühimme defterleri, divan-ı hümayunda çıkan kararların bir suretlerinin kaydedildiği defterlerdir. Divanda zabıt tutulmazdı, görüşülen konunun kararı divandaki kâtipler tarafından yazılırdı.⁵⁹ Muhtevaları açısından pek çok araştırma alanını ilgilendiren içeriğe sahiptir.

Mühimme defterleri Osmanlı Arşivinin en önemli defter serilerindedir. Osmanlı Arşivinde mühimme defterleri ilk tasnif edilen belgeler arasındadır. Böylece son zamanlarda bulunan defterlerle birlikte toplam mühimme defteri sayısı 267'dir.⁶⁰ Osmanlı tarihi üzerine; özellikle 16. yüzyıl üzerine araştırma yapanlar, bu defterlere bakmadan sağlıklı bir çalışma ortaya çıkmayacağını bilirler.

Mühimme defterleri içerisinde divan-ı hümayundan taşradaki yöneticilere ve kadınlara bununla birlikte yabancı hükümdarlara gönderilen mektuplar da bulunmaktadır. 16. yüzyıla ait olan defterlerin birçoğunun ayrı ayrı özetleri olduğu bilinmektedir.⁶¹ Divan-ı hümayundaki faaliyetlerin belgeleri olan mühimme defterleri padişahın hükümlerinin birer şekillerini ihtiva eder. Bu bağlamda bakılırsa belgeler Türk arşivlerinde en önemli kaynaklardan biridir. Mühimme defterinin adı akademik alanda yaygın bir şekilde kullanılıyor. Buna rağmen bu tabirin giriş sayfalarda veya ilk sayfalarda mühimme ismini taşıyan defter sayısının birkaç taneyi aşmadığını bilinmektedir. Bunun yerine *tavsif*, *ahkâm-ı mirî* defter kullanılır.⁶² Bu

⁵⁵ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 3.

⁵⁶ Emel Soyer, *XVII.yy. Osmanlı Divan Bürokrasisi'ndeki Değişimlerin Bir Örneği Olarak Mühimme Defterleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007, s. 1.

⁵⁷ *7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569)*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., Ankara 1998, s. X.

⁵⁸ Şükrü Özen, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları –Tespitler- Problemler-Teklifler-*, (Editör: Ali Akyıldız), İSAM, Yay., İstanbul 2006, s. 101.

⁵⁹ Uzunçarşılı, *age*, s. 79.

⁶⁰ Emecen, *agm*, s. 107-108.

⁶¹ Suraya Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir? Kaynaklara Giriş*, (Çev. Zeynep Altok), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2003, s. 50.

⁶² Geza David, "XVI. Yüzyılda Osmanlı- Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri" *Tarih Dergisi*, S. 53 (2011 / 1), İstanbul 2012, s. 296.

defterlerde, padişahın merkez dışında yani taşrada meydana gelen olaylar veya çeşitli sorunlar karşısında verilen emirleri bulunur.⁶³ Bunun yanında rastlanan kayıtlarda yabancı devletlerle oluşan ilişkilerde ve Osmanlı Devleti'nin himayesinde bulunan hükümetlerle, beyliklerle ilgili kayıtlara da rastlanmaktadır.⁶⁴ Buna ek olarak ise krallara gönderilen nameler de vardır.⁶⁵ Padişah tarafından onay alındıktan sonra düzenlenen fermanların bir suretlerinin kaydedildiği defterlerdir denilebilir.⁶⁶ Yukarıda bahsedildiği gibi bu defterlerin adlandırılması ve kullanılması, XVII. yüzyılın sonlarından itibaren olmuştur.⁶⁷ Divan toplantılarında müzakere edilen konuların tutulduğu defterlerdir.

Divanı hümayun, Osmanlı merkez karar organıdır, Bununla birlikte dahili ve harici meselelere ait askerî, siyasî ve sosyal alandaki konuların müzakere edilip karara bağlandığı mühimme defterlerine⁶⁸ birçok konu işlenmekteydi. Defterlerin sayesinde o döneme ait olayların önemini ve o zamanın şartlarına göre ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir. Padişah İstanbul ya da Edirne'de bulunuyordu. Bu sırada sadrazamın başkanlığında divan toplanırdı. Yine burada tutulan defterler mühimme defterleriydi. Bunun yanında rikab mühimmesi, ordu mühimmesi, kaymakamlık mühimmesi de vardı.⁶⁹

Rikab Mühimmesi: Sadrazam sefere gittiği zaman onun yerine bakan rikab vezirinin önderliğinde toplanan ve divandan çıkan kararların tutulduğu defterlere verilen addır.⁷⁰ *Ordu Mühimmesi:* serdarı ekrem sıfatıyla sadrazamın sefere gittiği sırada toplanırdı ve sadrazamın verdiği hükümler bu defterlere kaydedilirdi.⁷¹ *Kaymakamlık Mühimmesi:* Padişahın ve sadrazamın seferde olduğu zaman başkentte kaymakam bırakırlardı. Kaymakamın himayesinde toplanılan ve burada alınan kararların tutulduğu defterlerdir.⁷² Gizli olması gereken hükümlerde vardı. Bu hükümlerin kaydedildiği defterlere ise *mühimme-i mektum defterleri*⁷³ denilirdi. Mısırın merkeze uzak olması hasebiyle orada divan oluşumu kendiliğinden meydana gelirdi ve burada alınan kararların tutulduğu defterlere ise *mühimme-i*

⁶³ Karen Barkey, *Eşkıyalar ve Devlet Osmanlı Tarzı Devlet Merkezileşmesi*, (Çev. Zeynep Altok), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 1999, s. 260.

⁶⁴ Emine Erdoğan Özünlü, “ Mühimme Defterlerine Göre XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı –Kırım Hanlığı İlişkileri”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 27, 2010, s. 490.

⁶⁵ Uzunçarşılı, *age*, s. 80

⁶⁶ Muhammed Uğurlu, *73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (121-276)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2018, s. 4.

⁶⁷ Mübahat Kütükoğlu, “ Mühimme Defteri ”, *DİA*, C. 31, 2006, s. 520.

⁶⁸ Kılıç, agm, s. 250-251.

⁶⁹ *Mühimme Defteri 44*, (Yayına Hazırlayan: Mehmet Ali Ünal), Akademi Kitabevi, İzmir 1995, s. V-VI.

⁷⁰ Abdulkadir Özcan, “Rikâb”, *DİA*, C. 35, İstanbul 2008, s. 110-111.

⁷¹ Bilgin Aydın, *Osmanlı Bürokrasisinde Divan-ı Hümayun Defter Formlarının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi(XV-XVI.Yüzyıl)*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Entitüsü, İstanbul 2003, s. 35.

⁷² Kılıç, agm, s. 251.

⁷³ Sertoğlu, *age*, s. 24.

mısır adı verilirdi.⁷⁴

Devlet işlerinin görüşülmesinin yanında divan-ı hümayunun yüksek mahkeme olarak da görevi vardır.⁷⁵ Bu sebeple ilk dönem mühimme defterlerine bakıldığında bu konuları görmek mümkündür. Bununla birlikte Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatıyla idarî yapıları, çalışma sistemleri, halkla devlet arasındaki ilişkiler gibi pekçok konu işlenmiştir.

Mühimme defterlerine içerik yönünden bakılırsa XVII. yüzyılın ortalarından itibaren muhteva yönünden çok geniş değildi. Ama kamuya ait meseleler ile devlet işleriyle ilgili kayıtların tutulmaya başlanıldığı bilinmektedir.⁷⁶ İçerik yönünden bu tarihten sonra zayıflamaya başladığı söylenilebilir. Deftere yazılan bir kaydın iptal edilmesi veya düzeltilmesi sadece padişahın iznine bağlıydı.⁷⁷ Klasik dönemdeki defterler başlık taşımıyorlardı ve bununla birlikte yazıları da daha karışık biçimdeydi Arapça toplantı günü, ay ve yıl yazılırdı. Daha sonra ise bundan vazgeçilerek günler, *evail*, *evasit*, ve *evahir* şeklinde on günlük dilimler şeklinde yazılmaya başlanmıştır.⁷⁸

Mühimme defterlerinin tamamına bakıldığında hepsinin klasik mühimme defteri olmadığı görülür. Bir ve iki numaralı mühimme defterleri tahvil ve ruus ahkâmını da içine almaktadır. Bu şekildeki defterler yaklaşık on adettir. Yirmi numaralı mühimme defteri ise mevcut değildir.⁷⁹ Mühimme defterlerindeki hüküm suretlerinin defter şekline getirilmesinin ilk başlarda divanlarda çalışan katipler tarafından yapılmıştır. Daha sonra ise defterler beylikçi kalemi tarafından tertiplenip düzenlemiştir.⁸⁰ Defterlerdeki hükümler hakkında üst ve yan taraftaki yer alan notlar sayesinde fermanların yazılışları hakkında bilgi edinilebilir.

90 numaralı mühimme defterinden sonra ilk sayfalarda hükümlerin hangi sadrazam devrinde çıktığını anlatan başlıklar bulunmaktadır. 1649 yılına gelinceye kadar bütün fermanlar ve hükümler yazılırken bu zamandan sonra sadece devlete ait işler kaydedilmiştir. Şikayet konularıyla ilgili fermanlar ise şikayet defterlerine yazılmaya başlanmıştır.⁸¹

Mühimme defterlerinin tasnifi yapıldıktan sonra da defterler bulunmuştur. Bunlar mühimme zeyli adı altında farklı bir başlıkta toplanmıştır. Osmanlı Arşivinden başka yurt

⁷⁴ Kılıç, agm, s. 251.

⁷⁵ Günay, agm, s. 13.

⁷⁶ Günay, agm, s. 13.

⁷⁷ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 8.

⁷⁸ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 8.

⁷⁹ Emecen, agm, s. 108.

⁸⁰ Kütükoğlu, agmd, s. 522.

⁸¹ Kılıç, agm, s. 252.

içinde ve yurt dışındaki bazı kütüphanelerde de mühimme defterlerinin olduğu⁸² bilinmektedir. Bazı mühimme defterlerinde ise hükümlerin yanında katip rumuzları görülür, buna bakıldığında kime ait olduğu anlaşılır. Bu durum 61 ve 62 numaralı mühimme defterlerinin başındaki kayıtlardan anlaşılmaktadır.⁸³ Bu kayıtlar nöbetçi olan katibin anlaşılması için yapılmıştır. Bu anlamda defterler incelendiğinde hem divandaki katiplerin isimleri hem de katiplerin nöbet yaparak vazifelerini yerine getirdiği anlaşılır. Reisülküttap görevini hariciye nazırına devretmiştir ve bununla birlikte nezaretler dönemi başlamıştır. Böylece mühimme defterlerinin kayıtları hariciye nazırı denetiminde yürütülmüştür ve ardından 1797’de mühimme odası kurulmuştur.⁸⁴

Divan-ı hümayunda tutulan tek defter mühimme defterleri değildir. Mühimme defterlerindeki kayıtlar; herhangi bir konuyla ilgili yazılan, ferman, berat, name gibi konuların suretleri mahiyetindedir. Bununla birlikte XVII. yüzyılın ortalarından itibaren mühimme defterlerinin içinde yer alan konulardan bazıları ayrılarak farklı defterlerde kaydedilmeye başlanmıştır.⁸⁵ Bu defterler, *şikâyat defteri*, *nâme defterleri*, *ahkam defterleri* ve daha sonra ise *nişân defterleri* olarak kaydedilmeye başlanmıştır.⁸⁶ Defterlerin içeriği daraldığından muhteva yönünden zayıflamıştır.

İtina ile tutulan mühimme defterleri sürekli başvurabilecek bir kaynaktır. Geçmişte olan bir konu mevzubahis olduğu sırada defterlere bakılırdı. Defterlere kayıt edildikten sonra reisülküttap kontrol ederdi, daha sonra emir ve fermanlar gerekli yerlere iletilirdi. Eğer eldeki belge ile merkezdeki belge aynı değilse merkezdekine itibar edilirdi.⁸⁷

Osmanlı diplomatik belgelerinde belirli bir yazma formülü tatbik edilmiştir. Buna göre bu belgeler 10 kısımda incelenebilir. *Davet, tuğra, unvan ve elkab, muhabın adı ve elkabı dua, nakil ve iblağ, emir, te’kid ve tehdid, tarih, yer*⁸⁸ olarak ele almak mümkündür. Mühimme defterlerine fermanlar kayıt edilir, buradaki kayıtlı fermanlara *hüküm* denilir.⁸⁹ Mühimme defterleri genel anlamda içerik yönünden çok zengindir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti’nde merkez ve taşra teşkilatına dair önemli kaynaklardır. Defterler merkez ve taşra arasındaki bağı gösterir.

⁸² Emecen, agm, s. 109.

⁸³ Kütükoğlu, agmd, s. 523.

⁸⁴ Kılıç, agm, s. 252.

⁸⁵ *Mühimme Defteri 44*, s. VI.

⁸⁶ Halil İnalçık, *Osmanlı’da Devlet, Hukuk ve Adalet*, Kronik Kitap, 6. Baskı, İstanbul 2017, s. 64. (Kısaltma: *Adalet*)

⁸⁷ *1734-1735 Osmanlı –İran Savaşı Mühimme Defteri*, (Yayına Hazırlayan: Kemal Erkan), Çamlıca Basım Yayın, 1. Baskı, İstanbul 2011, s. XIII.

⁸⁸ Kılıç, agm, s. 253-254.

⁸⁹ *1734-1735 Osmanlı –İran Savaşı Mühimme Defteri*, s. XV.

7. 111 Numaralı Defterin Diplomatik ve Fiziki Özellikleri

İncelenen defterde hükümlerin girişinde “*Rakka valisi vezir Mustafa Paşa’ya ve Ruha kâdısına hüküm ki*”⁹⁰ gibi hitap cümlesi kullanılmıştır. Ayrıca hükmün gönderildiği kişinin hangi rütbede olduğu yazılmıştır. Rütbelerin yanında vezir, kadı, vali vb. kişilerin adlarının verildiği hükümlerde “*Hâlâ Zagarcı başı olub Bağdad Muhafzasına me’mûr Mustafa dâme mecdühüye hüküm ki*” şeklindedir.⁹¹ Bununla birlikte görevlinin adı verilmeden sadece rütbesi verilip “*Edirne kâdısına hüküm ki*” gibi yazılan hükümlerde mevcuttur.⁹²

Bazı hükümlerde ise tek bir kişiye değil birden fazla kişiye “*Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Nasuh dâme ikbâlühüye ve Soma kâdısına ve kazâ-ı mezbûrede vâki’ Yeniçeri serdarı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki*”⁹³ şeklinde hükümler gönderilmiştir.

Belgeye giriş yapılırken gönderilen kişiye övgülerin bulunduğu hükümler devardır.⁹⁴ Belgenin kime gönderildiği açıklandıktan sonra konu genel olarak anlatılmıştır. Belgenin sonunda verilen karar “*fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki*”⁹⁵ “*keşf ve hüccet olunmak için yazılmışdır*”⁹⁶ şeklinde belirtilmiştir. Belgelerin sol alt köşesinde ise *fî evâ’il-i Câ sene 1111*⁹⁷ şeklinde tarih vardır. Bazı hükümlerde ise “*Bir sûreti dahi Kadı nâm karyede olan kadîmi kilisenin ekser mevâzi’i mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif olmağla şürûtuyla ta’miriçün*”⁹⁸ ve “*Bir sûreti Akşehir kâdısına kazâ-ı mezbûra tâbi’ Peresu nâm karyede olan kilisenin sakfi harâbe-müşrif duvarları müremmâta muhtâc olmağla şürûtuyla yazılmışdır*”⁹⁹ şeklinde sadece hükmün gideceği yer yazılarak aynı ferman birden çok yere gönderilmiştir. Defterin dil özellikleri genel anlamda açık ve sade bir dille yazılmıştır. Bazı yerlerde mürekkebin yayılmasından dolayı kaynaklanan net olmayan yazılar vardır. Bazı hükümlerde Arapça ve Farsça tamlamalar vardır.

Osmanlı Arşivinden alınmış olan, *A. DVN. MHM. d. 111* şeklinde kayıtlı bulunan defterin fiziki özellikleri ise şu şekildedir: Defter 33x22 ebadında, toplamda 754 sayfadan oluşmaktadır. Defter ciltli ve ebruludur. Numaralandırma usulü sayfa şeklindedir.

⁹⁰ BOA, *MHM. d 111* s. 168, no: 556. Defterin sayfa numarası ile defter numarası bundan sonraki dipnotlarda verilmeyecek olup belge numaraları verilecektir.

⁹¹ Hüküm 558, 560, 562, 563.

⁹² Hüküm 557, 559, 561, 567.

⁹³ Hüküm 598.

⁹⁴ Hüküm 1099, 1101.

⁹⁵ Hüküm 588, 589, 1162, 1163.

⁹⁶ Hüküm 585, 797.

⁹⁷ Hüküm 557.

⁹⁸ Hüküm 577.

⁹⁹ Hüküm 578.

Numaralandırılmış boş sayfalar: 730, 737, 752, 754'tür. Defterin başında iki sayfa boştur. Bu çalışmada incelenen sayfalar ise 168 ile 337. sayfalar arasındadır.

BİRİNCİ BÖLÜM KONULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkler, henüz İslamiyet’le tanışmadan önce, hakanın yetkisiyle teşekkül eden ve “töre” denen yazısız hukuk sistemiyle devletlerini yönetirdi. İslam medeniyetlerinde ise hukuk düzeni ve adalet, Allah’ın emirleri ve koyduğu yasaklar ile sağlanırdı ki, buna fıkıh denir. Fıkıha göre bir Müslüman hükümdarı kanun koyma sıfatı takınamazdı. Birçok Türk-Müslüman alimler, fikhın bütün ferdi ve toplumsal ihtiyaçlara cevap verdiğini düşünür, bu yüzden sultanın buyrukları ile teşekkül eden başka bir yasayı gereksiz bulurlardı. Türkler, İslamiyet ile tanışmasından sonra, Müslüman devletlerarasında liderliği devralmıştır. Türk hükümdarlarında kanun koyma yetkisinin var olması ile sağlanan güçlü devlet görünümü, özellikle Haçlı Seferleri ve Şiiilerle edilen mücadelede, İslam Medeniyeti arasında güçlü bir hükümdarın ve devletin varlığının önemini kabul edilmesini sağlamıştır. Osmanlı’dan önce kurulmuş olan birçok Türk-İslam devletleri fikhın yanında, kanun ve örf yani hükümdarın tamamen kendi emirleriyle teşekkül eden bir hukuk sistemi oluşturmuşlardır.¹⁰⁰

Osmanlı’da da fikhın koyduğu kurallara karşı olmaması şartıyla, padişahın ferman ve kanunlarıyla teşekkül eden *örf-i hukuk veya sultan-i hukuk* denen bir yasa vardı. Böyle bir hukukun varlığından bahseden ilk Osmanlı yazarı Dursun Bey, örfü tanımlamak için “*Siyaset-i Sultani*” ve “*Yasağ-i Padişahi*” tabirlerini kullanır. Somut örnek vermek gerekirse, kardeş katli ve divan-ı hümayun en güzel örnek olacaktır. İkisinin de dayanağı örfdür.¹⁰¹

Osmanlılar önemli kararlar alırken ve hukuki kurallar koyarken, bu karar ve kuralların fıkıha uygun olup olmadığını denetlemesi için fakihlere danışmışlar ve bunun için şeyhülislamlık makamını kurmuşlardır. Osmanlı hukukçuları, karar alırken devletin ve toplumun ihtiyaçlarını ön planda tutmuşlardır. Burada esas amaç şeriata karşı görünse bile İslam ümmetinin menfaatlerine cevap vermektir. Örneğin, Osmanlı’da yaygın olan ve aslen fıkıha aykırı olmasına rağmen XVI. yüzyılda Osmanlı Şeyhülislamı Ebussuud para vakıflarını onaylamıştır. Bunu yaparken, fakir insanların, öğrencilerin ve imaretlerin bundan yararlandığını ve kaldırıldığı halde bu insanların zarar göreceğini göz önünde bulundurmıştır.¹⁰²

Örfi hukuk kanunnamelerin, kanunnameler de fermanların bir araya getirilmesiyle oluşur. Kanunnameler, devlet teşkilatı, kamu hukuku, vergi ve ceza hukukunu kapsar.

¹⁰⁰ İnalçık, *Klasik Çağ* (2017), s.76. İnalçık, *Adalet*,(2016), s. 49, 51, 52, 56. Halil İnalçık, “Osmanlı Hukukuna Giriş”, *AÜSBED*, C. 13, S. 2, Ankara 1958, s.102

¹⁰¹ İnalçık, *Adalet*, ,(2016) s.60, Mehmet Akman, “Örf: Osmanlı Devleti’nde, *DİA*, C. 34, İstanbul 2007, s. 93.

¹⁰² İnalçık, *Adalet*, (2016) s. 50-52.

Osmanlı yeni bir yeri fethettiği zaman bölgenin örf ve adetlerini, şeriata karşı olmadığı sürece değiştirmemiştir. Hatta bunları kanunnamelere kaydederek koruma altına alınmıştır. Kanunnameler, bütün ülkeyi, belirli bölgeleri veya belirli grupları ilgilendirebilirdi¹⁰³.

Bu bölümde çevirisi yapılan belgelerin, fıkıh ve Osmanlı örfi hukuku ışığında değerlendirmesi yapılmıştır.

1. Suç ve Cezanın Tanımı

“Suç” Türkçe bir kelime olup “törelere ve ahlak kurallarına aykırı davranış” veya “yazılı yazısız kanunlarda yapılması yasaklanan eylem” anlamlarına gelir. İslam hukukunda Allah’ın emir ve yasaklarını ihlal eden her türlü davranışı ifade eder. Aynı zamanda Osmanlı kaynaklarında suç ile birlikte *cürüm*¹⁰⁴ veya çoğulu *cerime*¹⁰⁵ tabiri de kullanılır.¹⁰⁶

İslam hukukunda suçlar *had*, *kıyas* ve *tazir* olmak üzere üçe ayrılır. Bu suçların tasnifi, cezasının Kur’an veya Sünnet tarafından belirlenmiş olup olmamasıyla ve Allah/kul hakkını ihlal etmesiyle ilgilidir. Bu tasnife göre muhtevası ve cezası kitap veya sünnet tarafından katı bir şekilde belirtilmiş olan ve Allah hakkını ihlal eden suçlara had suçu denir. Örneğin, zina¹⁰⁷, içki içme (*şirb-i hamr*)¹⁰⁸, hırsızlık¹⁰⁹, yol kesme¹¹⁰, isyan¹¹¹, zina iftirası, dinden dönme suçları had suçlarındandır yani muhtevaları ve cezaları Kur’an veya Sünnet tarafından şüpheye yer vermeksizin bellidir.¹¹²

Kıyas suçları, bireyin canına kast ve vücut bütünlüğünü bozmaya yönelik suçlardır. Adam öldürme¹¹³, yaralama¹¹⁴, bir organını kesme veya kullanılamaz hale getirilmesi gibi suçlar örnek olarak verilebilir. Kıyas suçları ve cezaları Kur’an ve Sünnette açıkça belirtilmiş olup kişi haklarını ihlal eden suçlardandır.¹¹⁵

Tazir suçları ise muhtevası Kur’an ve sünnette açıkça belirtilmiş olup, cezaları hakkında hüküm bulunmayan suçlardır. İslam ülkelerinde bu türden suçların cezası devlet başkanı

¹⁰³ İnalçık, *Klasik Çağ* s.77. Halil İnalçık, “Kanunname”, *DİA*, C. 24, İstanbul 2001, s. 333- 334.

¹⁰⁴ Hüküm 724.

¹⁰⁵ Hüküm 820.

¹⁰⁶ Mehmet Boynukalın, “Suç”, *DİA*, C. 37, İstanbul 2009, s. 435.

¹⁰⁷ Hüküm 734.

¹⁰⁸ Hüküm 639.

¹⁰⁹ Hüküm 713.

¹¹⁰ Hüküm 694.

¹¹¹ Hüküm 670.

¹¹² Abdülkerim Zeydan, *İslâm Hukukuna Giriş*, (Çev. Ali Şafak), Genişletilmiş 4. Baskı, Kayıhan Yayınları, İstanbul 2008, s. 542, 546-552.

¹¹³ Hüüm, 732.

¹¹⁴ Hüküm 643.

¹¹⁵ Saffet Köse, *Çağdaş İhtiyaçlar ve İslâm Hukuku*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2004, s. 371.

tarafından öngörülürdü. Tazir suçları hem Allah haklarını hem kul haklarını ihlal eden türde olabilir.¹¹⁶

Ceza: Sözlük anlamı “Suç sahibine çektirilen eziyet, verilen terbiye”dir.¹¹⁷ İslam hukuku literatüründe, “maddi ve manevi mahiyette özendirici veya caydırıcı yaptırım” şeklinde tanımlanabilir. İslam dininde iman, ibadet, davranışlar ve ahlak alanında emir ve yasakların ihlalini önlemek, gerek dünya gerek ahiret hayatına yönelik özendirici veya caydırıcı bütün yaptırımlara ceza denir.¹¹⁸

Cezalar da, suçlar gibi Kur’an ve Sünnette hükmü bulunup bulunmamasına göre, had, kısas ve tazir adıyla üç şekilde tasnif edilir. Had cezaları, Kur’an ve Sünnet tarafından açıkça tanımlanan cezalardır. Diğer bir tabirle “Allah tarafından belirlenmiş cezai yaptırımlardır”. Kur’an’da bu tasnifte dört ceza vardır; Zina edene yüz sopa vurulması, iffetli bir kadına zina iftirası atan kişiye seksen sopa vurulması ve şahitliğinin geçersiz sayılması, hırsızlık yapanın elinin bilekten kesilmesi defterde geçen bir hırsızlık olayında eylemi gerçekleştiren kişinin cezasının şeran verilmesi istenmiştir.¹¹⁹ Eşkîyalık yapanın öldürülmesi¹²⁰ asılması el ve ayağının kesilmesi veya sürgün¹²¹ edilmesidir. Bu suçlar Allah (toplum) haklarını ihlal eden suçlardır. Bu suçların cezaları, hiçbir şekilde devlet başkanı tarafından artırılmaz, azaltılamaz veya tamamen affedilemez. Kur’an’da açıkça belirtilmemesine rağmen içki içene verilen sopa cezası da had cezalarındandır.¹²²

Kıyasın fıkıh literatüründeki anlamı, kasten işlenen suça karşılık aynı türde cezaların adıdır. Örneğin, kişi kasten adam öldürdüyse cezası ölümdür. Kasten adam yaraladıysa vücuttaki aynı yerin aynı oranda yaralanması gerekir. Yalnız bu cezalar mağdurun yakınlarına göre değişebilir. Zarar gören kişinin yakını diyet talep ederse yukarıdaki gibi cezalar infaz edilir. Mağdur yakını para karşılığı diyetten vazgeçebilir. Bu durumda tüm cezalar düşer.¹²³

Tazir cezaları, şer’an hükmü bulunmayan, uygulaması ve miktarı devlet başkanı tarafından verilen cezalardır. Tazir cezaları had ve kısas cezaları gibi beş temel unsur olan din, ırz, akıl, mal ve canın korunmasına yöneliktir. Aralarındaki fark, nasslar tarafından yaptırımları belli değildir. Bu nedenle devlet başkanı kendi isteği doğrultusunda toplum

¹¹⁶ Köse, *age*, s. 371-372.

¹¹⁷ Muallim Naci, *Lugat-ı Naci*, (Haz. Ahmet Kartal), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009, s. 90.

¹¹⁸ Adil Bebek “Ceza”, *DİA*, C. 7, İstanbul 1993, s. 469.

¹¹⁹ Hüküm 713.

¹²⁰ Hüküm 1012.

¹²¹ Hüküm 737.

¹²² Ali Bardakoğlu, “Had”, *DİA*, C. 14, İstanbul 1996, s. 547-549.

¹²³ Şamil Dağcı “Kıyas” *DİA*, C. 25, İstanbul 2002, s. 488.

şartlarını da göz önüne alarak bir ceza verebilir. Örneğin, yolsuzluk, rüşvet, hayvanlara kötü davranma, yalancı şahitlik, haneye tecavüz, eş ve çocuklara kötü davranma, ibadetlerin ihmali, maddi güç sahibi olunmasına rağmen borç ödememe, tazir suçlarındandır ve cezaları tazir cezalarıdır.¹²⁴

1.1. Sürgün (Nefy)

Sürgün, bir veya birden fazla kişinin işlediği suça karşılık ya da güvenlik tedbiriyle ikamet ettiği yerden başka bir yere zorla gönderilmesi ve orada yaşamaya zorlanmasıdır. Bu ceza en eski tarihi devirlerden beri kullanılmaktadır. Sürgün cezası Kur'an'da geçen cezalardan biridir. Örneğin eşkıyalık ve zina suçlarına öngörülen cezalar arasındadır. Osmanlı'da da sık sık başvurulan cezalardan biridir. Osmanlı kaynaklarında sürgün yerine daha çok "nefy" tabiri kullanırdı. Sürgün bir ülkeden başka bir ülkeye olabileceği gibi, ülke sınırları içerisinde de olabilir.¹²⁵ Osmanlının yaptığı sürgünler deftere göre; zina suçlarında ülke içindedir. Sürgün yerleri Bursa¹²⁶ ve Bozcaada'dır.¹²⁷ Eşkıyalık olaylarıyla ilgili sürgün yerleri ise belirtilmemiştir.

Osmanlı sürgün cezasını iki şekilde kullanmıştır. İskân siyaseti olarak adlandırılan uygulamaya göre Osmanlı yeni fethettiği yerlere Türkleri yerleştirirdi. Bunun en önemli sebebi gayrimüslim devletlerden alınan toprakları Türkleştirmektir. Ayrıca, bir bölgede oluşan nüfus fazlasını dağıtmak, toprağı az veya verimsiz köylüye yeni topraklar vermek amacı da vardır. Osmanlı bu politikayla savaş sırasında ordunun geçeceği yerlere köy ve kasabalar kurarak asker sevkiyatı ve yiyecek-içecek tedarikini kolaylaştırmayı hedeflemiştir. Ayrıca düşman devletlerle arasına Türk-Müslüman ahaliyi yerleştirerek devletin siyasi ve askeri güvenliğini sağlamıştır.¹²⁸

Osmanlı iskân siyaseti doğrultusunda sürgün ettiği topluluklara teşvik edici bazı muafiyetler sağladı. Bu da kişilerin gönüllü olarak sürgünü kabul etmesine sebep olurdu. Aynı zamanda karşı gelenlere uygulanan yaptırımlar da gönüllü sürgünlere etki etmiştir. Osmanlı sürgün edilecekleri seçerken de devlet ve reayanın çıkarlarına göre hareket etmiştir. İlk sürgün edilecekler genellikle göçebelereydi. Göçebeler devlete bağlılık açısından en zayıf topluluktu, en ufak kıvılcımda isyan etme potansiyeline sahipti. Osmanlı, gönüllü sürgünler

¹²⁴ Tuncay Başoğlu, "Tazir", *DİA*, C. 40, İstanbul 2011, s. 197-198.

¹²⁵ Talip Türcan, "Sürgün" *DİA*, C. 38, İstanbul 2010, s. 164.

¹²⁶ Hüküm 734.

¹²⁷ Hüküm 948.

¹²⁸ Ömer Lütfi Barkan, " Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskan ve Kolonizasyon Metodu Olarak Sürgünler", *İÜİFM*, C. XV, S. 1-4, Ankara 1953, s. 56-58.

olmadığı zaman da suçluları sürgün ederek hem iskân siyasetini uygulamış hem de adaleti sağlamıştır.¹²⁹

Osmanlı ceza hukukunda belirli suç ve suçlulara karşı sürgün cezası verilirdi. Kaynaklarda sürgün süresi kesin olarak belirtilmemesine karşın tecavüz gibi suçların sürgün süresi bir yıldır. Rüşvet, zina, eşkıyalık, yalancı şahitlik, hırsızlık tehdit, emre itaatsizlik gibi suçlara genel olarak sürgün cezası verilirdi. Çevirisi yapılan belgelerde ahlaka aykırı davranışlara verilen sürgün cezası iki belgede tespit edildi.¹³⁰ 734 numaralı belgede İstanbul'da Monla Aşiki Mahallesi'nde Müslüman bir kadının evine namahrem kişileri aldığından ve daha önce mahalle kadısının uyarmasına rağmen tekrar aynı şekilde davrandığından bahsedilmektedir. Bunun üzerine adı geçen mahalle ahalisinin divan-ı hümayuna başvurduğu, burada alınan kararlar, gayriahlaki davranan kadının Bursa'ya sürülmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. 948 numaralı diğer hükümde aynı suçları işleyen Müslüman bir başka kadın da Bozcaada'ya sürgün edilmiştir. Demek ki ahlaka uygun olmayan işleri yapanlar tespit edilip onaylanırsa sürgün edilmiştir.

Suçluların, sürgüne gönderildiği yerlerin bazı özelliklere sahip olması gerekir. Örneğin, merkeze (payitahta) yakın olan mahaller, ulaşımı zor sınır boyları, kaleler ve adalar genellikle tercih edilir. Osmanlı'nın kullandığı başlıca sürgün yerleri, Bursa, Edirne, Gelibolu, Sakız, Midilli, Limni, Rodos, Bozcaada, Kıbrıs'tır. Ayrıca Bağdat, Trablusgarp, Fizan, Taif, Akka'ya sürgünler de belgelerde rastlanır.¹³¹

Savaş gibi olağanüstü durumlarda kargaşalara karşı önlem alınıp, kalabalık toplulukların sürgün edilmesi daha çok "*tehcir*" tabiriyle anılır. Osmanlı tarihinde ilk ve tek örneği 1915 yılında gerçekleşen Ermeni tehciridir. Buldukları bölgede kargaşaya sebep olmaları hasebiyle yine Osmanlı toprağı olan Suriye'ye sürgün edilmiştir.¹³²

Çevirisi yapılan belgelerin yazıldığı tarih (1699-1700), Osmanlı'nın güç kaybettiği dönemdir. Dolayısıyla eşkıya hareketlerinin en yoğun ve tahrip gücü en yüksek dönemidir. Belgelerin çoğunluğunda sürgün cezasının en fazla eşkıyalara verildiği tespit edilmiştir. Örneğin, Rize Kalesi dizdarına gönderilen bir hükümde on altı kişilik eşkıya çetesinin yeniçeri kılığında girerek silahla reyanın can ve mal güvenliğini tehdit ettiği anlaşılıyor. Bu kişilerin Rize Kalesi'ne kalebend olarak gönderildiği ve eşkıyalık suçlarından yol kesme, silahla insanları korkutma suçlarını işledikleri anlaşılmaktadır. Kalebendlik süreleri hükümde

¹²⁹ Barkan, agm, s. 56-58.

¹³⁰ Hüküm 734, 948.

¹³¹ Kemal Daşcıoğlu "Sürgün: Osmanlılarda" *DİA*, C. 38, İstanbul 2010, s. 168.

¹³² Daşcıoğlu, agmd, s. 168.

geçmemektedir. Yalnızca “ıslah olana kadar” tabiri kullanılmaktadır.¹³³ Buradan cezanın kişinin durumuna göre değiştiği anlaşılabilir.

1.2. Kalebend Cezası

Arapça “kale” ve Farsça “bend” sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşan kalebend sözlükte “ kaleye bağlanmış kimse” anlamına gelir. Terim olarak, işledikleri suçun yaptırımı olarak Osmanlı toprakları içerisinde herhangi bir kaleye hapsedilmiş kimseler için kullanılan bir tabirdir.¹³⁴

Ölüm cezası gerektiren suçlar haricindeki suçlara sürgün, teşhir, dayak atma gibi cezalar verilirdi. Bu tür cezalar tazir cezalarındandır. Kalebend cezası, XVIII. yüzyıldan sonra nispeten daha sık uygulanmaya başlamıştır.¹³⁵ Kalebend cezasının verildiği suçlar daha çok toplum haklarını ihlaline yönelik suçlardır. Örneğin; kalpazanlık, sahte belge düzenleme, kalp para bulundurma, rüşvet, gasp, adam yaralama, evinde suçlu bulundurma, iftira, yalancı şahitlik, yol kesme, tecavüz, narhtan yüksek meblağlarda eşya ve yiyecek satma gibi suçlardır.¹³⁶ Bu suçlardan biri işlendiği zaman mağdur kişi, doğrudan veya kadı aracılığı ile divan-ı hümayuna başvurur. Divan-ı hümayunda eğer suçun işlendiği kesinleşirse, divandan atanan görevli tarafından kalebend olacağı yere gönderilir ve burada sürgün ve hapis hayatı yaşar. Kaynaklarda çoğu zaman ceza süresi belirtilmez bunun yerine “ıslah oluncaya kadar” ibaresi yer alır.¹³⁷

Çevirisi yapılan hükümlerde geçen kalebend cezasının daha çok eşkıyalık suçuna verildiği görülür.¹³⁸ Bunun sebebi, çevrilen mühimme defterinin yazıldığı tarihte, Osmanlı'nın güç kaybetmesidir. Haliyle Osmanlı, sürekli doğuda ve batıda düşman ülkelerle savaşırken Anadolu ve Rumeli'de ortaya çıkan bu eşkıya çeteleriyle baş etmeye zaman bulamıyordu. Kalebend cezasına çarptırılan diğer suçlar; içki içmek¹³⁹, adam yaralama¹⁴⁰, sahte ferman düzenlemek¹⁴¹, devlet hazinesinden para çalmak¹⁴², vergi tahsildarının işini yapmasına engel

¹³³ Hüküm 676.

¹³⁴ Ömer İşbilir, “Kalebend” *DİA*, C. Ek-2, İstanbul 2016, s. 5.

¹³⁵ Neşe Erim, “Osmanlı İmparatorluğunda Kalebendlik Cezası Ve Suçların Sınıflandırılması Üzerine Bir Deneme” *Osmanlı Araştırmaları IV*, İstanbul 1984, s. 80.

¹³⁶ İşbilir, agmd, s. 5.

¹³⁷ İşbilir, agmd, s. 5.

¹³⁸ Hüküm 646, 658, 659, 679, 701, 782, 791, 797, 852, 923, 949, 962, 1003, 1040, 1042, 1046, 1049, 1061, 1062, 1075, 1086, 1094, 1117, 1128, 1137, 1138.

¹³⁹ Hüküm 639.

¹⁴⁰ Hüküm 739, 640, 797, 1021.

¹⁴¹ Hüküm 835.

¹⁴² Hüküm 834.

olmak¹⁴³ tespit edilen suçlardır. Bunun yanı sıra kalebend cezasının verildiği tespit edilip, suçu tespit edilemeyenler de vardır.¹⁴⁴ Kalebend cezası alanlardan sadece bir zimmi tespit edildi.¹⁴⁵

Ceza hükümlerinin yanı sıra af hükümlerine de mühimme defterlerinde rastlanabilir. Örneğin bu çalışmada yedi adet af hükmü tespit edildi.¹⁴⁶ Bir tanesi hariç¹⁴⁷ hepsinde suçlunun “*ıslah-ı nefis eylediği*” ibaresi yer alır. Bunun anlamı kişinin suçundan pişman olduğu ve bir daha yapmaktan sakınacağıdır. Suçluların serbest kalması merkezden gönderilecek fermana bağlıdır. Af fermanının gönderilmesi için de divan-ı hümayuna başvurulur. Bu başvuruyu yapanlar da önemlidir. Örneğin incelenen yedi af hükmünden ikisinin ricası başdefterdar tarafından¹⁴⁸, ikisi yeniçeri ağası tarafından¹⁴⁹ yazılmıştır. Birinin seyyid olduğu vurgulanmıştır.¹⁵⁰ İki başvurunun suçlu tarafından yazıldığı anlaşılırken¹⁵¹, birinde başvuran tespit edilememiştir.¹⁵²

Çevrilen sayfa aralıklarında geçen af hükümlerine göre affedilen suçlar; basit çapta Eşkialık suçundan¹⁵³, vergi tahsilatına mani olmak¹⁵⁴, gayriahlaki suçlardır.¹⁵⁵ İki belgede suçluların cezası yazmamaktadır.¹⁵⁶

2. Eşkialık Faaliyetleri

Eşkialık, sözlük anlamı “asi, bedbaht, günahkâr” olan şaki kelimesinin çoğul halidir. Osmanlı kaynaklarında şaki ile birlikte *celali*, *kuttau't-tarik* tabirlerine sıkça rastlanır. İslam hukuku literatüründe ise *hırabe* olarak geçer. Kamu düzenini bozma, mal ve cana kast etme, kişilerin seyahat özgürlüklerini kısıtlama gibi birçok suçu içermesi hasebiyle dinen büyük günahlar, hukuken de büyük suçlar arasındadır. Suç unsuru bakımından eşkıyalık, zor kullanarak yol kesme, baskın yapıp kişilerin mallarını gasp ve yağma etme, insan öldürme, kamu düzeninin ve güvenliği ihlal etme olarak tanımlanabilir.¹⁵⁷

¹⁴³ Hüküm 701, 1088.

¹⁴⁴ Hüküm 1105, 646, 650, 672.

¹⁴⁵ Hüküm 559.

¹⁴⁶ Hüküm 602, 658, 701, 876, 963, 1088, 1098, 591.

¹⁴⁷ Hüküm 602.

¹⁴⁸ Hüküm 1088, 701.

¹⁴⁹ Hüküm 591, 963.

¹⁵⁰ Hüküm 876.

¹⁵¹ Hüküm 658, 602.

¹⁵² Hüküm 1098.

¹⁵³ Hüküm 602, 658,

¹⁵⁴ Hüküm 701, 1088.

¹⁵⁵ Hüküm 876, 1098.

¹⁵⁶ Hüküm 591, 963.

¹⁵⁷ Ali Bardakoğlu “Eşkialık”, *DİA*, C. 12, İstanbul 1995, s. 463.

Eşkialık, isyan (*bağy*) suçu ile karıştırılabilir. İsyân, mevcut iktidarı devirip yerine geçmek amacı güderken eşkıyalıkta böyle bir amaç yoktur. Aynı zamanda hırsızlık ile de bağdaştırılmaz. Hırsızlık, başkasının malını gizlice almak anlamına gelir. Eşkialıkta cebrin var olması hırsızlık ile arasındaki benzeşmeleri ortadan kaldırır.¹⁵⁸

Eşkialık suçunun cezası ölüm, asılarak ölüm, el ve ayağın çaprazlama kesilmesi veya sürgündür. Eşkialık, birbirine bağlı birden fazla suçun teşekkülü olması sebebiyle hangi cezanın verileceği, kişinin işlediği suçun boyutuyla ilgilidir. İslam hukukçularının büyük çoğunluğuna göre adam öldüren eşkıyanın öldürülmesi, hem adam öldürüp hem malını yağma edenin asılarak öldürülmesi, sade mal yağma edenin el ve ayağının çapraz kesilmesi, sadece yol kesenin ise sürgün edilmesi gerekir. Cezayı verecek olan hakim, suçu işleyene daha az ceza veremez veya affedemez.¹⁵⁹ Örneğin Adana beylerbeyine yazılan bir hükümde Murtaza ve Ömer adlı eşkıyaların halka zulüm yaptığı ve katli sebebiyle, çıkan kararda açıkça başlarının kesilmeleri istenmiştir.¹⁶⁰

Tarihin her döneminde olduğu gibi Osmanlı'da da eşkıya hareketleri vardı. Devletin siyasi-ekonomik açıdan güçlü olduğu zamanlarda nispeten kolayca bertaraf edilirken, XVI. yüzyılın son çeyreğinden itibaren, eşkıya grupları Osmanlı'nın başına büyük dertler açtı. XVI. yüzyılın sonlarında başlayan doğuda ve batıda sürekli savaş ortamı, eşkıya çetelerinin ortaya çıkmasına sebep oldu.¹⁶¹

Eşkialı çetelerinin, herhangi bir ideolojiye sahip olmadığı, Osmanlı yönetimine karşı bir mücadele içerisinde olmadıkları önceden bilinmektedir. Bu çeteler tamamen reayanın parasını, yiyeceğini her türlü eşyasını gasp etmek, hayatlarını tamamen reaya üzerinden geçindirmek amacıyla bir araya geliyorlardı.¹⁶² Bu eşkıyaların verdiği zarar ve uyguladığı şiddet ve zulüm belgelerde açıkça ortadadır.

30 Nisan-9 Mayıs 1700 tarihli Sivas beylerbeyine gönderilen hükümde daha önce bütün Osmanlı topraklarındaki yöneticilere eşkıyaların hakkından gelinmesi için ferman gönderildiği anlaşılmaktadır. Buna rağmen eşkıyaların Çorum, Amasya, Merzifon ve çevresinde köy köy gezip reyadan zorla on beş yirmi kuruş topladığı, bu parayı ödemeyen reayaya zulmedildiği anlaşılır. Hükümün devamında Sivas beylerbeyinden gerek mevzubahis olayın faileri gerek Sivas eyaletindeki tüm eşkıyaların ortadan kaldırılması istenmiştir.

¹⁵⁸ Bardakoğlu, agmd, s. 463

¹⁵⁹ Bardakoğlu, agmd, s. 465.

¹⁶⁰ Hüküm 1128.

¹⁶¹ Mücteba İlgürel, "Eşkialı: Osmanlılar'da Eşkialı Hareketleri", *DİA*, C. 12, İstanbul 1995, s. 466-467.

¹⁶² Barkey, *age*, s. 159, 182.

Eşkîyalar ile mücadelenin bütün işlerden daha önemli olduğu belirtilmiş, beylerbeyi işini gerektiği gibi yapmazsa azl ile tehdit edilmiştir. Osmanlı'nın tüm çabalarına rağmen, gerek siyasi, idari güç kaybı, gerekse sürekli bir savaş içerisinde oluşu eşkıya çeteleriyle mücadeleyi zorlaştırmıştır.¹⁶³

Dubre kadısı ve iş erlerine gönderilen hükümde, gayrimüslimlerden oluşan eşkıya çetesi, Dubre kazası Asebdek köyüne üç dört defa baskın düzenleyip, bir kadını ve iki çocuğu öldürüp, Gayri Müslim reayanın mallarını gasp etmiştir. Bu olay Divan-ı Hümayuna sirayet ettiği zaman, olayı araştırmak üzere mübaşir tayin edilmiştir. Mübaşir ve iş erleri, ayanlardan, yağmalanan eşyaların bulunup sahiplerine verilmesi, bunu yapanların cezalandırılması ve suçsuz olanların ise zarar görmemesi istenmiştir.¹⁶⁴

Anadolu valisine ve kadılarına gönderilen 1700 tarihli hükümde, Beypazarı kazası voyvodası Yörük taifesinin mükellef oldukları vergileri toplayıp dönüş yolunda giderken, Hassa köyünde yüz elli kişilik eşkıya çetesi on iki kese akçe vergiyi ve diğer mallarını yağma edip, kaza kadısını ve iki askeri öldürmüştür. Hükümde bu çetenin yakalanıp gerekli olan cezanın verilmesi istenmiştir.¹⁶⁵

Siroz kadısına gönderilen hükümde, Siroz'da reayaya zulmedildiği ve cizye vergisinin toplanmasına da mani olduğu bildirilmektedir. Hükümde suçlular yalnızca ikaz edilmiştir. Osmanlı ceza hukukunda sabıkaya önem verilirdi. Daha önce suç işlemeyen uyarılır, aynı suçu iki veya daha fazla defa işleyenler cezalandırılırdı.¹⁶⁶

Dukakin ve Avlonya sancaklarına gönderilen hükümde İskenderiye sancağında eşkıyalar mutasarrıfı Adem'in kapı halkına saldırıp, bazılarını öldürmüştür. Ayrıca çarşı ve pazarları kapatarak kaledeki muhafızların yiyecek almalarını engellemiştir. Aynı sancağın başka bir bölgesindeki eşkıya çetesi de mütesellim ve yeniçeri serdarının evini basarak eşyalarını yağma etmiştir. Ayrıca Müslümanlardan dört kişiyi öldürüp altı tanesini de yaralamıştır. Bala Kalesi'nin kapudanı da tabiiyetindeki gayrüslem eşkıyalarla Müslümanların üzerine saldırmıştır. Hükümde, çevre sancaklardan teşekkül edecek küçük bir orduyla bu eşkıyaların üzerlerine gidilmesi istenmiştir.¹⁶⁷

Çevirisi yapılan hükümlere göre eşkıyalık olayları Anadolu'ya kıyaslandığında

¹⁶³ Hüküm 1012.

¹⁶⁴ Hüküm 912.

¹⁶⁵ Hüküm 689.

¹⁶⁶ Hüküm 908.

¹⁶⁷ Hüküm 938.

Rumeli’nde daha azdır.¹⁶⁸ Anadolu’nun kıyı kesimlerinde, İzmir, Mersin, Antakya-İskenderiyye, Aydın-Saruhan, eşkıyaların daha faal olduğu söylenebilir. Irak, Haleb, Bağdat bölgelerinde de azımsanmayacak derecede eşkıya çetelerine rastlanır.¹⁶⁹

Alaiye sancağı mutasarrıfı Mustafa’ya gönderilen hükümde İçel sancağında Seyyit Yusuf adında bir eşkıya reisi, daha önce hakkında yakalanması ve cezalandırılması için hüküm verilmişken, yakalanamadığı için eşkıyalığa devam etmektedir. Yedi sekiz yüz silahlı kişi ile köylere baskın yaparak haksız yere para almış zincire vurmuştur. Ayrıca otuz kuruş almadan insanların evlenmesine mani olmuştur. At ve katır gibi reyanın bütün mallarına el koymuştur. Reyanın divan-ı hümayuna başvurması üzerine Alaiye sancağı mutasarrıfı üzerine gönderilmiştir.¹⁷⁰ İçel sancağı mutasarrıfı Seyyid Ahmet’ten de bu göreve katılması istenmiştir.¹⁷¹

Aydın, Saruhan Sancaklarına, Üzümlü, Döğer, Pürnaz Kadılarına gönderilen hükümde, Menteşe Sancağı Mutasarrıfı Pürnaz kazasına giderken, Üzümlü Derbendine geldiğinde üç kazanın eşkıyaları mutasarrıfı öldürüp yanındaki adamlardan bazısını öldürüp bazısını yaralamıştır. Bu eşkıyaların görüldüğü yerde haklarından gelinmesi istenmiştir.¹⁷² Hükümün Bir sûreti de Menteşe Sancağı mutasarrıfı Murat’a gönderilmiştir.¹⁷³

Adana bostancıbaşına ve Drama kadısına gönderilen hükümde, Drama kazası Tuksad köyünden Çolak Mustafa ve Ahmet, sipahilerden Deli Mahmut haklarında birkaç defa kalebend edilmeleri için hüküm bulunmasına rağmen sürekli kaçtıkları için yakalanamadıkları ifade edilmiştir. Drama kazasına gidip, reayadan iki üç defa gayrimeşru şekilde on yedi bin akçe vergi toplamıştır. Divan-ı hümayundan, reyanın tüm parası alındığı için devletin toplaması gereken verginin alınmamasına karar verilmiştir. Ayrıca eşkıyaların yakalanıp başka bir yere sürgün edilmeleri istenmiştir.¹⁷⁴

Osmanlı, eşkıyaların oratadan kalkması ve reyanın güven içinde yaşaması için çok çaba sarf etmiştir. Ancak çevrilen belgelerin büyük çoğunluğunun eşkıyalarla ilgili olması, eşkıyaların gösterdiği şiddetin büyüklüğü gibi durumlar Osmanlı’nın bu konuda, bu tarihlerde, pek başarılı olduğunu göstermiyor. Anadolu beylerbeyi Eyüp Paşa’ya gönderilen hükümde, Anadolu’da bulunan bütün vezir, beylerbeyi, ümera ve kadılardan, Anadolu’da

¹⁶⁸ Hüküm 606, 644, 745, 781, 802, 912, 938, 1034, 1035, 1142.

¹⁶⁹ Hüküm 666, 673, 780, 901, 1028, 1032.

¹⁷⁰ Hüküm 1155.

¹⁷¹ Hüküm 1156.

¹⁷² Hüküm 1153

¹⁷³ Hüküm 1154. (Fi evası-ı Rebiülahir 1111/ 6-15 Ekim 1699).

¹⁷⁴ Hüküm 961.

reayaya zulmeden, paralarını gasp ve canlarına kasteden eşkıya çetelerinin haklarından gelinmesi, reayanın korunması istenmiştir.¹⁷⁵ Bu hükmün sûreti Anadolu'daki tüm görevlilere ve Bağdat, Basra, Haleb bölgelerine gönderilmiştir.¹⁷⁶

Erzurum valisine gönderilen hükümde, Malazgirt Kalesi muhafızları Malazgirt kazasına inip, birçok köyün reayasının mallarını gasp edip bazılarını öldürmüştür. Divan-ı hümayundan çıkan kararla Bayezid sancakbeyi İbrahim, Kars beylerbeyi Ali ve Çıldır beylerbeyi İshak, kapı halkı ve eyalet askerleriyle bu Eşkîyaların hakkından gelinmesine memur edilmiştir.¹⁷⁷

Karaman ve Sivas beylerbeyine, Kırşehri sancağı mutasarrıfına ve Kıbrıs Kalesi dizdarlarına gönderilen hükümde; Mehmet, İsmail ve kardeşleri ve anneleri Anadolu eyaleti mutasarrıfına şikayette bulunmuştur. Mutasarrıf da bu olayı divan-ı hümayuna taşımıştır. Bir grup eşkıya çetesi, yukarıdaki kimselerin evini basıp, babalarını öldürüp eşyalarını yağma etmiştir. Divandan çıkan kararla bu eşkıyaların Kıbrıs'ta kalebind olmaları için hüküm verilmiştir.¹⁷⁸

Merzifon, Amasya, Çorum, Osmançık, Gümüş, Gelgiras reayasının şikayeti ve bura kadılarının arzı üzerine Sivas eyaletindeki kadılara gönderilen hükümde, Küçük Mustafa adında bir Eşkîya reisi öldürülmüştür. Fakat bunun etrafında toplanan ve başıboş kalan eşkıyalar, köy köy gezip bütün köylerden on beş, yirmi kuruş zorla almış, kimilerini öldürüp, kimilerini de yaralamıştır. Hükümde, gerek adı geçen yerlerde gerekse Anadolu'nun her yerinde olan Eşkîyaların ortadan kaldırılması istenmiştir.¹⁷⁹

Çemişgezek, Pertek, Sağman ve Mazgirt kadıları divan-ı hümayuna arz göndermesi üzerine Diyarbakır valisine hüküm gönderilmiştir. Ulemadan Mevlana Mehmet, İstanbul'dan Erzurum'a giderken Çemişgezek sancağına geldiğinde bir grup eşkıya tarafından saldırıya uğramıştır. Çemişgezek mukataası mutasarrıfı Köçek Ali bu Eşkîyaları yakalayıp gerekli cezaları vermiştir. Bu eşkıyalardan bir kısmı kaçıp kurtulmuş ve Diyarbakır nakibi Mehmet ve vaizi Mevlana İsmail'e saldırarak iki kölesini öldürüp eşyalarını gasp etmiştir. Daha önce soygun yapılan bazı dükkanlara ait eşyalar da bu Eşkîyaların üzerinde çıkmıştır. Divan-ı Hümayundan gönderilen hükümde bu eşkıyaların nerede yakalanırsa öldürülmeleri istenmiştir.¹⁸⁰

¹⁷⁵ Hüküm 982.

¹⁷⁶ Hüküm 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999.

¹⁷⁷ Hüküm 972. (Fi evası-ı Şevval 1111/ 1-10 Nisan 1700).

¹⁷⁸ Hüküm 962. (Fi evası-ı Şevval 1111/ 1-10 Nisan 1700).

¹⁷⁹ Hüküm 1016. (Fi evası-ı Zilkade 1111/ 30 Nisan -9 Mayıs 1700).

¹⁸⁰ Hüküm 1018. (Fi evası-ı Zilkade 1111/ 30 Nisan -9 Mayıs 1700).

892 numaralı hükümde Anadolu beylerbeyine tüm Anadolu’da ne kadar eşkıya varsa yakalanması ve gerekli cezaları verilerek nizamın sağlanması istenmişti. eşkıya olaylarının durulmaması ve olayların divan-ı hümayuna sirayet etmesi üzerine bir daha hüküm gönderilerek Anadolu beylerbeyine aynı emirler gönderilerek eğer eşkıyalar hakkında yeterli çaba göstermezse azl ile tehdit edilmiştir.¹⁸¹

Çorum sancakbeyinin arzı üzerine Çorum kadısına gönderilen hükümde timarli sipahilerden birinin kardeşi, Çorum’daki eşkıyalar tarafından saldırıya uğramıştır. Eşkıyalar bu kişinin evini muhasara ederek ne dışarı çıkmasına izin vermiş ne de birinin içeriye girmesine izin vermiştir. Divandan gönderilen hükümde haklarında ne ceza gerekliyse verilmesi istenmiştir.¹⁸²

Florenya reayasının şikayeti üzerine Selanik Sancağı mutasarrıfına gönderilen hükümde, Şaban ve Feyzullah adında eşkıyalar mezbur kazaya gelerek reayaya zulmetmiştir. Haklarında daha önceden de yakalanma kararı olmasına rağmen bir türlü ele geçirilemedikleri için eşkıyalığa devam etmişlerdir. İstedikleri kişileri türlü bahanelerle hapsedmiş ve Deli Yusuf adında birinide öldürmüştür. Öldürdükleri kişi vârisiz olduğu için mallarına eşkıyalar el koymuştur. Divandan çıkan karara göre nerede yakalanırlarsa öldürülmeleri istenmiştir.¹⁸³

Menteşe paşasına gönderilen hükümde Mentşe sancağı Ebves köyü gayriüslim reyası divan-ı hümayuna şikâyette bulunmuştur. Köy halkı avarız, cizye vesair vergilerini düzenli bir şekilde ödemekte ve hayatlarını idame ettirmektedir. Fakat Halil, Mahmut ve diğer eşkıyalar Ebves köyüne gelerek halkı adeta rehin almıştır. Reyanın eşyasını, tüm mallarını gaspetmiştir. Kızları zorla istedikleri kişilerle evlendirmektedir. Hiç para ödemededen ağaç, taş taşıtarak zorla kendileri için binalar yaptırmaktadır. İstedikleri kişileri türlü bahanelerle istedikleri kadar hapsedmektedir. Karşı çıkanların evlerine adamlar göndererek, öldürme, yaralama teşebbüsünde bulunmaktadır. Divan-ı hümayundan bu eşkıyaların yakalanıp gerekli cezanın verilmesi ve reyadan alınanların da geri verilmesi istenmiştir.¹⁸⁴

Rumeli valisi Vezir Abdi Paşa’ya gönderilen hükümde, Paşa sancağı Cakuyol, Seni, Bunkok, Evpar köyleri reyası şikayet için kadıya başvurmuştur. Timurcine kazası naibi Abdurrahman bu şikayeti divan-ı hümayuna arz etmiştir. Hasan, Bekir, Halil ve Osman adında Eşkıya reisleri on beş kişiden oluşan çeteleriyle Kelkoya’dan hareket edip ilerleyen ticaret kervanına saldırıp insanları öldürerek mallarını gasp etmiştir. Sonrasında da Kerek adında

¹⁸¹ Hüküm 1019. (Fi evasıt-ı Zilkade 1111/ 30 Nisan -9 Mayıs 1700).

¹⁸² Hüküm 1026. (Fi evahir-i Zilkade 1111/ 10-19 Mayıs 1700).

¹⁸³ Hüküm 1042. (Fi evahir-i Zilhicce 1111/ 9-17 Haziran 1700).

¹⁸⁴ Hüküm 1143.

gayrimüslim tüccarı öldürüp beş yüz kuruşunu, beş katırını ve diğer mallarını çalmıştır. Bu eşkıyalara Yusuf, Hasan, Halil isimli kimseler bir daha suç işlemeyeceklerine dair kefil olmuştur. Ancak bu eşkıyalar suç işlemeye devam etmiştir. Merkezden gönderilen hükümde haklarında gereğinin yapılması istenmiştir.¹⁸⁵

Halep mollası ve mütesellimine gönderilen hükümde, Mehmet adında birine Birecik sancağı tevcih edilmiştir. Bu kişi Haleb'e gönderilmiş ve on bir kişi ile geri dönerken Han Ardıç isimli yerde eşkıyaların saldırısına uğramıştır. Eşkıyalar hepsini öldürüp cesetlerini de kuyulara attıktan sonra tüm mallarını yağma etmiştir. Bu eşkıyalar, daha önce bir yere iskan edilmesi gerekirken kaçıp saklandıkları için kontrol altına alınamayan Avşar cemaatinden ve Adana'ya iskan edilen Cerid cemaatindedir ve sürekli köy ve kazalara saldırarak Müslümanları öldürüp eşyalarını gasp etmektedir. Divan-ı hümayundan gönderilen hükümde bu eşkıyaların yakalanıp gerekli cezanın verilmesi istenmiştir.¹⁸⁶

Niğde sancağı mutasarrıfı Ali'ye gönderilen hükümde; Kaş, Antalya ve Teke reayası Deli Oğlan isimli eşkıya reisinden şikayetçi olmuştur. Bu eşkıya etrafındaki iki yüz eşkıya ile Anadolu'daki köy, nahiye ve kazalara saldırarak insanları öldürüp mallarına el koymaktadır. Finike ve Kalkanlı kazalarına saldırarak Müslümanların evini basıp, ambarlarında ne kadar yiyecek varsa yağmalamış, kimilerini öldürmüştür. Ramazan ayında Hacı Mehmet'in evini basıp, evinde misafir olarak kalan iki kardeşini öldürmüştür. Bu olayların üzerine Niğde sancağı mutasarrıfı Ali bu Eşkıyaların üzerine gönderilmiştir. Eşkıyalar kazadaki kaleye sığınınca reyanın yardımıyla askerler kaleyi kuşatılmıştır. Beş, altı gün sonra bazı eşkıyalar ve Deli Oğlan kaleden kurtulmayı başarmıştır. Divandan gönderilen hükümde kaçan eşkıyalar takip edilip buldukları yerde öldürülmeleri emredilmiştir.¹⁸⁷

Karahisar sancağı mutasarrıfına gönderilen hükümde, Sencan oğlu Mehmet, Hazkan oğlu Ahmet ve Mehmet eşkıyalık yapıp nice Müslümanları öldürüp mallarını yağma etmektedir. Bu kişiler kaza ahalisinden sorulduğu zaman ahali, bunlar on beş senedir eşkıyadır, reyanın canına, mallına kast etmiştir ve bekar kızlara tecavüz etmektedir demiştir. Haklarında üç defa yakalanmaları için ferman olmasına rağmen bir türlü ele geçirilemedikleri için suç işlemeye devam etmişlerdir. Gönderilen hükümde suçluların bulunması ve cezalandırılması istenmiştir.¹⁸⁸

Isparta kadısına ve Hamit sancağı mütesellimine gönderilen hükümde, eşkıyalar

¹⁸⁵ Hüküm 745. (Fi evasıt-ı Receb 1111/ 2-11 Ocak 1700).

¹⁸⁶ Hüküm 901. (Fi evail-i Ramazan 1111/ 20 Şubat- 1 Mart 1700).

¹⁸⁷ Hüküm 1081. (Fi evahir-i Zilkade 1111/ 10-19 Mayıs 1700).

¹⁸⁸ Hüküm 1084. (Fi evail-i Zilhicce 1111/ 20- 29 Mayıs 1700).

tarafından babaları öldürülen bir devlet görevlisinin oğulları divan-ı hümayuna şikayette bulunmuştur. Eyirmene kazası Beylerli köyünde oturan Ali Çavuş, Burhan Ağa isimli eşkıya reisi ve kendisine bağlı diğer Eşkîyalar tarafından evi basılarak öldürülmüş ve tüm eşyası yağma edilmiştir. Bu eşkıyalar hakkında merkezden hüküm gönderildiği zaman, eşkıyalar hükmü getiren görevlinin yolunu kesip fermanı yırtıp atmıştır. Bu sebeple tekrar merkezden ferman talep edilmiştir. Hükümde bu eşkıyaların haklarında şer'e göre ne yapılması gerekiyorsa yapılması istenmiştir.¹⁸⁹

Elbasan, Arhari, Alonya, Delonya, Yanya paşalarına, Premedi, İslenç, Estarde, Behlişte, Güriç, Avbor, Kesriye kadılarına gönderilen hüküm adı geçen kazaların reayasının şikayeti üzerine gönderilmiştir. Alçaka, Ali Kel, Mehmet Baçka, İbrahim, Mustafa ve Halil adındaki eşkıyalar bin yüz senesinden beri (1689) yukarıdaki kazalara ve köylerine saldırarak, reyanın mallarını gasp edip, kimilerini öldürmüştür. Bu eşkıyalarla mücadele için kapıcıbaşlarından Mehmet mübaşir olarak gönderilmiş ve Ali Kel yakalanarak cezası verilmiştir. Ancak diğerleri yakalanmadıkları için Eşkîyaların reayaya taarruzları daha da artarak devam etmiştir. Hükümde kazaların kadılarından bu eşkıyaların yakalanması ve gerekli cezanın verilmesi istenmiştir.¹⁹⁰

Kengiri reayasının şikayeti üzerine Kengiri kadısı divan-ı hümayuna başvurmuştur. Kürt aşiretlerinden Osman, Kara Mustafa, Ali Koca ve diğerleri Durağan Zeytun ve Bafra kazalarına ve Kızılırmak civarına gelerek buraları yurt edinmiştir. Kazadaki diğer ahalinin davarlarını çalmış, yollarını keserek para, mal vesair eşyalarını çalmış ve canlarına kastetmiştir. 1700 yılında Şahi Osman Paşa Samsun'dan İstanbul'a giderken bu eşkıyalar onun yolunu kesip kendisini ve beş adamını öldürüp tüm mallarını yağmalamıştır. Hükümde bu kişilerin yakalanıp haklarında lazım gelen cezanın verilmesi istenmiştir.¹⁹¹

Anadolu Valisi ve Uşak ve Banaz kadılarına gönderilen hüküm buraların mutasarrıfı Ahmet'in şikayeti üzerine gönderilmiştir. Vergi toplama konusunda görevli olan voyvoda, 1698 yılında bahsi geçen kazalarda Azizler köyüne geldiği zaman eşkıyalar tarafından saldırıya uğramıştır. Sekiz kuruşun ve diğer eşyaları yağmalanmış, iki adamını öldürüp kendisini de yaralamıştır. Hükümün gönderildiği kadılardan bu eşkıyaların yakalanıp hapsedilmesi ve çalınan eşyaların sahiplerine iade edilmesi istenmiştir.¹⁹²

Van valisi Vezir Osman Paşa ve Hakkari hakimi İbrahim'e gönderilen hüküm Zerifi ve

¹⁸⁹ Hüküm 691. (Fi evahir-i Cemaziyel ahir 1111/ 14-22 Aralık 1699).

¹⁹⁰ Hüküm 802. (Fi evahir-i Receb 1111/ 12-21 Ocak 1700).

¹⁹¹ Hüküm 694. (Fi evahir-i Cemaziyel ahir 1111/ 14-22 Aralık 1699).

¹⁹² Hüküm 742. (Fi evail-i Receb 1111/ 23 Aralık 1699-1 Ocak 1700).

Tatar sancakbeyi Cihanşah'ın şikayeti üzerine yazılmıştır. Bitlis hakimi Mehmet Sait'in kardeşi Mehmed dört yüz Kürt eşkıyası ile birlikte Zefiri Kalesi'ne geceleyin saldırarak kale kethüdası Mehmet'i öldürüp mallarını yağmalamıştır. Zefiri Kalesi'ni de hiç hakları yokken ele geçirmiştir. Daha önce Mehmet Halef'in yakalanıp kalenin tekrar kontrol edilmesi için ferman gönderilmişken, eşkıyalar kaleden çıkarılamamıştır. Eski Van valisi ve kadısının tekrar divan-ı hümayuna başvurmasından sonra tekrar hüküm gönderilmiş ve Mehmet Halef'in yakalanması ve kalenin Cihanşah'a devredilmesi istenmiştir.¹⁹³

2.1. Levent, Sekban, Suhte Gruplarının ve Yeniçerilerin Eşkilyalık Hareketleri

Savaştan arta kalan zamanlarda, maaş alamadıkları için, gelirlerini halktan zorla kazanmaya çalışan sekbanlar, toprağını bırakıp eşkıya çetelerine katılan leventler, medreselerde yıllarca okuyup işsiz kalan suhteler, XVI. yüzyılın sonlarından XVII. yüzyılın ortalarına kadar, celaliler döneminde, daha fazla etkindi. Bu çeteler Sadrazam Kuyucu Murad Paşa tarafından neredeyse tamamen ortadan kaldırılmıştır.¹⁹⁴ Okunan belgelerde suhte eşkıyalarına rastlanmaması bunu kanıtlar. Sekban ve levent eşkıyası ise celaliler dönemine göre nispeten daha azdır.

Levent eşkıyaları az da olsa XVIII. yüzyılda da devam etmiştir. Örneğin Çorum sancakbeyi Recep'e gönderilen 1700 tarihli hükümde kendi sancağında olan levent eşkıyasına karşı mücadele etmesi, reayanın güven içinde yaşamasını sağlaması istenmiştir.¹⁹⁵ Ayrıca, Adana beylerbeyine gönderilen 1699 tarihli hükümden levent eşkıyasının hala Anadolu'da reayanın para ve eşyasını gasp edip, canlarına kastettiği, bu kişilerin ve onlara sahip çıkanların da ortadan kaldırması gerektiği anlaşılmaktadır.¹⁹⁶

Hurpişte (Rumeli'de bir yer) kadısına gönderilen Haziran-Temmuz 1700 tarihli hükümden¹⁹⁷ Tatar Mehmet adında bir kimsenin yanında 31 sekban eşkıyası ile gasp ve yağma hareketlerinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu çete sürgün cezası ile cezalandırılmıştır. 1165 numaralı hükümden, bu çetenin davasının görülüp, Tatar Mehmet'in merkezden gönderilen mübaşire teslim edildiği anlaşılmaktadır. İki hüküm arasında en fazla on gün vardır. İkisi de Muharrem ayının ilk on gününde yazılmıştır. Hükümlerin ulaşma süreleri de hesaba katılırsa Osmanlı adaletinin ne kadar hızlı tecelli ettiği anlaşılır.

¹⁹³ Hüküm 697. (Fi Evasıt-ı Cemaziyel ahir 1111/ 4-13 Ocak 1699).

¹⁹⁴ Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası "Celali İsyanları"* Cem Yayınevi Yayınları, İstanbul 1995, s. 20. Abdülkadir Özcan, "Sekban" *DİA*, C. 36, İstanbul 2005, s. 327. Mücteba İlgürel "Levent", *DİA*, C. 27, İstanbul 2005, s. 150.

¹⁹⁵ Hüküm 1095.

¹⁹⁶ Hüküm 583.

¹⁹⁷ Hüküm 1162.

Sekban ve leventler gibi yeniçeriler de zaman zaman eşkıyalık yapmıştır. Örneğin Mart-Nisan 1700 tarihli belgede Aydın'da yeniçeriler ve başka eşkıyalardan oluşan çete reayadan bir kimsenin evini basıp, eşine tecavüz edip bir oğullarını öldürmüş ve mallarını yağma etmiştir.¹⁹⁸ Bu belge eşkıyaların ne denli acımasız olduklarını gösteren belgelerden biridir.¹⁹⁹

Yerel yöneticiler de reayadan gayri meşru şekilde para toplayarak eşkıyalık yapmıştır. Örneğin²⁰⁰ Rumeli'de, Paşa sancağı Nurkub nahiyesi mutasarrıfı reayaya zulüm ettiği için nerede bulunur ise öldürülmesi emredilmiştir. Ayrıca *ehl-i şerden* naiblerin de eşkıyalık yaptığı belgelerde tespit edilmiştir.²⁰¹

Trabzon beylerbeyine gönderilen hükümde, Of nahiyesinde, Ulak köyüne yirmi bin akçe zeametle mutasarrıf olan Mustafa, kendi bölgesine gelen reaya, askeri veya ehl-i örften kimseleri gayrimeşru şekilde hapsedip, görevini kötüye kullanmaktadır. Bunun üzerine zeameti başkasına verilmiştir. Mustafa, sahte belgelerle zeameti kendindeymiş gibi gösterip zeametini başkasına vermemiştir. Kendisini zeametden çıkarmaya gelenleri de hapsedirmiştir. Sürmene, Of ve Rize nahiyelerinde reayadan haksız yere on bin kuruş para toplamıştır. Reaya ve diğerlerinin şikayeti üzerine divan-ı hümayundan, bu kişinin yakalanıp Özi Kalesi'nde kalebend edilmesi istenmiştir.²⁰²

Kengirî sancağı mutasarrıfına gönderilen hükümde²⁰³, Karacaviran kasabası, Hacı Musa köyünde eşkıyalar, gelen geçenin yolunu kesip, mallarını yağma edip canlarına kast etmiştir. Bunun üzerine beş eşkıya ele geçirilip, geçici olarak kalebend edilmiştir. Kengirî kadısı divan-ı hümayuna başvurarak bu beş kişinin ahvalleri hakkında hüküm talep etmiştir. Gönderilen hükümde, yakalanan beş kişinin başlarının kesilmesi ve kesik başların da İstanbul'a gönderilmesi istenmiştir. Genelde şeriye sicillerinde de mühimme defterlerinde de suçlunun cezası bu kadar açık yazılmaz. Benzer belgeden bir tane daha vardır. Antakya havalisinde eşkıyalık yapanların aynı şekilde başlarını kesip İstanbul'a gönderilmeleri istenmiştir.²⁰⁴

2.2. Bebe Süleyman Vakası

1699-1700'de Şehr-i Zor valisi Bebe Süleyman, Basra, Bağdat dolaylarında isyan

¹⁹⁸ Hüküm 977.

¹⁹⁹ Yeniçeri Eşkiasıyla ilgili diğer hükümler 781, 782, 1044.

²⁰⁰ Hüküm 606.

²⁰¹ Hüküm 602.

²⁰² Hüküm 1166.

²⁰³ Hüküm 1086.

²⁰⁴ Hüküm 1128. (Fi evail-i Muharrem 1112/ 18-27 Haziran 1700).

çıkarmıştır.²⁰⁵ Bu isyanı bastırmak üzere Bağdat valisi Vezir İsmail Paşa²⁰⁶, Musul valisi Vezir Ali Paşa²⁰⁷, Diyarbakır valisi Vezir Yusuf Paşa²⁰⁸, Halep valisi Vezir Hasan Paşa görevlendirilmiştir. Mart-Nisan 1700 tarihli hükümde; Bebe Süleyman'ın iki oğlunun Bağdat Kalesi'nde esir olduğu anlaşılmaktadır. Çıkan isyan bu tarihlerde bastırılmış olabilir.²⁰⁹ Nisan-Mayıs 1700 tarihli hükümde ise Şehr-i Zor sancağına Vezir Yusuf Paşa'nın vali olarak atandığı görülmektedir.²¹⁰ Fakat aynı hükümde Bebe Süleyman'ın etrafında toplanan kişilerden, öldürülmeyenlerin Hasan Bey oğlu Merhib ve Kör Abal'ın önderliğinde tekrar isyan ettiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple Musul Valisi Vezir Yusuf Paşa²¹¹, arpalık köy Sancağı mutasarrıfı Ali Paşa²¹² ve Bebe Sancağı Rüstem Paşa²¹³ isyanı bastırmak üzere Bağdat'a gönderilmiştir. İsyanın akıbeti hakkında başka hüküm bulunmamaktadır.

2.3. Yörük Taifesinin Eşkîyalık Faliyetleri

Yörükler de Osmanlı'da eşkıyalık yapan gruplardan biridir.²¹⁴ Bu olaydan önce Yörükler mütemadiyen eşkıyalık yaptığı için oturdukları yerlerden göç etmemeleri belirtilmişti. Yine eşkıyalık yapanlara gerekli cezaların verilmesi hakkında ferman verilmiştir. Buna rağmen, Yörük taifesinden, Kara Hacılar, Batralı, Şaylı, Zekeryalı, Safili, Tekkiyeli, Cedir, Saçı Karalı, Keterli, Bakıcılar, İrekli, İçel cemaatlerinden yaklaşık bin kişi yaşadıkları İçel sancağından kalkıp, Alaiyye (Alanya) sancağında Manavgat, Duşenbe, nevahir-i Alaiye kazalarına gelmiştir. Buradaki reyanın mezralarına el koyup, mallarını gasp edip korkutmuştur. Bu olay divan-ı hümayuna sirayet ettiği zaman Alaiye sancağı mutasarrıfı Musa Paşa Yörükleri eski yerlerine iskan ettirme ve gerekli kişileri cezalandırmakla görevlendirilmiştir. Musa Paşa yüz kişi ile Antalya kazası Kemer köyüne geldiği zaman, Yörükler pusu kurup, Musa Paşa'yı ve yanındaki kişileri öldürüp at, katır vesair tüm mallarına el koymuştur. Bu eşkıyaların haklarından gelinmesi, masum olanların da eski yerleri olan İçel sancağına iskan ettirilmesi için Karaman beylerbeyi Mustafa görevlendirilmiştir.²¹⁵ Hükümün Bir sûreti Aydın sancağı kadılarına²¹⁶, Saruhan sancağı kadılarına²¹⁷, Alaiyye mutasarrıfına²¹⁸

²⁰⁵ Hüküm 670, 671.

²⁰⁶ Hüküm 666.

²⁰⁷ Hüküm 667.

²⁰⁸ Hüküm 668.

²⁰⁹ Hüküm 971.

²¹⁰ Hüküm 1028.

²¹¹ Hüküm 1030.

²¹² Hüküm 1031.

²¹³ Hüküm 1032.

²¹⁴ Hüküm 749.

²¹⁵ Hüküm 752.

²¹⁶ Hüküm 750.

²¹⁷ Hüküm 751.

(Yörükler tarafından öldürülen Musa Paşa'nın yerine gelen mutasarrıf), İçel sancağı mutasarrıfına²¹⁹, ve Saruhan sancağı mutasarrıfına²²⁰ gönderilmiştir. Mutasarrıf ve kadılarından yeniçerilerin, iş erlerinin, ayanların hatta silah kullanabilen herkesin bu göreve katılması istenmiştir. Hükümlerde nizamın sağlanmasından başka öldürülen, Musa Paşa'dan gasp edilen mallarının alınarak mirasçılara verilmesi de istenmiştir.

İçel sancağı mutasarrıfına gönderilen hükümde, bahsi geçen Yörük eşkıyasının haklarından geldiği ve masum olanların tekrar İçel sancağına iskan edildiği anlaşılmaktadır.²²¹ Fakat bahsi geçen hükümde yörüklerden bazılarının yine eşkıyalık yaptığı anlaşılmaktadır. Bu hüküm İçel sancağı mutasarrıfının şikayeti sonucu verilmiştir.

Daha önce eşkıyalıktan haklarında hüküm bulunan Yörük taifesi Hacılar cemaatinden Hacı Ali, Mehmet, Süleyman, Abdurrahman, Veli, Recep, Kara Mustafa, Abdülkerim, Mehmet ve kendilerine bağlı eşkıyalar, mutasarrıfın yolunu kesip sekiz adamını öldürüp on kişiyi yaralamış, mallarını gasp etmiştir. Hükümde, Yenişehir, Alaiyye ve İçel sancakları mutasarrıfları ve kapı kulları ile eşkıyaların üzerine gidip gerekli cezaların verilmesi istenmiştir. Alaiye sancağı mutasarrıfına gönderilen hükümde²²² Yörüklerin başka bir yere iskan edilmesi de istenmiştir.

İlk hükümde Karaman beylerbeyi başta olmak üzere küçük çapta bir ordunun Yörükler üzerine gönderildiğinden bahsedilmiştir. 1700 tarihli hükümde²²³, çarpışmadan sağ çıkıp Menteşe havalisine dağılan bir grup Yörük eşkıyası tespit edilmiştir. Bu bakiyeler hala eşkıyalığa devam etmektedir. Bu hükümde Aydın- Saruhan muhassılı Nasuh Paşa'dan bu bakiyeleri ve başbuğları Sarı Mustafa'yı ele geçirmesi istenmiştir. Yukarıdaki hüküm ve olaylardan bağımsız olarak Yörüklerin eşkıya hareketlerine diğer belgelerde de rastlanmıştır.²²⁴

2.4. Arnavut İsyanı

Çevrilen belgelerde Rumeli'deki İskenderiye sancağında bir Arnavut isyanının çıktığı anlaşılmaktadır. İsyan sırasında zarar gören Numusine isimli yerde var olan palankanın²²⁵ yeniden inşa edilmesine ve inşa edildikten sonra palankanın savunmasına Dukakin ve

²¹⁸ Hüküm 760.

²¹⁹ Hüküm 761.

²²⁰ Hüküm 762.

²²¹ Hüküm 768.

²²² Hüküm 776.

²²³ Hüküm 947.

²²⁴ Hüküm 691, 732, 1040, 1115, 1119.

²²⁵ Palanka: Ağaç ve toprakla yapılmış ve hendek çevrilmiş Hisarcık. Muallim Naci, *age*, s.562.

Avlonya sancakları mutasarrıfı Hüdaverdi Paşa görevlendirilmiştir. Adı geçen sancakların timarlı sipahileri, iş erleri vesaire savaşılabilecek herkesin sevk edilmesi istenmiştir. İskenderiye sancağı mutasarrıfı Adem ve Elbasan sancağı mutasarrıfı Hâce zâde Eyüp ve Velçerşrin ve Perzerin ve Evhari sancaklarının tüm askerleri bu göreve tayin edilmiştir. Palankanın tamiri her şeyden önemli görülmüştür ve tamirden önce herhangi bir müdahaleden kaçınılması istenmiştir.²²⁶ Hüdaverdi Paşa'ya gönderilen ikinci hükümde, tamir olunan palankanın içine dokuz adet top koyulması ve içine yerleştirilecek askerlerin çevre kalalerdeki boşta olan askerlerden alınması istenmiştir. Hüdaverdi Paşa bahsi geçen işleri yapmadan Avlonya'ya gitmiştir. İkinci hükümden anlaşıldığı üzere palanka yeniden inşa edilmiş ancak imkanlar kısıtlı olduğu için gereği gibi teçhiz edilememiştir. Ahari ve Elbasan sancakları askerleri de henüz olay yerine gelemediği için bir an önce gelmeleri için ikaz edilmiştir.²²⁷ İskenderiye sancağı mutasarrıfı Adem'e gönderilen hükümde isyancıların faaliyetleri daha açık anlatılmıştır. Haklarında daha önce yakalanmaları için emir bulunan Haydar, Hasan, Hüseyin ve İbrahim eşkıya elebaşları topladığı diğer eşkıyalarla İskenderiye Kalesi'ne saldırmış, çarşı ve pazarları kapatarak kale muhafızlarının paralarıyla yiyecek almalarına mani olmuştur. Ayrıca adı geçen mutasarrıfın altı adamını öldürmüştür. Olgun Kalesi muhafızlarından İbrahim ve Halitav, kalenin yeniçeri zabıtı ve müteselliminin ve reayadan birçok kişinin evini basıp yağma etmiştir. Müslümanlardan dört kişiyi öldürmüş ve altısını yaralamıştır. Bar Kalesi'nin kaptanı Zeynel, gayrimüslim reaya ile bir olup Müslümanlara saldırmış, iki kişiyi öldürmüştür. İskenderiye sancağı mutasarrıfı Adem'den yukarıdaki sancaklardan oluşan ordunun gelmesinden evvel mümkün olursa eşkıyanın def edilmesi istenmiştir. Ayrıca mutasarrıftan, İskenderiye Kalesi'ne kapanması yahut kaleyi askerle donatıp köylerden birine saklamasından hangisi uygunsa onu yapması istenmiştir.²²⁸

Perzerin, Evhari, Elbasan, Dukakin, Vulçrtrın, İskenderiye sancakları kadılarına hüküm gönderilerek sancaklardaki tüm askerlerin ve silah tutan herkesin Gavsane isimli bölgeye giderek Hüdaverdi Paşa'ya katılması ve isyanın bastırılması istenmiştir.²²⁹ Ayrıca, Elbasan sancağı mutasarrıfı Hâce zade Eyüp, Evhari, Elbasan, Dukakin, Perzerin sancakları alaybeylerine de bahis olunan yere gitmeleri ve palankanın içine gerekli miktarda asker yerleştirmeleri istenmiş ve isyanın bastırılmasında görevlendirilmiştir.²³⁰ Son olarak İskenderiye, Olgün ve Diyar-ı Merbud Gorviç kaleleri dizdarlarına gönderilen hükümde

²²⁶ Hüküm 899. (Fi evası-ı Ramazan 1111/ 2-11 Mart 1700).

²²⁷ Hüküm 920. (Fi evail-i Şevval 1111/ 22-31 Mart 1700).

²²⁸ Hüküm 922. (Fi evail-i Şevval 1111/ 22-31 Mart 1700).

²²⁹ Hüküm 924, 925, 926, 927, 928, 929.

²³⁰ Hüküm 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936.

kalelerde yeteri miktarda asker bırakılıp, geri kalanların isyanın bastırılması için olayın yaşandığı bölgeye gönderilmesi istenmiştir.²³¹

3. Kilise ve Manastır Tamirleri

Kilise; kelime anlamı olarak *birini dışarıya çağırma, toplantıya davet etmek, toplamak* anlamına gelmektedir. Genel olarak ise Hristiyanların ibadetlerinin gerçekleştirdiği yerlere kilise adı verilir. Hristiyanların ilk kiliseleri, Roma dönemindeki binalardan örnek alınarak yapılmış ince ve uzun binalardır.²³² Manastır kelimesi ise, *tek, yalnız* anlamına gelmektedir. Hristiyan geleneğinde bazı din adamlarının yalnız başına yaşamalarına dayandırılmıştır. Manastırlar bilinen fonksiyonlarından hariç olarak sosyal hizmet görevi de görmüştür, denilebilir. Sakat ve zihinsel özürlü olanlar, düşkün kimseler, imparatorluğu elinden alınmış olanlar, patrikler ve isyancılarında kaçtığı yeri olmuştur.²³³ Sulh yoluyla teslim olan gayrimüslimlerin ibadet yerleri olan kilise ve manastırlar kendilerine bırakılmıştır. Buradaki Müslümanlar ise kendi ibadet yerlerini yapıyorlardı. İsyan ya da düşmanla anlaşma gibi aksi bir durum olmadığı sürece kilise ve manastırlara dokunulmazdı.²³⁴

Müslümanlar, Hristiyanlardan fethettikleri yerlerde onların dini inançlarına saygı duyuyorlardı ve ibadetlerini yerine getirmelerine izin verilirdi. Fethedilen yerlerdeki mabetlerin faaliyet göstermesi buna örnek olarak verilebilir. Türk İslam devleti olan Selçuklularda fethedilen yerlerdeki Hristiyanlara hoşgörülü bir şekilde davranılmıştır. Bununla birlikte can, mal ve din özgürlüklerini de koruma altına almışlardır.²³⁵ Fakat fethedilen bir yerin fethin sembolü olarak oradaki en büyük camiye çevrilmesi bir gelenek haline gelmiştir. Bu anlamda Sultan Alparslan 1064'te Ani Kalesi'ni fethettikten sonra *katedrali* kilisesini camiye çevirmiştir.²³⁶

Osmanlı Devleti, Selçuklu Devleti'nden gelen şehirdeki en büyük kiliseyi camiye çevirme geleneğini devam ettirmiştir. İstanbul'un fethinden sonra Ayasofya camiye çevrilmiştir. II. Bayezid devrinde kiliselerin camiye çevrilmesine sıkça rastlanmaktadır. Kanuni döneminde ise iki tane kilise mescide dönüştürülmüştür.²³⁷ Şehirdeki diğer kiliseler ise bölgedeki Hristiyanların ibadetlerini yerine getirmeleri için dokunulmamıştır. Günümüze

²³¹ Hüküm 937.

²³² Mehmet Aydın, "Kilise" *DİA*, C. 26, Ankara 2002, s. 11-12.

²³³ Salime Leyla Gürkan, "Manastır" *DİA*, C.27, Ankara 2003, s. 558-560.

²³⁴ Aşkın Koyuncu, "Osmanlı Devleti'nde Kilise ve Havra Politikasına Yeni Bir Bakış: Çanakkale Örneği" *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, S. 16, 2014, s. 41.

²³⁵ Levent Öztürk, "Kilise" *DİA*, C. 26, Ankara 2002, s. 14-15.

²³⁶ Öztürk, *agmd*, s. 15.

²³⁷ Mehmet Akman, "Kilise ve Havraların İslam-Osmanlı Hukuk Tarihindeki Yeri" *İlam Araştırma Dergisi*. C. I, S. 2, Temmuz Aralık 1996, s. 139.

ulaşan kiliselere bakıldığında zaman Osmanlı Devletinin fethettiği yerdeki kiliseleri yıktığı bilgisinin doğru olmadığı anlaşılmaktadır.²³⁸

İstanbul'un fethinden sonra şehirde yaşayan gayrimüslimlerin özgür bir şekilde ibadetlerini yapmalarına izin verilmiştir. Mevcut kiliseler korunmuştur. Fakat yeni bir kilise yapılmasına ve çaların çalınmasına izin verilmemiştir. Anadolu'da aynı şekilde 18. yüzyılın sonlarına kadar yeni bir kilise yapımına rastlanmamıştır. Bu anlamda İstanbul için yasaklanan yeni kilise yapımının Anadolu için de geçerli olduğu söylenilebilir.²³⁹ Devlet fethedilen yerlerdeki gayrimüslimlerin kendi içlerindeki idaresine karışmadığı gibi ibadet yerlerindeki yönetimi de kendilerine bırakmıştır.²⁴⁰

Gayrimüslimler ibadet yerleri kilise ve manastırların tamire ihtiyacı olduğunda öncelikle mahalledeki kadılara bildirirlerdi.²⁴¹ Bölgede teftiş yapıldıktan sonra tamire ihtiyaç duyan yapıların bağlı olduğu patrik ya da halk tarafından divana başvurulabiliyordu. İbadet yerlerinin tamir edilme gerekçesi hükümlerde açık bir şekilde yazılmıştır.

Bölge fetih olunduktan sonra ibadet yerinde herhangi bir tadilat yapılmadığı için yıkılma sürecine girmiş ibadet yerleri için başvurulmuştur. Kilise ve manastırların tamiri için gerekli olan ağaç veya keresteleri başka yerden temin edilebilmiştir. Bölgede kereste ihtiyacını karşılayacak kadar ağaç varsa gerekli olan kereste malzemesini dışardan temin edilmesine izin verilmemiştir. İhtiyacın kilise veya manastırın bulunduğu bölgeden karşılanması istenmiştir.²⁴² Tamiri yapılacak kilisenin durumunu öğrenmek amacıyla teftiş yapılırdı. Aynı şekilde tamir yapıldıktan sonra kadı tarafından, eski ölçülere riayet gösterilip veya gösterilmediğini öğrenmek için kontrol edilirdi.²⁴³

Genel anlamda divandan çıkan kararlarda kilise ve manastırların tamirine izin verilmiştir. Yeni kilise yapımına rastlanmamıştır ve tamir olunan kiliselerin eski imar planına göre tamirine izin verilmiştir.²⁴⁴ Kilise ve manastır tamirleri hakkında divandan çıkan kararlarda, tamir sürecinin hızlı olması için uyarı yapılmıştır.²⁴⁵ . Kars, Kula, Kazye ve Rusçuk, Livadiye, Vidin, Saruhan, Atina, Edirne, Ağrıboz, Pire Vadi, Valtuz, Limni, Saray

²³⁸ Öztürk, agmd, s. 16.

²³⁹ M. Sacit Pekak, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Gayrimüslim Vatandaşların İmar Faaliyetleri ve Mustafa Paşa" *Bilig*, S. 51, Ankara 2009, s. 173.

²⁴⁰ Hakan Olgun, "Kilise Defterleri'ne Göre İstanbul'da Gayrimüslim Cemaatlerin Dini ve Sosyal Görünümü: Üç Numaralı Kilise Defteri Örneği" *Dinsel ve Kültürel Farklılıkların Birarada Yaşaması: İstanbul Tecrübesi*, (Editörler: Mehmet Fatih Arslan-Muhammed Veysel Bilici) İstanbul 2010, s. 224.

²⁴¹ Olgun, agm, s. 227.

²⁴² Hüküm 795,726.

²⁴³ Olgun, agm, s. 228.

²⁴⁴ Hüküm 726.

²⁴⁵ Hüküm 725.

Bosna, Çemişgezen, Kavala, Yanya, Tırhala, Burusa, Galata, Yalı Köy, Avret Hisarı, bu bölgelerdeki kiliseler tamir edilmiştir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'ndeki gayrimüslimlerin buralarda yoğun nüfuslu olduğu söylenebilir. Kilise ve manastır tamirleri ile ilgili olan hükümler dipnotta verilmiştir.²⁴⁶ Osmanlı Devleti, fethettiği yerlerdeki halkın din ve mezhep farkı gözetmeksizin ibadetlerini yapmalarına izin vermiştir. Bununla birlikte gayrimüslimlere karşı hoşgörülü bir şekilde davranılmış ve manevi değerlerine saygı gösterilmiştir.

4. Gayriahlaki Olaylar

Toplumda dini ve örfi kurallara riayet edilmediği zaman hiçbir şekilde hoş karşılanmamıştır. Toplumun huzurunu bozan, zina, fuhuş, hırsızlık, gibi olaylar gayri ahlaki olarak nitelendirilmiştir. İncelenen belgelerde fuhuş, tecavüz, ev basıp kız kaçırma ve hırsızlık la ilgili hükümlere rastlanmıştır. Zinanın kelime anlamı, meşru olmayan cinsel ilişki demektir. İslam hukukunda zina yapanlara belirli cezalar verilmiştir.²⁴⁷ Şeriatta göre zinanın cezası taşlanarak öldürme (*recm*) dir.²⁴⁸ Fuhuş ise İslam hukukunda, *aşırı derecede çirkin söz ve davranış, büyük günah, edeb ve ahlaka aykırı olup dinen yasaklanan her türlü kötülük ve çirkinliktir*. Fuhuş kelimesinin kökünden, *fehşa, fahişe ve fevahiş kelimeleri türemiştir*.²⁴⁹ İslam ve Osmanlı hukukunda zina ile fuhuş arasında kesin bir ayırım yoktur ve her ikisi de gayrimeşru olarak değerlendirilmiştir.²⁵⁰

Gayriahlaki durumlarda kadın erkek fiili bir cinse suçta bulunmasa da gece yarısı yana yürüme bile olumsuz olarak değerlendirirler. Önemli olan husus ise toplumu ilgilendirmesidir. Çünkü bu tarz olaylar toplumun yaşayış biçimine terstir.²⁵¹

Osmanlı'da bir mahallede problem olduğu zaman bütün mahalledekiler sorumlu tutulurdu. Yaşanan hadisenin kimden kaynaklandığını bulup gün yüzüne çıkarmak orada yaşayan herkesin göreviydi.²⁵² Aksi takdirde buradaki zararı tüm mahalle üstlenirdi.²⁵³ Buradaki amaç mahalledeki suçluyu yakalamaya yardımcı olunmasıdır. Her devirde olduğu

²⁴⁶ Hüküm 573, 585, 641, 642, 661, 662, 698, 708, 717, 725, 726, 736, 741, 746, 784, 786, 792, 793, 795, 804, 960, 978, 1093.

²⁴⁷ Hüseyin Esen, “Zina” *DİA*, C. 44, İstanbul 2013, s. 440.

²⁴⁸ Örlin Sabev, “Ahlakın Arka Sokakları 18.Yüzyıl Osmanlı İstanbul’unda Fuhuş ve Ceza” *Osmanlı İstanbulu IV*, (Orhan Salih), IV. Uluslararası Osmanlı İstanbulu Sempozyumu Bildirileri, (Editörler: Feridun M. Emecen, Ali Akyıldız, Emrah Safa Gürkan), Gök Matbaacılık, İstanbul 2016, s. 624-625.

²⁴⁹ Nebi Bokurt, “Fuhuş” *DİA*, C. 13, İstanbul 1996, s. 211.

²⁵⁰ Sabev, s. 626.

²⁵¹ Sibel Kavaklı Kundakçı, “Mahalle Baskısı Bağlamında Osmanlı Taşrasında Cinsel Suçlar (1642-1650)” *Karadeniz Araştırmaları XIV*, 2017, s. 156.

²⁵² Hüküm 948.

²⁵³ İsmail Kıvrım, “Osmanlı Mahallesinde Gündelik Hayat 17. Yüzyılda Gaziantep Örneği” *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, s. 251.

gibi Osmanlı döneminde, gayriahlaki olaylar olmuştur. Devlet dinen günah olan ve toplumun ahlak yapısını olumsuz etkileyen olaylarda suçluları net bir şekilde cezalandırmıştır.

İstanbul'da Monla Aşiki Mahallesi'nde Hatice adlı kişi evine erkek aldığı için mahalledeki kadı tarafından, gayriahlaki davranışlarına devam ederse sürgün edileceği yönünde uyarılmıştır. Daha sonra Hatice adlı kişi uyarılmasına rağmen evine namahrem olan erkekleri almıştır. Bunun sonucunda mahalle ahalisi tarafından divana başvurulmuştur ve Hatice'nin *fahişe* olduğu açıkça yazılmıştır. Divandan çıkan kararlar birlikte gayriahlaki işler yaptığı için Hatice Bursa'ya sürgün edilmiştir.²⁵⁴

Aynı şekilde Tophanede Fiyruz Ağa Mahallesi'nde Topal Esir adlı kadının evine namahrem kimseleri getirip görüştüğü belirtilmiştir. Eve alınan kişilerin Müslim ve gayrimüslim kişiler olduğunu belirtilerek mahalle ahalisi divana başvurmuştur. Mahkemede Topal Esir adlı kişinin Bozcaada'ya sürgün edilmesi için karar çıkmıştır.²⁵⁵ İncelenen iki hükümde Monla Aşiki Mahallesi'ndeki kadın bir daha yapmaması için uyarılmıştır ve uyarıları dikkate almayıp devam ettiği için sürgün edilmiştir. Tophane'de Fiyruz Ağa Mahallesi'ndeki olayda ise kadın uyarılmadan direk olarak sürgün edilmiştir.

Osmanlı Devleti 1856'da İstanbul'da genelev açmıştır. Buradaki temel amaç ve olası bir bulaşıcı hastalığın oluşmasını engellemektir.²⁵⁶ Başka bir olay ise Menteşe sancağında, Pertaz kasabası sakinlerinden Sarıca Osman adlı kişi yanına tüfekli otuz kırk kişi alarak Müslümanların erzaklarını ve mallarını gasp etmişlerdir. Bunun yanında genç kızlara zorla dokundukları söylenmiştir. Kethüda Mehmed'i öldürüp onun yerine kendi istedikleri naibi görevlendirmişlerdir. Tüm bu Eşkîyalık ve ahlaksız olayların sonucunda divandan çıkan karar, İslam hukukuna göre yargılanıp cezalarının verilmesi şeklindedir.²⁵⁷

Karayaka kazasında, Otulu köyünde olan Yusuf adlı kişi Karakuş kazasına tüfekli on dokuz kişiyle gidip, Bekir adlı kişinin evini basmıştır. Şeran itaat etmeyip Bekir'in kızını kaçırmıştır. Divandan; Sivas beylerbeyine, kadılarına ve Boğazkesen Kalesi'nin dizdarına, adı geçen kişilerin yakalanıp kalede hapis edilmeleri kararı çıkmıştır.²⁵⁸ Gayriahlaki olaylarda sürgün edilirken bu tür eşkıyalıkla bağdaştıracağımız olaylarda genellikle kale hapsi istenmiştir. Diğer bir hadise ise hırsızlıkla ilgili olarak Reküş kadısına yazılan hükümdür. Dobrasan adlı karyede Hasan adlı kişi görevli olduğu çiftlikte hırsızlık yapmasıdır. Bunun

²⁵⁴ Hüküm 734.

²⁵⁵ Hüküm 948.

²⁵⁶ Fatma Bulut, "Osmanlıdan Cumhuriyete Tehlikeli Bir Miras: Frengi" *Tarih Okulu*, S. III, 2009, s. 111-112.

²⁵⁷ Hüküm 562.

²⁵⁸ Hüküm 646.

üzerine kadı divana başvurmuştur ve şeran cezasının verilmesi istenmiştir.²⁵⁹

İncelenilen belgelerde küfür ve darp ile ilgili hükümlere de rastlanmıştır. Taraklu bölgesi, Çavuş Mahallesinde Hüseyin adlı yeniçeri ve yanındakiler Hacı Mehmed adlı bir kişiye darp ve küfür etmiş. Yaşanan bu hadisenin üstüne Hacı Mehmed divana başvurmuştur. Divandan çıkan kararda olaya karışan Eşkıyaların hepsinin yakalanıp Ankara Kalesi'ne haps edilmesi için yeniçeri ağası İbrahim Ağa'ya ve Ankara Kalesi dizdarına emir verilmiştir.²⁶⁰ Genel olarak gayriahlaki, zina ve fuhuş gibi olaylarda Bozcaada'ya ve Bursa'ya sürgün edilmiştir. Küfür ve darp etme gibi durumlarda ise divandan çıkan kararlar genellikle kale hapsi olmuştur.

5. Diğer Konular

İstanbul'un Ermeni Patriği divan-ı hümayuna gelerek Ermeni papazlarından birini yapılan ayinlere karıştığı ve kiliseye gelen Ermeni reaya arasında anlaşmazlıklara sebep olduğu gerekçesiyle şikâyet etmiştir. Divanda alınan kararla bu papaz Ermenek'e sürgün edilmiştir. Bu belgede de görüldüğü üzere gayrimüslimler adaleti sağlama konusunda Osmanlı'ya güvenmektedir ve Müslümanlar gibi divan-ı hümayuna başvurma hakları vardı.²⁶¹

Van valisi Ali Paşa, Bağdat'a giderken yol üzerinde vefat etmiştir. Divan-ı hümayundan Van mütesellimi ve kadısından, merhum valinin ne kadar malı eşyası varsa mirasçılarına ulaştırmak amacıyla eksiksiz bir şekilde İstanbul'a gönderilmesi istenmiştir.²⁶²

Anadolu beylerbeyine ve Yalvaç kadısına gönderilen hükümde, Yalvaç kazasında Şeref oğlu Seyyid Halil adında bir vatandaş, reayayı korkutmak sûretiyle, kırkar ellişer kuruşlarını alıp, iki insan evlendiğinde para vermezlerse evlenmelerine mani olup, sipahi ağalarının adıyla sahte mektuplar düzenleyerek reayayı zincire vurmuştur. Evinde kalpazanların toplandığı belirtilmektedir. Bu kişi sahte para basıyor olabilir. Nihayetinde hakkında kalabend cezası verildiğinde kaçmıştır. Yakalandığı yerde tutuklanıp Eğridir Kalesi'nde kalabend edilmesine dair hakkında hüküm vardır.²⁶³

İzmir naibine gönderilen hükümde, Arap Süleyman adında biri gayrimüslim bir kadına sen benim zevcemsin diyerek iki ay evinde hapis tutmuştur. Bu kişi Bozcaada'ya sürgün

²⁵⁹ Hüküm 713.

²⁶⁰ Hüküm 640.

²⁶¹ Hüküm 904. (Fi evasıt-ı Ramazan 1111/ 2-11 Mart 1700).

²⁶² Hüküm 647. (Fi evahir-i Cemaziyel evvel 1111/ 14-23 Kasım 1699).

²⁶³ Hüküm 1006.

edilmiştir.²⁶⁴ Yine İzmir’de Seyyid Hacı Süleyman adında biri Müslüman bir kadını sen benim zevcemsin diyerek iki ay hapis tutmuştur. İki farklı kişinin bu kadar benzer şekilde suç işlemesi dikkat çekicidir.²⁶⁵

Hac yolları üzerinde kurulu olan Müslüman devletler, hac yollarının ve hacıların güvenliği ile mesuldür. 1517’de Ridaniye Savaşı sonucunda Mısır, Kahire, Mekke, Medine’nin Osmanlı’ya katılmasıyla bu görevi Osmanlı üstlenmişti. Şam’ın yerlü kulu ağasına gönderilen hükümde, Hac yolları üzerinde dört yüz yeniçerinin görevlendirilmesi ve Hacıların güvenliğinin sağlanması istenmiştir.²⁶⁶

Mısır valisine gönderilen hükümde, Mısır valisinin darphanesinin küçük olduğu, imkanların el vermediği gerekçesiyle altın ve gümüş paraların olması gerekenden daha az oranda kesmek için izin istediği anlaşılmaktadır. Divan-ı hümayun buna izin vermemiştir. Mısır valisinden gerektiği gibi eşrefi altının on tanesi yüz dirhem rumi, yüz altı dirhem halis altın dört dirhem rumi gümüş ayar olarak kesilmesi istenmiştir.²⁶⁷

Timar sahibi öldüğü zaman, kanun gereği timarı oğullarına geçerdi. Kale dizdarları ve arz ağaları timar sahibi birinin ölümünden sonra, sahip olduğu timarı oğullarına değil de hak sahibi olmayan beratımız var diyerek reyaya vermeye çalışmışlardır. Adana beylerbeyine gönderilen hükümde, timarın hak sahiplerine verilmesi istenmiştir.²⁶⁸

Anadolu’nun tüm sağ kol vilayetlerinin kadılarına ve yeniçeri serdarlarına gönderilen hükümde²⁶⁹, yeniçeriden, acemi oğlanlarından, cebeci topçulardan vârisiz ölenlerin mallarının beytül mala gönderilmeyip, gayrimeşru bir şekilde tassarruf edilmesi üzerine, muhallefatların beytül mala gönderilmesi istenmiştir. Bu hükmün sûreti neredeyse ülkenin tamamına gönderilmiştir.²⁷⁰

Şeyhülislam Feyzullah Efendi’nin²⁷¹ vakıf arazisi olan köylerin sınırları konusunda kargaşa çıktığı ve bu kargaşanın vergi toplamada anlaşmazlık yarattığı için Divan’dan bu konuyu çözüme ulaştırmak için yardım istenmiştir. Şam Mollasına ve Balebek Kadısına

²⁶⁴ Hüküm 674. (Fi evahir-i Cemaziyel evvel 1111/ 14-23 Kasım 1699).

²⁶⁵ Hüküm 876.

²⁶⁶ Hüküm 688. (Fi evasıt-ı Cemaziyel ahir 1111/ 4-13 Aralık 1699).

²⁶⁷ Hüküm 690. (Fi evahir-i Cemaziyel ahir 1111/ 14-22 Aralık 1699).

²⁶⁸ Hüküm 723. (Fi evail-i Recep 1111/ 23 Aralık 1699- 1 Ocak 1700).

²⁶⁹ Hüküm 751.

²⁷⁰ Hüküm 752, 753, 754, 755.

²⁷¹ Şeyhülislam Feyzullah Efendi, II. Mustafa’nın Hâce sıdır. II. Mustafa çok sevdiği için devlet işlerine müdahale etmesine ve oğulları ve akrabalarının devlet içinde mevki sahibi olmasına göz yummuştur. 1703 Edirne Vakasında feci işkencelere maruz bırakılarak öldürülmüştür. Bknz: Mehmet Serhan Tayşi “Feyzullah Efendi, Seyyid”, *DİA*, C. 12, İstanbul 1995, s. 527-528.

gönderilen hükümde sınırların tespiti için mübaşir gönderilmiştir.²⁷²

Mısır hazinesi'nin asla yollarda oyalanmaksızın bir an evvel payitahta getirilmesi istenmiştir. Bu hüküm hazineyi getirmekle görevlendirilen kişiye gönderilmiştir. Ancak görevlinin adı yazmıyor.²⁷³ (Şubat-Mart1700) Şam'dan İstanbul'a kadar olan yerlere gönderilen hükümde, geceleyin dinlenmek üzere hangi sancak veya kazada konaklanırsa, hazineye göz kulak olunması, hazinenin selameti için gerekirse asker tayin edilmesi istenmiştir.²⁷⁴

Bağdat ve havalisindeki eşkıyalarla mücadeleye görevlendirilmesine rağmen emre itaat etmeyen Diyarbakır Valisi Yusuf Paşa azledilerek Haleb Valisi olarak atanmıştır.²⁷⁵ Bu defa da Bağdat'a gitmezse cezalandırılmakla tehdit edilmiştir. Musul valisi Ali Paşa ise Rakka eyaletine gönderilmiştir.²⁷⁶ Diyarbakır'a Anadolu eyaleti valisi Mehmet Paşa Diyarbakır valisi olarak tayin edilmiştir. Ayrıca Diyarbakır'daki eyalet askerlerinin Mehmet Paşa'ya katılarak Bağdat'a gitmesi istenmiştir.²⁷⁷

Şam, Rakka, Erzurum, Van vezirlerine, Kars ve Maraş Beylerbeyilerine, Şam, Haleb Amed, Maraş ve Erzurum kadılarına, Sivas ve Malatya ve Ruha, Kars ve Van kadılarına; ticaret ve hac için yola çıkan kervanları korumak üzere tayin olunan kapıcı başı Hüseyin, kervandaki eşyaları gasp ederek Haleb'e geldiklerinde kaçmıştır. Yukarıdaki yerlere her nerede yakalanırsa hapsedilmesi için hüküm gönderilmiştir.

Yukarıda kısas cezalarında belirtildiği üzere, adam öldürmenin şeri hükmü kısastır. Ancak davacı taraf diyetten vazgeçerse bu ceza düşer. Rumeli valisine gönderilen hükümde, öldürülen bir kimsenin varisleri, öldüren kişiden divan-ı hümayuna başvurarak şikayetçi olmuştur. Bu hükümde de varisler, bir miktar para karşılığında diyetten vazgeçmiş, suçlunun cezası düşmüştür.²⁷⁸

Trabzon beylerbeyine gönderilen hükümde, Abaza ve Mekril'de sakin gayrimüslim çeteler bazı köyleri basarak Müslümanları öldürmüştür. Bu çetelerle mücadele etmek üzere görevlendirilen Trabzon Valisi Abdülbaki Paşa görevini yerine getiremeden vefat etmiştir.

²⁷² Hüküm 818. (Fi evail-i Şaban 1111/ 21-31 Ocak 1700).

²⁷³ Hüküm 880.

²⁷⁴ Hüküm 881.

²⁷⁵ Hüküm 850.

²⁷⁶ Hüküm 849.

²⁷⁷ Hüküm 830-838.

²⁷⁸ Hüküm1000. (Fi evail-i Şevval 1111/ 22-31 Mart 1700).

Yerine atanan validen olayları araştırması ve gereğinin yapılması istenmiştir.²⁷⁹

Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa'ya gönderilen hükümde eski tercüman Kostantin'in iki bin medet (?) içkinin evine getirmesine müsaade edilmesi istenmiştir.²⁸⁰ Yine Galata'da yaşanan gayrimüslim doktorun evine içki getirmesine izin verilmiştir.²⁸¹ Ayrıca, Evka Dilaroka'ya ve kardeşi Elikori Karahasko Belikori adında gayrimüslimlerin de bin dört yüz içkinin evlerine görülmesine izin verilmiştir. Yeniçeri ağasından bu kişilere müdahale edilmemesi istenmiştir.²⁸²

Seddülbahir Kalesi dizdarlarına gönderilen hükümde Abdullah isimli biri sahte ferman düzenlediği için mezbur kalede kalebend edilmesi istenmiştir.²⁸³ 1121 numaralı hüküm bu kişinin af hükmüdür. Başdefterdarın arzıyla serbest bırakılmıştır.²⁸⁴ Tarihler Miladi takvime çevrildiğinde kişinin Ocak-Şubat 1111'den Mayıs-Haziran 1111'e kadar kalebend olduğu anlaşılır.

Kırım Hanı Sultan Giray'ın divan-ı hüayuna başvurması üzerine gönderilen hükümde, Kırım hanedanı mensuplarından kimseler ve Tatarlar, reayaya zulmetmektedir. Eski Kırım Sultanının oğlu Kasım Giray, Yanbolu'da sultanın kızı Hanım'ın evini basıp, kılıçla yaralamış ve mallarını gasp etmiştir. Birkaç defa ikaz edilmesine rağmen, yine aynı hareketleri yapan Kasım Giray'ın yakalanıp Bozcaada'ya sürgün edilmesi istenmiştir.²⁸⁵ Yalanbolu'dan Bozcaada'ya kadar olan yerlerin kadılarına gönderilen hükümde adı geçen Kasım Giray'ın her nerede yakalanırsa tutuklanıp Bozcaada'ya sürgün edilmesi istenmiştir.²⁸⁶

Kastamonu kadısına ve mütesellimine gönderilen hükümde Kastamonu'da eşkıyalar, Recep isminde birinin kulağını hançerle yaralamış ve iki dişini çıkarmıştır. Aynı eşkıyalar bir kadının da burnunu ve kulağını kesmiştir. Adı geçen Recep'in Divan-ı Hümayuna başvurarak şikayet etmesi üzerine bu eşkıyaların hapsedilmesi ve sonrasında gereken ceza neyse verilmesi istenmiştir.²⁸⁷

Kadılar devletten maaş almazlardı. Hayatlarını dava başına reayadan aldığı paralarla idame ettirirlerdi. Bu sebeple kadıların da reayaya zaman zaman kötü davrandığı bilinmektedir. Niğbolu sancağına gönderilen hükümde Lofça kazasında kadı olan Mehmet,

²⁷⁹ Hüküm 957. (Fi evasıt-ı Şevval 1111/ 1-10 Nisan 1700).

²⁸⁰ Hüküm 979.

²⁸¹ Hüküm1008.

²⁸² Hüküm1131. (Fi evail-i Şaban 1111/ 22-31 Ocak 1700).

²⁸³ Hüküm 835.

²⁸⁴ Hüküm 1121.

²⁸⁵ Hüküm 1136. (Fi evasıt-ı Zilhicce 1111/ 30 Mayıs- 8 Haziran 1700).

²⁸⁶ Hüküm 1130.

²⁸⁷ Hüküm 1116. (Fi evahir-i Zilhicce 1111/ 9-17 Haziran 1700).

reayaya kötü davranmaktadır. Hakkında daha önce ferman çıkmıştır lakin affedilmiştir. Yine aynı hareketleri yaptığı için başka bir yere sürgün edilmesi istenmiştir.²⁸⁸ (Nisan-Mayıs 1700)

Kars beylerbeyi ve kadısına gönderilen hükümde hac ziyareti için yola çıkan kervandan, yanlarında hiçbir şekilde kervana karışılmaması hakkında ferman bulunmasına rağmen Kars Kalesi muhafızları kervandan gayri meşru şekilde adam başı bir kuruş almıştır. Hükümde, alınan paranın iadesi istenmiştir ve bir daha böyle bir şeyin yaşanmaması için bu haksızlığı yapanlar ikaz edilmiştir.²⁸⁹

Selanik muhafızı Vezir Hasan Paşa'ya gönderilen hükümde; Selanik'in Karadağ nahiyesi Ubur Obası köyünde, Ramazan, Ebubekir ve İbrahim adında kişiler, aynı köyden Abdullah ve etrafındaki ekıyalar ve bir kadı tarafından başka bir yere sürgün edilmiştir. Sürgün edilen üç kişinin yerlerine dönmesine karışılmaması için hüküm gönderilmiştir. eşkıyalar ve kadı hakkında bir hüküm yazmamaktadır.²⁹⁰

Kilis kadısına ve Kilis, Azez voyvodalarına gönderilen hükümde, Şavi ve Semk aşiretlerinden oluşan, iki yüz ev kadar insan Rakka ve havalisine iskan edilmiştir. Bunlardan bazıları emre karşı gelerek Kilis ve Azez'deki köylere gelerek burada saklanmıştır. Bu kişilerin bulunup geri yerlerine getirilmesi için Rakka Valisi Mustafa Paşa görevlendirilmiştir.²⁹¹

Karaman beylerbeyi Mustafa'ya gönderilen hükümde, Danişmendli Türkmenleri kendi isteklerine göre mesken değiştirmiştir. Bunların eski yerler olan Aksaray ve Koçhisar bölgelerine geri getirilmesi için Aksaray sancağı mutasarrıfı Hasan görevlendirilmiştir. Türkmenler gelen görevlilere saldırıp kimini öldürüp kimini yaralamıştır. Çatışma esnasında Türkmenlerden dokuz kişi yakalanarak Konya Kalesi'nde kalabend edilmiştir. Bu dokuz kişi hakkında ne yapılması gerektiği hususunda merkezden hüküm istenmiş ve bu kişilerin kalede hapis kalması ve yeni bir ferman gönderilmediği sürece serbest bırakılmaması istenmiştir.²⁹²

Adana beylerbeyi, kadıları ve Adana Kalesi dizdarlarına gönderilen hüküm, Adana Beylerbeyinin şikayeti üzerine yazılmıştır. Sis Sancağının mutasarrıfı Mustafa olmasına rağmen Kazan oğlu Derviş isminde bir kişi, zeamet dahilindeki köylerin bir senelik mahsulatını ve vergileri gayrimeşru bir şekilde toplamıştır. Ayrıca yedi mezra ve bazı timar sahiplerinin timarlarının gelirlerini de elinde tutmaktadır. Divan-ı hümayunda alınan karda bu

²⁸⁸ Hüküm 966. (Fi evail-i Zilkade1111/ 20-29 Nisan 1700).

²⁸⁹ Hüküm 1140. (Fi evahir-i Zilhicce 1111/ 9-17 Haziran 1700).

²⁹⁰ Hüküm 1068. (Fi evail-i Zilhicce 1111/20-29 Mayıs 1700)

²⁹¹ Hüküm 584.

²⁹² Hüküm 1117.

kişinin üzerine gidilerek elindekilerin sahibine iade edilmesi ve ibret olması için Adana Kalesi'nde kalebend edilmesi istenmiştir.

Limni Kalesi dizdarına gönderilen hükümde Recep Halife isminde biri, hazineyle ilgili herhangi bir görevli olabilir, devlet hazinesine ihanet gerekçesiyle Limni Kalesi'nde kalebend edilmesi istenmiştir.²⁹³

Avusturya Kralı ile imzalanan Ahidname-i Hümayuna göre esir alınan Tatarların serbest bırakılması gerekmektedir. Seddülbahir kadısına ve dizdarlarına gönderilen hükümde, burada bulunan esirlerin para ödedikleri ispatlandıktan sonra, eğer ispatlanamazsa esir sahibine yemin teklif edildikten sonra serbest bırakılması, olabilecek en makul fiyatın istenmesi, eğer esir sahipleri para konusunda problem çıkarırsa bir şekilde ikna edilmesi ve para yerine takas teklif edilirse kabul edilmesi istenmiştir. Hükümde belirtilenlere göre bazı esirler kaleden kaçmıştır, bu durum Avusturya ile anlaşmazlığa sebep olacağı için kaçan esirlerin bulunması amacıyla Akdeniz üzerinde giden gemilerin aranması ve ellerinde serbest kaldıklarına dair belge bulunmayan esirlerin tekrar hapsedilmesi istenmiştir.²⁹⁴ Aynı hükmün suretleri Bursa kadısına Karadeniz üzerinde giden gemilerin kontrol edilmesi için²⁹⁵, aynı sebeplerden dolayı Boğazkesen Kalesi dizdarlarına²⁹⁶ ve Sultaniye naibi ve Kale dizdarlarına da gönderilmiştir.²⁹⁷

Özi valisi vezir Yusuf Paşa'ya gönderilen hükümde, Boğdan'da Evrelin Kazağı bölgesinde yaşayan reyanın güvenlik tedbiri gerekçesiyle yine Boğdan'da güvenli bir yere nakledilmeleri istenmiştir. Bu göreve Kırım Hanı Sultan Giray Han tevcih edilmiştir. Fakat bazı engellerden dolayı, sebep olan engeller belgede geçmiyor, Kırım Hanı bu görevi yerine getirememiştir. Bunun üzerine merkezden, Ahmet Çavuş bu göreve getirilmiş ve adı geçen yerdeki reyanın bir kişi bile eksiksiz iskan edilmesi istenmiştir.²⁹⁸ (Mart-Nisan 1700) Daha sonraki hükümden bu iskanın gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Sebebi, göreve tayin edilen Ahmet Çavuş'un vefat etmesidir. Bu sebeple Kalabalı Mehmet bu göreve getirilmiştir.²⁹⁹

Limni Kalesi dizdarına gönderilen hükümde, Şeyh oğlu Ahmed, Gümüş oğlu Ömer ve Ali adında reyalar bağlı buldukları timar sahibine karşı gelmiştir. Bu kişilerin Limni Kalesi'nde kalebend edilmesi istenmiştir.

Adana beylerbeyi ve kadısına gönderilen hükümde, Dede bin Şehit Mehmet Paşa'nın

²⁹³ Hüküm 646. (Fi evahir-i Şaban 1111/11-19 Şubat 1700).

²⁹⁴ Hüküm 909.

²⁹⁵ Hüküm 910.

²⁹⁶ Hüküm 911.

²⁹⁷ Hüküm 912. (Fi evahir-i Ramazan 1111/12-21 Mart 1700)

²⁹⁸ Hüküm 956.

²⁹⁹ Hüküm 1111. (Fi evasıt-ı Zilhicce 1111/ 30 Mayıs- 8 Haziran 1700).

Payas Vakfı mütevellisi divana başvurmuştur. Payas kasabası camisinin eski hatibi Seyit Mehmet ve vaizi Hamza, 1689 yılında birkaç adam toplayarak adı geçen mütevellinin evini basıp hem vakfın mallarını hem de şahsi mallarını yağmalamıştır. Divan-ı hümayundan çıkan kararda bu kişilerin Adana Kalesi'nde kalabend edilmesi istenmiştir.³⁰⁰

Karaman beylerbeyi Mustafa ve Kıbrıs Kalesi dizdarlarına gönderilen hükümde, Hacı Bektaş Kara Tekkesi şeyhi Abdülkadir divan-ı hümayuna şikâyetle bulunmuştur. Ali ve Mahmut adında sipahiler içki içerek tekkeye gelip burada taşkınlık çıkarmaktadır. Haklarında ferman gönderilerek bu kişiler ikaz edilmesine rağmen aynı hareketleri tekrarlamıştır. Divandan çıkan kararlar Kıbrıs Kalesi'nde kalabend olmaları istenmiştir.³⁰¹

Ankara müftüsüne ve naibine gönderilen hükümde, babalarının vefatından sonra yaşları küçük olduğu için mirastan pay alamayan Mehmet, Rukiye ve Ayşe büyük kardeşleri Ahmet ve Fatma'dan şikâyetçi olmuştur. Hükümde belirtilene göre büyük kardeşler babalarından kalan Ankara'daki evden küçük kardeşlere hisse vermemiştir. Küçük kardeşler belli bir yaştan sonra dava açma ve mal tasarrufu ehliyetine sahip oldukları için dava bugüne kadar görülmemiştir. Divandan gönderilen hükümde Ankara naibinden davayı uygun ve adil bir şekilde görmesi istenmiştir.³⁰²

Dizgin sancağı mutasarrıfına gönderilen hükümden anlaşıldığı üzere daha önce kendisine Bağdat üzerinden gelecek olan Avusturya elçisini karşılama ve İstanbul'a getirme görevi verilmiştir. Ancak elçinin Tuna Nehri- Rusçuk üzerinden geleceği anlaşıldığı için kendisine elçiyi karşılamaya gitmemesi bunun yerine kış gelmeden tamire muhtaç tüm yerleri tamir ettirmesi istenmiş ve yapmaması halinde azil ile tehdit edilmiştir.³⁰³ Elçiyi karşılama görevine Niğbolu sancağı mutasarrıfı İbrahim getirilmiştir. Hükümde, Avusturya elçisinin Tuna-Rusçuk üzerinden geleceği, tüm kapı halkı ve eyalet askerleriyle tam teşekküllü bir karşılama yapılması ve elçinin sağ salim İstanbul'a getirilmesi istenmiştir.³⁰⁴

³⁰⁰ Hüküm 791. (Fi evahir-i Recep 1111/ 12-21 Ocak 1700).

³⁰¹ Hüküm 639. (Fi evail-i Cemaziyel ahir 1111/ 24 Kasım- 3 Aralık 1699).

³⁰² Hüküm 916. (Fi evail-i Şevval 1111/ 22-31 Mart 1700)

³⁰³ Hüküm 647.

³⁰⁴ Hüküm 648.

İKİNCİ BÖLÜM DEFTERİN TRANKRİPSİYONU

168/556 Rakka'da Eşkıyalık Hakkında

Rakka valisi vezir Mustafa Paşa'ya ve Ruha kâdısına hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb 'an-ı asl medîne-i Ruha'nın a'yânından olmayub zemân-ı karîbde zühîr idüb hâlâ medîne-i mezbûrede sâkin olan el-Hâc Şa'ban nâm kimesne kendü hâlinde olmayub ve valı ve hükkâm ile el-kara ve ta'ayyün kere iyledüğünden ahz-ı emvâl ve tecrîm-i 'ıyâl ve sâ'î bi'l-fesâd olmağla min-ba'd vülât ve hükkâm yanına varmamak üzre men' birle emr-i şerîfim sadır olmuşiken 'âmil olub yine 'adet-i müsteremmesi üzre fukarâ-yı gammaz ve tecrîm eyledüğünden mâ'adâ şâdi ve semmen ve kebs ve ta'aifi iskandan Türkman ve Ekrad eşkıyasının müevrese(?) ve her bar fennelerine bais ve camusları olmağla bu mâkule su-i afalinden ayalllerinde münâdi ve müsâlim olub ve minvâl-i muharrer üzere fesad ve şekâveti müvacehesinde şer'an sabit ve sicil ve hüccet ve kal'a-bend olunduğun bildürüb ol babda emr-i şerîf ricâsını vaki' hali arz ve ahâlisi ... itmeğın mezbur Hacı Şaban bedel yevm bir tarikle Ruhaya gelmek üzere a'yal ve evladlarıyla Diyarbekire neyf ve iclâ oluna deyü yazılmışdır. Fî evail-i Câ sene 1111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

168/557 Vakfa Ait Yerde Adam Yaralama

Edirne kâdısına hüküm ki

Bolayırd medfûn şehzâde Gazi Süleyman Paşa evkâfi mütevellisi el-Hâc Hasan gelüb vakf-ı mezbûr mülhakatından Orşı kazâsına tâbi' nefsi Kavak kurbünde Maymuncu geçidi dimekle ma'rûf tarîk-i 'âmmda mürûr ve 'ubûr idenleri feth-i hâkânîden berü bir ferd men itmiş değil iken nefsi Kavak ahâlisi kadîme muhâlif tarîk-i 'âmdan mürûr ve 'ubûr idenleri men' için Bilecik nâmına iki nefer müsallah adem ta'yîn itmeleriyle Bolayır ahâlîlerinden (boşluk) ve (boşluk) nâm arabacılar bin yüz on bir senesinde odun götürmek için kendi hâllerinde giderler iken alet-i darb ile katl kasdıyla önlerine inüb hilâf-ı şer'i- şerîf darb ve içlerinden birini ehlâk iylediklerinde mezbûr bekçiler firâr üzereler iken birisi suya gark olmağla nefsi Kavak ahâlisi arabacıları ahz ve bi'l-cümle eşyâ ve öküzlerin gasb iylediklerinden gayryi üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmaların mezbûr arabacıları bilâ emr-i şerîf Edirne Bostancıları ustalarından hemlûdan Ahmed Usta ile Edirne'ye irsâl iylediklerin bildirüb ol-bâbda hükm-i humâyûnum ricâ itmeğın sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin Dergâh-ı mu'allâm bevvâblarından mübâşir ta'yîn olunan (boşluk) zîde kadrühü ma'rifetiyle mezbûr

arabacıları meclis-i şer‘a ihzâr ve fesâd ve şekâvetleri şer‘an sâbit ve zâhir olur ise sicil ve hüccet ve ‘ukûbet meşrû‘adan haklarında lâzım gelen cezaların tertîb iyleyüb cerâyim ve kâ’imden biri elzemler ise sebilleri tahliye olunub ahvâlleri müsbet ise Adana zindanına vaz‘ ve habs ve vâki‘ hâl sıhhati üzre Âsitâne-i Sa‘âdetime ‘arz ve i‘lâm oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ’il-i Câ sene 1111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

168/558 Bağdat ve Basranın ve Buradaki Askerlerin Nizamının Sağlanması

Hakkında

Hâlâ Zağarcı başı olub Bağdat muhafazasına me’mûr Mustafa dâme mecdühüye hüküm ki

Nüfûz-ı İslâmiyeden Bağdat ve Basra ve ol-havalilerin ‘avn-ı hakmlı hıfz ve hirâsete İsamil Paşa’nın ‘uhde-i ihtimamına nefvâs (?) vüsûl olunmağla sen ki mûmâ-ileyhsin sen dahi vezir-i müşârün-ileyhimin re’y-i savâbdîdî üzre ol-havalinin hıfz ve hirâseti umurunda ve neferlerinin zabt ve rabzına mecd ü sâ‘î olub ve neferât-i mezkûre dahi sözünden taşra ve re’yinden hâric vaz‘ ve hareket iylemeyüb itâ‘at ve intikâl üzre olub rızâyı hümâyûnuma muvâfık hidemât-ı meşkûre vücûda getürmeğe bezl-i iktidâr iyleyesin deyü Yeniçeri ağası mektûbu mücebiyle yazılmışdır. Fî evâ’il-i Câ sene 1111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

168/559 Kaledend İtlakı

Sakız Kal‘ası dizdarına hüküm ki

Bilât sâkinlerinden cenhah kür zimmî kendü hâlinde olub nice kibel-i kâl ile ihtilât virmekle kal‘a-ı mezbûrede kal‘a-bend ve fermân sâdır olmadıkça itlak olunmaya deyü yazılmışdır. Fî evâ’il-i Câ sene 111. [25 Ekim-4 Kasım 1699].

169/560 Bağdat Muhafazası İçin Görevlendirilen Askerlerin Yerlerine

Ulaştırılması

Hâlâ dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ocağında başçavuş olub Bağdat muhâfazasına asker tesyîrine me’mûr Ebubekir Çavuş’a hüküm ki

Hâlâ Bağdat muhâfazası için Üsküdar’dan Diyarbekir’e varınca yemîn ve yesârda emri-i şerîfimle bedrgâhına me’mûr olduğunun neferâtı henüz götürüb me’mûr oldukların hizmet-i muhâfazada odalarına mülhak iylemedüğünün istimâ‘ olunmağla bu ana gelince evvel havaliden gün geçürüb te’hîr ve tesâmuh ve ‘adem-i takayyüdün zâhir olduğu ecilden ‘atâbe müstehak olmuşundur imdi ba‘de’l-yevm bir an ve bir sâ‘at te’hîr ve tevakkuf itmeyüb irsâl ve îsâline me’mûr olduğun neferâtını götürüb temâmıyla mahalline teslîm iylemeğin bir dürlü

tehâvün ve taksir-i kimesne ba-hod ‘avk ve te’hîrin sebebiyle neferât-ı mezbûr vakt ü zemânıyla mahalline irişmeyüb bu umûrun kat‘line bâ’is olmak ihtimâlin olur ise ber-vech ‘özl ve cevâbın istimâ‘ olunmayub mes’ûl ve muaf idücek mukarrer ve muhakkak bilüb ona göre basîret ve intibâh üzre hareket idüb be-gâyet ihtirâz iyleyesin deyü yeniçeri ağası mektûbu mücebiyle yazılmışdır. Fî evâ’il-i Câ sene 1111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

Sebebiyle tahliye olunmak üzere emr-i şerif yazılmıştır. Fi evail-i M sene 1112.

169/561 Edremid’de Halkın Huzurunu Bozan Kişinin Sürgün Edilmesi

Limni kâdısına ve Kemer Edremid nâ’ibine ve voyvodasına hüküm ki

Sen ki Kemer Edremid nâ’ibi mevlânâ-yı mezkûrsun Südde-i Sa’âdetime mektûb gönderüb kazâ-ı mezbûre civârında vâki‘ Edremid kazâsı ahâlîsi meclis-i şer‘a varub Edremid sükkânından İlyas oğlu dimekle ma‘rûf Mehmed nâm kimesne kendi halinde olmayub şerir ve gammâz olub her gelen kâdı ve nâ’ibler ile yek-dil ve yek-cihet olmağla müslimînin bi-gayr-i hakkın malların alub ve aldırmağa bâ’is olub ve ‘alâkave medhali olmaduğu il ve sâlihine karışub îsâl-ı hakka sâ’î ve şer‘-i mezbûrun icrasına mâni‘ ve mezbûrun hilâf-ı şer‘-i ta‘addîsi men‘ murâd idenleri iftirâ ve cemi‘yet-i memnû‘unda dâ’ima cem‘iyyet ve fitne ve fesâda hâlî olmağla bundan akdem keyfiyet-i ahvali der-devlet-i medârıma i‘lâm olundukda men‘ ve def‘iycün müte‘addid evâmîr-i şerîfe verilmişken ‘adem-i itâ‘at ve fesâd ve şekâvetde ısrâr idüb bunun emsâlî zulm ve ta‘addîsinin nihâyeti olmaduğun bi-garaz-ı müslimîn ‘alâ tarîki’ş-şehâdeh haber virdiklerin ilhâhlarıyla ‘arz iüdcek ecilden vech-i meşrûh üzre Limn ceziyesine nefy ve iclâ olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâ’il-i Câ sene 1111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

169/562 Menteşe Sancağında Gasb ve Kızlara Tecavüz Hakkında

Menteşe Paşası Halil Paşa’ya ve kâdısına hüküm ki

Menteşe sancağında Rodos sancağı mutasarrıfı Hâcı olan Pertaz kasabası sâkinlerinden Sarıca Osman başına otuz kırk tüfenk-endâz cem‘ ve Sinan oğlu Osman ve Yazıcı Osman ve Cafer ve Yatık Abdurrahman ve Boyacı oğlu Mehmed ve Göçekli Ali ve Surreli oğlu Himmeti dahi yanına alub ümmet-i Muhammed’in emvâl ve erzakın nehb ü gâret ve nice Müslümanların bâkire kızların cebren murâd itmedikleri ademe aliverib ve valilerin kethüdâsı Mehmed’i bi-gayr-i hakkın sulb idüb ve nâ’ibe niyâbet itdirilmeyüb kendü taraflarından nâ’ibi nasb ve haklarında niçe def‘a evâmîr-i şerîfe sâdır olub itâ‘at imeyüb fesâd ve şevkâtleri haddden mütecâviz haklarından gelinmesini livâ-ı mezbûrun ‘ulemâ ve sulehâ vesâ’ir ahâlîleri iltimaslarıyla kâdıları ‘arz ve ahâlîsi muhzır itmeleriyle mezbûr şakileri bi-eyyi-hâl ahz ve

şer'le lâzım gelen cezâların tertîb iylemek emrim olmuştur. Fî evâ'il-i Câ sene 1111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

170/563 Özi Eyaleti Askerlerinin Kırım Hanı Devlet Giray'a Katılarak Buçak Sınırında Güvenliğin Sağlanması

Özi valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Cenâb-ı imâret me'ab eyâlet-i nisâb sa'âdet-i iktisâb bi'l-fi'il Kırım Hanı olan Devletgiray Han dâmet-i me'âlihüye 'umûmen ümerâ ve mîrzâyân ve bi'l-cümle askeriyle bi'z-zât aklub Buçak tarafa gelüb ol-tarafın ahvaline nizâm virmek üzere ta'yîn olunmağın sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin sen dahi kapun halkı ve eyâletin askeriyle vesâ'ir yanında mevcûd olan tavâyif-i asker ile hân-ı müşârün-ileyh me'an me'mûr ta'yîn olunmuşsundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde hâzır ve amâde olub inşallâhü te'âlâ hân-ı müşârün-ileyh Buçak hududuna dühûllerinde hidmet hitamına değin ta'yîn olmayub kapun halkı ve eyâlet askeri vesâ'ir yanında mevcûd olan tavâyif-i asker ile iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde re'y-i savâbdîdî ihtiyâcları üzere bezl-i makdûr ve sa'y-ı maksûr iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Câ sene 111 [4-13 Kasım 1699].

170/564 Bir sûreti dahi Vezir Osman Paşa'ya Kırım'dan çıkan asker ile

170/565 Küffe Eyaleti Askerlerinin Kırım Hanı Devlet Giray İle Hareket Etmesi Hakkında

Küffe beglerbegisi Murtaza dâme ikbâlühüye hüküm ki

Cenâb-ı imâret me'ab eyâlet-i nisâb sa'âdet iktisâb bi'l-fi'il Kırım Hanı olan Devlet Girayhan dâmet me'âlühüye 'umûmen ümerâ ve mîrzâyân ve bi'l-cümle Kırım askeriyle kalkub Bucak tarafına gelüb nizâm virmek üzere ta'yîn olunmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi kapun halkı ve sâ'ir askerlerle husûs-ı merkûm için hân-ı müşârün-ileyh ile me'an me'mûr ve ta'yîn olunmuşsundur imdi emr-i şerîfim vardığı gibi kalkub hân-ı müşârün-ileyhin yanların varub inşallâhü te'âlâ itmâm-ı hidmete değin me'sûl olmayub iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde re'y-i savâbdîdî hânîleri üzere bezl-i vüs' ve kudret iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı Câ sene 1111 [4-13 Kasım 1699].

170/566 Bir sûreti Acu sancakbegi Ahmed 'izzühü kapusu halkıyla

170/567 Buçak Sınırının Güvenliği İçin Akdun Voyvodasının Kırım Hanı Develet Giray'a Katılması Hakkında

Akdun(?) voyvodası Kostantin voyvodaya hüküm ki

Bi'l-fi'il Kırım hânı olan Devletgiray Hân dâmet me'âlihüye 'umûmen ümerâ ve mîrzâyân ve bi'l-cümle Kırım askeriyle bi'z-zât kalkub Buçak tarafına gelüb ol-tarafın ahvâline nizâm virmek üzre ta'yîn olunmağla sen ki voyvoda-ı merkûsun sen dahi askerinde yerinde hâzır ve amâde olub inşallâhü te'âlâ hân-ı müşârün-ileyh Buçuk hududuna dühûl idüb ve bi'liktizâ tarafından sana ne vech üzre haber vârid olur ise ona göre iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemden re'y-i savâbdidi ihtiyaçları üzre bezl-i vüs' ve kudret iyleyesin deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ sene 1111 [4-13 Kasım 1699].

170/568 Bir sûreti Boğdan voyvodası Atnion(?) voyvodaya

171/569 Babadağı Askerlerinin Kırım Hanı Develet Giray'a Katılması Hakkında

Babadağı kâdısına ve kethüdâyeri ve yeniçeri serdarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Cenâb-i imâret bi'l-fi'il Kırım Hânı olan Devletgiray Hân dâmet-i me'âlihüye 'umûmen ümerâ ve mîrzâyân bi'l-cümle Kırım askeriyle bi'z-zât kalkub Buçak tarafına gelüb ol-tarafın ahvâline nizâm virmek üzre ta'yîn olunub kazâ-ı mezbûrun umûmen darb ü harbe kâdrü'l-hâli dahi hân-ı müşârün-ileyh ile me'an me'mûr ve ta'yîn olunlarıyla inşallâhü te'âlâ hân-ı müşârün-ileyh Buçak hududuna dühûllerinde siz ki kethüdâyeri ve yeniçeri serdârsız 'umûmen fukaranız ile ve siz ki a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz kazâ-ı mezbûrun bi'l-cümle harb ü darbe kâdiri hâliyle hân-ı müşârün-ileyhin yanında mevcûd bulunub hizmet hitamına değın münfik olmayub iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde re'y-i savâbdîdi ihtiyâcları üzre bezl-i vüs' ve kudret iyleyüb tehâvün ve taksirden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb iylemeniz bâbında yazılmışdır.

171/570 Bir sûreti Akkirman kâdısına ve kethüdâyeri ve yeniçeri serdarı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine yazılmışdır.

171/571 Bir sûreti Keli kâdısına ve kethüdâyeri ve yeniçeri serdarı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine

171/572 Bir sûreti İsmail Geçidi kâdısına ve kethüdâyeri ve yeniçeri serdarı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine

171/573 Kula'daki Kilisenin Tamirine Dair

Kula kâdısına hüküm ki

Kasaba-ı Kula mahallâtından Hızır İlyas Mahallesiinde sâkin ehl-i zimmet re'âyâ tâ'ifesi 'arzihâl idüm mahalle-i mezbûrede vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan Hızır İlyas Kilisesi dimekle ma'rûf kadîmi kilisenin şimâl cânibinde vâki' duvarları ve üzerinde kiremid sakfi ve hâricinde çartak ve keşiş sâkin olacak odasının hudûd-ı erba'ası ve kiremid sakfi mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif ve termîme muhtâc olub bundan akdem ma'rifet-i şer'le keşf ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye verilmek mücebince ta'mîre muhtâc olan mahalleri hâricden ahcar ve eşcar olmayub kendü nakz ile bilâ tevsî' velâ terfi' mesâğ-ı şer'î olduğu mertebe-i vaz'-ı kadîmi üzre ta'mîrine muhâlefet olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ iyledikleri ecilden mücebince ta'mîrine mûmâna'at oluna deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

171/574 Bir sûreti Bergos kâdısına kazâ-ı mezbûre tâbi' Ahmedbegli nam karyede olan kilisenin sakfının civâr-ı erba'ası müşrif-harâb olmağla şürûtuyla yazılmışdır Fî evâsıt-ı Câ sene 111 [4-13 Kasım 1699].

171/575 Bir sûreti Kula kâdısına kasaba-ı Kula mahallâtından Kuzguncuk mahallesinde olan bakaya kilisesinin cidâr-ı erba'ası ve kirmid sakfi harâbe-müşrif olmağla şürûtuyla yazılmışdır.

171/576 Bir sûreti Pravadi kazâsına tâbi' Dizdar nâm karyede Artori(?) nâm kadîmi kilisenin sakfi ve ba'zı mahalleri ve hâricinde kadîmi musakkatı harabe-müşrif olmağla şürûtuyla

171/577 Bir sûreti dahi Kadı nâm karyede olan kadîmi kilisenin ekser mevâzi'i mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif olmağla şürûtuyla ta'mîriyün Fî evâ'il-i Câ sene 111. Fî evâ'il-i Câ sene 111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

171/578 Bir sûreti Akşehir kâdısına kazâ-ı mezbûra tâbi' Peresu(?) nâm karyede olan kilisenin sakfi harâbe-müşrif duvarları müremmâta muhtâc olmağla şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'il-i Câ sene 111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

172/579 Mankalya kâdısını hüküm ki

Kasaba-ı Mankalya ve kurâsının 'ulemâ ve sulehâ ve a'yân ve fukarâsı muhzır gönderüb Mankalya sükkânından vâ'iz ve nâ-sih ve imâm ve hatîb olan Şeyh Mustafa kendi hallerinde va'iz ve kaşım ve ta'lîm-i 'ulûm ile meşğûl hayrû'n-nâs dîndâr ve mustakim olub

bu ana değin gerek yanın ve gerek yedinde bir ferd rencide olunmayub ve hilaf-ı şe'r kimesneye zararı olmayub cümlesi kendüden hoşnut ve ra'zı oldukların aklam-ı imtihanlarıyla merkum Mustafanın ba'de'l-yevm ... ve reaya umuruna karuşmayun kendü halinde olmak şartıyla kasaba-ı mezburede hanesinde sakin olmasına münaaat olunmaya deyü yazılmıştır. Fi evahir-i Câ sene 1111.

172/580 Mısır Hazinesinden ocaklık İçin İrsal Olunan Akçenin Aciliyeti Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mîrî kalyonlar levendatının mevâcibleri için hazîne-i Mısır'ın irsâliyesi mâlından ocaklık ta'yîn olunan akçe inşallâhü te'âlâ sonra ihrâc olunacak mevâciblerine terettüb ve defter olunmak zikr olunan akçenin 'acâleten mevâciblerine irişmesi mühim ve muktezi olduğun iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekârim bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vüsûlünde zikr olunan akçe levendât-ı merkûmenin bundan sonra ihrâc olunacak mevâciblerine irişmek üzere bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem irsâline ziyadesiyle takayyüd ve ihtimâm iyleyüb bu bâbda te'hîr ve tesvîk ve vakt ü zemânıyla irişmemekle zarûret ve müzayakaya bâ'is olmakdan tevakkî iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ sene 111 [4-13 Kasım 1699].

172/581 Kahire'den ocaklık Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mısır Kahire'den kilâr-ı 'âmirem için ocaklık ta'yîn olunan irsâliye zehâyirinin inşallâhü te'âlâ mevsimi ile Âsitâne-i sa'âdetime irsâl ve kilâr-ı 'âmireme teslîm olunması mühim ve muktezi olduğun iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin zehâyir-i merkûm bir gün mukaddem sefâyine tahmîl ve mevsimi ile kilâr-ı 'âmireme teslîm olunmak üzere acaleten Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşân yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ sene 111 [4-13 Kasım 1699].

İtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır fi 27 L sene 113.

172/582 Eşkîyalık Hakkında

Taraklıborlu kâdısına ve Samsun kal'asını dizdârına ve yeniçeri serdarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki...

Senki kadısın arz ve Eimme(?) ve hatib 'ulemâ ve sulehâ vesâ'ir ahâlîleri rikab-

ı hümayunuma arz gönderüb kazâ-ı mezbûra sabıkan yeniçeri serdari olan Hicaz oğlu Hüseyin nam kimesnenin kendi halinde olmayub fesad ve şekâvet ve her nar tahribi bilad ve teaddi iba'd iyalleri vakf ve mücevver ile iba'd ehlini ta'zim ve tecrim adeti münharası olub su-i 'ifali darb tecavüz eyledüb ilam olunmağla mahallenin istar şartıyla görülüb eshabı sandığın himmetleri alınur bilib icra-ı hak olunduktan sonra üzerine sübut olan mevad mahal ve hamiyet kendüye icladı nef idince Samsun Kal'ası'nda mühkem kal'a-bend fermanım olub o çavuşları tarafından (boşluk) zide kadrühü tayin ve ... olunmağla sizki mumâ-ileyhsin merkum Hicaz oğlu Hüseyin bervec-i kaf' ahz valiye götürüb meclisi şer'a ihzar şe'riyle getürdüb ashâbı hukukun ... olunub gereği gibi ıslaha nef idince Samsun Kal'asında kal'a bend ve ... olunmak için fermanım sadır olmadıkça itlakından ihraz idüb ... ile hilafi şer'a ... ihtiraz oluna deyü Yeniçeri ağası mektubu mucebince yazılmıştır Fî evahir-i Câ sene 1111 [4-13 Kasım 1699].

173/583 Anadolu Yakasında Eşkıyalık Hakkında

Adana Beglerbegisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Anadolu yakasında hevâsına tâbi' eşkıya ile ref'-i berât şekâvet ve 'ibadullaha zulm ve udûlün üzre olmağla katl olunan Küçük Mustafa nâm şakinin yanında bulunan levendat tâ'ifesinden ba'de'l-yevm şekâvetden ferâgat ve mukaddemâ fermânım olduğu üzre Bağdad'da hizmetde bulunmak üzre Amasya ve Çorum sancaklarına mutasarrıf olub bi'l-fi'il Serçeşme olan Boz Receb dâme 'izzühünün bayrağı altına varanda aman virmeyüb Bağdad'a gitmeyüb fesâd ve şekâvetde ısrar ile 'adem-i itâ'at fermân-ı hümayûnum iden eşkiyânın vücûd-ı câ'iz alûdların rûy-i arzdan izâle ve i'dâm olunmak bâbında fermân-ı hümayûnum sâdır olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin şakî-i merkûmun yanından ayrılıb mukaddemâ fermânım olduğu üzre kendü hallerinde Bağdad'a mîr-i mûmâ-ileyhin bayrağı altına gidenlerin nüfûs ve emvallerine ta'arruz olmamak üzre aman virmeyüb Bağdad'a gitmeyüb re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete îsâl-ı mazarrat ve fesâd ve şekâvet üzre olanların şer'le haklarında lâzım gelen cezâları tertîb ve sû-i maktû'ları der-devlet-i medârıma gönderilüb et ve tonları ve saru bebeleri katl idenlerin olub min-ba'd eşkiyâ-yı merkûmenin dem ve diyetleri et ve ton ve emvâl ve iskâtları ancak kimesne mes'ûl ve mu'âhazele olmamak üzre işbu emr-i vâcibü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi havza-ı hükûmetinde mücemma' nâs olan mahallerde i'lân ve iş'at ve bu makûle vâcibü'l-izâle olan eşkiyâya bir ferd sahib çıkmakak üzre cümleye tenbîh ve te'kîd iyleyesin şöyle ki mütenebbih olmayub fermân-ı hümayûnum 'adem-i itâ'at ve bu makûle eşkiyâya sahib çıkanların dahi şer'le haklarında lâzım gelen cezâların tertîb iyleyüb terfih-i ahvâl-i 'ibâd ve ta'mîr-i ziyâ' ve

bilâda bezl-i vüs‘ ve iktidâr iylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

173/584 Rakka’da Aşiretten Kaçanların Nakli İçin

Kilis kâdısına ve Kilis ve A’zâz voyvodalarına ve a’yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Bundan akdem Rakka ve havalisinden iskân olunan Şavi ve Semk aşiretlerinden iki yüz evden mütecâviz urbân tâ’ifesi ikâmetleri fermânım olan mevâzi‘den firâr ve Kilis ve Azâz nahiyelerinde vâki‘ ba‘zı kurâ ve aktaral şeyhi yanına varub ihtifâ itmeleriyle sâ’irlerinin dahi perâkende ve perişân olmalarına bâ’is oldukları i‘lâm olunub ol makûle firârilere buldukları mahallerden kaldırılıb mukaddemâ ikâmetleri fermân olunan bunları ve yurtlarına nakl ve iskânları ehemmiyât-ı mühâmmdan olub ve husûs-ı merkûm Rakka valisi vezirim Mustafa Paşa edâmallahü te‘âlâ iclâlehünün ‘uhde-i ihtimamına tenvîz ve havâle olunmağla sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve voyvodalar ve a’yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz emr-i şerîfim vüsûlünde ol-makûle Şavi ve Semk urbânın firarilerinden eğer nevâhi-i mezkûrede ve eğer şeyh-i merkûmun yanında bulunanları asla ta‘allül ve tereddüd ve meks ve tevakkuf itdirmeyüb ehl-i ‘ıyâl ve emvâl ve erzaklarıyla me‘an vezir-i müşârün-ileyhin ma‘rifetiyle bi-eyyi-hâl kaldırılıb Rakka havalisinden iskân-ı fermân olunan mevâzi‘de îvâ ve iskân itdirilmek üzere müşârün-ileyh tarafına teslîm bezl-i vüs‘ ve kudret iyleyüb bu bâbda tesâmüh ve tekâsil ve bir ferde himâye ile mezbûrlardan nefis-i vâhidi ihfâ iylemeyüb bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem himâyesini kaldırub vezir-i müşârün-ileyhin re’y-i savâbdîdî ile ikâmetleri fermânım olan mevâzi‘a irsâl ve îsâl bezl-i maddûr iyleyüb hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb iylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Câ sene 111 [4-13 Kasım 1699].

173/585 Kars’daki Kilise Tamiri İçin

Kars Zülkadiriye kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr muzâfâtından Çukak(?) nâhiyesine tâbi‘ Alişad nâm vakf-ı karyenin ehl-i zimmet re‘âyâsı gelüb karyelerinde vâki‘ feth-i hâkânîden berü yedlerine terk olunan kilisanın duvarları ve sakfi harabe müşrif olmağla ma‘rifet-i şer‘le keşf ve hüccet olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ sene 111 [4-13 Kasım 1699].

173/586 Bir sûreti Rakka valisi vezir Mustafa Paşa’ya yazılmışdır

174/587 Zahire Alımından Artan Akçenin Talep Edlimesi

Mısır valisine hüküm ki

Mîrû'l-hâc sâbık müteveffâ Ahmed Paşa Mısırdaki kışlatmak üzere bundan akdem ümerâ-ı Mısır'dan Bosnevî İbrahim Beg'e irsâl iyleyüb üç yüz elli mehâr devenin iki yüz mehârın mezbûr İbrahim Bey mîrû'l-hâc-ı sâbık Kaplan Mehmed dâme ikbâlühüye gönderüb ve hâlâ yüz elli mehârî yedinde olub ve bundan mâ'adâ müteveffâ-yı mezbûr zahîre mübâya'ası için mezkûr İbrahim Beg'e irsâl iyleyüb on sekiz kise akçe ile zahîre alınmayub zimmetinde kalub ancak meblağ-ı merkûmun bir mikdârı develere mutasarrıf olmuştur deyü gadr itmekle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin develere mutasarrıf idüğün sûrette deyü yedinde olan develer behâsından naks olunmak üzere zikr olunan on sekiz kise akçeyi bi't-temâm talep ve tahsîl iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhir-i Câ sene 111 [14-23 Kasım 1699].[14-23 Kasım 1699].

174/588 Vakıf Mallarını Kaçıran Kişinin Yakalanması Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mîrû'l-hâc-ı sâbık müteveffâ Ahmed Paşa'nın muhalledâtı tahrîrine me'mûr dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Osman dâme mecdühü şahit mevcûd bulunan mahlûlünden da'vâsını tefîş ve tefahhus iyledikde müteveffâ-yı mezbûrun mutasarrıf olduğu sâhibden vesâ'ir ahz ve i'tâyâ müte'allık umûruna vâkıf ve ta'mîri olan Arabî kâtibi Murad nâm kimesne müteveffâ-yı mezbûr bundan akdem der-i devlet-i medârîma geldikde mezkûr Murad müteveffâ-yı mezbûrun tobrasında olan bin guruş kıymetli kısrağında alub Mısır Kahire'ye firâr iyledikde ahâlî-i vilâyet ihbarlarıyla müşâ' kâdısı 'arz ve iki kıt'a yük metrukâtını dahi me'an alub Mısır'a gönderdikde Mısır kâdısı dahi arz ve mezbûr Murad hâlâ Mısır'da İbrahim'in yanında ihtifâ itmesiyle sen ki vezir-i müşârün-ileyhin mezbûr Murad'ı buldurdub getürdüb müteveffâ-yı mezbûrun nükûd ve eşyâ ve kısrakların kendüden talep ve tahsîl iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

174/589 Kengırı Sancağında Eşkîyalık Faaliyeti

Ber-vech-i arpalık Kengırı sancağına mutasarrıf olan Ali dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bundan akdem Kengırı sancağında zühûr iden katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ile sükkân-ı vilâyet ve eşyâ-ı sebîli irsâl ve garet iden kat'ü't-tarfîk-i eşkiyâsı avn hakkıyla ele getürüb şer'le haklarında lâzım gelen cezaların tertîb ve 'ibâdullah

üzerinden def' ve şerr ve mazarratlarına me'mûr olmuşların kâfiyü'l-evvel me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde ol-makûle katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ile ta'addî-i ibâd ve tahrîb-i bilâd ve âdet-i müsmiresi olan kat'ü't-tarîk eşkıyasından livâ-ı mezbûrdan bulunanları 'alâ eyyi hâl ele götürüb 'ukûbât-ı meşrû'dan şer'le haklarında lâzım gelen cezâların tertîb ve şerr ve mazarratların bilâd ve 'ibâdî sâbit ve ıtmanda bezl-i makdûr iyleyüb ve lakin bu ta'addî ile re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete zulm ve ta'addîden ve fesâd ve şekâvetden 'alâkları olmayanların nüfûs ve emvâllerine dahl ve ta'arruzden tevakkî iyleyesin ve Kengırı sâkinlerinden Câ-yı Arslan Paşazâde vesâ'irleri umûruna min-ba'd müdâhale itmemek üzre tenbîh ve te'kid iyleyesin bi-kavl üzre mütenebbih olmayanları vukû'u üzre Âsitâne-i Sa'âdetime 'arz ve i'lâm iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhir-i Câ sene 111 [14-23 Kasım 1699].

174/590 Cebeci Başının Görevden Alınması

Rumili Beglerbegisi pâyesiyle sâbıkân cebeci başı olub hâlâ Ağrıboz muhâfazasında olan Abdurrahman Paşa'ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin üzerinde olan hâsılât ref' olunub muhâfaza-ı merkûmede lüzumun olmamağla kal'a-ı mezbûreden çıkub varub hankere sâkin olasın deyü yazılmışdır . Fî evâhir-i Câ sene 111 [14-23 Kasım 1699].

174/591 Kaledend İtlakı

Limni Kal'ası muhâfazasında Yeniçeri zâbıtı olan ve Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sâbıkan on beş evcilerin çorbacısı Hasan subaşı bundan akdem ıslâh-ı nefis idince kal'a-ı merkûmede kal'a-bend olması fermânım olmuş idi hâlâ ıslâh-ı nefis iyledüğün i'lâm olunmak itlâk olunmak fermânım olub (boşluk) zîde kadrühü ta'yîn ve irsâl olunmağla siz ki mûmâ-ileyhimsiz mezbûru kal'a merkûmeden itlâk iyleyesin deyü yeniçeri ağası olan İbrahim Ağa'nın mühürlü mektûbu mücebince yazılmışdır . Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

175/592 Eşkıyanın Halka Ezizet Etmesi Hakkında

Özi valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Mektûbun gelüb hülâsa-ı mefhûmunda noğalu halâl-ı sulh ve salâhhat hilâf-ı ahd ve peymân-ı be'y ve istirkâk iyledikleri üseranın bekâyâsını redd ve teslîm itmekdiklerinden mâ'adâ hâlîyâ ictimâ' ile Kilis kasabası kurbünde vâki' Kurşay ve Kurman ve Çeşme ve

Evrâz-ı Muhammed vesâ'ir ol-havalide olan karyelere gelüb re'âyâ ve berâyâ ve kasabât ve bucak ahâlîlerine dahi cevri ve eziyet üzere oldukların i'lâm itmişsin mezbûrların hüsn-i hâlleri beyinleri tanzîm ve re'âyâ ve berâyâ mütezarrır olmamak üzere bi'l-fi'il Kırım Hanı olan Devletgiray Han ta'yîn olunmağla sen dahi hân-ı müşârün-ileyh ile me'an me'mûr olmağın inşallâhü te'âlâ hân-ı müşârün-ileyh Buçak hududuna dâhil olmağla ol-havalide olan re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyeti zarar ve ta'addîlerinden himâyet ve sıyânet iylesin eğer ihfâ işlemeyüb ol-havalide olan re'âyâ ve berâyâyâ zarar kasdında olurlar ise sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ber-vech-i arpalık Sekin Sancağına mutasarrıf vezirim Kahraman Paşa ve Kaplan Giray Sultan dâme 'ulüvvühü ile ma'iyet ve ittifâk ile iktizasına göre def'-i mugâyir ve mazârlarında ve ol-havalide olan bilâd ve ibâdın hıfz ve hirâsinde bezl-i vüs'-i kudret ve inşallâhü te'âlâ hân-ı müşârün-ileyh dahi geldikten sonra me'mûr olduğun üzere ol-tarafın kâffe-i umurunun tanzîm ve tensîkında re'y-i savâbdîdî hanları üzere 'amel ve hareket işlemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

175/593 Bir sûreti ber vech-i arpalık Sekin mutasarrıfı Kahraman Paşa'ya

175/594 Bir sûreti Kaplan Giray Sultan dâme 'ulüvvühüye

175/595 Venedik Cumhuriyeti Hakkında

Ağrıboz muhafızı vezir İsmail Paşa'ya ve Ağrıboz sancağında vâki' olan kâdırlara hüküm ki

Bi-mennihilahi te'alâ terfih-i ahvâl 'ibâd ve ta'mîr-i zıyâ' bilâd için Venedik cumhuriyetiyle akd-i mevâdd'a ve masâliha olunub re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete ber-vechle ta'addî ve tecâvüz olunduğuna kat'an rızâ-yı hümâyûnum olmayub zıll-i zalîl ma'delet-i hüsvânemde asude mâl ve hırka-ı ikbâl olmaları lâzım zimmet cihân-yânîden olmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve kâdırlarsız İnebahtı Sancağı re'âyâ ve berâyâsından eğer zu'amâ ve erbâb-ı timâr ve subaşıları ve havâss ve ocak zâbitleri ve gayriden her kim olur ise olsun güzeşte-i hukûk ve rüsûm-ı mutâlebesinde olanların ve bundan mukaddem iddi'â-yı hukûk idenlerin da'vâları istimâ' olunmayub ve bu makûle da'vâ sadediyle hilâf-ı inhâ ısdâr ve ibrâz iyledikleri evâmir ellerinden ahz ve der-kise olunub Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl ve livâ-ı mezbûrda ve ol-hudûd ve sınırda olan re'âyâ ve berâyâyâ vech-i meşrûh üzere olan sefine-i mülûkâne ve rafet-i padişahanemi i'lân ve işâ'at ve vücûh-ı sür'at ve mezâlîmden himâyet ve sıyânet ile terfih-i hâl ve tanzîm-i ahvâllerine ve envâ'i istimâlat ile tatmin kılub ve tavnin nüfuslarına ziyadesiyle mukayyed ve ihtimâm hâlâ kelâm iylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Câ sene 1111 [4-13 Kasım 1699].

175/596 Bir sûreti Tırhale Karlili sancakları mutasarrıfı Eyyub dâme ikbâlühüye ve Yenişehir monlâsına ve Karlili sancağında vâki' olan kâdırlara İnebahtı ve Karlili sancaklarında olan re'âyâ ve berâyâ için.

175/597 Bir sûreti İnebahtı sancağı mutasarrıfı İsmail dâme ikbâlühüye livâ-ı mezbûrda vâki' olan kâdırlara İnebahtı ve Karlili sancaklarında olan re'âyâ ve berâyâ için

176/598 Aydın ve Saruhan Sancaklarında Eşkîyalık Faliyetleri

Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Nasuh dâme ikbâlehüye ve Soma kâdısına ve kazâ-ı mezbûrede vâki' yeniçeri serdarı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Kazâ-ı mezbûre birkaç nefer Eşkîya kendü hallerinde olmayub ibadullahi herbar tead'di ve rencide eylediğinden mâ'adâ bin yüz senesinde mahkemeye çekilüb cümle ahali-i vilâyet kendülerden müte'ezzî ve mütezarrır oldukların iştikâ ve bundan akdem kazâ-ı mezbûre Yeniçeri serdarı olan otuz nefer yeniçeri Kara çavuş ona merkumede tenbîh idüb mezbûrun mübâşeret-i eser olmaduğun sen ki mevlâ-yı mûmâ-ileyhsin 'arz ve i'lâm itdüğün ecilden bu makûle şekâvet üzere olanlar gereği gibi teftîş ve tefahhus ve bi-eyyi-hâl mefkûd-ı mezbûrun katillerin ahz ve ele götürüb mahallinde mûcib-i şer'iyesi icrâ ve ihkâk-ı hakk itdirdüğün fermânım olduğun ocakları tarafından kadrin vel akran (boşluk) zîde kadrühü mübâşir ta'yîn ve irsâl olmağla vech-i meşrûh kazâ-ı mezbûrede ehl-i harb ile gezüb 'ibâdullahı ta'cîz ve fesâd ve şekâvet ile meşhûr olan eşkıya tâ'ifesin ve maktûl-ı mezbûrun malların bi-eyyi-hâl bulundurub cümlesin meclis-i şer' ihzâr ve keyfiyet-i ahvâllerin ahâlî-i vilâyetden su'âl ve üzerlerine sübût bulan mevâd sicil ve hüccet olundukdan sonra hüccet-i şer' mücebince meclis-i şer'le müstehak oldukları cezâların tertîbi der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm itmekde takayyüd ve ihtimâm idüb kendü hâlinde olub fesad ve şekâvetde 'alâkası olmayanlara hilâf-ı şer'-i şerîf vech üzere ihtirâz ve ictinâb eylesin deyu bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mektûb verilmek mücebince amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

176/599 Koruma Görevinden Alınma

Toloz(?) ve Birecik muhâfazasında olan Mustafa dâme izzühüye hüküm ki

Südde-i sa'âdetime 'arzuhal gönderüb yirmi aydan berü zikr olunan mahallerin hıfz ve hırâsetinde sarf-ı ma'zûr idüb hâlâ mutassarıf olduğun mahallerin himâyesi dahi üzerinden ref' olunmağla varub hanenize rızan edilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediğün ecilden vech-i meşrûh üzere amel eylemeğün emrim yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-

23 Kasım 1699].

176/600 Girit Adasının Hesabının Görülmesi

Kazye(?) kâdisına Hüküm ki

Hâlâ Girid cizyesi defterdarlığı ve cizyenin cibayetine me'mûr olan Mehmed zîde mecdühü cezîre-i mezbûreye varub dâhil oldukda selefi olan diğeri Mehmed'in ol-tarafdan gelmen iktizâ ider emvâli kalmayub cezirenin ve defterlerinin hesabı görülmek için der-i devlet-i medârıma gelmesin lâzım gelmeğın mezbûr diğeri Mehmed mecelle-i defter ve temessükâtıyla Âsitâne-i sa'âdetime irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına bi'l-fi'il başdefterdârım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekâbir el-Hâc Mustafa dâme 'uluvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âli-şânım sâdır yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

176/601 Eski Görevliye Gelir Verme

Şam cânibi defterdârı (boşluk) zîde 'uluvvühüye hüküm ki

Emîr-i Mekke-i mükerrime-i Şerîfi Sa'd bin Zeyr dâme sa'dühü 'arzhâl gönderüb İbrahim zîde mecdühü müddet-i medîdde Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin mesâlih-i umûrları hizmetinden olub hâlâ mîr ve ihtiyâr ve sâhib-i 'ıyâl ve fakîrû'l-hâl olmağla kefâf-ı ma'îşeti için havâle-i Şam'dan mûmâ-ileyhe vazîfe verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet etmeğın sen ki defterdârı mûmâ-ileyhsin îrâd ve sen mahlûlünden yüz akçe 'arz eylemek bâbında emrim olunmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

176/602 Eşkriyanın Cezasının Affı

Magosa Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sâbıkân Kayseriye kazâsı nâ'ibi olan Seyid'arzhâl gönderüb mezbûr bundan akdem şakî ve ehl-i fesâd deyu ıslâh-ı nefsi dince kal'a-ı merkûmede kal'a-bend olunduğın bildirüb cürmü 'afv olunub itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın erbâb-ı hukûkun şer'le teveccüh eden hakları edâ ve fîmâ-ba'd nâ'ib olunub ve Kayseriye'de dahi sâkin olmamak üzere itlâk olmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

177/603 Sinop Canik Kazası ve Küre, Saray Nahiyeleri Reaayasının Vergilerini Ödememesi Hakkında

Dergâh-ı âli kapucubaşlarından olub Haseki cânibinde muhassıl-ı emvâl olan Hüseyin

dâme mecdühüye ve Haseki kâdısına ve Sinob nâ'ibine hüküm ki

Rikâb-ı hümayûnum kâ'immakâmı olan Vezirim Hasan Paşa tarafından 'arzihâl sunulub ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğu Kastamonu sancağının defterde mukayyed maktuğ malından maktû' Sinob kazâsı ma'a Küre ve Saray nâhiyelerine defter-i cedîd-i hâkânîden bin guruş ve Canik kazâsına yüz otuz gruş maktû' kayd olunmayanların zikr olunan kazâlar ahâlîsi defter-i cedîd-i hâkânî mücebince üzerlerine edâsı lâzım gelen mal-ı maktû'atların vermeyüb ta'lîl ve fey üzere eylediklerin bildirüb sen ki muhassal-ı mûmâ-ileyhsin zikr olunan kazâların mal-ı maktû'ları defter-i hâkânî mücebince mübâşeretinle tahsîl olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ itmeğın defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter icmale mürâca'at olunduk da minvâl-i muharrer üzere mestûr ve mukayyed olmağla zikr olunan kazâların mal-ı maktû'ları defter hesâbı mücebince tahsîl olunmak için başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle mûmâ-ileyhin i'lâmını defter-i hâkânî mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

176/604 Bağdat'ra Vefat Eden Van Valisinin Mirasının İstanbul' Gönderilmesi Hakkında

Van kâdısına ve mütesellimine hüküm ki

Van vâlisi olub bi-emrillâhi te'âlâ Bağdad'da vefât eden Ali Paşa'nın Bağdad'a azîmeti esnâsında Van'da alıkoduğu eşya vesâ'ir her ne mikdâr nesnesi var ise tecerrüdü vekîli der-i devlet-i medârıma irsâl ve müteveffâ-yı müşârün-ileyhin eytâmına verilmesi mühim olmağla imdi ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle Bağdad'a hareketi esnâsında ne mikdâr şey alıkoymuş ise bir nesnesi zâyi' ve telef olunmayub tekâmîl-i keyfiyetinde ise ahz ve mûmzâ ve mahtûm defterleriyle bir sâ'at evvel irsâl oluna deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

177/605 Bağdat'ta Vefat Eden Van Valisinin Mirasının Varislerine Verilmesi Hakkında

Van kâdısına ve bi'l-fi'il Van mütesellimi olan (boşluk) zîde mecdühüye hüküm ki

Van vâlisi olub emrillahi te'âlâ Bağdad'da vefât eden Ali Paşa'nın Van'dan hareket ve Bağdad'a azîmet itdiğın yüz on bir Muharrem ibtidâsından Van'da mütesellim ta'yîn itdüğü (boşluk) nâm kimesnenin tarih-i mezbûreden sene-i merkume cemaziye'l ahiri gâyetine değın eyâlet-i mezbûreden ne mikdâr makbûz var ise bir nesnesi ketm ve ihtifâ olunmayub ta'yîn

olunan mübâşir ma'rifetiyle kendüden tahsîl defteriyle der-i devlet-i medârîma irsâl ve müteveffâ-yı müşârün-ileyhin eytâmına verilmesi mühimm olmağla yerlü yerinden takâss ve her ne mikdâr makbûzu var ise her biri vekîli mütesellim-i mezkûrdan tahsîl ve mübâşir ile irsâl olana deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

177/606 Narkub Nahiyesi Mutasarrıfının Eşkîyalık Faaliyetleri

Rumili vâlisine ve Sofya kâdısına hüküm ki

Paşa sancağında Narkub nâhiyesinde Mutar ve Sekerli nâm karyeden ve gayriden otuz bin yüz on bir akçe ze'âmetle mutasarrıf olan Hüseyin nâm kimesne şakî ve katil olub kibel-i nefis eyledüğün üzerine sâbit ve hüccet-i şer' olunduğun sol kol alaybegi Hasan zîde mecdühü i'lâm ve katili ze'âmet ve tımar tasarrufu hilâf-ı kânûn olmağla ze'âmeti ahire verülmeyüb şakî-i mezbûrun muktezâ-yı şer'-i kadîm üzere cezası verilmek lâzım olmağla imdi emr-i şerîfim vusûlünden şakî-i mezbûr her kanda bulunur ise bi-eyyi-hâl ahz ve ele getirülüb meclis-i şer'e ihzâr ve husemâsıyla murâfa'-ı şer' eyleyüb hakkında şer'le lâzım gelen icrâ ve ihkâk-ı hakk eyledğın keyfiyet-i ahvâliyle vukû'û ve sıhhati üzere der-i devlet-i medârîma (boşluk) eylemek bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

178/607 Ağrıboz Kalesi'nde Yoklama Yapılması Hakkında

Ağrıboz muhâfızı vezir İsmail Paşa'ya hüküm ki

Ağrıboz kal'ası muhafazasında olan üç yüz on sekiz nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve doksan dokuz nefer topçuları ve Mora tarafında olan iki yüz on dokuz nefer cebeci ve kırk sekiz nefer topcu ve kırk nefer top arabacıları zâbitları ma'rifetiyle yoklanub mevcûdları alî-i devr-i esâmî sıhhati üzere defter olacak inşa müstehak oldukları mevâcibleri salyane ve havâle olmak üzere mahalline kayd olmak için yoklama defterlerinin Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâli muktezâ olduğun bi'l-fi'il başdefterdârım olan Hacı Mustafa i'lâm etmekle vech-i meşrûh üzere amel oluna deyu yazılmıştır. Fî evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

178/608 Bir sûreti Özi Kal'ası Vezir Yusuf Paşa'ya Babadağı tarafından olan dört yüz yetmiş dört neferdir dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve iki yüz doksan yedi nefer topçu ve doksan dört nefer top arabacılar için

178/609 Bir sûreti Mehmed Paşa'ya Kamaniç Kal'ası'nda çıkan iki yüz seksen üç nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve yüz doksan iki nefer topçuları için

178/610 Bir sûreti dahi Küş ve Taman tarafından cebecebaşı vekîli vesâ'ir ol tarafda olan dergâh-ı mu'allâm cebecileri zâbitlarına Küş ve Taman Kal'alarının iki yüz nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri için

178/611 Bir sûret dahi Özi muhâfazasında olan Mehmed dâme ikbâlehüye üç yüz doksan nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve yüz altmış nefer topçuları için

178/612 Bu dahi Bozcaada Kal'asının cebecibaşı vekîle olan (boşluk) ve topcu başı vekîli olan (boşluk) Bozcada Kal'ası'nda olan seksen iki nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve kırk iki nefer topcuları.

178/613 Bir sûreti vekîli dahi Midüllü Kal'ası'nda cebecibaşı olan (boşluk) ve Topçubaşı vekîline kal'a-ı merkûmede olan kırk yedi nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve otuz sekiz nefer topçuları için yazılmıştır.

178/614 Bir Sûreti Limni Kal'ası cebecibaşı vekîli olan (boşluk) ve Topçubaşı vekîli olan (boşluk) Limni Kal'ası'nda olan yüz on nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve yirmi yedi nefer topçu için

178/615 Bir sûreti Ağrıboz muhâfızı Vezir İsmail Paşa'ya Ağrıboz Kal'ası'nda olan altı yüz elli dokuz nefer cebeci ve yüz yetmiş iki nefer topçu için

178/616 Bir sûreti Edirne cebehânesinde olan dergâh-ı mu'allâm cebecileri muhafızına yirmi iki nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri için.

178/617 Bir sûreti Bosna Valisi Vezir Halil Paşa'ya Bosna tarafında olan kırk yedi nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve kırk nefer topçu ve on altı nefer top arabacıları.

178/618 Bir sûreti Vidin muhâfazasından Hasan dâme ikbâlehüye Vidin Kal'ası'nda olan elli üç nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve altmış altı nefer topçuları için.

178/619 Bir sûreti Niş muhafızı Vezir Hüseyin Paşa'ya Niş Kal'ası'nda olan otuz üç nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve otuz iki nefer topçuları için

178/620 Bir sûreti ber-vech arpalık İskenderiye sancağında mutasarrıf olan (boşluk) dâme ikbâlühüye ol gün Kal'ası'nda olan yüz elli nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve doksan dört nefer topçu ve Mar Kal'ası'nda olan yüz yirmi bir nefer cebeci ve doksan dokuz nefer topçu ve İskenderiye Kal'ası'nda olan kırk dört nefer topçular için.

178/621 Bir sûreti Belgrad muhâfızı vezir Ali Paşa'ya Belgrad Kal'ası'nda olan bin iki yüz altı bir nefer dergâh-ı mu'allâm cebecileri ve beş yüz altmış nefer topçu ve seksen sekiz

nefer top arabacıları için.

178/622 Bir sûreti Semendire Kal'ası'nda dergâh-ı mu'allâm topçuları zâbitına Semendire Kal'ası'nda olan yirmi yedi topçu için

178/623 Bir sûreti Narde Kal'ası'ndan topçu zâbitına Narde Kal'ası'nda olan on nefer dergâh-ı âlî topçuları için.

178/624 Bir sûreti Piravişte Kârhânesi hizmetinde ve dergâh-ı mu'allâm topçuları zâbitına Kârhâne-i merkûmda kırk nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

178/625 Bir sûreti Bender Kal'ası'nda topçubaşı vekiline Bender Kal'ası'nda olan on sekiz nefer topçuları için.

179/626 Bir sûreti Ur Kal'ası'nda topçubaşı vekiline kal'a-ı merkûmda olan yirmi dokuz nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için

179/627 Bir sûreti Acu Kal'ası'nda topçubaşı vekili (boşluk) ve top arabacıları Başvekili (boşluk) zîde kadrehümâ'ya yüz nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları ve yirmi iki nefer top arabacıları için.

179/628 Bir sûreti Sultaniye Kal'ası'nda topçubaşı vekiline kal'a-ı mezbûrda olan otuz bir nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

179/629 Bir sûreti Sakız Kal'ası'nda topçubaşı vekili (boşluk) zîde kadrehü Sakız Kal'ası'nda olan yirmi altı nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

179/630 Bir sûreti İstanköy Kal'ası'nda olan topçubaşı vekili (boşluk) zîde kadrehü İstanköy Kal'ası'nda olan otuz üç nefer topçu için.

179/631 Bir sûreti Rodos Kal'ası'nda topçubaşı vekili (boşluk) zîde kadrehü Rodos Kal'ası'nda olan elli nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

179/632 Bir sûreti İdnos Kal'ası'nda topçubaşı vekili (boşluk) zîde kadrehüye İdnos Kal'ası'nda olan yirmi altı nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

179/633 Bir sûreti Çıldır beglerbegisi İshak dâme ikbâlehüye Ahışa Kal'ası'ndan olan on yedi nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

179/634 Bir sûreti Erzurum Valisi Vezir İbrahim Paşa'ya Erzurum Kal'ası'nda olan on beş nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

179/635 Bir sûreti Trabzon beglerbegisi Ömer dâme ikbâlehüye Trabzon Kal'ası'nda olan on nefer dergâh-ı mu'allâm topçuları için.

179/636 Bir sûreti Saral Cer Kal'ası'nda topçubaşı vekîline kırk yedi nefer dergâh-ı mu'allâm topçularıyla.

179/637 Temaşvar Kalesi'nde Emekli Olan Muhafızların Hangi Mukataa Malından Gelirlerini Aldıklarının Yazılıp İstanbul'a Gönderilmesi Hakkında

Temaşvar Kal'ası'nda cebecibaşı vekîli olan ve ocağ-ı mezbûrenin sâ'ir zâbitlarına hüküm ki

Bi'l-fi'il cebecibaşı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mustafa dâme mecdühü gelüb hâlâ Temaşvar Kal'ası'nda mevcûd olan dergâh-ı mu'allâm cebecilerinin sâbıkda iş hizmetleri mukâbelesinde diledikleri mukâta'at malından almak üzere tekâ'üdlerinin verilmek üzere bundan akdem fermân-ı şerîfim sâdır ve dergâh-ı mu'allâm cebecileri ocağı tarafından mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla sâdır olan fermân-ı âlî-şânım mücebince hizmet-i mezbûrede mevcûd olan neferâtdan tekâ'üd-i ihtiyâr edenler başka defer ve her esâmînin zîrene kangı mukata'a malından tekâ'üdları murad iderler ise tahrîr ve tekâ'üdünün ihtiyâr itmeyüb hizmet-i muhâfazada kalmak murâd edenleri başka defter idüb gerek mevcûdu ve mahlûlâtı ve mevcûdlarından te'kâüd-i ihtiyâr eyleyenleri mübâşir ma'rifetiyle ale'l-esâmî yoklanub sıhhati ve hakîkati üzere defter-i memhûr ve ma'mûl bih defteri Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl olunmak bâbında hükm-i hümayûm ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ sene 1111 [4-13 Kasım 1699].

179/638 Mütesellim ve Yeniçeri Gibi Davranarak Reayaya Zulm Eden Bir Kimsenin Tahliye Edilmesi Hakkında

Haleb ve Kudüs-i Şerif kâdılarına hüküm ki

Kudüs-i şerîf sükkânından Mustafa 'arzihâl idüb bundan akdem vülâta gâh mütesellim ve gâh yeniçeri olub vilâyet umûruna karışub fukaraya zulm ve te'addîsi vardır deyu Haleb'e ta'yîni fermânım olundu ehl ve inayette cebren düşüb muzdaribü'l-ahvâl olmağla fîmâ-ba'd mütesellim olub ve vilâyet umûruna karışmayub kendü halinde olmak üzere sebîli tahliye olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğın mezbûr Mustafa ıslâh-ı nefis etmekle ba'de'l-yevm kendü halinde olmak üzere ıtlâkıyçün yazılmışdır. Fî Evâhir-i Câ sene 1111 [14-23 Kasım 1699].

180/639 Hacı Bektaş Kara Tekkesinde Taşkınlık Yapan Yeniçerilen Kıbrıs'ta Kalebind Edilmesi Hakkında

Karaman beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlehüye ve Kıbrıs Kal'ası dizdârına hüküm ki

Hacı Bektaş Kara Tekkesinde seccade-nişîn olan Şeyh Abdülkadir zîde mecdühü Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Kırşehirli sâkinlerinden olub eşkiyâdan Mahmud ve Ali nâm sipahiler kendü hallerinde olub hevâlarına tâbi' dokuz nefer Eşkîya ile yekdil ve dâ'imâ şürb-i hamr etmeleriyle tekke-i mezbûre umûruna müdâhele eylediklerinden gayri sekrânen re'âyâ fukarası üzerine hilâf-ı şer' ve bi-gayr-i hakkın emvâl ve a'razların ta'arruz 'âdet-i müstemireleri olmağla vech-i meşrûh üzere olan te'addîleri men' ü def' olunmak için bundan akdem evâmir-i şerîfim verilmesin itâ'at-i emr ü şer' iylemediklerin bildirüb mezbûrlar ıslâh-ı nefis için Kıbrıs Cezîresi'ne nefy olunmak bâbında hükm-i hümayûnum verilmek ricâsına 'arz etmeğın mezbûrlar ahz ve emvâlleri 'arz olunduğu üzere Kıbrıs'a kal'a-bend olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

İtlâklarıyçün Fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

180/640 Taraklıborlu Kazasında Yeniçerilerin Reayaya Saldırması Hakkında

Taraklı Yerlü kâdısına ve kazâ-ı mezbûrda yeniçeri serdarına ve Ankara Kal'ası dizdârına hüküm ki

Hacı Mehmed 'arzihâl idüb Taraklıborlu sâkinlerinden Çavuş Mahallesi'nde üçüncü cemâ'atin neferâtından Hâcî Ömer ve kazâ-ı mezbûra tâbi' Karet nâm karye'den on birinci cemâ'atin neferâtından Hüseyin nâm yeniçeriler kendü hallerinde olmayub bin yüz senesinde sükda alâ mele'i'n-nâs mezbûr Hacı Mehmed'in sakalına yabuşub darb ve ehline ve kendüye ve hükkâm-ı şütûm-i mütenevvi'a ile şetm idüb te'addî itmeleriyle mezbûrları bi-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb mukaddemâ izhâr olunan şahidleriyle meclis-i şer'ime ihzâr ve keyfiyet-i ahvâlleri bî-garaz-ı müslimînden istihbâr ve bu makûle te'addîleri üzerlerine sâbit ve zâhir olur ise hüccet-i şer'îye olundukda ıslâh-ı nefis edince Ankara Kal'ası'nda kâl'a-bend eyleyüb ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun zikr olunan Eşkîyalar cümle şer'îyyeleriyle Ankara Kal'asına dâhil olduklarında eylediğın dahi muhkem kâl'a-bend eyleyüb mudameki itlâklarıyçün tuğralu fermân-ı âlî-şânım sâdır olmadıkça itlâklarından ihtirâz eylesün deyu Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa mektûbun mücebince yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

180/641 Kazye Kazasındaki Manastırın Tamir Edilmesi Hakkında

Kazyeye(?) valisine ve Rusçuk kâdısına hüküm ki

Kazâ-i mezbûre muzâfâtından (boşluk) Nâhiyesine tâbi Çekli Manastır rahibleri 'arzihâl idüb yine nâhiye-i mezbûra tâbi Değirmenlik nâm karye sınırı dâlinde vâki feth-i hâkâniden berü yedlerine terk olunan binayla Halvi dimekle ma'rûf kadîmi manastırın cevânib-i erba'sı bir mikdâr havluya eşedd-i ihtiyâc ile muhtac olmağın havlunun kapusu ve havlunun duvarının bir mikdârı ma'rifet-i şer'le ta'mîr ve bir mikdârı ta'mîr olunmamak ile manastır-ı mezbûr tarîk-i cadde kenarında vâki olduğundan havlusunu dâhilinde g'arz eyledikleri asma fidanları ve servi vesâyir eşcâr-ı müsmirenin ba'zısının ebnâ-ı sebîlin duvarları vesâ'ir duvar-ı âmme iken ve ba'zısının kal' idüb her vechle mutazarrır olduklarından ma'adâ eyyâm-ı şitâda öküzleri kışlacık damları olmayub zarûret çekmeleri ile bundan akdem manastır-ı merkûmenin havlusunu duvarları ve öküzleri kışlamak için bir çıkma dam binâ ve ta'mîrine mümâna'at olunmamak için câ'iz-i şer'den hamîyyet-i şer'iyeye verilmek mücebince ta'mîrine mümâna'at olunmaya deyu yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ sene 1111 [4-13 Kasım 1699].

180/642 Livadiye Kazasındaki Manastırın Tamiri Hakkında

Livadiye kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûrda vâki Ayluka nâm manastırın rahibleri gelüb feth-i hâkâniden berü yedlerine terk olan manastır-ı merkûmenin kadîmi misafir odaları mürûr-ı eyyâm ile harabe-müşrif olmağla ma'rifet-i şer'le keşf ve hamîyyet olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le keşf ve hamîyyet olmak üzere yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

İtlâklarıçün fermân yazılmıştır. Fi 27 L Sene 1113.

181/643 Darp ve Yaralama

Aydın muhassılına ve Tazkiri kâdısına hüküm ki

Şeyhlü Kâdısı Seyyid Ahmed zîde fazlühü Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb ve Taz kazâsının 'ulemâ ve sülehâ ve e'imme-i hutebâ ve za'im ve erbâb-ı tımar ve fukarâsı ve re'âyâsı muhızır gönderüb Tazkiri kazâsı'na tâbi Bolatlı nâm karye sâkinlerinden olub ebnâ-i sipâhilerinden Kara Hasan re'âyâdan Kôr Mustafa dimekle ma'rûf kimesnenin Yusuf nâm arab allâmî ile dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Ahmed zîde mecdühünün eline darb ile alenen hanesin basub şütûm-ı galîza ile ehl ü 'iyâline şetm ve katl kasdıyla üzerine hücûm ve

tüfenk sıkduğundan mâ'adâ ahâlî-i karyenin dahi gece ile evlerin basub ehl ü 'iyallerine fi'il-i şenî' kasd ve mekteb basub emredoğlanları fi'il-i şenî kasdıyla ahz ve bunun emsâli şekâvet ve sû-i 'amelinin nihâyeti olmayub da'vet-i şer' olundukda itâ'at-i şer' itmeyüb kethüdâyeri Ömer'e ve karındaşı Mehmed ve Vasıl ve Ali ve Hacı Ali ve erbâb-ı tımardan Mehmed ve Ahmed ve Hasan nâm kimesnelerden i'ânetleriyle şekâvetleri dahi rencide olduğun bildürüb ol-bâbda hükm-i hümayûnum verilmesin ricâsına 'arz ve i'lâm eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere dirlikde alakası olanlar zâbitları ma'rifetiyle veyâhûd mestûr olanlar ahz ve kal'a-bend olunub şer'an üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevadd sicil ve hüccet olundukda hükm(?)'i keyfiyetleri i'lâm olmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

Neyf men olunub kendü halinde hanesinde sakin olmak üzere yazılmıştır. Fi evasıt-ı R sene 112.

181/644 Elbasan Kazasında Eşkiryalık Faaliyetleri

İlbasan ve İşyat(?) kâdılarına hüküm ki

Sen ki Elbasan kâdısı mevlâ-yı mezkûrsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Medîne-i İlbasan'da sâkin 'ulemâ ve sülehâ ve e'imme-i hutebâ ve ehl-i sûk meclis-i şer'-i şerîfe varub nefsi-i İlbasan sâkinlerinden Şaban Bölükbaşı nâm şakînin refiklerinden olub sâbıkân Medine-i mezbûrda re'is-i 'ulemâ olan Hâce oğlu Mehmed nice katilleri saklayub ve nice 'ulemâ ve ehl-i 'arz bi-gayr-i hakkın darb ve ba'zı kimesneleri menziline habs ve tecrîm ve 'ulemâdan Mehmed nâm kimesnenin ammâmesin ateşe yakub ve Terzi Ahmed nâm kimesnenin mülk menzilin gasben kendü menziline ilhâk eşkıyabaşına cem' ve mezbûr bölükbaşının hüsn-i hâline cebren 'arz olub ve bu makûle nice fesâdı olduğu cümle müslimîn ihbâr etmeleriyle mezbûr Hâce oğlu Mehmed İşyat kazâsı'na vâki' çiftliğine nefy olunmak bâbında vâki' hâlâ hükm-i hümayûnuma verilmesin ricâsına ihmâmlarıyla 'arz eylediğin ecilden mezbûr Hâce oğlu Mehmed İşbat kazâsında olan çiftliğine nefy olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

181/645 Mısır Hazinesinden Her Sene İstanbul'a Gönderilen Gelirin Gönderilmemesi Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mısır vâlilerinden hâssa-ı çakırcıbaşı olanlara mu'tâd-ı kadîm üzere beher sene bin bir altun 'avâ'id verilegelmiş iken hâlâ Hâssa-ı çakırcıbaşı olan Veli dâme mecdühü bin yüz

senesine mahsûb olmak üzere mu'tâd-ı kadîm olan bin bir altun olan avâ'idi sâbıkân Mısır vâlisi olan selefin Hüseyin Paşa tarafından verilmemekle sâdır olan hatt-ı hümâyûn mücebince henüz alınmayub vezir-i müşârün-ileyhin sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere zimmetinde kalan bin bir altun avâ'idi çakırcıbaşı mûmâ-ileyhden alıverilmek üzere maliye tarafından emr-i şerîf verilmekle vech-i meşrûh üzere amel eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

İtlâkıçün fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

181/646 Karayaka Kazasında Eşkîyalık Faaliyetleri

Sivas beglerbegisi Mustafa Paşa'ya ve Karakuş ve Sivas kâdılarına ve Boğazkesen Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Karayaka kazâsı'na tâbi' Otulu nâm karye sâkinlerinden Ahdeşe oğlu demekle ma'rûf Yusuf nâm kimesne gelüb i'lâm-ı hâl idüb Karakuş kazâsı sâkinlerinden şekâvet ile meşhûr Berlak oğlu Mehmed Beşe dimekle ma'rûf kimesne bin yüz senesinde hevâlarına tâbi' on dokuz mikdârı tüfenk-endâz ile gelüb Bekr-i baliğa kızını darben alub götürüb da'vet-i şer' eyledikde itâ'at-ı şer' itmeyüb bundan te'âddî ve tecavüz üzere olduğun el-hâsılı 'arz itmeğın siz ki mûmâ-ileyhimsiz mezbûrlar bi-eyyi-hâl ahz ü şer'le ahvâlleri görölüb üzerlerine sübût bulan mevâd sicil ve hamıyyet olunub kendüleri kal'a-bend ve hüccetlerin der-i devlet-i medârıma irsâl eyleyüb sonradan haklarında ne vechle femân-ı âlî-şânım sâdır olur ise ona göre amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

182/647 Dukakin ve Avlonya Sancakları Mutasarrıfının Gerekli Tamirâtı

Yaptırması

Ber-vech arpalık ve Dukakin ve Avlonya sancaklarında mutasarrıf olan Hüdaverdi dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin mukaddemâ Arnavudluk'da Avisine nâm mahalde tebliğ(?) binâsına me'mûr olmağın Nemçe Çasarı'nın teşyîd-i me'âbı ve dâd için Âsitâne-i sa'âdetlerime ta'yîn eyledüğün Büyük Elçiyi Belgrad tarafından karadan gelmek mülâhazasıyla Belgrad'da bulunub elçi mûmâ-ileyhi alub Âsitâne-i Sa'âdetime getürmek üzere emr-i şerîfimle me'mûr olmuş ikenn hâlâ elçi mûmâ-ileyh nehr-i Tuna ile Rusçuk tarafından gelmeğe karar verilüb emîrû'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech arpalık Niğbolu Sancağına mutasarrıf olan İbrahim dâme ikbâhülüye ta'yîn olmağla sen kâfî-i ma'dûl zikr olunan tebliğ

binâsına me'mûr olmuşundur idi emr-i şerîfim olduğu gibi mukaddemâ ve hâlâ maliye ve divân-ı hümayûnum tarafından şeref-sudûr bulan evâmir-i şerîfem mücebince sizinle me'ân me'mûr olanların serî'an ve 'âcilen mahal-i me'mûra irüşüb gerek emr-i hırâsetde ve gerek bir gün evvel binâ ve ta'mîr ve kışın şiddeti vakti erişmezden mukaddem tekmîl ve ikâmesi ve isyanın bir tarafa sû-i kasdı ihtimâl olur ise mu'ayyen ve ihkâk ile def'-i şerr ve mazarratlarına ziyâdesiyle ikdâm eylesin şöyleki elçi husûsuna me'mûriyetini bahane ittihâz iddirüb veyâhûd aher vechle 'özü ve illet îrâdıyla tebliğnin binâsı te'hîre kalub ve emr-i muhafazada tekâsülün zühûr etmek ihtimâli olur ise 'özü ber-vechle ihfâ olunmayub mesûl ve mu'âteb olman mukarrerdir ona göre mülâhaza idüb bu emr lâzımü'l-ihtimâmda mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere bezl-i makdûr eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

182/648 Niğbolu Mutasarrıfının Avusturya Elçisini Karşılması ve İstanbul'a Getirmesi

Ber-vech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan İbrahim dâme ikbâlehüye hüküm ki

Nemçe Çasarı'nın teşyîd-i me'âbı ve dâd için Âsitâne-i Sa'âdetime ta'yîn eyledüğün büyük elçiyi Nehr-i Tuna ile Ruscuk üzerinde gelmek üzere karar verilmeğin Ruscuk'a vusûlünde mükemmel kapun halkı ve mütevakkî âdemlerinle elçi mûmâ-ileyhi alub esnâ-ı râh ve menâzil ve merâhilde merasim dostu mürâ'at olarak kemâl-i emn ve selâmet ve mezîd-i etminân derzahide ile Âsitâne-i Sa'âdet'e getürmek bâbında yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

182/649 Birecik Mutasarrıfının Bağdat'a Gitmesi

Halep mollasına ve mütesellimine hüküm ki

Halep sâkinlerinden olub Kapucubaşılığı ref' olunan Ali'ye Birecik Sancağı verilüb yüz nefer ademisi ile aceleten kalkub Bağdad gitmeğe me'mûr olmağla me'mûr olduğu üzere yüz nefer ademî tekmîl idüb yüz nefer ile mi gitdi veyâhûd tekmîl itmeyüb noksan âdem ile mi gitdi ve ne tarihte hareket ve azîmet itmişdir sıhhati ma'lûm olmak iktizâ etmekle ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ne tarihte azîmet idüb ve ne mikdâr ademisi ile gitdüğü sıhhati ve hakikatî üzere 'arz ve i'lâm itmeniz için yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

İtlâk için yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı C sene 1115.

182/650 Kalebend Cezası

Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

Mütecebbiminden Bey İbrahim Efendi demekle ma'rûf kimesne kendü halinde olmayub kıl ü kâl ile ba'zı ihtilâle beri olmağla ıslâh-ı nefis için neyf ve kal'a-bend olunmasını iktizâ etmekle mezbûr Limni'ye nefy ve kal'a-bend olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

183/651 Kalelerde Yoklama Yapılması Hakkında

Midüllü muhafazasında olan Haseki Kasım ve Bozcaada'da yeniçeri zâbıtı olan Mustafa ve Sakız'da yeniçeri zâbıtı olan İbrahim zîde mecdühüye hüküm ki

Zikr olunan kılâ' muhâfazalarında olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri neferâtlarının odalı ve yamakları me'mûr oldukları muhâfız-ı umûrun nâ-mevcûd ve ekseri firâr etmeleriyle her kal'anın gerek odalı ve gerek yamakânı ekâllü kalîl kalub hidemât-ı hümâyûnumda bulunmadıkları mesmû'-ı hümâyûnum olmağın zikr olunan kılâ'nın gerek odalı ve yamakânı ale'l-esâmî yoklanub mevcûdları aynı ile defter ve her kal'anın kuzzât ve hükkâmından mektûb ve 'arzlar alınub aceleten rikâb-ı hümâyûnuma irsâl itmeleri fermânım olduk da (boşluk) beyliğin (boşluk) çavuş zîde kadrühü mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle zikr olunan kılâ'nın odalı ve yamakânı mebzûl-i meşrûh üzere ale'l-esâmî yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdlarını aynı ile defter ve memhûr defterleri olan ve hükkâmın 'arz ve mektûbları mübâşir-i merkûma teslim ve ber-vech-i ta'yîn Rikâb-ı Hümâyûnum'a irsâl dikkât-i tâm ve sa'y ve ihtimâm eylesiz husûs-ı mezbûrda bir ferde himâye olunub veyâhûd bir tarikle bir neferatâ mevcûd esâmi ketm ve ihfâ olunmak ihtimâli olur ise bir dürlü 'özüünüz ihfâ olunmayub mes'ûl olursun âna göre basîret ve intibâh üzere hareket eylesiz deyu Yeniçeri ağası İbrahim Ağa tarafından verilen mektûb mücebince yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

183/652 Bir sûreti sâbıkân turnacıbaşı olub hâlâ Kandiye muhâfazasında olan Mehmed zîde mecdühü vech-i meşrûh üzere (boşluk) bölüğün (boşluk) çavuş ma'rifetiyle yoklanub Kandiye muhâfızı vezir Ali Paşa'dan ve kâdisından 'arz ve mektûb alub irsâl eylemek üzere.

183/653 Bir sûreti Hanya muhâfazasında olan Haseki Sadık ve Rusçuk'da Yeniçeri zâbıtı olan Ahmed zîde kadrehüye vech-i meşrûh üzere (boşluk) bölüğün (boşluk) çavuş ma'rifetiyle yoklanub Hanya muhâfızı vezir Hasan Paşa'dan ve Rusçuk sancağı Mutasarrıfı (boşluk) dâme ikbâlehüden 'arz ve mektûblar alub gönderilmek üzere

183/654 Bir sûreti sâbıkân sekbâncıbaşı olub Ağrıboz muhâfazasında olan Osman zîde mecdühü'ye vech-i meşrûh üzere (boşluk) bölüğün (boşluk) çavuş ma'rifetiyle yoklanub Ağrıboz muhâfızı vezir İsmail Paşa'dan ve kâdısından 'arz ve mektûb alub irsâl eylemek üzere.

183/655 Bir sûreti Babadağı ve Özi ve Kefe Kal'alarından Haseki Ali ve Hüseyin ve Mehmed ve Özi ve Acu ve Telberen ve Temrek ve cevaniklerinde vâkî kılâ'dan yeniçeri zâbitlarına vech-i meşrûh üzere

183/656 Daha Önceden Verilen Beratın Yenilenmesi

İstanbul kâdısına hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm Yeniçeri ocağında sâbıkân turnacıbaşı ve rikâb-ı hümâyûnda ağa vekîli Mehmed zîde mecdühü Südde-i Sa'âdetime 'arzihâl idüb mahrûse-i İstabul'da vâkî' harcı itmekden rub' noksan hâss etmek işletmek üzere kadîmi hâss etmek fırınları ashâbına verilen fermân mücebince işâretleri vezn üzere mahrûse-i mezbûrede Zeyrek Yokuşu ayağında vâkî' mutasarrıf olduğu fırında dahi hâss itmek işletmek üzere mukaddemâ Hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnla mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince merhûm ve mağfûr leh ceddim Sultan Ahmed Han tabe serâhül zamanında emr-i şerîf verilmekle tecdîd olunmak bâbında ricâ itmeğin mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince vech-i meşrûh üzere amel olunmak içün yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Câ sene 1111 [4-13 Kasım 1699].

184/657 Galata'daki Kilisenin Tamiri Hakkında

Galata kâdısına hüküm ki

Mahrûse-i Galata mahallâtından Bestan nâm mahallenin ehl-i zimmet Rum re'âyası gelüb mahalli-i mezbûrede vâkî' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan Eyayani Kilisesi dimekle ma'rûf kilisenin sakfının bin yüz yedi senesinde vâkî' harîk-i kebîre müşrif olub ta'mire muhtac oldukda verilen emr-i şerîfim mücebince ma'rifet-i şer'le ve hâssaten mimar ma'rifetiyle keşf olunduğların ve sakfı kadîmi üzere tamitolunub vaz'-ı kadîmi tecâvüz itmiş değil iken mahalle-i mezbûrede sâkın Haffâf İbrahim ve Haffâf Mehmed ve Haffâf Hüseyin ve Berber Hüseyin nâm kimesneler mücerred halil yal içün vaz'-ı kadîmin tecâvüz etmişdir deyu takrîr eylediklerin bildürüb yedlerinde olan hüccet-i şer'iyeye mücebince amel olunub men' ü def' olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve zikr olunan kilisa hâssaten tımar ile keşf ve mu'âyene olunub hâlâ eyledikleri ta'mîrât ve termîmât mukaddemâ yedlerine verilen keşf hüccetine tatbîk olduğun bi'l-cümle muvâfık ve mutâbık bulunub vaz'-ı

kadîminden ve keyfiyet-i atfakasından ziyâde nesne olmadığı zâhir olmuşdur deyu i'lâm eyledüğün ecilden hilâf-ı şer' rencide olunmamak emrim olunmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâ'il-i Câ sene 1111 [25 Ekim-4 Kasım 1699].

184/658 Kalebend İtlakı

Sinob kazâsı nâibine ve Sinob Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sinob sâkinlerinden Mehmed ve Mustafa ve Receb ve Ali yevmi abaları Südde-i sa'âdetime 'arzhâl idüb bunlar kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf ol-tarafa mübâşir ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Ahmed dâme mecdühü bunları ahz ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve ta'arruz Sinob Kal'asında kal'a-bend idüb 'özü eyledüğün bildürüb kal'a-ı mezbûreden itlâk olunmaları bâbında hükm-i humâyûnum ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere itlâk olunmak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

184/659 Haylalık(?) Kazasında Eşkîyalık Faaliyetleri

Selanik Paşası'na ve Haylayık(?) kâdisına ve Selanik dizdârına hüküm ki

Haylalık(?) kazâsı'nın 'ulemâ ve sülehâ ve fukarâ ve zu'afâ muhızır gönderüb kazâ-ı mezbûra tâbi' Darı lubesi nâm karye sâkinlerinden Ömer ve İbrahim ve Hasan nâm kimesneler kendü hallerinde olub bin yüz senesinden berü hilâf-ı şer'-i şerife te'addî üzere ol-vechle bundan akdem diyâr-ı aherde nefy bulunmalarıyla emr-i şerîfim sâdır olunmuş iken itâ'at-i emr ü şer' itmeyüb hevâlarına tâbi' naib ile yekdil ve yekcihet ve gece ve gündüz fesâd üzere oldukların bildürüb ol-bâbda hükm-i humâyûnum ricâ itmeğin mezbûr Ömer ve İbrahim ve Hasan bi-eyyi-hal ahz ü şer'le ahvâlleri görülüb üzerlerine sübût iden mevâdd sicil ve hüccet olundukdan sonra senki vezir-i müşârün-ileyhsin mezbûrları kal'a-ı merkûmda kal'a-bend eylemeyesiz diye yazılmışdır. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

184/660 Mübaşir Tayini

Sakız kâdisına hüküm ki

Sâbıkân ümerâ-yı deryadan olub Sakız'da sâkin olan Veli Paşa'nın Âsitâne-i sa'âdetim'e ihzâr-ı iktizâ etmekle ta'yîn olan ve mübâşir ma'rifetiyle merkûm kayd ü bend ile Âsitâne-i Sa'âdete ihzarına yazılmışdır. Fî evâil-i C sene 111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

184/661 Vidin'deki Kilisenin Tamiri

Vidin kâdısına hüküm ki

Südde-i Sa'adetim'e mektûb gönderüb kazâ-ı mezbûrun ehl-i zimmet re'âyâsı meclis-i şer'e varub kazâ-ı mezbûrda feth-i hâkânîden berü yedlerine terk olunan kadîmi kiliseleri rûz-ı eyyâm ile harebe-müşrif olmağla hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına 'arz eylemen şer'le keşf olunsun deyu yazılmışdır. Fî evâil-i B sene 1111 [23 Aralık 1699-1 Ocak 1700].

184/662 Kilise Tamiri Hakunda

Saruhan(?) muzâfâtından Rus Kaysarı Nâhiyesi nâ'ibine hüküm ki

Naibi mektûb gönderüb nahiyeye-i mezburede tabi ceridnâm karyeden ehl-i zimmî re'âyâ tâ'ifesi meclis-i şer'e varub karye-i mezburede feth-i hâkânîden berü yedlerine terk olunan kadîmi kilisenin mürûr-ı eyyâm ile harabe-müşrif olmağla ol-bâbda hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına ol-vechle 'arz eylemeleri ecilden şer' üzere olmak için yazılmışdır. Fî evâil-i B sene 1111 [23 Aralık 1699-1 Ocak 1700].

185/663 Yenipazar Kazasında İkamet İçin İzin Talebi

Yenibazar nâibine hüküm ki

Sen ki mevlâ-yı mezkûrsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb kazâ-ı mezbûrdan 'ulemâ ve sülehâ ve meşâyih ve fukarâsı meclis-i şer'-i şerîfe varub nişân-ı hümâyûnuma verilen dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Müteferrika Hüseyin şer'-i şerîfe mu'tâd ve kendü hazır olub mazlûma mu'în ve zâlîme mühîn ve re'âyâ ve zu'afâ zümresini bi-hasbe'l kader ve imkân himâyeye etmeğîn mümidd ve sa'y iken bundan akdem ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler hevalarına nâmlı kimesneleriyle hilâf-ı inhâ iştikâ ve mezbûr Hüseyin ol-vilâyetde ikâmetden men' olmak için hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mücebince emr-i şerîfim imrâr idüb gadr etmeleriyle merkûm Hüseyin kâfî müddetle Yenipazar kazasında ikâmet etmek üzere izn-i hümâyûnumu mukır emr-i şerîfim verilmek ricâsına muhızır eylediklerinden 'arz eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında deyu yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

185/664 Belgrad Muhafazasında Olan Mısır Askerinin Yoklanması Hakkında

Belgrad muhâfızı vezir Ali Paşa'ya hüküm ki

Ümerâ-ı Mısır'dan olub Mısır askerinin serdârı olan Yusuf dâme izzühü ile me'ân geçen sene fermân-ı hümâyûnumla Belgrad muhâfazasından alıkonulan Mısır askeri yoklanub

mevcûdları mûmzâ ve mahtûm defteriyle rikâb-ı hümâyûnuma ‘arz ve kendüleri dahi edâ-yı hizmet etmeleriyle vilâyetlerine ‘avd ve insirâflarına müsâ‘ade-i aliyye hüsrevânem erzâni kılınub ve husûs-ı merkûm için hâssa ahur kethüdâsı olan (boşluk) zîde mecdühü mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmaktan sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vardığı gibi vech-i meşrûh üzere muhafaza-ı mezbûrede kalan Mısır askerini kemâl-i tekayyüd ve ihtimâm ile bir bir yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdlarını aynı aynı ile ale’l-esâmî sıhhati üzere defter idüb imzalayub mühürleyüb rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve kendüleri dahi sayub makamından avd ve insirâflarına izn verilmek bâbında fermân-âlîşânım sâdır olmuştur deyu yazılmışdır. Fî evâ’il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

185/665 Bir sûreti dahi Hamitdar beglerbegisi Ahmed Paşa’ya muhafaza-ı mezbûrede olan Mısır askerinin avd ve insirâflarına izn olunmak ve vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

186/666 Şehr-i Zor’da Zuhur Eden İsyanın Bertaraf Edilmesi

Bağdad vâlisi vezir İsmail Paşa’ya hüküm ki

Bundan akdem Şehr-i zor havâlisinden ‘udül üzere olan Bebe Süleyman sebebi ile ol havâlîde zühûr eden havâdis ve fitnenin def‘ ü ref‘î ve Bağdad ve Basra etrafının eşkiyâ-yı urbândan tanzîf ve tathîri ve bi’l-cümle ol-havâlîlerin kâffe-i umûrunun tevdiye ve tedbîrini sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mukaddemâ rüşd ü murâd ve devam-ı cedd ve ictihâd ile hizmet memûre-i hümâyûnum olmağla senin uhde-i kifâyetini havâle ve Mısır Kahire’den Bağdad-ı dârü’s-selâma nakl ve ta‘yîn olmak ve bâ’is bu mehâmm-ı lâzımü’l-ihtimâmın olmak vech üzere hitâmı olup ancak Bebe Süleyman’ın gâ’ilesi biraz eyyâm-ı sâ’ir merâmın nizâmına â’ik ve bi-avnihi te‘âlâ hâlâ ol-gâ’ile dahi ber- taraf ve zâhik olup ale’l-husûs şakî mezbûrun lafi ile Şehrîzor serhadinin Ahmezyol ihtilâli şâyân olduklarının Şehr-i zor’da olan asâkiri der akeb Yanke’ye getürdüb Bağdad ve Basra taraflarından ‘uhdene müfevviz olan umûra sarf-ı maktûr eylemek üzere te’kîd ve tekrar emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olup el-hâsıl bu işler bi’l-cümlesinden matlûb ve bir vakte değin Bağdad ve Basra câniblerinin dahi nizâm-ı emrine şürû‘ olunmak melhûz iken hâlâ gelen tağdelerinden münfehim olduğu hilâf-ı melhûz taraf-ı müsâmahaya sülûk ile sikatdan me’mûr olan şerâyet-i ihtimâmı bi’l-küllîye metrûk idüb ne Şehr-i zor’da olan asâkiri Yanke’ye getürtmüşsen ve ne Bağdad ve Basra taraflarında i‘tinâyâ sâlih bir işe şürû‘ etmişsin eğer Bağdad ve eğer Basra câniberinin umûru şöyle âlâ hâlîhi kalub Şehr-i zor’da olan asker dahi harekete muntazır olup tûl-ı zaman meksi ile bu kadar izâ‘at-ı emvâl idüb mütereddîdül-ahvâl kalmışlar mülâhaza itteresin sen Bağdad’a varalı çok zaman mürûr eyleyüb ve me’mûr olduğun umûrun husûlüne Bebe

Süleyman vaka'sı halen tevakkuf olur ise ol gâ'ilenin imtidâdı nihâyeti def'a olan yine evlâdına tarafından vaki' olan tekâsülden zühûr eyledi el-hâletül hazihi ol mâni' dahi mürtefi' olup bir â'ik kalmamağa ihtiyâten Şehr-i zor'da olan tavâyif-i asker bir gün evvel Yanke'ye varub re'y-i savâbdidilerin ile hareket eylemek üzere o emr-i şerîfem ile tenbîh-i hümâyûnum ve mektûbunda iltimâs olunan levâzım ve mühimmâta dahi bi'l-cümle müsâ'ade-i aliyem olup orada olmuşdur buna intizârıyla maslahatı tevkîf ve ta'til olunmayub şimdiye değin mübâşeret olunmak lâzım idi hâsılı bundan sonra 'özü ve bahaneyeye ve 'arz ve i'lâma sâlih esbâb-ı tevakkufundan nesne kalmamışdır imdi emr-i şerîfim husûlüne dâmen gayreti dermeyân idüb mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere uhde-i kiyâfetini müfevviz olan mesâlih ve mehamme dikkat-i tâm ile kıyâm ve inşâllahü te'âlâ bu kış içinde itmâm-ı maslahata ihtimâm ile Bağdad ve Basra havâlisinin her emîrini tesviye ve her ahvâline nizâm-ı tâm ile hüsn-i hitâm virüb ol-tarafa me'mûr olan vüzerâ ve mîr-i mirân ve ümerâ vesâyir tavâyif askeri baharda tevkîf eyleyüb bir gün evvel itmâm-ı hizmete bezl-i kudret ve ziyâdesiyle sa'y ve dikkat eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır.Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

186/667 Şehr-i Zor'da Zuhur Eden İsyân Hakkında

Musul valisi vezir Ali Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Şehr-i zor Eyâleti'ne Bebe Süleyman neferi ile zühûr eden havâdis ve fitne bi-avnihi te'âlâ mündefi' olmağla Şehr-i zor ve Bağdad ve Basra ve ol etrâfa ve havalinin tanzîm-iumûru düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Bağdad Valisi vezirim İsmail Paşa edâmellühü te'âlâ iclâlehünün uhde-i kifâyetini tefvîz ve Şehr-i zor hudûdunda olan tevâyif-i asker bi'l-cümle vezîr-i müşârün-ileyhin re'y-i savâyididi üzere harekete me'mûr olunub tarafından hâlâ müterakkıb olmak üzere bundan akdem hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnla o emr-i şerîfem şeref-yâfte-i sūdûr olmuş idi lakin zikr olunan tavâyif-i askerinin bir gün evvel Bağdad'da bulunmaları mühim ve muktezî olup ve sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin kapun az âdem ile olup şâkîyü's-silâh ve tâmü'l-edevât güzide ve tuvânen âdemler ile mükemmel ve asla meks ve tevakkuf itdirmeyüb senin kapun halkı ve Musul alaybegi ve zu'amâ ve erbâb-ı timâr ile gitmişler ki ber-vech müsâra'iyet bezl-i irsâl mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğun üzere Bağdad ve Basra taraflarında olan eşkiyâ-yı urbânın def' ve ref'inden vesâ'ir ol serhad ve nüfûzun nizâm-ı ahvâline müte'allık iktizâeden hidemât-ı aliyemin Bağdad ve Basra vezir-i müşârün-ileyhin tedbîr-i isâbet pezîri üzere hareket ve inşâllahü te'âlâ ol-hudûd ve sınırın nizâm-ı umûru hitâm buluncuya değin mikdâr-

ı zerre tehâvün ve tekâsur göstermemek üzere tenbîh ve te'kîd eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

187/668 Şehr-i Zor'da Zuhur Eden İsyân Hakkında

Diyarbakir vâlisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Şehr-i zor eyâletinde Bebe Süleyman neferi ile zuhûr eden havâdis-i fitne bi-avnihi te'âlâ mündefi' olmağla Şehr-i zor'da ve Bağdad ve Basra ve ol-etraftan ve havaliden tanzîm-i umûru Bağdad Vâlisi Vezirim İsmail Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehünün himmet-i kifâyetine tefvîz ve Şehr-i zor hudûdunda olan tavâyif-i asker bi'l-cümle vezir-i müşârün-ileyhin re'y-i savideydi üzere harekete me'mûr olub tarafından hâlâ müterakkib olmak üzere bundan akdem Hatt-ı Hümâyûn şevket-makrûnumla o emr-i şerîfem şeref-yâfte-i sudûr olmuş idi lakin zikr olunan tavâyif-i askerinin bir gün evvel Bağdad'da bulunmaları mühim ve muktezî olub ve sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin kapun halkı akalle kalil olduğu istimâ' olunmağla emr-i şerîfem vardığı gibi tâmü's-silâh ve kâmilü'l-edevât yarar ve tevânen ademler ile kapunu mükemmel ve asla meks ve tevakkuf eylemeyüb mükemmel kapun halkı ve eyâletin askeri ve Diyarbakir Eyâletin'den seninle me'mûr olan hükümet ve elviye beyleri ve Diyarbakir'in dört yüz yerlü kullarıyla aceleten kalkub sür'at ve şitâb ile Bağdad'a varub mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere Bağdad ve Basra taraflarında olan eşkiyâ-yı urbanın def' ü ref'inde vesâir ol-serhâd ve sefgûrun nizâm-ı ahvâline müte'allık iktizâ eden hidemât-ı aliyemde vezir müşârün-ileyhin tedbîr-i isâbetde tezyîri üzere hareket ve gece ve gündüz bezl ve sa'y ve kudret eyleyüb inşâllahü te'âlâ ol hudûd ve sinurun nizâm-ı umûru hitâm buluncaya dek iktizâ eden hidemât-ı aliyemde muktedir zerre tehâvün ve tekâsîr göstermeyüb rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık hidemât-ı meşkûrede bulunmağa bezl-i tâb ve tûvân eylesin şöyle ki bundan sonra adem gönderilüb yoklandıkda kapun mükemmel bulunmayacak olursa mu'âteb olursun bu husûsda ona göre basîret ve intibâh ile hareket eylemek bâbında deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

187/669 Bir sûreti Haleb valisi vezir Hasan Paşa'ya mükemmel kaposu halkı ve eyâleti askeriyle

187/670 Bağdat ve Basra'da Nizamın Sağlanması

Ber-vech-i arpalık köy sancağına mutasarrıf Ali dâme ikbâlehüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin bundan akdem Bebe Süleyman'ın def'e mevâd ve fesâdlarında sadakat ve istikâmet ve gayret ve hamîyyet ile zühûra gelen hidmetin makbûl ve

meşkûr olmuşdur ber hûrdâr olasin hâlâ Şehr-i zor ve Bağdad ve Basra ve ol-etrâfda ve havâlinin tanzîm-i umûru Bağdad valisi vezirim İsmail Paşa'nın uhde-i kifâyetine tefvîz ve Şehr-i zor hidemâtında olan tavâyif-i asker bi'l-cümle vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere harekete me'mûrlar olub vezir-i müşârün-ileyh tarafından hayra müterakkıb olmak üzere bundan akdem hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla o emr-i şerîfem şeref-yâfte sudûr olmuş idi lakin zikr olunan tevâyif-i askerinin bir gün evvel Bağdâd'a bulunmaları mühüm ve muktezî olub ve bundan böyle dahi senden küllî hizmet-i me'mûl olmağla imdi emr-i şerîfim vardıgı gibi asla meks ve tevakkuf etmeyüb mükemmel kapun halkı ve askerinin ahâlîsi ile aciletlen kalkub sür'at ve şitâb ile Bağdad'a varub mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere Bağdad ve Basra taraflarında olan eşkiyâ-yı urbânın def' ü ref'inde vesâ'ir ol serhad ve nüfûzun nizâm-ı ahvâline müte'allık iktizâ eden hidemât-ı aliyyen vezir-i müşârün-ileyhin tedbîr-i isâbet pezîri üzere hareket ve gece ve gündüz bezli vasvı kudret eyleyüb inşâllahü te'âlâ ol hudûd ve sınırın nizâm-ı umûru hitâm buluncaya değin iktizâ eden hidemât-ı aliyyen bezl-i tâb ve tûvân eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur. Fî Evâil-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

188/671 Bağdat ve Havalisinde Nizamın Sağlanması Hakkında

Amasya ve Çorum sancakları beyi olub ser-çeşme olan Boz Receb dâme izzihüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mûmâ ileyhysin bundan akdem sür'at ve şitâb ile Şehr-i zora varub şakî-i bağı Bebe Süleyman'ın gâ'ilesi mündefi' olduktan sonra Bağdad'a varub Bağdad valisi vezirim İsmail Paşa'nın re'y-i savâbdidi üzere Bağdad ve Basra taraflarında ihtiyâr-ı şekâvet eden urbânın kahr ü tedmîrinde bulunmak üzere me'mûr olmuş idin hâlâ avn-ı hakla bebe gâ'ilesi mündefi' olmağla senin bir gün evvel Bağda'da varub erişmen muktezi ve mühimm olmağla imdi iş bu emr-i vâcibü'l-ımtisâlim sana ne mahallde varub dâhil olur ise asla meks ve tevakkuf etmeyüb ılgar idüb kemâl-i sür'at ve şitâb ile bir gün evvel Bağdad'a erişüb mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere eğer Bağdad ve Basra havâlisinde ihtiyâr-ı şekâvet eden urbânın def'-i mefâsid ve mazârlarında ve ol-havalinin tanzîf ve tathîrinde ve eğer sâ'ir iktizâ eden hidemât-ı aliyyemin vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere bezl ü sa'y ve kudret eylemek bâbında fermân-ı âli-şânım yazılmışdır. Fî Evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım -3 Aralık 1699].

İtlâkıyçün fermân yazılmışdır. Fî 27 L Sene 113.

188/672 Kalebend Cezası

Kavala Begine ve Kavala Kal'ası dizdârına hüküm ki

Razlık Kâdısı mektûb gönderüb kazâ-ı mezbûre tâbi' Bilice nâm karye ahâlîsi meclis-i şer'î şerîfe varub sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin karye-i mezbûre ahâlîsinden olub şekâvetle meşhur olanları def' ve ıslâh-ı nefis etmek üzere sefnene hamiyet ile irsâl olunan Koyra nâm zimmî yedine teslîm ve kabûlden sonra mücerred tama' hâmen sebebi ile alıkomayub ıtlâk sadedinde olduğun bildirüb vâkı'a hâlâ hükmi-hümâyûnum verilmek ricasına iltimâslarıyla 'arz eyledüğün ecilden ıtlak olunub kal'a-ı mezbûrede kal'a-bend olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

188/673 Halep'te Eşkîyalık Faaliyetleri

Haleb valisine ve mollasına hüküm ki

Bakras ma'a İskenderun Kâdısı olan Mevlânâ Feyzullah zîde fazlühü Südde-i Sa'adetime mektûb gönderüb kazâ-ı Bakras'da sâkin 'ulemâ ve sülehâ ve re'âyâ ve berâyâ meclis-i şer'î şerîfe varub kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Hattab Ahmed ve Gökçe oğlu Mehmed ve Uzun Mehmed ve Kara İbrahim ve Kürd İbrahim ve Hacı İsa oğlu Hacı Mustafa nâm kimesneler kendü hallerinde olmayub dâ'imâ fitne ve fesâd ve şerr ve şekâvet üzere olub tımara ve subaşılıka ve menzil-i umûrla karuşub ve ademleri olmadıkça akd-i nizâm ve şer'î da'vâları edâ olub malebede hevâlarına tâbi' birkaç nefer zûr-ı şahid ile yekdil ve fukara-ı müslimîn ta'arruz-ı hücum ve evlerin basdurub 'arzları olmalarıyla henkühallerin arz idüb ve malların alub bunun emsâli zulm ve te'addî ve fesad ve şekâvetlerin nihâyeti olmamağla hükmi-hümâyûnum verilmek ricâsına vâki' hayra iltimâslarıyla 'arz idüb tekmîl-i 'ulemâ ve süleha ve re'âyâ fukarâsına mehâmil eyledüğün ecilden mezbûrların keyfiyet-i ahvâlleri şer'le su'âl olubun cevâbın verildikde hüküm üzerlerine subût bulan mevâdd sicil ve hüccet zikr olunan Haleb valisi ve ahvâlerin der-i devlet-i medârıma arz olunmak bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Fimâ-ba'd İzmir'de mesâkin olamk üzere ıtlakıyçün. Fî evâ'il-i N sene 111.

188/674 Kalebend Cezası

İzmir nâ'ibine ve Bozcaada Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sen ki mevlâ-yı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'adetime mektûb ve ihtiyâcnâme gönderüb medine-i İzmir mahallâtından Bağçe Mahallesi sâkinlerinden Mahi nâm zimmîye meclis-i

şer'e varub mahalle-i mezbûrede sâkin Arab Süleyman nâm kimesne bana sen nefsinı hibe eyledin ol vechle zevcemsin deyu ahz ve hilâf-ı şer'-i şerîfe iki ay mikdârı mahfî mahallde habs etmek üzere hizmetden ber-terafîlî hilâf olub mezbûr Arab Süleyman ihzâr-ı şer' olunduk da mezbûre-i zimmiye hizmetden bundan akdem ba'zı da'vâsıyçün kendahi tağyü esnâda cem'î umurumun ol deyu bilâ kıymetü'l-mihr nefsinı bana hibe eyledi deyu cevaba müterettib olmağla ber-muktezâ-yı şer'-i şerîfe ihkâk-ı hakk olmak üzere iken mezbûr Arab Süleyman firar eylediğinden sonra medine-i mezkûrenin a'yân ve eşrâf ve 'ulemâ ve sülehâ ve kurası meclis-i şer'a mezbûr Arab Süleyman kendü halinde olmayub dâ'imâ hayli azra ve gün gün şürb ile halkın malını ahz olunan haber verdi deyu müfsiyâtdan ba'zı kimesneler gerez haber virmekle saklanub tenbîh-i ihtilâl idüb bunun emsâli fesâdın nihâyeti olmamağla mezbûr Arab Süleyman nefy ve iclâ olmak bâbında hükm-i hümayûnum verilmek ricâsına iltimâslarıyla arz ve îsâl mezbûr Arab Sülman Bozcada'ya nefy ve iclâ olunub kal'a-ı mezbûrede kal'a-bend fermân-ı şerîfim sâdir olmadıkça ıtlâk edilmesin için yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

189/675 Mekke'deki İmaretlerin Tamiri Hakkında

Karaman Beglerbegi pâyesiyle ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olan Süleyman dâme ikbâlehüye hüküm ki

Eşref-i bukâ' ve bilâd ve merci'ibâd hidâyet-i nihâd olan Mekke-i Mükerrreme şerrefeha'l-lahü te'âlâ el-yevm efnâda vâki' mu'allâ-yı mahall-i şerifinde ve Haremeyen-i Şerifeyn Sultan Süleyman Han ve Sultan Murad Han aleyhime'r-rahmeh ve'r-rıdvân hazretlerin inşâ eylediği sebilin menâsibi(?) harab olub intifâ'dan kaçub ta'mîr ehemmi umurdan olmağla erbâb-ı hibret mühendisen tashîh-i encümen ma'rifetiyle üç yüz şerifi altın masraf ile vücûda geleceği bade'l-keşf ve't-tahmîn hüccet olduğuna cenâb-ı imâret me'âb eyleye rızâ-yı sa'âdet iktisâb siyâdet-intisâb emîr-i Mekke-i Mükerrreme Şerîf Sa'd bin Zeyr dâme sa'âdet-uhû-ya ve meblağ-ı mezbûr bender-i cidde mahsûlünden müdâm ve mukayyed olmak üzere emr-i şerîfim verilmek bâbında bi'l-fi'il defterdarım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekâbir el-Hâc Mustafa dâme uluvvühü i'lâm itmekle sen ki mîr-i mirân mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim vusûlünden vech-i meşrûh üzere bender-i cidde mahsûlünden üç yüz şerîf altın ile zikr olunan sebilin menâsıbı tavr-ı kadîmi üzere bir gün evvel ta'mîr etmek bâbında fermân âlî-şânım sâdir olmuşdur. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

189/676 Trabzon, Ordu ve Rize'de Eşkıyalık Faaliyetleri

Trabzon ve Ordu ve Rize kâdılarına ve zikr olunan kazâlarda yeniçeri zâbitları ve a'yân-

ı vilâyet ve iş erlerine ve Rize Kal'ası dizdârına hüküm ki

Rize sakinlerinden Laz Haseki Mehmed nâm şakînin karındaşı Çolak Hasan ve Kethüdâsı el-Hâc İbrahim oğlu Hacı Osman ve Serdar oğlu Mahmud ve Kalkan oğlu Mustafa ve Çukundur ve Abdullah ve Ali Ağa oğlu Ahmed nâm şakiler ve Ordu kazâsı sâkinlerinden Kanlı Ömer ve karındaşı Kanlı Mustafa ve oğlu Kanlı Hasan ve Ayaz oğlu Kanlı diğerk Hasan ve Karındaşı Kanlı Osman ve Balaç oğulları el-Hâc Mehmed ve el-Hâc Ömer ve Feyzi oğulları Mustafa ve Kapucu oğlu Hasan ve hevâlarına tâbi' nice me'adîn yeniçerilik iddi'âsında olub bundan akdem mezbûr Laz Mehmed şakînin eyledüğü fesâd ve şekâvet der-i devlet-i medârıma i'lâm olunduk da ashâb-ı hukûkun hakları tahsîl ve kendüsü ıslâh-ı nefsidince Kıbrıs Kal'ası'nda nefy olunmak fermânım olmağın ocakları tarafından Mehmed Çavuş mübâşir-i irsâl olunan mahallinde şakî-i merkûm ahz ve şer'-ı ihzâr ile erbâb-ı hukûk müvâcehesinden hakların isbât ider iken zikr olunan şakîler ademleri ile tecemmu'an gelüb mübâşir-i merkûmun yedinden cebren aldıkların mâ'adâ beher yevm sûkda âlâ melei'n-nâs kılıç ve tüfenk ile gezüb gerek fitne ve 'ibâdullahı ta'cîz ve renciden hayâ olmadıkların müşfi civar kâdılarında 'arzlar gelüb eşkiyâ-yı merkûmun bi-eyyi-hâl cümlesi ahz olunub Rize Kal'ası'ndanda ıslâh-ı nefsidinceye muhkem kal'a-bend ve mallarını itlâklarıyçün emr-i şerîfim sâdir olmadıkça itlâk olunmamaları bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmadıkça bunun zîr-i kudret mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağın siz ki mûmâ-ileyhimsiz eşkiyâ-yı mezbûrûndan bi-eyyi-hâl ahz ve ele getürüb Rize Kal'ası'nda muhkem kal'abend ve mallarını itlâklarıyçün emr-i şerîfim vârid olmadıkça itlâk itdirmeyesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun zikr olunan eşkiyâ-yı gereği gibi kal'a bend eyleyüb firâr ve gaybet itdirmekden ihzâz eyleyesin deyu ağa mektûbunda muvazzah yazılmışdır. Fî evâ'il-i C sene 1111 [24 Kasım-3 Aralık 1699].

189/677 Bağdat Kalesi Muhafazası İçin Lazım Olan Top Arabacıları Hakkında

[boşluk] ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Bağdad şehri ile kal'ası muhâfazası için ziyâde top arabacılarının lüzûm olmağla elli nefer top arabacıları ta'yîn olunmak üzere muktezî olduğun Bağdad Vâlisi İsmail Paşa tarafından i'lâm olunmağla hâlâ fermân-ı hümayûmla dergâh-ı mu'allâm top arabacıları çorbacıların (boşluk) zîde kadrühü ile beş nefer top arabacısı ta'yîn olmağla lakin neferât kalîl olmağla fimâ-ba'd ocaklarında vâki' olan mahsûlâtından takâss olunmak üzere altışar akçe yevmiye ile çorbacı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ol-havâlide tekâmîl ve ber-agâh olunmak bâbında hükm-i hümayûnum verilmek ricâsın defterdarım el-Hâc Mustafa i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

189/678 İskilip'te Eşkîyalık Faaliyetleri

Karaman beglerbegisine (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve Adana Kal'ası dizdârına hüküm ki

İskenderun kâdısı Seyyid Ahmed mektûb gönderüb İskilip kazâsına tâbi' Karabeykar sâkinlerinden İbrahim ve Mehmed ve Ali ve Tevfik ve Süleyman vesâ'irleriyle Alem nâm karyeden Mehmed ve Abdulaziz ve Mustafa ve Molla İsa ve diğêr Mehmed vesâ'irleri meclis-i şer'e varub bin yüz on senesinde Türkmân tâyifesinden Herek oğlu Afşar cemâatinden Karesi Hüseyin ve Deli İshak ve Ebubekir ve Arab Bedrettin ve Abdulcelil ve Yeğrek Cemâ'atinden Müderris Süleyman ve Mustafa ve Derayıl Mızrak ve Korkak oğlu nâm eşkiyâ ile ve dahi hevâlarına tâbi' yetmiş ile seksen mikdârı şakîler ile yaylakda arabların önlerin bilüb emvâl ve erzâkların yağma ve gâret ve deve ve atlarına yükleyüb ehl ü ıyâlların üzerine ol sevblerin soyub ve cem' mallarını gasb etmekle vâki' hayra emr-i şerîfim verilmek ricâsına 'arz itmeğın siz ki mûmâ-ileyhim siz mezbûrları bi-eyyi-hâl ahz ve Adana Kal'ası'nda kal'a ben olub ashâb-ı hukûkun hakları tahsîl ve ma'rifet-i şer'le teslim itdirilüb fermân-ı şerîfim sâdır olmadıkça ıtlâk olunmayub keyfiyetleri i'lâm olunmak üzere yazılmıştır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

190/679 Adana'da Eşkîyalık hareketleri

Adana beglerbegine (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve Zülkadriye Hassa voyvodasına ve Adana Kal'ası dizdârına hüküm ki

Adana kâdısı Mevlânâ Faik Mahmud mektûb gönderüb Karabeykar sâkinlerinden Mehmed nâm sipâhi meclis-i şer'-i şerîfe varub bin yüz senesinde olan türkmânandan Herek oğlu ve hevâlarına tâbi' Kebri oğulları ve Hayri oğlu ve Receb oğlu Ebubekir ve evkân Ebubekir ve Karacalar ve Karagündüz oğlu ve Çullu evtişârı vesâyir eşkiyâ ile cem idüb gelüb beş pare kurânın at ve deve vesâ'ir emvâl ve erzâkların nehb u gâret eylediklerinden mâ'adâ mezbûr Mehmed'in dahi evin basub koyun vee deve ve at ve eşyasın ve nukûdunun üzerinde olan eşyâsını cümle yağmâ ve gâret etmeleriyle bundan akdem ve 'arz ve muhzır ile der-i devlet-i medârıma i'lâm eyledikten sonra mezbûrlar ahz ü habs ve icrâ-yı hak olunmak üzere vülât ve hükkâma hitâben emr-i şerîfim sâdır olmuş iken mezbûrlar varub hâlâ hâssa-ı mezbûr toprağında sâkin olmalarıyla icrâ-yyı hakk mümkün olmaduğın bildürüb vâki' hayra 'arz itmeğın siz ki mûmâ-ileyhim siz mezbûrlar hâssa içinden ifrâz ve ahz ve Adana Kal'ası'nda kal'a-bend ve ashâb-ı hukûkun haklarını ma'rifet-i şer'le tahsîl ve red ve teslim itdirüb keyfiyetleri der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunan fermân-ı şerîfim sâdır

olmadıkça itlak olunmamak üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Fermân-ı âlî-şânım mücebince amel olubun hilâfindan ihtirâz oluna deyu 'unvânına Hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn sâdır olmuştur.

190/680 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin irsâl eylediğin mektûbun ve Mısır kâdısı imzâsıyla mümzâ ve mahtûm ve memhûr kâ'imen ve umerâ-ı Mısır Kahire ve mîrî bölük ağaları ve kethüdâları ve Başçavuşları ve ihtiyârların muhzırları gelüb bi'l-cümle manzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnum olmuştur hülâseten mefhûb-i Südde-i Sa'adete dahil ve sülûk Hüseyin Paşa'nın hakk ve adl üzere iki senelik hesabını görmek üzere Mısır hazinesi i'lâmından sıhhati üzere defterleri ihrâc olunduk da bin yüz on senesi irsâliyesi hazinesinden kalyonlara havâle olunan akçenin edâsına ve hazine-i amire'ye irsâl olunacak hazine-i hümâyun tekmîline ve kul mevâhibine ve sene-i mezbûrede vilâyet-i Mısır dahi tahminen bin iki yüz mısırî kese mikdârî zimmeti ve bundan ma'âda iki senede kul tâyifesinin müstehak olub edâsı lâzım gelen terakkublarıyla on üç bin akçe ve vâliler salyânesindendir deyu hazine-i Mısır yevmiyesinden itlâf ve izâ'a eylediği iki bin altı yüz bir akçe kese cem'ân on beş bin altı yüz akçe terakkî zimmeti zühûr eylemekle masraf-ı nefsi mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mîr-i hâcî sâbık İbrahim dâme izzühü ve yedi ocak halkının birer ihtiyârlarıyla varub defteri kendü müvâcehesinden kırâ'at eylediklerinde bi'l-cümle mâdde be-mâdde ma'arrife olub ancak nihâyetinde her ne olur ise cümle harc ve sarf eyledim deyu masrafının ez'âf-ı muzâ'afla kendü muhterî'ât beklemeyle ihtirâ' olunca bir defter ibrâziyla bir nesneye mâlik değilim deyu iflas-ı mekzûbü'l-esâs izhârıyla ta'annüd ve kat'î cevab virdiğin bi-hasebi'l-iktizâ kendüye mahsûs olan irâdının defteri olanları kaleminden ve hâric ez-defter olanlar beden bir teslîm idenlerden sıhhati ve hakîkati üzere istifsâr olundukda ki sene de üç bin kese mısırî irâdı olduğu sâbit ve zâhir ve sırran ve alâniyeten cümlelerin ma'lûmu olub iki bin kesesini harc ve sarf eyleyüb hâlâ bin kese akçe ketm ve ihfâ idüb Hazine-i Âmire'nin tevassulun ve zahîrene ve kul tâ'ifesinin müstehak oldukları terakkublarının ihtilâl ve ihtilâfına bâ'is olduğu muhzır ve kethüdâsı Ömer vesâ'ir sürgârdan olan etbâ' dahi mahrûse-i Mısır'da ihtilâl ve idhâr olunan emvâle ihfâda hem zebân-ı inkâr olunmağın kethüdâ ve etbâ'î dahi ahz olunub bundan akdem Hatt-ı Hümâyûn şevket-makrûnumla sâdır üzere emr-i şerîfim tevzîh-i ma'rifet-i şer'le Südde-i aliyyeye ademler gönderülüb hane ve hazinesi yoklandıkda ancak ve iki sîm rikâbdan gayrî mal-ı itlâk olunur beş yüz guruşluk eşyası bulunmayub ve Haremeyn-i Şerifeyn ve Kul

tâ'ifesinin ulufe ve cerâyelerinin defterleri tekmîl olunmamağla henüz an bâr-ı âmire hayra bilinmeyüb ancak kırk altı bin erdeb gılâlî fûrûht eyledüğün tevâtür ile meşhûr olub bâ-husûs tüccar tâifesine bin yüz kise mikdârî deyni olub heniz i'tâ eylemeyüb netice-i kelâm bu makûle sû-i sîret ve hubs-i niyeti şân vezârete münâfi olmağla hâlâ kadîme-i sabîha-ı mülûkânemde hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla vezâret ref' ve terkîn olunub vukûfu ileyhîm zimmetinden zühûr eden bu kadar akçe elbette tahsîl ve yerlû yerine edâ ve tekmîl ile muhâsebât-ı hazâyin-i mısıriye ve gullâl-ı haremeyn ve kul mevâhibi ve terakkiyâtın tashîhi ve tanzîmi ecilleyi umûr-ı mühimden olub eğer mûmâ-ileyh ve eğer etbâ'-yî tehdid ve teşdîde muhtâc olmağla kendüsünü bir mahbese habk ve kethüdâsı vesâ'ir âşîne ve köhbe(?) karışub idhâr-ı emvâlde kendüsüyle hem-râz ve şerîk üzere etbâ'î tehdîd ve teşdîd ile emvâlini her kande ihfâ itmiş ise zühûr ve matlûb olan emvâl-i husûle getürmesinin hüsn-i tedbîrine ve uhde-i kifâyetine tefvîz ve husûs-ı mezbûr için hâssa silahşörlarından (boşluk) zîde mecdühü mübâşir ve ta'yîn olunmuşdur imdi emr-i şerîfim vusûlünden bu husûs küllî mertebe dikkat ve ihtimâm ve basîret-i tâm ile hareket ve mûmâ-ileyhîm vezerâtdan dahi hayra ref' olunmağla ol-nefy hâneden kaldırub ve mahbesine habs ve etbâ'ını tehdîd ve teşdîd ve tahvîf ve terhîb ile söyledüb hâmiyyeti her ne tarikle olur ise ihfâ ve idhâr eyledikleri emvâli haber alub eğer kalyonlar mevâcibi ve hazine tekmîli ve kul mevâcibi ve masarîf-ı tetmîmi ve kul terakkiyâtı ve iki senede tüccara olan düyûn ve gılâl muhasebesi henüz görölmeğle onda dahi defter-i mısıriye ve kavânîn-i kadîm mücebince zimmetinde her ne zühûr ider ise kendinin ve etbâ' ve eşyânın zühûr eden emvâlinde ve ba'zı hâssa-ı mültezimîn zimmetlerinde kalmış dahi var ise onların dahi 'akâr ve erzâk ve eşyâlarından âlâ eyyi-hâl tahsîl ve kanûn-ı mısıriye üzere halef ve selef beyninden ol-ıtlâk merâsim dahi murâ'ât deyu duyûnu ve küsür ve kusuru tetmîm ve tekmîl eylemek kemâl-i mertebe-i ihtimâm eylesesin ve eğer habs ve tehdîd ile dahi ihfâ eyledikleri emvâli çıkarmayub ta'annüd ve hiyânetde ısrar ider ise bundan sonra katl olunur kendüsü ve ol-makûle etbâ'ını mahbesde hıfz ve keyfiyeti der-i devlet-i medârıma i'lâm idüb bundan sonra dahi teveccühle fermân-ı âlî-şânım sâdır olur ise mücebiyle amel itmek bâbında hâtt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim mücebince amel oluna hilâfı irtikâb olunmaya deyu 'unvânına hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn sâdır olmuşdur.

191/681 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında

Mısır kâdisına ve Umerâ-ı Mısır ve Yedi Ocak Ağaları ve Başçavuş vesâ'ir ihtiyârlarına hüküm ki

Mısır muhâfızı Vezirim Mehmed Paşa'nın mektûbuyla sen ki mevlâ-yı mûmâ-ileyhsin senin imza ve hateminle mûmza ve mahtûm müşârûn-ileyhin kâ'imesi ve siz ki umerâ-ı Mısır ve yedi ocak ağaları ve başçavuşları vesâyir ihtiyârlarısız zikr olunan mektûb ve kâ'ime ile müceddeden irsâl olunan gelüb bi'l-cümle manzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnum olub hulâsa-ı mefhûmu vezir müşârûn-ileyh Mısır'a dahil ve selefi Hüseyin Paşa ile iki senelik hesâbı hakk ve 'adl üzere görölmek için Mısır aklâmından sıhhati üzere defterleri olundukda sin yüz on senesi irsâliyesi hazînesinden kânunlara havâle olunan akçenin edâsına ve Hazine-i Âmire'me irsâl olunacak hazine-i hümâyûn tekmîline ve kul mevâcibine ve sene-i mezbûrede vilâyet masârıfı tetmîne bin iki yüz kise mısırfı mikdârî zimmeti ve bundan mâ'adâ iki senede kul tâifesinin müstehak olub edâsı lâzım gelen terakkiyâtlarına on üç bin akçe ve Valiler salyânesindedir deyu hazîne-i Mısır yevmiyesinden itlâf ve izâ'a eyledüğün iki bin altı yüz bir akçe ki mecmû' on beş bin altı yüz akçe terakkî deyni zühûr etmekle sen ki Mısır Kadısı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin seninle mîr-i hâc Sâbık İbrahim dâme izzihü ve yedi ocak halkından birer ihtiyarları varub defteri kendü müvâcesinde kırâ'at olunduk da bi'l-cümle mâdde be-mâdde ikrâr ve i'tirâf idüb ancak tehatümden her ne olur ise cümle harc ve sarf eyledim deyu masrûfâtın ez'afıyla muhteri' ve bir defter ibrâzıyla bir nesnem yokdur deyu acz ü iflâs-ı izhâr ve kat'î cevab verdiğünde kendüye mahsûs olan irâdının defteri olanları bi-hasebi'l-iktizâ kaleminden ihrâc ve defteri olub adî evkatları dahi vacibül imtisalim kendüye teslîm edenlerden sıhhatî üzere istifsâr olunduk da iki sene de üç bin kese mikdârî deyn olduğu aşikâr ve sırran ve cihâren cümlelerin ma'lûm olub bu sûretde iki bin kese akçe sarf ve harc eyledüğü maldan bin kese akçe ketm ve ihfâ eylediği mütehakkak olub Hazine-i âmiremin ta'tîl ve te'hîrine ve kul tâ'ifesinin müstehak oldukları terakkublarının ihtilâl ve ihtilâfına bâ'is olduğu i'lâm olunmakda mûmâ-ileyhin zimmetinde zühûr eden bu kadar akçe bi-eyyi-hâl tahsîl ve mâdde be-mâdde yerlü yerine edâ ve tekmîl olunmağla muhâsebât-ı hazâyin-i mısıriye ve emvâl-i gılâl-i haremeyn ve kul mevâcibi ve terakkiyâtlarının tashîh ve tanzîmi akdem-i umûr-ı mühimmedden oğlmağla bi-eyyi vech-kân emvâl ve bekâyâsını tahsîl ve zimmetinden zühûr eden emvâl ve terakkiyâtda ve gılâl-ı istifâ olunmak için hâlâ Mısır Valisi olan vezir müşârûn-ileyhin uhde-i ihtimâmına tefvîz ve husûs-ı mezbûr için hâssa silahşörlarından (boşluk) zîde mecdühü mübâşir ta'yîn olunmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhim siz bu mevâdın her ne tarfkiyle mümkün olur ise hâssada bi'l-cümle nizâm-ı ahvâl vilâyet-i mısıriyye ve kavvâm-ı kavânîn-i kadîmeye müterettib olub cümle nize bu bâbda kemâl-i ihtimâm ile cedd ü ikdâm lâzım olmağla ittifâk-ı derûn ve ittihâd-ı sadâkat nümûn ile sa'y ve dikkat ve vezir-i müşârûn-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere hareket ve her biriniz i'tinâ idüb ve vâli-i sâbık mûmâ-ileyhin zimmetinde olan bekâyâsını tahsîl ve ketm ve ahz eyledüğün emvâl

ise buldurub eğer kalyonlar mevâcibi ve hazine tekmîli ve kul mevâcibi ve vilâyet masârifi tetmîmi ve kul terakkiyâtı ve valiler salyanesine ve iki sene tüccara olan düyûn ve anbar-ı âmireye dâ'ir gılâl-ı muhâsebâtı dahi henüz görülmediği anda dahi defâtir-i ye ve kavânîn-i kadîme mücebince zimmetinde her ne zühûr ider ise kendünün ve etbâ' ve eşyâ'nın zühûr eden emvâlinden ve hassâ-ı mültezimîn zimmetlerinde kalmış bekâyâmızdan âlâ eyyi-hâl keyfiyeti ve bu düyûnu ve kûsür ve kusuru tetmîm ve tekmîl ile vilâyet-i mısıriye muhâsebâtını bu ihtilâf ve ihhtilâlden tathîre cümleliz kemâl-i mertebe-i ikdâm ve ihtimâm eylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnuyla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Fermân-ı şerîfim mücebince amel olunub hilâfından bi'l-küllîye ihtirâz oluna deyu 'unvânına hatt-ı hümâyûn-ı meymenet-makrûn sâdır olmuştur.

192/682 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Südde-i Sa'adetime mektûb gönderüb Mısır Kahire'ye dâhil olduğun Haremeyn-i Şerifeyn havâlelerin gönderüb avârif-i mirân-ı seniyyeden Haremeyn-i muhteremeyn ahâlisine Mısır Kahire'den beher sene mu'tâdü'l-irsâl olan gılâlları emvâli ehl-i divân muhızrlarından ta'arruz olunduk da bin yüz sekiz senesinde vâli-i sâbık İsmail Paşa'nın müddetinden kalub hîn-i hesâbda selefin Hüseyin Paşa'nın uhdesine geçen sekiz bin erdeb hinta ile yüz dokuz senesinde yine Hüseyin Paşa'nın uhdesinde bâkî kalan on üç bin erdeb hintanın iki senede mecmû' yirmi bir bin erdeb ve yüz on senesinde tamamen kırk bin erdeb hinta bâkî kaldığı haber vermeleriyle bu vakte değin tekayyüd-i tâm ile mevcûd olan sefâyin cümle mikdârî yirmi yedi bin erdebyân(?) hinta Süveys İskelesine nakl ve sefînelere tahmîl olunub ve Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsinin güzîşte senelerden matlûbları olan hesâbları temyîz olunmak için irsâl olunan gılâlin sekiz bin erdebî yüz sekiz senesinden kalan bekâyâlarına vâki' üç bin erdebî dahi yüz dokuz senesinden kalan bekâyâlarına mahsûb itdirilüb sefîne olduğundan yüz on senesinden müstehak oldukları hintadan ancak altı bin erdeb hinta irsâl olunub bu ta'zîrce selefin müşârün-ileyh Hüseyin Paşa'nın yoz on senesi müddetinden bâkî kalan otuz dört bin erdeb gılâl Hüseyin hesabında sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin zimmetine geçdiği halde zaman eylediğin bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere irsâli lâzım gelen kır bin erdeb hinta ile mecmû' yetmiş dört bin erdeb gılâl olur ve müceddeden sefâyin inşâ ve tekmîl olduğuna halde hâlâ mevcûd olan sefîne ile ancak bir senenin kır bin erdeb hintası tahmîl ve nakl itdirilüb selefin Hüseyin Paşa'nın müddetinden

bâkî kalan otuz dört bin erdeb gılâlin nakli mümkün olmağla haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin müstehak oldukları gılâlları beher sene tamâmen nakline bu sene beş bin erdeb gılâlî tahmîl-i müceddeden üç kıt'a sefîne inşâ ve tekmîl olunur ise müddetinle vâki' yüz on bir senesinin kırk bin erdeb gılâlî inşâallahü te'âlâ tamamen tahmîl ve mahalline nakl ve irsâl olunub selefin Hüseyin Paşa'nın müddetinde bin yüz on senesinde bâkî kalan otuz dört bin erdeb hintanın kânûn-ı mısır ve sene-i sâbıkada olageldüğü üzere behâsı tedârik ve tahmîl ve ücret-i müşterek dahi üzerine zam ve ne mikdâr akçe hinta olur ise ma'rifet-i şer'le hüccet ve inşâallahü te'âlâ bu sene-i mübârekede hüccâc-ı müslimîn ile meblağ-ı mezbûr ümerâ-i Mısır'dan olup Mısır mîr-i hacı olan Eyyub dâme izzühü'ye teslim ve tarafından bermu'temed-i evvelin üzerine nazır ta'yîn olunub bir pâyesi ketm olunmak üzere ma'rifet-i şer'le haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsine irsâl ve cenâb-ı hilâfet-me'âbıma isticlâb-ı du'â-yı haber için ashâbına teslim olunduğuna 'arz ve hüccet olunub der-i devlet-i medârıma gönderilmek üzere emr-i şerîfim ricâsına 'arz eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzere amel eylemek bâbında Hatt-ı Hümâyûn şevket-makrûnum mücebince yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Fermân-ı celfî'l-kadrim mücebince amel oluna hilâfindan ihtirâz deyu 'unvânına hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûn vârid olmuştur.

193/683 Mısır Hazinesinin Eksik Gönderilmesi Hakkında

Mısır vâlisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Eşref-i bukâ' ve bilâd ve merci' 'ibâd hidâyet nihâd olan Haremeyn-i Şerifeyn azzameha'allahü te'âlâ ilâ yevmi'l-mî'âd ahâlîsinin terakkiye-i ahvâl ve tatmîn bi'n-nefsiyle tekayyüd ve ihtimâm lâzım-ı zümre-i cihân-yânîden olmağla avârif ve mirân-ı seniyyeden Haremeyn-i Muhteremeyn ahâlîsinin Mısır-ı Kahire'nin asl-ı îrâdı olan üç bin on üç kese akçe masrafına dâhil olan hisseleri iki yüz beş mısırî kese ile yedi bin yetmiş pare olup lakin geçen sene Mısır Vâlisi ol selefin Hüseyin Paşa eşrefî altunun te'âmül bâ sene revâcî yüz paraya iken her biri on beş para ziyâde ile tevzî' olunmak üzere hesâb ve zikr olunan hisseden yedi bin altı yüz doksan sekiz cedîd eşrefî altun noksan gönderüb ve kendünün Haremeyn-i Şerifeyninden tefevvüz olmak üzere yine Mısır-ı Kahire'nin irsâliye hazinesinden gönderilmesi muktezî olan iki yüz on altı mısırî kese ile yirmi bin beş yüz yirmi pare ki altmış bin iki yüz yirmi sekiz şereffî altun ider iken şerifeyn altun göndermeyüb her adedi için yüz on ikişer buçuk para hesâbı üzere eşrefî altun gönderilmekle zikr olunan hisselerden cem'ân on dört bin dört yüz yetmiş üç buçuk cedîd eşrefî altun noksan terettüb etmekle Haremeyn-i

Şerefeyn ahâlîsinden cenâb-ı hilâf-me'âbıma isticlâb-ı du'â-yı haber için meblağ-ı mezbûr selefin Hüseyin Paşa'nın ibtida tahsîl olunan üç seneden ifrâz ve me'mûr ol (boşluk) teslim ve Haremeyn-i muhteremeyn tarafına irsâl ve inşâllahü te'âlâ mahalline vusûlünden Haremeyn-i Şerefeyn defterlerine nazar olunub her birinin mu'ayyen olan hisselerinde noksan aldıkları her ne ise hakk ve 'adl üzere nokanları tekmîl ve ashâbına teslim olunmak üzere bi'l-fi'il defterdârım olan iftirhârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir el-Hâc Mustafa dâme uluvvihi i'lâm eylediğin pâye serîr makrun ve mîr-i hüsrevâneme 'arz ve telhîs olunmağla sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mûcebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Ferman-ı âlî-kadrim mûcebince amel olunub icrâsına ihtimâm eylesin deyu 'unvânı hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn sâdır olmuşdur.

194/684 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin seninle rüşd ü serâd ile kifayet-i ahvâl-i bilâd-i ehliden ve istihkâmın i'ttihâd-ı hümâyûnum olduğundan mâ'adâ vilâyet-i Mısriye'nin müş'âyir ve kavânîn ve resm ve ebniyye-i vukûf ve şu'urun olub bu husûsun ahsen-i vechle me'mûresinden me'mûl olmağla cem'î ahvâlde dikkat ve ihtimâm üzere hareket bâ-husûs selefin Hüseyin Paşa vaktinde ol

İrsâliye hazinesini ve on senenin Ceyb-i hümâyûn hazinesini bir gün evvel ihrâc ve sen dahi uhdene lâzım gelen ceyb-i hümâyûnum hazinesini ve irsâliye hazinesini vakt-i zamanıyla tedârik ve tekmîl ve der-i devlet-i medârıma irsâl ve îsâl eyleyüb Haremeyn-i Şerifeyn ahâlîsinin ve kul tâ'ifesinin gılâlları ise lâzımü'l-ihtimâm olan umûrdan olmağla vakt ü zamanı geçürmeyub eğer Haremeyn-i muhteremeyn ahâlisine ve eğer kul tâ'ifesine müstehak oldukları gılâlların vaktiyle tevzî' ve taksîm ve mahallerine edâ ve teslim idüb senden me'mûre-i hümâyûnum olduğu üzere bu umûr ve husûsun cümlesinden mesâ'î cemîli vücûda getürmeğe bezl-i makdûr ve sa'y-ı mevfur eyleyüb hükmün müsteclib-i avâtıf-ı merdânem olur harekât-ı merziyye ve sîret-i pesendiyeye dikkat-i tâm eylemek bâbında fermân yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Fermân-ı âlî-şânım mûcebince amel oluna deyu 'unvânına hatt-ı hümâyûn sa'âdet-makrûn vârid olmuşdur.

194/685 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi Hakkında

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sâbıkân Mısır vâlisi olan selefîn Hüseyin Paşa'dan ve ba'zı mültezimin ve keşşâflardan tahsîli fermânım olan emvâl ve mahrûse-i Mısır'da mahalden su'âl olunub sıhhatî üzere der-i devlet-i medârıma 'arz olunacak yine emvâl-i Mısıriyeye müte'allık ba'zı emvâl için bundan akdem şeref-yâfte sudûr olan on beş kıt'a evâmir-i şerîfimin icrâsı mefhûm-ı münîfe ve selefîn ile beyninizde olan hesâb ve kitab kâ'ide ve kânûn-ı mısıriye üzere mîzân 'adl ve insâf ile cümle ma'rifetiyle görüb ahvâlinize nizâm ve nizama inkisâm verilmek için dergâh-ı mu'allâm kapucularım kethüdâsı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Kıllezâde Ali dâme mecdühü mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuş idi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin zikr olunan evâmir-i şerifemin ve mezâmîn-i münîfeleriyle mûmâ-ileyhin mübâşeretiyle âlâ eyyi-hâl bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem tenfiz ve icrâsına gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

194/686 Mekke ve Medine'ye Gönderilecek Surreler Hakkında

Mısır vâlisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Eşref-i bukâ' ve emîn-i bilâd ve ziyâ' olan Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin ifâza-ı merrât ve ie'imme hayrât fâyikatü'l-berekât ile dâimen terfiyye-i hâl ve tatmîn-i bâlleri lâzım-ı zimmet cihân-bânî ve vâcibe-i uhde-i harvânemden olmağla avâtıf-ı aliyye harvânemden Mısır hazinesinden bu sene Şam-ı Şerîf Surre emînine irsâl ve teslîm olunacak Haremeyn-i Şerifeyn ve Kudüs-i şerîf fukarâsının Surreleri olan altmış bin iki yüz yirmi sekiz altunun iş bu bin yüz on bir senesinde dahi irsâl-i ehemmi mühimmât ve ecl-i mesâ'î bâhrü'l-berekâtdan olub hâssa-ı mehterbaşı olan Ali zîde mecdühü mübâşir ta'yîn olunmağın imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere haremeyn-i şerifeyn ve Kudüs-i Şerîf fukarâsının ol-mikdâr surreleri hüccâc müslimîn Şam-ı şerîfden hareket etmezden mukaddem Şam-ı şerîfe irsâl ve surre emînine teslîm ve teslîmine hüccet ettirilmeyüb ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ile hücceti rikâb-ı hümâyûnuma irsâl olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

195/687 Mısır Gelirlerinin Tahsili Hakkında

Mısır vâlisine hüküm ki

El-Hâc Derviş Mehmed ve el-Hâc İsmail el-kamerî zîde kadrehümâ Südde-i

sa'âdetime gelüb bundan akdem Mısır câyizesi için kalyonlar mevâcibine Mısır kapukethüdâsı Ali zîde mecdühünün temessükleriyle mezkûr el-Hâc İsmail el-kamerînin iki bin dört yüz seksen guruşdan dört yüz guruş merâsimesi aşağı varılıb iki bin seksen guruşa ve el-Hâc Derviş'in altı bin sekiz yüz dört guruşdan bin iki yüz kırk sekiz guruş merâsimesi aşağı varılıb beş bin beş yüz elli altı guruş ki bu mecmû'nun merâsimesinden mâ'adâ yedi bin altı yüz otuz altı guruş dergâh-ı mu'allâm kapuçuları kethüdâsı Kulelizâde Ali dâme mecdühü tahsîli için verilen deftere dâhil olmağla meblağ-ı mezbûr Mısır'da olan vekilleri hüccet ve İbrahim'e teslim olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

195/688 Hac Kfilesinin Güvenliği

Şam'ın Yerlü Kulu ağası Hacı Ali zîde mecdühüye hüküm ki

Hac amîkde ziyâret-i beyt-i atîk için gelen hüccâc zevâyü'l-ibtihâcın kemâl-i itminân ve emn ü emân ile iyâb ve zehâblarından takayyüd ve ihtimâm ehemmi-i mehâmından olmağla sen ki mûmâ-ileyhsin iş bu sene-i mübârekeke Şam-i şerîfin mu'tâd üzere münâvebe tarîkiyle muhâfaza-ı hüccâc için ta'yîn olunageln yerlü yeniçerilerinden dört yüz neferi ile sen me'mûr ve ta'yîn olunmuşundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde fermânım olduğu üzere hüccâc-ı müslimînin muhâfazası için tarîk-i hacc dört yüz neferden noksan itmeyüb ve içlerinden birisi deveci ve kiracı olmayub ve bedel göndermeyüb bi'n-nefs mükemmel ve müsellemlerle besatlarıyla gitmek üzere tenbîh ve tekîd ve âlâ eyyi-hâl vech-i meşrûh üzere müsellemler ve müretteb dört yüz neferi techîz ve i'râd ve mevsim-i hac irişmezden mukaddem hazırûndanda ve vakt-i zamanıyla binek alub emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Rumeli Beglerbegisipâyesiyle Gad ve Talmus ve lekve sancaklarına mutasarrıf olub Şam-ı mîr-i hâcî olan Mehmed Paşa dâmen mu'âliyenin re'y-i savâbdidi üzere Mekke-i mükerreremeye varub gelince tarîk-i hac-ı şamiye-i hüccâc-ı müslîmin aminen ve sâlimen muhâfaza idenlerin iyâb ve zehâblarından gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eylesin şöyle ki ba'de'l-yevm fermânım olduğu üzere ta'yîn olunanlar kiracı ve deveci olub veyâhûd bedel gönderüb me'mûr oldukları hizmet-i mevcûd bulunanların devamları ahire tevcih olunur ve sen dahi mes'ûl olursun bu emr-i hatîrde ona göre basîret ve intibâh ile hareket eylesin deyu yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

195/689 Beypazarı Nahiyesinde Eşkîyalık Hareketleri

Anadolu vâlisine ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Kıdvetü'n nünvad ve'l müşrin Beybazarı kazâsından nâyibü'ş-şer' olan Ahmed zîde ilmühü Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Beybazarı Hâssa voyvadası olan İbrahim zîde kadrühü meclis-i şer'e varub havâs-ı mezbûr mahallâtından Börk kazâsı ahâlîsinin üzerlerine edâsı lâzım gelen mal-ı mîrîleri cem' ve tahsîl eylemek üzere iken Musa ve yine kazâ-ı mezbûra tâbi' Hassalar nâm karyeden hatab ve bestan ve Ömerler nâm karyeden Kara Mehmed ve Kemelli nâm karyeden Deli Musa nâm kimesneler cemi'yet başı olub hevâlarına tâbi' yüz elli nefer tüfenk-endâzı başlarına cem' ve bin yüz senesinde voyvada-ı mûmâ-ileyhin üzerlerine gelüb mal-ı mîrîden tahsîl olmağla on iki kese akçe vesâyir mevcûd olan eşyâsı dahi ahz ve gâret eylediklerinden gayri hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayr-i hakk kaza-ı mezbûr kâdısını kurşun ile urub katl ve voyvada-yı mûmâ-ileyhin dahi iki nefer ademi ile iki re's atıda mecrûha etmeleriyle ziyâde te'addî ve fesâd etmeleriyle ol-bâbda hükm-i hümâyûnum verilemek ricâsına vâki' hayra el-hâsılı Harsen ve Türkan ... kazâsının ahâlîsi muhzır eyledikleri ecilden sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin bâlâda mestûrî'l-isim olanlar bi-eyyi-hâl ahz ve habs olunub şer'ân üzerlerine te'bîr ve zâhir olan mevâd sicil ve hüccet ve der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm ve mezbûrlar habsden itlâk olunub haklarında ne vechle fermân sâdır olur ise mûcibiyle amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

196/690 Mısır Valisinin Eksik Ölçüde Altın Kesme İsteği

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Senki vezir-i müşârün-ileyhsin Mısır Kahire'de altun ve sîm behâdan olmağla Asitâne-i sa'adetimde kat' olunduğu üzere sikke-i hümâyûnun i'mâli el vermedüğünden Mısır Darbhâlâesinde bulunan külçe altun kat' olunmayub darbhane battal olmağla fermân-ı hümâyûnum tasrîh olunan ayarında altunun bir kîrât noksan ile ve para dahi altmış beş dirhem hâlis sîme otuz beş dirhem ayâr kıymeti ile her bin para iki yüz yirmi mısırî dirhem olmak üzere kat' etmeleri için izin ve ruhsat talebinde olduklarını i'lâm etmişsin Han-ı Asitâne-i sa'adetim darbhanesinde kat' olunan eşrefî altunun her yüz danesi yüz on dirhem rûmî olmak üzere yüz altı dirhem halis altun dört dirhem rûmî ayar sîm olunub kat' olunur ve Mısır darbhanesinde vech-i meşrûh üzere kat' olunmak için bundan akdem fermân olub ve kendümde Asitâne-i sa'adetim darbhâlâesinde kat' olunan paranın dahi her bin danesi iki yüz yirmi dirhem ve yetmiş ayarı olmak üzere olmağla Mısır dahi kat' olunan paranın vezn ü ayarı Asitâne ile müttehid ve müsâvî olub kat'-ı muğâyereti olmamak üzere yetmiş ayarı her bin para iki yüz yirmi dirhem rûmî olmak üzere mukaddemâ emr-i şerifim irsâl olunduğu başmuhasebede mukayyed ve zaman olan i'lâmını müsâ'ade olmasına Asitâne-i sa'adetde kat'

olunan altun ve paranın mugâyiri olub ve sikke-i hümâyûnun mukaddemâ cehelenin ittifâkıyla verilen nizâmının muhtel ve müşevviş olmasına bâ'is olub ve sikke-i hümâyûnum umûru Devlet-i Aliyye'nin a'zam-ı umûrunda olmağla mukaddemâ verilen nizâm mahal-i hareket olunmamak üzere ihtimâm olunmasına lazım gelmekle hâlâ Asitâne-i Sa'âdetde kat' olunan gerek altun ve gerekse paranın vezn ü ayarı ile müttehid ve müsâvî olub kat'a bir habbe tefâvüt ve noksanı olmamak şartıyla bi-eyyi hal-i dikkat ve ihtimâm ile bir hürte ifrâğ ve kat' itdirilüb han-ı i'lâmının üzerine on çift cedîd tuğralu altun sikkeleri darbhane-i amiremde yapıdırılıub havl ü irsâl olunmuşdur ve sâbıkân Mısır Vâlisi olan Hüseyin Paşa Medine-i Mısır darbhane-i nâzırı olan Kemal Yahudi nertami nezâretine sikke-i hümâyûnuma eyledüğü ihtimâmında mâ'adâ müşârün-ileyhin niçe eşyası ketm ü ihfâ idüb hâlâ-ı mahbûs olmağla ketm eyledüğü eşya zühûr eyledikde hallerine(?) itlâk olmayub sâ'ir malları olduğu emvâl-i eşyası dahi sikke-i hümâyûnuma eyledüğü ihâlâet ile ihzâr eyledüğü akçeden olmağla cümlesi mîrî için kabz olunmak üzere emr-i şerîfim verilmek bâbında iftiharü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'il başdefterdarım olan el-Hâc Mustafa dâme uluvvühü'ye i'lâm etmekle mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince amel olunmak için yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

196/691 Burdur Kazasında Eşkıyalık Hareketleri

Isparta kâdisına ve Hamid sancağı mütesellimine hüküm ki

Eyirme kazâsına tâbi' Beylerli nâm karyede sâkin iken maktûlen fevt olan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Ali Cavuş'un oğulları Südde-i Sa'adetim'e arzuhâl idüb Burdur kazâsı sâkinlerinden Kınalı oğlu Burhan Ağa dimekle ma'rûf şâkî bin yüz senesinde hevâste tâbi' oğlu Osman ve Doğancı Murad ve Doğancı Yakub ve Tatar Oğlu Süleyman ve Kara Süleyman ve Nasuh ve Yavec kazâsında Kavaklı Kara Hasan oğlu Osman ve Işıklar Yurdu karyesinde Devitya Mehmed ve Müstecâb oğlu Ömer ve Burdur kazâsında Devkire Taylan ve Nadlulu Gökçe ve Yörük tâyifesinden Kök Bektaş ve karındaşı ve oğlu ve mezbûr Bektaş yanında dört nefer İdris oğulları ve Bulut Beşe oğlu Yusuf ve Karaağaç kazâsı'na tâbi' Keseli Haş haş oğlu Hasan dört nefer ademî ile ve Sırmacık karyesinde Ekmekci Kel oğlu ve Kemer kazâsında Yaka karyesinde Savcı oğlu Mehmed Çavdar'da ve Beylerli karyesinde Çodin oğlu İskender ve Bıyıklı Satmış ve Bekir oğlu Kayın ve Hacı Mehmed'in karındaşı Kara Mustafa nâm şakîler ile gündüz ve gece babaları mezbûrun evini basub babaları mezbûru dört nefer garêmtiyle kast ve emvâl ve erzakda yağma ve gâret etmeleriyle bundan akdem mübâşir ma'rifetiyle icrâ-yı hakk olmak üzere emr-i şerîfim verilmişiken yolların bekleyüb emr-i şerîfimi yedlerinden atub icrâ-yı hakk olunmaduğun bildirüb hükm-i ricâ senki mevlânâ-yı

mûmâ-ileyh ve mütesellim-i mezkûrsun mezbûr şakîleri bâ-tescîl ahz ü habs ve üzerlerine şer‘le sâbit ve zâhir olan mevâd sicil ve hüccet olunduktan sonra der-i devlet-i medârıma arz ve i‘lâm eylemelerin bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

197/692 Mısır’da Vakıf Hakkında

Mekke-i Mükerrime kâdısına hüküm ki

Emîr-i Mekke-i Mükerrime Şerîfe Saad bin Zir mektûb gönderüb eşref-i bukâ‘i(?) bilâd olan Mekke-i Mükerrime şerefhâ ettidiğinden yevm-i ihfâdda Mısır mîrhacı olanlara mahsûs menzil var iken Mısır mîrhacı olanlar Behram Ağa dimekle ma‘rûf medrese-yi hilafe şartı vakıf kilar ittihâz etmeleriyle medrese-i mezkûre harabe yüz tutub vakf-ı özr olmağın Mısır mîrhacı olanlar medrese-i mezkûreye nüzûl ve kilar ittihâz etmeyüb men‘ olmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına arz itmeğın vech-i meşrûh üzere men‘ olunmak bâbından fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

197/693 Beypazarı’nda Eşkîyalık Hareketleri

Anadolu vezirine hüküm ki

Beypazarı kurbünde Arab Bölükbaşı nâm şakî hevâste tâbi‘ on kadar şakîler ile kâryân urub emvâl ve eşyaların nehb ü gâret ve mürûr ve ubûr iden ebnâ-yı sebîlin yollarına inüb mazzaratda hali olduğı mesmû‘-ı hümâyûnum olmağla senki vezir-i müşârün-ileyhsin mezbûr Arab Bölükbaşısı rüfekâsıyla pâ-yı hâl ahz ve habs ve üzerlerine şer‘an sâbit ve zâhir olan mevâd sicil ve hüccet olub hüccetleri der-i devlet- i medârıma irsâl ve mezbûrlar habsden itlâk olunmayub bundan sonra ne vechle haklarında fermân-ı şerîfe sâdır olur ise mûcibi icrâ olunmak üzere yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

197/694 Kengırı Kazasında Eşkîyalık Hareketleri

Sivas beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlehüye ve Kengırı ve kadılarına hüküm ki

Senki Kengırı Kadısı müdür nâyibi mezkûrsun mektûb gönderüb Kengırı

kazasında vâki‘ ulemâ ve sulehâ ve a‘yân ve eşrâf ve re‘âya fukarâsı meclis-i şer‘a varub evveli ekrâd tâyifesinden İnçe Osman ve Çürük(?) Arslan ve Kara Mustafa ve Ali Koca ve Beyzâde ve diğeri Kara Mustafa ve Hantan Yusuf oğulları vesâ’ir refiklerinin yoluna gelince kazâ-ı mezbûr mutasarrıfa ve mütesellime asla ve kat‘â yurtları ve mürûr ve ‘ubûrları yoğuken üç dört seneden berü ba‘zıları gelüb kazâları civârında Durağan ve Zeytün ve Baфра

Kazâları toprağından ve Kızılırmak kurbünde yurtlar ittihâz idinüb kazâ-ı mezbûre ahâlîlerinin davarları nehb ü gâret eylediklerinde mâ'adâ feryadı ebnâ-yı sebîline yollarına inüb katl-i nüfûs üzere olub ve bin yüz on bir senesinde dahi Samsun kazâsında Şahî Osman Paşa'nın İsmail nâm kimesne Asitâne-i sa'âdetime gelür iken Durağan kazâsında vâki' Sarıçam nâm mahalde yoluna inüb cümle emvâl ve erzâkda gâret eylediklerinden gayrî beş nefer ademiyle mezbûru bi-gayr-i hakkın katl ve bunun emsâli zulm ve ta'addî fesâdlarının nihâyeti olmadığın bildirüb ol-bâbda hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına vâki' hâli bi'l-iltimâsıyla arz eylediğin ecilden senki mîr-i mîran mûmâ-ileyhve kadılar ve mütesellim-i mezbûrsun mezbûr eşyikâlar bâ-yı hal ahz ü habs olunub şer'le üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâd silcil ve hüccet ve keyfiyetleri sıhhati üzere der-i devlet-medârıma arz ve i'lâm olunan merkûmlar fermân-ı mezbûr oldukça itlâk olmamak emrim olmuştur deyü yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

198/695 Hüseyin Paşa'nın Hesabının Görülmesi

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mektûbun ve Mısır Kâdısının imza ve hatemiyle mûmzâ ve mahtûm kâ'imen ve ümerâ-ı Mısır ve Yedi ocak ağaları ve Başçavuşları vesâ'ir ihtiyarlarının muhızrları ile mashûben gelüb bi'l-cümle manzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnum olub hülâsaten mefhûmu sen Mısır'a dâhil ve selefin Hüseyin Paşa ile iki senelik hesâbın hakk ve 'adl üzere sürmek için Mısır aklâmından sıhhatî üzere defterleri ihrâc olunduk da bin yüz on senesi irsâliye hazînesinden kalyonlara havâle olunan akçenin edâsına ve Hazine-i Âmireme irsâl olunacak Hazine-i hümâyûnum tekmîline ve kol mevâcibine ve sene-i mezbûrede vilâyet-i masrafî tetmîmine iki yüz kese mısırî mikdârı zimmeti ve bundan mâ'adâ iki sene de kul tâyifesinin müstehak olub edâsı lâzım gelen terakkublarına on üç bin akçe ve valiler salyânesindendir deyu hazine-i mısır yevmiyesinden itlâf ve izâ'a eyleğidi iki bin altı yüz bir akçe ki mecmû' on beş bin altı yüz akçe terakkî deyni zühûr etmekle Mısır kâdısı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mîr-i hâcî sâbık İbrahim dâme izzühü ve yedi ocak halkının birer ihtiyârları varub defteri kendü müvâcelerinde kırâ'at olunduk da bi'l-cümle mâtde be-mâtde mukırr u mu'terif olub ancak nehâmında her ne olur ise cümle harc ve sarf eyledim deyu masrûfunun ez'âfiyla muhterî' bir deftere ibrâzıyla bir nesnem yokdur deyu acz ü iflâs izhâr ve kat'î cevâb verdikde kendüye mahsûs üzere irâdının defter olanları bi-hasebü'l-iktizâ kaleminden ihrâc ve defteri olub adî olunaları dahi yeden bir kendüye teslîm idenlerden sıhhatî üzere istifsâr olunmağın iki sene de üç bin kese mısırî ibrâdı olduğu aşikâr ve sıran ve cihâren cümlelerin ma'lûm olub bu sûretde iki bin kese akçe sarf ve harc eyledüğün halde bin kese akçe ketm ve

ihfâ eyledüğün mütehakkak oub hazine-i âmirenin ta'tîl ve te'hîrine ve kul tâ'ifesinin müstehak oldukları terakkîlerinin ihtilâl ve ihtilâfa bâ'is olduğu i'lâm olunmağın mü'eddi eylemek zimmetinde zühûr eden bu kadar akçe bi-eyyi-hâl tahsîl ve mâdde ve be-mâdde yerlü yerine edâ ve tekmîl olunmağla muhâsebât-ı hazâyin-i mısıriye ve emvâl-i gılâl-ı haremeyn ve terakkiyâtlarını tashîh ve tanzîmi akdem-i umûr-u mühimmeden olmağla bi-eyyi-vechinkân emvâl ve bekâyâsını tahsîl ve zimmetinde zühûr eden emvâl ve terakkiyât ve gılâl-ı istîfâ olunması senin uhde-i ihtimâmına tefvîz ve husûs-ı mezbûr için hassâ silahşörlerinden (boşluk) zîde mecdühü mübâşir ta'yîn olunmağla imdi bu mevâdın her ne tarîkle mümken olur ise husûlü bi'l-cümle nizâm-ı ahvâl vilâyet-i Mısıriye ve kavâm-ı kavânîn-i kadîme müteretteb olub bu bâbda kemâl-i ihtimâm ile cedd ü ikdâm ehemm ve elzem olmağla vâli-i sâbık mûmâ-ileyhin zimmetinde olan bekâyâsını tahsîl ve ketm ve ihfâ eyledüğün emvâl nerede ise buldurub eğer kalyonlar mevâcibi ve hazine tekmîli ve kul mevâcibi ve vilâyet masârifi tetmîmi ve kul terakkiyâtı ve vâliler sâlyânesi ve iki sene tüccara olan düyûn ve anbar-ı âmîreye dâ'ir gılâl muhâsebâtı dahi henüz görülmemekle anda dahi defâtir-i mısıriye ve kavânîn-i kadîme mücebince zimmetinde her ne zühûr ider ise gönderüb ve etbâ' ve eşyâ'nın zühûr eden emvâlinde ve ba'zı mültezimîn zimmetlerinde kalmış bekâyâlarından âlâ-eyyi-hâl tahsîl ve bu düyûndan ve kûsur ve kusuru tetmîm ve tekmîl ile vilâyet-i Mısri'ye muhâsebâtını bu ihtilâf ve ihtilâlden tathîre kemâl-i mertebe-i ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında hatt-ı hümayîn şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

199/696 Mısır'dan Mekke ve Medine'ye Giden Zahire Hakkında

Mısır vâlisi vezir el-Hâc Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Mısır-ı Kahire'den Haremeyn-i Şerifeyn ahâlîsine beher sene mu'tâdü'l-isâl olan kır bir bin erdeb hintanın Süveys İskelesinden bender-i cidde'ye nakli için hâlâ mevcûd olan yedi kıt'a mîrî sefinelerin ancak yirmi beş bin erdeb cümle olb ve sene de iki bin erdeb mikdârı dahi navlu ile melâki sefinlerin tahmîl ve bu vech üzere ancak yirmi yedi bin erdeb gılâlin nakli ve irsâli mümkün olmağla senede on dört bin erdeb hintanın tenb oluklarından nakli mümkün olmayub sükkân-ı haremeyn-i muhteremeynin zarûretlerinden bâ'is olmağın refâh-ı hallariyçün beher sene müstehak oldukları hintanın tamamıyla nakli hâlâ mevcûd olan yedi kıt'a mîrî sefinelerden mâ'adâ beş bin erdeb tahmîli olunur üç kıt'a sefine icâdına muhtâc ve iştirâ olunması için hindi sefineler tefahhus olunduk da bulunmadüğün haber vermeleriyle bi'z-zarûret Süveys İskelesinden müceddeden mesâri sefineler inşâ ve iktizâ itmekle bu vechle beş bin erdeb gılâl alur metin ve

müstahkem inşâ olunmak lâzım geldiğın ehl-i sadetimde istimrar tahmîni ile her bir kıt'ası ellişer mısırî keseye ancak olr deyu mukaddemâ sefe binâ edenler ihtiyacıyla defter verüb lakin tarafından kemâl-i mertebe sa'y ve ihtimâ ve cedd ü ikdâm ile kırkar kese vefâ etmeyüb kırkbeşer keseye olduğı hâlde Hindi seffneler nakliyyeye kâyim ve ziyâde müstahkem olmak üzere inşâsı melhûz olmakla zıkr olunan seffnelere lâzım gelen keraste ve demir ve kendir ve zift Âsitâne-i Sa'âdetimden inayet ricasına ve mîr-i kalyonlar veyâhûd tüccar seffnelerinden navl ile tahmîl ve irsâl olunur ise beher seffine onar kese noksan ile vücûda gelmesi mukarrerdir deyu lâzım gelen masrafı mahrûse-i Mısır'ın yüz on bir irsâliyesi hazinesinden havâle olunmak üzere cemi' ricâsına 'arz eyledüğün pâye-i serîr-i ilâm ve telhîs olunduk da müsâ'ade-i hümâyûnum olub ve mühimmât-ı mezkûrenin kapudanım olan vezirim el-Hâc Hüsin Paşa edâmllehü te'âlâ iclâlehünün tahmînleri mücebince Âsitâne-i sa'âdetimden irsâl olunmak üzere tedârik-i şürû' olmağla imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin emr-i şerîfim mücebince zıkr olunan üç kıt'a seffnelerin masârıfı sene-i merkûme irsâliyesi hazinesine mahsûb olmak üzere ol tarafda görülecek mühimmâtı dahi tedârik ve vaktiyle inşâsına mübâşeret ve inşâllahü te'âlâ yüz on bir senesi gılâlî vaktine değin tekâmîl ve tetmîm ve cem'ü'l idvetiyle hazır ve müheyyâ olmak üzere sa'y ve dikkat ve eğer metânet ve istihkâmı bâbında ve eğer masârif husûsunda ihtimâm-ı tâm eyleyüb 'arz ve i'lâmından ziyâde masrafa muhtâc olub ve sefâyîn-i hindiyeye mümâsil-i kavî ve müstahkem seffneler inşâsıyla mesâ'iyye-i hamiyetle ve hayra götürmeğe ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

199/697 Doğu Anadolu'da Eşkîyalık Hareketleri

Van vâlisi vezir Osman Paşa'ya ve Hakkari hâkimi İbrahim ve Servi sancağıbegi (boşluk) ve Hazzo(?) sancağı mütesellimine hüküm ki

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech ocaklık Zerifi ve Tatar sancaklarıbegi olan Cihanşâh dâme izzühü Südde-i Sa'âdetime 'arzihâl idüb hâlâ Bitlis Hâkimi olan Mehmed Said'in karındaşı Mehmed Halef kendü halinde olmayub hevâsına tâbi' dört ... ekrâd eşkiyâsıyla bir gece gelüb Zerifi Kal'asına dolub niçe dürlü fesâd ve şekâvet eyledükde gayri kethüdâsı Mehmed nâm kimesneyi katl ve emvâl ve erzakların nehb ve ğâret ve kal'a-ı mezbûreyi tağlîben zabt idüb te'addî ve fesâd etmekle mezkûr Mehmed Halef kal'a-ı mezbûreden ihrâc ve kal'a-ı merkûmu kendüye zabt itdirilüb te'addisi men' ü def' olunmak üzere bundan akdem birkaç def'a o emr-i şerîfem virilmişken itâ'at-ı şer'-i şerîf ve inkiyâd-ı emr-i metîn etmemekle icrâ-yı hakk olduğun bildirüb dört beş yüz ekrad hükmi-i hümâyûnum ricâ ve

vech-i meşrûh üzere mezkûr Mehmed Halef kal‘-ı merkûmede tahassun idüb itâ‘at-ı emr-i şerîfim itmedüğün sâbıkân Van vâlisin olan Ali Paşa ve Van Kâdısı ‘arz etmeleriyle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin ve siz ki mûmâ-ileyhim siz mezkûr Mehmed Halef kal‘a-ı merkûmede âlâ eyyi-hâl ikdâm ve mucebi şeri icrâ ve kal‘a-ı merkûmeyi mûmâ-ileyh Cihanşah’a zabt itdirüb vâki hayra sıhhati üzere Âsitâne-i Sa‘âdetime ‘arz ve i‘lâm eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

199/698 Kolori Adası’ndaki Kilisenin Tamiri

Atina kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi‘ Kolori Adasının ruhbanları gelüb ada-yı mezbûrede vâki‘ feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisenin mürûr-ı eyyâm ile kapusu çöküb ve ba‘zı yerleri ve keşiş sakın olduğu kadîmi odalar harabe-müşrif olduğun bildürüb ma‘rifet-i şer‘le keşf ve hüccet olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğün şer‘le keşf oluna deyu yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

199/699 Bir sûreti dahi Yenişehir Fenar kazâsı’na tâbi‘ Aslanta nâm karyede vâki‘ manastır için yazılmışdır. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

200/700 İstanbulda Yaşamak İçin İzin Alınması Hakkında

Bi‘l-fi‘il dergâh-ı mu‘allam yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa dâme ulüvvühüye ve Hâssa-ı Bostancıbaşı’ya hüküm ki

İftihârü‘l-ümerâi’n-‘nızâmü‘l-... tevekkelü hayra(?) ... ırâkiye-i bi‘l-hayr Südde-i Sa‘âdete ‘arzhâl idüb kendünün ve yanında olan ademelerinin kefâfet-i nefisleriyçün İstanbul’a karîb iskele ve yalılardan bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere akçesiyle iştirâ eyledüğün yalnız üç bin müddi hamrın evine nakline ruhsat olduk da emr-i şerîfim ricâ ittiğün ihtâ‘-ı kaydına mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh emr-i şerîf verile geldiği mestûr ve mukayyed bulunmasın vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuşdur. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

200/701 Kalebend İtlakı

Kıbrıs’da vâki‘ Magosa Kal‘ası dizdârına hüküm ki

Bundan akdem Şaban Bölükbaşı ve Saraç oğlu Mehmed ve Kara Mehmed oğlu Süleyman ve Mehmed Sipâhi ve dimekle ma‘rûf kimesneler şekâvet üzere olub dâ‘imâ harbe

vesâ'ir emvâl-i mîrî tahsiline mâni' olurlar deyu bundan akdem kal'a-ı merkûmede kal'a-bend olunmaları fermânım olmuş idi hâlâ mezkûr Şa'ban'ın oğlu mezbûrlar için ıslâh-ı nefis eylediklerin istid'â-yı inâyet ricâsına ihtbâr ve firsad mîrî tahsildârlara mürâca'at eylemeyub vesâ'ir vilâyet umûruna karışmayub kendü halinde evlerinde sâkin olmak üzerine itlâklarıyçün emr-i şerîfim verilmek bâbında iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'il başdefterdarım olan el-Hâc Mustafa dâme uluvvühü i'lâm etmeği vech-i meşrûh üzere itlâk olunmaları bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî Evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

200/702 Van'daki Eşkiyaların Cezalandırılması

Van valisi vezir Osman Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem def'-i fesâd mevâdı fermânım olan şakî-i bağı Bebe Süleyman etbâ' ve işyâ'ından ırmeyüb Van'a varub üç gün meks eyledüğün Van Mütesellimi mezbûru ahz ve kal'a-bend itmek murad eylediğin Van Kal'ası'nın sağ kol Ağası Ahmed ve Sol Kol Ağası Hüseyin ve Habbâze Mustafa şakî-i mezbûrun birer mikdâr kese akçelerin alub firâr ve gaybet itdirdükleri i'lâm olunmağla imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mezbûrlar şakî ve ehl-i fesâd olunmalarıyla ahâlilerin erbâb-ı istihkâkdan 'arz-ı teveccüh eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

200/703 Borca Karşılık Çiftlik Verilmesi Hakkında

Mısır vâlisine hüküm ki

Hasan Paşazâde Mustafa Beyin Edirne kurbünde mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir kıt'a çiftliğin bu tarafa bir Yahudi'ye deyni müsâbesinden hüccet-i şer' ile ferâğ idüb zabıtcıya varduk da çiftlik-i mezbûru mukaddemâ ehline dahi hüccet-i şer' ile bey' ve teslîm eyleyüb bu takdîrce mezbûr Yahudi'ye ferâğ-ı sahîh ve hüccet-i meşrû'eyleyüb küllî gadr olduğu zâhr olmağla mezbûr Mustafa kaydiye(?) ile Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr olamk üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Teclid olunmuştur Fi evasıt-ı R sene 1112.

200/704 İstanbul'daki Debbâghaneler Hakkında

Galata kâdisına hüküm ki

Şeyhü'l-islâm nezâretinde olan evkâfdan mahrûse-i Galata muzâfâtından kasaba-ı Tophane'de vâki' müteveffâ Kapudan Ali Paşa evkâfindan olan sekiz bâb debbâğhâne

debbâğlarından Hacı İbrahim ve Hacı Mehmed ve Ebubekir ve Hasan ve Hacı Himmet ve Hacı İsmail ve İbrahim ve Hüseyin ve Ahmed ve Mustafa vesâ'irleri gelüb mahrûse-i Galata sûrunun dâhilinde ve hâricinde vâki' selhanelere ve tophane ve garb kapusu ve saray önü ve Beşiktaş'da Sarıyer'e varınca vâki' olan Selhanelere ve Tophane'de dergâh-ı mu'allâm topcularına keçi ganem veregelen dükkanlarda zebh olunan koyun ve kuzu ve keçi ve sığır derilerin tophane debbâğhânlerinde debbâğ olunur yüz on altı sene mukaddem zikr olunan debbâğhânelerin mâlik olan müteveffâ Topçubaşı Hamza nâm kimesnenin nihânından alıgelüb ve ba'dehü zikr olunan debbâğhâneler birkaç sene hayra ve mu'attal kalmağla müteveffâ-yı mûmâ-ileyh kapudan Ali Paşa iştirâ ve müceddeden binâ ve ihyâ ve vakf eyledikten sonra mevâzi-i mezbûre selhanelerinde zebh olunan koyun ve kuzu ve keçi ve sığır derilerin Tophane debbâğları ele alub lakin Kasımpaşa'da debbâğları kadîme mugâyir bunla mu'ayyen olan ba'zı selhaneler ta'arruz itmekle mukaddemâ verilen o emr-i şerîfe ve hüccet-i şer'iyeye mûcebince amel olunmak için müceddeden cânib-i şer'de hüccet-i şer'iyeye verildiğün bildirüb taht-ı kazânda vâki' mevâzi'-i mezkûrede zebh olunan koyun ve kuzu ve keçi ve sığır derilerinde kadîmden verilegelen hisselerine müdâhele olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden hüccet-i şer'iyeye ve kadîmi üzere amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

201/705 Selanik Kadısının Yakalanması Hakkında

Âsitâne-i Sa'âdetimde Selanik'e varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erlerine hüküm ki

Selanik'in kâdısı Mevlânâ Mahmud zîde fezâ'ilühü her kanginizin taht-ı kazâsına varub dâhil olur ise bir mahfûz mahalle kondurub ve gider olduklarında yanına kifâyet mikdârda tüfenk-endâz âdemler koşub kemâl-i emn ve selâmet ile birbirinin îsâl ve salub mevki'inde îsâle kemâ yenbagî takayyud-ı tâm iyleyüb erhiraset tekâsül ve tehâvünden ve hilâf-ı şer' bu takrîb ile bir ferde zulüm ve te'addîden tevakkî olunmak bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

Liva-i Niğbolu humbaracı Ali karye-i Tarakcık ta'bi ... 6000.

Liva-i Paşa humbaracı Osman karye-i Karaca Ahmed Eşkin Hisar 17945.

Liva-i Paşa humbaracı Veli halıcılar ta'bi ... 3000.

Liva-i Paşa humbaracı Ahmed karye-i Kublalı ta'bi Kavala 8500.

Ze'ameti Ağrıboz benamı-musli humbaracı karye-i Dösye ta'bi Ardin ze'amet 24800.

201/706 Rumeliden Anadolu'ya Humbaracı Nakledilmesi Hakkında

Hüküm ki

Tımarlı humbaracıların ekserî Rumeli'nde tımar ve ze'âmetlerinde sâkin olub ihfâ eyledikde bu tarafda mevcûd humbaracı bulunmamağla lâzım olduk da mevcûd bulunmak için bâlâda tahrîr olunan beş nefer humbaracı gelüb Âsitâne-i Sa'âdetde münâvebe tarikiyle mülk itdirilmek lâzım ve mühim olmğla zikr olunan beş nefer humbaracılar münâvebe tarikiyle Âsitâne-i Sa'âdet'den mevcûd bulunmak üzer ta'yîn olunmak için humbaracıbaşı 'arzıyla bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm etmeğle i'lâmı mûcebince amel olunmak için Rumeli ve Özi ve Ağrıboz vâlilerine hitâben üç kıt'a emr-i şerîf yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

201/707 Humbaracı ve Lağımçıların Biran Evvel Yerlerine Gelmesi Hakkında

Rumeli vâlisine hüküm ki

Rumeli Eyâleti'nden Temaşvar ve Belgrad ve Boğdan Kal'alarına bundan akdem emr-i şerîf ile ta'yîn olunan humbaracı ve lağımçıların bir gün evvel mahall-i mezbûra irsâl ve mevcûd itdirilmek lâzım ve mühim olmağla mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere meks ve te'hîr itdirilmeyüb gönderilmek için emr-i şerîfim verilmek üzere bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'uluvvühü i'lâm etmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak üzere isticâlen yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

201/708 Resmo Nahiyesi'ndeki Kilisenin Tamiri İçin

Kazye(?) paşasına ve Resmo kâdısına hüküm ki

Resmo nâhiyesinde vâki' Değirmenlik toprağı dâhilinde Nepali havli dimekle ma'rûf manastır rahibleri gelüb feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan manastır-ı mezbûrun mürûr-ı eyyâm ile nizâm ve Mağrib cânibinden üç zirâ'a mikdârı binâsı ve kurbünde vâki' haramı iki odalarının sakfları münhedim olub ta'mîre muhtâc olmağla bundan akdem ma'rifet-i şer'-i keşf ve ta'mîr olunmak için cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virildüğün bildirüb hüccet-i şer'iyye mûcebince ta'mîre muhtac olan mahallerinin hâricden ahcâr ve eşcâr vaz' olunmamak üzere kendü ta'aruz ile mesâ'-ı şer' olduğu meremmiye vaz'-ı kadîmi üzere bilâ terfî velâ tevsî' ta'mîrine tehâvün olunmamak bâbında hüküm-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden hüccet-i şer'iyye mûcebince tehâvün olunmamak için yazılmışdır. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

201/709 Sürgün İtlakı

Antalya nâ'ibine hüküm ki

Mahmiye-i İstanbul'da Ermeni patriği Nemtazem(?) rahibi gelüb mahmiyye-i İstanbul'da Mud Manastır cemâ'atinden birüsü Kebertor ve Ciğerci Kestostor nâm zimmîler kendü hallerinde iken ba'zı ashâb ağrâzın hilâf-ı kavânîn bundan akdem emr-i şerifle kazâ-ı mezbûrede nefy ve iclâ olunmalarıyla itlâk olunmaları bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmek vech-i meşrûh üzere itlâk oluna deyu yazılmışdır. Fi evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

Fermân-ı âlî-kadrim mücebince amel oluna deyu 'unvânına Hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn sâdır olmuştur.

202/710 Mekke'deki Tamire Muhtaç Yerlerin Araştırılması Hakkında

Emir-i Mekke-i Mükerrreme Şerifi Sa'ad bin Zeyr dâme sa'dühüye ve sâbık (boşluk) kâdıları olub hâlâ Mekke-i Mükerrreme'de hâkimü'ş-şer' olan Mevlânâ Seyyid Ahmed edâmallahü te'âlâ fezâ'ilehü ve ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i Mükerrreme'de Şeyhü'l-haram olan Süleyman dâme ikbâlehü'ye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Haremeyn-i muhteremeyne müte'allık me'mûr olduğunun ta'mîrden ve ebniyyeden mâ'adâ ... ve mendahalehü kâne aminen olan belde-i mükerrremen geçen senelerde ta'mîr olunan sakfetinde levâzım-ı ihtimâm mürâ'ât olunmamağla esnâ-ı tekâttur-ı emtârdan kâmile-i neşf idüb ve mevki' kabûl-i hâcât ve mahall-i nüzûl-ı berekât-ı mütetâbi'ât olan makamda erba'anın dahi gereği sakfları ve üzerlerinde olan kurşunları ta'mîre muhtâc olduğun sâbık Mekke-i Mükerrreme kâdısı olan Alizâde Mehmed zîdet fezâ'ilühü ve Surre Emîni Mustafa zîde mecdühü ve sakâbaşlar inhâ ve i'lâm itmelerile zikr olunan emâkin-i müteberrikenin kemâfi'l-evvel ta'mîri akdem-i umûr-ı diniye ve etemm-i şe'âyir-i islâmiyeden olub sen ki sa'âdet-i dünya ve ahret olan bu hizmet-i hayr-ı hâtimen-i hayrû'l-mütekayyibin bir gün evvel itmâm ve ikmâline mebâderet-i aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla evvelâ keşf ve defteri der-sa'âdetime gönderülüb izn-i hümâyûnum ve fermân itâ'at makrûnum sudûruna tevakkuf ile bi emr-i hatîr te'hîre kalmamak için bu taraftan ber-vech-i tekmîn-i iktizâ eden masârifi hazine-i mısır'ın bin yüz on bir senesi irsâliyesinden atyeb ve asfâsından verilmek üzere ta'yîn ve havâle ve Mısır Vâlisi Vezirim Mehmed Paşa emr-i şerîfimle tenbih-i hümâyûn olub ve bu husûs meymenet-i nüsûs için İbrahim dâme mücdühü mübâşir ta'yîn olunmağla imdi emr-i şerîfim vusûlünde mahall-i envâr-ı tevfiik olan beyt-i atîkin ta'mîr-i zarûret binâsına mübâşeret-i mahcûr ve hâşâ

mel'abeye mûmâsla şer'ân mahzûr olmağla evâmirde ber-hoş tahrîr ve ol makâmın mütebârekesi siz ki emîr-i Mekke-i mûkerreme ve mevlânâ-yı müşârün-ileyhimsiz Mekke-i mûkerremenin sâdât ve eşrâfi dîn-i şerî'atın bâb-ı rahmet muktahadaları olan beni meşîye ve bi'l-cümle meşâhîr ve a'yân Mekke-i Mûkerreme ve mühendisîn-i sahîhi't-tahmîn vesâ'ir hazûru lâzım olanlar ve mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetiyle kemâl-i tesir ve itnân ile mu'ânet ve müşâdihe idüb fi'l-hakîka sakf-ı cemîl iyü ve sebilân-ı emtârdan intişâkının tahkîki ve ta'mîrinin terk ve ihmâlinden halel ve kadr nezareti(?) zâhir olur ise mübâşir-i mûmâ-ileyh bilâ te'hîr ta'mîrine mübâşeretde ve nef-i kadîmi üzere kemâl-i istihkâm eyler bir gün evvel itmâmında taküyyüd ve ihtimâm olunub vesâ'ir emâkin-i müteberrike ve makâmın mübâreke ta'mîrinde dahi gereğinin şerâyit-i ihtiyât-ı ri'âyet olundukdan sonra tagyîr ve tebdîl olunmamak üzere anların dahi ta'mîr ve binâsına takayyüd-i tâm ile ikdâm ve ihtimâm ve iktizâ eden umûr ve husûsat-ı mu'âvenet ve müzâheret ve keşf ve defterlerini Mısır Kahire tarafından der-sa'âdetim'e gönderilmek üzere irsâl olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

Fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim mücebince amel oluna deyu 'unvânına hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn sadır olmuşdur.

202/711 Ravza-i Mutahhara'nın Tamiri Hakkında

Sâbıkân Rumeli kâdılarının olub Medine-i Münevvere'de hâkimü'ş-şer' Mevlânâ Seyyid Osman edâmallahü te'âlâ fezâ'ilühü ve ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i Mûkerreme Şeyhü'l-harameyn olan Süleyman dâme ikbâlehüye ve Medine-i Münevvere'de Şeyhü'l-haram olan (boşluk) dâme uluvvühüye hüküm ki

Medine-i münevverede Ravza-ı mutahharada hazret-i resûl-i Ekrem sallallahü te'âlâ aleyhi ve sellemin bâlâsından olan kubbe-i şeref ihtidâ-yı felek i'tidânın üstü kurşun ve etekleri tâb tâb ta'bîr olunur siva olmağla mürûr-ı a'sâr ve ezmân ve seyelân-ı katarât-ı bârân ile sıvasının ekser mahalleri halel pezîr ve kurşunun dahi ba'zı yerleri rahnegir ve muhtâc-ı ta'mîr olub lakin tâb tâb ile kurşunun imtizâcı takassur olmağla bi'l-cümle kurşun ile libâsı sıyânet olub husûs-ı irtifâkım kadr-i vâlâsı fellek-i fers olan ravza-ı mutahhara-ı arş-ı asâtin ve câmi'i şeref sûri ve ma'nevi olan mescid-i nebevinin sakf-ı mübârekinde olan kirişlerden sen ki mîr-i mîran mûmâ-ileyhsin mukaddemâ keşf eyledüğün altmış iki kirişden hasırları dahi tekmiîle muhtâc olub ve harem-i muhterem-i nebevide olan minarelerden bir minare vaz' ağalarının zânûzede edeb oldukları sa'natının üzerinde olan hazne-i şerîfi sakifi ve câmi'i

kuran Osman bin Affan razîyallâhü te'âlâ anh hazretlerinin mihrâb-ı şeref-me'âbları üzerinde olan kubbe-i 'alâ rütbe dahi münşak olmağla ta'mîri iktizâ idüb ve ve karşusunda olan on iki kıt'a cam üzerinde münakkaş ve müneyyed famiken bundan akdem ta'mîr olundukda sade beyaz billur ile iktifâ olunmağla bu husûslara dahi vaz'-ı kadimine iktizâ olumak münâsib olduğun sâbıkân Mekke-i mükerreme kâdısı olan Lalizâde Mehmed zîdet fezâ'ilühü ve Surre emîni Mustafa zîde mecdühü ve sakabaşılar inhâ ve i'lâm itmeleriyle zikr olunan emâkin-i müteberrikenin kâfiyü'l-evvel çalınur ve ekmel-i ta'mîri memüyyir-i ta'mîri hidâyet-i mîrim olub ve evvelâ keşf ve tahrîr ve defteri der-i sa'âdetime gönderilüb izn-i hümâyûnum ve fermân-ı rızâ-makrûnum sudûru için bu emr-i hatîr te'hîre olmayub mübâşiretine mübâderet olmak üzere bu taraftan ber-vech-i tahmîn iktizâ eden masârıfı Hazine-i mısır'ın bin yüz on bir senesi irsâliyesinin ezkâ ve asfâsından verilmek üzere ta'yîn ve havâle ve iktizâ eden mısırî ve kubbe hasırları dahi mu'tâd-ı kadîm üzere Mısır tarafından irsâliyeçün Mısır ve Basra vezirim Mehmed Paşa'ya emr-i şerîfimle tenbih-i hümâyûnum olub ve bu husûs meymenet-i nusûs için İbrahim dâme mecdühü mübâşir ta'yîn olunmağın imdi emr-i şerîfim vusûlünde sen ki mevlâ-yı müşârün-ileyh ve Medine-i Münevvere Şeyhü'l-haramı mûmâ-ileyhsin sâdât ve eşrâf ve ebniye ve hutbâ ve meşâhir ve a'yân Medine-i Münevvere ve mühendisin-i sahîhi't-tahmîn vesâ'ir hazûru lâzım olanlar ile me'ân mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle olmakâmın müteberrikine varılıb ve ma'rifet-i şer'le keşf ve defter ve vech-i meşrûh üzere mübâşir mûmâ-ileyh zikr olunan emâkin-i müteberrikenin bilâ te'hîr ta'mîrine mübâşeretde ve bir gün evvel ikmâl ve itmâmında takayyüd ve ihtimâmında ve mu'avenet ve müzâheret ve keşf ve defterleri Mısır Kahire tarafında der-i devlet medârıma gönderilmek üzere ol cânibe irsâl olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn şevket- makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur buyuruldu. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

203/712 Mescid-i Şerif'in Tamiri Hakkında

Emîr-i Mekke-i Mükerreme Şerif Sa'd bin Zeyr dâme sa'dühü'ye ve Anadolu kâdiaskerliği pâyesiyle hâlâ Mekke-i mükerremede hâkimü'ş-şer' olan Mevlânâ Seyyid Ahmed ve ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlehüye hüküm ki

Eşref-i emâkin ve zâmin-i envâ'ı meyâmîn olan Mekke-i mükerreme zâdehallahü te'âlâ şerefen ve ta'ziminde beyt-i Hadice-i Kübra razîyallâhü anhâ ve ma'bed-i habîb-i hüda aleyhi efdalü'l-salât-i ve ezkâhâ mukâbilinde olan Mescid-i Şerîf rahmet-i ihtidânın sakf-ı asitâsı ve'sâir mahalleri ta'mire muhtâc olduğun sâbık-ı Mekke-i mükerreme kâdısı olan Lalizâde Mevlânâ Mehmed zîdet fezâ'ilühü ve Surre emîni Mustafa zîde mecdühü ve

Sakabaşlar inhâ ve i'lâm etmeleriyle zikr olunan beyt-i mükerrerem ve mescid-i muhterem rahmet-i tevânün ve hizmet-i ta'mîr ve termîm ve nef-i kadîmi üzere tevsîk ve tetmîmini sūddeil-mizan eklikete'l- mevzara nice alunur ise sabahate'l-hayrat ve'l-hasanet daru'l-'ali ve'l-'adat Valide Sultan dâmet ısmetühâ ve zâdet iffetühâ vesile-i sa'âdet ve zerîka-ı şerâfet-i dünya ve ahiret bilüb teyemmünen ve teberrüken atyeb ve asfâ-yı emvâllerinden ta'mîrini murâd etmeleriyle bu emr-i hatîrin evvelen keşf ve tahrîri ve izn-i hümâyûnuma tevakkuf ile te'hîri lâzım gelmemek için bu tarafda altı yüz altun tahmîn olunan ve Mekke-i mükerreme ve Medine-i münevverede ba'zı emkine-i mübâreke ve ebniyye-i müteberrike ta'mîrine me'mûr olan İbrahim dâme mecdühü bu husûs için dahi mübâşir ta'yîn olunmağla imdi emr-i şerîfim mücebince siz ki emir-i Mekke-i mükerreme ve mevlânâ-yı müşârün-ileyhümâ ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsiz Mekke-i mükerreminin sâdât ve eşrâfi ve bi'l-cümle meşâhîr ve a'yânı ve mühendisin-i sahîhi'l-tahmîn ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle keşf ve tahrîr olunduktan sonra bilâ te'hîr ta'mîrine mübâşeret ve nef-i kadîmi üzere bir gün evvel ikmâl ve itmâmına sa'y ü vakt olunan iktizâ iden umûr-ı husûsda mübâşir mûmâ-ileyhe mu'âvenet ve müzâheret ve keşf defterleri der-i devlet-i medârıma irsâl olunmak bâbında Hatt-ı Hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

203/713 Hırsızlık Suçu Hakkında

Haleb vâlisi vezir Hasan Paşa'ya ve Reküş kâdısına hüküm ki

Sen ki kâdısın Sūdde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Haseki Sultan dâme iffetühânın kazâ-ı tâbi' Dossabran nâm karyede vâki' mutasarrıf olduğı mülk çiftliğı havandan ... ile karye-i mezbûre ahalise meclis-i şer' varub karye-i mezbûrda sâkin Şatır oğlu Mehmed bin Hasan nâm kimesne kendü halinde olmayub hırsız ve haramzâde olmağla dâ'imâ fesâd ve şekâvetinden nâşî da'vâcısı zühûr ve ihzâr-ı şer' için taraf-ı şer'den mürâsele ile muhızır ta'yîn olunduk da itâ'at-ı şer' eyleyüb bunun emsâli şerr ve mazarratdan ehl-i Arab tâyifesi bunları takdîm itmekle perâkende ve perişân olmağla bâ'is olduğun bildirüb emr-i şerîfim verilmek ricâsına 'arz itmeğın sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin hilâf-ı şer'-i şerîf takdîmi men' olunub memnû' ve tenbih olur ise şer'le lâzım gelen cezâsı tertîb olmak için yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

Fermân-ı şerîfim mücebince amel oluna deyu 'unvânına hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn sâdır olmuştur.

204/714 Mekke'de Yapılan Tamirat Hakkında

İbrahim dâme mecdühüye hüküm ki

Emirü'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlehünün Haremeyn-i muhteremeynden me'mûr olduğu ta'mîrât ve ebniyyeden ma'âdâ ve mendahalehü kâne âminen fehvâsıyla mahzâr-ı şeref-i evfâ olan Beyt-i atık fa'izü'tevfikinin neşf-i emtârdan rahnedâr olan sakf-ı rıf'at-medârî ve mahall-i kabûl-i hâcât ve müster'î füyûzât-ı mütevâliyât olan makâmât-ı erba'nın dahi kendünün sakfları üzerinde olan kurşunları ve güzide-i ravza-ı mutahhara-ı rasûl-i Ekrem sallallahü te'âlâ ve selem hazretlerinin bâlâsından olan kubbe-i şerif ihtivâ-yı felek i'tilâsının üstü kurşun ve etekleri tâb tâb ta'bîr olunur sıva olmağla mürûr-i a'sâr ve ezmân ve seyelân-ı katarât-ı bârân ile sıvasında ekser mahalleri halel-pezîr ve kurşunda dahi ba'zı yerleri rahnegîr ve muhtâc-ı ta'mîr olub lakın tâb tâb ile kurşunun imtizâcî ve incâhî müte'assır olmağla bi'l-cümle kurşun ile olması istisvâb olunub lâsiyyemâ sümüvv kadar vâlâsı felek-i fers olan ravza-ı mutahhara-ı arş-ı lisanın ve câmi'î şeref mevrî ve ma'nevi üzere mescid-i nebevinin sakf-ı mübârekinden olan kirişlerden bundan akdem mîr-i mirân mûmâ-ileyhin keşf eylediği altmış iki kirişden ma'adâsının dahi ekserî fersûde ve pûside olmağla bi'l-iktizâ tecdîde ve ba'zı mahallerde mu'tâd olan hasır-ı mefrûşâtı dahi takas olunmak eğer mısırî ve eğer kubbe iktizâ eden hasırları dahi tekmîline muhtâc olub harem-i muhterem-i nebeviden olan minarelerden bir minare vaz'a ağlarının zânûzden edeb oldukları sa'natın üzerinde olan hazine-i zerrinenin sakfı ve Câmi'î Kuran Osman bin Osman radîallahü te'âlâ anh hazretlerinin mihrâb-ı iffet me'âbları üzerinde olan kubbe-i âlâ rûtbe münşak olmağla ta'mîr ve tevsîkî iktizâ idüb ve karşusunda olan on iki kıt'a cam fi'l-asl münakkaş ve mûneyyed-fam cem iken mukaddemâ ta'mîr olundukda sâde beyazbillur ile iktifâ olunmağla anda dahi tarh-i kadîmine iktizâ olunmak için vâsıl olduğu i'lâm ve inhâ olunmağla zikr olunan emâkin-i müteberrikiyenin ta'mîr ve termîmine mübâşeretde mübâderet aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağın ibtidâ-ı keşf ve tahrîr ve mücebince fermân-ı rızâ bünyânıma terakkî ile bu emr-i hatîrde tevakkuf ve te'hîr olmamak üzere amele ve mezdûrî ücreti ve kurşun ve kerâstesî vesâ'ir mühimmâtı behâsı için bu tarafda ber-vech-i tahmînen hesâb olunduk da yirmi bin dokuz yüz sikke hüsne iktizâ itmeğın meblağ-ı mezbûr Mısır Kahire'nin yüz on bir senesi irsâliyesinin atyeb ve asfâsından verilmek üzere ta'yîn ve havâle ve Mısır Vâlisi Vezirim Mehmed Paşa'ya emr-i şerîfemle tenbih-i hümâyûnum olub ve sen ki mûmâ-ileyhsin senden bu emr-i hatîrde sadakât ve istikâmet ile hizmet-i me'mûl-ı hümâyûnum olmağla husûs-ı mezbûr için ben dahi mübâşir ta'yîn olunmuşundur imdi meblağ-ı mezbûru

sene-i merkûme irsâliyesi malından olmak üzere vezir-i müşârün-ileyhin ahz ve kabz ve makbûzuna memhûr-ı temessük virdikden sonra inşallahü te'âlâ bir gün evvel mahall-i me'mûra varub ta'mîr ve binâsına me'mûr olduğun emkine-i mübârekenin keşf husûsunda basîret ve intibâh ve ile değın idüb amaleden beyt-i kerîmin bi-gayr-i zarûret binâsına mübâşeret mahbûr ve hâşâ mel'abeye mümâsla ile şer'ân mahzûr olmağla bu emirden ber-hoş tahrîri ve beyt-i atîkde olan mahallerin cenâb-i imâret-me'âb bi'l-fi'il emîr-i Mekke-i mûkerreme Şerifi Sa'd dâme sa'dühü ve Mekke-i mûkerremede hâkimü'ş-şer olan mevlâ-yı seyyid Ahmed edâmallahü te'âlâ fezâ'ilühü vesâ'ir hazuru lâzım olanlar ile ve Medine-i münevverede olan mahallerin dahi kabzû'l-meyazi sâbıkân rab' ile Kâdiaskeri olub hâlâ Medine-i münevverede hâkimü'ş-şer' olan Mevlânâ Seyyid Osman edâmallahü te'âlâ fezâ'ilühü ve bi'l-fi'il Şeyhü'l-harem olan (boşluk) dâme uluvvühü vesâ'ir hazûrun lâzım olanlar ile müşâhede ve mu'âyene olunan fi'l-hakîka sakf-ı fâ'iki'l-evsâfının reşf-i imtârdan intişâhının tahkîki ve terk ve ihmâline bir hâlel ve 'alel tatarruku müte'ayyin olur ise bilâ te'hir ta'mîrine mübâşeret ve eğer Mekke-i mûkerreme ve eğer Medine-i münevverede ta'mîrine me'mûr olduğun sâ'ir emken-i kezalik i'l-meyâmîni kemâl-i ihtimâm ile bir gün evvel ikmâl itmâm-ı mübâderet idüb ve keşf defterlerini Mısır Kahire tarafından der-i devlet-i medârıma irsâl eylesin ve eğer ba'zı tahmîn-i havâle olunan akçenin fazlası kalursa ba'de't-ta'mîr gerü Mısır'a götürüb ve yazıhazine eyleyüb kifâyet eylemeyüb dahi ziyâde masraf iktizâ eyledüğün sûretde Mısır vâlisi vezir müşârün-ileyhe 'arz ve i'lâm itmek üzere tenbîh-i hümâyûnum olmağın haber gönderüb nesîh-i kelâm-ı sadakât ve istikâmet ile hareket ve bu emr hayr-ı itmâmın bir vakf-ı merâm itmâmında kemâl-i mertebe dikkat ve bezl-i mes'a kudret eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

205/715 Mekke'deki Tamirat Hakkında

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i mûkerreme Şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlehünün Haremeyn-i muhteremeynden me'mûr olduğun ta'mîrât ve ebniyyeden ma'âdâ ve mendahalehü kâne âminen fehvâsı ile mazhar-ı şeref-i evfâ olan Beyt-i atîk fa'izü'l-tevfikinin neşf-i emtârdan rahnedâr olan sakf-ı rıf'at-medârî ve mahall-i kabûl-i hâcât ve müster'î füyûzât-ı mütevâliyât olan makâmât-ı erba'nın dahi sakfları üzerinde olan kurşunları ve güzide-i Medine-i münevvere âlâ sâkinihe'r-rıdvân ve't-tahiyyede ravza-ı mutahhara-ı rasûl-i Ekrem sallallahü te'âlâ aleyhi ve selem hazretlerinin bâlâsından olan kubbe-i şerif ihtivâ-yı felek i'tilâsının üstü kurşun ve etekleri tâb tâb ta'bîr olunur sıva

olmağla mürûr-i a'sâr ve ezmân ve seyelân-ı katarât-ı bârân ile sıvasında ekser mahalleri halel-pezîr ve kurşunun dahi ba'zı yerleri rahne-gîr ve muhtâc-ı ta'mîr olub lakin tâb tâb ile kurşunun imtizâcî ve incâhî müte'assır olmağla bi'l-cümle kurşun ile olması istisvâb olunub lâsiyyemâ sümûv kadar vâlâsı felek-i fers olan ravza-ı mutahhara-ı arş-ı lisânın ve câmi'î şeref sûrî ve ma'nevi olan mescid-i nebevinin sakf-ı mübârekinden olan kirişlerden bundan akdem mîr-i mirân mûmâ-ileyhin keşf eyledüğü altmış iki kirişden ma'adâsı ekserîyâ pûside ve fersûde olmağla bi'l-iktizâ tecdîde ve ba'zı mahallerde mu'tâd olan hasır-ı mefrûşâtı dahi takas olunmak eğer mısırî ve eğer kubbe iktizâ eden hasırları dahi tekmîli muhtâc olub harem-i muhterem-i nebeviden olan minarelerden bir minare vaz'a ağalarının zânûzden edeb oldukları sa'natın üzerinde olan hazine-i rezziyyenin sakfı ve Câmi'î Kuran Osman bin Osman radfâllahü te'âlâ anhü hazretlerinin mihrâb-ı iffet me'âbları üzerinde olan kubbe-i âlâ rütbe münşak olmağla ta'mîr ve tevsîkî iktizâ idüb ve karşusunda olan on iki kıt'a cam fi'l-asl münakkaş ve meneyyed fercam iken mukaddemâ ta'mîr olundukda sâde beyaz billur ile iktifâ olunmağla anda dahi tarh-ı kadîmine iktifâ olunmak için vâsıl olduğu i'lâm ve inhâ olunmağla zikr olunan emâkin-i müteberrikiyenin ta'mîr ve termîmine mübâşeretde mübâderet-i aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağın ibtidâ-ı keşf ve tahrîr ve mücebince fermân-ı rızâ bünyânıma terakkî ile bu emr-i hatîrde tevakkuf ve te'hîr olmamak üzere amele ve mezdûrî ücreti ve kurşun ve kerâstesî vesâ'ir mühimmâtı behâsı için bu tarafda ber-vech-i tahmîn hesab olunduk da yirmi bin dokuz yüz altun iktizâ itmeğın meblağ-ı mezbûr Mısır Kahire'nin yüz on bir senesi irsâliyesinin atyeb ve asfâsından verilmek üzere ta'yîn ve havâle olunmağla imdi sen ki vezir müşârün-ileyhsin meblağ-ı mezbûru bu husûs mütemeyyin nusûs mübâşir ta'yîn olunan (boşluk) zîde mecdühü vardığı gibi bi't-tamâm teslim ve yedinde teslimine numara alub hîn-i hesabda hesabına mahsûb olmak için iş bu emr-i şerifimin zühûruna hüccet itdirüb ez-nihâd kendüsünü Mısır'da tevfiğ eyleyüb bir gün mukaddem mahall-i me'mûra isâl eylesin ve zikr olunan ebniyye ve tamirâtın keşf defterinin yine Mısır Kahire tarafından der-i devlet-i medârıma irsâli fermânım olmağla inşâllahü te'âlâ mübâşir-i merkûm varub mahallinde ba'de'l-keşf defterin sana gönderdüğün tarafından Âsitâne-i sa'âditime irsâl ve ber-vech-i tahmîn havâle olunan akçeden ziyâde olur ise ba'de't-ta'mîr kebr ve tarafına gönderüb ve yazı hazine olunub ve eğer dahi ziyâde masraf olur ise yine tarafına i'lâm eylediğın meblağ-ı mezbûrdan mâ'adâ az deyu iktizâ eden akçe ne mikdâr olur ise yine irsâliye malına mahsûb olmak üzere bilâ tereddüd tarafından irsâl ve isâl eylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

205/716 Haksız ve Fazla Vergi Alınması Hakkında

Avlonya paşasına ve Mirzan kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi‘ Peşunçe(?) nâm karye ahâlîsi gelüb karye-i mezbûr sâkinlerinden Kara Yani nâm zimmî bunların nakliyeleri umûriye karuşub vâki‘ olan tekâlinden emr ve defterden ziyâde kendüsünden küllî akçe ile almağla bundan akdem dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Süleyman Çavuş mübâşeretiyile divân-ı dhümâyûnuma ihzârıyçün emr-i şerîfim verilmeğın ictinâ‘ itmekle tekrar emr-i şerîfimle muhasebesi görüldükde zimmetinde yedi yüz seksen guruş mikdârı sâbit ve zâhir olmağla ma‘rifet-i şer‘le tahsîl olunub Çukur Kara nam ba‘de’l-yevm karye-i mezbûrede sâkin olur ise mîrîye bin guruş nakdim olsun deyu ikrâr ve bunların yedlerine cânib-i şer‘de hüccet-i şer‘iyye verilmeğın hâlâ mezbûr Kara Mati tekrar karye-i mezbûra gelüb şer‘ân kendüden istirdâd olunan akçeyi bunlardan mülki ve te‘addiden hayra olmağla bundan akdem henüz Kara Mati karye-i mezbûreden nefy ve iclâ olunmak üzere emr-i şerîfim verilmeğın henüz mazmûtu icrâ olduğın bir tarikle zayıç olduğın bildirüb müceddeden hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden ahkâm-ı kaydına mürâca‘at olunduk da minvâl-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiğın mestûr ve mukayyed bulunmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve mevlâ-yı mezkûrsun vech-i meşrûh üzere amel oluna deyu yazılmışdır. Fî evâil-i B sene 1111 [23 Aralık 1699-1 Ocak 1700].

205/717 İmralı Köyündeki Kilisenin Tamiri

Edirne mollasına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr muzâfâtından Amade nâhiyesine tâbi‘ İmralı nâm karyenin Rum re‘âyâsı mülkünün karyelerin feth-i hâkânîden berü terk olunan Anatnaz Kilisesi mürûr-ı eyyâm ile harabe-müşrif olmağla keşf için yazılmışdır. Fî evâil-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

Fermân-ı âlîşânım mücebince amel oluna deyu ‘unvânına hatt-ı hümâyûn sâdir olmuşdur.

206/718 Mekke’de Tamire Muhtaç Yerler Hakkında

Emîr-i Mekke-i Mükerrreme Şerif Sa‘d bin Zeyr dâm sa‘dehüye ve Anadolu kâdiaskerliğı pâyesiyle Mekke-i Mükerrreme’de hâkimü’ş-şer‘ olan Mevlânâ Seyyid Ahmed edâmallüh te‘âlâ fezâ’ilühüye ve ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i Mükerrreme Şeyhü’l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlehüye hüküm ki

Eşref-i bilâd ve mü'eyyid-i 'ibâd hidâyet-i nihâd olan Mekke-i mükerreme zâdehâllahü te'âlâ şerefen ve futmada belîd-i erkâm ve belîd-i hayrazât münhedim olub ta'mîre muhtâc olduğun sâbıkân Mekke-i mükerreme kâdısı Mevlânâ Lalizâde Mehmed ve surre emini Mustafa zîde mecdühü ve sakabaşılar inhâ ve i'lâm itmeleriyle zikr olunan beleden-i mükere meynin hizmet-i ta'mîr ve tevassuk ve nesf-i kadîmi üzere termîm ve tensiki her düstûr-ı ekrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem nâzım-ı münâzımü'l-ümem vezir-i a'zâmım Hüseyin Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü vezâ'if-i iktidât vesile-i sa'âdet ve zerîfe-i şerâfet-i dünya ve ahret bilüb niymeten ve teberrüken atyeb ve ezkâ-yı emvâllerinden ta'mîrini murâd itmeleriyle evvelâ keşf ve tahrîri ve izn-i hümâyûnum tevakkuf ile te'hîri lâzım gelmemek için bir tarafda bin altı yüz altun tahmîn olunub Mekke-i mükerreme ve Medine-i Münevvere'de ba'zı emkine-i mübâreke ve ebniyye-i müteberrike ta'mîrine me'mûr olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim dâme mecdühü bu husûs için dahi mübâşir ta'yîn olunmağla imdi emr-i şerifem vüsûlünden siz ki Mekke-i mükerreme ve mevlâ-yı müşârün-ileyhimâ ve mîr-i mîrân mûmâ ileyhsiz Mekke-i Mükerreminin sadât ve eşrâfi ve bi'l-cümle müşâyîd ve a'yâmı ve mühendisîn-i sahihi't-tahmîn ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle keşf ve tahrîr olundukda meks bilâ te'hîr ta'mîrine mübâşeret ve nesf-i kadîmi üzere bir gün ikmâl ve itmâmına sa'y ve dikkat olunub iktizâ eden umûr ve husûsda mübâşir mûmâ-ileyh mu'âvenet ve müzâheret ve keşf defterleri der-i devlet-i medârıma irsâl olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı âlîşân sâdir olmuştur. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

206/719 Ravza-i Mutahhara'nın Tamiri

İbrahim dâme mecdühüye hüküm ki

Medine-i münevverede sümevv-i kadr vâlâsı felek-i fers olan ravza-ı mutahhara-ı arş-ı lisânın ve câmi'i şeref-i sûri ve ma'nevî olan Mescid-i Nebevi'nin sakf-ı fâyıkü'l-evsâfının üzerinde tâb tâb ta'bir olunur sıva olmağla mürûr-ı a'sâr ve ezmân ve seyelân-ı katarât-ı bârân ile ekser mahalleri rahnegir ve muhtâc-ı ta'mîr olmağla sen ki mûmâ-ileyhsin husûsu merkûm için sen me'mûr olub ve Mekke-i mükerreme'de olan ta'mîrâtdan mâ'adâsı takrîben on yedi bin altı yüz kırk dört buçuk şerefeyn altun tahmîn olunmağla eğer vefâ etmeyüb ziyâde iktizâ eder ise yine tarafına irsâl olunmak ve noksan ile olur ise fazlasın yaz bahtına eylemek üzere Mısır'mbin yüz on bir senesine irsâliyesi hazinesinden tekayyüd ve havâle olunub ve tâb tâb yerine umûmen kurşun olmak üzere senin vesâ'ir vukûfu olanların re'yleriyle istisvâb olunub ve ravza-ı mutahharada ve Mescid-i mübârekenin kubâbı binâ olunalı aher zaman olub ve senin mukaddemâ birkaç sene mücâveret takarrübüyle ol-emkine-i müteberrikenin ekser

mahalleri meşhûden ve her vechle vukûf ve şu'urun olmağla tâb tâb üzerine kurşun vaz' olunduğu hâlde ol sakf-ı şerîfin üstü toprak ve üzeri tâb tâb olmak takarrübüyle ihtimâldir ki kirişleri yokdur mu'alla-ı mütehammil olmayub lakin tâb tâb ile toprağı kaldırılıub mu'tâd üzere kurşun tavan tahtası üzerine düşündüğü sûrette menânet ve istihkâmı cihetiyle zarar-ı îrâs itmeyeceğin haber verdiğün ecilden bu emâkin fâyiz-i ihyâmının sükûf-ı meyâmin ve fevkî umûmen kurşun olmak üzere karardâde olub ve ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlehüyenin ta'mîrine me'mûr olduğu mevâzi'den tâb tâbları dahi kurşun olması iktizâ etmekle mîr-i mîrân mûmâ-ileyh bu vakte değin ne mahalden binâ etmiş ise bir zirâ' tecâvüz eyleyüb te'hîr ve inşâllahü te'âlâ sen varub ol-emkine-i müteberrikeye vusûlünden bi'l-ittifâk cümlenin münâsib gördükleri vech üzere kurşun ile tekmîline ihtimâm olunmak için emr-i şerîfim verilmek bâbında bi'l-fi'il baş defterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme uluvvühü i'lâm etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır. Fi evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

207/720 Ravza-i Mutahhara ve Mescid-i Nebevi'nin Tamiri İçin

Ber-vech-i arpalık Cidde sancağına mutasarrıf olub Mekke-i Mükerreme Şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlehüye hüküm ki

Medine-i münevverede sümüvv-i kadr vâlâsı felek-i fers olan ravza-ı mutahhara-ı arş-ı lisânın ve câmi'i şeref-i sûri ve ma'nevî olan Mescid-i Nebevi'nin sakf-ı fâyikü'l-avsâfının üzerinde tâb tâb ta'bir olunur siva olmağla mürûr-ı a'sâr ve ezmân ve seyelân-ı katarât-ı bârân ile ekser mahalleri rahnegir ve muhtâc-ı ta'mîr olmağla husûs-ı merkûm için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim dâme mecdühü mübâşir tayîn olunmuşdur lakin tâb tâb umûmen kurşun olmak üzere mûmâ-ileyh ve meşâyir-i vukûfu olanların re'yleriyle istisvâb olunub ve ravza-ı mutahharada ve Mescid-i mübârekenin kubâbı binâ olunalı aher zaman olmağla tâb tâb üzerinde kurşun vaz' olunduğu hâlde ol-sakf-ı şerîfin üstü toprak ve üzerinde tâb tâb olmak takrîbi ile ihtimâldir ki kirişleri yokdur takallüd-i mütehammil olmayub lakin tâb tâb ile toprağı dahi kaldırılıub mu'tâd üzere kurşun tavan tahtası üzerine düşündüğü sûrette menânet ve istihkâm ciheti ile zarar-ı îrâs itmeyeceğin haber alınub ve bu emâkin-i fâyiz-i ihyâmının sükûf-ı meyâmin ve fevkî umûmen kurşun olmak üzere karardâde olub ve sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin sen dahi ta'mîrine me'mûr olduğun mevâzi'den tâb tâbları kurşun olması iktizâ idüb ve sen henüz binâyaya mübâşeret etmeyüb levâzım ve mühimmâtı tedârkinden olduğun Mekke-i mükerreme zadehallahü teâlâ şerefen ve ta'men taraf-ı bahiri's-şerefeynden gelen mevsûk bih kimesneler haber vermeleriyle iş bu emr-i şerîfim der-i vakte

değın şürû' eylememiş isen tevakkuf eyleyüb mübâşeret iylediğın hâlde dahi ne mahale ve binâ eylemiş isen bir zirâ'-i tecâvüz eyleyüb hayr ve inşâllahü te'âlâ mûmâ-ileyh İbrahim dâme mecdühünün vüsûlünden bi'l-ittifâk cümleinin münâsib gördükleri vech üzere kurşun ile tekmline ihtimâm olunmak için emr-i şerîfim verilmek bâbında bi'l-fi' il başdefterdârım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekâbir el-Hâc Mustafa dâme uluvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fi evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

Ancak Hacı Eyyub oğlu Mustafa itlâkıyçün. Fî evâ'il-i B sene 112.

207/721 Denizli'de Eşkıyalık Hareketleri

Denizli ahâlisinden Hacı Nimetullah ile sâyirleri adem ve 'arzihâl gönderüb fahrü'l-muhadderât merhûme Kaya Sultan kızı Fatıma Hanım zidet iffetehanın mutasarrıfe olduğu Denizi havâmisinde sâkin Hacı Eyyub oğlu Mustafa ve şerîki Şehir kethüdâsı Hacı Ali nâm şakîler ehl-i fesâd ve gâret olduklarından mâ'adâ hâssa-ı mezbûrenin re'âyâsın dâ'imâ rencide ve voyvadasının dahi umûruna müdâhele idüb her vechle şekâvetleri zâhir olmağla bundan akdem üç dört def'a 'arz ve muhzır olunub mücebince nefy olunmalarıyçün emr-i şerîf ile mübâşir ta'yîn olunmalarıyla mezbûrların ahvâli ahide bulunduğın vardık da mezbûrlar gâh ihfâ ve gâh firâr idüb bu'du zaman yine zühûr idüb cevr ve eziyetlerinden re'âyâsı ta'ciz olunmalarıyla mezbûrların ahvâli ahide vilâyetden mahallinde tefîş ve tefahhus olunub sû-i halleri vâki' ise buldukları yerde ahz olunub kibir cezâresine nefy ve iclâ ve itlâklarına fermân-ı şerîfim sâdır olmadıkça itlâk ve ihrâc olunmamak üzere hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla ma'nûn emr-i şerîfim verildiğın bildirüb mücebince müceddeden hükm-i hümâyûnum ricâ etmeleriyle ahkâm-ı kaydiyye ve müraca'at olunduk da vech-i meşrû üzere emr- şerîfem verilmekle ve sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin mukaddemâ verilen emr-i şerîfim mücebince amel olunmak üzere yazılmışdır. Fi evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

207/722 Bursa'da Eşkıyalık ve Gasp

[boşluk] kâdısına hüküm ki

Bursa yenişehir kasabası ahalisinden gelüb Bursa sâkinlerinden olub mukaddemâ nefy ve iclâ olunan humbaracı oğlu Ali nâm kimesne hâlâ Bursa Yenişehir Kasâbasında yatılı olmağla tarafına hüccet virüb ve Atik nâm ve Eden nâm ve Mirase'den birer altun ve geçenlere yirmişer guruş alub bunun emsâli te'addisinin nihâyeti olduğın bildirüb ol-bâbda

hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden mezbûr şakî ve habîsü'n-nefs olmağla ahz ve habs ve iclâ olunub fîmâ-ba'd kazâ-ı mezbûrda niyabet hizmetinde istihkâm olunmamak emrim olmuşdur deyu yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

208/723 Timar Tevcihinde Usülsüzlük

Adana beglerbegisi Mehmed dâme ikbâlühüye hüküm ki

Adana eyâletinde vâki ba'zı kılâ'ın gök tımarlarına mutasarrıf olanlardan biri fevt oldukda hidmeti 'uhdesinden gelmekle Kadir oğulları ölenlerin tımarları ta'yîn üzere oğullarına verilmek lâzım iken kılâ' dizdarları ve arz ağaları ecnebiden ba'zı zirâ't re'âyâ fukarasına arz virüb tevcîh itdirmeleriyle işe yarar oğullarına gadr oldundduğunda mâ'adâ sahib-i berât olduk deyu üzerlerine edâsı lâzım gelen bildirsın vesâyir emr-i şerîfimle vâki' tekâyyütlerinden edâ eylediklerdin taraf-ı mîrîye dahi gadr ve haberleri mukurrer olub lakin bu bahâne ile dahi kimesneye gadr ve mirîye zarar müterettib olmamak için fîmâ-ba'd ol-fukara fevt olan neferlerin gerek tımarları ta'yînler üzere işe yarar oğullarına verilüb eclinden zirâ'at fukarası re'âyâya tevcîh olunmak üzere arz verilmek için her bir kal'anın dizdârı ve kethüdâsı vesâ'ir neferât ağalarına muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin iftihârü'emâcid ve'l-ekâbir bir fi'il başdefterdârim olan el-Hâc Mustafa dâme 'uluvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

208/724 Kürek Cezası İtlak

Kapudan vezir Hüseyin Paşa'ya hüküm ki

Andraş Yanus ve Plaşunito(?) ve Yanus ve Pilaşi Yanus(?) ve Araya Adil ve İstefan Mahal nâm altı nefer Macarlar Südde-i Sa'âdetim'e 'arzihâl idüb bundan akdem Tarnevi kazâsında haydud eşkiyâsından olmak üzere ahz ve kürek çekmek üzere Edirne'den Tersâne-i Âmirem zindanına vaz' olunan kırk beş neferden olmalarıyla cürümleri 'afv ve itlâk olunmak bâbında fermân ricâ eylediklerin ecilden itlâk olmaları bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

208/725 Ağrıboz'daki Manastırın Tamiri Hakkında

Ağrıboz kâdisına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Vire manastırı demekle ma'rûf manastırın rahipleri gelüb feth-i hakânîden berü yedlerine terk olunan manastır-ı merkûmun mürûr-ı eyyâm ile sakfi ve

duvarları harabe-müşrif olub ta'mîre muhtâc olmağla bundan akdem ma'rifet-i şer'le keşf olunduk da ta'mîriyçün cânib-i şer'de hüccet-i şer'iyye verildiğün bildürüb manastır-ı merkûmun ta'mîre muhtâc olan mahalleri mesâg-ı şer' olduğu mertebe-i hâricden ahcâr ve eşcâr vaz' olunmayub kendü nakz ile bilâ tevsî velâ terfî vaz'-ı kadîmi üzere ta'mîrine tehâvün olunmamak üzere emr-i şerîfim ricâ eylediklerin ecilden hüccet-i şer'iyye mücebince ta'mîrine tehâvün olunmamak için. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

208/726 Pravadi Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında

Pravadi nâ'ibine hüküm ki

Kazâ-ı merkûmda sâkin Ermeni tâ'ifesi gelüb yine kazâ-ı mezbûrda vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerine terk olunan kadîmi kilisanın sakfî ve duvarları ve taş havlusu mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif olmağla bundan akdem ma'rifet-i şer'le keşf ve hüccet olunduğün bildirüb hüccet-i şer'iyye ile ta'mîre muhtâc olan mahalleri hâricden ahcâr ve eşcâr vaz' olunmayub kendü nakz ile bilâ tevsî velâ terfî mesâg-ı şer' olduğu mertebe-i vaz'-ı kadîmi üzere ta'mîrine tehâvün olunmamak üzere hükm-i hümâyûnum ricâ eylediklerin ecilden hüccet-i şer'iyye mücebince ta'mîrine tehâvün olunmaya deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

208/727 Bir sûreti dahi Kazâ-ı mezbûra tâbi' Dizdar nâm karyede sâkin ehl-i ibâdullah re'âyâsına yazılmışdır.

209/728 Ruha Ahalisinin Rakka Valisinden Şikâyetçi Olması Hakkında

Ruha kâdısına hüküm ki

Ruha ahâlîsinden birkaç kimesneler 'arz ve muhzır ile Divân-ı Hümâyûn'a gelüb hâlâ Rakka Vâlisi Vezir Mustafa Paşa edâmallühü te'âlâ iclâlehüden şikâyet bin yüz senesinden berü ba'zı hukûk iddi'âsı hususunda iken eyâlet-i mezkûrede vâki' Beyrenü'l-ferân(?) ve Ruha kâdıları ve ahâlîleri tarafından vezir-i müşârün-ileyhin hüsn-i hâlini müş'ir-i müte'âkıben iki def'a arz ve muhzır vârid olduğundan mâ'adâ vârid olan muhzıra isim ve resimleri mestûr olub hâlâ İstanbul'da mevcûd olub Ruha'da nakîbü'l-eşrâf kâ'immakâmı olan Es-seyyide Yunus ve Beyrenü'l-ferân ma'a Astone müftüsü Mevlânâ Hams zîde ilmühü ve Hüseyiniye Câmi'i hatîbi es-seyyid Tahir ve Hâce Ahmed Câmi'i Hatîbi İbrahim ve a'yân-ı vilâyetden el-Hâc İsmail ve aşîret ihtiyârı el-Hâc Deyab ve Abdülkadir ve Köse Bey dimekle ma'rûf kimesne ve Monlâ Ali ve Mustafa nâmlar fî'l-vâki' vezir-i müşârün-ileyh eşkiyâ-yı kemâl-i mertebe zabt ve rabt idüb fukara ve zu'afâ bi'l-cümle ahvâlinden râzı ve şâkirlerdir

deyü meclis-i şer' den kendüde hüsn-i hâlini haber vermeleriyle vezir-i müşârün-ileyhden hukûk-ı iddi'â eden kimesneler bu tarafda hâsım-ı şer' olmağla mahallinde mürâfa'a-ı şer' olub şer'an tevcîh eden hakları vezir müşârün-ileyhden alıverilmek bâbında emr-i şerîfim müşâbir-i iltimâs eylediklerin bi'l-fi'l Rumeli kâdiaskeri olan es-seyyid Ali edâmallahü te'âlâ fezâ'ilühü i'lâm etmekle mevlâ-yı müşârün-ileyhin i'lâmı mücebince mahallinde mürâfa'-ı şer'le tevcîh eden hakları alıverilmek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

209/729 Niş ve Belgrad Muhafazası Hakkında

Ber-vech-i arpalık Köstendil sancağına mutasarrıf olan Mehmed dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin bundan akdem Hasan Paşa Belgrarda oturub yerlü neferâtıyla Niş'e doğru Zal köprü kurbüne ve Belgrad'a doğru Kavlat'a varınca tarîk-i cebelde ve yemin ve yesârının muhafazasına me'mûr olmuş idin hâlâ vakt-i şitâ hülûl idüb mahâfanın lüzûmu olmamağla emr-i şerîfim varduğu gibi kalkub mevzi'ne varub livâ-ı mezbûrun zabt ve rabtında ve re'âyâ ve berâyâsının mühîn ve hıyânetinden takayyüd ve ihtimâm eyleyüb hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde zulm ve te'addiden tevakkî eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

209/730 Bir sûreti Perezzin Sancağı mutasarrıfı Süleyman Paşa bin Ömer dâme ikbâlühüye bundan akdem Alkesenç'de oturub Nişe doğru Somalık Derbendine varınca tarîk-i cebel ve yemin ve yesârının muhâfazasına me'mûr olmuş idin hâlâ vakt-i şitâ hülûl idüb muhâfazası lüzûmu olmamağla emr-i şerîfim vardığı gibi kalkub mevzi'ne varusun deyü vech-i meşrûh üzere

209/731 Bir sûreti Alacahisar sancakbegi dâme 'izzühüye bundan akdem Morak köprüsünde oturub Niş'e doğru Alkesenc'iyeye varınca ve Belgrad'a doğru dağ bağrunu aşub gurre bukaç köprüsüne varınca tarîk-i cebelde yemin ve yesârının muhafazasına me'mûr olmuş idin hâlâ vakt-i şitâ hülûl idüb muhâfazanın lüzûmu olmamağla emr-i şerîfim vardığı gibi kalkub mevzi'ne varasın deyü vech-i meşrûh üzere.

210/732 Beypazarı'nda Eşkîyalık Faaliyetleri

Anadolu vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Begbazarı kazâsında kâdılarını katl ve voyvadalarının emvâlini yağma ve gâret eden Yörükân tâ'ifesi ve yine Beybazarı civârında fesâd ve şekâvet üzere olan Arab

Bölükbaşı ta'arruz ve ahz olunmak üzere bundan akdem fermânım sâdır olmağla zikr olunan Yörükân tâ'ifesinin dokuz neferi ahz ve şer'an üzerlerine sâbit olan mevâdd hüccet ve mezbûrlar habs olunub ve Arab Bölükbaşı dahi onbaşısı ve bir nefer kafadârı ahz ve der-i zincîrâd(?) olduğu tarafından i'lâm olmağla imdi Yörükân tâ'ifesinden mahbûz olan dokuz nefer şakîleri hüccetleriyle ve Arab Bölükbaşı'yı onbaşısı ve bir nefer kafadârıyla mukaddemâ ta'yîn ve irsâl olunan mübâşir ile ve mu'temed-i aliyye ademlerinle der-i devlet-i medârıma irsâl ve ihzâr etmek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

İtlâkıyçün yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

210/733 Sürgün Cezası

Çavuşbaşı ağaya hüküm ki

Ber-vech-i ocaklık ... olan (boşluk) dâme 'ulüvvühü 'arz-ı hâl gönderüb sâbikan ... olan İbrahim dâme ulüvvühünün ademlerinden Mehmed nâm kimesne İstanbul'a gelüb kendü halinde olmayub re'âyâyı tahrîk ve ihtilal ve şirret ve şekâveteden hayra olduğun bildürüb mezbûr diyâr-ı ahire nefy ve şirreti men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîf ricâ etmeğın vech-i meşrûh üzere nefy olmak için yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

210/734 Sürgün Cezası

İstanbul ve Burusa monlâlarına hüküm ki

Mahrûse-i İstanbul'da vâki' Monlâ Aşîkı Mahallesi ahâlîsi 'arz-ı hâl idüb yine mahalle-i mezbûre sâkinelerinden Hadice nâm avrat kendü halinde olmayub menziline nâ-mahrem ricâl getirüb dâ'imâ bu makûle menhiyâtından hayra olmamağla bundan akdem ma'rifet-i şer'le mahalle-i merkûmeden ihrâc olunmak üzere tenbîh olunmuş iken yine tenbîh olub nâ-mahrem ricâl ile ahz olunduğın bildürüb ol-bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ ve mahalle-i merkûm ahâlîsi mezbûre Hadice kendün halinde olmayub dâ'imâ ricâl ve tûvândan nâ-mahrem kimesneler menzilinden eksik olmayub ve mezbûre fâhişe ve yatak olub bu makûle fesâd-ı 'âdet-i müstemiresi olduğun Mahmud Paşa mahkemesi nâ'ibi mevlânâ (boşluk) zîde ilmühü i'lâm itmekle i'lâmı mücebince mezbûre Hadice Burusa'ya nefy olunmak emrim olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

İtlâkıyçün fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 11

210/735 Sürgün Cezası

Cuma' Pazarı kâdısı Nurullah'a hüküm ki

Mektûb gönderüb kazâ-ı mezbûr muzâfâtından Beriste nâm karye ahâlisi meclis-i şer'e varub karye-i mezbûre sâkinlerinden Paşa-yı İbrahim dimekle ma'rûf kimesne bin yüz (boşluk) senesinden berü şakî ve yaramaz olub kendü hâlinde olmayub kendüden karye-i mezbûre ahâlîsi müte'ezzî ve rencide ve remîde olduğun el-hâsılıyla 'arz itmeğin mezkûrun hilâf-ı şer'-i şerîf te'addisi sâbit olmağın aher kazâya nefy ve iclâ olunmak emrim olunmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

210/736 Valtoz Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında

Valtoz kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Valhaza nâm karyenin ehl-i zimmet re'âyâsı ve papasları gelüb karye-i mezbûrede vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan Areta dimekle ma'rûf kâdimi manastarın killi duvarı ve şakfi muharrik olub termîn-i muhtâc olmağla kıbel-i şer'den üzerine varılıb ma'rifet-i şer'iyye keşf ve hüccet olunduğun bildirüb hüccet-i şer'iyye mûcebince termîn-i muhtâc olan mahallerinin hâricden ihbâr ve istihbâr ve men' olunmak üzere kendü ta'aruz ile bilâ terfi' ve tevsî' messâh-ı şer' olunduğu mertebe-i vaz'-ı kadîmi üzere termîn-i mümâna'at olunmak emrim olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evahir-i C sene 1111.

211/737 Sürgün Cezası

Hersek Beglerbegisine ve tahrîr-i ma'a Kumran ve Taşlıca ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Kebür ma'a Kumran kazâsı ahâlisi adem ve 'arz-ı hâl gönderüb Kebür-i ma'a Kumran kazâsında sâkin dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Abdulcelil Çavuş bin yüz (boşluk) senesinde fukarâdan harben alduğu akçleri mahallinde şer'iyye tahsîl oluna deyü bundan akdem çavuş mübâşeretiyile emr-i şerîfim verilüb vardıklarında mezbûr Abdulcelil da'vet-i şer' olundukda itâ'at-i emr-i şerîf itmeyüb firâr ve icrâ-yı hakk olunduğundan mâ'adâ bîkr-i bakire kızlara fi'il-i şenî' kaskında ... evlerin ihrâk eyledüğün bildürüb mezbûrun fukarâdan alduğu gerü ilcâsına alıverilmişken sâkin olduğu kazâdan ze'âmeti olan mahalle nefy ve iclâ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ve kâdılırsız mezbûr Abdulcelil re'âyâ fukarâsından hilâf-ı şer' alduğu gerü tamamen alıverilmeğın mahall-i mezbûrdan ze'âmeti olduğu mahalle neyf ve iclâ olunmak emrim

olmuştur deyü yazılmışdır. Fî evâî'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

210/738 Harem Ağalarının Gümrükte Eşyalarına Dokunulmaması Hakkında

Âsitâne-i Sa'âdet'den Mısır'a varınca yol üzerinde vâki' olan kâdılara hüküm ki

Harem-i hümayûnum ağalarından Mehmed ve Ali zîde 'ulüvvühümâ 'arz-ı hâl idüb mûmâ-ileyhimâ dörd sefîne ile Mısır'a revâne olmalarıyla esnâ-yı tarîkde kendi eşyalarına gümrük-i emniyetleri tarafından dahl ve ta'arruz olmamak bâbında hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı C sene 1111 [4-13 Aralık 1699].

İtlâkıyün fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 1111.

210/739 Osmancık'ta Eşkîyalık Faaliyetleri

Osmancık kâdısına ve Osmancık Kal'ası dizdârıyla kazâ-ı mezbûrun yeniçeri serdârı (boşluk) zîde kadrehümâyâ hüküm ki

Osmancık kasabası sâkinlerinden sülehâdan Hafız Mehmed gelüb bin yüz (boşluk) senesinde Havza kazâsı'na tâbi' Ilıca nâm mahalle ehl ve 'iyâl ile giderken yine kasaba-ı mezbûrdan otuz birinci bölüğün neferâtından İbrahim nâm yeniçeri tarîk-i âmmdan ehl ve 'iyâline fi'il-i şenî' kasd ile önüne inüb hilâf-ı şer' kılıç ile sağ elini urub mecrûh eyledüğün keşf ve sicil ve hüccet olunmağla şakî-i mezbûr İbrahim bi-eyyi-hâl ele getirülüb hüccet-i şer'iyyesi mücebince mahallinde şer'iyye müteveccih olan deyni alıverilmişken ıslâh-ı nefis idince Osmancık Kal'ası'nda kal'a-bend olunub tekrar itlâkıyün fermânım sâdır olmadıkça sen ki dizdârsın itlâk olunmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesin deyü yeniçeri Ağası İbrahim Ağa tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

210/740 Haksız Yere Vergi Alınması Hakkında

Yula(?) voyvadasına ve Ada kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr ile Eflak Yula kazâsı ahali adam ve 'arz-ı hâl gönderüb şer'an kimesneye verecekleri yoğ iken Ova kazâsı sükkânından İbrahim Bey demekle ma'rûf sipahi bin yüz senesinde hilâf-ı şer'-i şerîfde külli akçelerin almağla mukaddemâ iştikâ eylediklerinden icrâ-yı hakk olunmak için üç def'a emr-i şerîfem ile ve der-i defterlerinde mezbûr itâ'at-ı fermân-ı şerîfim itmeyüb firâr itmekle mezbûru ahz ve şer'le üzerine sâbit olan hukûk-ı tahsîl ve ashâbına teslîm itdirilüb ve merkûm habs olunub keyfiyeti i'lâm olmak

üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

212/741 Limni'deki Kilisenin Tamiri

Limni kâdısına hüküm ki

Limni ve Ermeni zimmîleri gelüb feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisâlerin mürûr-ı eyyâm ile sakf ve ba'zı mahalleri harâbe-müşrif olduğun bildürüb ol-bâbda hüküm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer'le keşf ve hüccet olunmaya deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

212/742 Vergi Tahsildarına Yönelik Eşkîyahlık Faaliyetleri

Anadolu vâlisine ve Uşak ve Banaz ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Himmatlerim ümm-i Sultan dâmet-i ismetühânın kethüdâsı Ahmed zîde mecdühü gelüb müşârün-ileyhânın mutasarrıf olduğu hâslarından Uşak ve Banaz hâssının yüz on senesinde hâlâ voyvadası olan Mehmed nâm kimesne dahi merkûm karyelerin kânûn ve defter mûcebinde hukûk ve rüsûmların ahz ve kabz itmek için havâss mezbûr karyelerinden Azizler nâm karyeye ve İbrahor kayâsıra(?) mezbûr kurâsından Tatarlı ve Dede Baliler ve Sivaslı ve Selçuklar nâm karyede muhzır oğulları dimekle ma'rûf (boşluk) ve (boşluk) nâm kimesneler ile mevzi'leri elnak ve isimler ve mezbûr muhzır oğulları mezbûrlara ateş yoğusa ve üç nefer hidmetkârın alet-ı câriha ile darb ve mecrûh ve iki nefer ademin dahi zâyî' ve hâss malından yanında mevcûd olan sekiz yüz gurusu ve kılıç ve şiraz vesâ'ir eşyasın yağma ve gâret idüb ziyâde zulm ve te'addî ve kurâlarından bildürüb mezbûrlar ahz ve murahim şetm olunub yağma ve gâret eyledikleri nükûd ve eşyâsı şer'le alıverilüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın mezbûrlar ahz ve habs ve üzerlerine şer'an sâbit olan hukûk-ı tahsîl ve teslîm ve hüccet olunub der-i devlet-i medârıma arz ve i'lâm oluna deyü yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

212/743 Mekke'de Konaklamak Amacıyla Kullanılan Medreselerin Tahrip Edilmesi Hakkında

Ber-vech-i arpalık'da Gazze ve Nablus ve Mecûn(?) sancaklarına mutasarrıf olub Şamî mîr-i hâcı olan Ahmed Paşa'ya hüküm ki

Mekke-i mükerrreme şerefe-hâllahü te'âlâ ilâ yevmi'l-kıyamehde Şam mîr-i hâcıları mu'allâ-yı mübârekeke Şam berekesi cânibine nüzûl ve hiyâm ve askeriyle ebniye-i karar ve mahmil-i şerîfi mescid-i şerîfe idhâl ve ancak kendüleri Harem-i muhteremîde eğlenmek için

bir medrese tahliye idegelmişler iken müteveffâ Salih Paşa zîde mecdühü gelince Süleymaniye Medrese'sini kendüleri konak ittihâz idüb ve matbahları vechle tevâzu' ile içine girüb ve etrafında olan medârisi etbâ'ları meccânen zabt ve medârise tahrîbe bâ'is olub ba'dehü Salih Paşa mîr-i hâcı olduk da içerüye girmeyüb lakin olduğu menzil-i kadîmden udûl ve menzil-i bâdiye ve urbân olan mu'âyede nâm mahallerin Osman Hamîdân bostanına nüzûl itmekle ondan sonra mîr-i hâcı olanlar dahi Salih Paşa tavrına iktifâ ve işbu sene-i mübâreke de tâ'ife-i urbân ile asker-i Şam beyninde Kalleniyeye mukaddema muktezî münâfese ve münâza'aya meyl olub bâ-husûs Mekke-i mükerrreme şerrefehallahü te'âlâ tekrîmen ve ta'zimende vâki' medârisede Behram Ağa Medresesini mîr-i hâcıların devir erleri konak etmeleriyle tahrîb eylediklerin emir-i Mekke-i mükerrreme şerîfi Sa'd ibn-i şerîf Zeyr dâme sa'dühü i'lâm etmeleriyle imdi sen ki mîr-i hâc mûmâ-ileyhsin mahall-i rahmet-i rabbi rahim olan makâm-ı kerîmin hilâf-me'âb kadîm bu şekl-i harekât nâ-şâyesteye kat'ân rızâ-yı hümâyûnum olmamağla mu'allâ-yı mübâreke de Şam berekesi cânibine kadîmü'l-erbâbından Şam mîr-i hâcıların menzili olan mahale nüzûl ve mahmil-i şerîfi mescide idhâl idüb harem-i muhteremden mücerred kendün eğlenmek için kadîmden tahliye oluna gelen bir medrese heb gayrî medârise tecâvüz etmeyüb ve etbâ'ını konak-ı ittihâd itdirmeyüb ve devir erleri dahi zikr olunan Behram Ağa Medrese'sinden vaz' ve kadîmden Limni'ye nüzûl idegelmişler ise kadîmi üzere ol-mahale nüzûl itdirüb hilâf-ı dâ'ir-i kadîm-i vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

213/744 Cebel-i Aclun(?) Sancağı Mutasarrıfının Görevlendirildiği Yere Gitmesi

Ber-vech-i arpalık Hamid ve Cebel-i Aclun(?) sancaklarına mutasarrıf olan Hüseyin dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin zabt ve rabt memleket ve himâyet ve sıyânet-i ra'ıyyet ve eşkiyâ-yı urbânın def'-i şerr ve mazarratı ve tarîk-i hacc-ı şâmîde vakt-i zamanıyla hüccâc-ı müslimîni bereke-i mu'azzamaya değin teşyî' ve istikbâl şartıyla ber-vech ilhâk Valtoz Cebel-i Aclun(?)Sancağı sana ihsânım olmağla Hamid sancağına bir ma'kûl ve kârkirleri ve mütedeyyin kimesneyi mütesellim nasb ve kendin mükemmel ve müretteb kapun halkı ile bir gün evvel Cebel-i Aclun'a(?) varub ol-tarafda kalîl ve kesîr iktizâ eden hidemât-ı aliyemde Şam vâlisi vezirim Hasan Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehünün re'y-i savâbdidiyle bezl-i kudret eylemek üzere me'mûr olub bundan akdem emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuş iken henüz mahall-i me'mûra varub mevcûd bulunmaduğun tehâvün ve muhzırına haml olmuştur sen ki bir gün evvel mahall-i me'mûra irişmen ziyâdesiyle mühim ve muktezî

olmağla (boşluk) mübâşir ta'yîn ve irsâl olmuşdur imdi iş bu emr-i vâcibü'l-ımtisâlim sana ne mahalde varub vâsıl olur ise asla meks ve tevakkuf eylemeyüb mukaddemâ me'mûr olduğun vech üzere bir gün evvel kemâl-i sür'at ve şitâb ile Cebel-i Aclûn'a(?) varub livâ-ı mezbûrun zabt ve rabtda ve ahalisinin himâyet ve sıyânet ve eşkiyâ-yı urbanın def'-i şerr ve mazarratında ve hüccâc-ı müslimîni vakt-i zamanıyla bereke-i mu'azzamaya değîn teşî' ve istikbâlde vesâyir ol-tarafda kalîl ve kesîr iktizâ eden hidemât-ı aliyemde vezir-i müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere bezl-i rüsu' ve kudret eyleyüb nişancı ve tekâsül ile hareketden nâşî bir gün mukaddem mahall-i me'mûra mevcûdların mukaddemâ be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin deyü yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

213/745 Rumeli'de Eşkiyalık Faaliyetleri

Rumeli vâlisi vezir Abdi Paşa'ya ve Eşbat kâdısına hüküm ki

Timurince(?) kazâsı Nâ'ibi Abdurrahman zîde ilmühü mektûb gönderüb Paşa sancağına vâki' ve Cakuyol ve Seni ve Bunkok ve Evpar nâm karyeler ahâlîsi meclis-i şer'e varub Eşbat kazâsına tâbi' Şine Bermedi nâm karye sâkinlerinden Mevso ve Grabove nâm karye sâkinlerinden Hasan ve Bekir ve Halil ve Ponuş nâm karyeden Halik Osman nâm şakîler bin yüz senesinden berü hevâlarına tâbi' on beş nefer eşkiyâ ile Kelkaya nâm mahalden mürûr ve 'ubûr eden kârbânı basub katl-i nüfus ve gâret-i emvâl etdiklerinden gayrîk Kerek nâm tâcir mahalli- mezbûrdan mürûr ider iken katl ve beş yüz guruş nükûd ve beş re's katır yükleriyle ahz ve ebnâ-ı sebîlin kimini katl ve kimini mecrûh idüb te'addî ve fesâd etmeleriyle bundan sonra bu makûle fesâd etmemeleri için kazâ-ı mezbûrdan Yusuf nâm topçu ile Hasan ve karındaşı Halil ve a'yân-ı vilâyet kefil olmuşlar ikin mezbûrlar hâlâ yine vech-i meşrûh üzere fesâddan hayra olunan hükm ricâsına arz itmeğîn şer'le ahvâlleri görülüb sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olunduktan sonra müceb-i şer'iyeleri icrâ olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

213/746 Saray Bosna daki Kilisenin Tamiri

Saray Bosna kâdısına hüküm ki

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb nefsi-i Medine-i Saray'da Varoş Bala'da sâkin ehl-i zimmet re'âyâsı şer'-i şerîfe varub Varoş-i mezbûrda vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerine terk olunan kadîmi kilisâ mukaddemâ vâki' olan harîk-i azîmden muhterik ve münhedim olmağla ma'rifet-i şer'le üzerine varılıb şer'le keşf ve hüccet olunduktan sonra hâricden ahcâr ve eşcâr vaz' olunmamak üzere kendü nakz ile mesâg-ı şer'î olduğu mertebe-i vaz'-ı

kadîmi üzere bilâ tevsi' velâ terfî ta'mîrine mûmâna'at olmamak üzere emr-i şerîfim verilmek ricâsına 'arz eylediklerin ecilden vech-i meşrûh üzere ta'mîrine mûmâna'at olunmamak üzere hükm yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

214/747 Medine'deki Caminin Tamiri

Ber-vech-i arpalık Hamid sancağına mutasarrıf olub Mekke-i mûkerreme Şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlühüye hüküm ki

Hâlâ Medine-i münevvere nevveRuhallâhü te'âlâ ilâ yevmi'l-aherede Câmî'i Şerif ... olan Mescid-i nebevinin sakf-ı fâyikü'l-evsâfinin üzerinde tâb tâb ta'bîr olunur sıvaları kurşun olması fermânım olub ve husûs-ı merkûm için iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim dâme mecdihü mübâşir ta'yîn olunmağla sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin tâb tâba henüz mübâşeret olunmadı ise tevakkuf eyleyüb mübâşeret eylemiş isen dahi emr-i şerîfim vürûdunda bulunduğu mahallde alıkoyulub ve mûmâ-ileyh İbrahim dâme mecdühü varınca te'hîr eylemek üzere emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmağla sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin sen ancak su yolların ber-vech-i müsâra'at-ı ta'mîr ve tekmi'l eyleyüb sâ'ir ta'mîrât-ı husûsâ müstakil mûmâ-ileyh İbrahim dâme mecdühü me'mûr olmağla senin ma'rifetinle görülüb mevcûd olan mühimmât alınan behâlarıyla hesâb olunub mûmâ-ileyh İbrahim dâme mecdühüye teslîm ve başmuhâsebeye irsâl olunan defter mücebince mühimmât behâsı ve kendün ta'mîr ideceğın su yolları mâsârıfından mâ'adâ Mısır irsâliyesinden havâle olunan akçeden zimmetinde her ne iktizâ ider ise ma'rifet-i şer'le iftihârü'l-havâss ve'l-karîn Medine-i münevvere'de Şeyhü'l-haram olan (boşluk) dâme 'ulüvvühü vesâ'ir ma'rifeti lâzım olanlar ma'rifetleriyle mûmâ-ileyh İbrahim dâme mecdühü'ye teslîm eylemeleri için emr-i şerîfim verilmek bâbında bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle mûmâ-ileyhin i'lâmı mücebince 'amel eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

214/748 Medine'de Tamire Muhtaç Yerlerin Tamiri Hakkında

İbrahim dâme mecdühüye hüküm ki

Medine-i münevvere nevveRuhallâhü te'âlâ ilâ yevmi'l-ahire kal'a-ı müni'asının ba'zı mevâzi'î ta'mîre muhtâc olduğun ol-taraf-ü'ş-şerefden gelen kal'a ağası Hüseyin zîde kadruhü ve ba'zı mu'temed-i aliyye kimesneler haber vermeleriyle sen ki mûmâ-ileyhsin inşâllâhü te'âlâ me'mûr olduğun mevâzi'-i müteberrikeyi ta'mîr ve tekmi'l eyledikten sonra ol-hısn-ı hasîn nûr-ı ekberin dahi ta'mîri lâzım olan mahalleri sâbıkân Rumeli kâdiaskeri olub

hâlâ Medine-i münevvere'de hâkimü'ş-şer' olan Mevlânâ es-seyyid Osman edâmallâhü te'âlâ fezâilehü ve Medine-i münevverede Şeyhü'l-haram olan (boşluk) dâme 'ulüvvühü vesâ'ir hazurûn lâzım gelenleriyle ma'rifet-i şer'le keşf ve defter ve mäsârifî mikdârı ma'lûm-ı hümâyûnum olduktan sonra ta'mîri için emr-i şerîfim gönderilmek üzere keşf-i defteri ber-vech-i ta'mîr der-i devlet-i medârıma irsâl olunmak için emr-i şerîfim verilmek bâbında bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm etmekle mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince 'amel eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

215/749 Yörük Gruplarının Eşkîyalık Hareketleri

Aydın ve Saruhan muhâssılı Nasuh dâme ikbâlühüye hüküm ki

Yörükân Tâ'ifesinden Kara Hacılar ve Batralı ve Şaylı ve Zekeryalı ve Sofili vve Tekkiyeli ve Cedir ve Saçı Karalı ve Keterli ve Balcılar ve İrekli cemâ'atleri bundan akdem kadîmi yerleri olan İçel sancağından kalkub binden mütecâviz evâyili Ala'iyye sancağında vâki' Menugat ve Duşebne ve Nevahir-i Alaiyye kazâlarına gelüb ahâlînin mevrû'âtların izâ'at ve ifsâd ve emvâllerin gasb ve gâret ve ebnâ-ı sebîlin dahi yollarına inüb birkaç def'a bunun gibi fesâd ve şekâvetleri zâhir olmağla def'âtle haklarında evâmîr-i şerîfe sâdır olub kadîmi yerleri olan İçel sancağına iskân ve ba'de't-tesviye yerlerinden hareket ve aher diyârlara varub bunun misülû şekâvet iderler ise eşedd-i 'ukûbet ile haklarından gelinmek üzere ta'ahhüd ve ka'im güziştelerinden isti'fâ etmişler iken yine bend-ahd ve zikr olunan kazâlara gelüb evvelkinden ziyâde tecâvüz ve te'addî ve envâ'-i fesâd ve şekâvete tasaddî eyledikleri i'lâm ve iştikâ olunmağla mezbûrların şerr ve mazarratları ahâlî-i bilâd üzerlerinden def' ve kadîmi yerlerine iskân olmak için ber-vech-i arpalık Ala'iyye Sancağına mutasarrıf olan Musa Paşa bundan akdem emr-i şerîfimle me'mûr olmağla Saruhan sancağında olan Yörükleri iskân için Atala kazâsında vâki' Kemer nâm karyeye vardık da Kaçar Yörüklerinin re'isi olan Kara Mehmed ve Mermer oğlu el-Hâc Osman ve Sarı Mustafa ve Köse Mehmed ve Oba kethüdâlarından Hâcî Ali ve Aliyye-i Kethüdâ ve Gündüz oğulları ve Deli Bey uşakları yüzer ve ikişer yüzer Yörük eşkiyası etrafi ihâta ve ba'dehü Kısıkdere nâm mahalde önlerine hücum ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi ve yüzden mütecâviz etbâ'ını katl ve at ve katır ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâsını gâret ve böyle şekâvet-i azîmeye cesâret eyledikleri mesmû'-ı hümâyûnum olub tâ'ife-i mezbûreden bu fesâda bâ'is olan eşkiyâ her kanda ise alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirülüb cezaları tertîb ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin nehb ü gâret olunan emvâl ve eşyâsı veresesine îsâl olunmak üzere gâret idenlerden tahsîl olunub ve kendü halinde olanları dahi kâdîmi yerlerine iskân ile bilâd ve 'ıyâd üzerlerinden izâle-i

fesâdları lâzım ve mühim olmağla husûs-ı mezbûr için dergâh-ı mu'allâm kapuçubaşlarından (boşluk) dâme mecdühü mübâşir ta'yîn ve Saruhan ve Aydın sancaklarında vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir haml-i silaha kadar olanları yanına varub re'y-i savâbdidin üzere hareket ve Karaman Beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühü dahi mükemmel ve müretteb kapusu halkı ile varub Silifke civârında ve Karaman Eyâleti hudûdunda olan Aladağ ve Larende ve Yerlü Gayetden(?) derbendlerinin memer ve mu'îd sedd ü bend ve tâ'ife-i mezbûrdan bir ferdi mürûr itdirmeyüb ve seninle dahi haberleşüb iktizâ iderler ise imdâd ve i'ânet eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tâ'ife-i mezbûreden bu fesâda bâ'is olan eşkiyânın alâ eyyi-hâl ahz ve iştikâlarıyla tertîb-i cezâ-yı i'mâllerine ve kendü halinde olanların kadîmi yerlerine iskân ve îvâ ve âsâr-ı fesâdlarından ol-havâli tathîr ve ihlâ ile ahâl-i bilâdın nizâm-ı ahvâllerine me'mûr ve mîr-i mîrân-ı maktûlün gâret olunan emvâl ve eşyâsının gâret idenlerden veresesiyyün tahsîline me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim mücebince mükemmel ve müretteb kapun halkı ve güzide ve mestûfi ademlerinle varub ve zikr olunan sancaklarda vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir haml-i silaha kadr olanları yanına getürdüb ve Karaman beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüyle dahi haberleşüb eşkiyâ-yı mezbûre her kanda ise üzerlerine varub bi-'avnihi te'âlâ alâ eyyi-hâl ahz ve şa'irül- bi'l- gayb olub bu fesâda cesaret eden rü'esânın cezaların tertîb ve kendü halinde olanları fermân-ı hümâyûnum üzere kadîmî yerleri olan İçel Sancağına nakl ve iskân ve ba'de'l-yevm aher yere hareket itmeyüb ve bir dürlü şekâvete tasaddî itmek üzere yerlü yerlerine gürlü virüb ve ta'ahhüdlerin hüccet ve kıtal-ı merkûm Musa Paşa'nın gâret olunan emvâl ve eşyâsını dahi her ne ise veresesine irsâl olunmak üzere tahsîl eyleyüb ve'l-hâsıl menî' fesâd ve muzır-ı bilâd ve 'ibâd olan vâcibü'l-izâlelerinin tertîb-i cezâları ve kendü halinde olanların dahi mahall-i iskâna nakl ve îvâ ile asâr-ı mazârların ol-bilâd ahâlîsinin üzerlerinden def' ü ref' cedd ve ikdâm ile bu emr lâzımü'l-ihimâmâ hüsn-i hitâm virüb ve kendü halinde olanlara bi-gayr-i hakk ta'arruz olunmakdan ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye te'addî ve tecâvüz olunmakdan tevakkî eyleyüb senden me'mûr olduğun üzere mesâ'î-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i kudret eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

216/750 Bir sûreti Aydın sancağında vâki' kâdıllara ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri sâ'ir haml-i silaha kadir olanlarıyla mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin yanına varub re'y-i savâbdidi ile hareket eylemek üzere.

216/751 Bir sûreti Saruhan sancağında vâki' kâdıllara ve kethüdâyerleri ve yeniçeri

serdarları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri sâ'ir haml-i silaha kadr olanlarıyla ber-vech-i meşrûn yazılmışdır.

216/752 Yörük Gruplarının Eşkiyalık Hareketleri

Karaman beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüye hüküm ki

Yörükân tâ'ifesinden Kara Hacılar ve Batralı ve Şaylı ve Zekeryalı ve Sofili ve Tekkeyeli ve Cerîd ve Saçıklaralı ve Keterli ve Balcılar ve İrekli cemâ'atleri bundan akdem kadîmi yerleri olan İçel sancağından kalkub binden mütecâviz evâyili Ala'yye sancağında vâki' Menugat ve Daşenbe ve Nevâhir-i Alaiyye kazâlarına gelüb ahâlînin merzû'âtların izâ'at ve emlâk ve emvâllerin gasb ve gâret ve ebnâ-ı sebîlin dahi yollarını birkaç def'a bunun gibi fesâd ve şekâvetleri zâhir olmağla defe'âtle haklarında evâmir-i şerîfe sâdır olub kadîmi yerleri olan İçel sancağına iskân ve ba'de'l-yevm yerlerinden hareket ve aher diyârlara varub bunun misülû şekâvet iderler ise eşedd-i 'ukûbet ile haklarından gelinmek üzere ta'ahhüd ve kaim güzıştelerinden isti'fâ etmişler iken yine bend-ahd ve zikr olunan kazâlara gelüb evvelkinden ziyâde tecâvüz ve te'addî ve envâ'-i fesâd ve şekâvete tasaddî eyledikleri i'lâm ve iştikâ olunmağla mezbûrların şerr ve mazarratları ahâlî-i bilâd üzerlerinden def' ve kadîmi yerlerine iskân olmak için ber-vech-i arpalık Ala'yye sancağına mutasarrıf olan Musa Paşa bundan akdem emr-i şerîfimle me'mûr olmağla Saruhan sancağında olan Yörükleri iskân için Atala kazâsında vâki' Kemer nâm karyeye vardık da Kaçar Yörüklerinin re'isi olan Kara Mehmed ve Mermer oğlu el-Hâc Osman ve Sarı Mustafa ve Köse Mehmed ve Oba kethüdâlarından Hâcî Ali ve İsa Kethüdâ ve Gündüz oğulları ve Deli Bey uşakları yüzer ve ikişer yüzer Yörük eşkiyası etrafı ihâta ve ba'dehü Kısıkdere nâm mahalde üzerlerine hücum ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi ve yüzden mütecâviz etbâ'mı katl ve at ve katır ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâsını gâret ve böyle şekâvet-i azîmeye cesâret eyledikleri mesmû'-i hümâyûnum olub tâ'ife-i mezbûreden bu fesâda bâ'is olan eşkiyâ her kanda ise alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirülüb cezaları tertîb ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin nehb ü gâret olunan emvâl ve eşyâsı veresesine îsâl olunmak üzere gâret idenlerden tahsîl olunub ve kendü halinde olanları dahi kâdîmi yerlerine iskân ile bilâd ve 'iyâd üzerlerinden ezân-ı fesâdları lâzım ve mühim olmağla husûs-ı mezbûr için dergâh-ı mu'allâm kapuçubaşlarından (boşluk) dâme mecdühü mübâşir ta'yîn ve Saruhan ve Aydın sancaklarında vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir haml-i silaha kadar olanları yanına varub re'y-i savâbdidin üzere hareket ve Karaman beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühü dahi mükemmel ve müretteb kapusu halkı ile varub Silifke civârında ve Karaman Eyâleti hudûdunda olan Aladağ ve Larende ve Yerlü Garent(?) derbendlerinin memer ve mu'îd sedd ü bend ve tâ'ife-i mezbûrdan bir ferdi mürûr

itdirmeyüb ve seninle dahi haberleşüb iktizâ iderler ise imdâd ve i'ânet eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tâ'ife-i mezbûreden bu fesâda bâ'is olan eşkiyânın alâ eyyi-hâl ahz ve iştikâlarıyla tertîb-i cezâ-yı i'mâllerine ve kendü halinde olanların kadîmi yerlerine iskân ve îvâ ve âsâr-ı fesâdlarından ol-havâli tathîr ve ihlâ ile ahâlî-i bilâdın nizâm-ı ahvâllerine me'mûr ve mîr-i mîrân-ı maktûlün gâret olunan emvâl ve eşyâsının gâret idenlerden veresesiyçün tahsiline me'mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfim mücebince mükemmel ve müretteb kapun halkı ve güzide ve mestûfi(?) ademlerinle varub ve zikr olunan sancaklarda vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir haml-i silaha kadr olanları yanına getürdüb ve Karaman beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüyle dahi haberleşüb eşkiyâ-yı mezbûre her kanda ise üzerlerine varub bi-'avnihi te'âlâ alâ eyyi-hâl ahz ve şer'-i bi'l-fesâd olub bu fesâda cesaret eden rü'esânın cezaların tertîb ve kendü halinde olanları fermân-ı hümâyûnum üzere kadîmî yerleri olan İçel sancağına nakl ve iskân ve ba'de'l-yevm aher yere hareket itmeyüb ve bir dürlü şekâvete tasaddî itmek üzere yerlü yerlerine harranda ta'arruz virüb ve ta'ahhüdlerin hüccet ve kıtal-ı merkûm Musa Paşa'nın gâret olunan emvâl ve eşyâsını dahi her ne ise veresesine irsâl olunmak üzere tahsîl eyleyüb ve'l-hâsıl menî' fesâd ve muzır-ı bilâd ve 'ibâd olan vâcibü'l-izâlelerinin tertîb-i cezâları ve kendü halinde olanların dahi mahall-i iskâna nakl ve îvâ ile asâr-ı mazârların ol-bilâd ahâlîsinin üzerlerinden def' ü ref' cedd ve ikdâm ile bu emr lâzımü'l-ihtimâma hüsn-i hitâm virüb ve kendü halinde olanlara bi-gayr-i hakk ta'arruz olunmakdan ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye te'addî ve tecâvüz olunmakdan tevakkî eyleyüb senden me'mûr olduğun üzere mesâ'î-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i kudret eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

217/753 Maraş Beylerbeyine Yönelik Eşkiyalık Faaliyeti Hakkında

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından (boşluk) dâme mecdühüye hüküm ki

Maraş nâ'ibi Mevlânâ Seyyid Mehmed zîde ilmühü Südde-i Sa'âdetime mektûb ve Maraş'da sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve sedât-ı kirâm ve meşâyih-i azâm ve Alaybegi ve zu'amâ ve erbâb-ı tımârı mühürlü muhızır gönderüb Maraş Beglerbegisi İbrahim dâme ikbâlühüye mevzi'ine giderken mahirinde vâki' kasabası ve ekser kurâsı mîr-i mîrân-ı hâssı olan Elbistan Nâhiyesi'ne vardık da kasaba ahâlîsi kasabaya kapanmak mazarratında olmağla mûmâ-ileyh dahi maksûdlarına itlâ' için yedi sekiz nefer ile ademiyle kasabaya girüb fakir karındaşı dimekle ma'rûf Ahmed nâm kimesnenin odasına misafir oldukda Ömer bin Abdurrahman ve Tafabaşı Hacı Mehmed ve İşçi oğlu el-Hâc Mustafa ve Cerci Bekir oğlu Zalim Ali ve Haluç Mehmed ve Kara Yusuf oğlu Hacı Mehmed ve oğlu İbrahim ve Gözem

oğlu Monlâ Ali ve Nalband Ebubekir ve İşçi Mehmed ve Hacı Hamza oğlu Mehmed ve ammîsi Dede Mustafa ve Hüseyin Çavuş oğlu İbrahim ve Müftî karındaşları merkûm Ahmed ve Deli Mehmed ve Hasan Efendi dimekle ma'rûf kimesne ve Koçi Bey oğlu ve Müftî Kölesi Abdullah ve Kölesi Şahin ve Osman ve Kâdı oğlu Feyzullah ve Ramazan ve Fazlı Kâdı ve Zebun Ali ve Hüseyin Efendi oğlu dimekle ma'rûf Hasan ve Bayburdulu Sohta vesâ'ir hevâlarına tâbi' üserâ ile yekdil ve yek-cihet olub memâlik-i mahrûsemde cemi'yet-i memlû' iken üzerine 'ulvî-i âmm ve cemi'yet-i azîme ile bi'l-hücûm ve yakasından tutub darb ve şetm gibi envâ'i tahkîr(?) ve tezlîl ile kasabadan ihrâc ve ba'zı eşyâsın nehb ü gâret ve mezbûrlar şer'-i şerîfe valât ve kuzâta itâ'at itmeyüb bu makûle cemi'yet ve fesâd-ı adet-i müstemireleri idüğün meşhûr ve mütevâtir olduğunu kasaba-ı mezbûrede bulunan misâfirîn ve Maraş nevâhiyesinden ba'zı müslimîn ihbâr eylediklerin arz ve i'lâm ve mezbûrlar da'vet-i şer' olunduklarına içlerinden merkûm zâde Ali ve Ramazan ve Hüseyin Efendi oğlu dimekle ma'rûf Hasan ve Tafabaş Hacı Mehmed ve Bayburdulu Sohte ve Müftü Kölesi Abdullah vesâ'irleri bu cemi'yet ve fesâda cür'et ve mîr-i mîrân mûmâ-ileyhi yakasından çeküb darb ve şetm ile kasabadan ihrâc eylediklerin ikrâr ve i'tirâflarıyla cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye olduğundan mâ'adâ mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh kasabaya varduğu gündün berü re'âyâ ve fukarâyâ merhamet ve mazlûmlara i'ânet idüb hilâf-ı şer'-i şerîf bir kimesneyi tahrîm ve ... ile rencide eylemeyüb her vechle hüsn-i sülûk üzere olduğun Maraş nâ'ibi mûmâ-ileyh tekrar 'arz ve Maraş 'ulemâ ve sulehâ ve müderrisîn ve etkiyâ ve e'imme ve hutebâ ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmar vesâ'ir fukarâ ve zu'afâsı dahi tekrar muhzır birle vech-i meşrûh üzere hüsn-i halini i'lâm idüb ve lakin Elbistan nâ'ibi Ebubekir ile Elbistan'ın 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmarı dahi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Kasaba-ı Elbistan'a dâhil olduk da kasaba-ı mezbûrede dokuz kese guruş taleb idüb ahâlî-i kasaba dahi ol-mikdâr akçeye kudretimiz yokdur ve devr-i akçeye memnû'dur deyü Hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla şerife üç kıt'a evâmir-i şerîfe ibrâz eylediklerinde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh nâhiye-i merkûm kurâsına çıkub sâbıkân hummâ-ı asitânından nakl olunan iki yüz nefer eşkiyâyı başına cem' ve kurâ ahâlîsinin sekiz kese guruşları aldıktan sonra üç dört yüz ademisiyle yirmi gün mikdârı kurâda oturub ehl-i kasabanın kurâda olan anbarların ve mahsüllerin zabt idüb kasaba ve kurâ ahâlisine külli gadr eyledi deyü 'arz ve muhzır itmeleriyle tarafından vech-i meşrûh üzere mütehâlifü'l-mefhûm 'arz ve muhzırlar gelüb bu keyfiyet ni yüzden olduğun mahallinde bî-garaz kimesnelerden hakk ve adil üzere ta'arruz tarafının ahvali sıhhatî ve hakîkati üzere ma'lûm-ı hümâyûnum olması iktizâ etmekle sen ki kapucu başısı mûmâ-ileyhsin husûs-ı merkûm için sen me'mûr ve ta'yîn olmuşsundur imdi me'mûr olduğun üzere bir gün evvel varub vech-i meşrûh üzere tarafından 'arz ve muhzır

olunan husûsların mahallerinde ve iktizâ ider ise civâr-ı kazâların dahi mu'temed-i aliyye bî-garaz ve mütedeyyin kimesnelerden ma'rifet-i şer'le tamâm-ı hakk ve adl üzere tekrar ta'arruz ve istiksâ ve şer'an sâbit olan mevâdd sicil ve hüccet itdirüb hüccetleriyle vâkî' hali sıhhati ve hakîkati üzere der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm eyleyesin ki ba'dehü ne yüzden fermân-ı hümâyûnum şeref-yâfte sūdûr olursa ona göre 'amel ve hareket eyleyesin ve lakin tama'-ı hâme düşün celb-i mal sevdâsıyla ahad-i tarafeyne himâye ve aher-i gadrden be-gâyet tevakkî eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâî'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

218/754 Bir sûreti Maraş ve Elbistan nâ'iblerine ve Maraş ve Elbistan havalisinde vâkî' olan kâdırlara.

218/755 Köy Sancağı Mutasarrıfının Reayaya Kötü Davranması Hakkında

Şehr-i Zor valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Bağdad Vâlisi vezirim İsmail Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Maraş beglerbegisi pâyesiyle ber-vech-i ocaklık Eyâlet-i Şehr-i zor'da vâkî' Köy sancağında mutasarrıf olan Ali dâme ikbâlühü bu sene-i mübârekede vâkî' Kürdistan'a seferinde sadâkat ve istikâmet ile şeyh hizmetlerde mevcûd bulunub havâss vesâ'ir mîrîye müte'allık bir nâhiye ve kurâya mutasarrıf değil iken Şehr-i zor vâlileri taraflarından gâh kalemiye ve gâh sâ'ir bahâne ile ta'cîz ve rencide olunmağla mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve ba'de Şehr-i zor valileri taraflarından hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir emr-i münîf-i kalemiye vesâ'ir bahâne ile ta'cîz ve rencide olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına 'arz itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

219/756 Mekke ve Medine'deki Tamirat İçin Lazım Olan Malzemeler Hakkında

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Hâlâ Mekke-i mükerreme ve Medine-i münevvere şerrefehâllahü te'âlâ ilâ yevmi'l-ahirede vâkî' olan ta'mîrâtın levâzımı olmak üzere taraf-ı Devlet-i Aliyye'mde binâ emini ta'yîn olunan İbrahim dâme mecdühünün nakl edeceği keraste vesâ'ir mühimmât ve levâzımât inşâllahü te'âlâ emn ü selâmet ile İskenderiye İskeleyi'ne vâsıl oldukda mühimmât-ı mezkûre bir gün evvel sefîneden ihrâc ve Mısır tarafına nakli ehemm ve elzem olmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin gerek mûmâ-ileyhin iskele-i mezbûreye nakl eylediğün ve gerek ol-tarafda tedârik ideceği eşyâ inşâllahü te'âlâ münâsib olan cerîm sefîneleriyle Mısır Kahire'ye ve

ondan Bender-i Süveys'e ve Süveys İskelesi'nden dahi tevakkuf itdirmeyüb mevcûd olan mîrî ve melâkî sefinelerine bir an evvel tahmîl ve teşhîn ve lutf-i hakla vakt-i zamanıyla tesyîr ve Medine-i münevvere için tahmîl olunan eşyâ ve mühimmâtı benyu'a İskelesine ve Mekke-i mükerreme için olanı Cidde İskelesine ber-vech-i müsâra'at nakl ve karzına me'mûr olan teslîmi Cidde sancağına mutasarrıf Mekke-i mükerreme şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlühünün dahi bu tarafından nakl eyledüğün mühimmât henüz mahalline gitmemiş Mısır'da vesâ'ir mahallerde ne mikdâr eşyâ ve mühimmât bulunursa bir nesnesi girü konulmayub ol dahi mühimmât-ı mezkûre ile me'ân mûmâ-ileyh İbrahim dâme mecdihü ma'rifetiyle irsâl olunmak için emr-i şerîfim verilmek bâbında bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm eylemek ile mûmâ-ileyhin i'lâmı mücebince 'amel olunmak için fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

219/757 Surre Emîni'nin İhtiyaç ve Güvenliğinin Sağlanması

Üsküdar'dan Şam'a varub gelince mücerrede olan vüzerâyâ ve beglerbegilere ve sancakbegilerine ve kâdırlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

İş bu sene-i mübârekede surre emîni olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân (boşluk) zîde mecdühünün bi-'avnihi te'âlâ âmînen ve sâlimen mahalline îsâli ehemmi-i mühâmmdan olmağla her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetinize varub dâhil olur ise lâzım gelen zâd ü zevâdesi narh-ı revzî üzere akçe ile verilüb ve mahuf ve muhâta olan mahallerde yanına askeri tâ'ifesinden kifâyet mikdârı tüfenk-endâz âdemler koşulub bi-'avnihi te'âlâ emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve mahall-i me'mûra îsâl eylemeğın takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

219/758 Surre Alayının Güvenliği Hakkında

Üsküdar'dan Şam-ı şerîfe varub gelince mücerrede vâki' olan vüzerâyâ ve beglerbegilere ve sancakbegilerine ve kâdırlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

İş bu sene-i mübârekede Mekke-i mükerremeye irsâl olunan sakâbaşlıların bi-'avnihi te'âlâ âmînen ve sâlimen mahalline îsâl ehemmi-i mühâmmdan olmağla her kangınızın taht-ı kazâ ve hükûmetine varub dâhil olurlar ise lâzım gelen zâd ü zevâdeleri narh-ı revzî üzere akçeleriyle verilüb ve mahuf ve muhatara olan mahallerde yanlarına askerlerin tâ'ifesinden kifâyet mikdârı tüfenk-endâz âdemler koşulub bi-'avnihi te'âlâ emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve mahall-i me'mûra îsâl eylemeniz takayyüd ve ihtimâm etmeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

219/759 Sürgün Cezası

Hulve(?) kâdısına ve dizdârına hüküm ki

Anadolu vâlisi Vezirim el-Hâc Mehmed Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü mektûb gönderüb Koçhisar kazâsı sâkinlerinden Vaslı Efendi dimekle ma'rûf kimesne kendü halinde ve umûr-ı beldede ber-vechle 'alâkası yoğiken yine ahâlî-i vilâyetden ba'zı ashâb-ı ağrâzının hilâf-ı inhâlâriyle fermân-ı şerif ısdâr ve çavuş mübâşeretiyile Hulve(?) Cezâresine nefy olunmağla merkûmun keyfiyet-i ahvâli ehl-i vilâyetden kema hüve hakka neyfmî ta'arruz oldukda hac takayyüz gayr ve cümle kebîr hüsn-i hâlîni haber verdikleri el-hâsıllarıyla 'arz itmeğîn vech-i meşrûh üzere ıtlâk olunmak iüçn yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

220/760 Yörük Gruplarının Eşkiya Faaliyetleri

Ala'iyye sancağına mutasarrıf olan (boşluk) dâme ikbâlühü'ye hüküm ki

Yörükân tâ'ifesinden Kara Hacılar cemâ'atinden ve Batralı ve Şaylı ve Zekeryalı ve Sofili ve Tekkiye ve Cerîd ve Saçıkıralı ve Keterli ve Balcılar ve İrekli cemâ'atleri bundan akdem kadîmi yerleri olan İçel sancağından kalkub Alaiyye sancağında vâki' Menugat ve Daşenbe ve Nevâhir-i Alaiyye Kazâlarına gelüb ahâlînin merzû'âtların izâ'at ve ifsâd ve emvâllerin gasb ve gâret ve ebnâ-ı sebîlin dahi yollarına inüb birkaç def'a bunun gibi fesâd ve şekâvetleri zâhir olmağla defe'âtle haklarında evâmir-i şerîfe sâdır olub kadîmi yerleri olan İçel sancağında iskân ve ba'de'l-yevm yerlerinden hareket ve aher diyârlara varub bu misülû şekâvet iderler ise eşedd-i 'ukûbet ile haklarından gelinmek üzere ta'ahhüd ve ka'im güziştelerinden isti'fâ etmişler iken hâlâ yine bend-ahd ve zikr olunan kazâlara gelüb evvelkinden ziyâde tecâvüz ve te'addî ve envâ'-i dürlü şekâvete tasaddî eyledikleri i'lâm ve iştikâ olunmağla mezbûrların şerr ve mazarratları ahâlî-i bilâd üzerlerinden def' ve kadîmi yerlerine iskân olmak bundan esbâk Ala'iyye Sancağı mutasarrıfı Musa Paşa emr-i şerîfimle me'mûr olmağla Saruhan sancağında olan Yörükleri iskân içün Atala kazâsında vâki' Kemer nâm karyeye vardık da Kaçar Yörüklerinin re'isi olan Kara Mehmed ve Mermer oğlu Hacı Osman ve Sarı Mustafa ve Köse Mehmed ve Oba kethüdâlarından Hacı Ali ve İsa Kethüdâ ve Gündüz oğulları ve Deli Bey uşakları yüzer ve ikişer yüzer Yörük eşkiyâsıyla etrafı ihâta ve ba'dehü Kısıkdere nâm mahallde üzerine hücum ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi ve yüzden mütecâviz etbâ'ını katl ve at ve katır ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâsını gâret ve böyle şekâvet-i azîmeye cesâret eyledikleri mesmû'-ı hümâyûnum olub tâ'ife-i mezbûreden bu fesâda bâ'is olan eşkiyâ her kanda ise alâ eyyi-hâl ahz ve ele getürülüb cezaları tertîb ve mîr-i mîrân-ı

mûmâ-ileyhin nehb ü gâret olunan emvâl ve eşyâsı veresesine îsâl olunmak üzere gâret idenlerden tahsîl olunub ve kendü halinde olanları dahi kâdîmi yerlerine iskân ile bilâd ve ‘iyâd üzerinden izâle-i fesâdları lâzım ve mühim olmağla Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı emvâl olan Nasuh dâme ikbâlühü ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a’yân-ı vilâyet vesâ’ir haml-i silaha kadir olanları ile me’mûr olmağla sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin sen dahi bu husûs için mîr-i mîrân mûmâ-ileyh tarafından nevc üzere haber vardır deyü re’y-i savâbdidi ile hareket eylemek üzere me’mûr olmuştundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından nevc üzere haber var ise mükemmel ve müretteb kapun halkı ve Ala’iyye Sancağına vâki’ kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a’yân-ı vilâyet vesâ’ir haml-i silaha kadir olanlarıyla ol-vech hareket ve iktizâsına göre eşkiyâ-yı merkûmenin tutuldukları mahallde üzerlerine varılıb bi-‘avnihi te’âlâ alâ-eyyi-hâl ahz ve şer’-i bi’l-fesâd olub bu şekâvet ve fesâda cesaret eden rü’esânın cezaların tertîb ve kendü halinde olanları fermân-ı hümayûnum olduğu üzere kadîmî yerleri olan İçel Sancağına iskân eylemeğin vesâ’ir iktizâ iden hidemât-ı aliyyemden mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin re’y-i savâbdidi üzere bezl-i rûsû’ kudret eyleyüb mîr-i mîrân mûmâ-ileyhimin re’yine muhâlif-i vaz’ ve hareketden ve hidemât-ı aliyyemde tehâvün ve takâsîrden ihtirâz ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

220/761 Bir sûreti İçil Sancağınaa mutasarrıf Seyyid Ahmed dâme ikbâlühüye İçil sancağında olan kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârı ve a’yân-ı vilâyet ve haml-i silâha kadir olanlarına.

220/762 Bir sûreti Saruhan Sancağına mutasarrıf Mehmed dâme ikbâlühüye mükemmel ve müretteb kapusu hakli ile.

221/763 Yörük Gruplarının Eşkiya Faaliyetleri

Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Nasuh Paşa’ya hüküm ki

Yörükân tâ’ifesinden Kara Hacılar ve Batralı ve Şaylı ve Zekeryalı ve Sofili ve Tekkeyeli ve Cerîd ve Saçıklaralı ve Keterli ve Balcılar ve İrekli cemâ’atleri bundan akdem kadîmî yerleri olan İçel sancağından kalkub Ala’iyye sancağında vâki’ Menugad ve Daşenbe ve Nevâhir-i Alaiyye Kazâlarına gelüb merzû’âtların izâ’at ve ifsâd ve emvâllerin gasb ve gâret ve ebnâ-ı sebîlin dahi yollarına inüb birkaç def’a bunun gibi fesâd ve şekâvete tasaddî eyledikleri iştikâ olunmağla şerr ve mazarratları ahâlî-i bilâd üzerlerinden def’ ve kadîmî yerleri olan İçel Sancağına iskân için bundan akdem Ala’iyye Sancağına mutasarrıf olan Musa Paşa me’mûr olmağla Saruhan sancağında olan Yörükleri iskân için Atala kazâsında

vâki' Kemer nâm karyeye vardık da Kaçar Yörüklerinin re'isi olan Kara Mehmed ve Mermer oğlu Hâcî Osman ve Sarı Mustafa ve Köse Mehmed ve Oba kethüdâlarından Hâcî Ali ve İsa Kethüdâ ve Gündüz oğulları ve Deli Bey uşakları yüzer ve ikişer yüzer Yörük eşkiyâsı etrafını ihâta ve ba'dehü Kısıkdere nâm mahallde üzerlerine hücum ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi ve yüzden mütecâviz etbâ'ını katl ve at ve katır ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâsını gâret ve böyle şekâvet-i azîmeye cesâret etmeleriyle tâ'ife-i merkûmeden bu fesâda bâ'is olan eşkiyâ her kanda ise alâ eyyi-hâl ahz ve ele getirülüb cezaları tertîb ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin nehb ü gâret olunan emvâl ve eşyâsı veresesine îsâl olunmak üzere gâret idenlerden tahsîl olunub ve kendü halinde olanları dahi kâdîmî yerlerine iskân ile bilâd ve 'ıyâd üzerlerinden izâle-i fesâdlarıçün sen me'mûr olub ve Saruhan ve Aydın sancaklarında vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir haml-i silaha kadar olanları yanına varub re'y-i savâbdidin üzere hareket ve Karaman Beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühü dahi mükemmel ve müretteb kapusu halkı ile varub Silifke civârında ve Karaman Eyâleti hudûdunda olan Aladağ ve Larende ve Yerlü Ganet(?) derbendlerinin memur ve mu'îd sedd ü bend ve tâ'ife-i mezbûrenin bir ferdi mürûr itdirmeyüb ve seninle dahi haberleşüb iktizâ ider ise imdâd ve i'ânet eylemek üzere emr-i şerîfime tenbîh-i hümâyûnum olub ve bu def'a ber-vech-i arpalık Alaiyye Sancağına mutasarrıf olan (boşluk) ve İçel Sancağına mutasarrıf olan Seyyid Ahmed dâme ikbâlühümâ mükemmel kapuları halkı ve zikr olunan sancaklarda vâki' kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir haml-i silaha kadir olanlarıyla ve ber-vech-i arpalık Saruhan Sancağına mutasarrıf olan Mehmed dâme ikbâlühü dahi mükemmel ve müretteb kapusu halkı ile tarafından bi-vech üzere haber varır ise me'mûr olduğun hidemât-ı aliyemde re'y-i savâbdidin üzere hareket eylemek üzere me'mûr olmalarıyla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhimin iktizâsına göre haber gönderüb eşkiyâyı merkûmenin üzerlerine varılıb bi'avnihi te'âlâ alâ eyyi-hâl ahz ve şer-i bi'l-fesâd olub bu şekâvete cesaret eden rü'esânın cezaların tertîb ve kendü halinde olanları dahi kadîmî yerleri olan İçel Sancağına îvâ ve iskânlarından istihdâm ile bu husûsa müteferi' bi'l-cümele me'mûr olduğun hidemât-ı aliyemin küllisinin itmâm ve ikmâline ikdâm ve ihtimâm eylemeleri bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

221/764 İstanbul'daki Fırın Hakkında

İstanbul kâdısına hüküm ki

Mahrûse-i İstanbul'da vâki' Sarancane fırınının müste'ciri olan o (boşluk) nâm zimmî gelüb yine mahrûse-i mezbûrede Tavukpazarında vâki' mukaddemâ mu'attal simidci fırınının

gereği hâlâ Vezir-i a'zam Hüseyin Paşa'nın müceddiden binâ eylediği vakf-ı hanın sağ tarafında müste'cir-i mezbûrun fırını etmeği vaz' ve 'ibâdullaha bey' olunmak üzere taraf-ı vakfdan îcâr olunub yedine verilen ma'mûl-ı bih müteveli temessüküne mugâyir etmekci tâ'ifesinden vâkıfdan mûmâna'at olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ ve sen i mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin etmek iskelesinin küllîsinin kesreti ıbadullaha nâfi' olduğun i'lâm eylediğin ecilden i'lâmın mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâi'l-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

221/765 Kaldine Kazasındaki Kilisenin Tamiri İçin

Kaldine(?) nâ'ibine hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Ander Kado(?) nâm karyede sâkin ehl-i zimmet re'âyâ gelüb yedlerine terk olunan kadîmi kilisanın sakfi çatlayub ve ba'zı yerleri der-i duvarları yıkılıb termîn-i muhtâc olmağla bundan akdem şer'-i keşf olduğun bildirüb hüccet-i şer'iyye mücebince ta'mîrine mûmâna'at olunmamak için şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'il-i B sene 1111 [23 Aralık-1 Ocak 1700].

222/766 Ruha Ahalisinin Rakka Valisi'nden Şikayetçi Olması Hakkında

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlılarından Mehmed dâme mecdühüye hüküm ki

Ruha ahâlîsinden birkaç kimesneler 'arz ve muhzır ile Divân-ı Hümâyûn'a gelüb hâlâ Rakka Vâlisi Vezir Mustafa Paşa edâmallühü te'âlâ iclâlehüden şikâyet bin yüz senesinden berü ba'zı hukûk iddi'âsı saduında iken eyâlet-i mezkûrede vâki' Beyrenü'l-feran ve Ruha kâdıları ve ahâlîleri tarafından vezir-i müşârün-ileyhin hüsn-i hâlini müş'ir-i müte'âkıben iki def'a arz ve muhzır vârid olduğundan mâ'adâ vârid olan muhzıra isim ve hatemleri mestûr ve hâlâ İstanbul'da mevcûd olub Ruha'da nakîbü'l-eşrâf kâ'immakâmı olan es-seyyid Yunus ve Beyrenü'l-ferân ma'a Astane müftüsü Mevlânâ Hamis zîde ilmühü ve Hüseyiniye Câmi'i Hatîbi es-seyyid Tahir ve Hâce Ahmed Câmi'i Hatîbi İbrahim ve a'yân-ı vilâyetden el-Hâc İsmail ve aşiret ihtiyârı el-Hâc Deyab ve Abdülkadir ve Köse Bey dimekle ma'rûf kimesne ve Monlâ Ali ve Mustafa nâm kimesneler fi'l-vâki' müşârün-ileyh eşkiyâ-yı kemâl-i mertebe zabt ve rabt idüb fukara ve zu'afâ bi'l-cümle ahvâlinden râzı ve şâkirlerdir deyü meclis-i şer'den kendünün hüsn-i hâlini haber vermeleriyle vezir-i müşârün-ileyhden hukûk-ı iddi'â eden kimesneler bu tarafda hâsım-ı şer' olmamağla mahallinde mürâfa'a-ı şer' olub şer'an tevcîh eden hakları vezir müşârün-ileyhden alıverilmek bâbında emr-i şerîfimle müşâbir-i iltimâs eylediklerin bi'l-fi'il Rumeli kâdıaskeri olan Mevlânâ es-seyyid Ali edâmallahü te'âlâ

fezâ'ilehü i'lâm etmekle mevlânâ-yı müşârün-ileyhin i'lâmı mücebince mahallinde mürâfa'-ı şer' ve şer'an tevcîh eden hakları aliverilmek için Ruha Kâdısı zîde fazlehüye emr-i şerîfim sâdır olmağla sen ki kapucu başı mûmâ-ileyhsin husûs-ı merkûm için sen mübâşir ta'yîn olmuşundur imdi me'mûr olduğun üzere bir gün evvel mahalline varub vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfini tenfîzü'l-icrâ takayyüd-i tâm ve sa'y ve ihtimâm eyleyüb bu bâbda ahad-i tarafeyne himâye ve aher-i gadrdan be-gâyet tevakkî eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

222/767 Yanya Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında

Yanya kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Vezce nâm karyenin ehl-i zimmet re'âyası gelüb karye-i mezbûrede vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kilisa kurbünde cayırının(?) kadîmi mu'allim hânesi mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrîf olduğun bildirüb hükm ricâlarıyla şer'le keşf ve hüccet olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

223/768 Yörük Gruplarının Eşkiya Faaliyetleri

İçel sancağına mutasarrıf Seyyid Ahmed dâme ikbâlühüye hüküm ki

Bundan akdem Ala'ıye sancağında fesâd ve şekâvetleri nümâyân olub ve sâbıkân Ala'ıye Sancağı mutasarrıfı Musa Paşa'nın fermân-ı âlî-şânımla İçel sancağına nakl ve iskân eyledüğü Yörükân Tâ'ifesinden Hacılar Cemâ'atinden şekâvet ile ma'rûf Hâcı İsa oğlu ve biraderi oğulları ve ammîsi oğulları ve hâcı mûmâ-ileyhin oğulları sâ'ir hevâlarına tâbi' Yörükân eşkiyâsı ile ve yine haklarında fermân-ı âlî-şânım sâdır olan eşkiyâdan Abdalbaki oğlu Mehmed ve oğlu Süleyman ve Abdurrahman ve kethüdâlar nâm karyeden Veli oğlu Receb ve oğulları Kara Mustafa ve Abdülkerim ve biraderi Mehmed nâm şakîler livâ-ı merkûmeye nakl olundukda kendü hallerinde ikâmet eylemeyüb yine re'âyâya te'addî ve fesâddan mâ'adâ sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin mevzi'ine gider iken nevâhir-i Ermenek ile Selenti kazâları beyninde Gündük nâm derbendin boğazında yolunu bağlayub ve üzerine tüfenk atub etbâ'ından sekiz nefer kimesneleri katl ve on nefer ademini mecrûh ve gerüde kalan ağırlığın nehb ü gâret eylediklerinde mâ'adâ Selenti kazâsına tâbi' İçağrı dimekle ma'rûf karyede etrafını ihâta ve bunun gibi fesâd ve şekâvete cesâret eyledikleri tarafından i'lâm ve Selenti ve Gülнар ve Larendе ve Ma'mûriye ve Ermenek ve Hari Kavak ma'a Karataş ve Silifke kâdıları dahi vech-i meşrûh üzere olduğun 'arz ve Selenti ve Silifke

kazâlarının ‘ulemâ ve sulehâ ve meşâyih ve etkîyâsı ve müderrisîn vesâ’ir ahâlîsi dahi muhızır ve eşkiyâ-yı mezkûrenin bu fesâdlarından mâ‘adâ dâ’imen cemi‘yet ile gezüb ve önlerine konub ehl ü ‘iyâllerine ta‘arruz ve bekr kızların murad itdikleri eşhâsa kerhen aliverüb hetk-i ağras ve fetk-i muharremât-ı adet-i müstemireleri olduğunu zîr-i muhızırda inhâ etmeleriyle mezbûrlar alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürülüb şer‘le cezaları tertîb olunmak için dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından (boşluk) dâme mecdühü mübâşir ta‘yîn ve eğer emr-i şerîfim adem-i i‘tâ‘at ve cemi‘yet ve muhâlefet üzere olurlar ise imdi el-ümerâi’l-kirâm ber-vech-i arpalık Yenişehir sancağına mutasarrıf olan Ömer ve Ala’iye sancağına mutasarrıf olan (boşluk) dâme ikbâlühümâ ve İçel ve Aliye sancaklarında vâki‘ kethüdâ yerleri ve Yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri senin yanına varub re’y-i savâbdidin ile hareket eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla imdi emr-i şerîfim vusûlünde mîr-i mîran-ı mûmâ-ileyhümâyı ve zikr olunan sancaklarda vâki‘ kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları vesâ’ir a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri yanına istishâb ve eşkiyâ-yı mezbûre hâlâ her kanda ise üzerlerine varub şer‘-i bi’l-fesâd ve vâcibü’l-izâle olan eşkiyâların içlerinden ahz ve şer‘le haklarında lâzım gelen cezaların tertîb eylediğinden sonra kendü hâlinde olanları müteferrikâ mı olur yohsa cümlesi muhtemî‘an bir yerde iskân olunmak mı münâsibdir cümle ahâlî-i vilâyetin ittifâsıyla tâ‘ife-i merkûmeye ikâmete cesbân bir münâsib mahalle nakl ve iskân eyleyüb bu husûsa bu vech üzere nizâm ve intizâm vermeğın cedd ü ihtimâm eyleyüb bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara hilâf-ı şer‘-i şerîf ta‘arruzdan tevakkî eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

224/769 Bağdat ve Basra Havalisindeki Eşkiyalarla Mücadele

Ber-vech-i arpalık Amasya sancağına mutasarrıf olan Rıdvan Mehmed dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîran mûmâ-ileyhsin üç yüz nefer-i müsellağ ve tuvânen âdem ile Bağdad’a varub düstûr-i mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem Bağdad vâlisi Vezirim İsmail Paşa edâmallahü te‘âlâ iclâlehünün yanından eğer Bağdad ve Basra taraflarında olan eşkiyâ-yı urbânın def‘ ü ref‘inde vesâ’ir iktizâ eden hidemât-ı aliyyemde olmak üzere avâtıf-ı aliyye-i hüsvânemden livâ-ı mezbûr sana ‘inâyet ve ihsâmım olmağın husûs-ı merkûm için (boşluk) mübâşir ta‘yîn ve irsâl olunmuştur imdi emr-i şerîfim varduğı gibi asla bir an ve bir sâ‘at meks ve tevakkuf eylemeyüb me’mûr olduğun üzere üç yüz nefer güzide ve müsellağ ve tuvânen ademlerinle aciletten kalkub bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem Bağdad’a varub vech-i meşrûh üzere fermânım olan hidemât-ı aliyyemde vezir-i müşârün-ileyhin re’y-i savâbdidi üzere bezl ü sa’y ve kudret eylesin şöyle ki bir güne özr ve illet îrâdıyla ber-vech-

i müsâra‘at mahall-i me‘mûra irişmeyüb hidemât-ı aliyyemde tehâvün ve taksîrin nümâyân olur ise bilâ emân hakkından gelür ona göre basîret ve intibâh ile hareket ve bir gün mukaddem mahall-i me‘mûrda bulunmağa bezl-i bât ve tuvân eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyh-i mîr-i mîrân mûmâ-ileyhi me‘mûr olduğu üzere kat‘an te‘hîr ve tevakkuf itdirmeyüb üç yüz nefer müsellağ ve tuvânen ademiyle bir gün mukaddem Bağdad’a varmak üzere ber-vech-i müsâra‘at mahall-i me‘mûre gönderüb ve eğer bu güne özr ve bahâne îrâdıyla ta‘allül ve muhâlefet ider ise sen ânda meks ve vâki‘ hayrı der-i devlet-i medârıma ‘arz ve i‘lâm eylesin ki emr- şerîfim ne vechle şeref-yâfte sudûr olur ise ona göre ‘amel ve hareket eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

224/770 Tahsil Edilen Verginin İstanbul’a Gönderilmesi

Sivas beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüye hüküm ki

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘âlem hâlâ Şam vâlisi olan Vezirim Hasan Paşa edâmallahü te‘âlâ iclâlehünün hâlâ ber-vech-i arpalık Amasya Sancağına mutasarrıf olan Rıdvan Mehmed zimmetinden sâbıkân mutasarrıf olduğu Cidde-i ma‘mûre sancağının bin yüz senesi mukarreri câyizesinden yirmi kese akçe alacağı olub ve hâlâ mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Amasya’da evine gelmekle meblağ-ı mezbûr ve vezir-i müşârün-ileyh için mîr-i mîrân mûmâ-ileyhden aceleten tahsîli fermânım olub ve husûs-ı merkûm için (boşluk) mübâşir ta‘yîn ve irsâl olmuşdur imdi sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim vardığı gibi vezir-i müşârün-ileyhin livâ-ı merkûmenin sene-i merkûme mukarreri câyizesinden vech-i meşrûh üzere mûmâ-ileyhin zimmetinde olan yirmi kise akçesin mübâşir mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle bir gün evvel ve bir sâ‘at mukaddem cem‘ ve tahsîline gereği gibi takayyüd-i tâm ve sa‘y-ı ihtimâm eylesin şöyle ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyh bir dürlü ‘özr ve ‘illet îrâdıyla meblağ-ı mezbûru virmekden ta‘allül ve muhâlefet ider ise ahz ve habs ve bi-eyyi-hâl meblağ-ı mezbûru mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin emvâlinden aceleten cem‘ ve tahsîl ve mübâşir-i merkûm ile irsâl ve îsâle ikdâm ve ihtimâm eyleyüb ber-vechle ta‘allül ve muhâlefet itdirmemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

225/771 Vefat Eden Devlet Görevlilerinin Mallarının İstanbul’a Gönderilmesi

Asitâne-i sa‘âdetimden Anadolu’nın sağ kol nihâyetine varub gelince yemînen ve yesâran yol üzerinde vâki‘ olan kâdıllara ve zikr olunan kazâlara vâki‘ yeniçeri serdârlarına hüküm ki

Hâlâ taht-ı kazânızda vâki‘ kasabât ve kurâda sakîn ve mukîm ve misafîr yeniçeri ve

cebeci ve topçu ve acemi neferâtı ve kul oğullarından bilâ vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallifât ve metrûkâtı cânib-i beytü'l-mâla â'id ve râci' iken siz ki serdârlarsız beytü'l-mâl vukû'undan ahz ve kabz ve taraf-ı beytü'l-mâla göndermeyüb ihna ve bey' eylediğiniz zahîr ve nümâyân olmağla hâlâ siz ve eslâfinız ahz ve kabz eylediğiniz beytü'l-mallar sûret-i defterleriyle Âsitâne-i Sa'âdetime irsal olunmak için (boşluk) bölüğün (boşluk) çavuş zîde kadrühü mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla vûsülünde her kimin yedinde bu makûle beytü'l-mâl bulunur ise mûmzâ ve mahtûm-ı müfredât defterleriyle yedlerinden alub mübâşir-i merkûma teslîm ve aceleten taraf-ı beytü'l-mâla irsâl ve îsâl eyleyesiz ve siz ki serdârlarsız husûs-ı mezbûrede cüz'î ve küllî bir şey ketm ve ihfâ olunmayub tamamen sûret-i defterleriyle mübâşir-i merkûma teslîm etmeyüb bir dürlü 'özü ve bahâne eylemeyesiz ve sen ki mübâşir-i merkûmsun me'mûr olduğun üzere varduğunuz kazâlarda ma'rifet-i şer'le tefîş ve tefahhus ve her kimin yedinde beytü'l-mâl bulunur ise ma'rifet-i şer'le müfredât defterleri mûcebince ahz ve kabz ve cânib-i beytü'l-mâla getirüb bilâ noksan teslîm eylemekden sen dahi kemâl-i mertebe-i basîret üzere hareket eyleyesin husûs-ı mezbûrda tesâmuh ve tekâsülün veyâhûd tama'-ı hâman sebebiyle beytü'l-mâla 'özü üzere olduğunuz istimâ' olunur ise 'özü ve cevâbın istimâ' olunub killî 'itâbe müstehak olursunuz deyü yeniçeri Ağası İbrahim Ağa mektûbu mûcebince yazılmışdır. Fî evâil-i B sene 1111 [23 Aralık 1699-1 Ocak 1700].

225/772 Bir sûreti Âsitâne-i sa'âdetimde Rumelinin sağ kol nihâyetine varub gelince yemîn ve yesârda vâki' kâdı ve yeniçeri serdârlarına.

225/773 Bir sûreti Anadolu'nun öte kol nihâyetine varub gelince yemîn ve yesârda olan kâdı ve yeniçeri serdârlarına

225/774 Bir sûreti Anadolu'nun sol kol nihâyetine varub gelince yemin ve yesârda vâki' kâdı ve yeniçeri serdârlarına.

225/775 Bir sûreti Asitâne-i sa'âdetim'de Rumelinin sol kol nihâyetine varub gelince yemîn ve yesârda vâki' kâdı ve yeniçeri serdârlarına.

226/776 Yörük Gruplarının Eşkıya Faaliyetleri

Ber-vech-i arpalık Alaiyye sancağına mutasarrıf (boşluk) dâme ikbâlühüye hüküm ki

Bundan akdem Ala'îye sancağında fesâd ve şekâvetleri nümâyân olub ve sâbıkân Ala'îye Sancağı mutasarrıfı Musa Paşa'nın fermân-ı âlî-şânımla İçel sancağına nakl ve iskân eylediği Yörükân Tâ'ifesinden Hacılar Cemâ'atinden şekâvet ile ma'rûf Hâcı İsa oğlu ve biraderi oğulları ve ammîsi oğulları ve Hâcı Mümin oğulları sâ'ir hevâlarına tâbi' Yörükân

eşkiyâsı ile ve yine haklarında fermân-ı âlî-şânım sâdır olan eşkiyâdan Abdalbaki oğlu Mehmed ve oğlu Süleyman ve Abdurrahman ve Kethüdâlar nâm karyeden Veli oğlu Receb ve oğulları Kara Mustafa ve Abdülkerim ve biraderi Mehmed nâm şakîler livâ-ı merkûmeye nakl olunduk da kendü hallerinde ikâmet eylemeyüb yine re'âyâya te'addî ve fesâddan mâ'adâ ber-vech-i arpalık İçel sancağına mutasarrıf olan Seyyid Ahmed dâme ikbâlühü merci'ne gider iken nevâhir-i Ermenek ile Selenti kazâları beyninde Gündük nâm derbendinin boğazında yolunu bağlayub ve üzerine tüfenk atub etbâ'ından sekiz nefer kimesneleri katl ve on nefer ademini mecrûh ve gerüde kalan ağırlığını nehb ü gâret eylediklerinden mâ'adâ Selenti kazâsına tâbî' İçağrı dimekle ma'rûf karyede etrafını ihâta ve bunun gibi fesâd ve şekâvete cesâret eyledikleri mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından i'lâm ve Selenti ve Gülnar ve Larende ve Ma'mûriye ve Ermenek ve Zari Kavak ma'a Karataş ve Silifke kâdıları dahi vech-i meşrûh üzere olduğun 'arz ve Selenti ve Silifke kazâlarının 'ulemâ ve sulehâ ve meşâyih ve etkîyâsı ve müderrisîn vesâ'ir ahâlîsi dahi muhzır ve eşkiyâ-yı mezkûrenin bu fesâdlarından mâ'adâ dâ'imen cemi'yet ile gezüb ve karyeleri önlerine konub ehl ve 'iyâllerine ta'arruz ve bekr kızların murad itdikleri eşhâsa kerhen alıverüb hetk-i ağras ve fetk-i muharremât-ı adet-i müstemireleri olduğunu zîr-i muhzırda inhâ etmeleriyle mezbûrlar alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürülüb şer'le cezaları tertîb olunmak için dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından (boşluk) dâme mecdühü mübâşir ta'yîn ve eğer emr-i şerîfim adem-i i'tâ'at ve cemi'yet ve muhâlefet üzere olurlar ise ber-vech-i arpalık Yenişehir sancağına mutasarrıf olan Ömer dâme ikbâlühü İçel ve Ala'ıye sancaklarında vâki' kethüdâ yerleri ve Yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri İçel Sancağına mutâsarırif olan mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin yanına varub re'y-i savâbdidi üzere hareket eylemek ve tâ'ife-i mezbûrenin şer'î bi'l-fesâd ve vâcibü'l-izâlesi olan şakîleri âlâ-eyyi-hâl içlerinden ahz ve şer'le haklarında lâzım gelen cezaları tertîb olundukdan sonra kendü hâllerinde olanları müteferrikâ mı olur yohsa cümlesi bir yerde muhtem'an îvâ olunmak mı münâsibdir cümle ahâlî-i vilâyet ittifâslarıyla tâ'ife-i merkûmeye ikâmete cesbân bir münâsib mahalle nakl ve iskânlarında bezl-i rüsu' ve kudret eylemek üzere emr-i şerîfimle me'mûr olmalarıyla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi vech-i meşrûh üzere me'mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde kapun halkı ve etbâ' ve eşkiyâ-yı tâ'ife-i mezbûrenin şer'-i bi'l-fesâd ve lâzımü'l-izâle olan şakîlerini içlerinden hak ve şer'le tertîb-i cezâlarında ve kendü hâllerinde olanların ahâlî-i vilâyet ittifâkıyla ve iskân ve ikâmetlerine münâsib olan mahalle nakl ve iskânlarında bezl-i kudret idüb bu maslahat fermân-ı hümâyûnum olduğu üzere hitâm buluncaya mevzi'ine 'avdet itmeyüb mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile itmâm sadarete cedd ü ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

226/777 Bir sûreti ber-vech-i arpalık Yenişehir Sancağına mutasarrıf olan Ömer dâme ikbâlühüye kapusu halkıyla.

226/778 Bir sûreti Alaiyye sancağına vâki' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzere.

226/779 Bir sûreti İçel sancağına vâki' Kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine vech-i meşrûh üzere.

227/780 Elbistan Kasabasında Eşkîya Hareketleri

Rakka vâlisine ve Elbistan Nâhiyesi nâ'ibine hüküm ki

Sen ki nâ'ibi mezbûrsun mektûb gönderüb Elbistan Kasabası ahâlisi meclis-i şer'e varub kasaba-ı mezbûreden Zalim Ali ve Kara Receb ve Kara Bekir ve Hamza nâm kimesneler bin yüz senesinde birbirleriyle yekdil ve yek-cihet olub üzerlerine emr-i şerîfimle vâki' avâriz vesâ'ir tekâlifinin hüccet-i me'mûr olanları ta'cîz etmeleriyle kendüler cem' ve ziyâde akçelerin aldıklarından gayrî bi-gayr-i hakk tecrîm itdirüb ve ehl-i 'arzın fuzuli evlerin basub ve arzların henk ve bunun emsâli zulm ve fesâdlarının nihâyeti olmayub sû-i hâllerini bundan akdem sicil ve hüccet olunmağla icrâ-yı olunmak için verilen emr-i şerîfim mücebince mübâşir ile da'vet-i şer' olundukda itâ'at eylemeyüb yine ol-vechle te'addî üzere oldukların bildirüb vâki' hayra hüküm-i hümâyûnum ricâsına arz eylediğin ecilden sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin vech-i meşrûh üzere şekâvet ve fesâdları vâki' olub şer'an sâbit olur ise mezbûrlar ahz ü habs olunub keyfiyetleri i'âm olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

226/781 Kalebend Cezası

Limni Kal'ası muhâfazasında olan Ali zîde kadrühüye ve Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

Kargerepa kazâsında Çalözü nâm karye sâkinlerinden dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden bin yedinci bölüğün nefâratından Dede Ahmed nâm kimesne şakî ve fâsık olub müsellemlâtların emvâlini nehb ü gâret idüb ve itirdiği bâ'is ve ehl ve 'iyâllerine ta'arruz ve niçe fesâd ve şekâvet üzere olduğu ahâlî-i vilâyet el-hâsıyla Kogerepa Kâdısı 'arz ve Âsitâne-i sa'âdetim'de dahi eşref-i kuzâtdan sekiz nefer kimesneler şehâdet etmeleriyle şakî-i mezbûrun esâmesi çalınub defterden ihrâc olunmağla kal'-ı merkûmede habs-i merîd ile habs fermân-ı şerîfim sadır olmadıkça bir taraflı itlâk olunmamak üzere 'arz olunmak fermânım olmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhsiz mezbûr Dede Ahmed şer'î bi'l-fesâd ve

mazarrü'l-... olmağla kal'a-ı merkûmede habs-i merîd ile habs iyleyüb fermân-ı âlî-şânım sâdır olmadıkça ıtlâkından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz deyü Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mühürlü mektûbun verilmeği mücebince yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

226/782 Kalebend Cezası

Limni Kal'ası Yeniçeri Zâbıtı Ali ve Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

Culcu oğlu Süleyman nâm yeniçeri fesâd ve şekâvete zâhir olub Limni Kal'asına nefy ve kal'a-bend olunması fermânım olan Dede Ahmed'in refiki olub me'an nefy ve kal'a-bend olunması iktizâ itmekle mezbûr Süleyman'ın esâmesi çalınub defterden ihrâc ve Dede Ahmed ile kal'a-ı mezbûreye nefy ve kal'a-bend itdirilüb fermân-ı hümâyûnum sâdır olmadıkça ıtlâk olunmamak üzere 'arz olunması bâbında fermânım sâdır olmağla (boşluk) bölüğün (boşluk) çavuş zîde kadrehü mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağın vusûlünde mezbûr Süleyman Dede AHmed nâm şakînin refiki olmağla esâmesi defterden ihrâc olunmağla kal'a-ı merkûmede muhkem kal'a-bend olunub fermânım sâdır olmadıkça ıtlâkından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz deyü Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından verilen mühürlü mektûbun mücebince yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

226/783 Tamir İçin Gönderilen Paranın Teslim Edilmesi

Mısır vâlisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin iltimâsın üzere darb etdirilen on çift altun sikkeleri Haremeyn-i muhteremeynden ba'zı emken-i mübâreke ve ebniyye-i müteberrike ta'mîrine me'mûr olan İbrahim dâme mecdühüye teslîm ve sefine ile tarafına imecefermânım olmağın mûmâ-ileyh vusûlünde zikr olunan altun sikkeleri kabz eylemek için emr-i şerîfim verilmek bâbında başdefterdârım el-Hâc Mustafa i'lâm itmekle mücebince 'amel eyleyesin deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

226/784 Cemisgezen'deki Kilisenin Tamiri Hakkında

Cemisgezdek kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Beravi nâm karyenin ehl-i zimmet re'âyâsı gelüb karye-i mezbûrede vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisânın mürûr-i eyyâm ile habâ'ib(?) garbisi harâbe-müşrif olduğun ve bu bâbda yedlerinde fetevâ-yı şerîfe olduğun bildirüb mücebince ma'rifet-i şer'le keşf ve hüccet olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş

sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

İtlâk için yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

228/785 Sürgün Cezası

Amed monlâsına ve Yeniil kâdısına ve Yeniil voyvadasına hüküm ki

Yeniil kazâsı muzâfâtından Kerven kasabası sâkinlerinden Ali nâm kimesne halvî kasaba-ı mezbûre sâkinlerinden Seyyid İbrahim ve oğlu Hüseyin nâm kimesneler kendi hallerinde olmayub şer'î bi'l-fesâd ve geceleri sahaba değin 'ibâdullahın a'râz ve emvâline sû-i kâsd adet-i müstemireleri olub bunun emsâli fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmayub bundan akdem sû'-i halleri hüccet olmağla mahallinde şer'le ta'arruz olub sû-i hâlleri vâki' ise oldukları mahalde nefy ve diyârlarında iclâ olunmak için mukaddemâ rikâb-ı hümâyûnum tarafından sâdır olan emr-i şerîfim mücebince nefy ve iclâ olunmuşken birkaç günden sonra bilâ emr-i hümâyûn yine kasaba-ı mezbûra varub kâfiyü'l-evvel fesâd üzere oldukları bildirilmekle şekâvetleri şer'an sâbit olunur ise diyârında nefy ve iclâ olunalar deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

228/786 Kavala Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında

Kavala kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Kölef nâm karyenin ehl-i zimmet re'âyâsı gelüb karye-i mezbûrede feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan Corhonak kilisesi dimekle ma'rûf kadîmi kiliselerinin mürûr-ı eyyâm ile sakfın kiremidleri harâbe-müşrif olub ta'mîre muhtâc olmağla bundan akdem ma'rifet-i şer'le keşf ve hüccet olunmağla mücebince ta'mîre muhtâc olan mahalleri hâricden ehcâr ve eşcâr-ı vaz' olunmayub bilâ terfî' velâ tevsî ile mesâg-ı şer' olduğu mertebe-i vaz' kadîmi üzere ta'mîrine mümâna'at olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden hüccet-i şer'iyye mücebince kadîmi üzere ta'mîrine mümâna'at olunmaya deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

228/787 Bir sûreti Kavala kazâsına tâbi' Köle nâm karyede vâki' Kostanaz kilisesi için şürûtuyla yazılmışdır.

228/788 Bir sûreti Midilli nâ'ibine kazâ-ı mezbûra tâbi' Köle nâm karye kurbünde Kokana nâm mahallinde vâki' kadîmi kilisenin ta'mîri için şürûtuyla yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

228/789 Bir sûreti Tırhala kâdısına kazâ-ı mezbûra tâbi' Mestaki nâm karyede vâk'

kilisanın şürûtuyla ta'mîriyçün yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

Fermân-ı âlî-şânım mücebince 'amel oluna deyü 'unvânına hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn varîd olmuşdur.

228/790 Halktan Toplanan Vergi hakkında

İstanbul kâdısına hüküm ki

Müteveffâ Kemrikci Hüseyin Paşa'nın evlâdından olub müderrisînden Mevlânâ Mustafa zîde 'ilmühü ile kız karındaşları Emetullah ve Rukiye nâm hatunları Südde-i sa'âdetime 'arzihâl idüb mahrûse-i İstanbul'da Vezneciler Çarşısında vâki' babaları vezîr müşârün-ileyhden müntakil fırın-ı kadîmden nân-ı hass tabh olunub ol-havalide Silivri Menziline senevi altmış beş bin akçe verildüğü Başmuhasebe defterlerinde mukayyid ve atk-i menzil defterlerinde İstanbul ve Silivri menzillerine senevi ol-mikdâr akçe imdâd eylemek üzere ve toparlanub lakin yüz iki senesinde cümle menziller tertîb olundukda fırın-ı mezbûr menzilden ref' olunmağla kadîmden menzilin imdâdı için verilegelen altmış beş bin akçe hazine-i âmireme teslîm olunub sülûsü sülân üzere nân-ı hâss tabh olunmak için başmuhasebe defterlerine kayd olunub mühürlü tezkere verilmekle mücebince hükm-i hümâyûnum ricâ eylediğin ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

İtlâkıyçün fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

229/791 Gasp, Darp ve Yaralama Suçlarına Kalebend Cezası Verilmesi

Adana beglerbegisine ve kâdısına hüküm ki

İbrahim Hanzâde Ali dâme mecdühü 'arzihâl idüb mûmâ-ileyhin mütevellisi olduğu Dede bin Şehid Mehmed Paşa'nın Payas vakfi mütevellisi olan Seyyid İbrahim Payas Kasabası'nda vâki' mûmâ-ileyhin câmi'i şerîfînde sâbıkân hafîbi olan Seyyid Mehmed ve Vâ'izi Hamza nâm kimesneler hevâlarına tâbi' âdemleri bin yüz senesinde gelüb evimi basdurub tahsîl olunan mal-ı vakf vesâ'ir eşyâmı nehb ve gâret etmeleriyle nehb ve gâret olunan mal-ı vakfi hesâbıma mahsûb ile deyü mûmâ-ileyh îrâm itmekle ahvâlleri şer'le görülmek için emr-i şerîfim verilmeğin mezbûrlar hevâlarına tâbi' birkaç adem ile der-i devlet-i medârıma gelüb tiz ve berâta sülûk etmeleriyle ta'yîn olunan çavuşun ma'rifetiyle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ahvâlleri şer'le görüleb fesâdlar sâbit ve zâhir olur ise Adana Kal'ası'nda kal'a-bend olunub keyfiyet-i ahvâlleri der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin ihâtâm kaydına

mürâca'at olunduk da ahvâlleri şer'le görülüb icrâ-ı hakk olunmak için emr-i şerîfîm verildiğün mestûr ve mukayyed bulunmağın siz ki mûmâ-ileyhsiz mezbûrlar mahalline ihzâr ve murâfa'a-ı şer' olunub fesadları zâhir olunur ise Adana Kal'ası'nda kal'a-bend habs ve keyfiyet-i ahvâlleri 'arz ve i'lâm olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

229/792 Yanya'daki Kilisenin Tamiri Hakkında

Yanya nâ'ibine hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Vezenc(?) nâm karyede ehl-i zimmet re'âyâsı gelüb karye-i mezbûrede vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisânın mürûr-ı eyyâm ile duvarları sak ve sakfı dahi harâbe-müşrif olduğun bildürüb ma'rifet-i şer'le keşf ve hüccet olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediklerin ecilde şer'le keşf olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

229/793 Tırhala Kazasındaki Kilisenin Tamiri Hakkında

Tırhala kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Meçun nâm karyede sâkin ehl-i zimmet re'âyâ tâ'ifesi gelüb karye-i mezbûrede Koro kurbünde vâki' feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisanın sakfı ve duvarları mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif olub ta'mire muhtâc olmağla mukaddemâ ma'rifet-i şer'le emr-i şerîfîm mücebince keşf ve hüccet-i şer'iyye verilmeğın bildirüb hüccet-i şer'iyye mücebince ta'mire muhtâc olan mahallerinin hâricden ahcâr ve eşcâr-ı vaz' olunmak üzere kendü nakz ile vaz'-ı kadîmi üzere mesâg-ı şer' olduğun mertebe-i bilâ terfî velâ tevsî ta'mîrine mûmâna'at olunmamak bâbında hükm ricâ itmeleriyle hüccet-i şer'iyye mücebince ta'mîrine mûmâna'at olunmaya deyü şurûtuyla yazılmışdır. Fî evâ'il- Ş sene 1111.

229/794 Gayri Müslim Reayanın Zarar Görmesi Hakkında

Ağrıboz muhâfazasında olan vezir İsmail Paşa'ya ve Ağrıboz kâdısına hüküm ki

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrabîn mu'temedü'l-mülûk ve'l-selâtn bi'l-fi'il Dârü's-Sa'âdetim Ağası olan el-Hâc Ali Ağa dâme 'ulüvvühü Südde-i sa'âdetime 'arz gönderüb müşârün-ileyhin taht-ı nezâretinde olub Üsküdar'da vâki' merhûm ve mefkûrları cedîd valide sultan tâbe serâhânde evkâfından Livâdiye hâssı ve tevâcüb karyelerinde Ağrıboz Ceziresi'nde Kıla ve Delfor ve İskamanur ve İşkmtar ve Mursat ve Telli muz ve Febanderik

ve Mari ve harem ve velnandez Gozbanoz ve Ayayorki ve Teras ve Delbec ve Grabec nâm karyelerin ehl-i zimmet re'âyâları bundan akdem mücârin(?) Ağrıboz tarafına misafir oldukda ba'zıları harben ve kahren gönderüb ve ba'zısı dahi fevklerinden firar ve etraf ve eknâfda perâkende ve perişân olmuşlar iken hâlâ bi-meşiyetillahi te'âlâ Devlet-i Aliyeye ebed be-bülend âlâ Venedik Cumhuri' beyinde sulh ve salâh mün'akid olmağla re'âyâ-yı mezbûrdan ba'zıları kadîmi sakîn oldukları karyelerine gelüb ebâ'id-i cedd-i mutasarrıf oldukları bağ ve bağçe vesâ'ir emlâk ve temekssüle arazilerin zabt ve takarruf murâd eylediklerinden hâricden ba'zı kimesneler sahib-i arzdan tapu ile tefvîz etmiş değiller iken Ağrıboz muhâfazalarında yedlerimizde buyuruldumuz vâridir deyü zabt ve tasarruflarına mûmâna'at etmeleriyle kurâ-ı mezbûre re'âyâsı ebâ'id-i cedd-i mutasarrıf oldukları bağ ve bağçe vesâ'ir emlâk ve temessükle yerlerine dahi sâhib-a 'arz ma'rifetiyle kimesneye bey' ve tefvîz itmeyüb hâlâ emniyet hasıl olmağla kadîmi karyelerine gelüb tevattun murâd eylemeleriyle zikr olunan karyelerine kadîmden mutasarrıf oldukları mülûk bağ ve bağçe vesâ'ir emlâk ve temessükle arazilerinin zabt ve tasarruflarına hilâf-ı şer' ve fâyıkdan dahli ve ta'arruz olmamak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına arz itmeğın vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

230/795 Bursa'daki Kilisenin Tamiri Hakkında

Bursa monlâsın hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Kaldor nâm karyenin ehl-i zimmet re'âyâsı gelüb karye-i mezbûrede feth-i hâkâniden berü yedlerinde terk olunan kadîmi Kabril Vayi Yani dimekle ma'rûf kilisaları ba'zı mahalleri harâbe-müşrif olmağla mukaddemâ emr-i şerîfimle keşf ve hüccet olunmas hüccet-i şer'iyye mûcebince termîm-i muhtâc olan mahallerinin hâricden ahcâr ve eşcâr-ı vaz' olunmak üzere kendü nakz ile mesâg-ı şer' olduğu mertebe-i vaz'-ı kadîmi üzere bilâ tevsî' velâ terfî' ta'mîrine mûmâna'at olunmamak bâbında hükm ricâ itmeleriyle hüccet-i şer'iyye mûcebince vaz'-ı kadîmi üzere ta'mîrine mûmâna'at olunmamak üzere yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111.

230/796 Tunus'tan İzmir'e Gelen Levendlerin Şehirdeki Taşkınlıkları

İzmir monlâsına ve Yeniçeri serdârına vesâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Nefs-i Tunus seffinelerinden üç kıt'a kalyon İzmir Limanı'na girüb levnd tahrîrine mübâşeret ve levendden zabt ü rabt itmeyüb kahveler ihdâs ve 'alenen şürb-i hamr ve nice fesâd ve şekâvet ve emn-i mahallin 'ıyâl ve evlâdlarına ta'arruz ve dâ'imen cemi'yet ve zâbita

kapularuna varub hezl-i(?) a'râz ve nice kimesnelerin malların yağma ve gâret ve şer'-i mazhariyeye itâ'at ve inkıyâd eylemeyüb hilâf-ı şer' niçe ahvalleri zâhir olub şerlerinden 'ibâdullah 'âciz oldukları istimâ' olunmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz zikr olunan levendlerin sefinelerine tahmîl ve gidecekleri mahalle gitmek üzere İzmir Limanı'ndan çıkarub bir dürlü 'özü ve illet itdirmeyesiz şöyle ki ba'zı ağzâr ile te'hîrine ber-vechle cevâz göstermeyüb İzmir'den kaldırmanız bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı B sene 1111 [2-11 Ocak 1700].

230/797 Kalebend Cezası

Ankuşa(?) monlâsına ve Antakya kâdısına hüküm ki

Antakya kazâsı muzâfından Sevide Nâhiyesine tâ'bi' Zeytuni nâm karyeden Abdulfettah nâm kimesnenin vâlidesi müteveffîye rodoy muhallelâtı kısmet-i lâzım gelmeğle nâhiye-i mezbûre nâ'ibi Mevlânâ Ali zîde 'ilmühü beyne'l-verese taksîm ve resm-i kısmet taleb eylediğın karye-i mezbûreden karındaşı ve dayısı Mehmed ve Hacı Hasan nâm kimesneler ile yekdil ve üzerine hançer çeküb yumruk ile darb ve şütûm-ı galâza ile şetm ve te'addî eyledikleri mahallinde müslimîn-i hacc gafer şehâdetleriyle şer'an sâbit olduğundan gayri mezbûrdan nice ehl-i 'arz Müslümanlara çor ve ezziyet valide arab ile gezüb gece ve gündüz karye-i mezbûrede gezüb ehl-i karyeyi ve ehl-i 'ıyallerin darb idüb her vechle mezbûrlardan mutazarrır oldukların haber vermeleriyle Antakya mahkemesinde hüccet-i şer'iyeye olunmağla mezbûr üç nefer mübâşir ma'rifetiyle Kıbrıs Ceziresine nefy ve ıslâh-ı nefis için kal'a-end olunub fermân-ı hümâyûnum sâdır olmadıkçe itlâk olunmaka için başdeftedarım el-Hâc Mustafa i'lâm itmekle i'lâmı mücebince mezbûr Abdulfettah ve refikleri kal'a-bend olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

230/798 Önemli Bir İş İçin İstanbul'dan Edirne'ye Giden Görevlilerin İhtiyaçlarının Karşlanması Hakkında

Asitâne-i sa'âdetden Edirne'ye varub gelince yol üzerinde vâki' olan kuzât efendiler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Hâlâ Edirne tarafına umûr-ı mühimme-i müsâ'cele ile üç nefer adem ta'yîn ve irsâl olunmağla imdi kazâlarında dâhil olduklarında iktizâ eden ücretleri kendülerinden ashâblarına teslîm olunmak üzere Âsitâne-i sa'âdetden Edirne'ye varub gelinceye değın mezbûrlar üç re's bârgîr virüb acâleten birbirlerinize îsâl idüb 'avk ve te'hîrden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz deyü

yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

231/799 Firar Eden Asker ve Leventlerin Ulufeleri Hakkında

Bağdad valisi vezir el-Hâc İsmail Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin bundan akdem Bağdad muhâfazası için Yeniçeri Ali bölükçavuşu ma'rifetiyle tahrîri fermân olunub bahşış ve altı aylık 'ulufe ve mü'netleri görülen bin beş yüz nefer varıb levendâtın yedi yüz elli nefer mevcûdları olduğu i'lâm itmişsin levendât-ı mezkûrenin yedi yüz elli nefer nâ-mevcûdlarının bahşış ve 'ulûfe ve mü'netleri mevcûd olan yedi yüz elli neferin bundan sonra alacakları altı aylık 'ulûfe vesâ'ir mü'netleri vefabitmeğin mahsûb olmak üzere sâdır olan fermân-ı âlî-şânım mücebince Başmuhasebeye kayd ve husûs-ı mezbûr için emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmuş idi hâlâ müddetimiz'amm olup deyü cümle neferâtı perişan ve üfirar idüb ancak birer ikişe hizmetkârıyla bölüğün seniyyeleri kalub levendâtından firar olmaduğun kapu kethüdâları olup divan-ı hümayûnmda bi'l-fi' il Çavuşbaşı olan Mustafa dâme mecdühüye bu def'a i'lâm idüb bu sûretde firâr edenler zâbıtlarının adem-i takayyüdlerinden olmağla mukaddemâ i'lâm olunduğu üzere mezbûr elli nefer nâ-mevcûd için ziyâd oldukları otuz altı bin dört yüz guruşdan bu def'a mevcûd olmak üzere i'lâm olunan bölükbaşı ve hizmetkârları mukaddem fermân olunan altı ay hizmetinden mâ'adâ altı ay dahi hizmet idüb sene-i kâmileyi tekmîl iderler ise mevcûdlarının hizmetleri mikdârı meblağ-ı mezbûrdan mahsûb eylediklerinden sonra kusur kalan akçeyi fermânım olan hizmet-i müddetindelevendâtını mevcûd eylediği için mezbûr Ali Bölükbaşı'dan âlâ-eyyi-hâl tahsîl ve edâdan ta'allül ve muhâlefet ider ise ahz ü habs ve tahassul eylemek için başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühünün i'lâmı mücebince 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

231/800 Suç İtlakı

Uşak kâdısına hüküm ki

Mevdaeşme ma'a Anay kâdısı olan Mevlânâ Mehmed zîde fezâilehü Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb Uşak sakinlerinden el-Hâc Hamza ve el-Hâc İbrahim ve el-Hâc Hasan ve el-Hâc Ömer ve Yorğuş Mustafa ve Kara Yazıcı ve Hüseyin ve el-Hâc Abdullah ve Kâdı Abdulgani nâm kimesneler birbirleriyle yekdil olup ümm-i sultan vâlide iffetühânın mutasarrıfe olduğu hâss voyvadasının katl kasdıyla üzerine hücum ve hâss-ı merkûm muhâssıl tahsiline mâni' olurlar deyü bundan akdem ahz ve habs ve şer'le ahvâlleri görölüb bu makûle

fesâd ve şekâvetleri şer'an sâbit ve üzerlerine hüccet olan mevâdd dahi her ne ise der-i devlet-i medârıma irsâl olunmak üzere emr-i şerîfim virilüb keyfiyet-i ahvâlleri kazâlarının 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve meşâyih vesâ'ir ahâlîden tefahhus oldukda her biri hüsn-i hâllerini âlâ tarîkü'ş-şehâdeh haber vermeleriyle vâki' hâlâ emr-i şerîfim verilmek ricâsına 'arz etmeğin vech-i meşrûh üzere itlâk olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

231/801 Niğbolu Sancağında Eşkîya Faaliyetleri

Niğbolu sancağına vâki' kâdıllara ve zikr olunan kazâlara vâki' voyvadalara ve zâbitlara ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Livâ-ı mezbûrda vâki' kasabât ve kurâ ahâlîsi 'arzihâl gönderüb bundan akdem Kıbtıyân Tâ'ifesi kurâ ve bilâdlarında ihtiyâr eyledikleri mevzi'de vatan ittihâz idüb sâ'ir re'âyâ gibi müddet-i ömürlerince varlar binâ ve zirâ'at ve hırâset ve taraf-ı kesbden re'âyâ-yı sâ'ire sülûk itdikleri tarîk-i kesb-i (silik) meşgûl olub min-ba'd devr-i bilâd itmeyüb ve meclis-i sûr-ı şûre vardık da münzecir olalar hidâyet-i hakk olub İslam'a gelürler ise febihâ gelmezlerse bilâd-ı müslimînden ra'iyetü'l-hak olunub re'âyâ-yı müfehhimîn ve gafletde ve kendü hallerinde olalar ve a'yân ve erâzilden bu makûle fesâdi ile müttehem olanlara tenbîh ve tekîd ve zecr ve haklarında tehdîd olub emr-i şerîfime i'tâ'at etmeyenleri hanelerinde bulunan güveyndeler ile ahz ve 'ukûbât-ı meşrûhadan şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylesesiz ve lakin bu takrîr ile fesâdlarında 'alakası olanlara ta'arruz celb-i malda ihtirâz eylesesiz deyü mukaddemâ hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla emr-i şerîfim sâdır olmuşiken yine tenbîh olunub karye be-karye olanlarıyla gezüb koyub göçüb nice fesâd ve şevâket eylediklerinden mâ'adâ devâb ve mevâşîleri te'addî ve tecâvüzlerinin nihâyeti olmaduğun bildirüb ol-bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden ihtâr kaydına mürâca'at olunduk da vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiği mestûr ve takayyüd olunmağla vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

232/802 Rumeli'de Eşkîya Faaliyetleri

Elbasan ve Arhari ve Avlonya ve Delonya(?) ve Yanya paşalarına Pravadi ve İslenç ve Estarde(?) ve Behlişte(?) ve Güriç(?) ve Avbar(?) ve Kesriye(?) ve (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdıllarına hüküm ki

Pravadi(?) kazâsı sâkinlerinden olun eşkiyâdan olan Alçaka ve Ali Kel ve karındaşı Mehmed Baçka ve İbrahim ve Mustafa ve Halil nâm şakîler hevâlarına tâbi' kırkar ellişer

nefer eşkiyâ ile cemi'yet ve bin yüz senesinden berü bunların kazâlarının karyelerin basub emvâl ve eşyâların gâret ve katl-i nüfûs adet-i müstemireleri olmağla bundan akdem icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak için dergâh-ı mu'allâm Kapuçı başlarından Mehmed dâme mecdühü mübâşeretiyle emr-i şerîfim verilmişken ancak Ali Kel ahz olunub sâ'ir şakîler ele girmeyüb icrâ-yyı hakk mümkün olmamağla mezbûrların fesâd ve şekâvetleri günden güne arddılar bulub re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-i vilâyete zulm ve te'addileri har'ada mütecâviz olmağla perâkende ve perişân olmalarına bâ'is olub vech-i meşrûh üzere mezbûrların fesâd ve şekâvetleri zikr olunan kazâların kâdıları 'arz ve ahâlîsi muhzır itmeleriyle ol-bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden siz ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhim ve kâdılırsız ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle şer'le ta'arruz ve bi-eyyi-hâl ahz ve murâfa'a-ı şer'-i şerîf itdirilüb şer'an sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olunduktan sonra müceb-i şer'leri (silik) olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

232/803 Sipahilerin Timar Sahiplerinden Birini Öldürmesi

Avlonya sancağı mutasarrıfı Hüdaverdi dâme ikbalühüye ve Berzerin kâdısına hüküm ki

Erbâb-ı tımardan Mustafa nâm sipahi gelüb bunun babası İbrahim nâm za'im çiftliğinden menziline gelürken bin yüz (boşluk) senesinde kazâ-ı mezbûrdan Mustafa nâm sipâhi ve karındaşı İbrahim ve Bekaruşe karyesinden Muharrem ve karındaşı İbrahim ve yine karye-i mezbûrdan Feyruz ve Kara Ali nâm kimesneler birbirleriyle yekdil olmağla babası mezbûru bi-gayr-i hakk katl idüb ziyâde te'addî ve fesâd iyledüklerin ve bu bâbda hüccet-i şer'iyyesi olduğun bildirüb mücebince şer'le görölüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eylediğin sen ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mezkûrsun mezbûrları ahz ve habs ve şer'an üzerlerine sâbit olan mevâdd sicil ve hüccet ve haklarında lâzım gelen cezaları şer'le tertîb olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

232/804 Galata'daki Kilisenin Tamiri

Galata monlâsına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr muzâfâtından kasaba-ı Kasımpaşa'ya tâbi' Kendehur nâm karye kurbünde Santa Marka nâm karyenin papasları ve ruhban vesâ'ir ehl-i zimmet Ermeni re'âyâsı gelüb karye-i merkûmede vâki' Santa Marka kilisesi dimekle ma'rûf kilisa feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisâ olmak üzere mürûr-ı eyyâm ile ekser mevâzi'î harâbe-müşrif olmağla bundan akdem ma'rifet-i şer'le keşf ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virildüğün bildirüb hüccet-i şer'iyye mücebince ta'mîre muhtâc olan

mevâzi'inin asl binâsından ziyâde ve takyîd ile ber nisane-i zeyn itmemek üzere vaz'-ı kadîmi üzere mesâg-ı şer' olduğu mertebe-i bilâ tevsî' velâ terfi' ta'mîrlerine mûmâna'at olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden muktezâ-yı şer' üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700].

232/805 Bozcaada Muhafızının Evine Gönderilmesi

Bozcaada muhâfazasında olan Murad Paşa'ya hüküm ki

Ada-ı merkûmede iktizâ ve lüzûmun olmamağla kalkub varub hânende şükr olasın deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

232/806 Elbasan Mutasarrıfının Tameşvar Muhafazasından Gönderilmesi

Sâbıkân Elbasan sancağına mutasarrıf olub hâlâ Tameşvar muhâfazasında olan Ali dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin muhâfaza-ı mezbûrede edâ-yı hizmet eyledüğün ecilden 'avd ve insırâafın müsâ'adei aliyye-i hüsrevâneme izâle kılınmağın imdi emr-i şerîfim vusûlünden muhâfaza-a mezbûrdan kalkub 'avdet eylemen bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i B sene 1111 [12-21 Ocak 1700]

İtlâklarıçün fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

233/807 Halep'te Eşkıya Faaliyetleri

Haleb yeniçeri serdârına hüküm ki

Hasan zîde mecdühü gelüb Halep'de vâki' meşrûtiyet üzere mütevellisi olduğu Sultan Gavri Evkâfi karyelerinden Akcoruk nâm karyede sâkin olub yeniçerilik iddi'âsında olan Mehmed ve babası Hüseyin nâm kimesne kendi hallerinde olmayub dâ'imâ ve fukarâ re'âyâsın rencide ve şütûm-ı galizâ ile şetm ve darb ve ehl-i 'arz tâ'ifesine tecrîm ve bunun emsâli te'addi ve tecâvüzünü muhbir-i cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virilmekle mezbûr Mehmed ve babası ıslâh-ı nefis idince Trablus Şamı nefy ve iclâ eyleyesin bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mühürlü mektûb virildüğün bildirüb mûcebince hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

233/808 Kalebend Cezası

Limni dizdârına hüküm ki

Kokerya kazâsı'na Çalözü karyesi sâkinlerinden dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden olub şekâvet (silik) sâbit ve zâhir olan Dede Ahmed'in yeniçeri esâmesi çalınmağla sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûru Limni Kal'ası'nda habs-i merîd ile habs eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

233/809 Kürek Cezası

Kapudan paşaya hüküm ki

Kukerba(?) kazâsında Çalavrı karyesi sâkinlerinden dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden olub şekâvet-i fesâdâtı sâbit ve zâhir olan Dede Ahmed'in Yeniçeri esâmesi çalınub Limni Kal'ası'nda habs-i merîd ile hasbi fermânım olan merkûm Dede Ahmed'in şekâvet-i fesâdâtda refki olan Ahmed ve Ali ve Mustafa nâm kimesnelerin dahi Tersâne-i âmirem seffinesinde küreğe vaz' olunmaları muktezî olmağla imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mezbûrûn Ahmed ve Ali ve Mustafa'yı tersâne-i âmiremde küreğe vaz' eyleyüb fermân-ı âlî-şânım sâdir olmadıkça itlâkdan ihtirâz oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

233/810 İbrahim Ağa'nın İstanbulda Yaşaması İçin Verilen İzin Hakkında

Sâbıkân sekbânbaşı olub hâlâ Yeniçeri Ocağı'nda mîr-i piyâde olan Koca Ali dâme mecdühüye hüküm ki

İftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası olan İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü 'arzihâl getirüb sen ki mûmâ-ileyhsin hâlâ mülk eylediğin mahalden kalkub gelüb İstanbul'da kendi hânende sâkin olman üzere izn-i hümâyûnum ricâ itmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel eylemek bâbında deyü yazılmışdır.

233/811 Bir sûreti Sâbıkân Sekbanbaşı olan doğramacı Mehmed dâme mecdühüye İstinye'de yalısında sâkin olmak üzere yazılmışdır.

233/812 Bir sûreti Sâbıkân sekbanbaşı olub Yeniçeri ocağında mîr-i piyâde olan Mehmed dâme mecdühüye Malatya sancağı Kara Hasan Ağadan yalısında sâkin olmak üzere vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

234/813 Hacca Giden Devlet Görevlisinin Korunmasına Dair

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Hâssa silahdarlarından İbrahim zîde mecdühü Devlet-i Aliyye'nin emekdârlarından olub hâlâ 'inâyet-i rabbânî karîn-i hâle(?) ve medâyîn-i umrândan rehin-i ahâlî olub işbu sene-i mübâreke de tavâyif-i Beytullahi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutaharra-i hazret-i seyyidi'l-

enâm aleyhi efdalü's-salat ve ekmelü's-selâm ta'yîn ve Mısır tarafından tevcîh ve cihada azîmet itmekle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mûmâ-ileyhi vusûlünde levâzım ve mü'netde görüb sâ'ir hüccaca zevâyü'l-ibtihâc Mısır Kahire ile me'an salub tevzi'de irsâl eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

234/814 Medine-i Münevvere Hakkında

Sâbıkân Rumeli kâdıaskeri olub hâlâ Medine-i münevverede hâkimü'ş-şer' olan Mevlânâ Seyyid Osman edâmallahü te'âlâ fezâ'ilühüye ve Medine-i münevvere Şeyhü'l-haram olan (boşluk) dâme 'ulüvvühüye hüküm ki

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim mîr-i ahûr sâbıkân el-Hâc Ahmed dâme mecdihü 'arızhâl sunub Medine-i münevvere nevreRuhallahü te'âlâ ilâ yevmi'l-ahirede ebvâb-ı şerife Harem-i muhteremde bâbü'r-rahme hâricinden kendü malıyla teberrüken ve teyemmünen dört livâlî beraberinde hane-i hayfiyye binâsına ta'yîn itmekle ol-bâbda izn-i hümâyûnumu 'arz emr-i şerîfim ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

234/815 Mekke'de Tamiri Gerek Yerlerin Tamir Edilmesi Hakkında

Emîr-i Mekke-i mükerreme Şerîfi Sa'd bin Zir dâme sa'dühüye ve Anadolu kâdıaskerlik pâyesiyle Mekke-i mükerremede hâkimü'ş-şer' olan Mevlânâ es-seyyid Ahmed edâmallahü te'âlâ fezâ'ilühüye ve ber-vech-i arpalık Yemen sancağına mutasarrıf olub Mekke-i mükerreme Şeyhü'l-haramı olan Süleyman dâme ikbâlühüye hüküm ki

Eşref-i emkine-i şeref-i irtisâm ve masrûfa-i mantûka ve tevadü'r-rahim'aleyhi's-selâm olan Beytullahü'l-harâmda vâki' Mescidi'l-cin dimekle ma'rûf makam-ı yeminde istilzamin mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı dühûr ve agvâm ile câr-ı duvar vakfiyesi 'arz-ı istilgâ ve ittihâm olub ebniyye-i kadîmesinden ancak bir suffe ve mihrâb bâkî olmağla seyyidü'l-'ulemâ senedü'l-fuzelâ hâ'iz-i makâmi'l- kenevi câmi'i fezâyili'l-'ilm ve't-takvâ Şeyhü'l-islâm ve Hâce -yı fezâyili'l-irtisâmım olan Mevlânâ es-seyyid Feyzullah edâmallahü te'âlâ fezâilehü ol-mescid-i mübârekin vaz'-ı kadîm ve sakk-ı müsted'i üzere atyeb ve asfâ-yı emvâllerinden teberrüken ve teyemmünen ta'mîr ve binâsını murâd itmeleriyle izn-i hümâyûn erzân kılınub ve bundan akdem Mekke-i mükerreme ve Medine-i münevvere'de ba'zı emâkin-i mübâreke ta'mîrine me'mûr olan İbrahim dâme mecdühü mübâşeretiyle müşârün-ileyhin mallarından ta'mîr ve binâsı fermânım olmağla imdi emr-i şerîfim vusûlünde siz ki emîr-i Mekke-i mükerreme ve mevlânâ-yı müşârün-ileyh ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsiz Mekke-i

mükerremenin sâdât ve eşrâfi ve bi'l-cümle meşâhir ve a'yânı ve mühendisîn-i sahîhi't-tahmîn ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle keşf ve dikkat ve iktizâ eden umûr ve husûsda mübâşir-i mûmâ-ileyhe mu'âvenet ve müzâheret olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

234/816 Maraş Kalesi'nde Hapis

Maraş nâ'ibine ve Maraş Kal'ası dizdâlarına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Sekizderesi nâm mahalle sâkinlerinden Hüseyin bin Hüsam nâm kimesne kendi halinde olmayub şerîr ve nühâz olub emr-i şerîfimle vâki' begliğinde vesâ'ir umûr-ı mühimmenin tefrizine ve ta'vîkine bâ'is olub bunun emsâli zulm ve te'addisinin nihâyeti olmamağla fîmâ-ba'd umûr-ı halka ihtilâl virmeyüb ıslâh-ı nefis bâ'is olmak için Maraş Kal'asına vaz' olunub habs ve i'lâm ve fermân-ı şerîfim sâdir olmadıkça ıtlâk olunmaya deyü emr-i şerîfim verilmişken mazmûm emr-i şerîfim ihbâr olunduk da emr-i şerîf zâyî' olmağla ahkâm-ı kaydiye mürâca'at olunduk da vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf virildüğün mestûr ve mukayyed bulunmağın mukddemâ verilen emr-i şerîfim mücebince 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

Tashîh olunduğu üzere zîrde evvelce kaydı vardır.

235/817 Medine'de Tamiri Lazım Olan Yerler Hakkında

Sâbıkân Rumeli kâdiaskeri olub Medine-i münevverede hâkimü'-şer' olan Mevlânâ Seyyid Osman edâmallahü te'âlâ fezâ'ilühüye ve Medine-i münevvere'de Şeyhü'l-haram olan (boşluk) dâme 'ulüvvühüye hüküm ki

Medine-i münevvere âlâ sâkinihâ ve'r-rıdvân ve't-tahiyyanın hâricinden Mescidü'l-kibleteyn dimekle Mescid-i şerîfenin imtirâd eden ve a'sâr ile duvarlarının ba'zı mahalleri tesâkut olub ta'mîre muhtâc olmağla seyyidü'l-'ulemâ senedü'l-fuzalâ câmi'ü'l-fazl ve't-takvâ hâ'iz-i makâm-ı nu'mâ-yı bâ-serîr-i dil(?) Şeyhü'l-islâm ve Hâce -yı fezâyil-i irtisâmım olan Mevlânâ es-seyyid Feyzullah edâmallühü te'âlâ fezâ'ilehü asiya ve ihfâ-yı ahvâllerinden ol-mescid-i nemire Mısır'ın teberrüken ve teyemmünen ta'mîrine murad etmeleriyle izn-i hümâyûnum erzân kılınub ve bundan akdem Mekke-i mükerreme ve Medine-i münevverede ba'zı emkine-i mübâreke ve ebniyye-i müteberrike ta'mîrine me'mûr olan İbrahim dâme mecdühü mübmâşeretiyile müşârün-ileyhin mallarından ta'mîri fermânım olmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde zikr olunan mescid-i şerîfin muhtâc-ı ta'mîr olan mahallerini mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle keşf ve tahrîr ve bilâ tereddüd termîm ve ta'mîrine mübâşeret ve bir

gün evvel itmâm ve ikmâle dikkat olunub iktizâ eden levâzım ve mühimmâtı tedârikinde mübâşir-i mûmâ-ileyhde i'ânede olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

235/818 Vakıf Köylerinin Sınırları Hakkında

Şam monlâsına ve Balebek kâdısına hüküm ki

Seyyidü'l-'ulemâ ve'l-â'lâm mesnedü'l-fuzalâi'l-kirâm hâ'iz-i terbiye-i nu'mâ-yı fâ'iz-i te'sîrâtı yezdânî a'le'mü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-füzâlai'l-müteverri'in yenbü'ü'l-fazlîl ve'l-yakîn Şeyhü'l-islâm ve Hâce -ı fezâyil-i irtisâmım olan Mevlânâ es-seyyid Feyzullah edâmallahü te'âlâ fezâ'ilehünün evkâfından Ba'lebek ve Kerek ve Tevami evkâfı karyelerinin zabiti olan 'ulemâdan kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkın Mevlânâ Mehmed zîde ilmühü Südde-i sa'âdetime 'arzihâl idüb evkâf-ı merkûm karyelerinin hudûdları mümtâz ve mu'ayyen iken mürûr-ı eyyâm ile ba'zılarının hudûdu bozulub sınırları belürsüz olmağla civarında vâki' kurâ zâbitları ve subaşıları taraflarından tertîbden 'öşür ve resmi alına gelen yerlerine müdâhale olduğun bildürüb evkâf-ı mezbûr karyelerinin sınırları tahrîr ve temeyyüz olmak bâbında emr-i şerîfim ricâsından evkâf-ı mezbûre karyelerinin hudûdları tefahhus ve temyîz olunmak için ba'zı müslimîn ile üzerlerine varılıb her birinin hudud ve sınırı tahrîr ve 'alâmât-ı kadîmeleri tecdîd olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

235/819 Şam Valisinin Amasya Mutasarrıfından Alacağı Hakkında

Sivas beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin hâlâ Şam valisi Vezirim Hasan Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehünün hâlâ ber-vech-i arpalık Amasya sancağında mutasarrıf olan Rıvan Mehmed zimmetinde sâbıkân mutasarrıf olduğu Cidde-i ma'mûre sancağına bin yüz senesi mukarreri câyizesinden yirmi kese akçe alacağı olmağla meblağ-ı mezbûr vezir-i müşârün-ileyh için acaleten tahsîl ve emekdârlardan Mısırizâde Kethüdâsı Hasan zîde mecdühü mübâşeretiyile irsâl olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuş idi imdi emr-i şerîfim vusûlünde vezir-i müşârün-ileyhin vech-i meşrûh üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin zimmetinde olan meblağ-ı mezkûru tahsîl etmiş iken aceleten irsâl eyleyesin ve eğer henüz tahsîl eylemedin ise mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhi mukaddemâ fermânım olduğu üzere muhkem habs ve meblağ-ı mezkûru mûmâ-ileyhin emvâlinden aceleten cem' ve tahsîl ve âminen ve sâlimen irsâl ve îsâle gereği gibi takayyüd ve ihtimâm eyleyüb ber-vechle ta'allül ve

muhâlefet itdirilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

235/820 Rumeli'de Gayri Müslim Reayanın Zarar Görmesi

Ağrıboz muhâfızı vezir İsmail Paşa'ya hüküm ki

Karlı ili ve inemce sancaklarının zimmî re'âyâsı adem ve 'arzihâl gönderüb bundan akdem muhâribi Ağrıboz taraflarına müsâferet olduk da ba'zıları harben ve kahren götürüb ve ba'zıları dahi havflerinden etraf ve eknâfa perakende ve perişan olmuşlar iken hâlâ bi-hasbetillâhi te'âlâ Devlet-i Aliyye-i ebed bi-levend-i âlâ Venedik cumhuru beyninde sulh ve salâh mün'akid olmağla mezbûrlardan hüsn-i rızâlarıyla depen kabûl idüb gelüb kendü mallarında kadîmi mütemekkin oldukları karye ve vatanlarında sâkin olanların nüfuslarına ve ehl ü 'iyâlleriyle ve evlâd ve ensâb ve yedlerinde bulanan emvâllerine ta'arruz olunmamak üzere emân verilüb vülât ve hükkâmdan ve voyvadalar vesâ'ir ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından siz mukaddemâ mu'ârene mülhük olmuş idiniz deyü cerime nâmıyla vesâ'ir berd ve mezâlim ile hilâf-ı şer'-i şerîf dahl ve rencide olunmayub her vechle mühîn ve sulhde olunmamaları bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

236/821 Beytül Haram'ın Tamiri Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Kıblegâh-ı ehl-i islâm ve vâsıtâtü'l-'akd eşrâf-ı makâm olan Beytullahi'l-harâmın dâhilinde mîzâb-ı rahmet-i ilahî ve mecrâ-yı âb-ı mağrifet nâ-mütenâhi olan altun oluk cânibinde olan kisve dâhilinde selikin hayli yeri fersûde ve telef olmuşdur deyü mukaddemâ 'arz olunduk da bir mu'allemin-i aliyye ve kâr güzâr kimesne ta'yîn ve emîr-i Mekke-i mükerreme ve Mekke-i mükerreme kâdısı ve Şeyhü'l-harem ve sâdât ve şürefâ ve e'imme ve hutebâ ve yoksunumu vesâ'ir hademe-i beyt-i mükerreme ma'rifetiyle keşf ve mu'âyene olunub beyt-i 'atîkin keşf-i dâhiliyesi beni şebe tahdîd iktizâ ider veyâhûd ba'zı istârimi her ne vechle iktizâ eder ise âlâ vechü'l-ümemm mu'tad-ı kadîm üzere Hazine-i Mısır'dan işletirilüb ve ber-vech-i müsâra'at mahallinden irsâl olunmak için bin yüz sekiz senesinde sâbıkân Mısır valisi olan vezirim İsmail Paşa edâmallühü te'âlâ iclâlehüye Hatt-ı hümayûn şevket-makrûnumla emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuş idi ve bundan mâ'adâ mehbat-ı cibrîl-i emîn ve erîke-i seyyidi'l-mürselîn sallallahü te'âlâ aleyhivesellem mâ-dâribü's-semâvât ve kararetü'l-arazîn olan ravza-ı mutahhara-ı cız-i şenim ve hücrei mu'attara-ı

mühşet-i nesimin kisve-i şerîfeleri ile dürre-i iklîl mecd ve ‘alâ Hazret-i Fatîmatü’z-zehrâ razîallâhü te‘âlâ anhânın türbe-i şerîfelerinin kisve-i mübârekeleri dahi tevârüd-i eyyâm ve şühûr ve te‘âkub-ı a‘vâm ve dühûr ile fersûde olub tecdîde muhtâc olduğu dahi bundan akdem ‘arz olunduk da eğer ravza-ı mutahhara-ı hazret-i habîb-i hüdâ ‘aleyhi efdalü’s-salatî ve ezkâhâ ve eğer türbe-i latîfe-i Fatîmatü’z-zehra razîallâhü te‘âlâ ‘anhânın kisve-i şerîfelerinin masârîfî ne mikdâra bâliğa olur ise Hazine-i Mısır’ın bin yüz on irsâliyesi emvâlinden atyeb ve asfâsından tarz-i kadîmi üzere mahrûse-i Mısır’da işletdirülüb ber-vech-i müsâra‘at mahalinde irsâl ve îsâl olunmak için selefin Hüseyin Paşa’ya dahi Hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla emr-i şerîfim sâdır olmuş idi henüz haber ve eseri zühûr itmemele sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vüsûlünde bu husûs ol-tarafda vukûf ve şu‘uru olanlardan takarruz eylesin vech-i meşrûh üzere mukaddemâ tecdîdi fermânım olan kisve-i şerîfeler taraflarından mahsûs adem gönderilüb keşf ve mu‘âyene ve lüzûmu olmamağla mı terk olunmuşdur yohsa asla şürû‘ mu olmamışdır hâsılı te‘hire kalmasına bâ‘is nedir ve nefsü’l-emrde tecdîde muhtâc mıdır ve ne mikdâr şey ile olur ve tecdîd olunmayalı ne kadar zamandır bu emr-i mühim olub hakîkati üzere bilinmesi lâzım olmağın kâtibliği ta‘arruz ve su‘âl idüb vâki‘ hayr sıhhatî üzere der-i devlet-i medârıma ‘arz ve i‘lâm eylemek bâbında deyu yazılmışdır. Fî evâ’il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

236/822 Mescid-i Şerif’in Tamiri Hakkında

Sâbıkân Rumeli kâdiaskeri olub hâlâ Medine-i münevverede hâkimü’ş-şer‘ olan Mevlânâ es-seyyid Osman edâmallahü te‘âlâ fezâ’ilihüye ve Medine-i münevverede Şeyhü’l-harem olan (boşluk) dâme ‘ulüvvühüye hüküm ki

Medine-i münevvere’de âlâ sâkinihâ er-rıdvân ve’t-tahiyye hâricinde vâki‘ Mescidü’l-kibleteyen dimekle ma‘rûf-ı Mescid-i şerîfenin mürûr-ı eyyâm ile ba‘zı yerlerine inhisâm-ı ‘ârıza olmağla seyyidü’l-‘ulemâ senedü’l-füzelâ câmi‘ü’l-fazl ve’t-takvâ câ‘iz-i makâm-ı nu‘amâ-yı fa‘iz-i te’sîr-i yezdân-ı i‘lmü’l-‘ulemâi’l-mütebahhîrin efdâlü’l-fazl ve’l-müteverri‘în yenbû‘ü’l-fazl ve’l-yakîn Şeyhü’l-islâm ve Hâce -ı fezâ’il-i irtisâmım olan mevlânâ es-seyyid Feyzullah te‘âlâ fezâ’ilihü teberrüken ve teyemmünen atyeb-i emvâlleri ol-mescid-i şerîf ve şefkatlu harc ve mihrab ve minber ve bir tarafında suffe-i mescid ve etrafında yirmi dokuz cemre rabatı sebîli hâvî olmak üzere ta‘mîrini murâd etmeleriyle izn-i hümâyûnum erzânda kalub ve bundan akdem Mekke-i mükerre ve Medine-i münevverede ba‘zı emkine-i mübâreke ve ebniyye-i müteberrike ta‘mîrine me‘mûr olan İbrahim dâme mecdühü mübâşeretiyile müşârün-ileyhin mallarından ta‘mîri fermânım olmağla imdi emr-i şerîfem vusûlünde zıkr olunan mescid-i şerîfinin muhtâc-ı ta‘mîr olan mahallerini mübâşir

mûmâ-ileyh ma'rifetiyle keşf ve tahrîr ve bilâ tereddüd termîm ve ta'mîrine mübâşeret ve bir gün evvel itmâm ve ikmâline dikkat olunub iktizâ eden levâzım ve mühimmâtı tedârikinde mübâşir mûmâ-ileyh i'ânet olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

237/823 Mısır'dan Mekke ve Medine'ye Gönderilen Zahire Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin Mısır Kahire'den Haremeyn-i muhteremeyn şerrefehallâhü te'âlâ ilâ yevmi'l-ahirde ahâlisine beher sene mu'tâdü'l-irsâl olan gılâl ta'allülüyçün bender-i Süveyş İskelesi'nde müceddeden inşâsı fermânım olan üç kıt'a sefinelere lâzım gelen keraste ve demir ve zift ve kendiri kapudan olan Vezirim el-Hâc Hüseyin Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü ma'rifeti olunan tahmîn mûcebince Âsitâne-i sa'âdetimde imlâ olunmak üzere tedârikinin meşrû' olunmağla lâzım gelen masârıfı Hazine-i Mısır'ın bin yüz on bir irsâliyesine mahsûb olmak üzere ol-tarafda görülecek mühimmâtı dahi tedârik ve vakti inşâsına mübâşeret eylemek için bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mûcebince emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olub göndermiş idi hâlâ tertîb ve defter olunduğu üzere keraste behâsı on altı bin elli dokuz buçuk esedi guruş ve bir rub'u ve beş yüz kantar râhde hâmin beher kantarı altı yüz guruşdan üç bin esedi guruş ve üç yüz kantar tel kendirin beher kantarı sekiz guruşdan bin altı yüz esedî guruş ve seksen dört kantar olmak üzere üç kıt'a kebîr ve üç kıt'a sagîr ehline çekerler ... ma'a ücret-i ehlinin sekiz yüz seksen üç esedi guruş bir selase ve yüz kantar ziftin iki yüz altı guruş on bir semen behâları ki men-haysü'l-mecmû'a yirmi bir bin yedi yüz elli esedi guruş olub mevâcibe tahsîs olunan hazine emvâlinden görülüb ve Mısır'ın bin yüz on irsâliyesi hazinesi malından kalyonlar ocaklığı olan akçe dahi henüz irişmediğinden Donanma-yı hümâyûnumun tanzîmi ziyâde akçeye muhtâc olmağla zikr olunan keraste ve mühimmât-ı sâ'ire behâsıyçün sarf olunan meblağ-ı mezkûr Hazine-i Mısır'dın yüz on bir irsâliyesi malından ber-vech ta'cîl yolcu tarîkiyle irsâl ve Hâzine-i âmireme teslîm itmek için emr-i şerîfim verilmek bâbında başdefterdârım el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle mûcebince 'amel eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-31 Ocak 1700].

237/824 Mısır'dan Mekke ve Medine'ye Gönderilen Zahire Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin Haremeyn-i muhteremeyn şerrefehallâhü te'âlâ ilâ

yevmi'l-ahirede ahâlîsinin gılâl ta'allülüyçün Mısır'da Bender-i Süveys'de inşâ olunacak üç kıt'a sefîne için i'lâmın üzere tedârîki fermânım olan keraste hâlâ bulunduğu mahallerden kıt'a olunmak üzere olub lakin tekmîlen kıt'a ve nakl vakte muhtâc olmağla Ramazan-ı şerîfin nisfina dek kerastenin irişdirilmesi isti'câl olub ve kerastenin ta'cîl ve te'hîrinden sana haber varınca Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin gılâlda ba'zı(?) mühîne te'mîn kalur mülâhaza olmağın zimmetinde hak ile keraste her ne vakitte tekmîl olunur ise sefînelere tahmîl ve irsâl olunur ancak Âsitâne-i sa'âdetimden gidcek kerastenin intizârı ile Haremeyn-i muhteremeyne nakli lâzım gelen gılâlın irsâl ve îsâlından haber ve tevakkuf eyleyüb hâlâ mevcûd olan mîrî sefâne ve mîrî sefâyinin tahmil(?) olunub nakli kalan gılâlî dahi Bender-i Süveys'de bulunan tüccar sefînelerine tahmîl ve teshîn ve vakt-i zamanyla irsâl ve îsâl eyleyüb vaktiyle irsâl olunmamağla ahâlî-i Haremeyn-i muhteremeynin zarûret ve mezâyıklarına bâ'is olmamak bâbında Başdefterdâr el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

237/825 Sürgün Cezası

Çavuşbaşı ağaya hüküm ki

Sâbıkân Küçük kal'a tezkerecesi olan Ebubekir'in ba'zı sû-i hayr ve fesad ve şekâ'ati zâhir olmağla ba'de'l-yevm Âsitâneme gelmemek üzür vilâyeti olan Erzurum'a nefy ve iclâ üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

238/826 Savaş döneminde zarar gören Rumeli'deki yerlerin tamiri hakkında

Ber-vech-i arpalık Ağrıboz sancağında mutasarrıf olub Ağrıboz muhâfazında olan vezir İsmail Paşa'ya hüküm ki

Ol-etrâfının re'âyâsı bundan akdem vâki' olan cenk ve cidâl esnâsında bi-eyyi-hâl ve za'yıf-ı ihmâl olub bu vakitte himâyet ve sıyânetde ve levâzım-ı 'umrânına ri'âyet ile isti'mâr-ı bilâd ve istirdâd-ı 'ibâd mühimme-i saltanat-ı nizâm-ı i'tiyâdımdan olub ve ol-câniblerde olan Ağrıboz ve Tırhala ve Karlili sancaklarının eğerce her biri başka livâ ve lakin müte'addid paşaya tahmîle olmamağla hâkim-i vâhid ile zabt olunması re'âyâya ehven ve nizâm-ı evfak ve 'umrân-ı memleket ve iştifâ-ı esbâb-ı refâh ra'iyete ensâb olub sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin ol-tarafda kat'-i hudûda me'mûr ve i'tidâl ve nâsıf üzere bend harekete me'mûl olmağın avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânemden Tırhala ve Karlili sancakların dahi kemâ fi'l-evvel yine Ağrıboz muhâfazasında olub ol-etrâfının himâyet ve sînâyeti ve isti'mâr-ı bilâd

istirdâd-ı 'ibâda müte'allık umûr ve husûsun gereği gibi ri'âyetini evkât-ı hâliyede Ağrıboz Kal'ası ve Karababa'nın vesâ'ir bu misüllü mahallerin iktizâ eden yerleri accı tarîkiyle ta'mîr ve termîm ve husûs inşâllahü te'âlâ Atiye inebahtı kal'ası tahliye ve teslim olunduk da onun dahi lâzım gelen ta'mîrat ve te'sîs ve tersîni ve her ahvâlinin nizâm ve intizâmı ile takayyüd-i tâm idüb me'âsir-i cemîle vücûda getürmek üzere sana 'inâyet ve ihsânım olmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde me'mûl-ı hümayûnum olduğı üzere bu husûsların cümlesinde kemer-bend ihtimâm ve gece gündüz dikkat-i tâm idüb ol-etrafının ahâlî ve re'âyâ ve fukarâsı himâyet ve sıyânet ile her etrâfinin 'umrânına bezl-i tâb ve tuvân ve ba'zı evkât-ı hâliyede zâhil ve hayra durmayub accı tarîkiyle Ağrıboz Kal'ası ve Karababa'nın vesâ'ir yerlerin muhtâc-ı ta'mîr olan mahallerini tekmîl ve inşâllahü te'âlâ Atiye Necibi Kal'ası dahi zabt olunduk da ta'mîrât-ı vesâ'ir nizâm-ı ahvâline müterettib olan kifâyete sarf-ı himem mütevâliyât ile onun dahi her hususu nizâmına virüb 'ale'l-husûs ol-etrafının re'âyâsı aksâ-yı hudûd sınırdâ vâki' olub rıfk-ı 'mülâyemet ve üns-i emniyet gibi te'lîf-i kulûbları müttedi' olur hall-i tedbîr ile kalırın tavgîn ve ol-bilâd ve ziyâ'ın ahâlî ve re'âyânın tevfir ve teksîrine cedd-i beliğ idüb el-hâsıl senden me'mûl-ı hümayûnum olduğı üzere eğer 'umrân-ı bilâd ve terhiye-i ahvâl-i 'ibâd ve te'sîs-i kılâ' ve tervîh-i mekâsib-i kurâ ve bukâ' vesâ'ir nizâm ve intizâmı müveddî olur ahvâlinin küllisine ihtimâm-ı tâm ve tedbîr-i müstelzim-i intizâm ile mesâ'î cemîle vücûd getürmeğın ve vakt ü zamanında kat'-ı hudûd husûsunda dahi bezl-i mechûd eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

238/827 Mekke ve Medine'deki Tamirat İçin Lazım Olan Malzemeler ve Para Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Haremeyn-i muhteremeyn şerrefehallâhü te'âlâ ilâ yevmi'l-ahirede İbrahim dâme mecdühü me'mûr olduğı emkine-i mübâreke ve ebniyye-i müteberrike ta'mîriyçün zarar-ı kifâyeden gazla kalur ise yine hazine-i Mısır'a teslim idüb vefâ itmedüğü hâlde tekmîl olunmak üzere Hazine-i Mısır'ın bin yüz on bir irsâliyesinden yirmi bin dokuz yüz altun havâle ve divân-ı hümayûnum tarafından emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmuş idi eğerce Âsîtâne-i sa'âdetimde tedârik olunan kurşun ve mühimmât-ı sâ'ireden mahrûse-i Mısır'a varınca kurşunun ve kubbesine vaz' olunan tuvân ve tâb tâb ile kurşunun biten bir mikdâr fark görünmeğle mûmâ-ileyhe verilmesi lâzım gelen harcırâh fazla masârıfdan olmak üzere ta'mîr olunur ise mahalline varub cümle müvâcehesinde sıhhati üzere keşf ve defter olunmadıkça fazla mı iktizâ ider noksan mı lâzım gelür ma'lûm olmamağla me'mûr olduğı hidemât-ı celîlede kemâl-i mertebe dikkat-i tâm ve sa'y-ı ihtimâm eylemek üzere mûmâ-ileyh İbrahim

dâme mecdühüye Hazine-i Mısır'ın bin yüz on bir irsâliyesinden harcırah ve terk için başdefterdârim el-Hâc Mustafa i'lâm itmekle imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince Hazine-i Mısır'ın bin on bir senesi irsâliyesi malından harcırah için mûmâ-ileyhe yirmi kese mısırî akçe verilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

239/828 Anadolu Beylerbeyinin Görevine Dönmesi Hakkında

Sâbıkân Tırhala ve Karlılı sancakları mutasarrıfı olub hâlâ Anadolu beglerbegisi olan Eyyub dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim vardıgı gibi tevakkuf ve telbis eylemeyüb kalkub âlâ cenâhü'l-isti'câl-i mevzi'ine varub zabt ve rabt-ı memleket ve himâyet ve sınâyet-i ra'iyet ile isti'mâr-ı bilâd ve istirfâh-ı ahvâl-i 'ibâda bezl ü sa'y ve kudret eyleyüb hilâf-ı şer'-i şerîf re'âyâ ve berâyâyâ zulm ve te'addiden ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

239/829 Haleb Vali'sinin Bağdat Muhafazasında Görevlendirilmesi

Haleb valisi vezirim Hasan Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem mükemmel ve müretteb kapun halkı ve bi'l-cümle eyâletin askeriyle Bağdad'a me'mûr olmuşidin kâfiyü'l-evvel me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde asla meks ve tevakkuf ve telebbüs eylemeyüb mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere mükemmel kapun halkı ve bi'l-cümle eyâletin askeriyle kalkub serf'an ve 'acilen Bağdad'a varub Bağdad ve Basra taraflarında olan eşkiyâ-yı 'urbânın def' ü ref'inde vesâ'ir ol-serhad ve sugûrun nizâm-ı ahvâline müte'allık iktizâ eden hidemât-ı 'aliyyemde Bağdad valisinin re'y-i savâbdidi üzere bezl ü sa'y-ı kudret eyleyüb te'hîr ve tevakkuf ile hidemât-ı 'aliyyemde tehâvün ve taksîrden ihtirâz ve ictinâb eylesin deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

239/830 Diyarbakır Valisinin Bağdat Muhafazasında Görevlendirilmesi Hakkında

Sâbık Anadolu valisi olub hâlâ Diyarbekir valisi vezir el-Hâc Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müsella ve mütevakki ademlerin ve Diyarbekir'in eyâlet-i hükûmet ve elviye begleri ve zu'amâ ve erbâb-ı timarı ve Diyarbekir'in dört yüz nefer yerlü kulları ile evvel rusçuk Bağdad'da bulunan ol-

havâlide iktizâ eden hidemât-ı 'aliyyende Bağdad vâlisinin re'y-i savâbdidi üzere hizmetde bulunmak şartıyla Diyarbekir eyâleti sana 'inâyet ve ihsânım olmağın imdi emr-i şerîfim vardığı gibi kat'an tevakkuf ve telebbüs eylemeyüb kalkub cenâhü'l-isti'câl Diyarbekir'e varub kapun düzüb ve hükûmet ve evliye beglerine ve zu'amâ ve erbâb-ı tımar ve yerlü kullarınla nizâm virüb vakt ü zamanıyla Bağdad'da bulunub sen dahi selefin gibi tama'-ı hâma ve gaflet ve ihmâl ile eyâlet-i merkûm askerini muhtel ve müşevveş eylemekden ta'yîn isdâr eyleyüb her husûsda mürâ'ât-ı merâsim hüsn-i inâyet ve sadâkat ve istikâmet ve gayret ve hamiyet ile hareket eyleyüb rızâ-yı yümn iktizâ-yı mülûkânem olan me'âsir-i cemîli vücûda getürmeğe sarf-ı hayl-i himmet eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

239/831 Silistre ve Niğbolu Sancaklarında Vâki' Olan Kâdıllara Hüküm ki

Silistre ve Niğbolu sancaklarında vâki' olan kâdıllara hüküm ki

Bin yüz iki senesinden berü Silistre ve Niğbolu sancaklarında ve ba'zı kazâlarda tahrîr olunan bundan akdem Engerüs seferinde hizmetde olmak üzere me'mûr olan evlâd-ı fatihânın hâliyâ sefer hizmetleri olmamağla geçen sene evlâd-ı fâtihân zayic vezirim Hasan Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehünün me'mûr olduğı Konya'da sâkin olanlardan tahsîli fermânım olan otuz guruş bedel-i ma'rifetleriyle zikr olunan sancaklarda ve ba'zı kazâlarda sâkin olan evlâd-ı fatihândan dahi bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere tahsîli fermânım olmuşken iktizâ-ı habîb-i mezbûrlar mukaddemâ hizmete me'mûr olmalarıyla hayr üzere (silik) hâlâ vezirim müşârün-ileyh tarafında olan evlâd-ı fatihânın bin yüz on bir senesi mahsûb olmak üzere lâzım gelen bedelleri bu def'a mezkûr fermânım olmağın vech-i meşrûh üzere zikr olunan sancaklarda ve ba'zı kazâlarda olan evlâd-ı fatihânın üç yüz kırk üç nefer eşkencilerinin beher neferinden otuz guruş bedelleri iş bu bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere bedelleri iktizâ etmekle ber-mûceb-i defter dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlılarından Yusuf dâme mecdühü mübâşeretiyile tahsîl ve teslîm-i hazine itdirilüb ve mukarrer kazâda ve mevcûd bulunanları yoklayub tahsîlden üç kise akçe kendüye murad-ı ma'âşiyet olub kemâl-i sadâkat ile ve istikâmet üzere tahsîline ikdâm ve ihtimâm eylemek üzere mukaddemâ fermânım olduğı üzere emr-i şerîfim verilmek için bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühünün i'lâmı mûcebince mahallerinde memhûr tezkere verilmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat-1 Mart 1700].

240/832 Mısır Hazinesi Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mısır'ın irsâliye hazinesinden mîrî kolyanların ocaklığı olub bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere dört yüz on sekiz mısırfi kese verince ve mercimek behâları on dört bin sekiz yüz elli guruşdan hâlâ kalyonlar Kâtibi Hasan zîde mecdühünün i'lâmı üzere bu ana değin ancak yetmiş yedi mısırfi kesi makbûzu ve yirmi üç kese havâlâtı ki mecmû'û yüz mısırfi keseden gayri bir akçe tahsîli adîmü'l-ictimâtı olmağla sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin ocaklık akçesi için İskenderiye Limanı'nda olan iki kıt'a mîrî kalyonun bir kıt'ası Âsitâne-i sa'âdetim'e irsâl ve yüz on ocaklık malı henüz hâsıl olmadığından kalyonlar levendâtının mevâzi'ine zarûret ve muzâyaka çekilmemek için yüz on bir irsâliye hazinesinden virilmesi fermânım olduk da inşâllahü te'âlâ yine dahile irişdirilmek üzere ihtiyâtan kalyonun bir kıt'ası İskenderiye Limanı'nda alıkonulmak üzere tarafından karar verildiği i'lâm olunub lakin yüz on bir senesi ocaklıklarının dahi alınması vakti hülûl itmekle kalyon-ı mezkûrun ol-tarafda tûl-ı meks ile alıkonulması münâsib olmayub ve hâlâ Haremeyn-i şerifeynden fermânım olan emkine-i mübâreke ta'miri için mühimmât tahmîl ve İbrahim dâme mecdühünün süvâr olacağı kalyon İskenderiye'ye varınca yüz on senesi ocaklıkları bir kusuru ile yüz on bir senesi ocaklıkları yerince ve mercimek behâ ile tamamen tedârik ve hazır ve amâde ve inşâllahü te'âlâ kalyon-ı mezkûr vardık da kabzına me'mûr olana teslim ve irsâli münâsib olduğu kapudanim olan vezirim el-Hâc Hüseyin Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü ihbâr itmekle bundan sonra dahi kalyonları ol-tarafda alıkomağla kalyonlar levendâtının mevâcibinden havâlât ve muzâyakaya bâ'is olmamak için minvâl-i muharrer üzere tedârik ve irsâlinin lüzûmu olduğu bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

240/833 Mekke ve Medine'ye Göderilecek Zahire Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Haremeyn-i muhteremeyn şerrefallâhü te'âlâ ilâ yevmi'l-ahireh ahâlîsinin gılâlî nakli için Bender-i Süveyş'de inşâsı fermânım olan üç kıt'a kalyon keraste hâlâ kat' olunmak üzere olmağla inşâllahü te'âlâ tekmîl olduk da inşâ olunub Süveyş deryâsına tesyîr olunacak sefâyine yarar keraste midir cümlesini bir bir bakub ba'dehü sefâyine tahmîl ve irsâl olunmak için Süveyş'de sefine inşâ eden marangozlardan Âsitâne-i sa'âdetime iki üstâd marangoz mi'mâr gönderilmek için bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme

‘ulüvvühü i‘lâm itmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

Kara mersin olan çiftliğinde oturmak üzere ıtlâkıyçün yazılmışdır. Fî evâhir-i M sene 1112.

240/834 Kalebend Cezası

Limni Kal‘ası dizdârına hüküm ki

Sâbıkân Küçük Kal‘a halîfesi olan Receb Halife’nin kaleminde mal-ı mîrîye hiyâneti zâhir olub nefy ve kal‘a-bend olmasını iktizâ itmekle merkûm Receb Halife’yi nefy ve Limni Kal‘ası’nda kal‘a-bend olmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i Ş sene 1111 [11-19 Şubat1700].

240/835 Kalebend Cezası

Seddü’l-bahr Kal‘ası dizdârına hüküm ki

Mevkûfât kalemi hulefâsından Abdullah Bey kendü halinde olmayub kaleminde sahte fermân tahrîr itdiğün mütehakkik olmağla nefy ve kal‘a-bend olmasını iktizâ itmekle merkûm Abdullah Bey nefy ve Seddü’l-bahr Kal‘ası’nda kal‘a-bend olmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i Ş sene 1111 [11-19 Şubat1700].

241/836 Bağdat Muhafazasında’ki Görevli Askerler ve Ulufeleri Hakkında

Âsitâne-i sa‘âdetimden Anadolu’nun sağ kolu Haleb ve orta kolu Diyarbekir ve sol kolu nihâyeti Erzurum’a varınca vâki‘ olan kâdırlara ve zikr olunan kazâlarda vâki‘ kethüdâ yerleri zîde kadrehüye hüküm ki

İş bu sene-i mübâreke de Bağdat ve Basra havâlisinin kurâ‘ ve mezrâra‘ta urbân eşkiyâsının istilâ ile şekâvet ve ‘udvân üzere olan ve dest-i tetâvülleri(?) ol-havaliden kat‘ ve âsâr-ı fesâdları bilâd ve ‘iyâd üzerinden def‘ için Bağdat-ı dârü’s-sedad tarafına asker i‘dâdı ziyâde mühimm ve muktezî olmağla inşâllahü te‘âlâ Bağdat’a varub Bağdat Vâlisi Vezirim İsmail Paşa edâmallühü te‘âlâ iclâlehünün re’y-i savâbdidileri üzere Bağda ve Basra havâlilerinde bir sene temâmına değin üdemât--ı lâzımelerinde mevcûd ve itmâm-ı ‘arz eylediklerinde izn verilmek şartıyla ocak kethüdâları ma‘rifetiyle Anadolu yakasında vâki‘ ebnâ-ı sipâhiyân ve zümre-i silahdârlarının yarar ve tuvânen tâmü’l-silaha ve darb ve harbe kâdir olanlarında ağalarına yirmi beş akçe ve kethüdâlarına on beşer akçe ve zâbitân-ı sâ’irelerine onar akçe vve neferât-ı sâ’irelerine dahi yevmî yedişer akçe terakkî ile bin nefer sipâh ve bin nefer silahdâr terfilü serdengeçdi tahrîr ve Sivas’da yer aldırılıb ve mahall-i

ce mi'yetleri olan Sivas'a duhûlleri günden itmâm-i hitâmetleri gününe gelince 'ale'l-hesab fermânım olduğu üzere arpa ve lahm ve nân behâları ve her yarağa mühimmâtıyla birer saka bârgîri ve birer çadır verilüb ve hâlâ ihrâc ve havâle olunan mevâcibleri mahallerinde tahsîl ve teslîm ve bundan sonra ihrâc olunacak yüz on bir mırır ve pirinç mevâcibleri dahi tahrîr olunan neferâtı defterleri rikâb-ı hümâyûnuma vüsûl bulduk da kavili defterinde hesâb ve icmâl olunub mevâcibleri serî'a'l-husûl olan mahallerden havâle ve neferâta tevzî' ve taksîm ve inşâllâh'ü ta'ala müddet-i mezkûreye dek edâ-yı hizmet eylediklerinde terakkî tezkereleri yerlerine verilmek şartıyla hizmetde bulduklarına temessük olmak için tahrîr oldundukça her bir nefere rü'es-i hümâyûnum teslîm ve umûr oldukları mahale bir gün ve bir sâ'at mukaddem revâne olub hidemât-ı 'aliyyemde mevcûd itdirilmek bâbında sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mücebince bi'l-fi'il silahdar ocağı başkethüdâsı olan Receb Kethüdâ zîde mecdühü ta'yîn ve ber-vech-i ta'cîl irsâl olunmuşdur vusulunde mahallerde münâdîlerinin ve cümle habîr ve agâh idüb fermânım olduğu üzere ve kazâ ve kurâlarınızda vâki' silahdar neferâtından yarar ve tuvânen darb ve harbe kâdir tâmü's-silah begilerden bin nefer bir filo tahrîr ve bir gün evvel tek mîl mahaline irsâl ve îsâl eylemekde takayyüd-i tâm ve sa'y ve ihtimâm eylesiz ve siz ki kethüdâyerlerisiz husûs-ı mezbûrda azâmî gayreti dermeyân idüb fermânım olduğu üzere bin nefer silahdar bir filoları tahrîr ve bir gün evvel tek mîl ve tahrîrlerine me'mûr olan ocak kethüdâsıyla mahalline irsâl ve îsâl eylemekden her biriniz takayyüd-i tâm ve sa'y ve ihtimâm eylesiz ve sen ki ocak kethüdâsı mûmâ-ileysin fermânım olduğu üzere zikr olunan neferâtı bir gün evvel tahrîr ve tek mîl ve inşâllâhü te'âlâ mahaline irsâl ve îsâl ve mahall-i me'mûrda mevcûd itdirilmek senin 'uhde-i ihtimâmına tevffiz ve havâle olunmuşdur husûs-ı mezbûrda cevab rahatı terk idüb neferât-ı mezbûreyi fermânım üzere mükemmel ve müretteb ve müsallah tahrîr ve inşâllâhü te'âlâ tek mîl olunduk da tahrîr oldukları mahallerden müctemi' olacakları Sivas'a vâsıl olunca mürûr ve 'ubûr iyledikleri kazâ ve kurâlarda fukarâya ve ahâlî-i vilâyete cevz ve eziyet etmeden kemâl-i mertebe sînâyet ve basîret ve bir hüner üzere hareket idüb husûs-ı mezbûrun husûl ve itmâmına begayeti takayyüd-i tâm ve ihtimâm ve hilâfına vaz' ve hareketden ve ihmâl-i tekâsülden ve zinhâr bir ferde hümâye ve müsâ'ade olunmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb üzere olası deyü bi'l-fi'il Silahdar Ağası olan Ali dâme mücdühü tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i Ş sene 1111 [11-19 Şubat1700].

241/836 Bir sûreti dahi sipahiler Ağası İbrahim dame mecdühü tarafından verilen mühürlü mektub mucibince sipahi ocağının baş kethüdâsı olan olan Ali 'zide mecdühü mübaşeretıyla bin nefer serçelü olmak üzere yazılmıştır.

242/838 Bağdat Muhafazasında Görevli Oldukları Halde Gelmeyenler Hakkında

Ber-vech-i ocaklık Harez hâkimi Murad Han dâme 'ulüvvühüye hüküm ki

Diyarbakir eyâletinde vâki' hükûmet ve evliye begleri sene-i sâbıkâda 'umûmen Bağdad seferine m'mûr olmuşlar iken içlerinden ba'zıları bir bahâne ile tahallûf ve bazıları dahi mansublarının tahammülleri mertebe âdem ile gitmeyüb me'mûr oldukları hidemât-ı 'aliyyemde tehâvün ve noksanları zâhir iken vâlilerinin âdem-i takayyüdlerinden bilinmekle hâlâ Yusuf Paşa Diyarbakir'den 'azl ve eyâlet-i mezbûre sâbıkân Anadolu valisi Vezirim Mehmed Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehüye tevcîh ve vezir-i müşârün-ileyh ile cümleniz kâfiyü'l-evvel Bağdad seferine me'mûr olmuşsuzdur imdi sen ki mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim vusûlünde sene-i sâbıkâda vâki' olan taksîrâtınız muharrik gâzab-ı hüsrevânem iken vâlinizin 'azli ile iktifâ olunduğu bu husûsda sebep tavgavut ve ugyân ve davada emrinden agâh idüb bu sene mutasarrıfınız tahmiline göre müsallah ve müretteb âdemlerinle i'dâd-ı esbâb sefer ve vezir-i müşârün-ileyhden bir hatve tahallûf itmeyüb me'an Bağdad'a gidüb Bağdad valisinin re'y-i savâbdidi üzere iktizâ eden hidemât-ı âliyyemde bezl-i makdûr eylesin şöyleki bu sene dahi müşârün-ileyh ile me'an Bağdad'a varmakda veyâhûd mutasarrıfınız tahammülüne kevn tedârik-i esbâb sefere bir dürlü taksîrin zühûr üzerine sene-i sâbıkâda olan üzere hangi dahi hidemât-ı âliyyemde firzene ki haml olunub mazhar-ı gâzab-ı hüsrevânemden alacağını mukerrer bilüb ona göre basîret ve intibâh üzere hareket ve me'mûr olduğu hidemât-ı 'aliyyemde bezl-i kudret eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

242/839 Bir sûreti ber-vech-i ocaklık hurire hâkımı Şeref Han'a yazılmışdır.

242/840 Bir sûreti ber-vech-i ocaklık Eğil hâkimi Mustafa'ya yazılmışdır.

242/841 Bir sûreti Palu hâkimi Celil'e yazılmışdır.

242/842 Bir sûreti ber-vech-i ocaklık Genc hâkimi Ali'ye

242/843 Bir sûreti ber-vech-i ocaklık Terçil hâkimi Hüseyin'e

242/844 Bir sûreti ber-vech-i ocaklık Çermik sancakbegi hâkimi Ahmed'e

242/845 Bir sûreti ber-vech-i arpalık Hasankeyf sancağı mutasarrıf Ebubekir dâme
ikbâlühüye

242/846 Bir sûreti ber-vech-i ocaklık Utak sancağı İsmail'e.

242/847 Bir sûreti Çapa Kaçur sancağıbegi Süleyman'a

242/848 Bir sûreti ber-vech-i ocaklık Mehrami sancağibegi Hasan'a

242/849 Musul Valisinin Rakka'ya Tevcih Edilmesi Hakkında

Sâbıkân Musul valisi Ali Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mukaddemâ teyakkuz ve intibâh ve sadâkat ve istikâmet üzere hidmet-i me'mûlemlle hâlâ 'avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânemden Rakka Eyâleti sana 'inâyet ve ihsânım olmağla emr-i şerîfim vardığı gibi kat'an tevakkuf ve telebbüs eylemeyüb kalkub kelâm olan münâsibine gelüb zabt ve rabt-ı memleket himâyet ve sıyânet ahâlî ve ra'iyet ile meşğûl olub bâ-husûs Rakka havâlisinden iskân olunan tavâ-yifin zabt ve rabtında ve kemâkân yerlerinde îvâ ve istikrârlarında ve tanzîm-i ahvâllerinde ve ol-havâliye sû-i kasd üzere olan eşkiyâ-yı urbânın ve tavâ-yif-i iskân içinde zühûr eden eşrârın def'-i şerr ve mazarratlarında ve sükkân ve kazânın te'mîn ve tatmîne isti'mâr-ı bilâd ve istirfâh-ı ahvâl-i 'ibâdda ve bi'l-cümle eyâlet-i merkûmeye mütenevvi' lâzım-ı zimmetin olan sâ'ir hidemât-ı aliyyenin tekmîl ve temeşşütünde bezl ü sa'y ve kudret eyledi senden me'mûl-i hümâyûnum olduğı üzere me'âsir cemîle vücûda getürmeğe gereğı gibi takayyüd-i tâm ve sa'y ve ihtimâm eyleyüb zinhâr ve zinhâr ihmâl ve müsâmaha ve tekâsül ve terâhîn ve gaflet üzere hareketden nâşî eyâlet-i merkûmenin kat'an halel virmekden be-gâyet ihtirâz eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

243/850 Diyarbakır Valisine Musul Valiliğı Verilmesi ve Bağdat Muhafazasında Görevlendirilmesi Hakkında

Sâbıkân Diyarbakır valisi olub hâlâ Musul valisi olan vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin senden hizmet-i me'mûlüyle bundan akdem Diyarbakır eyâleti i'nâyet ve ihsânım olmağın Şehr-i zor ve Bağdad tarafına me'mûr olmuş idin ol-emirde Diyarbakır'den hareket eylediğinde azâdem ile gitdiğın gayri tama'-ı hâman sebebi ile hükûmet ve evliye-i emkirenin ve eyâlet-i askerinin nizâmına halel virüb Kürdistan askeri mu'tediye bir asker iken işe yaramadan kalub senin sû-i burgaş her vechle zâhir ve bâhir olmağın sana tertîb-i cezâ lâzım gelmiş idi ancak bu def'a haremin 'afv ve Diyarbakır eyâleti üzerinden ref' olunmağla iktifâ ve merhameten yine Musul eyâleti ihsânım olmuşdur bundan böyle gözün açub kapunu mükemmel esbâb gerek ol-tarafda gerek Bağdad ve Basra taraflarında iktizâ eden hidemât-ı 'aliyyemde basîret ve intibâh ve sadâkat ve istikâmet ile hareket ve ibrâ-ı zimmete bezl ü sa'y ve kudret eylesesin şöyle ki bundan böyle dahi 'âdet-i me'lûfen üzere harekât nâ-şayesten mesmû' hümâyûnum olur ise ve yalın busın cezân terdîb

olunur ona göre hareket eylemen bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Ş sene 1111 [11-19 Şubat1700].

243/851 Vergi Tahsildarlarına Yönelik Eşkîya Hareketleri

Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl Nasuh Paşa'ya ve Sultanhisarı kazâsı nâ'ibine ve kazâ-ı mezbûrda yeniçeri serdarlarına hüküm ki

El-Hâc Kara nâm kimesne Südde-i sa'âdetime 'arzihâl idüb mezkûr el-Hâc Kara kazâ-ı mezbûra tâbi' Malkoça nâm karye tımarının 'öşr ve resmi tahsîlinden kendü halinde gelir iken (boşluk) kazâsı sükkânından Kara Bacak nâm şakî hevâsına tâbi' birkaç nefer şakiyâd ile bin senesinde bunun yola inüb tüfenk ile urub mecrûha eyledikleri zâhir olub şer'le tefahhus olunduk da vazife ittihâd olunan (boşluk) kazâsında sâkin Kuru Hacı oğlu Ahmed'in kethüdâsı olan Yusuf nam yeniçeri ile yine Kalkoca nâm karyede sâkin başı İsa nâm kimesneler oldukları ihzâb ve mezbûrlar meclis-i şer'e ihzar olunduklarında merkûm el-Hâc Veli karye-i mezbûreye dâhil olduğu gün mezkûrlara Kuruçay oğlu Ahmed Karabaçak ile bizi çağırduv varın birkaç nefer adem peydâ idüb mezbûr el-Hâc Veli'yi katl idin ve mütesellim Münaf oğlu (boşluk) nâm kimesnelere dahi tenbîh eyledim bu husûsa mukayyed olun deyü cevap verdikleri sen ki nâ'ib-i mezkûrsun 'arz ve i'lâm eyledüğün ecilden vech-i meşrûh üzere mezbûrlar ma'rifet-i şer'le teftîş ve tefahhus ve bi-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâdd sicil ve hüccet olundukdan sonra haklarında lâzım gelen cezâları her ne ise şer'le görülüb ihkâk-ı hakk eyleyesiz lakin bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayr-i hakk zulm ve te'addîden ihtirâz eyleyesiz deyü Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa mektûbu mûcebiyle yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

243/852 Manisa'da Eşkîya Hareketleri

İzmir nâ'ibine ve Rodos Kal'ası dizdârlarına hüküm ki

Manisa'da(?) sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve fukarâ ve zu'afâ vesâ'ir ahâlî Südde-i sa'âdetime muhızır gönderüb kasaba-ı Urla'da sâkin Sarhoş oğlu diğêr Mehmed ve Kocabaş Ahmed ve Malik Ahmed ve Ovacıklı Ahmed ve Ömer nâm şakîler kendü hallerinde olmayub yeniçerilik iddi'âsında olmalarıyla sâdir olan fermân-ı âlî-şânım ve fetevâ-ı şerife ve hükmi-kâdiya ihbâr olmayub vakf-ı mezbûr re'âyâsın tahrîk ve ihlâl ve hukûk ve rüsûmlarının defter mûcebince cem'iyete (silik) ve kendüler dahi virmeüyüb fesâdlarının nihâyeti olmadıkların muhızır itmeleriyle salâh-ı halleri zâhir oluncaya Rodos Kal'asında zâbitları ma'rifetiyle kal'a-bend olunub fermân-ı şerîfim sâdir olmadıkça ıtlâk olunmak üzere yazılmışdır. Fî

evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

244/853 Hacıların Güvenliği Hakkında

Erzurum ve Diyarbekir ve Haleb ve Şam valilerine ve Kars ve Çıldır ve Sivas beglerbegilerine ve zikr olunan eyâtlarin yol üzerinde olan kâdılarına hüküm ki

Hâlâ Acem cemâ'atinin vekîli olan (boşluk) zîde kadrühü 'arzihâl idüb diyâr-ı acemde tavâf-ı Beytullahü'l-haram ve ziyaret-i ravza-ı mutahhara hazret-i seyyidü'l-enâm aliyye efdâlü's-salati ve's-selam niyete ve azîmet eden hüccâc-ı deviyü'l-ibtihâca ağa olmak iddi'âsıyla bundan akdem yedinde sahte fermân olmağla ta'zîr ve habs-i zindân olunan Abdullah nâm kimesne başına beş on nefer adem cem' ve a'lâkarîn sâmi rütbede me'âlî münifinde fermân-ı fermâ-yı memâlik acemşah hac hasemü'l-îzâl(?) mü'eyyidü'l-'inâyeti'l-meliki'l-'azîzi'l-ekrem hazretlerinin taraf-ı bâhiri'ş-şereflerinden tevassuk ve nâk ve tak(?) ve nesâyık levâzım-ı ittihâd ve ittifâk için menbûs olan Rüstem Han dâme mecdühü tarafından ref' olunan Mustafa nâm kimesne ile yekdil ve tefahhus kasdıyla Erzurum'dan hüccâc Aceme karşı geldiklerin bildürüb mezbûrların te'addîleri men' ü def' ve hüccâc acem her vechle himâyet ve sıyânet olunmak bâbında hükm ricâ eylemeğın mezbûr Abdullah'ın acem ağalığında alâkası olmamağla gerek Abdullah ve gerek Mustafa tarafından acem hüccâca müdâhale itdirilmeyüb men' olunmak bâbında deyü yazılmışdır.

244/854 Vakıf Malı Olan Cidde'deki Camiye Su Getirilmesi İçin Gerekli İşçilerin Gönderilmesi Hakkında

Mısır valisi Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Vezir-i a'zam-ı sâbık müteveffâ Mustafa Paşa'nın oğlu Ali dâme mücdühü Südde-i sa'âdetime 'arzihâl idüb evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olduğu evkâfdan babası mezkûrun Bender-i Cidde-i Ma'mûre'de müceddeden binâ eyledüğü câmi'i şerîf ve Cebel-i Cidde'nin verâsetinde velâyet-i Fatıma'ya karîn (boşluk) nâm mahalle icrâ eyledüğün nâçârının iştirâsından intihâsına değın tarîki kumsal olmağla kesret-i reml-i nüzûl etmesi sebebiyle mâ-i mezkûrun mecrâsını sedd cereyânına mâni' olmağla mesdûd olan mahalların tanzîf ve tathîri ve termîm-i iktizâ iden mahallerin ber-mûcib şart-ı vâkıf bilâ-te'hîr ta'mîr ve termîmine kâdir-i üstâd su yolcu hüddâma muhtâc olmağla mâ'i mezkûrun tarîki harâbe-müşrif olmamak için otuz bir sul yolcu hüddâmı ta'yîn ve vezayife ve harabeleri Mısır Kahire tarafından olması lâbûd ve lâzım olub aher-i vechle imkân olmamağla Haremeyn-i şerifeyn mahlûlâtından olmak üzere zikr olunan su yolcu hüddâmının yolcubaşına üç harâbe ve otuz

nefer hüddâmının beher neferine birer harâbeden otuz harabe ve câmi'î merkûmun imâmet ve hitâbet ve şeyh ve tevâfuk hizmeti mütevellisinden Şeyh Mehmed katriye üç harabe ki mecmû' otuz altı harabe ve yine mahlûl-i mezkûrdan su yolcu hüddâmının başları olan ustaya on beş para ve halife-i evvele on para ve bâkî yirmi sekiz hüddâmın beher neferine sekiz paradan bi'l-cümle yevmiyeleri iki yüz kırk dokuz para ve bir senelik vezâyifeleri seksen dokuz bin altı yüz kırk para ki bi-hesâb divân-ı Mısır doksanar parası ve birer şerîfi altundan dokuz yüz doksan altı şerîfi altın surreleri ve harabeleri ta'yîn ve tahsîs ve hüddâm-ı mezkûrenin isimleri dahi Mekke-i mükerrreme şerrefehallâhü te'âlânın defterine Cidde-i ma'mûrede vâkî' babası müteveffâ-yı müşârün-ileyhsin evkâfından olmak üzere Ubeydu'l-ayn nâmıyla kayd olunub mürettepleri (Silik) mestûr ve mukayyed olub lakin babası müşârün-ileyhin vefâtı evkâf-ı merkûm 'akâratının tekmîlinden mukaddem vukû' bulmağla mezkûrların vech-i meşrûh üzere müretteplerinin 'ale'l-esâmî vazife-i mu'tadiye için yedlerine tezkere ve berâtları verilmekle mu'ayyen olan surreleri ve harâbeleri 'âlâ vechi'l-etem verilmeyüb ta'arruz olunmağla ba'de'l-yevm ta'arruz ve gadr olunmamak için her birinin vazîfe-i mu'ayyenesi mahrûse-i Mısır'dan ta'yîn olunan dokuz yüz doksan altı şerîfi altunun şart-ı vâkîf ve Mısır defterlerinde mestûr ve mukayyed olduğu vech üzere su yolcu başı usta Ali'ye atılmış şerîfi altın ve Mühendis Reşid'e ve mu'allim Cabir'e ve Usta Ali'ye tâbi' Karaca'ya ve Usta Ali'ye tâbi' Cevher'e yirmişer şerîfi altın ve Kürd Ahmed Ağa'ya tâbi' 'utekâdan Tâvil Bilal'a ve yine Kürd Ahmed Ağa'ya tâbi' 'utekâdan Said'e yirmi beşer şerîfi altın ve Yunus kethüdâya tâbi' Bilal'e ve Kabakî Salim'e ve maktu'u Ali'ye ve Yakub Şaban ve Hasan Ağa'ya tâbi' Said'e ve Boşnak Bilal hasete ve İbrahim kethüdâya tâbi' Elmas ve Abdi bin Süleyman ve Abdullah Abdülvehhâb'a ve Mütevellî vekîline tâbi' Abdullah'a ve yine mütevellî vekîline tâbi' Süleyman'a ve yine mütevellî vekîline tâbi' Salim'e ve Cevher Ağa'ya tâbi' Bilal'e ve Bekir Efendi'ye tâbi' Bilal'e ve Said Salih ve Seyyidi Mustafa'ya tâbi' Mübarek'e ve yine Seyyidi Mustafa'ya tâbi' Salim'e ve Atlı Ali'ye tâbi' Abdullah'a ve câbî-i vakf seyidi Mehmed'e tâbi' Beşir'e ve Şeyh Mehmed'e tâbi' Hayrullah yirmişer şerîfi altın ve su yolcu Süleyman mahlûlünden Ahmed Efendi'ye tâbi' Mehmed'e ve İmam mahlûlünden asıl mütevellî'ye tâbi' Mustafa'ya ve yine imam mahlûlünden asıl mütevellîye tâbi' Yakub'a yirmişer şerîfi altın ve mütevellî vekîline seksen şerîfi altın ve câmi'î-şerîf imâmına atılmış şerîfi altın ve vakf Kâtibi Ahmed'e elli şerîfi altın ve vakf-ı hâmisî Mısırlı Seyyidi Mehmed'e kırk şerîfi altın ve bâkî dosan altı altunu mâ'i mezkûrun bilâ te'hîr mecarının fermanına sarf olunmak üzere vâkîf-ı müşârün-ileyh şart ve ta'yîn eylediğün vech üzere mezbûrlar edâ-yı hizmet itdikçe Surre-i mu'ayyenelerine mutasarrıflar olub ba'de'l-yevm mezbûrların Surre-i mu'ayyenelerine taraf-ı aherden ber vecihle dahl ve ta'arruz

olunmaya ve içlerinden biri fevt oldukda yerine erbâb-ı istihkâkdan vukûf ve şu'uru ve ol-
hizmet 'uhdesinden gelmeğe kâdir kimesne ta'yîn olunub zikr olunan tertise hâlel gelmemek
içün minvâl-i muharrer üzere isimleri 'ale'l-infirâd ve müceddeden Mekke-i mükerreme
şerrefahallâhü te'âlâ ta'zîmen ve tekrîmen defterine kayd olunub her birinin ismine mutâbık
âli Hasan'a tezkere ve berâtları ihrâc olunub ve mahallerinden dahi mezbûrların surre-i
mu'ayyenelerine ber-vechle dahil ve ta'arruz olunmamak için Mısır mîr-i hâcî
müvâcehesinden tarafından ta'yîn iyiledüğü ma'rifetiyle müsteak oldukları Surre-i
mu'ayyeneleri tamamen alub kabz idüb ve makbûzlarına Mısır mîr-i hâssına hüccet-i şer'iyye
virüb ve Mısır mîr-i hâcîları dahi hüccet-i mezkûreyi Surre emîni olanlar yediyle tarafına irsâl
eylemek üzere mahalline kayd ve şürû eylemek bâbında hükm ricâ eylemeğin vech-i meşrûh
üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâ'il-i Ş sene 1111 [22-
31 Ocak 1700].

245/855 Vergilerin Yoklanması Hakkında

Umerâ-ı Mısır'dan olub Mısır askerinin serdârı olan Yusuf dâme 'izzühüye hüküm ki ve
Mısır askerinin zâbitlarına

Geçen sene fermân-ı hümâyûnumla Belgrad ve Tameşvar muhâfazalarında alıkonulan
iki bin beş yüz nefer-i atık ve cedîd Mısır askerinin müddet-i kadîmeleri tâm olmağla kemâ-
yen-bagî yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdları mûmzâ ve mahtûm defteriyle sıhhâti üzere
rikâb-ı hümâyûnuma 'arz olunmak için bundan akdem hâssa-ı ahûr halîfe (boşluk) zîde
mecdühü mübâşeritiyle emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmuş idi lakin bir yerde
olmamalarıyla gereği gibi yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdları bilinmesi mümkün olmayub ve
hâlâ ba'zıları me'zûn ve mahlûl olmak üzere gönderilen defterlere göre tekrar yoklanmaları
muktezî olmağla siz ki mûmâ-ileyhimsiz inşâllahü te'âlâ Âsitâne-i sa'âdetim'e gelen
beglerden neferât-ı merkûm tekrar yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdları ma'lûm-ı hümâyûnum
olmak için mezkurun aher mahalle tağrik ve sebtine ruhsat ve cevâz gösterilmemek üzere
emr-i şerîfim verilmek bâbında Başdefterdâr el-Hâc Mustafa i'lâm itmekle vech-i meşrûh
üzere 'amel eylesiz deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Ş sene 1111 [11-19 Şubat1700].

İtlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır. Fî Evâhir-i N sene 1111.

245/856 Kalebend Cezası

İzmir nâ'ibine ve Rodos Kal'ası dizdârına hüküm ki

Mağnisa'da sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve fukarâ ve zu'âfâ vesâ'ir ahâlîsi Südde-i

sa'âditime muhzır gönderüb Sultan Süleyman vâlidesi Hüma Sultan'ın Mağnisa'da vâki' câmi'i ve â'sına vaktinde İzmir'e tâbi' kasaba-ı Urla'da sâkin Sarhoş oğlu Mehmed ve Hacı Hamza oğlu diğēr Mehmed ve Kocabaş Ahmed ve Çalık Ahmed ve Ovacıklı Ahmed ve Ömer nâm şakîler kendi hallerinde olmayub yeniçirilik iddi'âsında olmalarıyla fermân-ı âlî-şânım ve fetevâ-yı şerîf ve hük-m-i kâdıya dehister olunub kasaba-ı mezbûre re'âyâsı tahrîb ve ihlâl idüb zulm ve te'addî ve fesâdlarının nihâyeti olmaduğın bildirüb salâh-ı halleri zâhir oluncaya Rodos Kal'ası zâbitlarının ma'rifetleriyle kal'a-bend olunub fermân-ı şerîfem sâdir olmadıkça itlâk olunmaya deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

Merkûm İbrahim Efendi ve Katib Yusuf'un Şeyhü'l-islâm Efendi nezâretiyle(?) itlâklarınıçün Fî Evâhir-i R sene 113.

246/857 Sante karyesindeki Kilise Hakkında

Limni kâdısına hüküm ki

Galata kazâsı muzâfatından Kasımpaşa'ya tâbi' Kendihur nâm karye kurbünde Sante Marka nâm karyenin ehl-i zimmet Ermeni re'âyâsı karye-i merkûmede kenâyis-i kadîmeden yedlerinde terk olunmuş Santa Marka dimekle ma'rûf bir kilise olmak üzere iddi'â ve mürûr-ı eyyâm ile münhedim olmuşdur deyü keşfi iltimâslarıyla Galata kâdısı İbrahim tarafından nâ'ibi olan Ali mahall-i merkûma varub mezkûrların Santa Marka kilisesi iddi'â eyledikleri mahalde ebniyye-i mevcûde bakiyesinden ve ebniyye-i bakiyesinden olunan ve ebne-i bakiye kesireden ve dahil kilisede re'y üzere mahfûre olan mekâbir ve nebereden kilise-i atîka olduğı zâhir ve şâyân olduğundan mâ'adâ kenâyis-i kadîmeden olmak üzere karye-i mezbûrenin etrafından olan müslümîn mahallâtı ahâlîsinden cem'-i kesir haber verdiler keşf ve Galata Mahallesi'nde hüccet ve kâdı-yı merkûm dahi vech-i meşrûh üzere 'arz ve i'lâm idüb gelen zımmında iştibâh olunmağla a'lemü'l-'ulemâ'l-mütebahhirîn Rumeli Kâdıaskeri Mevlânâ esseyyid Ali edâmallahü te'âlâ fezâ'ilehü mahall-i merkûma varub tekrar keşf ve mu'âyene eyledik de Kasımpaşa'da Kamer Hatun Mahallesi'nde vâki' Ermeni tâ'ifesinin kefâyis-i kadîmden olmak zu'muyla binâsına mübâşeret eyledikleri bin beş yüz kadar iç arsa nakik mahalle-i mezbûre Mescid-i şerîfi ve Serdar Efendi Câmi'i şerîfi olub kadîmde kilise münhedim olmağlığa delâlet ider asla eser-i binâ vesâyir 'alâyim-i kinise'den bir alâmet müşâhede olunduğundan mâ'adâ etrafından sâkin olan e'imme ve hutebâ ve sin-i ihtiyârlardan su'âl olunduk da 'arz-ı mezkûrenin bundan akdem arsa-ı 'adîdeyi hâvî bu gadr dahi karhânesi ve bir mikdâr bağçe olub Maraderye nâm nasraniyenin mülk-i mevrûsu olmağla düyûn-ı ma'lûmesi mukâbelesinde dâyini yedinden rehin iken iki sene mukaddem rehniyetinin ve zikr

olunan karhâneye mülâsık bağçesi olan Sergen nâm Ermeni'ye bu vech üzere bu gadr dahi karhanesidir deyü üç yüz elli nefer takat sahîhatü'l-kelimât kimesneler âlâ tarîki'ş-şâhided haber virüb mezbûrânın vech-i meşrûh üzere ihbârlarına binâ'en 'ukûl hilâfını mücerrib olmayub 'ilm-i yakîn hâsıl olmaduğun i'lâm itmekle husûs-ı merkûmda Galata Kâdısı İbrahim ve nâ'ibi olan Ali ve Galata Mahkemesinde Başkatib olan Yusuf'un fesâdları zâhir olmağın Limni'ye nefy ve ta'zîb olunmak bâbında fermân 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Ş sene 1111 [11-19 Şubat1700].

246/858 Rakka'nın Nizamı Hakkında

Sâbıkân Rakka vâlisi olub Bağdad Eyâleti ihâsınım olan vezir Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin avâtıf-ı 'aliyye hüsrevânemden Bağdad eyâleti sana 'inâyet ve ihsânım olub ve Rakka eyâleti iş bu sene ahadi aşere ve mi'e ve elf Şa'ban'nın yirminci gününden sâbıkân Musul valisi olan Vezirim Ali Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehüye tevcîh olunmağla inşallâhü te'âlâ vezirim müşârün-ileyh gelince Rakka mütesellimliği tarafından zabt olunmak üzere Aydın zîde mecdühü mütesellim nasb ve ta'yîn olunmağın imdi emr-i şerîfim vusûlünde Rakka mütesellimliğinden tarih-i mezbûrdan mûmâ-ileyhe zabt ve rabt itdirüb vezir-i müşârün-ileyh gelince sen yerinden hareket eylemeyüb yine hıfz-ı nizâm memleket husûsunda ihtimâm eylemen bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

246/859 Kale Muhafazası İçin Tayin

Acu(?) Kal'ası muhâfazasında olan Deveci Ramazan zîde mecdühüye hüküm ki

Hâlâ dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri odalarından yirmi beşinci bölüğün çorbacısı (boşluk) zîde kadrühü ve odabaşısı ve ortası bayrağı bi'l-cümle neferâtıyla fermân-ı hümâyûnum ile Acu kal'ası muhâfazasına ta'yîn olunub on üçüncü bölüğün Hüseyin çavuşu zîde kadrühü mübâşir ta'yîn olunmağla me'mûr oldukları üzere bölük-i mezbûr bi'l-cümle neferâtıyla muhâfaza-ı mezbûrede istihdâm eylesin deyü Yeniçeri ağası İbrahim Ağa'nın mühürlü mektûbu mücebince 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

247/860 Donanma ve Tersane Hakkında

Ümerâ-ı deryâdan İzmir'de sâkin Derviş Ağazâde el-Hâc Mehmed dâme ikbâlühüye

hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin inşallâhü te'âlâ iş bu sene-i mübârekede rûz-ı Safer'den on beş gün mukaddem şerefât forsa ve yüz elli tuvânen ve güzinde levendât ile mükemmel ve müretteb donanmadan çekdiri seffinen ile serî'an ve 'âcilen Tersâne-i Âmire'me gelüb mevcûd bulunub bi'l-fi'il kapudanım olan vezirim el-Hâc Halil Paşa'nın re'y-i savâbdidi üzere hidemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

247/861 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Sakız'da sâkin Abdurrahman dâme ikbâlühüye.

247/862 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Sakız'da sâkin Deli Bekir'in Ahmed dâme ikbâlühüye

247/863 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Ağrıboz'da sâkin İstanbulî Hasan dâme ikbâlühüye.

247/864 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Sakız'da sâkin Salih dâme ikbâlühüye.

247/865 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Rodos'da sâkin Osman dâme ikbâlühüye.

247/866 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Sakız'da sâkin Hazinedâr Hasan dâme ikbâlühüye.

247/867 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan İzmir'de sâkin Mirveli zâde Ali dâme ikbâlühüye.

247/868 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Rodos'da sâkin Mahmud Paşazâde Mustafa dâme ikbâlühüye.

247/869 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan İstanbul'da sâkin Maryolzâde Mustafa dâme ikbâlühüye.

247/870 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan İstanköy'de sâkin Mehmed dâme ikbâlühüye.

247/871 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan İzmir'de sâkin Maryolzâde Mustafa dâme ikbâlühüye.

247/872 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Ağrıboz'da sâkin Ahmed dâme 'izzühüye.

247/873 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Sakız'da sâkin Kasım dâme 'izzühüye.

247/874 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan Rodas'da sâkin Abdulkadir Paşazâde Ahmed dâme 'izzühüye.

247/815 Bir sûreti ümerâ-ı deryâdan İzmir'de sâkin Maryolzâde Ali dâme 'izzühüye.

247/876 İzmir'de Gayriahlaki Olay

İzmir monlâsına ve Bozada Kal'ası dizdârına hüküm ki

Seyyidâtdan Seyyid Hâcî Süleyman Südde-i sa'âdetime 'arzihâl idüb bundan akdem Medine-i İzmir mahallâtından Sanmi Mahallesi sâkinlerinden iken mahalle-i mezbûredeki Fethiye nâm hatuna sen nefsinî bana hibe eyledin ol-vechle zevcemsin deyü ahz ve hilâf-ı şer'-i şerîfe iki ay mikdârı bir muhtefî mahalde habs ve ihzâr-ı şer' olunduk da cemî'-i umûruma vekîl ol deyü bilâ ta'ayyünü'l-hâd(?) nefsinî bana hibe eylemiş idi deyü cevaba mutazarrıb ve firâr itmekle Medine-i mezbûrenin a'yân ve eşrâfı vesâ'yiri merkûm Süleyman içün dâ'imâ hile ve hud'a ile halkın malını ahz ve ma'iyetinden kendi haberler virmekle halkın tenbîh-i ihtilâl virüb fesâdları zâhir olduğu bundan akdem 'arz ve muhzır olunmağla Bozcaada Kal'ası'nda kal'a-bend olunmasını fermânım olmuş idi hâlâ hata koyır ve salâhı zâhir ve ıslâh-ı nefis itmekle ba'de'l-yevm İzmir'de durmayub aher-i vilâyetde sâkin olmak üzere sahâlif-istetir kalem ile afv-i küşîde kılınub itlâk olunmak bâbında istid'â-yı 'iyânet itmekde fimâ-ba'd İzmir'de sâkin olmamak üzere itlâk olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

İtlâklarıçün fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

247/877 Kalabend Cezası Hakkında

Sivas beglerbegi dame ikbâlüye ve Zile ve (boşluk) kâdılarına ve Sivas Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb zümre-i silahdârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş ve Ahmed zîde kadrühimâ i'lâm-ı hâl idüb Zile sâkinlerinden Ebubekir ve Bodur Osman ve Küçük oğlu İsmail ve Tahir oğlu Mehmed ve Deli Hasan ve Molla Yusuf nâm kimesneler ile da'vâ-yı şer'iyeleri olmağla bundan akdem bin yüz (boşluk) senesinde keyfiyet-i ahvâlleri ta'arruz ve sıhhati üzere der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunmak üzere çavuş mübâşeretiyile emr-i şerîfim vardığında Zile kurbünde Şeyh Zihesne kimesneye varılıb müdâfi'-i şer' içün da'vet-i şer' olunduklarında itâ'at-ı emr ve şer' eylediklerin aher hasebiyle 'arz etmeğin sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mezbûrları ne vechle ve ne tarîk ile olur ise olsun bi'n-nefs ademlerin ile üzerlerine varmak mı iktizâ eder bi-eyyi-hâl ahz ve şer'le ahvâlleri görölüb üzerlerine sâbit olan mevâdd sicil ve hüccet oldukdan sonra mezbûrları Sivas Kal'ası'nda kal'a-bend ve hüccetleriyle ahvâlleri der-i devlet-i medârıma i'lâm oldukdan sonra her haklarında fermân-ı şerîfim ne-vechle sâdir olur ise mücebiyle 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene

1111 [12-21 Mart 1700].

248/878 Bağdat ve Rakka'da Eşkîya Olayları

Sâbıkân Rakka valisi vezir Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Bağdat ve Basra etrafında şekâvet ve 'udvân üzere olan 'urbân eşkıyâsının hasm-ı 'udvân-ı müfsîretleriyle levs-i mazaratlarından ol-havalinin tathîri ve Basra Beglerbegisinin Basra'ya takrîri lâzıme-i Devlet-i Aliyye ve mühimm-i saltanat-ı seniyyemden olub lakin Bağdat Valisi İsmail Paşa'nın bu husûsda tehâvün ve taksîri ve bu emr-i hafîrin te'hîrine bâ'is olub ve sen vüzerâ-yı azâmın umûr-ı dîn ve kâr-ı azmûdelerinden olub senden rüşd ü serâd ile hareket hidemât-ı 'aliyyemde gayret ve hamiyet memûl olmağla avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânemden Bağdat Eyâleti sana tevcîh ve bu emr-i mühimmenin murâd-ı hümâyûnum üzere temşiyet ve tekmîline sen me'mûr olmuşundur bi-avnihi te'âlâ Şehr-i zor tarafının gâ'ilesi dahi bi'l-küllîye mündefî' ve ol-tarafda olan asâkir bi'l-cümle Bağdat'a gidüb ve hâlâ Anadolu tarafından dahi terkabu iki bin sipâh ve silahdâr serdengeçdiler mahalliyle varub irişmek üzere müceddeden tahrîri fermânım olub Rakka tarafında inşâ olunan Donanma-yı hümâyûnum üzerine dahi sâbıkan Tuna Kapudanı Aşçızâde Mehmed dâme ikbâlühü ta'yîn ve bi'l-cümle beren ve bahren iktizâ iden illet ve 'ibâd ve ricâl ve ehıbbâdan mütevakki tedârike görölüb bâ'is fütûr olacak bir kusûr kalmamağla imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vusûlünde te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb mükemmel ve müretteb kapun ile kalkub ve ber-vech müsâra'at Bağdat'a varub seninle me'mûr olan tavâyif-i askeri yanına cem' ve kadardan ve nehirden iktizâsına göre tedârik eylemek ve tedbîr-i cemîl ve sa'y cezîl ile bi-tevfikullâhi te'âlâ eşkıyâ-yı 'urbânın teştîn-i şeml fesâd ve azâd-ı âsâr mukırr ve 'ıbâdlarına ve Basra Beglerbegisiyedine takrîrine ve cümle ol-havalilin kâffe-i umûrunun teşyin ve bu sepğana bezl-i makdûr vech-i mezbûr eylesin göreyim seni ne vechle 'âkılâne ve müdürâne hareket eylesin kavı-ı umûrda tedebbir ve her etrafını te'emmül ve tefekkür ve ba'de 'avk-ı yârîye rabt-ı kalb ile himmet azim oldukları zümreden dahi inşâllâhü te'âlâ dîn-i keşâ-yı intibâh ve eğer Basra tarafından ve eğer 'urbân el-havaliden temâm-ı habîr ve iskân olub iktizâsına göre tedbir delpezir ile bu husûsa bezl-i cell-i himmet eyleyüb esbâb-ı hasîbeyi gadr-ı kavî 'add itmekle bu kadar askeri beyhûde tevfiik ile it'âb ve harab ve tedârike izâ'at ve itlâk itmeğın 'özü eylesin netice eğer basîret ve 'azim ve eğer cür'et ve 'azm-i şerâyit hüsn-i birbiri mürâ'ât ve gece gündüz tedârik-i umûra sarf-ı himem mütevâffiyât ile senden mesâ'î-i cemîle zühûru me'mûl ve müntazırdır fermânım olduğu üzere gayret ve hamiyet ve kemâl-i takayyuz ve basîret ile hareket idüb me'âsir-i pehrin vücûda getürmeği ikdâm-ı tâm iylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i Ş sene1111.

248/879 Akçe Tahsilatı Hakkında

Sivas beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Şam valisi vezirim Halil Paşa'nın hâlâ ber-vech-i arplakı Amasya Sancağına mutasarrıf olan Rıdvan Mehmed dâme ikbâlühü zimmetinde olan akçenin tahsîli için bundan akdem sana emr-i şerîfim gönderilmiş idi lakin mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından meblağ-ı merkûm vezir müşârün-ileyhin hâlâ Âsitâne-i Sa'âdetim'de olan ademine edâ ve teslîm olunmağla imdi emr-i şerîfim vusûlünde fîmâ-ba'd meblağ-ı merkûm mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden mutalebe olunmamak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

248/880 Mısır Hazinesi Hakkında

Umerâ-yı Mısır'dan olub Mısır Kahire'den Âsitâne-i Sa'âdet'ime gelmek hazine üzerine ta'yîn olunan (boşluk) dâme 'izzühü ve Mısır'ın yedi ocak zâbitlarına hüküm ki

Mısır Kahire'den naklden me'mûr olduğunuz hazine-i Mısır'ın bir gün evvel Âsitâne-i Sa'âdet'ime gelmesi mühimm olmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhsiz emr-i şerîfim ne mahallde varub vâsıl olur ise asla meks ve telebbüt eylemeyüb yollarda ve menâzil ve mer'alara kema yenbeği hıfz ve hırâset iderek hazine-i Mısır'ı bir gün evvel ve bir sa'ât mukaddem Âsitâne-i Sa'âdet'ime getürmeğe ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

248/881 Mısır Hazinesi Hakkında

Şam-ı şerîfden Âsitâne-i Sa'âdet'ime gelince yol üzerinde vâki' olan beglerbegileri ve kâdılar ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki

Âsitâne-i Sa'âdetime gelüb Mısır hazinesi her kankınızın taht-ı hükümetine gelüb dâhl olur ise mahfûz mahallere kondurub ve gecelerde bekledüb ve gelür olduk da yanına kifâyet mikdârı tüfenk-endâz âdemler koşub kemâl emn ve selâmetle bir gün evvel birbirinize irsâl ve ber-vech ta'cîl mahall-i me'mûra îsâle kemâyenbagi takayyud ve ihtimâm eyleyüb musamaha ve tekâsülden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb itmeniz bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

249/882 Mardin Voyvodasının Halka Zulm Etmesi Hakkında

Mardin kâdisına ve a'yân-ı vilâyet ve sâ'ir iş erlerine hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr ahâlîsi gelüb birkaç seneden berü kazâ-ı mezbûrun 'aşâ'ir ve kurâları

Diyarbakir Valilerinin zulm ve te'addîsinin nihâyeti olmadığından perâkende ve perişân ve nefsi şehir dahi harab ve aher-i diyâra gitdiklerinden mâ'adâ üzerlerine emr-i şerîfîle vâkî' olan tekâliflerin edâ idüb dahl olunmak îcâb itmez iken Mardin voyvadaları hilâf-ı şer'-i şerîf re'âyâ fukarâsına ziyâde zulm itmekle ahâlîsi perâkende ve perişân olmağın ba'de'l-yevm voyvada olanlar peşkeş akçesi mutasarrıf akçesi ve kîle akçesi ve ca'ir akçesi ve kal'ada behâ ve menzil kalemiyesi ve mesâlih ve ehl-i sûka 'abâ ve koyun tarhı ve 'ulâklardan kîle akçesi ve külliyyen teffîşi ve tevzi'de ve mufâssal ve Şehr-i zor valilerinin 'alâkası yoğiken iyâb ve zehâblarından müft ve meccânen yem ve yemek virdim deyü üzerlerine sâlyâne ve re'âyâ fukarâsından akçe mülk itmeleriyle mi mülkü'l-vücûh men' ü def' ve fîmâ-ba'd bu zikr olunan mezâlîm sayfı ve emr-i şerîfîm mugâyir Diyarbakir valileri ve Mardin voyvadaları ve tevali karyelerinden olan fukarâdan cüz'î ve küllî akçe alub zulm ve te'addîye cesâret iderler ise kâdîsı 'arz ve a'yân-ı vilâyet muhızır itmek üzere bundan akdem merhûm Sultan Süleyman Han zamanında emr-i şerîf verilmeğın müceddeden hükm-i hümâyûnum ricâ itmeleriyle hilâf-ı emr-i sâdır olunmak değilse vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Ş sene 1111 [1-10 Şubat 1700].

249/883 Denizli'de Eşkıya Hareketleri

Anadolu beglerbegisi olup ve Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Nasuh dâme ikbâlühüye ve Denizli ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Bi'l-fi'il dârü's-sa'âdetim ağası olan el-Hâc Ali Ağa dâme 'ulüvvühü der-sa'âdet'ime 'arz gönderüb müşârun-ileyhin taht-ı nezâretinde olan evkâfından Denizli Kasabası'nda vâkî' Germiyan oğlu Yakub Çelebi evkâfından kasaba-ı mezbûrda vâkî' Büyük Haman ve Küçük Hamam ve dolab yerleri vesâ'ir 'akâlarında Denizli sâkinlerinden olup zümre-i eşkiyâdan Hâcî Eyyub oğlu dimekle ma'rûf Mustafa nâm kimesne cânib-i vakfdan isticâr itmez bilâ-icâre tugalliben zabt itmekle bundan akdem taraf-ı vakfdan zabt olmak üzere bin (boşluk) senesinde mahalline irsâl eylediğın mezkûr Mustafa mezbûr kimesneyi katl itdirmekle mezkûr Mustafa ahz ve evkâf-ı merkûm mütevellîsi Mehmed ile mürâfa'-ı şer' itdirilüb evkâf-ı mezbûr 'akâların taraf-ı vakfdan zabt olunduktan sonra hakkında şer'le lâzım gelen cezâsı tertîb olunmak için emr-i şerîfîm verilmek ricâsına 'arz itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

249/884 Mübaşirlik Hakkında

Yenişehir Kenar kâdîsına ve Tırhale ve Narde kâdîlarına hüküm hüküm ki

Hâlâ taht-ı kazânızda vâki' dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin işbu bin yüz on iki senesine mahsûb olmak üzere siyah ve beyaz astarlarının mübâşirliği kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân beşinci bölümün Mustafa tefvîz ve sipariş olmağla meşkalur bazarı vaktinde kânûn-ı kadîm üzere mübâşeret ve mahalline irsâl itirdiğın takayyüd ve ihtimâm eylesesiz deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

Mûcebince 'amel oluna deyü 'unvânına hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn keşîde kılınmışdır.

249/885 Galata'daki Fırın Hakkında

Galata monlâsına hüküm ki

Mehmed dâme mecdühü 'arzhâl sunub medîne-i Galata dâhilinde Karaköy nâm mahallde vâki' hâlâ mutasarrıf olduğı fırın-ı cedîd kadîmi fırın olub hâlâ nân-ı hâss tabhına mûmâna'at olunmak bâbında hük-m-i hümâyûnum ricâ eylediğı ecilden sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin fırın-ı mezbûr kadîmi fırın olmağla sülüsü sülüsân hesâbı üzere nân-ı hâss tabhına mûmâna'at olunmamak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

249/886 Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa Hakkında

Sâbıkân sekbânbaşı olan Murtaza dâme mecdühüye hüküm ki

Sen ki mûmâ-ileyhsin hâlâ sâkin olduğun İzmir'den kalkub gelüb sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mûcebince İzniki'ye(?) de meks ve erâm ve devâm-ı 'ömr ü devletim iddi'aiyesine iştikâl eylesesin deyü yeniçeriler ağası İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mühürlü mektûb verilmeğın vech-i meşrûh üzer'amel iylemek bâbında fermân sâdır olmuşdur. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

250/887 Bağdat vev Basra'daki Eşkîya Hakkında

Sivas beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüye hüküm ki

Birkaç seneden berü Bağdat ve Basra havalilerine mütevakkî olan eşkıyâ-yı 'urbânın bi-'avnihi te'âlâ kal' u kam' ve istirsâli ve bi'l-cümle ol-hudûd ve sınırun tanzîm-i ahvâli ile takayyüd ve ihtimâm a'zam-ı iskelesinin devlet-i 'aliyye ve elzem ve mühâmm saltanat-ı seniyyemden olub ol-tarafların kâffe-i umûrunun bir gün evvel nizâm ve intizâm iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mükemmel ve müretteb kapun halkı ve yarar ve tûvânen ve güzîn ve mütevakkî tâmü's-silâh ve tâmmü'l-edevât

ademlerin ve eyâlet-i Sivas'ın 'umûn alaybegileri ve zü'amâ ve erbâb-ı tımârıyla Bağdad'a me'mûr olmuşundur şimden kapunu yarar ve tuvânen ademlerinle tekmîl ve cümle tedârîki görüb hâzır ve âmâde ve bir kûsûr ve kusûr komayub ve alaybegileri ve zü'amâ ve erbâb-ı tımâra dahi haberler gönderüb tedârîkleri görüb yerlerinde hâzır ve âmâde olmak üzere muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyüb inşâllahü te'âlâ bundan sonra ne vakitte ve ne vech üzere emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olur ise ona göre 'amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

250/888 Bir sûreti Sivas eyâletinde vâki' olub alaybegileri ve zü'amâ ve erbâb-ı tımârına vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

250/889 Tersane Kürekçiler Hakkında

Sâbıkân fırkatalar üzerine başbuğ olub hâlâ ümerâ-ı deryâdan Mehmed dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bundan akdem yüz elli güzîn ve tuvânen levendât ve beşer kat forsa ile mükemmel ve müretteb donanmış çekdiri seffinen ile rûz-ı hazardan on beş gün mukaddem Tersâne-i 'âmirem'de bulunmak üzere me'mûr olmuş idin hâlâ yüzden mütecâviz esir bulub seffinenin temâm takımı esâra ile tekmîl olunmak mukadder olduğu i'lâm olunmağla inşâllahü te'âlâ düşdükçe esîr alub seffinen beşer kat forsa ile donanmak üzere bu senenlik seffinen takımı tekmîl olunca kusûr lâzım gelen kürekçileri güzîn ve tuvânen fırkana cibâddan ücretiyle tutub serkide olmak üzere tekmîl ve vech-i meşrûh üzere seffinen eğer levendât ve eğer kürekçileri ve eğer mühimmât-ı sâ'iresinde bir kusûr ve kûsûr kalmamak üzere bir gün evvel gelüb Tersâne-i 'Âmiremde mevcûd bulunmak bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

251/890 Hac Hakkında

Şam valisi vezir Hasan Paşa'ya hüküm ki

Tavâf-ı Beytullahi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı hazret-i seyyidi'l-en'âm-ı aliyye efdalü's-salavat ve's-selâm için âksâ-yı vâdâtından zâvâtdan fî olub ol-kutr dâ'ire-i sa'âdete tevcîh ve cihâna azîmet iden hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile aminen ve sâlimen eyyâb ve zehâbları ve memâlik-i Şâmîye ifzâr-ı cemâziyenin ve mugâyir ve mesâlikin mazarrat-ı eşkiyâ-yı 'urbânda tathîr ve tenhiyesi dergâh ve kattah ve züvvâr ve tüccârın temîn ve tevfiyesi lâzime-i Devlet-i 'Aliyye ve mühimm-i saltanat-ı seniyyemden olub hâlâ mevsim-i hacc dahi karîb olmağla cemâ'atin müşâ'abet ve istikbâline me'mûr olub ber-vech-i arpalık

Hamid ve Cebil-i Aclun sancaklarına mutasarrıf Hüseyin ve Kudüs-i şerîf sancağına mutasarrıf Osman dâme ikbâlehümâya güzîn ve mütevakkî ademleriyle ve kavvî tedarikleriyle gezüb bu hizmet-i celîleden ihtimâm-ı tâm işlemek üzere emr-i şerîfim tekmîl olunub hâsılı bu ahvâlin cümlesinin rağva sen ki havali ve ol-etrâf ve istihâlin küllî ve cüz'î her husûsuna senin vukûf ve şu'ûrun olmağla iktizâsına göre tedbîr ve tedârik ile işbu sene-i mübâreke hüccâc-ı müslimînin istikmâl-i şerâyit hıfz ve hırâset istihsâl-ı zavâbit emn ve selâmetleri vechile ahâli ve sükkânın mazarrat-ı eşkiyâ-yı 'urbândan emniyet ve el-hamiyâtları 'uhde-i kifâyetine dâyi' kılınmağla imdi emr-i şerîfim vusûlünde bu emr-i hatîrin kemâ fi-tedârik ve tedbîrine kemâl-i teyakkuz ve ihtimâm ile kıyâm idüb teşyî' ve istikbâle me'mûr olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ilyehimâyı kapuların ve ademlerin tevfir ve tekmîl ve tedâriklerin kavî itdirüb ve kezâlik Şam'dan mu'tâd üzere muhâfaza-ı hüccâc için münâvebe tarîkiyle ta'yîn olunagelen yerlû yeniçerileri bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince dört yüz neferden nâks ve içlerinden bir ferdi deveci ve kirâcı olmayub ve idegöndermeyüb bi'n-nefs mükemmel bisâtlarıyla gitmek üzere techîz ve i'dâdlarından takayyüd ve ihtimâm itmeyüb bunlardan ziyâde ihtiyât-i müceb hâlde neticeye olduğu hâlde Şam Alaybegisi 'umûmen Şam Eyâleti'nin zü'amâ ve erbâb-ı timârı ve Şam'ın 'umûmen a'yân ve darb ü harbe ve zâd ü zâmîleye kâdır olanların ihrâc ve kapun halkı kethüdân ile me'ân irsâl ve lâzım gelür ise bi'n-nefs kendin mezîdiye dek varub hâsılı ahvâl-ı hüccâc-ı mu'azzamât-ı umûrdan olub ve senin 'uhde-i kifâyene havâle olunmağla muktezâ-yı hâlde göre hüsn-i tedbîr ve re'y-i isâbet pezîr ile haret ve eğer zehâb ve eğer kufûlet hüccâc-ı müslimîne eşkiyâ-yı 'urbândan bir zarar ve zarâmiyât itmeyüb kemâl-i emn ve selâmet ve ferâğ-ı bâl ve refâhiyet ile iskât-ı ferîzâ hacc idüb yine Şam-ı şerîfe vusûllerinde ve kezâlik te'mîn-ı taraf ve mesâlik ve tanzîm-i umûr memâlik ve terziye-i ahvâl re'âyâ ve ağâne-i mazlûmîn ve zu'afâ ve bi'l-cümle bilâd-ı şâmiyenin mazâr-ı işdârdan ve ahıllâsında cedd-i belîğ idüb eğer selâmet-i hâll hüccâc ve eğer nizâm-ı umûr-ı memleket senden me'mûl ve matlûb olduğu vech üzere tedârik-i vâziye ve tedâbir-i sıyâbet ile mü'esser-i hamiyet ve mesâ'îr-i pesendin zühûra getirüb müsteclib avâtıf-ı pir-i şahânem olur hareket ve tav' ve azîmet-i gayret ve tav'ıyyet bezl-i himmet ve sarf-ı miknet eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

252/891 Haca Gidenler Hakkında

Ber-vech-i arpalık Hamid ve Cebil-i Aclun(?) sancaklarına mutasarrıf olan Hüseyin dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin cemâ'at-ı amîkden tavâf-ı Beytullâhi'l-harâm ve

ziyâret-i ravza-ı mutaharra-ı hazret-i seyyidi'l-en'âm aleyhi efdalü's-salavat ve'l-meliki'l-allem için şehr-i a'laya azîmet iden hüccâc-ı hideyet-i mütehâlik kemâl-i itmiyyân ve emn ü emân ile iyâb ve zehâblarından takayyüd ve ihtimâm a'zim-i umûr Devlet-i 'Aliyye'mden olmağla bu sene-i mübâreke de tarîk-i hacc-ı şamîden vakt ü zamanıyla hüccâc-ı müslimîni bereke-i mu'azzamaya değın yeşî'a ve istikbâl şartıyla Hamid sancağına ber-vech ilhâk Cebil-i 'Aclun Sancağı sana ihsânım olmağın vech-i meşrûh üzere eğer hüccâc-ı müslimînin yeşî'a ve istikbâlinde ve eğer sâ'ir kılil ve kesîr ol-tarafda iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde mükemmel ve müretteb kapun halkıyla Şam valisi Vezirim Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlühünün re'y-i savâbdidi üzere hareket eylemek için bundan akdem sana mü'vekkes emr-i şerîfim gönderilüb tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi hüccâc-ı zevînü'l-ihtimam yeşî' ve istikbâli hizmeti mu'azzamâ-yı umûrdan olub bi-eyyi-hâl senden vusul olmağla imdi iş bu emr-i vâcibü'l-ımtizâlim vüsûlünde yarar ve tuvân ve güzîn ve müstevakkî ademlerinle kapunda mükemmel ve müretteb idüb vech-i meşrûh üzere hüccâc-ı müslimîni iktizâ iden mahale dek hıfz ve hırâsteden kemâl-i mezîd takayyüd ve ihtimâm olunarak vakt ü zamanıyla şayî' ve istikbâlde ve eğer ol-taraflara mütevakkîolan eşkıyâ-yı 'urbanın def'-i külliye ve mazarratlarından ve eğer sâ'ir kılil ve kesîr iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemden vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere bezl ü sa'y ve kudret eyleyüb vezir-i müşârün-ileyh her ne emir ider ise sem'-i kabul ile ihfâ idüb emr ve re'yinden sırr-ı üzere göstermeyüb vech-i meşrûh üzere mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun hidemât-ı 'aliyyemin cümlesinden vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi ile basîret ve intibâh bezl-i bât ve tuvân ve livâ-ı mezbûre re'âyâ ve berâyâsının hamiyet ve sıyânetlerinde mecd-i vesâ'î olub mikdâr-ı zerre tehâvün ve taksîr ve tesâmüh ve tekâsülden ve re'âyâ fukarâsına zulm ve te'addî ve tecâvüzden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

252/892 Surre Emîni

Şam valisi vezirim Hasan Paşa'ya hüküm ki

Tarîk-i hacda vâki' peygamber eşmesi menziline vâki' bereke-i müdevvir-i ezmine ile dolub hüccâc-ı müslimîn iyâb ve zehâblara savb-ı zarûret ve mezâyika çekmeleriyle Şam'dan bunun için mahsûs asker ta'yîn ve irsâl eylmeğın 'usret olmağın inşâllahü te'âlâ bu sene-i mübâreke de kâfile-i hâcc Şam'dan bir gün mukaddem hareket ve hüccâc ile menzil-i merkûmdan meks idüb imece ile tathîr itmeleriyle evkaf ve ensâb melhûz olmağla sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vusûlünde emîrül-hâcc el-Hâc Mehmed Paşa zâmet-i me'âliye ve surre emîni ve Sakâbaşları vesâ'ir a'yân-ı hüccâc Şaman ahvâl-i beyân-ı ihtiyârlarıyla müzâkere ve müşâvere idüb bu vechle husûl-ı maslahâta imkân var ise ittifâk irâ

ile bir sûretde ifrâğa eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

253/893 Haca Gidenler Hakkında

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarıf olan Gavs dâme ikbâlühüye hüküm ki

Her hacc-ı atıkde tavâf-ı Beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara-ı hazret-i seyyidi'l-en'âm-ı aliyye efdalü's-salavat ve'l-meliki's-selâm için şedd-i zâmile 'azîmet iden hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın kemâl-i itmîân ve emn ve emân ile iyâb ve zehâblarından teşyî' ve istikbâli ve eşkiyâ-yı 'urbânın âsâr-ı mazârlarının livâ-ı mezbûr etrâfindan def' ü refî'î ve taraf-ı mesâlikin te'yîni ve ahâlîsinin terziye ve tatmîni ile takayyüd ve ihtimâm ve a'zam-ı mühâmm-ı devlet-i 'aliyyemden olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin livâ-ı mezbûr 'avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânemde şürût-ı mezkûre ile ihsânım olmuş idi ol-tarafların kâffe-i umûru Şam valisi olan Vezirim Hasan Paşa'nın 'uhde-i ihtimâmını tefvîz ve havâle olduğundan yarar ve tuvânen ve güzîn ve müstavakkî ademlerinle kapunda tekâmîl ve vezir-i müşârün-ileyh tarafından hayra müterakkıb olub bu sene-i mübârekeke senin dahi hüccâc müslimînin teşyî' ve istikbâli hizmetinde bulunmak muktezî olub ve taraından haber vardıkda sözünü sem'-i kabûl ile ısgâ ve asla tevakkuf ve tebbüs eylemeyüb inşâllahü te'âlâ mükemmel ve müretteb kapun halkı ile hüccâc-ı zeviyi'l-ibtihâcî tarîk-i Şamîn küllî mertebe hıfz ve hırâset iderek vakt ü zamanıyla teşyî' ve istikbâlleri hizmetinde ve eşkiyâ-ıyı 'urbânın âsâr-ı mazârlarının ol-havaliden def' ü ref'inden ve taraf ve mesâlikin te'mîn ve sükkân-ı vilâyet ve ebnâ-ı sebîlin tarzıye ve tatmîninde vesâ'ir kılîl ve kesîr iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemden vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidileri üzere bezl ü sa'y ve kudret eyleyüb emrine muhâlif vaz' ve hareket ile hidemât-ı 'aliyyemde tehâvün ve taksîr ve tesâmüh ve tekâsülden ve re'âyâ ve berâyâ vesâ'irlerine zulm ve te'âddîden be-gâyet ihtirâz eyleyüb fermânım olan hidemât-ı 'aliyyemin küllisinde iktizâsına göre bezl-i bât ve tuvân eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

253/894 Hac İle ilgili

Trablus Şam beglerbegisi Arslan dâme ikbâlühüye hüküm ki

Her fecc-i amîkde tavâf-ı beyt-i atık ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara hazret-i seyyidi'l-en'âm aleyhi efdalü's-salavat ve'l-meliki's-selâm için râmillaha azîmet olan hüccâc-ı hidâyet-i müntehâcın emnen ve sâlimen iyâb ve zehâbları için takayyüd ve ihtimâm a'zim-i

mehâmm-ı dîn ve devletimden olmağın müşâyî'at ve istikbâllerine mu'ayyen olan asker vefâ itmeyecek hâlde ve keyfiyet vâki' olur ise müsâfa ta'yîn olub 'arz ve i'lâm ve emr-i şerîfim sudûruna vakt-i müsâ'id olmamağla gerek azîmet ve gerek istikbâlde 'iyâda billâhi te'âlâ hüccâc zeviyi'l-ibtihâc bu vech üzere bir i'ânet iktizâ ider ise Şam valisi vezirim Hasan Paşa tarafından sana haber vardığı gibi vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere hareket ve kapun halkı ile kethüdân ta'yîn ve irsâl ve iktizâsına göre hizmetde bulunmağa bezl-i kudret eyleyüb re'yine muhâlefet veyâhûd kapun halkı müteveffî göndermekle hidemât-ı 'aliyyemde tehâvün ve tekâsül göstermekden be-gâyet ihtirâz eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

253/895 Bir sûreti Hüdâverdi Beglerbegisi Kaplan Mehmed Paşa'ya yazılmışdır.

253/896 Üsküdar'da Toplumun Huzurunu Bozan ve Mallarına Zarar Verenler Hakkında

Üsküdâr nâ'ibine hüküm ki

Bostancıbaşı Mustafa zîde mecdühü gelüb kazâ-ı mezbûrda vâki' kadîmden hıfz ve hırâset olunagelen mîrî kavrîden ba'zı kimesneler keraste ve odun kat' ve kömür yakub kuru eşcârin ihrâk-ı bi'n-nâr eylediklerinden mâ'adâ sayd-ı şikâr bahânesiyle elde harb ile gezüb nice fesâd ve şekâvet itmeleriyle hâsaki ma'rifetiyle mahallinde ta'arruz olunub mîrî kavrîn o makûle bilâ emr-i şerif kerâste ve odun kat' ve kömür sarf sayd-ı şikâr bahânesiyle elde harb ile gezüb fesâd ve şekâvet eyledikleri vâki' ise ma'rifet-i şer'le men' ü def' olunmak üzere mukaddemâ emr-i şerîfim verildiğün bildirüb mücebince hükmi-i hümâyûnum ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

254/897 Hac İle İlgili

Ber-vech-i arpalık Gazze ve Nablus ve Acun(?) sancaklarına mutasarrıf olub Şam mîr-i hâcı olan el-Hâc Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Ziyâret-i beyt-i atîk için her fecce-i amîkden zâmile bendve tevcîh veçhe-i azîmet iden hüccâc-ı hidâyet-i münhâc refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâl ile emniyen ve sâlimen iyâb ve zehâbları ehmm-i mühâmm-ı devlet-i 'aliyye ve akdem-i umûr-ı saltanat-ı seniyyemden olub hâlâ mevsim-i hacc dahi karîb olmağla ihtimâmen ve ihyâsân(?) müşâyî'at ve istikbâl ve her ahvâl Şam valisi olan vezirim Hasan Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehüye emr-i şerîfimle tevcîh ve tenbîh ve te'kîd olunub iktizâ iden levâzım-ı ihtimâm kemâ yenbagi ri'âyet olunmağın

imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu emr-i hatfîrin hüsn-i tedbîr ile tetmîm ve tekmîli bundan sonra senin vâcibe-i zimmetin olub hüccâc müslimînin iyâb ve zehâblarından eşkiyâyı ‘urbândan hıfz ve hırâsetleri ve emn ü selâmetleri bâbında senden küllî hizmet ve ‘âkılâne hareket me’mûl-ı hümâyûnum olmağla bu hutbe-i cemîli kemâl-i mertebe gayaret ve hamiyet ve teyakkuz ve basîret üzere hareket ve cüz’î ve küllî emrinde(?) gafleten mücânebet idüb tedbîr vâfi ve tedârik kâfi ile hüccâc-ı zeviyi’l-ibtihâcı mazarrat-ı eşkiyâyı ‘urbandan hıfz ve hırâset iderek emn ü selâmet ile götürüb ve getürüb imaret hâcca müte’allık her ahvâlde ‘âkılâne hareket eyle mesâ’î-i cemîle ve havl-i keyfiyet sen nizâm-ı ahvâl hüccâc-ı mu’azzamât-ı umûrdan idüğün bilürsün sen dahi ona göre ihtimâm eylemek gereksin bu emirde şedd vakf(?) basîret ve gece ve gündüz gayret ve hamiyet idüb senden me’mûl olduğu üzere ahvâl-i hüccâcın ‘ala ahseni’t-teveccüh nizâm ve intizâmına ve iyâb ve zehâblarında emrlerinin selâmet ile hüsn-i hizmete ziyâdesiyle ihtimâm eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

254/898 Öşür Vergisi Hakkında

Özi valisi vezir Yusuf Paşa’ya hüküm ki

Bucak ve bugaylunun mîrzâları vesâ’ir bellü başluları Süddei Sa’âdet’ime muhızır gönderüb bundan akdem ba’zı tesvîlât-ı nefsâniye ile zühûra gelen harekât-ı sefînelerinden nâşî baş ve hümâyı ve terk evzân ve hâkân havfete düşdük deyü mâtem-i sâbıkalarından isti’fâ ve ba’de’l-yevm hâsıl eyledikleri mahsûllerinin ‘öşrünü ve ‘âdet-i ağnâmlarını taraf-ı devlet-i ‘aliyyem edâ idüb ber-vechle rızâ-yı hümâyûnum muhâlif vaz’ ve hareket itmemek üzere dâmen-i istimâna iltihâ ve ‘afv-i hümâyûnum ricâ iyleyüb vilâyet-i kadîmin mîrzâları dahi ‘uhd ve yamaklarına inandurub bu vech üzere i’timâd ve i’timâd itdiklerin onlar dahi muhızırının inhâ ve cenâb-ı imâret me’ab kadîm hâlî devlet-i kübrâ-yı hân dâmen-i me’âliye dahi sefik-i demâye ve mücebü’l-kavînde ‘alâkası olmayanlar bi-eyyi-hâl kahr ve istihsâl olmamağıyçün bu keyfiyet üzere görüldüğün ‘arz ve i’lâm itmeleriyle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vüsûlünde tâ’ife-i merkûmenin mîrzâlarından ve bellü başlularından hükkâm-ı şer’iyyeden kâr ve kesblerinde meşğûl olub ef’âllerini akvâllerine tazyîk iyylesünler şöyle ki bu vech üzere kendü hâllerinde olurlar ise zıll-i zalîl himâyet-i pîr-i şâhânemize müsterih olurlar cânbi-i merkûmenin bu vech üzere tarîk-i salâha erca’ı ve ahvâllerinin nizâm ve intizâmı husûsunda sen dahi takayyüd ve ihtimâm ve bundan sonra dahi zühûra gelen ahvâl ve asârı ‘arz ve i’lâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

255/899 Arnavut İsyanı Hakkında

Ber-vech-i arpalık Dukakin ve Avlonya sancaklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi dâme ikbâlühüye hüküm ki

İskenderiye sancağında vâki' kamenteyi ta'bir olunur Arnavud 'isyânının def'-i mazarratlarıçün ol-tarafta olan evhâfzâde ve ehl-i vukûfun ittifâkları ve iltimâslarıyla 'isyân-ı mezbûrenin mümidi olan Nûmusine nâm mahallde mukaddemâ binâsı fermânım olan palanganın müceddeden binâsı tekmîl olunanca muhâfazası hizmetinde olmak üzere sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen bundan akdem me'mûr olmuşiken kemâ fî'l-evvel kapun halkı ve Dukakin sancağının alaybeginin ve 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timâr ve ocakzâde ve darb ve harbe kâdir il erleriyle me'mûr ve ber-vech-i arpalık İskenderiye Sancağı mutasarrıfı Adem ve İlbasan Sancağı mutasarrıfı Hâce zâde Eyyub dâme ikbâlihîmâ kapuları halkı ve sancaklarının 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve ocakzâde ve il erleriyle ve Vulçitrın ve İskenderiye ve Perzerin ve Evhari sancaklarının 'umûmen alaybegileri ve zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve ocakzâde ve darb ve harbe kâdir il erleriyle ol-gün diyârü'l-İskenderiye ve Padoğyuriç ve Zabyak kal'aları zâbitları ve neferât ve ocakzâdeleri dahi seninler me'mûr olub tarafından haber vardık da yanına varub inşâllahü te'âlâ pelenka-ı merkûm binâ ve tekmîl olununca re'y-i savâbdidin üzere hizmet-i muhâfazada bulunmalarıçün mukaddemâ başka başka evâmir-i şerîfem ile tenbîh-i hümâyûnum olunub ve pelenka-ı merkûmunun bir gün evvel tekmîl ve itmâm olunması ziyâdesiyle mühimm ve muktezî olub husûs-ı merkûm için Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühü mübâşir ta'yîn olunmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mukaddemâ memûr olduğun üzere pelenka binâsı tahmîn olunan mahall-i mezkûra varmış isen fihâ ve eğer henüz varmış ise aslâ meks ve tevakkuf eylemeyüb 'aceleten kalkub pelenka binâsı tahmîn olunan mahall-i mezkûra varub vech-i meşrûh üzere me'mûr olanları dahi yanına getürdüb inşâllahü te'âlâ mukaddemâ mâliye ve Divân-ı hümâyûnum tarafından şeref-yâfte sudûr olan evâmir-i şerîfe mücebince mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere pelenka-ı merkûm binâ ve tekmîl olununca bu cümle ile hizmet-i muhâfazaya kıyâm ve avnihi te'âlâ hıfz ve hırâsetinde ve gerek bir gün evvel binâ ve ta'mîr ve itmâmıma ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylesin zikr olunan 'isyan bir tarafa sû'-i kasd itmek ihtimâli olur ise mu'ayyen ve ittifâklı 'isyân-ı merkûmenin def' ve şerr ve mazarratlarında ikdâm-ı tâm ve hâsılı vakt ü zamanıyla mahall-i me'mûrda bulunmamakdan baş pelenka-ı merkûmenin binâsı te'hîre kalmakdan ve emr-i muhâfazada tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

256/900 Hüseyin Paşanın Hesabının Görülmesi Hakkında

Mahrûse-i Mısır'ın Yedi ocak ağaları ve yeniçerileri ve ihtiyârları ve 'umûmen a'yân ve eşrâf-ı Mısır'a hüküm ki

Sâbıkân Mısır valisi olan Hüseyin Paşa'nın iki senelik hesâbı hakk üzere görülmek murâd olunub Mısır aklâmından sıhhati üzere defterleri ihrâcı olunduk da bin yüz on senesi irsâliyesi hazînesinden kalyonlara havâle olunan akçenin edâsına ve hazine-i mezbûra tekmîline ve kol mevâcibine ve sene-i merkûmede vilâyet masârıfı tetmîmine bin iki yüz kîse mısırî mikdârı zimmeti ve bundan mâ'adâ kul tâ'ifesinin lâzım gelen terakkîlerine on üç bin akçe valiler sâlyânesindendir deyü hazine-i Mısır yevmisinden itlâf ve izâ'at iyledüğün iki bin altı yüz bir akçe ki min haysü'l-mecmû' on beş bin altı yüz akçe deyni zühûr ve kendüsü dahi mâdde be-mâdde ikrâr ve i'tirâf iyledikden sonra masrûfunun ez'âfiyla muhterî' bir defter ibrâz ve zamanımda her ne oldu ise harc ve sarf eyledim deyü 'aciz ve iflâs izhâr itmekle kendüye mahsûs olan îrâdının defteri olanların bi-hasebi'l-iktizâ kaleminden ihrâc ve defteri olmayub ayrı olanları dahi bilâ-sened kendüye teslim idenlerin ihbârlarıyla iki senede üç bin kîse-i mısırî îrâdı olduğu aşikâr ve sıran ve cihâren cümlelerin ma'lûmu olub bu takdîrce iki bin kîse akçe harc ve sarf itdiği hâlde bin kîse akçe ketm ve ihfâ iyledüğün mütehakkık olub hazine-i 'amiremin ta'tîl ve te'hîrine ve kul tâ'ifesinin müstehak oldukları terakkîlerinin ihtilâlîne ve bi'l-cümle nizâm-ı umûr-ı bilâd-ı Mısırıyye inhilâlîne bâ'is olduğu bundan akdem Mısır Kâdisının hatimi ile mahtûm-ı memhûr kâ'im ve 'umûmen ümerâ-ı Mısır'ın ve siz ki mûmâ-ileyhimsiz sizin dahi memhûr-ı mahzarlarınız ile i'lâm olunduk da vali sâbık mûmâ-ileyhimin ketm ve ihfâ iyledüğü emvâl nerede ise buldurulub ve zimmet olan bekâyâsı tahsîl olunub eğer kalyonlar mevâcibi ve hazine tekmîli ve kul mevâcibi ve vilâyet masârıfı tetmîmi ve kul terakkiyâtı ve valiler sâlyânesi ve iki sene tüccâra olan düyûn bâ-husûs anbar-ı 'âmireye dâ'ir gılâl muhâsebâtı dahi henüz görülmemekle anda dahi defâtir-i hazâriye ve kavânîn-i kadîme mücebince zimmetinde her ne zühûr ider ise kendünün işine gücüne karışan etbâ' ve eşyâ'ın zühûr iden emvâlinde ve ba'zı mültezimîn zimmetinde kalmış bekâyalarından 'alâ-eyyi-hâl tahsîl ve mâdde be-mâdde yerlü yerine edâ ve tekmîl ile muhâsebât hazâyin-i mısırıye ve emvâl-i gılâl Haremeyn ve kul mevâcib ve terakkiyâtlarını tashîh ve tenkîhi ve vilâyet-i mısırıyye muhâsebâtının bu ihtilâl ve ihtilâfdan tathîr ve tanzîfi akdem-i umûr-ı devlet-i 'aliyye ve ehem-i mühâmm-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla bi-eyyi-vechinkân emvâl ve bekâyasını tahsîl ve zimmetinde zühûr iden emvâl ve ve terakkiyât ve gılâtının bi'l-cümle istifâsı düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem hâlâ Mısır Valisi Vezirim Mehmed Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehünün 'uhde-i ihtimâmına tefvîz ile bu

husûs için hatt-ı hümayûn şevket-makrûnumla memnûn müte'addid ve müvekkid evâmir-i şerîfem şeref-yâfte sudûr olub gönderilmiş idi bu husûs nizâm-ı umûr-ı bilâd-ı Mısıriyyeye müterettib olub cümle'nün ittifâk ve ittihâd ile vezir-i müşârün-ileyh i'ânet ve nizâm-ı ahvâl-i Mısıriyyeyi bu makûle esbâb-ı ihtilâl tahallütünden sıyânet lâzım iken vali-i sâbık mûmâ-ileyhimin ihfâ iylediği emvâl-i vâkıf isrârı ve muhtelitkâr ve bârî olan etbâ'ından su'âle ve ba'zı mertebe tahvîf ve terhîb ile zühûra getürmeğe muhtâc olmağla zaman-ı vilâyetinde beliğan mâ-beliğ intikâ' ve cümle ahvâlinin kesb ve ıtlâ' iden şehir havâlesi Kâtibi Yusuf ve cerh havâlesi ağası Abdurrahman ve irsâliye Ağası Hasan ve Kâtib Mustafa vesâ'ir minvâl ve cevâbı iktizâ iden ademlerin halefî olan vezir müşârün-ileyh Mehmed Paşa müvâhaze murâd iylediğin ba'zı ocak tarafından bizim yoldaşımızdır deyü mezbûrlara sâhib çıkub ve habsine virme'yüb kendüler habs itmek takarrübü ile alıkodukları istimâ' olmağla imdi siz ki yedi ocak ağalâ ve yeniçerileri ve ihtiyârları ve a'yân-ı eşrâf-ı Mısırsız vali-i sâbık Hüseyin Paşa'nın zimmetinde zühûr iden bu kadar emvâl ve gılâl ve tarakkiyâtı virme'yüb kendüye kalmak için muhtere'ât akâvil-i batıla ile sahte iflâs izhâr iyledüğü cümle'nin ma'lûmu olub ve bu emvâlin tahsîl ve istifâsı muhâsebât vilâyet-i Mısıriyenin kemâ fi'l-evvel intizâm ve intisâkı için olduğu aşikâr iken Hüseyin Paşa zimmetinde umûr-ı vilâyet ve tahsîl-i emvâlde medhali olub ve cümle hâl ve isrârından haberdâr olanlara öyle sâhib çıkılab su'âl ve cevâb tarîki vürûd olacak yokdur emvâl ve gılâl ve tarakkiyâtın tahsîl ve tekmîli ne vechle mutazavver olur ve nizâm-ı muhâsebât-ı Mısıriyye ve kavvâm-ı mu'âmelât-ı bilâdiye bu emvâlin yerlü yerine ircâ' ve istifâsına vâbese iken böyle metrûk ve mu'attal kalmak lâzım gelmek Hüseyin Paşa'nın zava'id tıynet ve habs-i niyeti sebebiyle tahallül iden esbâb-ı ihtilâf ve ihtilâlin inhilâl ve izmihlâli ne keyfiyet ile sûret bulabilür el-hâsıl ocakları tarafından bu şekl sû'-i edebe cesâret idenlere kat'ân ruhsat gösterilmeyüb zecre ve hacr ve iktizâ iderse te'dîb ve terhîb olunub lâzıme-i nizâm-ı vilâyet ve mühimme-i ahvâl-i memleketden olan bu emr lâzımü'l-ihimâma cümle'niz ittifâk-ı tâm ile sûret-i nizâm verilmek gerek idiniz 'ale'l-husûs fâtih-i Mısır olan cedd-i emcedim cennet mekân Firdevs-i âşiyân Sultan Selim Han zamanında ila haze'l-an yedi ocak halkı Devlet-i 'aliyyemin mu'temed kulları olub tanzîm-i umûrda vülât-ı Mısır'a i'ânetleri ve sadâkat ile hizmetleri zühûra gelüb bu husûsu ise nizâm-ı ahvâl-i bilâdın cüz'i a'zamı ve mühâmm-ı ehem ve akdeminden almağla emr-i şerîfim vüsûlünde vülâtı Mısır'ın sâbık ve lâhıkı beyninde olan hesâb ve kitâb esnâsında sâbıkın etbâ'ından su'âl ve cevâb iktizâ idenlere i'tirâz-ı kânûn-ı mısıriyyeye mugâyir a'râzdan olub lâ-seyyimâ bu kadar ifsâd ve ihtilâli müstelzim olduğu bedîhiyi'z-zühûr olmağla bu husûsda cümle'niz kemer-bend ittifâk olub vech-i meşrûh üzere Hüseyin Paşa etbâ'ından su'âl ve cevâb iktizâ idenlere sâhib çıkmayub vezir-i müşârün-ileyh Mehmed Paşa'ya teslim ve zühûr

iden emvâlinde ve ba'zı mültezimîn zimmetinde kalan bekâyâdan 'alâ-eyyi-hâl tahsîl eğer kalyonlar mevâcibi ve hazine tekmîli ve eğer kul mevâcib ve terakkiyatı ve vilâyet-i masârîfi tetmîmi ve valiler sâlyânesi ve tüccara olan düyûn ve anbar-ı 'âmire hesâbı dahi mizân-ı 'adl ve kavânîn ve âyîn-i Mısıriye üzere görülüb ânda dahi zimmetinde her ne zühûr ider ise bi'l-cümle mâdde be-mâdde yerlü yerine ircâ' ve irsâl ile eğer muhâsebât-ı hazâyin-ı mısıriye ve eğer mu'âmelât-ı ahvâl-i bilâdiye ve tashîh-i hesâb-ı gılâliye ve'l-hâsıl ref'-i i'tilâl ve ihtilâl ve nazm-ı ahvâl istirâhat-i iştîmâl ve tervîc-i vücûh-ı edrârların ve emvâli müştemil umûr-ı cüz'îye ve külliyyeyi ihtimâm-ı tâm ile hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla memnûn mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmîr-i 'aliyyeme muvâfık ve rızâ-yı yümn iktizâ-yı mülûkâneme mutâbık hareket bezl-i tâb ve tuvân itmek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur buyuruldu. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

257/901 Eşkiyanın Yol Kesip Adam Öldürmesi

Haleb monlâsına ve Haleb mütesellemi Mustafa zîde mecdühüye ve Haleb'in a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Bundan akdem Birecik sancağı müjdesiyle Ali dâme 'izzühüye irsâl olunan Mehmed Haleb'e varub edâ-yı hizmet ve ba'dehü Haleb'den 'avdet ve çukadâr-ı sâbık Ahmed'in bir nefer ve Haleb muhâsallımın iki nefer ve Nabi zîde 'ulüvvühünün bir nefer ve Haleb Şeyh-i benderinin bir nefer âdemleriyle ki mecmû' menzil sürücüleriyile on bir nefer âdem olmak üzere Âsitâne-i Sa'âdetim tarafından gelürler iken cebel-i sem'ân kazâsında Han Ardıç nâm mahallde Türkan eşkiyası yolların basub sürücüleriyile cümlesin katl ve emvâllerin nehb ü gâret ve cesedlerin bir harâbede kuyuya ilkâ idüb muktezî olunduk da bu fesâd ve şekâvete tasaddî idenler iskândan hürûc iden evşâr terkâtiyle Adana'da iskân olunan cedîd cemâ'atinden olub dâ'imâ ol havalide katl-i nüfûs ile fesâd ve şekâvetden hâlî oldukların i'lâm olunmağın siz ki mûmâ-ileyhimsiz katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl ile bu fesâd ve şekâvee cesâret iden şakîler her kanda ise 'alâ eyyi-hâl ele getirüb ahz ve habs ve üzerlerine sübût bulan mevâddı teshiliyle siciliyle vukû' ve sıhhatî üzere der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm iylesiz ki bundan sonra haklarında emr-i şerîfim ne vechle şeref-yâfte-i sudûr olunur ise mûcebiyle 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olunmuştur deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

258/902 Vidin ve Dubre'de(?) Eşkiya

Dubre(?) ve Kırcive(?) ve Evhari(?) ve Köprülü kâdılarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Sen ki Dubre(?) kâdısı Mevlânâ Mustafa zîde fazlühüsün mektûb gönderüb Vidin kazâsı'nın 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ vesâ'ir ahâlîsi muhzır gönderüb Dubre kazâsı'na tâbi' Nereseh nâm karyeden Papas Masusha nâm karyeden tegallübeden Dad İşko ve Karceve kazâsına tâbi' Rahesne nâm karyeden tegallübeden Estevyan ve Kular nâm karyeden İstanko veled-i Marko ve Derabıt nâm karyeden Teyre veled-i Tolye nâm karyeden Esteban veled-i Estevyan ve Boyokca nâm karyeden Yevan veled-i Gavlo ve Dolah nâm karyeden iki nefer zimmî ve Evhari kazâsı'na tâbi' Esluğ nâm karyeden Demircü ve Diryan nâm karyeden Kara Dulam ve Beyo veled-i Galo ve Köprülü kazâsından yedi nefer Haydud eşkiyâsı cem'iyet ile Debre kazâsı kurâların basub beher sene ahâlîsinin emvâl ve erzâkların nehb ü gâret eylediklerinden mâ'adâ bu sene dahi yine Dubre kazâsına tâbi' Asebdek nâm karyeyi üç dört def'a basub bir avret ve iki sabîyi katl ve karye-i mezbûreden Anastası ve Panu ve Nikola vesâ'ir ehl-i zimmet re'âyânın bi'l-cümle emvâl ve erzâkları aliverilüb haydud eşkiyâsının haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâsına 'arz ve i'lâm olunmağın bu husûs için (boşluk) zîde kadrühü mübâşir ta'yîn olunmuşdur imdi siz ki kâdılırsız bu fesâd ve şekâvete cesâret iden mesfûrûn haydud eşkiyâsının a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve cümle ittifâkıyla buldukları mahallde üzerlerinde varılub 'alâ-eyyi-hâl ele götürüb nehb ve gâret eyledikleri emvâl ve erzâk her ne ise ma'rifet-i şer'le ashâbına redd ve teslîm olundukdan sonra 'ukûbât-ı meşrû'dan haklarında lâzım gelen cezâların tertîb ve şerr ve mazarratların bilâd ve 'ibâd üzerinden def' ve ref' iylesesiz ve lakin bu takrîb ile fesâd ve şekâvetde 'alâkası olmayub kendü halinde olanların nüfûs ve emvâlinin ta'arruz ve celb-i mâl olunmağın ve tesâmüh ve tekâsül ile bu emrin te'hîrine bâ'is olmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

258/903 Kapudağ'ındaki Kilise Hakkında

[boşluk] kâdısına ve Kapudağı nâhiyesi nâ'ibine hüküm ki

Kapudağı nâhiyesi'ne tâbi' Erdek kasabası'nın Müslüman ahâlîsi gelüb kasaba-ı mezbûrede kadîmi kilisâ Evhani mahallinde Kefere Tâ'ifesi mukaddemâ peder büzür-küvârım merhûm Sultan Mehmed Hân tâbe serâhü zamanlarında gelib ihdâs iylediklerinde hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla neleri ile ma'rifet-i şer'î hedm olmuşiken hâlâ me'mûl-ı tâm zimmî mevzi'-i mezkûrda hilâf-ı şer'-i müceddeden kilisâ binâ idüb te'addî itmeleriyle şer'le mufahhas olunub hakîkati 'arz oluna deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

258/- Kalebend Cezası

Taraklıborlu kâdısına ve Ankara dizdârına ve Taraklıborlu kazâsında Yeniçeri serdârına hüküm ki

Mülkan nâm hatun gelüb bunun müverrisleri (boşluk) ve (boşluk) nâm hatunlar bin yüz (boşluk) senesinde müteveffîye olub verâsetleri şer'an buna ve Taraklıborlu kazâsında sâkin el-Hâc Osman nâm yeniçeriye intikâl ve muhalledât merkûmu mezbûr Osman kabz itmeğin hissesini talep eyledikde virmeyüb gadr itmekle bundan akdem emr-i şerîfim ihrâc ve mahallinde mürâfa'a olduklarında muhalledât merkûmeden hissesi hükm birle hüccet-i şer'îyye virilmeğin mezbûr mütegalibeden olmağla vasî ile müttefik olmağın hissesini virmeyüb te'addî itmekle hissesi mezbûr Osman'dan alıverilüb edâda ta'allül iderse ıslâh-ı nefis idinceye Ankara Kal'ası'nda kal'a-bend idüb sen ki dizdâr-ı mezbûrsun mezbûrun itlâkıyçün emr-i şerîfim vârid olmadıkça itlâk olunmakdan ihtirâz iyleyesin deyü ağa mektûbu mûcebince yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

258/904 Papazın Halkı Kışkırtması Hakkında

İstanbul monlâsına ve Üsküdar nâ'ibine hüküm ki

İstanbul'da hâlâ Ermeni patriki olan Mihtar nâm râhib Südde-i Sa'âdetime mühürlü 'arzihâl gönderüb yine Ermeni papaslarından Toros Rahib kendü hâlinde olmayub gâh İstanbul ve gâh Üsküdâr'da hizmetkârıyla kilisâya gelib gezüb ayîn-i batıllarına muhâlefet niçe dürlü şeyler ihdâs ve Ermeni tâ'ifesinin beynlerine ihtilâl virüb ve mâl-ı mîrînin cem' ve tahsiline mâni' olmağla mezbûr rahib millet-i mezbûr arasında ihrâc ve Ermenek(?) cânibine irsâl ve nefy olunmak bâbında hükm ricâ itmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

259/905 Mezbahane ve Kasaphane Yapımı

Kazye(?) kâdısına hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Kazye'de vâki' olan bi'l-cümle meşâyih 'azâm ve e'imme ve hutebâ ve a'yân ve ocak zâbitları ve fukarâ ve zu'afâ meclîs-i şer'e varub feth-i hâkânîden berü ba'zı zî-kudret kimesneler cevâmî'i ve mesâcid ve mahallât beynlerinde salhâne ve mezbahalar ihdâs idüb hayvanât zebh ve dem ve işkenbeleri esvâka ilkâ olunmağla râ'ihayı kerîhesi intişârından cemâ'at-i müslimîn dahi el-cümle mahallât ve eşrâf ahâlîsi müte'ezzî olmalarıyla bundan akdem birkaç def'a vülât ve hükâm i'lâm olunduk da ma'rifet-i şer'le def' ve ref' olunmuşken yine mündefi' olmak kemâ

fi'l-evvel eziyet(?) müte'ezzî olmalarıyla düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-
'alem Kazye muhâfızı veziim Ali Paşa cümlenin ihtiyâr ve ittifâklarıyla kal'a dâhilinde Küre-i
kurb mahallinde kendü malıyla mâlikinden bir mikdâr arsa iştirâ ve kasabhâne ve salhâne ve
mezbahalar binâ idüb mahall-i mezkûra nakl olunmağın zebh olunan hayvanların fuzalânı
dahi der-'akeb 'ömrühü ilkâ ve râ'yiha-ı kerîhesinden cemâ'at-ı müslimîn ve ahâlî-i mahallât
ve esvâk-ı sâlim ve kal'a dahi tâhir olmağla fîmâ-ba'd zikr olunan salhane ve kasabhâne ve
mezbahalar tağyîr olunub vaz' olunan mahallde karârdan olmak üzere emr-i şerîfim verilmek
ricâsına 'arz iylediğın ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı şerîfim
sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

259/906 ocaklık Mallarının Alınmasıyla İlgili

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mîrî kalyonlar levendâtının mevâcib ocaklıkları için mukaddemâ Mısır'a giden iki
kalyondan birisi İskenderiye'de alıkonmağla Haremeyen-i muhteremeyn ta'mîriyçün
mühimmât tahmîl olunub Harameyn-i Şerifeyn'de ba'zı emkine-i müteberrike ta'mîrine
me'mûr olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrahim dâme mecdühünün süvâr olduğu kalyon
vardıkda yüz on senesinde teslîm olunan yüz mısırî kiseden mâ'adâ kusûr kalan akçe ve yüz
on bir senesinin ocaklık mâli ve pirinç ve mercimek behâları kapûdân olan vezirim el-Hâc
Hüseyin Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü tarafından kabzına me'mûr olan bi't-temâm teslîm ve
zikr olunan kalyonlar ile ber-vech-i müsâra'at irsâl olunmak üzere dergâh-ı mu'allâm
kapucubaşlarından çeşm-i siyah Mustafa dâme mecdühü ile emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr
olmuş idi hâlâ zikr olunan kalyonlar bu âna değın İskenderiye Limânına dâhil olunub yüz on
senesi kusûri ve yüz on bir senesinin ocaklık malı ve pirinç behâsı mukaddemâ fermânım
olduğu üzere bilâ tevakkuf vezir-i müşârun-ileyh tarafından kabzına me'mûr olan bi't-temâm
tesellüm ve ber-vech-i müsâra'at kalyonlar ile irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek
içün Baş defterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere
'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî Evâhir-i N sene 1111 [12-21
Mart 1700].

İtlâk olunmuştur. Fî 27 L sene 112.

259/907 Siroz ve Kura'daki Kethüdanın Gayriresmi İşleri

Siroz kâdısına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki

Nefs-i Siroz ve kurâsı ahâlîsi 'arzhâl idüb Siroz'da ahambaşı olan Asfi ve sâbıkân şehir

kethüdâsı olan Abdi Hâce nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub fukarâya te'addîleri olduğundan gayri cizye umûruna dahi müdâhale idüb ve cem'iyet memnû'inde cem'iyet ve ihtilâliye bâ'is olmalarıyla ol-bâbda hükm-i hümayûnum ricâ ve mezbûrlarım min ba'd mahkemeye varmayub cizye husûsuna ve re'âyâ umûruna karışmak üzere bu def'a tenbîh olunub bundan sonra mütenebbih olmaz ise diyâr-ı ahire nefy olunmak üzere siz ki mûmâ-ileyhimsiz 'arz ve i'lâmınız için başdefterârım olan el-Hâc Mustafa i'lâm itmeğin mücebince 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

259/908 Eşkiyaların Değirmeni Basıp Çalışanı Öldürmesi

Rakka valisine ve Ruha kâdısına hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mezkûrsun Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb tavâyif-i iskândan olub Türkmân tâ'ifesinin başbuğları olan Şahin Mehmed meclis-i şer'e varub bunun karındaşı Katmer oğlu Mehmed nâm kimesne bin yüz (boşluk) senesinde Aynrur(?) mahallde değirmeninde kendü halinde iken yine Türkmân tâ'ifesinden Atmaca oğlu (silik) ve Zebuşi oğlu Ali ve Mustafa oğlu Musa ve Halil oğlu Ali vesâ'ir hevâlarına tâbi' on beş nefer eşkiyâ ile zikr olunan değirmeni basub alet-i câriha ile mezbûr Mehmed'i bi-gayr-i hakk darb ve katl idüb ziyâde gadr ve te'addî ve fesâd iylediklerin bildirüb ol-bâbda hükm-i hümayûnum verilmek ricâsına sükâtü'l-hâslarıyla 'arz itmeğin sen ki vezir-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin şer'le görölüb müceb-i şer'iyeleri icrâ oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

260/909 Esirlerin Kaçması Sonucunda Verilen Karar

Seddü'l-bahr kâdısına ve Seddü'l-bahr Kal'ası dizdârına hüküm ki

Devlet-i 'Aliyye ebed-i bülendimle Nemçe Çâsârından müceddeden 'akd olunan sulh ve salâh mevâddından olub naset ve tatar tâ'ifesinden olunan esirler münâsib vechile ve mümkün olan ma'kûl ve mu'tedil behâ itlâk câ'iz-i evlâ esir sâhibiyle özüşmeyüb nizâ' vâki' oldukda hâkimü'l-vakt olanlar câniblerin tevkîf iseler eğer imkân olur ise aldıkları behâları isbât ile veyâhûd sâhiblerine yemîn teklîfi ile zâhir olduk da edâ olunub itlâk olunalar ve sâhibleri ziyâde akçe tama'ıyle isâr itmelerine mâni' olmayalar deyü 'ahidnâme-i hümayûnda mestûr ve mukayyed olmağla ma'rifet-i şer' ve vech-i şer' üzere esir sâhibleri irzâ olunub behâları alıverilmekle ıslâha gelmeyen Nemçe esirlerinin itlâkına cevâz ve ruhsat gösterilüb ıslâha gelmiş ve yemîn verilmemiş iken ba'zı esir hafyeten karadan ve deryâdan çıkub aher diyâra gitdikleri 'ahidnâmei hümayûna muhâlif olmağla ol-makûle esirler alıkonulub ashâbına redd

olunması ehemm ve elzem olunmağın dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı tarafından adem ta'yîn olunub Bahr-i Sefid'e mürûr iden sefâyin yoklanub ol-makûle hafyeten gidüb elinde hücceti bulunmayan esirleri ahz ve sâhiblerine redd ve teslîm olmak fermânım olmağla kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) bölüğün (boşluk) zîde kadrühü mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağın vech-i meşrûh üzere hafyeten gidüb elinde hücceti bulunmayan esirleri bi-eyyi-hâl ahz ve sefâyinden ihrâc ashâbına ma'rifet-i şer'le redd ve teslîm oluna ve sen ki mübâşir-i merkûmsun me'mûr oudğun hizmetinde sadâkat ve istikâmet ile bezl-i kudret hilâfa vaz' ve hareketde bulunmak ihtimâlde olur ise eşedd-i 'ukûbun ile hakkından gelinmek mukarrerdir ona göre basîret ve intibâh üzere olasin deyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan İbrahim tarafından mühürlü mektûb verilmeğle mücebince yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

260/910 Bir sûreti Burusa kâdısı ve Kavak hisarı dizdârına Bahr-i Siyah cânibine mürûr iden sefâyin yoklamasıyçün vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

260/911 Bir sûreti (boşluk) kâdısına ve Boğazkesen Kal'ası dizdârına Bahr-i Siyâh cânibinde mürûr iden sefâyin yoklamasıyçün vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

260/912 Bir sûreti Sultaniye Nâ'ibine ve Sultaniye Kal'ası dizdârına bahr-i sefine karveriden vech-i meşrûh üzere yazılmışdır.

260/913 Kalebend İtlakı

Rodos Kal'ası dizdârına

Merhûm Sultan Süleyman tâbe serâhü vâlidesi merhûme Hafza Sultan tâbet serâhânın Manisa'da vâki' câmi'i ve 'imâreti vakfından İzmir kazâsına tâbi' kasaba-ı Urla'da sâkin Medhoş oğlu Mehmed ve Hacı Hamza oğlu diğêr Mehmed ve Kocbaşı Ahmed ve Halik Ahmed ve Evahaklı Ahmed ve Ömer nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub sù'-i hâl üzerelerdir deyü bundan akdem Rodos Kal'ası'nda kal'a-bend olunmaları fermânım olmuş idi itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına Urla Kasabasının 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ vesâ'ir fukarâsı hüsn-i halleriyle meşâhir-i muhzır itmeleriyle vech-i meşrûh üzere itlâk olunmak içün yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

260/914 Reisülküttabla İlgili

Yerkürek(?) kâdısına hüküm ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) zîde kadrühü gelüb Yerkürek ve tevâbi'î hâssı

karyelerinin bin yüz on bir senesi mart ibtidâsından bir sene temâmına değin zabtı ber-vech mâlikâne mutasarrıfı olub bi'l-fi'il Re'isü'l-küttâbım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekrâim Mehmed dâme mecdühü tarafından kendüye der-'uhde olunub zabtıyçün yedine memhûr ve ma'mûlün-bih temessük verilmekle mûcebince zabtıyçün yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

261/915 Tophane Fırıncılarının Somun Çıkarma İzni

Üsküdar nâ'ibine hüküm ki

Medîne-i mezbûrda vâki' İtmekci Tâ'ifesi 'arzihâl idüb medîne-i Üsküdâr'da Aleksan nâm zimmînin fırın-ı kadîmden harcı fırın olub iki buçuk sene mukaddem civârında olan ahâlî iltimâsıyla Tophane somunu işlemeğe izin verilmeğe ol-bâbda hüküm-i hümâyûnum ricâ ve fırın-ı mezkûr kadîmden harici fırını olub iki buçuk sene mukaddem civârında olan ahâlî iltimâsıyla Tophane somunu işlemeğe izin verilmiş yedinde olan emr-i şerîf hatt-ı hümâyûn ile maktûn değildir ki itmekci fukarâsı kesâdımıza sebep olub deyü tezallüm iylediklerin i'lâm iyledüğün ecilden i'lâmı mûcebince 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

261/916 Miras Paylaşımındaki Anlaşmazlık

Ankara müftisine ve nâ'ibine hüküm ki

Bundan akdem maktûlen vefât iden Halil Paşa'nın oğlu Mehmed ile kızları Rukiye ve Aişe nâm hatunları 'arzihâl idüb babaları mezkûr fevt olduk da bunlar sagîr bulunmağla vasîleri ile kebîr karındaşları Ahmed ve Fatıma birbirleriyle yekdil olmağla babamız zimmetinde alacağımız vardır deyü vasîleri muvâcehesinde şühûd-ı zûr ikâmet ve deyn mukâbelesinde aldık deyü babalarının Ankara'da vâki' ma'lûmetü'l-hudûd mülk handa zabt idüb bunları küllî gadr ve te'addî itmeleriyle hâlâ irişüb bâliğa ve da'vâya kâdir olmayalarıyla siz ki mûmâ-ileyhümâsız da'vâların istinâfen hakk ve 'adl üzere istimâ' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ ve da'vâları şer'le istinâfen görülmek üzere yazılmışdır. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

261/917 Vakıf Malalarının Nakli Hakkında

Kavala begine ve Kavala kâdisına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Odabaşı Ahmed 'arzihâl idüb Sultan Süleyman evkâfi karyelerinden nefsi-i Diran mukâta'ası 'uhdesinde olub mahsûlün ziyâde olmağla kurbünde olan Kavala İskelesine nakl

ve ma'rifet-i şer'le bey' itmek istediğinde muhâlefet olunmağla ücretiyle nakl olunub mübâya' olunursaz muhâlefet olunmamak üzere emr-i şerîfim verilmişken sen ki mûmâ-ileyhsin ve mevlânâ-yı mezkûrsun bi-vech-i şer'î muhâlefet ve gadr olunmağla ahkâm kaydına mürâca'at olunduk da vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf verilmekle vech-i meşrûh üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

261/918 Sekban Odaları Hakkında

Bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan İbrahim Ağa'ya hüküm ki

Südde-i Sa'âdetime 'arzhâl gönderüb bundan akdem taraf taraf sefer ve muhafazalar iktizâsıyla dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin kadîmi olan odaları kifâyet iylemediğinden on dokuz sekbânlar odaları bölüğe zamm olunmuş idi fazl-ı hakkıyla hâlâ lüzûmu kalmağla yine vaz'-ı kadîmi üzere sekbânlar odalarına zamm olunmak bâbında izn-i hümâyûnum ricâsına istid'â-yı 'inâyet iyledüğün pâye serîr sa'âdet-mâsîr hüsrevâneme 'arz ve telhîz olunduk da zamm olunmak üzere hatt-ı hümâyûnum irzân kılınmağın sen ki ağa-yı mûmâ-ileyhsin sâdır olan hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mücebince zikr olunan odaları vaz'-ı kadîmi üzere sekbânlar odalarına zamm iylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i N sene 1111 [12-21 Mart 1700].

261/919 Erzurum Cizyesi Hakkında

Erzurum valisine hüküm ki

Bin yüz on iki senesine mahsûb olmak üzere eyâlet-i Erzurum'un cizyesi malından ba'zı mevâcibât ve umûr-ı mühimmeye sebep-i tahrîr-i ahkâmıyla kabzına havâle olunan akçelerin bir an mukaddem edâsı mühimm ve muktezî olmağla sebep-i tahrîr ahkâmıyla kabzına me'mûr olanlar vardıkça bir sâ'at mukaddem edâsında ihtimâm bâ-husûs Bağdad Muhâfazasına me'mûr olan sipâh ve serhadluların ba'zı da'yeriçün için havâle olunan akçe cümleye takdîm olunub husûs-ı mezbûr için mübâşir ta'yîn olunan Mustafa zîde kadrühü vardıkda eğlendirilmeyüb bir gün ve bir sâ'at mukaddem teslîm ve kendüleri savb-ı me'mûra irsâle takayyüd ve te'hîr vakfdan be-gâyet ihtirâz olunmak üzere cizye hesâbına me'mûr olan (boşluk) zîde mecdühüye hitâben maliye tarafından emr-i şerîfim verilmekle sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin maliye tarafından verilen emr-i şerîfimin mazmûn-ı bî-takayyüd ve edâda gereği gibi takayyüd eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat-1 Mart 1700].

262/920 İskenderiye'deki Arnavut İsyanı

Ber-vech-i arpalık Avlonya ve Dukakin sancaklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi Paşa'ya hüküm ki

İskenderiye sancağında vâki kalementeyi ta'bîr olunur Arnavud 'isyânının def'-i mazarrat ve ref'î âsâr-ı müfsedîleriçün ol-tarafta olan ocakzâde ve ehl-i vukûflarının ittifâkları ve iltimâslarıyla 'isyân-ı merkûmenin mümidi olan Gavsene nâm mahallde bundan akdem fermânım olan pelenkanın binâsıçün sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin seninle me'an olanlar ile mahall-i mezkûre varub fermânım olduğu üzere binâsı mübâşeret ve dâ'iren mâdâr ağaçdan şira benü vaz' ve câsibî iktizâ iden yerlerine dokuz aded çenkci çardağı mazgallarıyla tarh ve binâ ve birkaç kıt'a top dahi konulub ancak pelenka-ı mezbûrenin binâsı eyyâm-ı şitâya masârıf olduğundan hendekçi ve ba'zı malzuse gereği gibi görülemeyüb derûnuna vaz' olunacak neferât dahi aher kal'alardan lüzûmu olmayanlardan nakli fermânım olmağla henüz neferâtı dahi tekmîl olunmayub pelenkanın istihkâmı ve mühimmât ve levâzımının nizâmı kemâ-yenbeği ikmâl ve itmâm olunmamışken senin dahi kalkub Olonya tarafına gitdiğin istimâ' olunmağla pelenka-ı merkûmenin eğer hendek ve eğer sâ'ir ba'zı kalan mühimmât ve neferâtın bi'l-cümle tekmîl ve tetmîmi ve her ahvâllinin gereği gibi nizâm ve hitâmı lâzım olmağla mukaddemâ bu husûsa seninle me'ân me'mûr olanlardan İskenderiye Sancağı mutasarrıfı Adem Paşa'dan gayrisi bi'l-cümle yanına varub re'y-i savâbdidin ile hizmetinde bulunmak üzere kemâ fi'l-evvel yine sen me'mûr ve husûs-ı mezbûriçün kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Hüseyin Paşazâde İsmail dâme mecdühü mübâşir ta'yîn olunmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde pelenka-ı mezbûrenin neferâtı ahvâli henüz nizâm bulduğundan muhâfazasında ihtimâm lâzım olub ve Ahari ile İlbasan sancaklarının zu'amâ ve erbâb-ı timârı mukaddemâ pelenka binâsından mevcûd olmayub henüz bir hizmetde bulunmamalarıyla zikr olunan sancaklarının 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârıyla mu'accelen pelenka-i mezbûreye varub neferâtı itmâm vesâ'ir levâzım istihkâmı hitâm buluncaya değin derûn-ı pelenkada muhâfaza hizmetinde olmak üzere alay begilerine emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla emr-i şerîfim vardığı sâ'at mezbûrları derûn-ı pelenkaya girüb hizmet-i muhâfazada olmak üzere ta'yîn ve irsâl ve sen dahi her ne mahallde bulunur isen mükemmel kapun halkı ile 'acaleten mahall-i me'mûra varub ber-vech-i arpalık İlbasan Sancağı mutasarrıfı Eyyub dâme ikbâlühüye ve Dokakin ve Perzin ve Vulçitrin ve İskenderiye sancaklarının 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârıyla alaybeglerin ve yine elviye-i mezkûre ile İlbasan ve Evhari sancaklarının ocakzâde ve ciheti silâh darb ve harbe kâdir iş erleriyle ve İskenderiye Olgün ve Yarabud Gavriç ve Zabik kal'aları neferâtından kifâyet

mikdârından ziyâdesin ağalarıyla bi'l-cümle yanına getürdüb pelenka-ı mezbûrenin hizmeti ve gayr-i esbâb istihkâmında naks kalan mühimmâtı her ne ise tekmîl ve itmâmına kıyâm ve neferâtı dahi mâliye tarafından verilen emr-i şerîfim mücebince ta'yîn ve itmâm ve'l-hâsıl her ahvâline bir gün mukaddem nizâm virüb bir kusûr ve kûsür kalmayub ve levâzım-ı ihtimâmda fütûrdan nâşî tekrar emr-i şerîfimle tenbîhe muhtâc bir nesne zühûr eylememek üzere ziyâdesiyle ikdâm ve senden me'mûl olduğu üzere itmâm-ı hizmet iyleyüb ve eğer zikr olunan 'isyân bir tarafa sû'-i kas iylemek ihtimâl olur ise ittifâk ve ittihâd ile def' ve şerr ve mazarratlarına sarf u kuret iyleyüb mesâ'î-i cemîle vücûda getürmeğe bezl-i mechûd iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

262/921 Vakıf Mallarının Şahıslara Harcanmasıyla İlgili

Haleb ve Trablus-ı Şam ve Sabra ve Peyas ve Munü'l-nu'mân ve Hama ve Hamas ve Antakya ve Gazze ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Vezir-i a'zam iken şehîden fevt olan Koca Mehmed Paşa evkâfından evlâdiyet-i meşrûtiyet üzere kapun kethüdâsı olan Ali dâme mecdühü gelüb müteveffâ-yı müşârun-ileyh Haleb ve Payas'da vâki' Haremeyn-i muhteremeyn irsâliyesi için ta'yîn iylemedüğü evkâfından gümrük hânı ve mazi hânı ve yoğurt hânı mu'arrifü'l-nu'mân kazâsında Muhdan nâm karye ve vasizade tüccar hânı ve Trablus kazâsında karye-i Kefur ve Gazze ve Hama ve Humus ve Antakya kazâlarında vâki' kurâ vesâ'ir evkâfında olan hanlarına aherden müdâhale olunmak icâb itmez iken Hayda Beglerbegileri sabrada olan tüccar hanı cânib-i vakfdan istîcâr idenlere zabt itdirmeyüb vakfa 'â'id olan muhsûlün füzûlî ile kendü ademlerine zabt itdirüb vesâ'ir 'ukârdan icrâresine cem'ine varanların tahsîline mâni' olmalarıyla bundan akdem evkâf-ı merkûm bezl-i fesâd ve mezra' ve esbâb vesâ'ir mukkâtına Beglerbegi ve sancakbegi ve voyvoda ve subaşı ve ka'inât ve aminen ve 'urbân vesâ'ir ehl-i örf taraflarından hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ-emr-i münîf madâhil olunmaya deyü Vulçudrım ve merhûm ve müteveffâ mhemd Han 'aleyhü'r-rahmeh ve'r-rıdvân sa'âdet-i iktidarlarına hatt-ı hümayûn sa'âdet-makrûnları ile ma'fun emr-i şerîf virilmekle mücebince müceddeden hükmi-i hümayûn ricâ iylediği mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

263/922 İskenderiye'de Arnavut İsyanı Hakkında

İskenderiye sancağına mutasarrıf Adem Paşa'ya hüküm ki

İskenderiye sâkinlerinden olub bundan akdem haklarında defa'âtle evâmir-i şerîfem

sâdır olan Haydar ve karındaşı Hasan ve derziler kethüdâsı Hüseyin Ruta ve İbrahim ahitan nâm şakîler hevâlarına tâbi' eşkiyâ vesâ'ir 'isyân tâ'ifesiyle yekdil ve yek-cihet ve imtisâl emr-i şer' itmeyüb İskenderiye Kal'asına sût'-i kasdları olduğundan mâ'adâ sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin senin ademlerinle üzerine hüçûm ve altı neferini katl ve çarşu ve bazarı kapadub kal'a-ı merkûmede olan muhâfızana akçeleriyle zahire almağa mâni' olub ve Olgün Kal'ası sâkinlerinden İbrahim ve Halil Tavf nâm şakîler dahi hevâlarına tâbi' eşkiyâ ile Olgün Kal'ası muhâfazasında olan yeniçeri zâbıtı ve tarafından ânda olan mütesellimliğın alet-i cerî ile konakların basub onların ve niçe 'ibâdullahın dahi hânelerin hedem ve emvâl ve eşyâların nehb ü gâret ve müslimînden dört nefer kimesneleri bi-gayr-i hakkın katl ve altı nefer kimesneyi mecrûh idüb ve Bar Kal'asının kapudanı Zeynel nâm şakî dahi tazlîl iyledüğün kefere re'âyâsıyla yekdil ve müslimînden iki nefer kimesneleri katl idüb fesâd ve şekâvetleri zâhir olduğü 'arz ve muhzırlar ile i'lâm olunmağla itâ'-at-ı şer'-i şerîf ve inkıyâd emr-i şukka iylemeyen mezkûr rağbîlerin 'alâ eyyi-hâl i'dâm-ı vücûd fesâd-ı alûdların ve def'-i mekr ve şürûrları ile ol-havalinin tanzîm ve tenyîki ve bilâd ve 'ibâdın te'mîn ve tatmîni ehemm ve elzem olmağla Hüseyi Paşazâde İsmail zîde mecdühü mübâşir ta'yîn ve ber-vech arpalık Olonya ve Dukakin sancaklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi dâme ikbâlühüye husûs-ı mezbûr için me'mûr ve İlbasan Sancağı mutasarrıfı Hâce zâde Eyyub dâme ikbâlühü kapusu halkı ile ve İlbasan ve İskenderiye ve Vulçitrın ve Dukakin ve Perzerin ve Evhari sancaklarının 'umûmen alaybegleri ve zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve ocakzâdeleri ve darb ü harbe kâdir iş erleri ve Olgün ve Bar ve İskenderiye ve Podgavriçe ve Zabyak kal'aları zâbıtları ve neferâtı dahi mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ile me'mûr ve re'y-i savâbdidi üzere hareket eylemeleriyçün tenbîh ve yeniçeri müşt Emil evâmîr-i şerîfem sâdır olunub ancak bu husûs içü vech-i meşrûh üzere me'mûr olanların bundan akdem Arnavud 'isyanının mümerrî olan Gavsana nâm mahallde müceddeden binâ olunan pelenkanın naks kalan hendek ve ba'zı mühimmâtı ve neferâtı tekmîl ve tetmîm ve her ahvâli tetsik ve tanzîm oluncaya mahall-i mezbûrdan bir mikdâr meksi muktezâ olmağla sen ki İskenderiye Sancağı mutasarrıfı mûmâ-ileyhsin eğer sen anda bulunur isen meks iylemeyüb emr-i şerîfim vâsıl olduğü gibi mevzi'ne varub kendin İskenderiye Kal'asında oturmak mı münâsibdir yohsa derûn-ı kal'aya kâr güzâr ve sâhib-i basîret ademler koyub kendin taşralarda olmak mı asvebidir her niçe münâsib ve ma'kûl ise basîret-i tam ve tedebbür-i isâbet fermânım ile hareket ve eğer bu husûs için me'mûr olanlar ol-cânibe varmazdan mukaddem bir hüsn-i tedbîr ve tedârik dil-pezîr ile eşkiyâ-yı mezkûrenin ele gelmesi mümkün olunur ise tereddüd itmeyüb bilâ te'hîr ahz ve mümkün olduğü hâlde ahz ve eşkiyâların tarîk-i eshîli ve vech-i asvebi ne ise istitlâ'-ı hâl ve istihsâl-i gavr ahvâl iyledikden sonra Hüdaverdi Paşa ile hafyeten haberleşüb ve ol-tarafa

vardık da sen dahi mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin re'y-i savâbdidi ile hareket ve eşkiyâ-yı mezkûre 'alâ-eyyi-hâl ele götürülüb haklarında lâzım gelen cezâların tertîb ile ol-havalinin tanzîm vve tensîkinde ve sükkân ve kuttânın te'mîn ve tatmîni sâbit-i hadd-i belîğ iyleyesin İskenderiye Sancağı senin mendicilik olmağla sen sâ'ir me'mûr olanların harekete bu maslahatının tarîk-i eshîli ne ise vâkıf olub mîr-i mîrân mûmâ-ileyhi alub tedbîre delâlet ve cümleden ziyâde bu husûsda hizmetin zâhir olmak lâzımdır ona göre kemâl-i basîret ve intibâh ile hareket ve dikkat-i tam ile bezl-i kudret ve sarf-ı miknet iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuşdur. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

263/923 Adam Öldürmekten Dolayı Kalebend Cezası

Avlonya ve Delonya(?) sancakları mutasarrıflarına Feruşi(?) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve livâ-ı mezbûrlarında vâki' a'yân-ı vilâyet vesâ'ir iş erlerine ve Eğriboz Kal'ası dizdârına hüküm ki

Erkeri Kesrik Kâdısı Hüseyin zîde fazlühü mektûb gönderüb kasaba-ı Ereğri Kesri sâkinlerinden Mehmed ve Osman ve Ahmed nâm kimesneler meclis-i şer'a varub Delonya sancağında Merus kazâsına tâbi' fesâd ve şekâvetle meşhûr Nemred Bey Kal'ası neferâtından Sefer oğlu İsa nâm şakî Feruş 'asâtili yekdil ve bin yüz (boşluk) senesinde hevâsına tâbi' eşkiyâ ile kazâ-ı mezbûreye gelüb Sultan Bayezid Han Câmî'i-i şerîfinde mü'ezzin olan Mehmed Hâce Arslan nâm kimesneleri katl idüb fesâd itmeleriyle husûs-ı mezbûr der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunduk da Sefer-i mezkûr ele götürülüb Ağrıboz ve İskenderiye kal'alarında kal'a-bend olunmak için emr-i şerîfim ısdâr olunmuşken mezkûr itâ'at-ı şer' itmeyüb kemâ fî'l-evvel te'addî ve tecâvüz üzere olmağla keyfiyetin ahvâli bî-garaz-ı müslimînden tefâhhus olunduk da mezbûr Hasan katl ve kuttâ'ı't-tarîk ve câmî'i- merkûm mü'ezzinleri mezbûrân Ali Molla İlyas bi-gayr-i hakkın kalt ve dâ'imen Feruşi 'asâtili yekdil ve mâl-i mîrî tahsîline mâ' ve ebnâ-ı sebîlin yolların kat' ve malların gasb ve gâret ve katl-i nüfûs idüb mezkûrların te'addîli men' olunmaz ise mâl-i mîrînin tahsîli mümkün olmayub ve mürûr ve 'ubûr iden emr-i şerîfim verilmek ricasına almak iylediklerin 'arz itmeğın ahkâm kaydına mürâca'at olunduk da Mezdik Kal'ası neferâtının vech-i meşrûh üzere şekâvetleri der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunduk da üzerlerine sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olundukdan sonra şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak üzere Ereğri Kasabası ahâlîsinin iltimâslarıyla emr-i şerîfim verildüğü mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere eşkiyâ-yı mezkûrlar ahz ve Ağrıboz Kal'ası'nda kal'a-bend olunmak için yazılmışır. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

264/924 İskenderiye'de Arnavut İsyanı

Pirizrin sancağında vâki' olan kâdıllara hüküm ki

İskenderiye sancağında vâki' kallemeteli ta'bîr olunur Arnavud 'isyanının mazarratlarından ol-civârı te'mîn için ol-diyârda olan ocakzâde ve ehl-i vukûfun ittifâk ve iltimâslarıyla 'isyan-ı mezbûrenin mümerrî olan Gavsene nâm mahalde müceddeden binâsı fermânım olan palanka ... hitâm olunmak muhâfazası hizmetinde olmak üzere ber-vech-i arpalık Avlonya ve Dukakin(?) sancaklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi dâme ikbâlehüye bundan akdem me'mûr olmağla mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin yanına varub re'y-i savâbdidi ile hizmetinde bulunmak üzere livâ-ı mezbûrda vâki' kasabât ve kurâdasâkin ocakzâde ve haml-i silâha kâdir il irleri emr-i şerîfimle me'mûr oldukları el-hâletü hazîhi pelenka-ı mezbûre fermânım olan mahalde binâ olunub lakin zaman binâsı eyyâm-ı şitâyâ musâdif olmağla hendek ve esbâb istihkâmından ba'zı mühimmâtı husûs muhâfaza-yı pelenka neferâtından henüz tekmîl olunmayub naks kalub ve her ahvâlde hitâm ve nizâb bulmak avdet olunub muhâfazası lâzım iken pelenka-ı mezbûre bu keyfiyet ile naksan bıragılıub me'mûr olanların yerlü yerine 'avt iyledikleri istimâ' olunmağla eğer hendek ve ger gayri noksan olan bi't-temâmının tekmîli ve her ahvâlinin tanzîm ve tetmîmi için mîr-i mîrân mûmâ-ileyh yine kemâ fi'l-evvel me'mûr ve husûs-ı mezbûr için Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühü müşâşir ta'yîn olunmağla livâ-ı mezbûrun dahi ocakzâde ve haml-i silâha kâdir olan iş erleri yine uslubu sâbık üzere me'mûr olmuşlardır imdi emr-i şerîfim vüsûlünde livâ-ı mezbûrda vâki' kazâlara eğer kasabât ve eğer kurâda sâkin ocakzâde ve haml-i silaha ve harb ü darbe kâdir iş erlerin mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetine bir gün evvel evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve hitâm-ı hidmete değın mahallinden Mevr'de mevcûd ve mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin me'zûn olmaduğu yerlerde avdet işlememek üzere muhkem tenbîh ve te'kîd ile mahallinden Mevr'e gönderüb bu bâbda takayyüd ve ihtimâm ve kimesne-i himâyeden ihtirâz-ı tâm iyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin livâ-ı mezbûrun eğer ocakzâde ve eğer haml-i silaha kâdir iş erlerinden bilâ te'hîr evlerinden ve yerlerinden kaldurub ve mahallinden Mevr'e mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin yanına gönderüb yerleri himâye ve basıb aher ile üzere ve yerinde alıkomayub cümlesin mahall-i me'mûrda mevcûd iylemeğe ziyâde ihtimâm iyleyesin herkim bu husûsda tehâvün ve taksîr ider ise mu'âteb olasın mukarrer bilüb ona göre cümleliz basîret ve intihâb ile hareket ve fermân-ı şerîfimin icrâ-yı mazmûn-ı münîfden ziyâdesiyle dikkat eyleek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır.

264/925 Bir sûreti Evhari(?) sancağında olan kâdıllara vech-i meşrûh üzere.

264/924 Bir sûreti İlbasan sancağında olan kâdıllara vech-i meşrûh üzere.

264/927 Bir sûreti Dukakin(?) sancağında olan kâdıllara vech-i meşrûh üzere.

264/928 Bir sûreti Vulçitrın sancağında olan kâdıllara vech-i meşrûh üzere.

264/929 Bir sûreti İskenderiye sancağında olan kâdıllara vech-i meşrûh üzere.

264/930 İskenderiye'de Arnavut İsyanı

Ber-vech-i arpalık İlbasan Sancağına mutasarrıf olan Hâce zâde Eyyub dâme ikbâlühüye hüküm ki

İskenderiye sancağında vâki' Kalmenteyi ta'bir olunur Arnavud 'isyanının mazarratlarından ol-havaliyi te'mîn için ol-diyârın ocakzâde ve ehl-i vukûflarının ittifâk ve iltimâslarıyla 'isyân-ı mezbûrenin mümerrî olan Gavsene nâm mahalde müceddeden binâsı fermânım olan pelenkanın itmâm ve ikmâline değin hizmet-i muhafazada olmak üzere ber-vech-i arpalık Avlonya ve Dukakin sancaklarına mutasarrıfı Hüdaverdi dâme ikbâlühüye ol-taraflara vâki' ba'zı elviyenin zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve ocakzâde ve haml-i silâha kâdir iş erleri ve ba'zı kilâ' neferâtıyla emr-i şerîfimle me'mûr oldukda sen dahi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile me'an me'mûr olmuşidın el-hâletü hazihi zikr olunan mahalde fermânım olan pelenkanın dâ'iren zad-ı şiranelerine vazî' ve hasmazgallarıyla çenkci çardakları tarh ve üzerine dahi tavîd konulub lakin zaman binâsı eyyâm-ı şitâya müsâdif olduğundan hendefî ve istihbâb istihkâmından ba'zı levâzım ve mühimmâta bâ-husûs pelenka nefârıttandan henüz naks ve temâm-ı isbâb istihkâmı nizâm ve hitâm bulunmak muhâfazası ve bir gün mukkadem ikmâl ve itmâm lâzım iken herkes yerlü yerine avdet itdüb pelenka-ı mezbûre bu keyfiyet ile kalduğu istimâ' olunmağla noksan olan mühimmâtın kemâ-yenbeğî itmâmı ve her ahvalinin nizâm ve intizâmı için mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh mukaddemâ kendüsüyle me'mûr olanlar ile kemâ fi'l-evvel me'mûr ve Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühü husûs-ı mezbûr için mübâşir ta'yîn olunmağın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi vech-i meşrûh üzere me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde mükemmel ve müretteb kapun halkı ve güzîde müstevfî âdemlerinle serî'an ve 'âciletan mahall-i me'mûra varub pelenka-ı mezbûrenin hendeki vesâ'ir naks olan mühimmât ve neferât kemâ-yenbeğî sûret-i hitâm ve her ahvâli nizâm buluncaya mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin re'y-i savâbdidi ile iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyeme kıyâm ve gönül birliğı ile fermân-ı hümâyûnum üzere itmâm-ı hizmete cedd ü ihtimâm iyleyüb ber-vechle tehâvün ve taksîrden ziyâdesiyle tevakkî iylemek bâbında deyü. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

265/931 İskenderiye'de Arnavut İsyanı Hakkında

Evhari(?) alaybegine hüküm ki

İskenderiye sancağında vâki' Kalementeyi ta'bîr olunur Arnavud 'isyânının def'-i mazarratlarıçün ol-tarafda olan ocakzâde ve ehl-i vukûfun ittifâk ve iltimâslarıyla 'isyân-ı merkûmenin mûmerri olan Gavsene nâm mahallde binâsı fermânım olan pelenka itmâm ve ikmâl oluncaya değin muhâfazası içün ber-vech-i arpalık Olonya ve Dukakin sancaklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi dâme ikbâlühüye bundan akdem me'mûr ve husûs-ı mezbûr içün kendüsüyle me'an ta'yîn olunlar ile mahall-i me'mûra varub ve pelenka-ı mezbûra binâ olunub ancak eyyâm-ı şitâya müsâdif olduğundan hâlâ hendeki ve esbâb istihkâmından ba'zı mühimmâtı nâks kalub ve bir gün evvel tekâmîl ve itmâmı mühimm ve muktezî olmağla tekrâr evâmîr-i şerîfem ile te'kîd ve Hüseyinpaşa zâde İsmail zîde mecdühü husûs-ı mezbûr içün mübâşîr ta'yîn olunub ve sen ki mîralay-ı mezkûrsun mukaddemâ me'mûr olanlar bi'l-cümle vaktiyle varub mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin yanında hizmetde bulunun sen henüz perâkende olduğun istimâ' olmağla 'ukâba müstahak olmuşsundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf itmeyüb livâ-ı mezbûrun 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârıyla 'acâleten mahall-i me'mûra varub ve derûn-ı pelenkaya girüb hizmet-i muhâfazaya kıyâm iylesin şöyle ki bundan sonra dahi mahall-i mezbûre 'azimete müsâra'at cüz'î ve küllî tehâvün ve taksîrin istimâ' olunur ise ber-vechle cevâba kâdir olamayub 'ukâb-ı hüsrevâneme mazhar olacağını mukarrer biliüb ona göre basîret ve intibâh ile hareket ve bir gün evvel mahall-i me'mûra varub hizmet-i muhâfazaya mübâderet iylesin ve sen ki mübâşîr-i mûmâ-ileyhsin livâ-ı mezbûrun alaybegi ve 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârını bi'l-cümle evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve mahall-i me'mûra gönderüb kat'an gadr ve bahânelerine beklemeyüb bir gün evvel derûn-ı pelenkada hizmet-i muhâfazada cümlesini mevcûd eylemeğe dikkat ve ihtimâm iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuşdur. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

265/932 Bir sûreti İlbasan sancağı alaybegine

265/933 İskenderiye'de Arnavut İsyanı Hakkında

Dukakin(?) sancağı alaybegine hüküm ki

İskenderiye sancağında vâki' Kalmenteyi ta'bîr olunur Arnavud 'isyânının mazarratlarından ol-havaliyi te'mîn içün ol-tarafın ocakzâde ve ehl-i vukûfunun ittifâk ve iltimâslarıyla 'isyân-ı merkûmenin mûmerri olan Gavsene nâm mahallde mukaddemâ binâsı fermânım olan pelenka tekâmîl oluncaya değin muhâfazası hizmetinden olmak üzere ber-vech-

i arpalık Olonya ve Dukakin sancaklarına mutasarrıf Hüdaverdi Paşa ol-taraflarda olan ba'zı mîr-i mîrân ve zu'amâ ve erbâb-ı timâr ve haml-i silâha kâdir il irleri ve ba'zı kılâ' neferâtıyla bundan akdem emr-i şerîfimle me'mûr olmağla sen dahi mîr-i mîrân ile me'an me'mûr olmuşidın el-hâletü hazihi mahall-i mezbûrede binâsı fermânım olan pelenkanın dâ'iren mâdâr-ı şeranpolleri vaz' ve câsbî mazgallarıyla çenkci çardakları binâ ve çardaklara toplar dahi konulub ancak zaman binâsı eyyâm-ı şitâya musâdif olduğundan hendefî ve esbâb-ı istihkâmından ba'zı mühimmâtı ve neferâtın henüz tekmîl olunmayub naks ve muhâfazası lâzım iken terk-i hizmet muhâfaza ve evlerinize ric'at olduğu istimâ' olmağla pelenka-ı mezbûrenin eğer hendefî ve eğer sâ'ir noksan olan levâzı istihkâmı ve neferâtının tetmîm ve tanzîmi için mîr-i mîrân mûmâ-ileyh mukaddemâ kendüsü ile me'an ta'yîn olanlar ile kemâ fi'l-evvel me'mûr ve husûs-ı mezbûr için Hüseyinpaşazâde İsmail zîde mecdühü mübâşir ta'yîn olmağla imdi sen ki mîr-alay-ı mezkûrsun emr-i şerîfim vüsûlünde 'umûmen Dukakin sancağının zu'amâ ve erbâb-ı timârıyla bir gün evvel yine mahall-i me'mûra varub mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere hizmetinde bulunmağa ikdâm ve iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm iyleyüb mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden murahas olmadıkça bir nefer 'avd ve inhirâf iylemeyüb cümleliz yanında mevcûd ve itmâm hizmete bezl-i mechûd iylemeniz bâbında yazılmışdır. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

265/934 Bir sûreti Perzerin(?) sancağı alaybegine.

265/935 Bir sûreti Vulçitrın sancağı alaybegine.

265/936 Bir Sûreti İskenderiye sancağı alaybegine.

266/937 İskenderiye'de Arnavut İsyanı

İskenderiye ve Ögden(?) ve Bar-ı Merbud Gavriç(?) ve Terabak(?) Kal'alarının neferât-ı a'yânlara hüküm ki

İskenderiye sancağına vâki' Kamenteli ta'bîr olunur Arnavud 'isyânının mazarratlarından ol-havaliyi te'mîn için ol-diyârın ocakzâde ve ehl-i vükûfları ittifâk ve iltimâslarıyla isyân-ı mezbûrenin mûmerrî olan Gavseni nâm mahallde müceddeden binâsı fermânım olan pelenka sûret hitâm buluncaya mufâzası hizmetinde olmak üzere ber-vech-i arpalık Avlonya ve Dukakin(?) sancaklarına mutasarrıf olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Hüdaverdi dâme ikbâlühüye ol-tarafda ba'zı elviye mutasarrıfları ve zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve haml-i silaha kâdir iş erleriyle bundan akdem emr-i şerîfimle me'mûr oldukda siz ki mûmâ-ileyhimsiz kılâ'-ı mezbûrenin neferâtıyla biz dahi me'an me'mûr olmuşidın altı sene

akrelite(?) hazihi zibr olunan mahalde fermânım olan pelenka binâ olunub lakin zaman binâsı eyyâm-ı şitâya müsâdif olmağla hendefî ve esbâb istihkâmından ba'zı mühimmâtı bâ-husûs muhâfazada pelenka neferâtı tekmîl olunub henüz naks olub sûret-i hitâm ve her ahvali ilâ nizâm ve intizâm buluncaya bir ferd avdet iylemek lâzım iken avdet olmağla pelenka-ı mezbûre nâkisen keyfiyet-i mezkûr üzere me'mûr eğer hendef ve eğer gayri naks olan mühimmât ve neferât kemâ-yenbeğî itmâm ve mevâcid itmek nizâm icinde mîrân-ı mûmâ-ileyh kemâ fi'l-evvel mukaddemâ kendüsüyle me'an ta'yîn olanlar ile me'mûr ve kadrühü ve ... ve a'yân Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühü husûs-ı mezbûr için mübâşîr ta'yîn olunmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde İskenderiye ve Olgun birbirler... Jabyak kal'aların neferâtından kifâyet mikdârı kılâ' mezkûre muhâfazasında kalub kifâyet mikdârından ziyâdesiyle serî'an ve 'âcilen mahall-i me'mûra varub mîrân-ı mûmâ-ileyhin re'y-i savâbdidi ile iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde bezl-i iktidâr iyleyesen ve sen ki mübâşîr-i mûmâ-ileyhsin kılâ'-ı mezbûrenin muhâfazasıyçün kiyâfet mikdârında ziyâde neferâtı ağa ile bir gün evvel kalkub serî'an ve 'âcilen mahall-i mezbûra mîrân-ı mûmâ-ileyhin yananda mevcûd iken ihtimâm iyleyesin şöyleki mahall-i me'mûra müsâra'iyet tehâvün veyâhûd kifâyet ziyâde bir ferd yerinde kalduğu ithâm olur ise ve eğer neferât zâbitları ber-vechile cevâba kâdir olmayub mes'ûl ve mu'atâb iyledikleri mukarrer bilüb ona göre kemâl-i basîret ile hareket ve neferât-ı mezkûrenin kifâyet mikdârının ziyâdesini bir gün evvel mahall-i me'mûru hizmetde mevcûd itmeğe dikkat iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

266/938 İskenderiye'de Eşkiya Hareketleri

Ber-vech-i arpalık Dukakin(?) ve Avlonya sancaklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi dâme ikbâlühüye hüküm ki

İskenderiye sâkinlerinden olub bundan akdem haklarından birkaç def'a evâmir-i şerîfem sâdır olan Haydar ve karındaşı Halil ve Derziler kethüdâsı Hüseyin Rute ve İbrahim Çengel nâm şakîler hevâlarına tâbi' eşkiyâ vesâ'ir 'usâh tâ'ifesi ile yekdil ve yek-cihet ve inkiyâd-ı emr ü şer' itmeyüb İskenderiye Kal'asına sû'-i kasleri olduğundan mâ'adâ ber-vech-i arpalık İskenderiye Sancağına mutasarrıf olan Adem dâme ikbâlühünün ademleri üzerine hücum ve altı neferi bi-gayr-i hakkın katl ve çarşu ve bazarı kapadub kal'a-ı merkûmede olan muhâfızına akçeleriyle zahire almağa mâni' olub ve Olgün Kal'ası sâkinlerinden İbrahim ve Halil Tavf nâm şakîler dahi hevâlarına tâbi' eşkiyâ ile Olgün Kal'ası muhâfazasında olan yeniçeri zâbitı ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin mütesellimin alet-i darb ile konakların basub onların ve niçe 'ibâdullahın dahi hanelerin hedm ve emvâl ve eşyâların nehb ve gâret ve

müslimînden dört nefer kimesneleri bi-gayr-i hakkın katl ve altı nefer kimesneyi mecrûh idüb ve Bar Kal'asının kapudanı Zeynel nâm şakî dahi tazlîl iyledüğü kefere re'âyâsıyla yekdil ve müslimînden iki nefer kimesneleri katl idüb fesâd ve şekâvetleri zâhir olduğı 'arz ve muhzırlar ile i'lâm olunmağla itâ'at-ı şer'-i şerîf ve inkiyâd-i emr-i münîf itmeyen mezkûr bagîlerin 'alâ-eyyi-hal i'dâm-ı vücûd fesâd-ı alûdları ve def' mükir ve şürûrlarıyla ol-havalilerin tanzîm ve tenyîkî ve bilâd ve 'ibâdın te'mîn ve tatmîmi ehemm ve elzem olmağla (boşluk) mübâşir ta'yîn ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin husûs-ı merkûm için sen me'mûr ve ber-vech-i arpalık İskenderiye Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve İlbasan sancağı mutasarrıfı Hâce zâde Eyyub dâme ikbâlühü kapuları halkı ve sancaklarının alaybegleri ve zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve ocakzâde ve darb ü harbe kâdir il irleri ve Olgün ve Bar ve İskenderiye ve Bodgaviç ve Janyak Kal'aları zâbitları ve neferâtı ve ocakzâdeleri dahi seninle me'mûrlar olub ve re'y-i savâbidin üzere hareket iylemeleriçün tenbîh ve te'kîdi müştemil emr-i şerîfim zühûr olub gönderilmişdir imdi emr-i şerîfim vüsûlünde bu husûsda berhoş tedebbür ve tefekkür ve basîret ve intibâh üzere hareket ve vech-i meşrûh üzere seninle me'mûr olanları yanına alub gereği gibi tedbîr ve tedârik ile bu fesâd ve şekâvete cesâret iden mezbûrların üzerlerine varub 'alâ-eyyi-hâl ele getürüb haklarına lâzım gelen cezâların tertîb ile ol-havâlilerin tanzîm ve tensîkinde ve sükkün ve katâninin te'mîn ve tatmîmine bezl ü sa'y-ı kudret iyleyesin şöyle ki mezbûr şakîleri ve ele getürmekde 'adem-i takayyüdünde nâşî tehâvün ve taksîrin zâhir olur isi hakkından götürebilmiş olub bu emr-i bu hatîrin bir gün evvel ikmâl ve itmâmında ona göre basîret ve intibâh ile bezl-i tâb ve tevakkuf iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

267/939 Bir sûreti Bu mazmûnda ber-vech-i arpalık İskenderiye Sancağı mutasarrıfı Adem ve İlbasan Sancağı mutasarrıfı Hâce zâde Eyyub dâme ikbâlühümâ ve İskenderiye ve İlbasan ve Avle ve Vulçitrın ve Perzerin ve Evhari sancaklarının alaybegleri ve ocakzâde ve darb ü harbe kâdir iş erleri ve İskenderiye ve Olgün ve Bar ve Pudgavriçe ve Jabyak Kal'aları zâbitlarına yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

267/940 İskenderiye'de Eşkîya Hareketleri

İskenderiye ve Olgün ve Bar kal'aları neferât ağaları ve kethüdâları vesâ'ir zâbitlarına hüküm ki

İskenderiye sâkinlerinden olub bundan akdem birkaç def'a haklarında evâmir-i şerîfem sâdır olan Haydar ve karındaşı Halil ve Derziler Kethüdâsı Hüseyin Ruta ve İbrahim Çengel ve Olgün Kal'ası sâkinlerinden İbrahim ve Halil Tavf ve Yar Kal'asının kapudanı Zeynel nâm

şakîler itâ'at-ı emr ü şer' itmeyüb katl-i nüfûs ve fesâd ve şekâvet üzere oldukları 'arz ve muhzır ile i'lâm olunmağla mezkûr bâgîlerin i'dâm-ı vücûd (silik) ile 'ibâdullah üzerinden def'-i şürûrları mühimm ve muktezî olub ve husûs-ı merkûme için Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühü mübâşir ta'yîn olmağın siz ki neferât ağaları ve kethüdâları vesâ'ir zâbıtlarısız emr-i şerîfim vardığı sâ'at 'umûmen neferâtınız ile mu'ayyen ve ittifâk ile zikr olunan şakîler 'alâ-eyyi-hâl ahz ve mahbûsen mübâşir mûmâ-ileyhe teslim iyleyesiz şöyleki mezbûrlardan bir nefer gaybet ve ihfâ iylemek ihtimâli olub veyâhûd cümlesini ele getürmekde bir dürlü tekâsül ve tesâmühünüz zâhir olur ise der-begleriniz ahire virmekle iktifâ olunmaya hanginizde tertîb-i cezâ olunur ona göre te'emmül ve mülâhaza ve zikr olunan şakîlerin cümlesini bi-eyyi-vechgân ele getürüb mahbûsen mübâşir mûmâ-ileyhe teslim iylemekde basîret ve intibâh ile hareket ve bezl ü sa'y ve kudret iylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

267/941 İskenderiye'de Eşkiya Hareketleri

Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühüye hüküm ki

İskenderiye sâkinlerinden olub bundan birkaç def'a haklarında evâmir-i şerîfe sâdir olan Haydar ve karındaşı Hasan ve Derziler Kethüdâsı Hüseyin Ruta ve İbrahim Çengel ve Olgün Kal'ası sâkinlerinden İbrahim ve Halil Tavf ve Yar Kal'ası kapudanı Zeynel nâm şakîler itâ'at emr ü şer' itmeyüb katl-i nüfûs ve fesâd ve şekâvet üzere oldukların 'arz ve muhzır ile i'lâm olunmağla mezkûr bâgîlerin i'dâm-ı vücûd yerbûdları ile 'ibâdullah üzerinden def'-i şürûrları mühimm ve muktezî olub ve husûs-ı merkûm için mübâşir ta'yîn olunmuşsundur imdi mezbûr şakîler ve onlara tâbi' olan eşkiyâ ele girmeyüb firâr iderler ise evleri hedm ve emvâl ve erzâk ve 'ukâr ve çiftlikleri mîrî için girift iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuşdur. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

267/942 İskenderiye'de Eşkiya Hareketleri

Artud(?) sevâhilinde vâki' iskelelerde olan azâ ve kal'a ağalarına ve zâbıtlarına hüküm ki

İskenderiye sâkinlerinden olub bundan akdem birkaç def'a haklarında evâmir-i şerîfem sâdir olan Haydar ve karındaşı Hasan ve derziler kethüdâsı Hüseyin Rute ve İbrahim Çengel ve Olgün(?) Kal'ası sâkinlerinden İbrahim ve Halil Tavf ve Yar Kal'asının kapudanı Zeynel nâm şakîler itâ'at-ı emr ü şer' itmeyüb katl-i nüfûs ve fesâd ve şekâvet üzere oldukları 'arz ve muhzır ile i'lâm olunmağla mezkûr bâgîlerin i'dâm-ı vücûd yerbûdlarıyla 'ibâdullah

üzerinden def‘-i şer ve şürûrları mühimm ve muktezî olub zikr olunan şakîler ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve mahbûsen mübâşir ta‘yîn olunan Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühüye teslim olunmak bâbında emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmağla emîr-i mezbûr şakîlerden biri sefîne ile firâr ve her kangî iskeleye dâhil olurlar ise bî-eyyi-hâl ahz ve mahbûsen mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslim iyleyesiz şöyleki mezkûrlardan bir ferd ol-taraflara firâr ve ihtifâ olduğu istimâ‘ olunur ise eşedd-i ‘ukûbet ile hakkınızdan gelmeğın mukarrerdir ona göre basiret ve intibâh üzere hareket iylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâ’il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

268/943 İskenderiye’de Eşkıya Hareketleri

Olgün(?) ve Yar(?) Kal‘aları muhâfazasından olan yeniçeri ve cebeci ve topçu çorbacıyanlarına hüküm ki

İskenderiye sâkinlerinden olub bundan akdem birkaç def‘a haklarında evâmir-i şerîfe sâdır olan Haydar ve karındaşı Hüseyin ve derziler kethüdâsı Hüseyin Rute ve İbrahim Çengel ve Olgün Kal‘ası sâkinlerinden İbrahim ve Halil Tavf ve Yar Kal‘ası kapudanı Zeynel nâm şakîler itâ‘at-ı emr ü şer‘ itmeyüb katl-i nüfûs ve fesâd ve şekâvet üzere oldukları ‘arz ve muhzır ile i‘lâm olunmağla mezkûr bâgîlerin i‘dâm-ı vücûd berbûdlarıyla ‘ibâdullâh üzerinden def‘-i şerr ve şürûrları mühimm ve muktezî olmağla imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz mezbûrları bî-eyyi-hâl ahz ve habs ve mahbûsen husûs-ı mezbûr içün mübâşir ta‘yîn olunan Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühü teslim iyleyüb zinhâr ve zinhâr içlerinden bir ferdi firâr ve gaybet itdirilmeden be-gâyet ihtirâz iylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâ’il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

268/944 İskenderiye’de Eşkıya Hareketleri

Hüseyin Paşazâde İsmail zîde mecdühü hüküm ki

Sen ki mûmâ-ileyhsin İskenderiye sâkinlerinden olub bundan akdem birkaç def‘a haklarında evâmir-i şerîfe sâdır olan Haydar ve karındaşı Hasan ve derziler kethüdâsı Hüseyin Ruta ve İbrahim Çengel ve Olgün Kal‘ası sâkinlerinden İbrahim ve Halil Tavf ve Yar Kal‘ası kapudanı Zeynel nâm şakîler itâ‘at-ı emr ü şer‘ iylemeyüb katl-i nüfûs ve fesâd ve şekâvet üzere oldukları ‘arz ve muhzır ile i‘lâm olunmağla zikr olunan bâgîlerin i‘dâm-ı vücûd şekâvet-i âlûdlarıyçün ber-vech-i arpalık Dukakin ve Olonya sâncâklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi dâme ikbâlühü me’mûr ve İskenderiye Sancağı mutasarrıfı Adem ve İlbasan Sancağı mutasarrıfı Hâce zâde Eyyub dâme ikbâlühümâ kapuları halkı ve sancaklarının

alaybegleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı timâr ve ocakzâde ve darb ü harbe kâdir iş erleriyle Vulçitrın ve Dukakin ve Perzerin ve Evhari sancaklarının ‘umûmen alaybegleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı timâr ve ocakzâde ve darb ü harbe kâdir iş erleri ve Olgün ve Yar ve İskenderiye ve Budgavrice ve Zabyak kal‘aları zâbitları ve neferâtı ve ocakzâdeleri dahi mûmâ-ileyh Hüdaverdi dâme ikbâlühü ile me‘an me‘mûr olmalarıyla bu husûs için sen üzerlerine mübâşir ta‘yîn olunmuşsundur imdi me‘mûr olduğun üze inşallahü te‘âlâ şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i şerîfemin tenfiz ve icrâsını ikdâm ve bu husûsa me‘mûr olan İskenderiye Sancağı kılâ‘î neferâtı ağalarından vesâ‘irlerinden hizmetlerinden tekâsül ve taksîrleri zâhir olanların keyfiyet-i hallerini vükû‘a ve sıhhati üzere der-i devlet-i medârıma ‘arz ve i‘lâm iylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

268/945 Eşkıyanın Halka Zulüm ve Küfür Etmesi Hakkında

Ber-vech-i arpalık Kengırı sancağına mutasarrıf olan (boşluk) dâme ikbâlühüye ve Koçhisar-ı Gerede kâdisına ve yeniçeri serdârlarına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr ahâlîsi adem ve ‘arzihâl gönderüb yine kasabaı mezbûrede sâkin sâbıkân serdâr olan Mustafa nâm kimesne kendi hâlinde olmayub dâ‘imâ ehl-i ‘örf tâ‘ifesiyle müttefik ve neferât-ı hilâf vâki‘ mevâdd istinâdıyla gammaz ve bi-gayr-i hakkın tecrîm ve ba‘zılarına dahi şütûm-ı galîza ile şetm iyledüğü bundan akdem ma‘rifet-i şer‘le sâbit ve sicil ve hüccet olunub habs olunmuşken sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin bir mikdâr akçesin alub mezbûru tahlîs itmekle yine vech-i meşrûh üzere neferât te‘addî ve tecâvüzünün nihâyeti olmadığını bildirüb mahallinde şer‘le görülüb üzerine şer‘an sübût bulan hukûk-ı ‘ibâd alıvirilüb fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer‘iyye mücebince müceb-i şer‘iyyesi icrâ olunmak bâbında hükm ricâ iyledikleri ecilden mezbûrun üzerine şer‘an sâbit ve zâhir olan mevâdd hüccet olduğu vâki‘ ise müceb-i şer‘iyyesi icrâ olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

268/946 Bağdat’ta Eşkıya Hareketi

Bağdad valisi vezir Mustafa Paşaya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin Bağdad ve Basra havalisinde şekâvet ve ‘udvân üzere olan eşkiyâ-yı ‘urbânın âsâr-ı mazârrlarından evvel ittihdâ ve inkârın tanzîf ve tathîri ve Bara vesâ‘ir tanzîm-i umûr-ı vilâyet ve tensîk refâh-ı hâl ra‘iyyet dâ‘ir musâlih ve mühimmâtın tetmîm ve tekmîli senin ‘uhde-i kifâyetine havale olunmağla ol-bâbda medhal ve meşrûh-ı emr-i şerîfimle sana tenbîh-i hümayûnum olmuşıdi Bağdad ve Basra taraflarının temşît-i

umûrta el-Hâc besahaha(?) cumhuri mühâmm vâcibü'l-ihitimâmdan olub 'avn hakkıyla bir gün evvel sûret-i husûsda zühûru aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum ve iktizâsına ferman hüsn-i tedbîr ve azîmet-i sâdıkiyeye taksîr ile bu hatb-i cemîlin yeniçerisinden muntazır ve matlûb olmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde her kanda ve ne mahallde bulunur isen savb-i mevziden azîmetde müsâra'at ve bir gün evvel Bağdad-ı dârü's-sâde varub mukaddemâ şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i şerîfim mücebince tedârik-i kâfi ve 'örf-i saf ile bi-tevfikullâhi te'âlâ eşkiyâyı 'urbânın izâle-i fesâdlarına ve bi'l-cümle ol-hudûdların kâffe-i umûrunun tensîk ve tanzimîne bezl-i makdûr iyleyesin bi-'avnilahi te'âlâ ol-tarafda umûr-ı cumhûrînin eğer taraf-ı birûn vecler rûy-ı nehrden ve eğer rû'-i nehrden iktizâ iden tedârik görölüb ve sizinle ta'yîn olunan tavâyif-i askerînin varub senin vürûdunu muntazarlardır zinhâr bir dürlü meks ve te'hîr ve tehâvün ve taksîr itmeyüb sür'at ve sebât ile Bağdad'a varub mukaddemâ ve hâlâ şeref-yâfte sudûr olan emr-i şerîfimle me'mûr olduğun umûr ve husûsların itmâm ve ikmâline kemâl-i basîret ve ziyâde 'inâyet ve hamiyet ile mübâderet iyleyüb senden me'mûl-i hümâyûnum olduğü üzere mesâ'î cemîle vücûde getürmeğe bezl-i tâb ve tuvân iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şâim sâdır olmuşdur. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

269/947 Yörüklerin Eşkiyaları Hakkında

Aydın ve Saruhan sancaklarında muhâssıl-ı emvâl olan Nasuh Paşa'ya hüküm ki

Yörükân Tâ'ifesinden Karahaçılı ve Şamlı ve Zekeryalı ve Sofili ve Tekkiyeli ve Saçıkıralı ve Gizle ve Balcılar ve İrekli cemâ'atleri bundan akdem kadîmi yerleri olan İçil sancağından kalkub 'Alâ'îye sancağında vâki' kazâlarda fesâd ve şekâvet üzere olmalarıyla bundan akdem merkûmları kadîmi yerleri olan İçil Sancağına iskâl ile ahâlî-i bilâd üzerinden şerr ve mazarratlarının def'ine me'mûr olan Alaiye sancağı mutasarrıfı Musa Paşa Saruhan sancağında olan Yörükleri iskân için Antalya kazâsında vâki' Kemer nam karyeye vardıkda Kaçar Yörüklerinin Re'isi olan Kara Mehmed ve Mermer oğlu Hacı Osman ve Sarı Mustafa ve Kör Mehmed ve oba kethüdâlarından Hacı Ali ve İsa kethüdâ ve Gündüz oğulları ve Delibeg uşakaları yüzer ve ikişer yüzer Yörük eşkiyâsıyla etrâfına ihâta ve Katık Dere nâm mahallde üzerine hücum ve mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin yüzden mütecâviz etbâ'ını katl ve at ve katır ve bi'l-cümle emvâl ve eşyâsını gâret idüb bu makûle şekâvet-i azîmeye cesâret itmeleriyle tâ'ife-i mezbûreden bu fesâda bâ'is olan eşkiyâ her kanda ise 'alâ-eyyi-hâl ahz ve ele getirölüb cezâları tertîb ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin nehb ü gâret olunan emvâl ve eşyâsı veresesine îsâl olunmak üzere gâret idenlerden tahsîl olunub ve kendi hallerinde olanları dahi kadîmi yerlerine iskân ile bilâd ve 'ibâd üzerlerinden izâle-i fesâdlarıyçün sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bundan akdem sen me'mûr olman ile fermânım olduğü üzere

bilâ-te'hîr kalkub tâ'ife-i merkûmeden Menteşâ cânibine firâr iden bir bölüğün akıbetden Bozöyük kazâsında Gökbel nâm mahalde irişüb mezbûrları ahz ve mütefevvâ-yı mûmâ-ileyhin eşyâsından yedlerinde bulunanı ma'rifet-i şer'le hüccet ve defter ve kabz idüb begâyet Denizli ve Honaz ve Çal kazâları taraflarına varub anda dahi mezbûrlardan birkaç neferi ve başbuğları olan Sarı Mustafa'yı ele getürüb ve hâlâ Alaşehir ve Antalya câniblerinden kışlakda olan Boz ulus vesâ'ir Türkmân tâ'ifesi içlerinde ihtifâ iden yüz elli mikdârî o mevcûd olmağla tefahhus ve bi'l-cümle Türkmân begleri ve kethüdârlı ve iş erleri yedlerinde olub nüfûs ve emvâllerine kefil olmalarıyla yine içlerinde tevkîf ve hıfz olunduğu i'lâm olunmağın imdi emr-i şerîfim vüsûlünde mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere tâ'ife-i mezbûrenin eşkiyâsından bâkîlerin dahi bi'-eyyi-hâl ele getürüb müteveffâ-ı mûmâ-ileyhin sâ'ir eşyâsını dahi tahsîl ve vârislerine teslim olunmak üzere irsâl ve eşkiyâ-yı merkûmenin şer'an lâzım gelen cezâların tertîb ve kendü hâlinde olanların kadîmi yerleri olan İçil Sancağına nakl ve iskân iyleyüb itmâm-ı hizmet iyledikten sonra mevzi'ne gelüb me'mûr olduğun ahvâlin tahsîline takayyüd ve ihtimâm iylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

269/948 Tophanede Gayriahlaki İşler Yapan Kadın Hakkında

Bozcaada kâdısına ve Tophane nâ'ibine hüküm ki

Tophane'de vâki Feyruz Ağa Mahallesi ahâlîsi gelüb mahalle-i mezbûre sâkinlerinden Topal Esir nâm hatun kendü hâlinde olmayub ümmet-i muhammedin ehl ü 'iyâllerini menziline getürüb nâ-mahrem kimesneleriyle ihtilât ve sû'-i hâli zâhir olduğun bildirüb olbâbda hükm ricâ ve mahall-i mezbûre ahâlîsi yine mahalle-i mezbûre sâkinelerinden mezbûre Topal Esir müvâcehesinde mezbûr Esir seccâre olduğundan mâ'adâ kendü hâlinde olmayub niçe ümmet-i muhammedin ehl ü 'iyâlleri izlâl idüb kat'an nâ-mahremden ihtiyâyı olmayub menzilini müslimîn ve kefere niçe nâ-mahrem kimesnler gelüb gider mezbûrenin efhaş-ı ef'âl ve akvâmından müte'ellim ve mütefeccerle'iz deyü her biri 'alâ tarîki'ş-şehâdeh haber virdiklerin sen ki Tophane nâ'ibi mevlânâ-yı mezkûrsun i'lâm iylediğın ecilden mezbûre Bozcaadasına nefy olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâsit-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

269/949 Kalebend Cezası

Anadolu beglerbegisine ve Kütahya ve Simav kâdısına ve Kütahya Kal'ası dizdârına hüküm ki

Mehmed zîde kadrühü gelüb Simav kâdısına tâbi' Çide nâm karye sâkinlerinden Tursun

oğlu Mehmed nâm kimesne hevâsına tâbi' ba'zı elh-i fesâd ile cem'iyet ve bin yüz (boşluk) senesinde bunun babası İbrahim Çavuş dimekle ma'rûf kimesneyi bi-gayr-i hakkın kalt ve fesâd itmekle bu makûle ehl-i fesâd ve sâhib-i cemiyet olmak 'adet-i müstemiresi olduğu vech-i şer' üzere sâbit ve zâhir olub kıbel-i şer'den hüccet-i şer'iyeye virildüğün bildirüb şakî-i mezbûr ahz ve Kütahya Kal'ası'nda kal'a-bend ve keyfiyet-i ahvâli ahâlî-i vilâyetden ta'arruz ve vuku'û üzere der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

270/950 İstanbul'daki Mustafa Bey Vakfiyla İlgili

İstanbul kâdisına hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Seyyidü'l-'ulemâ ve'l-â'lâm mesnedü'l-fuzalâi'l-kirâm hâ'iz-i terbiye-i nu'mâ-yı fâ'iz-i te'sîrâtı yezdânî a'le'mü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-füzâlai'l-müteverri'in yenbû'ü'l-fazlîl ve'l-yakîn Şeyhü'l-islâm ve Hâce -ı fezâyil-i irtisâmım olan Mevlânâ es-seyyid Feyzullah edâmallahü te'âlâ fezâ'ilehünün mahûrese-i İstanbul'da Mustafa Bey Mahallesi'nde vâki' ma'lûmetü'l-hudûd mülkü olub dört yüz çeki taş müştemil arsa yine Mustafa Bey vakfından müşârün-ileyh mülklerine muttasıl ma'lûmetü'l-hudûd vakf arsadan vüs'at ve ra'yyet ve rebî' ve semt cihetlerinde ekser ve evfer olduğun tebdîl-i murâd itmeleriyle cânib-i şer'den irsâl olunan Hâce efendi dimekle ma'rûf kimesne hâssa mi'mârlardan Seyyid Mustafa Halîfe ve Seyyid Mustafa Halife ve ebniye ve sokak ahvâline vukûfu olan bî-garaz-ı müslimîn ile vakf olan arsa-ı mezkûrenin üzerine varulub ba'de's-şâhd mi'mârân-ı mezbûrân merkûm mütevellisi Salih ile Mevlânâ-yı müşârün-ileyhin vekîli Hüsin zîde kadrühü müvâcelerinde keşf ve müsâha olunduk da bi-hesâb terbî'î iki yüz yirmi zirâ' olub ve zirâ'î yüz akçeden yirmi iki bin dört yüz akçe müsâvi ve ücretiyle senede beş yüz kırk akçe olduğu zâhir olduktan sonra bâ-cem'ihim mülk olan arsanın üzerine varılıb ol-dahi mezkûrân müvâcelerinde keşf ve müsâha olunduk da hesâb-ı mezkûr üç yüz otuz bir zirâ' olub ve zirâ'î yüz akçeden otuz üç bin yaz akçe ve içinde mevcûd dört yüz çeki taşın çekesi onar akçeden dört bin akçeye ki cem'an otuz yedi bin yüz akçeye mu'âdil ve üçer misli senede yedi yüz akçe olduğu bâhir olub mülkü olan arsa vüs'at ve rağbet ve cihetlerinden vakf olan arsadan vech-i meşrûh üzere evfer vârid ve arsa-ı memlûkenin hakîki asa-ı mevkûfenin kıymetden beher-i vâhid olmağın istibdâl-i cânib vakfa evlâ olduğuna mi'mârân-ı mezkûrân ve müslimîn-i mezbûrân icmâ' ve ittifâk iylediklerinden sonra mahfil-i kazâya gelüb i'lâm itmeleriyle vech-i meşrûh üzere istibdâle izn-i hümâyûnum ricâsına 'arz ve i'lâm iylediğın ecilden vech-i meşrûh üzere

istibdâl olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı N sene 1111 [2-11 Mart 1700].

270/951 Borç İddası

Anadolu beglerbegisi Eyyub Paşa'ya ve Kütahya kâdisına hüküm ki

Gökçedağ kazâsına tâbi' Yayhaviran nâm karye ahâlîsi gelüb bunların kimesneye virecekleri olmayub ve üzerlerine şer'le bir nesne sâbit olmuş değil iken Gökçedağ kazâsında sâkin Kara oğlu Mehmed ve Bektaş oğlu Hüseyin nâm kimeneler bin yüz (boşluk) senesinde bunların üç def'ada füzûlî ikişer yüz gurusların alub ba'dehü meblağ-ı merkûmu talep iylediklerinde re'âyâdan Deli Nebi ve Deli Ramazan ve Kara Bekir nâm kimesneleri ile yekdil ve hilâf-ı vâkî' mevâdd istinâdıyla ehl-i 'örfe takdîm ve vâkî' olan da'vâ-yı şer'iyeye karinde istimâ' itme deyü hükkâm-ı hücum idüb hilâf-ı şer' te'addî ve tecâvüz itmeriyle bunlar dahi emr-i şerîf ısdâr iylediklerinde itâ'at-ı emr-i şerîf itmeyüb firâr itmeleriyle icrâ-yı hakk olmayub gadr iylediklerin ve bu bâbda hüccet-i şer'iyesi olduğun bildirüb sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin mezkûr hazûrunu murâfa'-ı şer' itdirilüb fukarâdan zulmen aldıkları akçeleri şer'le girü alıverildikten sonra keyfiyet-i ahvâlleri hakîki üzere i'lâm olmak için Gökçedağ kâdisı 'arzıyla emr-i şerîf verildiğün mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

270/952 Yeniçeri Olduğu İddasında Bulunarak Halkın Paralarını Almasıyla İlgili

Özi ve Pebravlika(?) yeniçeri ağasına hüküm ki

Vezirim el-Hâc Yusuf Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehü Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb medîne-i Babadağı sükkânından olub yeniçeri mütekâ'idi iddâ'asında olan Kevan oğlu Mustafa kendü hâlinde olmayub mukaddemâ esnâ-yı seferde serdâr vekîli oldu deyü sefere me'mûr olan mücâhidinin ve re'âyâ fukarâsının külli akçelerin aldüğundan gayri re'is-i eşkiyâ ile olmağla kasaba-ı mezbûrda hevâsına tâbi' Veli ve Ebubekir ve Mustafa ve ba'zı töhmeti iden erâzil ile cem'iyet ve fesâd ve şekâvet idüb dâ'imâ beyne'n-nâs îkâz-ı fitne ve cinâyetden hâlî olmayub eşerrü'n-nâs olduğü medîne-i mezbûrenin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ vesâ'ir a'yân ve re'âyâsı ihbâr itmeleriyle mezbûr Mustafa ve refikleri Veli ve Ebubekir ve diğeri Mustafa diyâr-ı ahire nefy ve iclâ ile 'ibâdullah üzerinden şerr ve mazarratları men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına 'arz gibi sen ki ağa-yı mûmâ-ileyhsi 'arz olundğu üzere me'mûrlar bî-eyyi-hâl ahz ve diyâr-ı ahire nefy olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

271/953 Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa Hakkında

Erzurum'da dergâh-ı mu'allâm yeniçerile zâbıtı olan Mustafa zîde mecdühüye hüküm ki

Erzurum valisi vezirim İbrahim Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlühünün taraf-ı Devlet-i 'Aliyyemden me'mûr olduğu umûr-ı mühimmede yanında dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ta'yîn olunmak ehemmiyet ve elzem olub ol-tarafda hizmet-i muhafazada olan yetmiş dokuz cemâ'tinin bi'l-cümle neferâtın ortası bayrağı ile yamakan dah me'mûr olmağla sen ki mûmâ-ileyhsin ocağın kârgüzârından olduğun ecilden neferât-ı mezbûrûn cem' ve mükemmel ve müsallah hazır ve amâde iyleyüb vezir-i müşârûn-ileyhin yanında mevcûd ve re'y-i savâbdidi üzere hareket eylemek fermânım olmağın imdi bu bâbda vüze'fâ te'hîr ve tevkîf itmeyüb me'mûr olduğun üzere oda-ı mezbûrenin odalı ve yamakan cem' ve tedârik ve vakt ü zamanıyla mükemmel ve müsallah olmak üzere bir gün ve bir sa'ât mukaddem hâzır ve âmâde ve dâmen-i gayret-i der-meyân himmet ve 'âkılâne hareket idüb bir neferin girü kalmasına ruhsat ve cevâz gösterilmekden ve zabt ve rabtlarında tehâvün ve tekâsülden be-gâyer ihtirâz ve ictinâb iyleyesin dergâh-ı mu'allâm yeniçeriler ağası İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mühürlü mektûb verilmekle mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

271/954 ocaklık Akçelerinin Teslimi Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mîrî kalyonlar levendâtının müvâcib ve masârıflarıçün Mısır irsâliyesinden ocaklık olub bin yüz on senesi irsâliyesinden kalyonlar kâtibi Hasan zîde kadrühüye teslîm ve irsâl iyledüğün yüz mısırî kîseden mâ'adâ yüz mısırî kîse akçe dahi bundan sonra bi'l-fi'il Kapudanım olan vezirim el-Hâc Hüseyin Paşa edâmallühü te'âlâ iclâlühünün kapucular kethüdâsı olan Mehmed zîde kadrühü ili irsâl iylemek üzere kalyon kâtibini gelen mektûbda Donanma-yı hümâyûnum kalyonrı levendâtının verilecek müvâcib ve görülecek masârıfları Mısır ocaklığına tahsîs olmağla aher-i mahalden tedârikleri görülmeyüb inşâllahü te'âlâ Bektaş olunanlar endâz olunduklarında ihrâc olunacak iki kıst müvâcibleri yüz on senesi kusûru ve mukaddemâ fermânım olan yüz on bir senesi ocaklığının irsâliye mevkûf olmağla temâmen tedârik ve irsâl iylemek üzere dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından çeşm-i siyah Mustafa dâme mücdühü ile irsâl olunmuş di bu ana dek ihrâc ve irsâl iylemek ise emr-i şerîfim vardığı sâ'at bilâ tevakkuf gerek yüz on senesi kusûru ve gerek yüz on bir senesinin ocaklık akçeleri mukaddemâ fermânım olduğun üzere kabzına me'mûr olanlara teslîm ve Donanma-yı hümâyûnum savb-ı me'mûra bâd-i yan-ı sâ-yı azîmet olduğun mukaddem

irişdirmeğe bin cânıyla ihtimâm iyleyesin şöyle ki vakt-i mezbûrda irişmeyüb hareketlerinin te'hîrine bâ'is olur isen ber-vechile i'tizârın makbûl-i hümayûnum olmaz ona göre ma'lûmun olub mukaddemâ ve hâlâ şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i 'aliyyemin muzâmîn-i itâ'at makrûnları yüz on senesi kusûru ve yüz on bir senesi ocaklığı akçelerin bilâ-noksan kabzına me'mûr olanlara teslîm idüb 'ale't-ta'cîl irişdirmeğe takayyüd-i tâm iylemek için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

271/955 İzinsiz Açılan Fırınlardan Kapatılması Hakkında

Rodocuk kazâsında nâ'ibi'ş-şer' olan Mevlânâ (boşluk) zîde 'ilmühüye hüküm ki

Rodokçuk'da vâki' harc-ı itmek tabh iyleyen habbâzîn tâ'ifesi gelüb nasraniye-i mezburda hutkurunda berü nân-ı hâss tabh olunan fırınlardan mâ'adâ sonradan ba'zı kimesneler fırınlar ihdâs ve nân-ı hâss tabh itmeleriyle dahi fırınlara ta'tîline ve nizâm-ı serîk ihtilâline bâ'is olub te'addî iylediklerin bildirüb kadîmü'l-eyyâmdan berü nân-ı hâss tabh olunan fırınlardan mâ'adâ sonradan ihdâs olunan fırınlar men' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ iyledikleri ecilden muhaddis olan hâss fırınlar ref' olunub kadîmden nân tabh olunan fırınlara müdâhale olunmamak için yazılmışdır. Fî evâhir-i S sene 1111 [18-26 Ağustos 1699].

272/956 Giray Han İle İlgili

Özi valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Bağdad memleketi re'âyâsından hâlâ Urluk kazağı içinde olan re'âyâ ne mikdâr var ise içlerinden bir ferd girü kalmayub ve nüfus ve emvâl ve ehl ve 'iyâllerine ta'arruz olunacak olan cümlesi kaldırılıub emn ü selâmetle Bağdad toprağına nakl ve îvâları cenâb-ı imâret hâb-ı eyâlet nisâb devlet-i iktisâb bi'l-fi'îl Kırım hânı olan devlet-i Giray Han dâmet-i mu'alletiye nâme-i hümayûnumla sipariş ve müşârün-ileyh dahi bu husûs için halkü'l-emâkîni'l-'azâm müvekkili Giray Sultan dâme 'ulüvvühüğü ta'yîn idüb re'âyâ-yı mezkûre birikdirilüb mahall-i me'mûra îvâ ve iskân olunmak üzere iken ba'zı mevâni' sebebi ile henüz sûret bulmayub re'âyâ-yı merkûmenin fermân-ı hümayûnum olduğu üzere bir gün evvel Bağdad tarafına nakl ve iskânları mühimm ve muktezî olmağla husûs-ı mezbûr için Dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından (boşluk) dâme mecdühü mübâşir ta'yîn olmuşdur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde Bağdad re'âyâsından Urluk kazağı içinde ferd vâhid kalduğuna rızâ-yı hümayûnum olmamağla re'âyâ-yı mezkûre ne mikdâr ise nüfus ve emvâl ve ehl-i 'iyâllerine ta'arruz olunmamak üzere cümlesi kapucubaşı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle kaldırılıub

emn ü selâmetle bir gün evvel Bağdad memleketine nakl vâlide iskân ve îvâ olunmak üzere Bağdad voyvodasına teslîm olunduktan sonra der-i devlet-i medârîma 'arz ve i'lâm iylesin ve sen ki kapucu başı mûmâ-ileyhsin bu hususu senin 'uhde-i ki havle olmuşdur her tarafda tedebbür ve te'emmül idüb 'alâ ecli'l-hâl sûret virüb iderken kazağı içinde her ne kadar Bağdad re'âyâsı var ise Bağdad voyvadasıyla haberleşüb bir iki boyarlarına yanına götürüb alub teslîm iderek ancak Uruk'un kazagının dahi ahvâllerine nizâm virüb her vechle 'âkılâne hareket eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

272/957 Trabzon'da Gayrimüslimlerin Eşkîyalarıyla İlgili

Trabzon beglerbegisi Ömer dâme ikbâlühüye hüküm ki

Bundan akdem Abaza ve Mekril Keferesi kevnîye ve etrafında ba'zı kurâyı basub nice ümmet-i Muhammedi katl ve ba'zıları dahi evlâd ve ensâbıyla sebebi ve istirkâk ile ol-havâliye sû'-i kâd iylediği sâbıkan Trabzon valisi olan müteveffâ Abdülbaki Paşa ba'zı tavâyif-i asker ile keferi mezbûrenin üzerlerine varub ve yedlerine giriftâr olan üsârâyın-ı müslimînin istihlâhına ve bilâd ve 'ibâdı şerr ve mazarratlarından te'mîn ve tatmîne ve bi'l-cümle ol-havalide vüsûl-i mülk tanzîm ve tensîk umûruna me'mûr olmuş idi vech-i meşrûh üzere fermânım olan husûslarına sûrete ifrâğ olduğu haberi der-i devlet-i medârîma 'arz ve i'lâm olunmazdan mukaddem müşârün-ileyh vefât itmekle sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin minvâl-i muharrer üzere müşârün-ileyhin me'mûr olduğu husûslar karîn-i hüsn-i hitâm oldurulması ve eğer olur ise keferi-i merkûmenin kahr ve yedimde ve üsârâ-yı müslimînin istihlâhının tarîki nedir beren ve bahren teveccüh üzere iktizâ ider ol-havalinin keyfiyet-i havâli vukûf ve şu'ûru olanlardan tahsîs-i ve taaruz ve tahsîl-i itlâ' iyledikten sonra vâki hâlî sıhhatî ve hakîkati üzere der-i devlet-i medârîma 'arz ve i'lâm iylesin deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

272/958 Denizli'de Yeniçeri Olduğunu İddia Eden Eşkîya Hakkında

Aydın muhâssalna ve Denizli ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Denizli Lazkıye ahâlîsi gelüb kazâlarında sâkin bundan akdem ıslâh-ı nefis itmek için kal'a-bend olan Eyyub oğlu Mustafa nâm şakîninin oğlu Şeyhçi bölüğün Eyyub nâm şakî kendü hâlînde olmayub kazâ-ı mezbûrda yeniçerilik iddi'asında olmağla re'âyâ fukarâsın ta'cîz iyledüğünden gayri ahâlî-i vilâyet kedünden müteşekkî ve mutazarrır olmalarıyla mezbûr Eyyub ol tarafda bi-eyyi-hâl ahz ve ele getirülüb diyâr-ı ahire nefy itdirilmek fermânım olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin şakî-i merkûmun kazâ-ı mezbûrda

yeniçeri serdârlığı umûrunda kat'an 'alâkası yokdur bi-eyyi-hâl ele getirülüb fukarâdan bi-gayr-i hakkın alduğu her ne ise ashâbına aliverilüb ihkâk-ı hakk itdirildükden sonra şakî-i merkûmu diyâr-ı ahire nefy iyleyesin deyü yeniçerilerim ağası İbrahim Ağa mektûbu mûcebince yazılmışdır. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

272/959 Sürgün Olanların İtlakı

Bozcada kâdısına hüküm ki

Hüseyin nâm kimesne ile karındaşları (boşluk) ve (boşluk) nâm sagîrler gelüb mahrûse-i Edirne'de Kayık Mahallesi sâkinlerinden vâlideleri Fatıma ve büyük vâlideleri Kevher nâm hatunlar bundan akdem sû'-i hâl üzere olmalarıyla Bozcadasına nefy olunduğun bildirüb itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ iyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere itlâk olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

273/960 Yalıköy'de Kilise Tamiri

Yalıköy nâ'ibine hüküm ki

Yalıköy Kasabasında vâki' re'âyâsı ehl-i zimmet re'âyâsı tâ'ifesi gelüb feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisâ mürûr-ı eyyâm ile harabe müşrif olduğun bildirüb ol-babda hükm-i hümâyûnum ricâ iyledikleri ecilden müsâğ şer'î üzere keşf ve hüccet olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

273/961 Adana'da Eşkiya Hareketleri

Adana Bostancıbaşı ve Dırâma kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Tuksad nâm karyeden Çolak Mustafa ve nebîler müftîsi oğlu Ahmed ve haliye-i sipahilerden Deli Mahmud nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub şerîr ve telbîs ve müfsid ve muzır kimesneler olub dâ'imâ fesâd ve şekâvet üzere olmalarıyla bundan akdem ahvâlleri der-i devlet-i medârıma i'lâm olduk da niçe def'a takrîr ve kal'a-bend olmalarıçün fermân-ı şerîfem sâdır olduk da ber-vechle ele girmeyüb firâr ve ba'd zaman yine kazâ-ı mezbûra gelüb ıslâh-ı nefis itmeyüb hilâf-ı vâki' tezvîrât ve iftirâ ile re'âyâ fukarâsından celb-i mâl idüb ve gelen ehl-i hizmetleri ta'cîz ve cümle ma'rifeti ile olan defterlere kendülerine idhal iylemek için müdâhale idüb vâki' olan tekâlîfin tahsîl olunmamasına bâ'is olub ve ba'zı re'âyâ fukarâsına biz sizin tekâlîflerin götürdük deyü ba'zı hakkın akçelerin alub ve ber-vechile feryâdların ihfâ itmeyüb ve mukâvemet dahi mümkün olmayub ve şer'-i şerîfe tarafından tenbîh olduk da mütenebbih olmayub ve ba'zı

hizmetlere karışub re'âyâ fukarâsından tahsîl idüb ba'dehü mahalline edâ itmeyüb tekrar bir def'a dahi taleb olunmağ bâ'is olub bunun emsâli zulm ve te'addî ve şirret ve telbîslerinin hadd ü pâyânî olmamağla mezbûrlar diyâr-ı ahare nefy ve iclâ ve şerr ve mazarratlarından 'ibâdullâhı tahlîs olunmak ricâ ve mezkûr Çolak Mustafa dahi ve ba'zı a'yân-ı vilâyet ile yekdil olub ıstabl-ı 'âmire ola tâbî' kulluğu ve Kurucu tâ'ifesinin hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn ile ma'nûn yedlerinde olan habafiyetlerine muhâlif on yedi bin akçelerin aldığından mâ'adâ Rumili Kâdı'askerim huzûrunda vâki' şer' olduklarında tekâlif talebiyle rencide olunmamalarıyçün cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye ve müte'addid evâmir-i şerîfem verilmekle Kavala muhâfızı (Silik) ve taraf-ı şer'de üç def'a mirasla ili da'vet-i şer' olunduklarından itâ'at-ı şer' itmeyüb başına bir mikdâr eşkiyâ idüb ber-vechile ele girüb nefy olur ise mümkün olmamağla vâki' hâlî 'arz iyledüğün ecilden ahkâm kaydına mürâca'at olunduk da vech-i meşrûh üzere aher yere nefy olunmalarıyçün emr-i şerîfim verildiğün mestûr ve mukayyed bulunmağın sen ki bostancıbaşı mûmâ-ileyhsin mezbûrları ahz ve diyâr-ı ahare nefy eylemek için yazılmışdır Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

273/962 Karaca Kürt Tayfasının Eşkiya Hareketleri ve Kalebend Cezası

Karaman ve Sivas beglerbegileine ve ber-vech-i arpalık Kırşehirli sancağına mutasarıf olan (boşluk) dâme ikbâlühüm ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve Kıbrıs Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sâbıkân Anadolu eyâletine mutasarıf olan vezirim el-Hâc Mehmed Paşa edâmallühü te'âlâ iclâlühü mektûb gönderüb Danişmendlü Türkmânı kabilesinden Karaca Kürd cemâ'atinden Mehmed ve İsmail ve sagîre karındaşları ile vâlideleri gelüb i'lâm-ı hâl idüb yine cemâ'at-i mezbûreden Topal Ali ve Cefcur bölükbaşı vec cem' odabaşı ve Murtaza ve İbrahim ve Halil ve babası Mustafa ve Cafer ve Hacı Mehmed ve Kara Ali ve Nefs ve Fevc nâm şakîleri bin yüz (boşluk) senesinden hevâlarına tâbî' eşkiyâ ile gelüb evlerin basub mezbûrünün babaları Cafer nâm kimesneyi bi-gayr-i hakkın katl ve emvâl ve eşyâların nehb ü gâret idüb vech-i meşrûh üzere te'addîleri sâbit ve hüccet ve sicil olunub ahvâllerin der-i devlet-i medârım i'lâm iylediklerinden mezbûrlarahz ve Divân-ı hümâyûnum ihzârlarıyçün mübâşir ile emr-i şerîfim ısdâr iyleyeyüb mezbûrların ma'rifet-i şer'le keyfiyet-i ahvâlleri ta'rruz olunduk da mezbûrlar dâ'imâ katl-ı nüfûs ve gâret-i emvâl itmek 'âdet-i müstemireleri olub sû'-i hâl üzere oldukların bî-garaz-ı müslimînin 'alâ tarîki's-şehâdeh ihbârlarıyla 'arz itmekden ahkâm kaydına mürâca'at olunduk da vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf virildiğün mestûr ve mukayyed bulunmağın siz ki mûmâ-ileyhimsiz mezbûrları bî-eyyi-hâl ahz ve şer'le ahvâlleri görölüb üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâdd sicil ve hüccet olundukdan sonra

ıslâh-ı nefis idinceye Kıbrıs cezâresinde kal'a-bend olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

273/963 Bölük Çorbacısının İtlakı Hakkında

Limni Kal'ası muhâfazasında Haseki Hüseyin zîde mecdühüye ve Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

Bundan akdem ıslâh-ı nefis itmek için kal'a-ı mezbûrda kal'a-bend olunan otuz dört bölüğün sâbıkân çorbacısı olan İbrahim ıslâh-ı nefis itmekle kal'a-ı merkûmeden ıtlâk ve habsden hülâs iyleyesin deyü yeniçeri ağası mektûbu mücebince yazılmışdır. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

274/964 Boğdan Reayası Hakkında

Boğdan voyvodası Aytiof voyvodaya hüküm ki

Sen ki voyvoda-ı merkûmsun sen ve Boğdan vilâyetinin bi'l-cümle boyâr ve re'âyâları 'arzihâl gönderüb esnâ-ı cenk ve cidâlde mülk-i mevrûsum olan Boğdan memleketini ba'zı nevâhîsine halel-i tatarruk ve re'âyâsına dahi za'if târif olmuş idi hâlâ bi-meşiyetullâhi te'âlâ devlet-i 'aliyye ebed-i bülendimle Leh kralı ve cumhuru beyyinde sulh ve salâh mün'akid olmağla hâvî olan halel-i mezbûr olup lakin Boğdan vilâyetinin re'âyâsı mütevezzine gelmeyüb ve ahvâlleri dahi nizâm bulmaduğu müte'ayyin olmağla ıslâfın zamanında ba'zı kimesnelere medâyih ile akça alub re'âyânın hakîki sebîl ile istiryâh(?) idenlerin dahi ekserî mürd olmağla edâ olunamayub hâlî üzere kalub hâlâ Boğdan re'âyâsı emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlifin tekmîlinde malı küllî 'iddet çeküb düyûn-i güzıştenin edâsına ber-vechile iktidârları yoğiken dâ'inleri kanâ'at itmeyüb taksîti emr-i şerîf ihrâc ve ba'zısı dahi kadîme tarafından naydem-i ve ba'zı kimesnelere şefâ'at ve mektûblar alub dâ'imâ fukarâ ta'cîz ve rencide itmeleriyle ol-vechile rencide ve remîde olunmamak için bundan akdem emr-i şerîfim verildiğün bildirüb mukaddemâ verilen emr-i şerîfi mücebince 'amel olunmak bâbında müceddeden emr-i şerîfim rızâ iyledikleri ecilden ahkâm kaydına mürâca'at olunduk da vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim virüldüğü mestûr ve mukayyed bulunmağın sen ki voyvoda-ı merkûmsun mukaddemâ verilen emr-i şerîfim mücebince Boğdan vilâyetinin 'umrân-ı vâhide ve sükkanının nizâmı aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla vilâyet-i merkûme re'âyâsı asûde-i hâl olunmak bu misüllü düyûn-ı güzışte mutâlebesiyle kimesneye ta'cîz ve rencide itdirilmemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

274/965 Boğdan Reayası Hakkında

Boğdan voyvodası Aytiof voyvodaya hüküm ki

Vilâyet-i Boğdan'ın boyar ve re'âyâları 'arzihâl gönderüb mülk-i mevrûsun olan Boğdan memleketinin boyarlarından ve re'âyâsından ba'zıları bundan akdem vâki' olan cenk ve cidâl-i sa'y ile havfa dönmekle firâr ve birkaç seneden berü terk-i dâr ü diyâr ve etrâf ve ikfâfa perâkende ve perişân olub bir dahi girü kadîmi yerlerine ve yurtlarına gelmekle havf iylemeriyle hâlleri diğêr gün olub ve hâlâ bi-meşiyetullâhi te'âlâ devlet-i 'aliyye ebed-i bülendimle Leh Kralı ve cumhuru beyinde sulha ve salâh mün'akid olub ve Boğdan memleketinin ba'zı nevâhîsine hâdis olan halel-i mürtefi' ve cümlesi memleket-i merkûme muzâfâtından olmak üzere zabt olunmağla ol-makûle kadîmi Boğdan re'âyâsından iken ba'zı vekâyi' sebîl ile firâr ve hâvf iylediklerine ve tevzire olub girü kadîmi yerlerine ve yurdlarına gelmek murâd idenlerin hâllerine merhameten cürm-i güzîşteleri 'afv olunub mezbur ta'arruz olunmamak üzere bundan akdem emr-i şerîfim verildüğü bildürüb mukaddemâ verilen emr-i şerîfim mücebince 'amel olunmak bâbında müceddeden emr-i şerîfim mücebince ol-makûle kadîmi Boğdan re'âyâsından olub kadîmi yerlerine ve yurtlarına gelenlerden askerîn olanlar sadâkat ve istikâmet hizmetlerini edâ ve re'âyâ dahi zir' ve hırs ile meşgûl ve ba'de'l-yevm kendi hâllerinde olub cizye vesâ'ir tekâliflerin vermek şartıyla merâmic bî-pâyâ-yı hüsrevnâmden cürm-i güzîşteleri 'afv olunub gerek tavâyif-i tatar ve gerek sâ'ir ahâlî Boğdan siz cizyeye mülhak olmuşdunuz mukaddemâ bizimle mukâbele ve huûsda itmediniz deyü ve aher bahâne ile kimesneye ta'arruz ve rencîde itdirmeyüb herkes kendi hâllerinde vekâr ve kisyâlarında olub terfiye-i ahvâl rağbet ve tanzîm umûr-ı memleket kemâ-yenbeğî takayyüd ve ihtimâm iylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i N sene 1111 [20 Şubat- 1 Mart 1700].

274/966 Lofça Kazasının Huzurunu Bozan Kişi Hakkında

Ber-vech-i arpalık Niğbolu sancağına mutasarrıf olan dâme ikbâlühüye ve Lofça kâdısına hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mezkûrsun Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Lofça kazâsında sâkin e'imme ve hutebâ ve zu'amâ ve erbâb-ı timâr vesâ'ir ahâlîsi meclis-i şer'a varub kazâ-ı mezbûr sükkânından kuzâtdan Çalko oğlu dimekle ma'rûf Mehmed nâm kâdı kendü hâlinde olmayub envâ'i şirret ile re'âyâyı ızlâl ve fitne ve tevzire sâlik olmağla bundan akdem neyf olunmak üzere emr-i şerîfim verilmişken bir tarîkiyle itlâkına emr-i şerîf ihrâc ve yine kendü hâlinde olmayub şerrinden emîn olmamalarıyla neyf olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek

ricâsına el-hâsıllarıyla 'arz itmeğın mezbûr diyâr-ı âhere nefy ve iclâ olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

275/967 Mısır ve Şam'daki Altınlar Hakkında

Mısır valisine ve kâdısına ve nakîbü'l-eşrâf ve ümerâ-ı Mısır ve yedi ocak ağaları ve kethüdâları ve ihtiyârlarına hüküm ki

Aktâr-ı celîletü'l-âsâr-ı Mısıriyyeden Sikkei hümâyûnumla meskûk tuğralu altun zühûrundan mukaddem ol-diyârın akçesi bi'l-cümle atîk-i şerîfî altun olub te'amül-i nasdan gerçe doksan beş paraya râyic ve lakin divânî hâlî üzere doksanar paraya alınub ve yine doksanar paraya virilüb ve Mekke-i mükerrerme ve Medine-i münevvere surreleri dahi bu minvâl üzere 'atî altun gönderülüb eğer hazine-i Mısır'a ve eğer Haremeyn-i şerefeyn suresine bir dürlü kesr ve zarar terettüb iylemez iken sâbıkân Mısır valisi olan vezirim İsmail Paşa'nın hengâm-ı 'azlinde a'yân-ı vilâyetden ba'zılarının garaz-ı fâsidlerine binâ'en künye-i re'y ve ittifâklarıyla tuğralu altuna yüz onar paraya revâc virmekle ol-zamandan berü îrâd ve masraf ve vali-i sâbık Hüseyin Paşa dahi Mısır ve Şam surelerin bu vech üzere tahsîl ve irsâl idüb lakin memâlik-i mahrûsesin bu şart ihtilâf-ı revâc derâhim ve denânîr mefâsid-i kesîri müntebe'a ve müstelzim olduğundan gayri hazine-i Mısır'ın ve Haremeyn-i şerîfeyn surelerinin kesr ve noksanına ve mu'âmelât-ı nâsın fesâd ve kesâdına bâ'is olmağla memâlik-i mahrûsemenden def'-i ihtilâf ve ref'-i i'tisâf ile revâc-i sikkenin nısf-ı vâhid üzere tensîk ve tanzîmi bâ-husûs haremeyn-i mısıriyye ve ahâlî-i Haremeyn surrelerinin esbâb-ı nizâmının tekmîl ve tetmîmi umûr-ı mühimm-i saltanat-ı 'aliyyemden olmağın hâlâ sikke-i hümâyûnumla sükûk olan acas nükûdun Âsitâne-i devlet-i medârımda vesâ'ir cevâd ve ihzârda te'âtı ve revâcî minvâl üzere ise aktâr-ı mısıriyyeden dahi ol-minvâl üzere râyi olub ve îrâd ve masrafı dahi kadîmden olageldiğü ve nısf-ı vâhid üzere karâr-ı dâñ kılınub müstelzimlere ve müstelzimîn divân-ı mısıra beher tuğralu altunun yüz paraya ve atîk-i şerîfî altunu doksan paraya ve riyal elli beş ve esedi kırk paraya tahsîl ve müvâcil ve masarîf bu vechle sarf olunub bir iki seneden berü vech-i meşrûh üzere zühûr iden ihtilâfât nükûd ile müsteb'âtından olan kûsür ve kûsûdun def' ve ref'î aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde bu husûsda bi'l-cümle kemer-bend ihtimâm olub revâc-ı sikkenin ihtilâfî müfâsid-i kesîretü'l-terafî mütazammın olduğundan gayri diyâr-ı Mısıriye ehl-i bilâd ve emsârdan olmağla ânda olan ihtilâfın mükâsedi umûr-ı hazine ve müterettibât ahâlî-i haremîn ve 'umûmen muzâlih-i bilâdiyye ve mühâmm-ı cüz'iyye ve küllîyeye müsârîf ve bu kadar eyyâm ve ezamândan berü üslûb-ı mergûb üzere cârî olduğun umûr-ı cumhûr ve mu'âmelâtının ihtilâl ve i'tilâline bâdî olur kerihen vâcibetü'l-izâha olmağla bilâ tereddüd ve

tuvânî bu ihtilâfât ahsen-i vech ile def' olunub Âsitâne-i Sa'âdetim'de vesâ'ir emsâr ve aktarda râyic olunduğu üzere her bir tuğralu altun yüz ve atîk-i şerîfî doksan ve riyal elli beş ve esedî kırk paraya râyic olmak üzere re'âyâ müstelzimlere ve müstelzimîn dîvân-ı Mısır bu vechile virüb ve müvâcib ve masarîf dahi bu vech üzere sarf olunub fimâ-ba'd hilâfına ruhsat ve cevâz gösterilmekden ihtirâz ve revâc-ı nükûd nısf-ı vâhide ma'kûd olunub bir dahi terakkî ve terenni kabûl iylemek üzere her biniz iktdâm-ı tâm ile bilâd-ı Mısırîye ve umûr-ı hazine ve mühâmm-ı cüz'iyeye ve külliyyenin nizâm-ı intizâmına bezl-i tâb ve tuvân iylemeniz bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

Fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim mücebince 'amel oluna deyü 'unvânıa hatt-ı hümâyûn vârid olmuştur.

275/968 Bir sûreti

Bu mazmûn üzere vârid olan emr-i şerîfin mefhûm-ı münîfini icrâ ve tuğralu altunun ziyâdeye revâcına bâ'is olanlar eğer ümerâ ve eğer yedi ocakdan vesâ'ir sööz sâhiblerinden her kim ise ism ve resimleriyle der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunmak üzere terhîb ve teşdîdi müştemil yalnız Mısır valisine yazılmışdır.

276/969 Mısır'daki Altınlar Hakkında

Mısır valisine ve kâdısına ve nakîbü'l-eşrâf kâ'immakâmına ve ümerâ-ı Mısır'a ve yedi ocak ağalarına ve kethüdâlarına ve ihtiyârlarına hüküm ki

Eşrâf-ı emâkin ve müvâtın-ı vâberin mevâzi' ve mesâkin olan Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin hazine-i Mısır Kahire'den mu'tâdü'l-ırsâl olan satrelerinin vaz'-ı kadîm ve leşk-i müstedîmi üzere bilâ-takayyüd ve't-taksîr vakt ve mahalliyle ırsâl ve müstehtiyetine teslîm ve îsâlî akdem-i umûr ve elzem-i musâlih meymenet-i mevfûrdan iken sâbıkân Mısır valisi olan Hüseyin Paşa'nın her bir altunda ve te'amül-i nasdan on beş ve on iki buçuk para izdiyâd ile gönderdüğü eşrefî altunun kalitelisi iktizâ itmekle mûmâ-ileyhin tazmîn ve tahsîl ve Haremeyn-i Şerefeyn tarafına gönderülüb zikr olunan izdiyâd hâsından müterettib olan kesirleri ceyyid ve tekmîl ve hakk mâ'adâ üzere ashâbına tevzî' ve taksîmi için bundan akdem hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla hakkında emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olub gönderilmiş idi bu husûs icrâ-yı 'azâmım âsârallâhü te'âlâ bidâheynim(?) zaman-ı sa'âdet iktidârlarından berü bir dürlü tesvîl ile takyîd ve tebdîl olunmayub bâ-husûs ol-hatt-ı mübârek ahâlîsinin cihet-i kefâflarıyçün tahsîs ve ta'yîn olunmuş hayrat-ı fâ'iz alır... olmağla eğer taraf-ı saltanat-ı 'aliyyemde ve eğer Mısır valileri ve 'umûmen a'yân ve erkân-ı Mısır

Kahireden kemâl-i ihtimâm ile dikkat ve ikdâmı müstercî bir hatb-i hamîl olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve nakîbü'l-eşrâf kâ'immakâmı ve ümerâ-ı Mısır ve yedi ocak ağaları ve kethüdâları vesâ'ir ihtiyârlarısız cümleliz ittifâk ve ittihâd ile bu husûsda kemer-bend ihtimâm ve eğer zikr olunan on dört bin dört yüz yetmiş üç buçuk eşrefî altun henüz tahsîl ve tekmîl ve mahalline irsâl ve îsâl olunmamış ise bir gün evvel bu emr-i setvede mütekayyit sûret bu sûret ve vech-i meşrûh üzere noksan verilen hatmleri mahalline gönderilüb yerlü yerine ashâba teslîm ve kendülerin tekmîl ve tetmîm ile cenâb-ı hilâfda hanım için isticlâb-ı hayr-ı du'âlarına ve tevsi'î hamîl-i sebîl ile aktâr ve mısıriyyenin tevkîr âsâr-ı bereketine ziyâdesiyle ikdâm iyleyesin ve sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin senin müddet-i vilâyetinin içinde olan lerzadan bir senesi surresiyçün göndereceğın eşrefî altun der-i devlet-i medârımda vesâ'ir emsâr ve aktârda râyic olduğu üzere tuğrâ-yı hümâyûnumla meskuk cedîd altunu yüz para hesabı üzere irsâl ve vakt ve mahalliyle bilâ-noksan ashâba îsâl idüb bir dürlü hilâfı zühûrundan be-gâyet ihtirâz iyemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

276/970 Mısır'daki Altınların Ayarı Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Mısır sarachânesinde her yüz altı dirhem hâlis altun ve dört dirhem ayâr zammı ile yüz danesi yüz on rûmî dirhem ve yetmiş 'ayârı üzere paranın her bin danesi iki yüz yirmi dirhem rûmî gelmük ve 'ayâr-ı dizini Âsitâne-i Sa'âdetimde kat' olunan para ile müttehid ve müsâvîn olub kat'an mugâyireti olmamak üzere mukaddemâ irsâl olunan nümûneye göreye kat' olunab ve tuğra-yı hümâyûnum ile meskûk cedîd-i eşrîfî altununun her 'adedi iki buçuk gûruşa ve mahlût şerîfî atîk ve Cezayir ve Tunus ve Trablus altunu iki guruş ve ve bir zey' tervîç olub sikke-i hümâyûndan fermân-ı 'âlî-şânım üzere cedîden kat'ı husûsuna bir tarîk ile muhâlefet ve bir dürlü bahâne ve 'illet îrâd olunmayub ta'vîf ve ihtilâline bâ'is olur vaz' ve hareketden be-gâyet tevakkî olunmak üzere bundan akdem hatt-ı hümâyûnumla ma'nûn emr-i şerîfim tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi emr-i sikkenin nizâmı nimenes-i nâmûs-ı saltanat ve tesviye-i mu'âmelât-ı memleket ve ref'-i ihtilâf ve def'-i esbâb i'tisâfî müştehil bir hâtib-i cemîl lâzımü'l-ihtimâm olub mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere Mısır darbhânesinde dahi kat' ve tervîci aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin bu husûsa ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm ve darbhane-i Mısır'da dahi best ve taksîr olunan vech üzere mukaddemâ irsâl olunan nümûneye göre kat' ve tuğrâ-yı hümâyûnumla meskûn-ı cedîd eşrefî altunun her adedi iki buçuk gûruşa mahlût şerîfî 'atîk ve Cezayir ve Tunus ve Trablus altunu iki guruş ve bir rub' tervîç idüb ve câmi'i-i emvâl olan mültezemîn ve

muhâssalîn zikr olunan hesâb üzere alub ve para dahi Âsitâne-i Sa'âdet-medârımda vesâ'ir bilâd ve emsârda râyic olduğu vech üzere alınub verilüb bu bâbda şeref-yâfte sudûr olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfini tenfid ve icrâda ziyâdesiyle dikkat ve ihtimâm ve hilâfına vaz' ve hareket ider olur ise der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

276/971 Bebe Süleyman'ın İki Oğlu Hakkında

Bağdad valisi vezir Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Selefin İsmail Paşa'nın yanında Bebe Süleyman'ın iki oğlu olmağla sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mezkûrları alub Bağdad Kal'asına vaz' ve habs ve bir tarikle gaybet ve firâr olunmamak üzere takayyüd ve ihtimâm ve vâki' hâlî der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

277/972 Erzurum'da Eşkiya Hakkında

Erzurum valisine hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin bundan akdem Malazgird Kal'ası'nda olan eşkiyâya basdırub ve Malazgird sancağında olan karyeleri dahi tahrîb ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl itdirüb ve itâ'at-ı fermân itmeyüb şekâvetde mâsar ve müstemid ve vâcibü'l-izâle ve zâhirü'l-'udvân olan Bayezid sancağibegi İbrahim'in cesm-i 'udven müfsidine hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla şeref-yâfte sudûr olan emr-i şerîfimle kapun halkı ve eyâlet-i askeri ve Erzurum eyâletinden vâki' ümerâ ve Erzurum'un yerlü kulları ile me'mûr ve emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Kars beglerbegisi Ali dâme ikbâlühü dahi ve eyâleti askeriyle yanına varub ve Çıldır Beglerbegisi İshak dâme ikbâlehü dahi kapusu halkından ve eyâleti askeriyle kethüdâsını yanına gönderüb re'y-i savâbdidin ile hareket iylemeleri fermânım olmuşidi şiddet-i şitâ bu emrin te'hîr sâ'at olub şakî-i mezbûrun izâle-i vücûd fesâd-ı alûduyla ol-mevâciblerden âsâr-ı mazârrının def' ve ref'î ehemmi umûrdan olmağla sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin husûs-ı merkûm için sen kemâ fi'l-evvel me'mûr ve hâlâ Huşab nâm-ı diğer Mahmudi hâkimi İbrahim dâme 'ulüvvühü ve Erzurum'un kapu kulu dahi re'y-i savâbdidin ile hizmetde olunmak üzere emr-i şerîfimle me'mûr olmuştur idi emr-i şerîfim vüsûlünde vech-i meşrûh üzere seninle me'mûr olan asâkiri yanına istirsahab ve kat'an tereddüd ve tevakkuf iylemeyüb hüsn-i tedbîr tedârik-i dil-pezîr ile şakî-i mezbûrun üzerine varub sâ'î-i bi'l-fesâd ve vâcibü'l-izâle olmağla bi-'avnihi te'âlâ kahr ve istîsâl ve cezâsını tertîb iyledikten sonra mukaddemâ

fermânım olduğu üzere emvâl ve erzâkından bir nesneyi telef itdirmeyüb nâtk ve sâfet-i ism-i mâl itlâk olunur her nesi var ise ma'rifet-i şer'le defter ve mühürlü defterleriyle şakî-i mezbûrun sırrı maktû'unu der-i devlet-i medâima irsâl ve yerine ol-vilâyetin ma'rûfû'l-ahvâl ocakzâdelerinden bir re'âyâ perverdir şehid kimesneye bedel nasb idüb 'arz ve i'lâm iylesin el-hâsıl ol-şakî ber-nihâdın rû'-i arzdan izâle-i vücûdu ve 'ibâdullah üzerinden şerr ve mazarrının def' ü ref'î ehemm ve elzem olmağla ba'zı şürût ile amân-ı talibinde olur ise zinhâr ihfâ iylemeyesin ba'de'l-yevm cürümü afv olunmak ihtimâli yokdur şakî-i merkûmun cezâsı kemâyenbeğî tertîb olunub bir tebdîr bedel nasb ve umûruna nizâm virmedikçe bu 'azîmetinden rücû' ve bu usûl karîn-i hüsn-i hitâmı olmadıkça Erzurum'a avdet iylemeyüb ve bu husûs için yanına me'mûr olan mîr-i mîrân ve ümerâ ve alaybegileri ve zu'âmâ ve erbâb-ı tımâr vesâ'ir tavâyif-i askere ruhsat insirâf virmeyüb bu emirde dâmen-i gayreti der-meyân idüb 'avn-i hakk ile itmâmına ikdâm ve ihtimâm iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânı sâdir olmuşdur. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

277/973 Sancakbeyinin İtaat Etmemesi Hakkında

Havşab(?) nâm-ı diğêr Mahmudiye hâkimi olan İbrahim dâme 'ulüvvühüye hüküm ki

Bayezid Kal'ası sancağıbegi İbrahim'in şekâvetde mâsarr ve müstemid olduğu hüccet ve muhızır vesâ'ir kağıdlar ile i'lâm olduğundan mâ'adâ bundan akdem dahi ol-nihâdın şekâvetde mu'tâd Malazgird Kal'ası'nda etbâ'ından biraz eşkiyâya basdurub gasb ve gâret ve nehb ve cesâret misüllü şekâvet-i 'âdet me'lûka olub ve hâlâ dahi itâ'at-ı fermân iylemeyüb ve Malazgird sancağında vâki' olan karyeleri etbâ'ından olan eşkiyâya tecrîb ve katl-i nüfûs ve gasb-ı evmâl itdirüb vâcibü'l-iczâle ve zâhirü'l-'udvân olmağla Erzurum Valisi vezirim İbrahim Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehü şakî-i mezbûrun bi-'avnihi te'âlâ i'dâm-ı vücûd berbûdu ile ol-havalilerde-n âsâr-ı mazarrının def' ü ref'ine me'mûr olmağla senki mûmâ-ileyhsin sen dahi husûs-ı mezbûr için vezir-i müşârün-ileyh me'ân me'mûr ve ta'yîn olunmak üzere imdi emr-i şerîfim vüsûlünde vezir-i müşârün-ileyh tarafından sana haber vardık da müstevfî kapun halkı ve etbâ' ve eşyâ'ınla kalkub yanına varub vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere hareket ve şakî-i mezbûrun izâle-i vücûduyla ol-ahvâlden izâle-i âsâr-ı fesâdına bizl-i kudret iylesin mukaddemâ me'mûl olduğu üzere hidemât-ı 'aliyyemde bulunmağa ikdâm ve ihtimâm iylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

277/974 Bağdat ile İlgili

Dirrahye(?) ve Selimiye sancaklarıbegi ... hüküm ki

Bağdad eyâleti sâbıkân Rakka valisi olan vezirim Mustafa Paşa'ya 'inâyet ve ihsânım olub ol-tarafların kâffe-i umûrunun tanzîm ve tesyîkî vezir müşârun-ileyhin 'uhde-i ihtimâmına tefvîz ve havâle olunmağla sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin mukaddemâ dahi sıdk-ı niyyet ve sakâ-yı taviyyet ile hizmet-i me'mûl ve muntazır olmağla sen dahi me'mûr olmuşidin imdi emr-i şerîfim vardığı gibi inşâllahü te'âlâ (Silik) ve 'aşâ'irin halkı ile kalkub Bağdada varub ol-havalilerin tanzîm-i ahvâline vesâ'ir iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde vezir-i müşârün-ileypin re'y-i savâbdidi üzere hareket ve hidemât-ı 'aliyyemde bulunmağa ikdâm ve ihtimâm iylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

278/975 Donanmanın Hazırlanması Hakkında

Ümerâ-i deryâdan Sakız'da hazinedâr Hasan ve Salih ve Abdurrahman ve Delibegzâde Ahmed ve Ağrıboz'da sâkin İstankalı Hasan ve Rodos'da sâkin Osman ve Mahmud Paşazâde Mustafa ve İzmir'de sâkin Derviş Ağazâde el-Hâc Mehmed ve Kurutîzâde Ali vve İstanköy'de sâkin Mehmed dâme ikbâlühüm ve Ümerâ-ı Deryâdan İzmir'de sâkin Maryulzâde Mustafa ve Ali ve Ağrıboz'da sâkin Ahmed ve Sakız'da sâkin Kasim ve Rodos'da sâkin Abdulkadir Paşazâde Ahmed dâme izzühüme hüküm ki

Bi'l-fi'il Kapudanım olan Vezirim el-Hâc Hüseyin Paşa edâmallühü te'âlâ iclâlehü mektûb gönderüb siz ki mûmâ-ilyhim bi-tevfikullâhi te'âlâ iş bu sene-i mübârekede rûz-ı hazırdan on beş gün mukaddem beş kat forssa ve yüz ellişer tuvânen ve güzîde levendât ile mükemmel ve müretteb donanmış çekdirir sefineleriniz ile serî'an ve 'âcilen Tersâne-i 'âmireme gelüb mevcûd bulunmak üzere bundan akdem emr-i şerîfimle her birinize tenbîh-i hümâyûnum olub ve hâlâ Donanma-yı hümâyûnumda hareketi vakti karîb olub bir gün evvel gelüb hizmetde mevcûd bulunmanız ziyâdesiyle muktezî olduğu 'arz itmekle imdi emr-i şerîfim vüsûlünde bir an ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf itmeyüb mukaddemâ ve hâlâ fermânım olduğu üzere beş kat fırsat ve yüz ellişer tuvânen ve güzîde levendât ile donanmış çekdirir sefineleriniz ile 'alâ-vechi'l-isti'câl gelüb Tersâne-i 'âmiremde mevcûd bulunub vezir-i müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere hidemât-ı 'aliyyemde bezl-i iktidâr eylemeniz bâbında fermâ-ı 'âlî-şân sâdır olmuşdur. Fî evâsit-i L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

278/976 Donanmanın Hazırlanması Hakkında

Bahr-i sefid'de(?) kışlakda olan ümerâ-ı deryânın sâlyâneleri havâle olunan cizyelerin cizyedârlarına vesâ'ir mukâta'ât zâbıtlarına hüküm ki

Hâliyâ donanma-yı hümâyûnumun hareketi vakti karîb ve bir gün evvel gelüb Tersâne-i

‘âmiremde mevcûd bulunmaları mühimm ve muktezî eylemek bundan akdem mâliye tarafından verilen emr-i şerîfimle havâle olunan sâlyâneleri henüz verilmeyüb her birinizde mekslerine bâ‘is olduğunuz i‘lâm olunmağla müstehak-ı ‘itâb olunmuşsuz imdi emr-i şerîfim vüsûlünde ümerâ-yı deryânın mâliye tarafından emr-i şerîfimle havâle olunan sâlyâneleri her ne ise bir gün evvel edâ ve teslîm idüb mekslerine bâ‘is olmakdan ziyâde tevakkî iyleyesiz her kangınız bu husûsda tehâvün-i taksîr ider ise sonra bir dürlü ‘özü ve cevabınız ihfâ olunmayab mes’ûl ve mu‘âteb olmanızı mukarrer bilüb ona göre bir gün evvel teslîminde ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

278/977 Aydın’da Eşkiyanın Ev Basması

Aydın muhâssılı Nasuh Paşa’ya ve Adana Lazkiye kâdısına hüküm ki

[boşluk] nâm kimesne gelüb kazâ-ı mezbûr tâbi‘ Akçe nâm karye sâkinlerinden sâbıkân serdengeçdi ağası el-Hâc Mahmud ve karındaşı el-Hâc Mustafa nâm yeniçeriler bin yüz (boşluk) senesinde hevâlarına tâbi‘ eşkiyâlar ile evin basub zevcesi (boşluk) nâm hatunu cebren ve kahren ahz ve fi‘il-i şeni‘ kasdıyla te‘addî iylediklerinden ve mâ‘adâ oğlu (boşluk) nâm kimesneyi dahi bi-gayr-i hakkın katl idüb emvâl ve erzâkın nehb ü gâret eylediklerin müşâmir-i hüccet-i şer‘iyye idilmekle mahallinde ihkâk-ı hakk olunmak üzere emr-i şerîfim ihrâc ve mezbûrlar ahz olunmuşken kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden Keras oğlu Hüseyin ve Hâcî Eyyub oğlu Eyyub nâm yeniçeriler hâsımları mezbûrun elinden alub icrâ-yı hakk olmayub küllî gadr olunduğun ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfe ve hüccet-i şer‘iyyesi olduğun bildirüb mücebince şer‘le görülüb icrâ-yı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ iylediğın ecilden sen ki muhâssıl-ı mûmâ-ileyhsin mezbûrlar ahz ve habs ve şer‘le görülüb icrâ-yı hakk olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

278/978 Secve’de Kilise Tamiri

Avrethisarı kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi‘ Secve(?) nâm karyede sâkin ehl-i zimmet re‘âyâsı gelüb karye-i mezbûrda vâki‘ feth-i hâkânîden berü yedlerinde terk olunan kadîmi kilisanın ba‘zı mahalleri mürûr-ı eyyâm ile harabe müşrif olduğun bildirüb şer‘le keşf ve hüccet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ iyledikleri ecilden şer‘le keşf ve i‘lâm olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

278/979 Gayrimüslimin Evinde İçki Bulundurmasına İzin Verilmesi

Dergâh-ı mu'allam yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü ve kazâ bostancılarımbaşu olan (boşluk) dâme mecdühüye hüküm ki

Sâbıkân Girid tercümânı olan Yani veled-i Kostantin gelüb mezkûrun sabıkda iden hizmet-i mukâbelesinde yidine mu'âfnâme-i hümayûn verilmekle kefâf-ı nefsiyçün senede bir def'a İstanbul'a kadîb yahılardan akçesiyle iştirâ iyledüğü iki bin medet-i hamrın evine nakline muhâlefet olunmayub zâbitlardan ve yasakçılardan harc ve 'avâ'id nâmına akçe mutâlebesiyle rencide olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin senede bir def'a kendü akçesiyle iştirâ iyledüğü iki bin medet hamrın evine nakline kimsene muhâlefet iyilememek üzere yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

279/980 Yörük Tayfasının Eşkiya Hareketleri

Aydın ve Saruhan sancaklarında muhâssıl emvâl olan Nasuh dâme ikbâlühüye hüküm ki

Yörükân tâ'ifesinden Karahacılı ve Batralı ve Zekeryalı ve Sufili ve Tekkiyeli ve Hacıkaralı ve Ketreli ve Balçılar ve İrekli cemâ'atleri bundan akdem kadîm yerleri olan İçel sancağından kalkub 'Alâiye sancağında vâki' kazâlara gelüb fesâd ve şekâvet üzere olmalarıyla bundan akdem mezkûrları kadîmi yerleri olan İçil Sancağına iskân ile ahâlî-i bilâd üzerinden şerr ve mazarratlarının def'ine me'mûr olan 'Alâ'iyeye Sancağı mutasarrıfı Musa Paşa ve Saruhan sancağında olan Yörükleri iskân için Antalya kazâsında vâki' Kemer nâm karye vardık da Kacar Yörüklerinin re'isi olan Kara Mehmed ve Mermer oğlu Hâcı Osman ve Sarı Mustafa ve Kör Mehmed ve Oba Kethüdâlarından Hâcı Ali ve İsa Kethüdâ ve Gündüz oğulları ve Delibey uşakları yüzer ve ikişer yüzer Yörük eşkiyâsıyla etrâfi ihâta ve Katık Dere nâm mahalde üzerine hücum ve mîr-i mîrân mûmâ-ileyhi ve yüzden mütecâviz etbâ'in katl ve at ve katır ve cümle emvâl ve eşyâsını gâret idüb bu makûle şekâvet-i 'azimeye cesâret itmeleriyle tâ'ife-i merkûmenin bu fesâda bâ'is olan eşkiyâ her kanda ise 'alâ-eyyi-hâl ahz ve ele getirilüb cezâları tertîb ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin nehb ve gâret olunan emvâl ve eşyâsına veresesine îsâl olunmak üzere gâret idenlerden tahsîl olunub kendü hâlinde olanları dahi kadîmi yerlerine iskân ile bilâd ve 'ibâd üzerinde izâle-i fesâdları için mukaddemâ sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen me'mûr ve Karaman Beglerbegisi Mustafa ve ber-vech-i arpalık Saruhan sancağı mutasarrıfı Mehmed dâme ikbâlühümâ mükemmel ve müretteb kapuları halkıyla ve sâbıkân cebecibaşı olub ber-vech-i arpalık 'Alâiye sancağında mutasarrıf olan Mustafa ve İçil sancağında vâki' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet vesâ'ir haml-i silâha kâdir olanları dahi husûs-ı merkûm için ta'yîn ve her birine evâmir-i

şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olub ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim (boşluk) dâme mecdühü mübâşir ta'yîn olunmağın fermânım olduğu üzere sen kalkub tâ'ife-i merkûmu Menteşâ cânibine firâr iden bir bölüğün 'akibetde Bozöyük kazâsına tâbi' Gökbey nâm mevzi'de irişüb mezbûrları ahz ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin eşyâsından bulunan ne ise ma'rifet-i şer'le hüccet ve defter ve kabz idüb ba'dehü Denizli ve Honaz ve Çal kazâları taraflarına varub aynedahi mezbûrlardan birkaç neferi ve başbuğları olan Sarı Mustafa'yı ele götürüb ve hâlâ Alaşehir ve Antalya câniblerinden kışlakda olan Bozöyük vesâ'ir Türkmân tâ'ifesi içlerinden ihtifâ iden yüz elli mikdârı o mevcûd olmağla tefahhus ve bi'l-cümle Türkmân Begleri ve kethüdâları ve İş erleri yerlerinde olub nüfûs-ı emvâllerine keyfiyet olmalarıyla yine içlerinde tevkîf ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin vech-i meşrûh üzere fermânım olan Yörük ahvâli yalnız seninle bertaraf olur bu husûs için me'mûr olan mîr-i mîrân vesâ'irlerine hâcet yokdur deyü mukaddemâ kapucubaşı mûmâ-ileyhe i'lâm eylemiş idi lakin sen emvâl-i mîrî tahsiline me'mûr olub ve tâ'ife-i merkûmenin mahsûs-ı mukırr ve me'vâleri olmayub konar ve göçer makûlesinden olmalarıyle gitdikleri yere 'akyeblerince davarşıcık emvâl-i mîrî tahsiline me'mûr deyü tarafından ihzâr-ı ma'dûr olunmuş mukaddemâ senden gayri ta'yûn olunanlar bu mülâhaza ile ta'yîn olunmuşlar idi hâcet yokdur deyü anlara müdâhale itdirilmemiş fî'l-hakîka bu husûs senin işine mâni' olur ise beher hâl bu maslahat sûret bulmaludur imdi senin 'uhdende olan emvâl Aydın ve Saruhan ve Menteşâ ve Muğla sancaklarında olub zikr olunan sancaklarda olan Yörük Tâ'ifesinin hasebü'l-me'mûl tanzîm-i ahvâlleri mîrî tahsiline mâ'ni olmamağla zikr olunan dört sancakda me'mûr olduğun mîrînin cem' tahsîlie meşgûl olub eşkiyâ-yı merkûmdan zikr olunan dört sancak içinde bulunanlar için mazmûn-ı emr-i şerîfimle takayyüd ve icrâsıyla ihtimâm iyleyesin zikr olunan dört sancaklardan hâric mahalle gider ise kapucubaşı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mukaddemâ bu husûsa senden mâ'adâ me'mûr olan mîr-i mîrân vesâ'irlerine haber gönderüb bundan akdem emr-i şerîfimle me'mûr oldukları vech üzere tâ'ife-i merkûmenin iktizâsına göre üzerlerine varub 'alâ-eyyi-hâl ele götürüb müteveffâ-yı mûmâ-ileyh Musa Paşa'nın sâ'ir eşyâsın dahi vârislerine îsâl olunmak üzere tahsîl ve tertîb-i cezâ lâzım gelenlerin şer'le cezâların tertîb ve kendi hâllerinde olaları kadîmi yerlerine nakl ve iskân eylemek üzere tevcîh ve sipariş ve ihâle ve tenbîh ve bu husûsa bir gün evvel sûret virki ikdâm ve ihtimâm iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdir olmuşdur. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

Kendi halinde olmak üzere itlakları-çün yazılmıştır.

279/981 Sipahilere Karşı Gelenlerin Cezasının Verilmesi

Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

Şeyh oğlu Ahmed ve Gümüş oğlu Ömer ve Nineler karyesinden Ali ve yine-i karye-i mezbûrdan Mehmed yahud dört nefer re'âyâ sipâhilerine karşı koyub sâ'ir re'âyâ dahi tahrîr itmekle sen ki dizdâr-ı mezkûrsun sâ'ire 'ibret için mezbûrlar Limni Kal'ası'nda kal'a-bend olmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

280/982 Anadolu'da Zuhur Eden Eşkiya Hakkında

Anadolu beglerbegisi Eyyub Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Anadolu Yakasında zühûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsının def' ü ref'î ve âsâr-ı mazarratlarından ebnâ-i sebîlve bilâd ve 'ibâdın te'mîn ve tavnî için Anadolu'da olan vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ bi'l-cümle me'mûr olub herkes taht-ı hükûmetlerinde olan eyâlât ve elviyeden eşkiyâ-ı mezkûrenin ayakların kat' ile terfiye-i hâl 'ibâd ve tanzîm-i bilâd ceddü ihtimâm eylemek üzere evâmîr-i 'aliyyem ile tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi vech-i meşrûh üzere me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde eşkiyâ-yı mezkûrenin âsâr-ı fesâdalarından mugâyir ve mesâlik ve bilâd-i memâlikin tathîr ve tenfiyesi ve ebnâ-ı sebîl ve ahâlî ve re'âyânın âminen veistirâhati aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla bu husûsa takayyüd-i tâm ile kemer-bend ihtimâm olub eyâletin içinde zühûr iden kuttâ'-ı tarîk-i eşkiyâsın her ne tarîkiyle olur ise 'alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb havza-ı hükûmetde eğer â'ideyn-i sebîl ve eğer katnîn-i kurâ ve bilâddan bir ferd mazarrat-ı eşkiyâdan mutazarrır olmayub hâsıl ayakları kesilüb eser-i fesâd ve şekâvetleri bi'l-külliye mushammil olmasını bezl-i maddûr ve sa'y-yı mevfur iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

280/983 Bir sûreti Karaman beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüye vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/984 Bir Sûreti Adana beglerbegisi Mehmed dâme ikbâlühüye vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/985 Bir Sûreti ber-vech-i arpalık Karasi sancağı mutasarrıfı Abdulkadir dâme ikbâlühüye kemâ fi'l-evvel me'mûr olmak üzere.

280/986 Bir sûreti Saruhan sancağı mutasarrıfı Şehsuvar oğlu Mehmed dâme ikbâlühüye vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/987 Bir sûreti Ankara sancağı mutasarrıfı Tatar Salih dâme ikbâlühüye vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/988 Bir sûreti Karahisar sancağı mutasarrıfı Şeyhzâde Hasan dâme ikbâlühüye vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/989 Bir sûreti Sultanönü sancağı mutasarrıfı Osman dâme ikbâlühüye kemâ fi'l-evvel me'mûr olmak üzere.

280/990 Bir sûreti Akşehir sancağı mutasarrıfı Mahmud dâme ikbâlühüye kemâ fi'l-evvel me'mûr olmak üzere.

280/991 Bir sûreti Kırşehir sancağı mutasarrıfı Pehlivan oğlu İsmail dâme ikbâlühüye kemâ fi'l-evvel me'mûr olmak üzere.

280/992 Kayseriye sancağıbegi Mustafa dâme 'izzühüye kemâ fi'l-evvel me'mûr olmak üzere.

280/993 Bir sûreti Hüdavendigâr sancağı mutasarrıfı Ali dâme ikbâlühüye vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/994 Bir sûreti Haleb mütesellimine vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/995 Bir sûreti Hamid sancağı mütesellimine vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/996 Bir sûreti Çorum mütesellimine vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/997 Bolu voyvodasına kemâ fi'l-evvel me'mûr olmak üzere.

280/998 Bir sûreti Sivas beglerbegisine kemâ fi'l-evvel me'mûr olmak üzere.

280/999 Bir sûreti Kengri sancağı mutasarrıfı Ali Paşa'ya vech-i meşrûh üzere me'mûr olmak üzere.

280/1000 Varislerin Anlaşamaması Sonucundaki Çıkan Karar Hakkında

Rumili valisine ve Kurkub kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi' Küçükbey nâm karye sâkinlerinden Hüseyin nâm kimesne gelüb bundan akdem kazâ-ı mezbûr toprağında cerîhan katil bulunan (boşluk) nâm kimesnenin vârisleri mevrûsumuzu sen katil itmişsin deyü iddi'â ve murâfa'a-ı şer' oldukların bir mikdâr akçe üzerine sulh ve bedel-i sulhu virüb birbirlerinin zimmetlerin ibrâ ve iskât birle hüccet-i şer'iyeye verilmişken sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin hakkında emr-i şerîf sâdır olmuşdur deyü

tarafından rencide ve menzilinde sâkin olmasına muhâlefet olunduğın bildirüb ol-bâbda hükm-i hümayûnum ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ’il-i L sene 1111 [22-31 Mart 1700].

280/1001 Sivas Kesem Köyünde Eşkiya

Sivas beglerbegine ve Divriği kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûra tâbi Kesem nâm karye ahâlîsi gelüb karyelerinde sâkin süvârî sekb^na tâ’ifesinden Kaztanımlı İsmail oğlu İbrahim kendü hâlinde olmayub sâ’î bi’l-fesâd eşkiyâdan olub bunları her bâr hilâf-ı şer’-i şerîf ta’cîz ve rencide ve ehl ü ‘ıyallerine fi’il-i şenî’ kasdıyla ta’arruz ve taraf-ı şer’den iki def’ mirasıl ile tenbîh olunmuşke mütenebbih olmayub bu makûle fesâdı ez-dil olmağala ber-vechile şerrinden emîn olamayub perâkende ve perîşân olmalarına ba’îs olmağın mezbûrun vech-i meşrûh üzere fesâd ve şekâvetde ile muzır(?) olmuş olduğın bundan akdem bi-garaz-ı müslimîn ‘alâ tarîki’ş-şehâdeh haber virmeleriyle şer’le görülüb muktezâ-yı şer’ üzere cezâsı tertîb olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim verilmişken mezbûr firâr ve hâlâ zühûra gelüb yine vech-i meşrûh üzere te’addî ve fesâddan hâlî olmadığın bildirüb ol-bâbda hükm-i hümayûnum ricâ ve ahkâm kaydına mürâca’at olunduk da minvâl-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiğın mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ’il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

281/1002 Mısır ve Kahire’deki Mali Hesaplar Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa’ya hüküm ki

Hanya muhâfızı iken vefât iden Vezir Hasan Paşa’nın hazine defterleri mücebince taraf-ı mîrîye beş yüz kîse akçeden mütecâviz deyni olmağla Mısır Kahire’de vilâyet-i kuyumda kendi ismine bulunan İlgazi ve Ebusad ve Kahralu Ömer nâm karyelerin mâl-ı dîvân ve mâl-ı cihât ve bâb-ı keşûfiye ve harâc-ı rızka masârıfından gayri senevî doksanar bin para fayizi olmağın yüz sekiz ve yüz dokuz senelerinin hesâbı görülüb sâbıkân vekîle olan müsahkatat(?) kethüdâsı Ahmed ve hâlâ vekîli olub sâbıkân yeniçeri kethüdâsı olan İbrahim ve hâlâ Mısır defterdârı olan İsmail Be hatmleriyle mahtûm-ı müteveffâ-yı müşârün-ileyhin kapucular kethüdâsı Ebubekir’in getürdüğü muhâsebe defteri natk olub bu takdîrce yüz on senesi fayizi malı temâmen ve yüz on bir senesinde emr-i şerîfim sâdır olub karyeleri karayetden tâliblerine fûrûht olunmak kıstü’l-yevmde kaç gün iktizâ ider ise fayizi mîfiye olan deyni için tahsîl ve der-i devlet-i medârıma irsâl ve yüz on bir senesi ‘ulûfesinden emr-i şerîfim vüsûlüne değın

müstehak olduğu 'ulûfesi dahi vekîl-i merkûmdan tahsîl ve irsâl ve ihbâr olunduğu üzere vilâyet-i hazineyede Şarakalluda nâm karye oğlu üzerinde olmayub kendü üzerinde olduğu mütebeyyin olur ise müzâyesesi fermânım olmağla onun dahi seneyn-i mezkûrede hâsıl olan fâ'iz irsâl olunmak üzere emr-i şerîfim verilmek için bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

İtlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

281/1003 Yeniçeri Olduğunu İddia Eden Eşkiyanın Hakkında

Karakaya kâdisına ve kazâ-ı mezbûrda yeniçeri serdârı olan (boşluk) zîde kadrühüye ve Balatmana Kal'ası dizdârına hüküm ki

Karakaya kazâsı sâkinlerinden olup yeniçerilik iddi'asında olan Bendereci Çolak Mustafa Vahşilme dimekle ma'rûf Mehmed ve Hallac oğlu Mustafa ve Re'isü'l-eşkiyâ Keresli oğlu Ahmed ve Sectar oğlu Mustafa ve Sacakcı Mehmed nâm şakîler kendü hâllerinde olmayub dil-i mest-i(?) müdâm ve ümmet-i muhammedin ehl ü 'iyâllerine ta'arruz ve emvâl ve erzâkların nehb ve gâret ve te'addî ve fesâddan hâlî olmayub ahâlî-i vilâyet kendülerinden mutazarrır oldukları 'arz ve i'lâm olunmağla vech-i meşrûh üzere mestûr'l-esâmî olan şakîleri bi-eyyi-hâl ahz ve ele getirülüb üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâdd sicil ve hüccet ve kendülerin Palatmana Kal'asında muhkem kal'a-bend ve sûret-i sicilleriyle der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm iyleyesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûr şakîleri kal'a-ı merkûmede muhkem kal'a-bend idüb tekrar itlâklarıçün fermân-ı şerîfim sâdır olmadıkça itlâklarından ihtirâz ve ictinâb iyleyesin deyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim Ağası İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

281/1004 Mısır Maliyesi Hakkında

Mısır valisine hüküm ki

Mahrûse-i Mısır Kahire'de vüzerâ-yı 'azâmımın kendü üzerlerinde karye ve 'ulûfe sâdır olun yol değın vâki' olan mahlûllerinden Mısır valisi bulunandan bir îrâd olmamağla bundan akdem Hanya muhâfızı iken vefât iden vezir Hasan Paşa'nın hazine defterleri mücebince taraf-ı mîrîye beş yüz kîseden mütecâviz deyni olmağın kendü ismine 'ulûfesi var ise iktizâ iden kul terakkîsine verilmek üzere sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin tarafında zabt olunub ancak Mısır Kahirede vilâyet-i kuyumda kendü ismine bulunan İlgazi Ebusayr Bahrû'l-vetmir

nâm karyeler Mısır'da karayet olunub her nicede karar ider ise tâlibi fûrûht ve takayyuzu virilüb behâsından hâsıl olan akçe mîrîye olan deyn için der-i devlet-i medârıma irsâl vilâyet-i hazineyede karye-i Sivakulluç ihyâ olunduğu üzere oğlu üzerinde olmayub kendü üzerinde olduğu mütebeyyin olur ise onu dahi karayet ve hâsıl olan akçesin der-i devlet-i medârıma irsâl olunmak üzere bi'l-fi'il baş defterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

282/1005 Bağdat'ta Eşkiya

Ber-vech-i ocaklık Cezire hâkîmi Abdullah Hana hüküm ki

Bağdad ve Basra etrafında olan eşkiyâ-yı urbân'ın bi-'avnillahi te'âla ma'adenleri ve ol-havalinin kâffe-i umûrunun tanzîm ve tenyîki Bağdad valisi vezirim Mustafa Paşa'nın 'uhde-i himmetine tefvîz ve havâle ve Diyarbekir valisi vezirim el-Hâc Mehmed Paşa dahi eyâlet-i mezbûrnin hükûmet ve elviye begleriyle me'mûr olmağın sen ki mûmâ-ileyhsin sen dahi vezir-i müşârûn-ileyh ile me'an me'mûr ve ta'yîn olmuştur imdi emr-i şerîfim vardığı gibi mevzi'nin tahammüllüne göre müsallah ve müretteb ademlerinle i'dâd idüb sefer ve vezir-i müşârûn-ileyhin bir hatve tahalluk itmeyüb me'an Bağdad'a gidüb Bağdad valisi vezirim müşârûn-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemin bezl-i makdûr iyleyesin şöyleki vezir-i müşârûn-ileyh ile me'an Bağdad'a varmakda veyâhûd mutasarrıfın tahammülüne göre tedarik esbâb-ı seferde bir dürlü kusurun zühûr ider ise mazhar-ı gazab-ı hüsrevnâme olacağın mukarrer bilüb ona göre basîret ve intibâh üzere hareket ve me'mûr olduğun hidemât-ı 'aliyyemde bezl ü sa'y-ı kudret iylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

282/1006 Yalvaç'da Bir Eşkiya Şerif Oğlu Seyyid Halil

Anadolu Beglerbegine ve Yalvaç ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına ve Eğirdir Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sen ki te'yîden Yalvaç kâdısı olan Mevlânâ Mustafa zîde fazlühüsün Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb kazâ-ı mezbûr ahâlîsi meclis-i şer'e varub kazâ-ı mezbûra tâbî' Hisarardı nâm karyede sâkin Şeref oğlu Seyyid Halil nâm kimesne kendi hâlinde olmayub mîr-i mîrân ve levendât vesâ'ir hizmet ile kazâlarına gelen kimesnelerin celb-i mal için önlerine düşü kazâ ve kurâlara tezevvül ve re'âyâ fukarâsına murâd iyledüğü minvâl üzere karye-i mezbûreye konakçı tevzî' idüb akçe virmezseniz üzerinize kondururum deyü kırkar

ellişer guruşların alub ve aldırub ve kazâ ahâlîsinden garaz iylediği kimesneleri müsevvede ile ehl-i 'örfe takrîme ve akçe aldırub ve izni olmadıkça bir kimesne karyetini murâd iyledüğü kimesne tezvîce kâdir olmayub tarafından üzerindeki mikdârî akçe almadıkça nikâh itdirmeyüb ve sipâhiler ağaları tarafından sahte mektûblar düzüb ve zincir ve domruk peydâ ve fukarâyı zincire urub tecrîm idüb ve hânesinde birkaç kalpazanlar ile nice eyyâm-ı kalb-i aletde ve zull görüb bunun emsâli zulm ve te'addînin nihâyeti olmayub te'addîden fukâra ve vakdıklarında ikâmet mümkün olmamağla mezbûr Seyyid Halil ahz ve Eğirdir Kal'ası'nda kal'a-bend ve habs olunub şer'le üzerine sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olunduktan son keyfiyet-i ahvâli 'arz ve i'lâm olunmak için bundan akdem emr-i şerîfim sâdır olmuşken itâ'at-i emr ve şer' itmeyüb gaybet ve ahvâli vech-i meşrûh üzere olduğun bî-garaz-ı müslimîn hacc-ı gafîr ihbâr iylediklerin bildirüb ol-bâbda vâki' hâlî el-hâsıllarıyla 'arz iylediğin ecilden sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince mezbûr Seyyid Halil bulunduğu yerde ahz ve kal'a-ı mezbûrda kal'a-bend olub şer'le sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olunduktan sonra keyfiyet-i ahvâli der-i devlet-i medârıma i'lâm olunmak emrim olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

282/1007 Rumeli'de Mali Hesaplar Hakkında

Ber-vech-i arpalık Selanik sancağına mutasarrıf olub evlâd-ı fâtihân zâbıtı olan vezir Hasan Paşa'ya ve Filibe Monlâsına ve (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarana ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Rumilinde vâki' evlâd-ı fâtihân tâ'ifesi bi'l-cümle kefâletden mu'âf olmak üzere seferler vâki' olmadıkça fermân olunan işketcilerin mîrimin(?) şartıyla mukaddemâ tahrîr olundukları târîhden berü işketcileri ihrâc oluna elüb ve geçen seneden berü seferler hizmeti olmamağla mu'âfiyet bedelleri tahsîl ve teslîm Hazine-i 'âmirem olunmak üzere emr-i şerîfim sâdır olub ahvâlleri nizâm bulunmuşken hâlâ Filibe kazâsında tahrîre dâhil evlâd-ı fâtihânın mecmû' defterden icrân olunmak üzere sen ki Filibe kâdısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin iltimâslarıyla 'arz eylemişsin lakin bu husûsa müsâ'ade sâ'irlerinin dahi nizâm-ı umûrlarına mahall olmağın fîmâ-ba'd evlâd-ı fâtihânın ahvallerini sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin ma'rifetinle ceribaşları görüb umûrlarına kimesne karışmamak üzere emr-i şerîfim verilmek için başdefterdârım el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

283/1008 İçki Getirilmesi Hakkında

Yeniçeri Ağasına ve Hâssa bostancıbaşıya hüküm ki

Galata sâkinlerinden Tuğya Koyon nâm tabîb Südde-i Sa'âdetime 'arzihâl idüb mezbûr kefâf-ı ma'iyetiyçün(?) İstanbul'a karîb iskele ve yalılardan akçe iştirâ iylediğün yalnız beş yüz müdde hamrın üzere nakline kimesne mâni' olmayub zâbitlardan ve aherden harc ve gavâ'id nâmıyla akçe mutâlebesiyle rencide olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğün vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

283/1009 Donanma Mühimmâtı Hakkında

Bağdad valisi vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Bağdad Kal'ası'ndan Âsitâne-i Sa'âdetim ve Haleb vesâ'ir memlûdan fermânım olan cebehâne mühimmâtı yirmemek varub müctemi' olduk da tedârik olunan sefâyine tahmîl ve irsâl ve şatt-ı kapudan Mehmed dâme ikbâlehü Donanma-yı hümâyûnum seffinleriyle mahall-i ma'mûra 'azîmet ve inşâllahü te'âlâ Bağdad'a karîb vardık da sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin hidemât-ı 'aliyyemden re'y-i savâbdidin ile hareket eylemek üzere Donanma-yı hümâyûnum için kifâyet mikdârı iktizâ iden mühimmât bu gönderilen mühimmât ve mevcûd olan mühimmâtdan gayri dahi barut ve mühimmât iktizâ iyleyerek Bağdad Kal'ası'ndan mevcûd olan barut ve mühimmâtdan iktizâsına göre virmek için baş defterdârı olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle mücebice 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

283/1010 Aziz Sancağında Eşkiya Hareketi

Aziz Sancağibegi olan Kara Ali dâme izzühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin bundan akdem Rikâb-ı hümâyûnumda silk iden hizmetin mukâbelesinden livâ-ı mezbûr şart-ı sâbıkı üzere Burnar köprüsüyle demir kapudan mürûr iden hüccâc-ı müslimîn ve ebnâ-ı sebîlin hıfz ve hirâsetinde bi'n-nefs takayyüd ve ihtimâm ve mazarrat-ı eşkiyâdan temîn şartıyla hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla sana 'inâyet ve ihsânım olu ve livâ-ı mezbûrda sâkin olan re'âyâ ve berâyânın dahi himâyet ve sıyânetleri ve te'mîn ve tatmînleri zimmetine lâzım iken hâlâ Aziz kurbünde vâki' esnâda makbuzda re'âyâlarına ba'zı Türkmân ve ekrâd tâ'ifesi koşub emvâl ve erzâkların gasb ve gâret ile zulm ve te'addî üzere oldukların mesmû'-ı hümâyûnum olub 'avn hakkıyla eğer zikr olunan mahallerden mürûr iden hüccâc-ı müslimîn ve ebnâ-ı sebîlin hıfz ve hirâseti ve eğer re'âyâ ve

berâyânın himâyet ve sıyânetleri ile te'mîn ve tatmînleri aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde teyakkuz ve intibâh ile etrafa göz kulak olub eğer zikr olunan mahallerden mürûr ve 'ubur iden hüccâc zev'l-ibtihâc ve ebnâ-ı sebîlin hıfz ve hirâsetinde ve âminen ve sâlimen iyâb ve zehâblarında ve eğer re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyetin himâyet ve sıyânetinde ve def'-i mezâlîm ile te'mîn ve tatmînlerinde bezl ü sa'y ve kudret iyleyüb zimmetliğе minasında olan mahallerde hüccâc ve ebnâ-ı sebîl ve re'âyâ ve berâyâyâ zarar ve kötü irişmesine bâ'is bir keyfiyet zühûrunda be-gâyet ihtirâz işlemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

283/1011 Karaköy'deki Fırın Hakkında

Galata kâdısına hüküm ki

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed dâme mecdühü gelüb Galata dâhilinde Karaköy nâm mahalde vâki' hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla mütevvîn(?) emr-i şerîfimle nân-ı hass tabh olunan fırından işlenen nânın çavuşbaşıda bakkal dükkanına muttasıl ve tophanede câmi'i kurbünde köşe başında ve kasablar yanında ve boğazkesende ve Feyruz Ağa'da ve Kasımpaşa'da kapunun iç yanında ve Arab sükunda ve Karaköy'de ve yine Karaköy'de iskelede şerbetçi dükkanına muttasıl ve cedîd bağ kapanda ve balık bazarında ve 'atîk bağ kapanda ve kürkçü ve Arab kapularında ve dört yük ağzında ve tophanede sebîl yanında olan kadîmi iskemlelerin Biga muhâlefet olmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın vech meşrûh üzere 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

284/1012 Sivas'ta Eşkıya Olayları

Sivas beglerbegisi Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Anadolu yakasında zühûr eden eşkıyânın def' ü ref'î ve âsâr-ı mazârrlarından ebnâ-ı sebîl ve bilâd ve 'ibâdın te'mîn ve tatmîni için 'umûmen Anadolu'da olan vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ-ı me'mûr olub herkes taht-ı hükûmetinde eyâlet ve elviyden eşkiyâ-yı mezkûrenin ayakların kat' ve eser-i zararların kam' ile terfiye-i hâl 'alâ(?) ve tanzîm-i ahvâl-i bilâda cedd ü ihtimâm olunmak bâbında evâmir-i 'aliyyem şeref-yâfte sudûr olub ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sana dahi emr-i şerîfim tenbîh-i hümâyûnum olmuşken bundan akdem katl olunan Küçük Mustafa nâm şakînin yanında müteferrik olan eşkiyâdan ba'zıları hâliyâ Merzifon ve Merzifon-ı abad ve Çorum ve Osmancık ve Gümüş ve Amasya ve Gelgiras kazâlarında karye be-karye gezüb her karyeden on beşer yirmişer gurus aldıklarından mâ'adâ nice 'ibâdullahın ehl ü evlâdlarına ta'arruz ve

katl-i nüfûs ictirâ eylediklerinden nâşî ahâlî-i kurâ şehirlere nakl idüb taraf ve mesâlik şürûr-ı eşkiyâdan savbü'l-mürûr olduğu istimâ' olunmağla mes'ûl olmuştundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde eğer 'âyidin-i sebinin ve eğer sevâkin-i kurâ ve ziyâ'dan bir ferdin mazarrat-ı eşkiyâdan mutazarrır olduğuna kat'ân rızâ-yı hümâyûnum yokdur ve bu husûs kerâren emr-i şerîfimle tenbîh olunmak maslahatdır bâ-husûs ki bi-'avnihi te'âlâ gavâ'il-i seferiye dahi bertaraf olmağla şimdiki hâlde vülât ve hükkâm eyâleti hudûdunu levs-i fesâd eşkiyâdan tathîrden gayrî bir iş dahi yokdur imdi basîret üzere olub ve mezsine böyle gâfilâne oturmayub etrâf ve iktiâfında vâki' olan zühûr iden bir dürlü habîr ve agâh ve kemâl-i intibâh ile hâzır bulunub ve evvel sâ'at tedârkin görün niçe kelâm dârü'l-karar olan medîne-i Sivas'a eğer yakın ve eğer irak havza-ı hükûmet ve taht-ı eyâletinde olan mahalleri eşkiyâdan tathîre ziyâdesiyle cedd ü ihtimâm ve bu makûle tahrîn-i bilâd ve takrîn-i 'ibâd ve katl-i nüfûs idenlerin rû'-yi arzdan izâleleri lâzım ve demleri heder olmağla her kanda bulunlarsa bilâ müntebe'a cezâları tertîb ve ber maktû'uları der-i devlet-i medârıma gönderilüb ve bu misüllü kibel olunan eşkiyânın nüfûs ve emvâlleriyçün ba'd-i zamân 'öşr-i deyyin nâmıyla ve gayri bahâne ile hükkâm ve vülâ taraflarından ta'arruz olunmamak üzere kâdılara ve kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları vesâ'ir iş erlerine dahi emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen dahi vech-i meşrûh üzere 'amel iyleyüb el-hâsıl eylemek içinde âsâr-ı fesâd eşkiyâ bi'l-küllîye mustahmil ve vücûd-ı şekâvet-i alüdları men'dem olmak üzere takayyüd ve ihtimâm iylesesin bundan sonra dahi Sivas Eyâleti içinde eğer ebnâ-ı sebinin ve eğer kavâtın ve sevâkinden bir ferd te'addî-i eşkiyâdan mutazarrır olduğu istimâ' olunur ise 'azlin ile iktifâ olunmayub ve şerr-i 'ukûbet ile mu'âkib ec'âs mukarrer bilüb ona göre ziyâde basîret ve intibâh ile hareket ve bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

284/1013 Göynük'deki Fırında Ekmek Çıkarılmaması Hakkında

Göynük kâdısına hüküm ki

El-Hâc İbrahim zîde kadrühü gelüb evlâdeyn ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olduğu babası müteveffâ Mahmud Efendi evkâfi 'akâratından kasaba-ı Göynük sükunda vâki' fırında kadîmü'l-eyyâmdan berü yetmiş seksen seneden mütecâviz itmek tabh ve ebnâ-ı sebîl ve ahâlî-i kasabaya fûrûht olagelmişken hâlâ kasaba-ı mezbûrdan el-Hâc Hüseyin nâm yeniçeri ve ba'zı kimesneler menzillerinden ve çörekçi fırınından itmek tabh ve bey' itmeleriyle vakfın itmekci fırını mu'attal kalub vakf gadr-ı küllî olduğundan gayri vakitli vakitsiz itmek bulunmayub 'ibâdullah rahat olmağla ba'de'l-yevm menzillerinden çörekçi fırınlarından yağlı çörek ve kâhîden mâ'adâ itmek tabh olunmayub fırın-ı mezbûrda tarh-ı cârî üzere mahsûs

etmek tabh olunmaz ise vakf-ı mezbûre ve ahâlî-i kasabaya zararı vardır deyü müsinn ve bi-ğaraz-ı cemâ'at-i müslimîn bâ-cem'ihim meclis-i şer'-i şerîfde ittifâk üzere ihbâr itmeleriyle cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyye virildüğün bildirüb mücebince 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin hüccet-i şer'iyye mücebince 'amel oluna. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

285/1014 Tereköyde Eşkiya Hareketi

Özi valisine ve Harsun(?) ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Merhûme ve mağfûr-ı lehâ Âişe Sultan ve müteveffâ Gazi İbrahim Paşa evkâfindan Tayeköy re'âyâsı Südde-i Sa'âdet'ime gelüb bundan akdem karyelerinde ticâret üzere olan beş altı nefer acem Ermeniler ticâret ile karyelerinden gıtdiklerinden karyeleri kurbünde kıtâ' tarîk-i eşkiyâsı mezbûrların bir mikdâr eşyâların ahz itmekle husûs-ı mezbûrda bunların habîr ve agâhları yoğiken içlerinden beş altı nefer kimesne bizim eşyâmızı siz ahz eylediniz deyü itsinâd idüb üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmadın söylemek için ehl-i 'örf tâ'ifesine 'örf itdirilmeleriyle biz zimmî mürd olub bâkî dört nefer zimmî ile nefer-i müselleme memrûhan bilâ emr-i şerîf Tulcı Kal'ası'nda habs itdirilmeleriyle mezbûrlar habsden ıtlâk ve ahvâlleri şer'le görülüb te'addîleri men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeleriyle vech-i meşrûh üzere şer'le görülmek için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

285/1015 Çal Kazasındaki Eşkiyalar

Aydın muhâssılı Nasuh dâme ikbâlühüye ve Çal ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Nişân-ı hümâyûnum verilen dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Süleyman zîde mecdühü gelüb berât-ı şerîfemle mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerinden Çal kazâsı'na tâbî' Küçük Taştımur ve Demirci ve Sufiler nâm karyelerde sâkin ba'zı eşîrrâ kendü hâllerinde olmayub mûmâ-ileyhin ze'âmeti umûruna karışub re'âyâsın tahrîk ve ızlâl ve hukûk rüsûmunun kânûn ve defter mücebince ahz ve kabzına mâni' olduklarından mâ'adâ bin yüz (boşluk) senesinde mûmâ-ileyhin ze'âmeti voyvadasının odasın basub emvâl ve erzâkın gâret idüb bunun emsâli zulm ve te'addîlerinin nihâyeti olmadıkların bildirüb ol-makûle fesâd iden bi-eyyi-hâl ahz ve üzerelerine sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olundukdan sonra şer'le haklarında lâzım gelen icrâ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğin vech-i meşrûh üzere şer'le görüle deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

285/1016 Sivas'at Eşkiya Hareketleri

Sivas Eyâletinde vâki' olan kâdırlara ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârlarına ve a'yân-ı vilâyet iş erlerine hüküm ki

Bundan akdem katl olunan Küçük Mustafa nâm şakî ile yekdil olan eşkiyâdan bir kaçının mukaddemâ sâdır olan fermân-ı 'âlişânım mücebince şer'le lâzım gelen cezâları tertüb olunmağla eşkiyâ-yı mezkûre fırka fırka olub siz bunu katl itmişsiz deyü karye be karye konub her karyeden onar onbeşer guruh alub bu vechle te'addîye tasaddîlerinden mâ'adâ niçe 'ibadullahın ehl ü evlâdlarına ta'arruz ve katl-i nüfûsa cesâret itmeleriyle te'addî eşkiyâdan ahâlî-i kurâ ve şehirler nakl idüb ve taraf ve mesâkin-i mezbûrların şürûrundan savbü'l-mürûr olduğda Merzifon ve Merzifon-ı Abad ve Amasya ve Çorum ve Osmancık ve Gümüş ve Gelgiras kâdırları 'arz ve Merzifon'da sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve meşâyih ve etkîyâ vesâ'ir ahâlî ve zu'afâsı muhızlılarıyla i'lâm itmeleriyle bundan akdem Anadolu yakasında zühûr iden eşkiyânın def ü ref'î ve âsâr-ı mazârlarından ebnâ-ı sebîlin ve 'umûmen sevâkin ve tevâtîn te'mîn ve tevtîni için Anadolu tarafında ola vülât ve hükkâm herkes taht-ı hükümetlerinde olan eyâlet ve evliyeden eşkiyâ-yı mezkûrenin i'dâm-ı vücûdlarıyla terfiye-i hâl 'ibâd ve tanzîm-ı ahvâl-i bilâd me'mûr olduğundan gayri ihtiyaten tekrar emr-i şerîfimle Sivas beglerbegisi'ne tenbîh-i hümâyûnum olub ve bu makûle tahrîb-i bilâd ve te'addî-i 'ibâd ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl iden eşkiyânın rû'-yı arzdan izâleleri lâzım ve da'ileri heder olmağla her ne mahalde zühûr iderler ise bilâ-tereddüd haklarından gelinüb siz maktû'ları der-i devlet-i medârıma irsâl ve bu misüllü katl olunan eşkiyâ için ba'de zaman 'öşr-i dîn vesâ'ir bahâne ile hükkâm ve vülât taraflarından ber-vechle ta'arruz olunmamak üzere sizki mûmâ-ileyhimsiz siz dahi me'zûn ve murahhas olmuşsuzdur imdi emr-i şerîfim vusûlünde muhattemi şefeteyn(?) i'lân ve işâ'da ve mehâkimde sicillâta tenbîh eyledikten sonra Sivas'a ta'bîd olan ba'zı mahallerde her vakit ve her anda beglerbegi tarafından adem bulunub imdâd ve i'ânede mümkün olmamağla âna tevakkuf itmeyüb dahi hilâf-ı şer'-i şerîf gasb-ı emvâl ve katl-i nüfûs tahrîb-i bilâd ve ta'zîb-i 'ibâd ictirâ iden eşkiyânın da'ileri heder ve izâleleri lâzım olmağla ittifâk ve ittihâd ile olmağla zühûr iden eşkiyânın bilâ-tereddüd haklarından gelüb derûnunuz iyrinti levs-i fesâdlarından tathîre dikkat ve ihtimâm eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

286/1017 Hariret Kazasında Eşkiya

Diyarbakir valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Eyâlet-i mezbûrede vâki' Hariret kazâsı etrâfında yerlü ve avlûs ekrâdından ba'zıları şakî ve sârik ve kutta'-i tarîk olub ebnâ-ı sebîl nüfûs ve emvâlinden olduklarından gayri kurâ ahâlîsi dahi mezbûrların te'addîlerinden muztaribü'l-hâl oldukların Hariret ve Pertek ve Çemişgezek ve Ekin ve Arabgir kâdıları 'arz ve Hariret kazâsının 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâsı vesâ'ir ahâlîsi muhzır birle i'lâm itmeleriyle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin ol-makûle şekâvet ve fesâd üzere olan eşkiyânın 'ıbâdullahâ üzerinden def' ü ref'î ve taraf ve mesâlikin te'mîni lâzım ve mühimm olmağla mezkûrları ahz ve ele götürüb şer'le lâzım gelen cezâların tertîb ve ol-serhad havaliden mazarrat ve te'addîlerin def' ile 'ıbâdullahın emn veistirâhatine ve ebnâ-ı sebîlin selâmet ile mürûr ve 'ubûrlarına ve bi'l-cümle âsâr-ı mazâr eşkiyânın ol-vülâtdan izâle ve izâhasına takayyüd ve ihtimâm ve keyfiyet-i ahvâli vukû'î üzere 'arz ve i'lâm idüb amma bu takrîr ile be-gâyr-i hakk te'addîden tevakkî eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

286/1018 Çemişgezek'den Erzuruma Giden Kişinin Yolunun Kesilmesi Hakkında

Diyarbakir valisi vezir müşârün-ileyhe hüküm ki

Çemişgezek ve Pertek ve Sağman ve Mazgird kâdıları Südde-i Sa'âdet'ime mektûb ve zikr olunan kazâların 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ vesâ'ir a'yân ve ahâlîsi muhzır gönderüb 'ulemâdan Mevlânâ Mehmed zîde fazlüh bundan akdem Âsitâne-i Sa'âdetden Erzurum'a gider iken Çemişgezek Sancağı kurbünde yoluna inüb emvâl ve erzâkını gâret iden Molla ekrâdından Osman ve Köçek ekrâdından Ali ve karındaşı İbrahim ve Bark Mestur oğlu Musto nâm şakîleri mîr-livâ pâyesiyle ber-vech mâlikâne Çemişgezek mukâta'asına mutasarrıf olan Köçek Ali dâme 'izzihü Çarsacak kazâlarında ahz ü şer'le lâzım gelen cezâların tertîb ve ser-maktû'aları der-i devlet-i medârıma gönderilüb ve kazâ-ı mezbûre tâbî' Kümirü Derderiç nâm karye sükkânından Pir Sultan ve Mahmud ve Derviş Halil oğlu dimekle ma'rûf kimesneler eşkiyâ-yı mezkûrenin refiklerinden olmağla firâr eylediklerinden mâ'adâ mukaddemâ Diyarbakir nakîbi Mevlânâ Mehmed ve müretteb Vâ'iz olan Mevlânâ İsmail zîde fazlühimânın iki re's 'abd-i memlûkların karyeleri karbet bi-gayr-i hakk katl ve eşyaların gasb ve sene-i sâbıkada ba'zı dükkanlar açılmağla zikr olunan dükkanlardan sirka olunan eşyâ-ı mezbûrların yerlerinde bulunub ve bi'l-cümle envâ'i şekâvet ile meşhûr sâ'î bi'l-fesâd ve vâcibü'l-izâle oldukların i'lâm itmeleriyle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin firâr iden üç nefer şak' er her kanda firâr itmişler ise haber alub ve 'alâ eyyi-hâl ahz ve ele götürüb şer'le lâzım gelen cezâların tertîb ve âsâr-ı fesâdların ol-havaliden izâle ile ahâlîsini te'mîn iyleyüb ve tekrâr emr-i şerîfim varmağla muhtâc eylemeyüb her nice mümkün olur ise bi-eyyi-hâl mezbûrları ele götürmeğın ziyâdesiyle takayyüd ve ihtimâm ve mu'accelen der-i devlet-i

medârîma ‘arz ve i‘lâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

286/1019 Anadolu’da Eşkiya Hareketleri

Anadolu beglerbegisine hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mumâ-ileyhsin taht-ı eyâletinde vâki‘ kuttâ‘i‘t-tarîk eşkiyâsının def‘ ü ref‘î için sana mukaddemâ emr-i şerîfim gönderülüb tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi hâlâ Anadolu eyâletinde ba‘zı mahallerde haramzâde zühûr idüb ebnâ-sebîl ve ahâlî-i vilâyete te‘addî ve tecâvüzleri mesmû‘-ı hümâyûnum olmağın imdi emr-i şerîfim vardığı gibi getürmeğe me‘mûr olduğunun vech üzere hareket ve her nerede olur ise olsun taht-ı eyâletinde haber aldığın eşkiyânın def‘-i mazâr ve istisâllerinden bin canıyla ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur buyuruldu. Şöyle ki ba‘de‘l-yevm tesâmuh ve tekâsül ve ‘adem-i takayyüdünden nâşî taht-ı eyâletinde vâki‘ kuttâ‘i‘t-tarîk eşkiyânın def‘ ü ref‘î için sana mukaddemâ emr-i şerîfim gönderüb tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi Anadolu eyâletinden ba‘zı mahallerde harâmzâde zühûr idüb ebnâ-ı sebîl ve ahâlî-i vilâyete te‘addî ve tecâvüzleri mesmû‘-ı hümâyûnum olmağın imdi emr-i şerîfim vardığı gibi gözünü açub me‘mûr olduğun vech üzere hareket ve her nerede olur ise olsun taht-ı eyâletinde haber aldığın eşkiyânın def‘ ü mazâr ve istisâllerinde bin cânıyla ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur yazıldı Şöyle ki ba‘de‘l-yevm tesâmuh ve tekâsül ve ‘adem-i takayyüdünden nâşî taht-ı eyâletinde bir mahalde eşkiyâ tecmî‘î haber olunur ise ber-vechle cevâba kâdir olamazsan ona göre ‘aklını başına devşirüb bezl ü sa‘y ve kudret eylesin. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

287/1020 Haleb Ermanar Köyündeki Eşkiyalar

Haleb monlâsına ve mütellesimine hüküm ki

Vezir-i a‘zam sâbık Köprülüzâde Şehr-i Mustafa Paşa’nın oğlu Abdullah zîde mecdühü ‘arzhâl idüb Haleb’de vâki‘ ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olduğu Ermanar nâm karye re‘âyâsından Kezid oğlu el-Hâc Mehmed ve Hâcî Yusuf bin Ataullah nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub eşirrâdan olmağla dâ‘imâ re‘âyâsı fitne ve fesâd üzere oldukların bildirüb mezbûrlar ahz ve keyfiyet-i ahvâlleri şer‘le istifsâr ve üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâdd sicil ve hüccet olunduktan sonra mezbûrlar ol-tarafda habs ve cemiyetle der-i devlet-i medârîma ‘arz olunmak üzere yazılmışdır Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

287/1021 Kalebend Cezası

Sinob'da mîrî kalyonlar inşâsına me'mûr (boşluk) dâme mecdühü ve Sinob kâdısına ve Samsun Kal'ası dizdârına hüküm ki

Kuzâtdan Mevlânâ el-Hâc Ahmed zîde fazlühü ile zevcesi Fatma nâm hatun gelüb mevlânâ-yı mezkûr Âsitâne-i Sa'âdet'imden mülâzımında iken Sinob sâkinlerinden olub bundan akdem Samsun Kal'ası'nda kal'a-bend olunmak üzere hakkında fermân-ı şerîfim sâdır oln Sinob Kal'ası telyâtlarının serbölüğü ağa oğlu dimekle ma'rûf Mehmed nâm şakî bin yüz (boşluk) senesinde bunun menzilinini basub 'iyâdına ta'arruz ve zevcesi mezbûreyi darb ve mecrûh idüb bunun emsâli fesâd ve şekâvetinin nihâyeti olmamağla mezbûr Mehmed Samsun Kal'ası'nda habs ve kal'a-bend olub keyfiyet-i ahvâli vukû'u üzere der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunmak bâbında hükm ricâ itmeğın sen ki kapucubaşı mûmâ-ileyhsin mahallinde şer'le görölüb vâki' ise ahz ve kal'a-bend olunub keyfiyeti i'lâm olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

287/1022 Rodas'da Eşkiya Hareketleri

Kapudân vezir Hüseyin Paşa'ya hüküm ki

Rodos ve nevâyi' kılâ'-ı neferinden muhzır gönderüb müvâcibler gün ocaklıkları olan mîrî iskelesi gümrüğü ve nevâyi'î karyeleri bin yüz on senesinde neferât tarafından der-'uhde iden Ali nâm kimesne varub zabt ve edâ eyledik de mekrek kazâsı'na tâbi' Katin karye sâkinlerinden katl olunan Abdulfettah'ın ve tevâsübünde Halil ve Mahmud nâm bölükbaşılar hevâlarına tâbi' eşkiyâ ile yekdil ve cem'ine ve zabtına me'mûr ve mezbûr Ali firâr ve kendüler zabt ve re'âyâ fukarâsına zulm ve te'addî idüb fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmaduğın i'lâm itmekle bundan akdem mekrek kâdısı olan Mevlânâ Sinaullah zîde fazlühüyye kazâ-ı mezbûru zabt ittirmeyüb ahâlînin emvâl ve erzak ve ta'arruz ehl ü 'iyâllerine 'arz olunduk da vâki' ise kal'a-bend olunub der-i devlet-i medârıma i'lâm olunmak için emr-i şerîf verilmeğın sen ki müşârün-ileyhsin mukaddemâ verilen emr-i şerîfim mûcebince 'amel iyleyesün deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

287/1023 Haymana Kazasında Eşkiya Hareketleri

Karahisar-ı şerifi Paşasına ve (boşluk) kâdısına ve Karahisar Kal'ası dizdârına hüküm ki

Haymana kazâsı ahâlîsi Südde-i Sa'âdetime muhzır gönderüb Haymana sâkinlerinden Çukadar Ali ve oğulları ve damadları Nuh oğlu Mehmed ve Kürd oğlu Ahmed hevâlarına tâbi' sâ'î bi'l-fesâd ve zulm ve te'addî mu'tâdları olub dâ'imâ fukarâ üzerlerine şerr ve

mazarratlarının nihâyeti olmadığını bundan akdem ahvâlleri der-i devlet-i medârıma 'arz ve muhzır birle i'lâm olduk da mezbûr Ali eyyi-hâl ele getirülüb şekâvet ve ziyânları sâbit olur ise ashâb-ı hukûkun hakları redd olunduktan sonra cezâ-yı şer'iyelerin ise tertîb olunub 'ibâdullah mazarratlarından tahlîs olunalar deyü mukaddemâ verilen emr-i şerîf mûcebince şakî-i mezbûr Çukadar Ali ahz ve ashâb-ı hukûkun hakları alıverildikten sonra Karahisar Kal'ası'nda kal'a-bend olunub keyfiyet-i ahvâli i'lâm oluna deyü emr-i şerîfim verilmişken mezbûrlar firâr idüb sâdır olan evâmir-i şerîfe icrâ ve ihkâk-ı hakk olunmağla ruhsat bulun yine kendi hâlünde olmayub hâlâ Haymana Kal'ası dizdârı olan Ahmed ve Mustafa kal'a-ı mezbûrda hıfz ve hırâset üzere olub ve herkes kendüden rızâ ve şükrân üzereler iken şakî-i mezbûrlar dizdâr-ı merkûmun sâbit ve zâhir olan sıfatını iptâl ve dizdârlığı umûruna karuşub ve gerek tımâr mahsullerin zabt itmek üzere bin yüz (boşluk) senesinde kal'a-ı mezbûru yüz mikdârı eşkiyâ ile üç gün muhâsara ba'de basub kapu kilütlü karbet kırub ve dizdâr-ı merkûmun odasın ve ehl ü 'iyâliyle sâkin olduğu menzilin basub emvâl ve erzâkdan nehb ü gâret ve hizmetkârların soyub ve ehlini dahi mecrûh eyleyüb ve bu yana ne ile nice fukarânın evlerin ve anbarların ve kapuların kırub ve malları zâyî' olub üç gün üç gece kal'asını zabt ve dizdâr-ı mezkûru habs ve beş yüz gurusun almadıkça tahlîs itmeyüb şakî-i mezbûr çukadar Ali ve oğulları ve damadı vesâ'ir hevâlarına tâbi' kimesneler ile vech-i meşrûh üzere te'addî ve tecâvüz eylediklerinden civârında vâki' Cilas ve İskefed ve Haymana kazâsının 'ulemâ ve sulehâ ve sadât ve e'imme ve fukarâ ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları bâ-cem'ihim evkâflarıyla muhzır itmeleriyle ahkâm kaydına mürâca'at olduk da mezbûr Çukadar Ali hakkında bâlâda mestûr olduğu üzere emr-i şerîfim verildiğın mukayyed bulunmağın şer'le ahvâlleri görülüb ashâb-ı hukûkun hakları alıverildikten sonra kal'a-bend olunub ve mûceb-i şer'iyesi icrâ veyâhûd kal'adan ıtlâk olunmamak için yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

288/1024 Özi ve Çevresinde Mali Hesaplar Hakkında

Özi valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Kamaseç Kal'ası tahliye olduk da kal'a-ı merkûmda kadîmden hizmetinde olan zu'amâ ve erbâb-ı tımârdan ancak doksan dört mevcûdlarının sâkin olacak yerleri ve ma'iyetleri olmağla bender-i havalisinde Bender sancağıbegi olanların iki yük yirmi beş bin dokuz yüz altmış üç akçe yazusu olan nefsi-i Bender ve ertarla mâbeyninde olan arâzî ve Sarusudan mâ'adâ Bender Nâhiyesi'ne tâbi' bin yüz altmış sekiz akçe yazusu olan Silistre kevsesi ve sekiz bin dokuz yüz akçe yazusu olan Leysel nâm-ı diğeri Yeniköy ve üç bin beş yüz on yedi akçe yazusu olan Talnan ve yüz akçe yazusu olan Mirzahan Dede der-kurâ

şehirlüsü ve on dört bin yirmi yedi akçe yazusu olan Variç ve iki bin yedi yüz otuz altı akçe yazusu olan Ahsak Ali nâm-ı diğer Gölbaşı üç bin beş yüz dokuz akçe yazusu olan Derviş Ali nâm-ı diğer Atiye Gazi ve üç bin dokuz yüz on bir akçe yazusu olan Berk-i Halih ve bin sekiz yüz doksan altı akçe yazusu olan Dan Beykarı ve beş bin üç yüz yetmiş bir akçe yazusu olan Kara Dede nâm-ı diğer İsa Sufi ve iki bin yüz doksan akçe yazusu olan İsalı değil ve bin sekiz yüz yirmi altı akçe yazusu olan Demirci ve bin üç yüz on beş akçe yazusu olan mahalle-i anı Abdullah ve bin sekiz yüz altmış dört akçe yazusu olan Kalkal ve iki bin dört yüz doksan sekiz akçe yazusu olan Divan İshak ve bin üç yüz altı akçe yazusu olan Seyyidi Fakih Divane İshak nâm karyeden bulunmuştur ve üç bin iki yüz on üç akçe yazusu olan Abdurrahman ve bin dokuz yüz kırk iki akçe yazusu olan Tokatçı Veli nâm-ı diğer Abdurrahman ve bin beş akçe yazusu olan münhal ve iki bin altmış ben akçe yazusu olan Koyun Beykarı ve dört yüz yetmiş dört akçe yazusu olan Hamza der-kurâ karye-i Desti kıran ve bin dört yüz doksan beş akçe yazusu olan Timur Dede ve beş yüz doksan altı akçe yazusu olan çiftlik der-dâ'il ağa-ı bender ve altı yüz yetmiş altı akçe yazusu olan çiftlik Ömer Ağa bin Adnan kal'a-ı bender ve iki bin akçe yazusu olan Resun nâm-ı diğer Mabel ve iki bin beş yüz akçe yazusu olan İstanbul hâric ez defter ve üç bin akçe yazusu olan istanbuli Bezrek hâric-i ez defter ve üç bin sekiz yüz akçe yazusu olan Begköy hâric-i ez-defter ve beş bin akçe yazusu olan hali hâric-i ez defter ve iki bin dört yüz yirmi dokuz akçe yazusu olan Takascı Abdurrahman Takascı Veli nâm karyeden bulunmuştur deyü defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed otuz iki aded kurâ ve mezâra'nın men-haysü'l-mecmû' seksen sekiz bin beş yüz on yedi akçe yazuları olmağla sen ve ibrân ve yine Bender-i Kal'ası'nda hizmet-i muhâfazada olmak şartıyla mîrliv^1 hâssdan ifrâz ve kendülere tımâr bağlatmak bâbında istid'â-yı 'inâyet itmeleriyle vech-i meşrûh üzere nefis-i bender ve arâzî der-meyân Tuzla ve Sarusu'dan mâ'adâ matlûbları olub seksen sekiz bin beş yüz on yedi akçe yazusu olan otuz iki aded kurâ ve mezâra'anın mahall-i tevkî'î-i kalîle tashîh ve defterhâne-i 'âmiremde kâfîb ta'yîn olunub mahallinde isim ve resmi ve hudûd ve sınuru ve re'âyâsıyla doksan dört nefer tevzî' ve taksîm ve her bir karye ve mezra'nın tahammülü mertebesi mufâssala tahrîr olunduktan sonra defterhâne-i 'âmiremde hıfz ve neferât-ı mezbûe Bender Kal'ası'nda alaybegisinin bayrağı olunan hizmet-i muhâfazada olmak şartıyla başka başka berâtları verilmek için bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm eylemeğın vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

İtlâk olunmuştur. Fî evâhir-i S sene 1112.

288/1025 Cizye Toplanmasına Engel Olanların Kalebend Olması

Ağrıboz muhâfızı vezir İsmail Paşa'ya hüküm ki

Bin yüz on iki senesine mahsûb olmak üzere Lazlıli sancağında vâki' kazâ ve kurâsında sâkin mevcûd bulunan kefere tâ'ifesinin cizyeleri me'mûr olan Mehmed ve Süleyman nâm kimesneler kendülere celb-i mâl için fitne ikâz ve kendülerinin ve tevâbîlerinin zîr-i hükûmetlerinde olan re'âyâlarının ve ızlâl idüb üç def'a cem'at itdirüb mücerred-i malları gadr ve cizye idrâkının tevzî'ne mâni' ve ızlâl bâ'is ziyâde birisinin taksitine bâ'is oldukları 'ilâm olunmağla mezkûrların Nefs-i Ağrıboz Kal'sında kal'a-bend olub fermân sâdir olmadıkça atlık olunmamak üzer bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme ulüvvühü i'lâm itmeğın mücebince 'ameel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

289/1026 Çorum'da Eşkiya Olayları

Çorum kâdısına ve kazâ-ı mezbûrda yeniçeriserdarı olan onsekiz bölüğün Mustafa zîde kadrühüye hüküm ki

Çorum sancağı alaybegisi Yusuf 'arzhâl idüb erbâb-ı tımârdan (boşluk) nâm sipâhînin karındaşı (boşluk) nâm kimesneye izn-i şer'le takrîr iktizâ itmeğın Çorum kazâsında sâkin şerdâd Hüseyin ve Tatur Bozan ve baba sofı zade Ahmed ve Halice karyesinden Tosun ve Topal Kaynı Hızır ve Gök Kel Mehmed Çavuş ve Çıplak Kızı oğlu Pir Hasan ve Gani oğlu Mustafa ve Sûfî oğlu Ali ve Gülmacık Hüseyin ve Tüfenkçi karındaşı Muhyi Mehmed ve Elekci oğlu Ahmed ve Kızılca oğlu Receb hevâlarına tâbi şakîler ile bin yüz (boşluk) senesinde bunun hanesin basub şütüm-ı galîza ile şetm ve katl eylemek kasdıyla muhasara idüb fesâd ve şekâvetlerinin nihâyet olmadıkların bildirüb sen ki serdârsın mezbûrları ahz ve husûs-ı mezbûrun terakkî himâyet ve sıyânet itmeyüb ihzâr-ı şer' idüb murâfa'-ı şer' olduklarından üzerlerine sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olunduktan sonra üzerlerine lâzım gelen cezâları tertîb ve ba'de'l-yevm mazarratlarından 'ibâdullahı tahlîs eylemekde ihtimâm eylesin deyü yeniçeri ağası mektûbunda yazmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

289/1027 Bağdad ve Basra'da Eşkiya Hareketleri

Diyarbakir valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Bağdad ve Basra etrafında fesâd ve 'udvân üzere olan eşkiyâ-yı 'urbânın hasm-ı 'adveni müfsidetleriyle levs-i şerr ve fesâdlarından ol-havalinin tanzîf ve tathîri ve kâfi ... tanzîm ve

tensîkî ile takayyüd ve ihtimâm a'zam-ı mühâmm dîn-i devlet-i 'aliyyemden olub ve husûs-ı merkûm hâlâ Bağdad ve Basra valisi olan vezirim Mustafa Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehünün 'ahd-i ihtimâm tefvîz olunmağın sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin sen dahi mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müsellaah ve mütevakki' ademlerin ve eyâlet-i Diyarbekirin alaybegileri ve 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve Diyarbekir'in dört yüz nefer yerlü kulları ve eyâlet-i merkûm beg-i hükûmet ve evliye beglerinden ekîl ve iyü ve Hazed ve Cezire ve Turhal ve Genç hâkimler ve ber-vech-i arpalık Hasankeyf Sancağı mutasarrıfı Ebubekir dâme ikbâlehü ve Mihranı ve Çayakpur ve Atak ve Çermek sancakları begleri ile vakt ü zamânıyla Bağdad'da bulunmak üzere me'mûr olub mukaddemâ dahi tenbîh ve te'kîd-i müştemil emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmuş idi hâlâ zikr olunan hükûmet ve elviye begleri senden bir hatve-i muhtelif eylemeyüb mevzi'lerinin tahammülüne göre müsellaah ve müretteb ademleriyle sizinle hâlâ Bağdad'a gidüb hidemât-ı 'aliyyemde bulunmayıçün her birine başka başka evâmir-i şerîfem gönderilmişdir Bağdad ve Basra havalilerin bir gün evvel nizâm ve intizâmı umûr-ı celîle-i saltanat-ı seniyyemde olmağla işbu emr vâcibi'l-emsâlim san varub dâhil oldukda kapun şâkiyi's-silâh ve tâmü'l-edevât yarar ve tuvânen müstevefî ademlerinle tekmîl ve hükûmet ve elvyie beglerine dahi me'mûr oldukları vech üzere tedârikleri gördürüb ve eyâletinin 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârı alaybegleriyle ve diyâr beglerin dört yüz nefer yerlükulları hâzır ve amâde olmak üzere tenbîh ve te'kîd ve mühimmât-ı seferiyeden bir nesneleri kusûr ve görülmemek üzere i'zâd itdirüb ahvâllerine nizâm virüb ve Bağdad valisi vezir müşârün-ileyh tarafından habere mutarakkıb olub tarafından sana haber geldiğün sâ'at tevakkuf iylemeyüb mükemmel ve müretteb kapun halkı ve kaç müsellaah üzere seninle bi'l-cümle me'mûr olanları kalkub kemâl-i sür'at ile Bağdad'a varub Bağdad ve Basra etrafında olan eşkiyâ-yı 'urbânın izâle-i vücûd fesâd-ı alûdlarıyla âsâr-ı mazârr ve müfsetetlerinden ol-aktârın tazyîk ve tathîr ve tanzîm ve trensifine vesâ'ir iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde vezir-i müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere bezl ü sa'y ve kudret iyleyesiz şöyle ki vezir-i müşârün-ileyh tarafından haber geldikde yollarda ayak sürüyüb ber-vech-i müsâra'at vezir-i müşârün-ileyhin yanına varub irişmeyüb tekâsül ve gafletinden nâşî hidemât-ı 'aliyyemin te'hîr ve tevassukuna bâ'is olur isen asla gadr ve cevâbının ihfâ olunmayub mes'îl ve mu'âteb olmanız mukarrerdir ona göre teyakkuz ve intibâh üzere hareket eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i L sene 1111 [11-19 Nisan 1700].

290/1028 Şehr-i Zorda Eşkiya Hareketleri

Şehr-i Zor valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin tarafından gelen dağdeler manzûr ve ma'lûm-ı hümâyûnum olmuşdur bundan akdem yine Süleyman'ın inhizâmı ve âsârıf-ı dînin ol-havaliden inhidâmı 'akîbinden gelen mektûblarda bi'l-cümle şakî-i mezbûrun ve etbâ' ve eşyâ'nın dört tetâvülende olan yerler ve kal'alar zabt ve gâ'ilesi bi'l-külliyeye def' olunub mâdde-i ihtilâl olacak bir nesne kalmamış deyü mestûr ve mukayyed olub ve Şehr-i zor Eyâleti sana tevcîh ve kâffe-i umûru tavsiye ve tenbîh olunmağla eğer cüz'iyât-ı aksâ-yı vak'adan bir bakiye kalmış ise de o da bir nesne değildir şimdiye değin ol-mersad(?) ve tefevvürün âmme-i umûru bi'l-cümle karîn nizâm ve rehîn-i hüsn-i hitâm olmuşdur deyü melhûz iken şimdi gelen mektûb ve kâyiminde yine Bebeyi Şehr-i Zor havalisinde taraf taraf cem'iyet ve fesâd ve şekâvet üzre olmalarıyla gerektiğinde kalkub Şehr-i zor tarafına azîmet iylediğın i'lâm kapum mükemmel ve ademlerim müstevfidir deyü i'ânet-i mâliye dahi istid'â idersin mükemmel kapunun âsârı bu mudur ki Bebe Süleyman cümle etbâ'ıyla mukaddemâ vâki' olan ma'rekede pâ-yi mâl kahr ve istisâl ve kendüsü mefkûdü'l-hayr ve ma'dümü'l-eser olub bâ-husûs kat'-ı ihtilâli müstakıl olur bin nese kalmışdır deyü bu kadar haberler tevârüd itmişken şakî-i mezbûrun benim güşte ve zahm-ı havrda etbâ' ve ihtilâlinde birkaç eclâf havza-ı eyâletinde bu şekl şekâvet ve harekete cesâret iderler bu da tavrımdan çünkü ol-nâ-hâleflerden(?) eser-i şekâvet teferrüs olunur idi niçün Şehr-i zor'da oturmayub gereğünde karar-ı ihtiyâr eyledin ve bu keyfiyet gelince ne vechle şöyle gâfilâne durub ve benimde vâki' hâli bu âna değin 'arz ve i'lâm eylemedin ve 'Acem zâtından gelen mektûb dahi göndermişsin ma'lûm oldu ki şimdi dahi bu ahvâl-i i'lâmından garaz-ı mücerred Bağdad tarafına azîmetine 'ayık ve husûl-ı esbâb istirahatini muvâfık olmak içündür hele kendünü cem' idüb bir hoş mülâhaza ile aksâ-yı umûru hiç fikr itmediğın ve hakessir gazab-ı hüsrevânem olmakdan havf eylemen Bağdad'a gitmeğe dahi vaktin müsâ'desi vardır 'aceletü'l-vakt eşkiyâ-yı mezkûrenin ol-havaliden def' ü ref'î ile Şehr-i zor hudûdunun inhilâl-i ihtilâli ve esbâb-ı nizâmının istihsâl ve istikmâli senden maltlûbdur imdi emr-i şerîfim vusûlünde bu kiyfiyet birkaç def'a ber-mütemerrid-i salâh-ı hulûlünde olmuş eşkiyâ bakıyesinin hareket bî-edyânlarına senin tesâmüh ve tegâfulünden neş'et itmye berâyişdir ve tedârik-i külliyeye muhtâc nesne değildir mezbûrların i'dâm vücûd ve izâle-i âsâr-ı şekvâket nümûdlarıçün Musul Valisi vezirim Yusuf Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü kapusu halkı ve eyâleti askeri ve ber-vech-i arpalık Köy Sancağına mutasarrıf Ali dâme ikbâlühüye dahi kapusu halkı ve kabâ'il ve 'aşâyiriyle seninle me'ân me'mûr ve emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuşdur inşâllahü te'âlâ ittifâk ve ittihâd ve hüsn-i tedbîr ile eşkiyâ-yı mezkûrenin tedebbüründe ve Şehr-i zor havalisinin fitne ve fesâdlarından tathîrinde ziyâdesiyle dikkat ve ihtimâm ve mu'acceleten keyfiyeti der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm eylesin mukaddemâ her gâ'ilesi def' olmuş ve ser-i rişte-i

intizâmları olmuş maslahatı sancakda fikr ile bu hale getürdün yine dahi Bağdad tarafına mukerrin olmak için işi uzadub gün güne i'zâr ve efkârı kalbinden ihrâc eylesesin netice-i kelâm yine eşkiyânın 'iddeti saklı akreb-i arasına ol-vilâyetinden izâle-i âsâr-ı fesâdları ve Şehr-i zorun kemâ fi'l-evvel nizâm-ı intizâmı ve 'avd ve ircâ'ı senden muntazır ve matlûbdur bundansonra dahi nev' nâ-tekâsül ve tehâvünün zâhir olur ise ber-vechle cevâba kâdir olamayacağını mukarrer bilüb ona göre kemâl-ı teyakkuz ve intibâh ile hareket ve tirmek eyleyüb tedbîr-i dil-pezîr ile eşkiyâ-yı mezkûreyi tedmîr idüb âsâr-ı fesâdlarının bâ-tekellûf inhilâlinden ve ol-vilâyet ahâlîsinin refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâline cedd ü ihtimâm ve rızâ-yı hümâyûnum muvâfık mesâ'î setre encâm zühûra getürmeğe bezl-i kudret sarf-ı miknet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

290/1029 Kalabend Cezası

Diyarbakir valisi vezir Mehmed Paşa'ya ve Birecik Kal'ası dizdârı (boşluk) zîde hıfzühüye hüküm ki

Diyarbakir'de sâkin Molla Yusuf îkâz-ı fitn ve îkâ'-ı ahn idüb şakk-ı isyân-ı müslimîn ve teşettüt şeml-i mü'emmeniyete bâ'is ve nizâm-ı umûr memleket muhtel hâlî olmağla sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin emr-i şerîfim vardığı gibi mezkûr Molla Yusuf hüsn-i tedbîr ile 'ale'l-gafele ahz ve yanına âdemler koşub ber-vech-i müsâra'at Bireci'ğe irsâl ve kal'a-ı merkûmda kâl'a-bend eylesesin ki kendüye ber-mûceb mekân ta'yîn üzere bu husûsda ziyâde takayyüd eylesesin deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

291/1030 Bebe Süleyman İsyanı Hakkında

Musul valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Bebe Süleyman'ın ma'rekede inhizâmı ve vücûd-ı berbûdunun ol-havâliden in'idâmından sonra şakî-i mezbûrun etbâ' ve eşyâ'nın yed-i tatâvülünde olan kal'alar ve mahaller bi'l-cümle zabt olunub ve mâdde-i ihtilâlden bir nesne kalmamak üzere i'lâm olunmağla sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin Bağdad tarafında habere müterakkıb olub Bağdad valisi tarafından da'vet olunduğunda mükemmel ve müretteb kapun halkı ve eyâlet askeriyile Bağdad'a gitmek üzere me'mûr olmuşidin lakin Şehr-i zor tarafında bi'l-külliyeye gâ'ilesi kalmayub nizâm-ı umûrda melhûz iken Bebe eşkiyâsı bakıyesinden ba'zıları yine Şehr-i zor havâlisinde taraf taraf cem'iyet ve teleyyün-i fesâd ve kasd-ı şekâvet eyledikleri Şehr-i zor valisi vezirim Yusuf Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehü i'lâm idüb ve Bağdad'a

gidilmekle vaktinin biraz daha müsâ'idesi olub 'aceletü'l-vakt eşkiyâ-yı mezkûrenin kahr ve tedmîri kalub fesâdlarından Şehr-i zor hudûdunun tathîri mühimm ve müferraz olmağla mezbûrların i'dâm-ı vücûdlarıyla izâle-i âsâr-ı şekâvet nümûdları Şehr-i zor valisi vezir müşârün-ileyhe emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûum olmağla sen dahi kapun halkı ve eyâlet askeriyle me'ân me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde eşkiyâ-yı mezkûrenin kahr ve tedmîrleri üzerinde ihmâl ve imhâl inhilâl-i fesâdlarının su'betinden müstet'a olur ahvâlinde olmağla vezir-i müşârün-ileyh ile haberleşüb her ne mahalde münâsib görülür ise mükemmel ve müretteb kapun halkı ve eyâlet askeriyle mülâkî ve tedbîr ve tedârikinde ittifâk ve ittihâd ve gönül birliği ile kemer-bend ihtimâm olub eşkiyâ-yı mezkûre bir iki def'a bir henmeredemütemerrid-i salâh-ı hülûlünden olub benim güşt ve benim ferd-i iclâfdan olmalarıyla tedârik-i kavîye muhtâc değildir bi-'avnillahi te'âlâ ittihâd-ı derûn ile izni ikdâm ve isbâta bir işdir inşâllâhü te'âlâ ittifâk-ı tâm ile ikdâm-ı ihtimâm olunub vücûd-ı fesâd alûdların i'lâm ve âsâr-ı mazârların izâle ile Şehr-i zor hudûdunun kemâ fi'l-evvel nizâm ve intizâmına bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyeyüb senden me'mûl-i hümâyûnum olduğu vech üzere mesâ'î cemîle zühûra getürmeğe bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuşdur. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

291/1031 Bebe Süleyman İsyanı Hakkında

Ber-vech-i arpalık köy sancağına mutasarrıf olan Ali Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Bebe Süleyman'ın ma'rekede inhizâmından sonra kendinin etbâ' ve eşyâ'ının ellerinde olan kal'alar ve mahaller bi'l-cümle zabt olunub ve ba'de'l-yevm bir dürlü ihtilâli müceb olur gâ'ilesi kalmamak üzere müte'âkıben haberler gelmekle ol-cânibde olan tavâyif-i asker Bağdad'a ta'yîn ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi Bağdad tarafından habere müterakkıb olub Bağdad valisi tarafından talep olunduğunda kapun halkı ve aşîrinin ve etbâ' ve eşyâ'ının ile varub iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemede bulunmak üzere me'mûr olmuşidın mukaddemâ vârid olan haberler muktezâsı üzere Şehr-i Zor tarafının bir dürlü gâ'ilesi kalmayub her vechle tanzîmi melhûz iken Bebe eşkiyası bakıyesinden ba'zı eclâf yine Şehr-i zor havâlisinde taraf taraf cem'iyet ve fesâd ve şekâvet üzere oldukları istimâ' olunub ve Bağdad'a gidilmek biraz dahi vakti olub eşkiyâ-yı mezkûrenin kahr ve tedmîriyle levs ü fesâdlarından ol-havalinin tathîri akdem ve ehem olmağla Şehr-i zor valisi vezirim Yusuf Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehü bu husûs için me'mûr ve Musul valisine dahi kapusu halkı ve eyâlet askeriyle vezir-i müşârün-ileyhe mülâkî olub eşkiyâ-yı mezkûrenin i'dâmında kemer-bend ittifâk olmak üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin sen dahi me'ân me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim

vusûlünde bedye iden bu makûle izhâr-ı şekâvet ve fitne ve fesâda cesâret iden eşkiyânın bir gün evvel i' dâm-ı vücûdlarıyla cism-i mefsedetleriyle lâzımü'l-ihimâm ve ihmâl-i mûris-i su'ûbet olmağla bu husûsda sen dahi vezir-i müşârun-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere hareket ve 'aşâyirinin ve etbâ' ve eşyâ'ın ile hidemât-ı 'aliyyemde gayret ve hamiyet idüb eşkiyâ-yı mezkûrenin ol-serhad ve sügûrdan def' âsâr-ı mazarratlarına ikdâm-ı tâm eyleyüb senden me'mûl-i hümâyûnum olduğı vech üzere hizmet-i pesendide vücûda getermüğe ziyâdesiyle cedd ü ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

292/1032 Bebe Süleyman İsyanı Hakkında

Bebe sancağibegi Rüstem dâme 'izzühüye hüküm ki

Bundan akdem Bebe Süleyman şakînin ma'rekede inhizâmından sonra kendünün ve etbâ' ve eşyâ'ının ellerinde ol kal'alar ve mahaller bi'l-cümle zabt idüb ve ba'de'l-yevm bir dürlü ihtilâli mûcib olub gâ'ilesi kalmamak üzere müte'akıben haber gelmiş idi mukaddemâ vürûd olan haberler muktezâsı olan Şehr-i zor tarafında bir dürlü gâ'ilesi kalmayub ber-vechle nizâmı melhûz iken hâlâ şakî-i merkûmun bakıyesinden Hasan Bey oğlu Merhib ve karındaşı Kôr Abdal nâm şakîlerine Şehr-i zor havâlisinde taraf taraf cem'iyet ve fesâd ve şekâvet üzere oldukları istimâ' olub mezkûrların vesâ'ir hevâlarına tâbi' fesâd ve şekâvet üzere olan şakîlerin kahr ve tedmîrleriyle levs-i fesâdlarından ol-havâlinin tathîr ve tanzîmi düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem Şehr-i zor valisi vezirim Yusuf Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehünün 'uhde-i ihtimâmına tefvîz ve havâle olunmağla sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin sen dahi me'mûr olmuştundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde bu makûle izhâr-ı şekâvet-i fitne ve fesâda cesâret iden mezkûrların vesâ'ir hevâlarına tâbi' olan şakîlerin bir gün evvel i' dâm-ı vücûdlarıyla haşm-i 'uruk lerden müfsiddetleri lâzımü'l-ihimâm olmağla bu husûsa sen dahi vezir-i müşârun-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere hareket ve gayretin ve etbâ' ve eşyâ'ın ile hidemât-ı 'aliyyemde gayret ve hamiyet idüb eşkiyâ-yı mezkûrenin ol-serhad ve sügûrdan def' âsâr-ı mazarratlarına ikdâm-ı tâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur buyuruldu.

292/1033 Sivasta Eşkiya Hareketleri

Sivas beglerbegisi Mustafa Paşa'ya hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin taht-ı eyâlet ve havza-ı hükûmet turiret(?) ve kuttâ' - ı tarîk eşkiyâsının ayağını kat' idüb eğer ebnâ-ı sebîl ve eğer sevâkin-i bilâddan ba'de'l-yevm

bir ferd mütazarrır olmamak üzere sana birkaç def'a emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi hâlâ eyâlet dâhilinde taraf taraf turiret ve kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsı fesâd ve şekâvet üzere olduklarından gayri Sivas'dan iki menzil aşağı Kafal Deresi nâm mahalde hâssa silaşörlerimden Silaşör Abdullah'ın yoluna inüb Turiret eşkiyâsı inüb nesi var ise istilâb ve intihâb eyledikleri mesmû'-ı hümâyûnum olmağla istilâh için emr-i şerîfim gönderilmiştir kirâren ve mirâren sana emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın eyâletin içinde bu şekl ahvâl niçün olub ve bu âna gelince niçün i'lâm eylemedin imdi emr-i şerîfim vusûl bulunduğunun bu keyfiyet nice olmuşdur ve bu fesâd cesâret idenler ne makûle eşkiyâdır ve hâlâ nerede der-keyfiyet ve sıhhatî ve hakîkati üzere der-i devlet-i medârıma mu'accelen i'lâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım olmuşdur. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

292/1034 Feloranya(?) Sarıgöl Köyünde Eşkiya

Rumili valisi vezir Abdi Paşa'ya ve Sofya monlasına ve Floranya kâdisına hüküm ki

Feloranya(?) kazâsına tâbî' Deryâ-yı Sarıgöl nâm karye re'âyâsı Südde-i Sa'âdetime 'arzhâl idüb bundan akdem Deryâ-yı Sarıgöl sâkinlerinden Murtaza oğlu Hibetullah nâm şakînin ba'zı sû'-i hâl ve kubh-i fi'âl i'lâm olunduk da ahz ve habs ve fesâd ve şekâvet mütehakkik olduktan sonra sicil ve hüccet keyfiyet-i ahvâlî ve der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'âm olunmak üzere Selanik muhâfızı vezirim Hasan Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehüye emr-i şerîfim sâdır olmağla mezbûr Hibetullah ele girmeyüb gaybet ve firâr itmekle vezir müşârün-ileyh ma'rifetye merkûm Hibetullah'ın keyfiyet-i hali su'âl olunduk da sâ'î bi'l-fesâd ve vech-i arzdan izâlesi lâzım eşkiyâdan olduğu Feloranya kazâsı ahâlisinden ba'zı kimesnelerin 'âlâ tarîki's-şehâdeh ihbârlarıyla hüccet olunub karye-i merkûme ahâlîsi merkûm Hibetullah'ın menzil ve emvâline asla dahl ve ta'arruz itmiş değiller iken merkûm Hibetullah şirrete sâlik olub karye-i mezbûreden Kusfu ve Merkas ve Deli ve Ahdak karyeleri zâbıtı Arnavud Mehmed nâm kimesne ile yekdil ve menzilini basub emvâl ve erzâkım nehb ü gâret ve kille ve evlerim hedm ve ihrâk bi'n-nâr itmişlerdir deyü hilâf-ı inhâ ile sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim ısdâr itmekle mezbûr Yusko zimmîyi birkaç nefer refikleriyle Sofya'ya ihzâr ve habs itirdiğinden sonra merkûm Arnavud Mehmed ve Deli Yusuf ve murakkaşı dahi Sofya'ya ihzârıçün bir tarikle emr-i şerîfim ısdâr itmekle rencide oldukları bildirüb karye-i merkûmeden hâlâ hasbinde olan dört nefer re'âyâ ıtlâk ve fimâ-ba'd husûs-ı merkûm için karyei mezbûre ahâlîsi ihzâr teklîfi ve aher vechle hilâf-ı şer'-i şerîf dahl ve rencide olunmayub fimâ-ba'd mezbûr Hibetullahın da'vâsı ol-tarafda istimâ olunmamak bâbında hüküm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

293/1035 Feloronya(?) Kelaniç(?) Köyünde Eşkiya

Selanik sancağı mutasarrıfı vezir Hasan Paşa'ya ve (boşluk) kâdısına hüküm ki

Feloronya(?) kazâsı'na tâbi' Kelaniç nâm karye sâkinlerinden Zulub şekâvet ile meşhûr mütegalibeden olan Topçu oğlu Ahmed nâm şakî ve oğulları Mehmed ve Sinan ve etbâ'ından yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Arnavud oğlu Ahmed ve Hâce oğlu Ömer ve Sinan ve Nasuh ve Atus nâm karyeden Ahmed Dede oğulları Hasan ve Nevgrad nâm karye sâkinlerinden Derviş oğlu ve Ud ve Sur Dence nâm karyeden Hüseyin bin Hasan ve Deryâ-yı Sarıgöl sâkinlerinden Murtaza oğlu Hibetullah ve Halıcılar karyesi sâkinlerinden Kara Veli oğlu Yakub nâm şakîlerin zulm ve te'addîlerinden kazâ-ı mezbûr ahâlîsi ahvâlleri diğér gün olub hilâf-ı şer'-i şerîf emvâl-i mutâlebe ve kızlarına ta'arruz ve katl-i nüfûs idüb sâ'î bi'l-fesâd ve vech-i arzdan izâleleri lâzım eşkiyâdan oldukları bundan akdem 'arz ve i'lâm olduğundan mâ'adâ mezkûr Topcu oğlu Ahmed nâm şakî hâşâ sümme hâşâ sünneti nebiyi eyledği sukât ihbârlarıyla cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyeye virilmekle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mezkûr Topçu oğlu Ahmed alet ise şer'le cezâsın tertîb eyleyüb ve eğer alet değil ise tecessüs ve tefahhus ile 'alâ eyyi-hâl ele getirüb ahz ve şer'le cezâsını tertîb ve ism-i mâl itlâk olunur bi'l-cümle emvâl ve eşyâsını mîr gün girift eyleyüb ve bâlâda mestûr'l-esâmî olanları dahi ahz ve habs ve i'lâm olduğú üzere fesâd ve şekâvetleri mütehakkik oldukdan sonra sicil ve hüccet ve keyfiyet ahvâlleri der-i devlet-i medârıma arz ve i'lâm eylemek için bundan akdem emr-i şerîfim sâdır olmuş idi Feloronya kazâsı'na tâbi' Deryâ-yı Sarıgöl nâm karye ahâlîsi merkûm Hibetullah'ın menzil ve emvâline asla dahl ve ta'arruz itmiş değİller iken merkûm Hibetullah şirrete sâlik olub karye-i merkûmdan Bulfu ve Karkeşi ve Deli Yusuf ve İHdak karyeleri zâbıtı Arnavud Mehmed nâm kimesneler yekdil ve menzili basub emvâl ve erzaka gâret ve kille ve evlerim ihrâk bi'n-nâr itmişlerdir deyü hilâf inhâ ile Rum ili valisi vezirim Abdi Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehüye hitâben emr-i şerîfim ısdâr itmekle Meshur Yusfo zimmîyi ber-vech nefer refikleriyle Sofya'ya ihzâr ve habs itdirdikden sonra merkûm Arnavud Mehmed ve Deli Yusuf hasbinde olan dört nefer re'âyâ itlâk ve fimâ-ba'd husûs-ı merkûm için karye-i merkûme ahâlîsi ihzâr-ı teklîfi ve aher vechle hilâf-ı şer'-i şerîf dahl ve rencide olunmayub ve ba'de'l-yevm mezbûr Hibetullah'ın da'vâsı Sofya tarafında istimâ' olunmamak üzere Rumili valisi vezir müşârün-ileyh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla karye-i mezbûre ahâlîsi vech-i meşrûh üzere himâyet ve sıyânetleri emrinde sen dahi takayyüd ve ihtimâm ve mezkûr Topcu oğlu Ahmed ve Hibetullah ve hevâlarına tâbi' olan eşkiyâ için mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfesi tenfîz ve icrâya ikdâm ve ihtimâm eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs

1700].

294/1036 Anadolu'da Eşkiya Hareketleri

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olub Bolu Hâssa voyvodası olan Ahmed dâme mecdühüye ve Ömer zîde kadrühüye hüküm ki

Anadolu yakasında zühûr iden kuttâ'-i tarîk eşkiyâsının def' ve ref'î ve âsâr-ı mazarrlarından ebnâ-ı sebîl ve bilâd-ı 'ibâdın te'mîn ve tevtîn için Anadolu'da olan vüzerâ ve mîr-i mîrân ve ümerâ bi'l-cümle me'mûr olmalarıyla Bolu sancağından dahi eşkiyâ-yı mezkûrenin ayakları kat' ile terfiye-i hâl 'ibad ve ve tanzîm-i bilâd cedd ü ihtimâm olunmak üzere bundan akdem emr-i şerîfimle tenbîh ve te'kîd olunmuşiken siz ki mûmâ-ileyhimâsız livâ-ı mezbûrda zühûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsının def' ü ref'inden tesâmüh ve tekâsülünüzden nâşîr âsâr-ı mazârrlarından sükkân-ı vilâyet ve ebnâ-ı sebîl mütazarrır oldukları istimâ' olunmağla imdi emr-i şerîfim vusûlünde bu husûsda kemâl-i mertebe-i takayyüd-i tâm ve sa'y ve ihtimâm ve livâ-ı mezbûrun hudûdu dâhilinde zühûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsının her ne tarîkle olur ise olsun serî'an ve 'âcilen üzerine varub 'alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb eser-i fesâd ve şekâvetleri bi'l-küllîye muzmahil olmasıyla 'âbiri sebîl ve katnîn-i kurâ ve bilâdı te'mîn ve tatmîni bezl ü sa'y ve kudret eyleyesiz şöyle ki ba'de'l-yevm livâ-ı mezbûrun hudûdu dâhilinde zühûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsının ber-vech-i müsâra'at def' ve ref'inde tesâmüh ve tekâsil ve tehâvün ve taksîriniz sebebiyle sükkân-ı vilâyet ve ebnâ-ı sebîl mütazarrır olur ise hâss-ı mezbûr mâlikâneliğinden de' ve sancaklık üzere ahre tevcîholunur eşkiyâ def'inde ona göre basîret ve intibâh ile hareket eylemeniz bâbında deyi yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

294/1037 Vergi Vermeyenler Hakkında

Silistre ve Niğbolu sancaklarında vâki' (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere Silistere ve Niğbolu sancaklarında taht-ı kazânızda sâkin ve mütemekkin olan evlâd-ı fâtihânın bedel-i mu'âfiyetleri tahsîline me'mûr olan (boşluk) zîde kadrühü yedinde olan sûret-i defter esâmîleri mukayyed evlâd-ı fâtihânın fermânım olan bedelleri tahsîli murâd eyledik de mücerred virmemek için ba'zıları sipâh ve yeniçeri ve ba'zıları dahi sâ'ir askerlik idd'âsıyla ta'allül eylediklerinden mâ'adâ kimi fevt ve kimi dahi firâr ve iclâ-yı vatan itmeyüz deyi birbirlerine istinâd ile kendüleri ihtifâ idüb ve fevt olanların emlâk ve arâzilerine mutasarrıf ve zirâ'at ve karu kisbe kâdir oğullarından

bedelleri talep olunduk da bizim ismimiz defterde dâhil değildir deyü ta'allül üzere olub ve babaları evlâd-ı fâtihân olmak üzere tahrîr olunmuşiken yine virmeyüb mücerred cânib-i mîrîye gadr ve zararları nümâyân olunduğu i'lâm olunmağla ol-makûlelere bir dürlü illet ve bahâne itdirilmeyüb üzerlerine edâsı lâzım gelen bedel-i mukâtaları izn-i şer' ve ceribaşları ma'rifetiyle bi't-tamam tahsîl itdirilüb bundan sonra muhâlefet idüb fitne olmayanları isim ve resimleriyle 'arz ve i'lâm olunmak üzere emr-i şerîfim verilmek için başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

294/1038 Vergi Vermemek İçin Yeniçerilik İddiasında Olan Berüzan Süleyman

Turnevi(?) kâdisına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûre tâbi' Adalar nâm karyede sâkin ve mütemekkin defterde mukayyed evlâd-ı fâtihânın bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere bedel-i mu'âfiyetleri tahsîline me'mûr olan (boşluk) zîde kadrühü vardık da karye-i mezbûr sükkânında Berüzan Süleyman nâm kimesne yeniçerilik iddi'âsında olmağla sene-i sâbıkda niçe şekâveti ve zâhir olmağın bu def' üzerine lâzım felen bedelin virmeyüb vesâ'irlerine dahi iğvâ itmekle bedelleri tahsîlinde 'usret çekilüb edâda ta'allül üzere omlarıyla te'kîrine bâdî olub cânib-i mîrîye gardları şâyân olmağın üzerlerine edâsı lâzım gelen bedelleri şer'le tahsîl ve ta'allül üzere olanlar isim ve resimleriyle der-i devlete 'arz ve i'lâm olunmak için başdefterdârım el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

295/1039 Bağdat ve Basra'daki Eşkıyaların Hesabının Görülmesi Hakkında

Diyarbakir valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin mükemmel ve müretteb kapun halkı ve müsallah ve müstevfi ademlerin ve Eyâlet-i Diyarbakir'in alaybegileri ve 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tımârı ve Diyarbakir'in dört yüz nefer yerlü kulları ve eyâlet-i merkûmenin hükûmet ve elviye beglerinden Eklil ve Palu ve Hazu cezire ve Tercil ve Genç hâkimleri ve ber-vech-i arpalık Hasankeyf sancağı mutasarrıfı Ebubekir dâme ikbâlühüye ve Mihrân ve Cebakur ve Atak ve Cebril sancakları begleri ile Bağdat'a me'mûr olmağla hâzır ve amâde Bağdat valisi vezirim Mustafa Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlelühüye tarafından habere mütarakkıb olub tarafından sanar haber geldiğün sâ'at tevakkuf eylemeyüb 'acâletn Bağdat'a irişmek üzere bundan akdem tenbîh ve te'kîd ve müştemil emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmuş idi imdi

mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere kapunu şâkiyü's-silâh ve tâmü'l-edevât yarar ve tuvân ve müstevfî ademlerinle tekmîl ve hükûmet ve elviye beglerine mukaddemâ me'mûr oldukları üzere tedârikleri gördürüb ve eyâletinin 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tımârı ve alaybegileri ve Diyarbekir'in dört yüz nefer yerlü kulların hâzır ve âmâde vezir-i müşârün-ileyh tarafından habere mütarakkıb olub tarafından haber geldiği sâ'at tevakkf itmeyüb mükemmel ve müretteb kapun halkı ve vech-i meşrûh üzere bi'l-cümle seninle me'mûr olanlar ile kalkub kemâl-i sür'at ile Bağdad'a varub Bağdad ve Basra tarafında olan eşkiyâ-yı 'urbânın izâle-i vücûd fesâd-ı alûdlarıyla âsâr-ı mazârılarından ol-aktârın tathîr ve tanzîm ve tensîfide vesâ'ir iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidi üzere bezl ü sa'y ve kudret eylesin şöyle ki vezir-i müşârün-ileyh tarafından haber geldiği gibi ber-vech-i müsâra'at yanına varub irişmeyüb hidemât-ı 'aliyyemin te'hîrine bâ'is olur isen bir dürlü cevâbın ihfâ olunub mes'ûl ve mu'âteb olmak mukarrerdir müsâra'at ona göre bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

295/1040 Yörük Tayfasının Eşkiya Hareketleri ve Kalebend Cezası

Dergâh-ı mu'allâm kapuçabaşılığı pâyesiyle Bolu voyvodası olan Ahmed dâme mecdühüye Yörükân Taraklıborlu ve (boşluk) kâdılarına ve Kastamonu Kengırı sancağı mütesellimleri ve Borlu Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sen ki Yörükân Taraklıborlu Kâdısı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve Taraklıborlu ve Eflâni Bolu ve kızılıyir kâdılarsız Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Yörükân Taraklı Yorlu kazâsı ahâlîsi meclis-i şer' varub mukaddemâ Aydın kazâsında olub bin yüz (boşluk) senesinde hâlâ Yörükân Taraklıborlu kazâsında sâkin Anbardeviren oğlu dimekle ma'rûf Seyyid Mehmed ve karındaşı AHmed ve enişteleri Ali nâm şakîler kendi hâllerinde olmayub Hamamlıbeli vesâ'ir mahallerde kuttâ'-ı tarîk idüb ebnâ-ı sebîli katl ve malların nebh ve gâret ve niçelerin dahi darb ve emvâllerin gasb cebren zevcelerine ve emredli oğullarına fî'il-şenî' kâsd eylemek mu'tâdları olub ef'âl ve akvâllerinden cümlesi mütezecir olmağın rû'-yi arzdan izâleleri elzem olmağla müstehak oldukları cezâlir verilmek bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına ilhâk eylediklerin 'arz itmeğın siz ki mûmâ-ileyhimsiz mezbûrlar eşkiyâdan oldukları 'arz olunmağla da'vâ-yı hakk iden ashâb-ı hukûk ile mürâfâ'a ve eğer firâr idereler ise her kangı sancakda bulunurlar ise siz ke Bolu voyvodası ve Kastamonu ve Kengri mütesellimlerisiz bi-eyyi-hâl ahz ve keyfiyet-i ahvâlleri bi-hasebi'l-şer'i ş-şerîf tefahhus ve üzerlerine sübût bulan mevâdın sûret-i sicillerin der-i devlet-i medârıma 'arz ve ba'zı haklarında emr-i şerîfim ne vechle sâdır olur ise mücebiyle 'amel olunmak üzere Borlu Kal'asında kal'a-bend olunmak

içün yazılmışdır. Fî evâsıt-ı L sene 1111 [1-10 Nisan 1700].

295/1041 Bazarcık'ta Eşkiya Hareketleri

Bazarcık kâdısına hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr ahâlisi gelüb kazâ-ı mezbûrda sâkin Osman Çavuş oğulları dimekle ma'rûf Ali Çavuş ve karındaşı Osman ve Hüseyin ve Süleyman ve Nasuh oğlu Kisra Hüseyin nâm şakîler bin yüz (boşluk) senesinde hevâlarına tâbi' iki yüz nefer süvârî eşkiyâyı cem' ve ahâlî-i fukurânın evlerin basub mallarına ve 'ıyâllerine ve hayvanâtlarına ta'arruz ve fesâd itmeleriyle mezbûrlar bi-eyyi-hâl ahz ve ele getirülüb ashâb-ı hukûkun hakları alıverildiğinden sonra haklarında lâzım gelen cezâları tertîb olunmak üzere bundan akdem dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağında sâbıkan Orta çavuş olan Abdi zîde mecdühü mübâşeretiyle emr-i şerîfim gönderilmiş idi eşkiyâ-yı mezbûrdan Osman ve oğlu Süleyman ahz olundukların bildirüb mukaddemâ husûs-ı merkûm mübâşir ta'yîn olunan mûmâ-ileyh ma'rifetiyle şer'le teveccüh iden hakları tahsîl ve mezbûrların keyfiyet-i ahvâlleri hüccet-i şer'iyye olunub der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm olunmadıkça ve ıtlâk olunmak bâbında hükm ricâ eyledikleri ecilden ashâb-ı hukûkun hakları tahsîl olmadıkça ve tahsîl olunduktan sonra dahi ıtlâk olunub gereği gibi zabt olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

296/1042 Adana'da Eşkiya Hareketleri

Adana beglerbegisi ve Adana ve Sis ve (boşluk) kâdılarına ve Magosa Kal'ası dizdârına hüküm ki

Hasan Çavuş gelüb mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerinden Ulaş nâhiyesinde tâbi' 'Ayde Hasan nâm karye sâkinlerinden Tur oğlu Mehmed ve Ömer Beşe oğlu Ali dimekle ma'rûf kimesneler kendü hallerinde olmayub ve karyeye iskânları fermânım olan 'urbân ve ekrâd tâ'ifesinden firâr idüb hevâlarına tâbi' olan eşkiyâyı başlarına cem' ve füzûlen bunun ze'âmeti umûruna karışub niçe dürlü bahâne ile malların gasb ve ba'zılarının ehl ü 'ıyâllarına fi'il-i şenî' kasdıyla menzilleri basub fesâd ve şekâvete cesâret itmeleriyle re'âyâsının perâkende ve perişân olmalarına bâ'is olduklarından mâ'adâ bin yüz (boşluk) senesinde ze'âmeti karyelerinin vâki' olan mahsûlât ve rüsûmun ahz ve kabz idüb te'addî itmeleriyle bundan akdem murâfa'a-ı şer' için emr-i şerîfim ihrâc ve mezbûrları da'vet-i şer' eyledikde itâ'at-i emr ve şer' eylediklerin bildirüb ol-bâbda hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın mezbûrlar bi-eyyi-hâl ahz ve murâfa'a-ı şer' itdirmeyüb ashâb-ı hukûkun hakları alıverildikten sonra

islâh-ı nefis eylemeleriyçün kal'a-ı mezbûrede kal'a-bend olunmak içün yazılmışdır. Fî evâhiri Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

296/1043 Haca Gidenlerle İlgili

Şam valisi vezir Hasan Paşa'ya hüküm ki

Tavâf-ı Beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı hazret-i seyyidi'l-en'âm aleyhi efdalü's-salavat ve's-selâm içün zamla 'azîmet ve ol-kutr dâ'ire-i sa'âdete tevcih veçhe-i den iden hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile âminen ve sâlimen zehâ ve iyâlları lâzime-i devlet-i 'aliyye ve mühimme-i celiyye-i saltanat-ı seniyyemden olmağla bundan akdem hüccâcın müşâyi'at ve istikbâline me'mûr olub ber-vech-i arpalık Hamid ve Cebil-i Aclun sancaklarına mutasarrıf olan Hüseyin ve Kudüs-i şerîf Sancağına mutasarrıf Gavs dâme ikbâlühimâ mütevfî edmelri ve kuvvî tedârikleri ile me'mûr olub ve bunlardan mâ'adâ Trablus, Şam, Basra, Beyrut Beglerbegileri Arslan Paşa ile Kaplan Mehmed Paşa dahi sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin tarafında habere mütarakkıb olub her ne zaman haber varır ise bilâ-tevakkuf müstevfî kapuları halkıyla kethüdâlarını gönderüb ve eğer dahi ziyâde ihtiyâtı iktizâ ider bir sûret zühûr ider ise Şam alaybegisi 'umûmen Şam Eyâleti zu'amâ ve erbâb-ı timâra ve Şam'ın 'umûmen a'yânı ve darb ü harbe ve zâd vüzâmiley kâdire olanları ihrâc ve sen dahi mükemmel ve müretteb kapun halkıyla bi'n-nefs mezîde değın vardığın anda muktezâ-yı hâle göre hareket ve hüccâc-ı hidâyet inhidâcın eğer zehâb ve eğer kufüllerinde eşkiyâ-yı 'urbândan hamiyet ve sıyanet itmek üzre evâmîr-i şerîfem ile tenbîh-i hümâyûnum olmuşıdi hâlâ hüccâcın istikbâli emrinde ziyâdesiyle hittihâz ve ihtimâm iktizâ itmele eğer Arslan Paşa ve eğer Kaplan Mehmed Paşa istikbâl-i hüccâc içün kapuları halkıyla kethüdâlarını techîz ve i'dâd eylediklerinden müsallah ve müretteb ve güzîn ve muntehib üçer yüz neferden noksan olmayub temâmen üçer yüz nefere tekmîl ve Kudüs-i şerîf sancağı mutasarrıfı Gavs Paşa dahi temâmen iki yüz nefer müsallah ve tuvânen ademiyle ve Kudüs-i şerîf alaybegisi dahi 'umûmen livâ-ı mezbûrun zu'amâ ve erbâb-ı timârıyla mîr-i mîrân-i ileyh ile istikbâl-i hüccâca me'ân gitmek üzere ve ber-vech-i arpalık Hamid ve Cebil-i Aclub sancakları mutasarrıfı Hüseyin Paşa dahi müstevfî ademleriyle istikbâl tedârîki muhkem görmek üzere bunların her birine başka başka emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla imdi sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin sen dahi kemâ fî'l-evvel mükemmel ve müretteb kapun hakli ve Şam eyâletinin zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve alaybegileri ve yerlü kulu ve 'umûmen Şam'ın a'yân ve darb ve harbe ve zâd ü zâmiley kâdir olanlarıyla me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim varduğu gibi yakın tarîk-i hüccâc sâ'ire kıyâs olunmayub kemâl-i mertebe basiret ve intibâh ile hareket ve hıfz ve hırâsetlerinden muktezâ-yı vakte göre hüsn-i tedbîr ve bezl ü sa'y ve

kudrete vâbeste olmağla bilâ te'hîr ademler gönderüb istikbâle me'mûr olanları fermânım olan mikdârı ademleriyle i'dâd ve sen dahi mükemmel ve müretteb kapun halkı ve Şam eyâletinde zu'amâ ve erbâb-ı timâr ve alaybegileri ve yerlü kulu ve 'umûmen a'yân-ı Şam ve darb ü harbe ve zâd ü zâmileye kâdir olanlarıyla kalkub mezîdiye ve varduğunda kendin anda meks ve istikbâle me'mûr olanları tesyâr ve iktizâ ider ise bir mikdâr ademlerinle gitmediğin sen dahi gönderüb el-hâsıl binalarubda iyleyüb muktezâ-yı evkât ve sânihât-ı ezmân ve sâ'âte göre hüsn-i tedbîr ve re'y-i isâbet pezîr ile hüccâc-ı müslimînin emn ve selâmetle gelüb Şam şerîfe vüsûlleri bâbında kemâl-i mertebe dikkat ve ihtimâm ve ziyâdesiyle cedd-i belîğ ve takayyüd-i tâm iyleyesin zühûrât-ı kevnîye ânen fe-ânen müteceddid olmağla müsâka-ba'îdeden muktezâ-yı hâl itmez niçe hüccâc zevî'l-ibtihâcın hıfz ve hirâset ve emn ü selâmetleri hizmeti senin 'uhde-i kifâyetine ve delî'a ve bu husûsda zühûra gelen sa'y ve ihtimâmın kuzât-ı bâd-i şâhânem zerî'adır ona göre kemer-bend-i himmet ve dîn-i keşâ-yı basîret olub karşıcuyaları vakt ve mahalliyle tesyâr ve irsâl ve kendin meziyetlerde oturub eşkiyâ-yı 'urbânın makâsıd fâsidesinden ve her ahvâlınden habîr ve agâh olub ona göre tedbîr ve tedârik ile binalarunda fâsîdelerin ta'kîs ve vücûh-ı şekâvetleri ta'kîs idüb 'avn-i hakkıyla hüccâc-ı müslimîni âminen ve sâlimen Şam-ı şerîfe irsâl ve senden me'mûl-i hümâyûnum olduğun üzere hidemât-ı meşkûre mâl zühûra getürmeğe bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

297/1044 Yeniçerilerin Usulsüzlükleri

Aydın ve Saruhan muhâssılına ve Manisa kâdısına ve Manisa Kal'ası dizdârına hüküm ki

Seyyidü'l-muhadderât Fatıma Sultan dâmet 'ismetühânın mutasarrıfe olduğu hâsslardan kazâ-ı mezbûr müzâfâtından Turgudlu hâss sâkinlerinden olub dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden birinci bölüğün Sekerci Mehmed ve Beşinci bölüğün bedî' Ali ve otuz dört bölüğün Cevher oğlu Ahmed ve otuz yedi bölüğün Hasan nâm yeniçeriler kendü hâllerinde olmayub dâ'imâ fesâd ve şekâvet ile hâss-ı merkûm voyvodasının vâki' olan mahsûlât ve rüsûmâtı kabzına mâni' ve re'âyâ fukarâsına dahi cevri ve eziyet üzere oldukları i'lâm olmağla sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin mezbûrları bi-eyyi-hâl ahz ve ele getürüb re'âyâ fukarâsından hilâf-ı şer'-i şerîf ademleri var ise şer'le gerü ashâbına redd olundukdan sonra yanlarına mu'temed-i 'aleyh ademin koşub Manisa Kal'ası'nda muhkem kal'a-bend ve vâki' hâlî 'arz ve i'lâm eylüyüb firâr ve gaybet itdirilmekten ihtiyâz eylemek için yeniçeri ağası mektûbu mücebince yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

297/1045 Kudüs-i Şerif Hakkında

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i şerîf sancağına mutasarrıf olan Gavs Paşa'ya hüküm ki

İşbu sene-i mübârekede tavâf-ı beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara-ı seyyidi'l-en'âm 'aliyye efdalü's-salata ve's-selâm için aksa ve edânîden zâmili bend azîmet olan hüccâc zevî'l-ibtihâcın emn ü selâmet ile zehâb ve iyâbları husûsunda levâzım-ı teşyî' ve istikbâllerinin kemâ-yenbeği itmâm ve ikmâl elzem-i saltanat-ı seniyyemde olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mükemmel ve müretteb kapun halkı ve kavî tedârik ile sen dahi müşâ'ayet ve istikbâl hizmetinde emr-i şerîfle me'mûr olmuş idin hâlâ hüccâcın istikbâli emrinde ziyâdesiyle ihtimâm ve ihtiyât iktizâ itmekle Şam valisi vezirim Hasan Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehü mükemmel ve müretteb kapusu halkı ve Şam eyâletinin zu'amâ ve erbâb-ı tımârı ve alaybegileri ve yerlü kulu ile bi'n-nefs kalkub mezîdiye değin vardıkda kendüsü anda oturub istikbâle me'mûr olanları vaktiyle mahalline tesyâr ve hüsn-i tedbîr ile hüccâcın emn ü selâmet ile iyâb ve kufûllerine ihtimâm-ı tâm eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümayunum olmağla sen dahi iki yüz ademden noksanıyla gitmek üzere kapun halkını güzîn ve tuvânen iki yüz nefere tekmîl ve Kudüs-i şerîf Sancağı alaybegisi dahi 'umûmen livâ-ı mezbûrun zu'amâ ve erbâb-ı tımârıyla ancak bu sene istikbâl hizmetinde me'mûr olub emr-i şerîfimle tenbîh-i hümayunum olmağla onları dahi yanına istishâb ve vakt ve mahalliyle varub vezir müşârün-ileyhin re'y-i savâbdidileriyle hüccâcın istikbâlleri hizmetinde bulunmak üzere me'mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde fermânım olduğu üzere güzîde ve tuvânen ademlerinden kapun halkını temâmen iki yüz nefere tekmîl ve Kudüs-i Şerîf'in alaybegi ve zu'amâ ve erbâb-ı tımârını dahi yanına istishâb idüb kavî tedârik ile vakt ü mahaliyle mezîdide vezir-i müşârün-ileyh mülâkî oldukdan sonra re'y-i savâbdidi ile hareket ve bereke-i mu'azzamaya değin hüccâc-ı müslimînin istikbâllerinde ve emn ü selâmet ile iyâb ve kufûllerinde bezl-i kudret eylesin hüccâcın istikbâlleri husûsunda bu sene ziyâdesiyle ihtimâm iktizâ itmekle sâ'ir senelerden ziyâde kavî tedârik ile gidilmek lâzımdır sen dahi ona göre basîret ve intibâh üzere hareket ve müsallah iki yüz nefer ademin ve Kudüs-i şerîfin zu'amâ ve erbâb-ı tımârı dahi ber-hoşça silâha ve bisât ve zâd ü zâmileleriyle i'dâd idüb senden me'mûl olduğu vech üzere hidmetinde bulunmağa bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [10-19 Mayıs 1700].

297/1046 Yeniçeri Olduğunu İddia Eden Eşkıyaların Kalebend Cezası

Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ocağında sâbıkân torbacıbaşı olub hâlâ Selanik'de yeniçeri

zâbıtı olan Hasan zîde mecdühüye ve Siroz'da yeniçeri serdârı (boşluk) Çavuş'a ve Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

Demirhisarı kazâsı muzâfâtından Vetrine Nâhiyesi ahâlisi gelüb nâhiye-i mezbûre sükkânından yeniçerilerik iddi'âsında olanlardan Hâce Ahmed ve Nuri oğlu diğêr Ahmed nâm şakîler kendü hâllerinde dâ'imen fesâd ve şekâveti kendülere 'âdet-i müstemire ve ehl-i garazın 'ırzını hetk ile meşgûller olduğundan her vechle 'ibâdullah kendülerden teşkiye ve mutazarrır olub bundan akdem mahallinde şer'le görölüb icrâ-yı hakk ve üzerelerine sübût bulan mevâdd hüccet olunub hüccet-i şer'iyeleriyle Âsitâne-i sa'âdetime ihzârlarıçün emr-i şerîfimle ocakları tarafından mübâşir ta'yîn olunduk da ahz olunmuşlar iken bir tarîkle mübâşirin yedinden firâr ve tekrâr vilâyetlerine varub kemâ fî'l-evvel te'addî ve tecâvüz üzere oldukları i'lâm olunmağla sen ki serdâr-ı merkûmsun zikr olunan şakîleri ahz-ı bi'n-nefs takayyüd ve bi-eyyi-hâl ahz ve ele getürüb kayd-bend ile Selanik'de yeniçeri zâbıtına teslîm ve firâr ve gayb itdirmekde be-gâyet intibâh ve sen ki yeniçeri zâbıtı mûmâ-ileyhsin zikr olunan şakîler serdâr yediyle sana vüsûl bulduk da bir an te'hîr itmeyüb Limni Kal'asında muhkem kal'a-bend olmak üzere mu'temed-i aleyh ademlerin ile irsâl ve irsâlini der-i devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm eylesin deyü ağa mektûbu mücebince yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

298/1047 Şamdaki Aşiretler Hakkında

Şam valisi vezir Hasan Paşa'ya hüküm ki

Tavâf-ı Beytullah-ı atîk içün her fecc-i amîkde zâmili bend azîmet olan hüccâc zevî'l-ibtihâcın emn ü selâmet ile zehâb ve kufûlları ve emâkin ve evtânlarına ferâğ-ı bâl ile vüsûlleri ehemm-i mühâmm devlet-i 'aliyyemden olmağla teşyî' ve istikbâle me'mûr olanların vesâ'ir bu hizmet-i celîleye ta'alluku olanlar sıdk-ı niyyet ve hulûs-ı tavîn ile hıfz ve hirâset hüccâca bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyüb bâ-husûs meşâyih-i bilâd şâyene etbâ' ve 'aşiretleriyle bu emr-i mühimmenin ezmine 'âzim olmaları lâzım iken bu husûsda tehâvünleri nümâyân olub meşeyhet-i 'urbân-ı şâmiye sadâkat ve istikâmet ile hüccâc müslimîn hizmetine ta'ahhüd idenlere taklîd ve hıyânet ve hasabet üzere olanlar hidmet-i meşeyhetden iz'âc ve teb'îd olunması mühimm ve muktezî olmağla imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin Münâric dimekle ma'rûf olan Şam 'urbânı iki fırka ve birisine Serdiye 'aşireti ve birisine Sakar 'aşireti ta'bîr olunub 'aşiret-i Serdiye hâlâ Şeyh-i Şam olan külliye ve 'aşiret-i Sakariye yine mezkûrun 'ammîzâdesi olan zâhirü's-selâm muttasıl ve mütemeyyin olmağla mezkûrlardan her kangısı hüccâcî bi'n-nefs istikbale ve hıfz ve hirâset iderek emn ü

selâmet ile Şam'a îsâle ta'ahhüd idüb mu'temed-i aleyh kefiller verir ise Şam meşeyheti tarafından ona tefvîz ve taklîd ve der-i devlet-i medârîma 'arz ve i'lâm olunmak üzere senin re'y-i zerîne havâle olunmağla husûs-ı mezbûrda kemâl-i tevattun ile her tarafı mülâhaza olunub bu vech üzere taklîdinde ye's olmayub muktezâ-yı vakt ü hâle münâsib ise mu'temedün 'aleyh küfelâsı olunduktan sonra tarafından tefvîz ve taklîd ve der-i devlet-i medârîma i'lâm idüb hüccâc-ı müslimînin emn ü selâmetlerin ve itmînân ve refâhiyetlerinden tettebbu' olur ve hâlâ cedd ü ikdâmeylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

298/1048 Ravza-ı Mutahhara Hakkında

Ber-vech-i arpalık Hamid ve Cebil-i 'Aclun(?) sancaklarına mutasarrıf olan Hüseyin dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tavâf-ı Beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara-ı seyyidi'l-en'âm aleyhi efdalü's-salavat ve's-selâm için aksâ ve edâniden zâmili bend azîmet olan hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın emn ü selâmet ile levâzım-ı teşyî' ve istikbâllerinin kemâ yenbagî itmâm ve ikmâl-i levâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla mükemmel ve müretteb kapun halkı ve kavî tedârik ile sen dahi bu sene-i mübârekede hüccâc-ı müslimînin bereke-i mu'azzamaya değin müşâyeye'at ve istikbâl hizmetine emr-i şerîfimle me'mûr olmuşidın hâliyâ hüccâcın istikbâli emrinde ziyâdesiyle ihtimâm ve ihtiyât iktizâ itmekle vezirim Hasan Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehü mükemmel ve müretteb kapusu halkı ve Şam eyâletinin zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve alaybegleri ve yerlü kuluyla bi'n-nefs kalkub mezîdeye değin vardık da kendüsü anda oturub istikbâle me'mûr olundu vakityel mahalli tesyâr ve hüsn-i tedbîr ile hüccâcın emn ü selâmetiyle iyâb ve kufûllarına ihtimâm-ı tâm eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen dahi azâdım ile gitmeyüb güzîde ve tuvânen ziyâde adem ile ve kavî tedârik ile gitmek üzere kemâ fi'l-evvel me'mûr olmuştundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere güzîn ve tuvânen adem ve kavî tedârik ile vakt ü mahaliyle vezir-i müşârün-ileyh mülâkî olunduktan sonra re'y-i savâbdidi ile hareket ve hüccâc müslimîn bereke-i mu'azzamaya değin istikbâllerine ve emn ü selâmetiyle iyâb ve kufûllarında bezl-i kudret eylesin hüccâcın istikbâlleri husûsuna bu sene ziyâdesiyle ihtimâm iktizâ itmekle sâ'ir senelerden ziyâde kavî tedârik ile gidilmek lâzımdır sen dahi ona göre basîret ve intibâh üzere hareket ve senden me'mûl olduğun vech üzere hizmetinde bulunmağla bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

298/1049 Tarsus'da Eşkîya Hareketleri

Tarsus kâdisına ve Nemrut Kal'ası dizdârına ve kazâ-ı mezbûrda vâki a'yân-ı vilâyet ve iş erlerinde hüküm ki

Nişân-ı hümâyûnum verilen dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş 'arzihâl idüb berât-ı şerîfemle mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerinden kazâ-ı mezbûre tâbi' Ayvacık nâm karyeden Tur oğlu Mhemed ve ammîsi oğlu Ali nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub şekâvet üzere olub itâ'at-ı şer' itdikleri 'arz ve i'lâm olunduk da emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Adana Beglerbegisi[boşluk] dâme ikbâlühü ma'rifetiyle ahz ve Magosa Kal'ası'nda kal'a-bend ve bilâ-fermân ıtlâk olmamak üzere emr-i şerîfim sâdır olmağla mezbûrlar itâ'at-ı emr ü şer' itmeyüb gaybet ve iktizâ iderler ise siz ki dizdâr ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz kal'a-ı merkûm neferâtıyla buldukları mahalde üzerlerine varub 'ala-eyyi-hâl ahz ve Magosa Kal'ası'nda kal'a-bend olunmak için mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

299/1050 Ravza-ı Mutahhara Hakkında

Trablus Şam beglerbegisi Arslan Paşa'ya hüküm ki

İş bu sene-i hayr-ı encamda tavâf-ı Beytullahi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara-ı seyyidi'l-en'âm aleyhi efdalü's-salavat ve's-selem zâmile-i billah sevk ve 'izâm olan hüccâc zev'l-ibtihâcın hıfz ve hirâset olunan emn ü selâmet ile zehâb ve iyâblarında takayyüd ve ihtimâm ehemmi-i mühimmeden olmağla eğer eyyâm-ı şâyi'at ve eğer evân-ı istikbâllerinde müsallah ve müstevfi kapun halkı ve güzîde ve tuvânen ademlerinle kethüdânı techîz ve i'dâd ve Şam valisi vezirim Hasan Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü tarafından habere mütarakkıb olub vezir-i müşârün-ileyh tarafından haber varduğu gibi minvâl-i meşrûh üzere kethüdâyı ta'yîn ve irsâl itmek üzere bundan akdem sana emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi hâliyâ istikbâl-i hüccâc husûsunda ziyâdesiyle ihtiyât ve ihtimâm iktizâ itmekle vezir-i müşârün-ileyh bi'n-nefs kalkub ve mezidiye değın varub kendüsü anda mükemmel ve istikbâle me'mûr olanları mahalline tesyâr ve iktizâ iden hüsn-i tedbîr ile hüccâcın hıfz ve hirâsetleri ve emn ü selâmetleri bâbında ziyâdesiyle haber cedd ü ikdâm eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen dahi kapun halkından ve müstevfi ademlerinden müsallah ve müretteb ve güzîn ve müntehib üç yüz nefer ile kethüdân göndermek üzere me'mûr olmuşsundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde hüccâcın mevsim-i istikbâlleri karîb ve ziyâdesiyle lâzımü'l-ihimâmından olan mühâmmdan olmağla bir

gün evvel temâmen üç yüz nefer müsallah ve müretteb adem ile kethüdânı bu hizmet-i celfle için ta'yîn ve ber-vech müsâra'at vezir-i müşârün-ileyh mülâkî olub re'y-i savâbdidi ile hareket eylemek üzere tenbîh ve te'kîd iyleyüb ve zinhâr üç yüz neferden noksan ile gönderüb ve ba'zı gadr ve bahâne ile vaktinden girü kalub vaktiyle irişmemekden ziyâde tevakkî eylesin cümle istikbâle me'mûr olanlar bereke-i mu'azzamaya değin varmak müctehid sen dahi kethüdânı ona göre vakt ü mahalliyle irişmek üzere tuvânen ve güzîn temâmen üç yüz nefer ile gönderüb bu husûsda bir dürlü kusûr ve kûsûrun zühûra gelmemek üzere takayyüd ve ihtimâm eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

299/1051 Bir sûreti Saray-Beyrut beglerbegisi Kaplan Mehmed Paşa'ya vech-i meşrûh üzere üç yüz nefer ile kethüdâsını ta'yîn ve ırsâl itmek üzere emri gitmeyüb şukka idilmiştir.

299/1052 Kudüs-i Şerîf Sancağına Memur Olan Gavs Paşa

Kudüs-i Şerîf sancağı alaybegisine hüküm ki

İş bu sene-i mübâreke tavâf-ı Beytullahi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara-ı hazret-i seyyidi'l-en'âm 'aleyhi efdâlû's-salavat ve's-selâm için zâmili bend azîmet olan hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın istikbâlleri emrinde ziyâdesiyle ihtimâm ve ihtiyât lâzım-ı saltanat-ı seniyyemden olmağla Şam valisi vezirim Hasan Paşa mükemmel ve müretteb kapusu halkı ve Şam eyâletinin 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timâr ve alaybegileri ve yerlü kulu ile bi'n-nefs kalkub Mezidiye değin varduk da kendüsü anda oturub istikbâle me'mûr olanları vaktiyle mahalline tesyâr ve hüsn-i tedbîr ile hüccâcın emn ü selâmet ile iyâb ve fükûllarına ihtimâm eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olub Kudüs-i şerîf sancağı mutasarrıfı Gavs Paşa dahi me'mûr olmağla sen ki mîr-alay-ı merkûmsun sen dahi Kudüs-i şerîf sancağının 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârıyla ancak bu sene istikbâl hizmetine me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde me'mûr olduğun üzere livâ-ı mezbûrun 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı timârı silâha ve bisat ve zâd ü zâmile ile bir haşca i'dâd ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile vakt ü zamânıyla varub mezidin vezir-i müşârün-ileyh ile mülâkî ve re'y-i savâbdidi ile bereke-i mu'azzamaya değin hüccâc-ı müslimînin istikbâlleri hidmetinde bezl-i tâb ve tuvân eyleyüb tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

299/1053 Mescid-i Şerîf İnşası Hakkında

Sakız monlasına hüküm ki

Ümerâ-yı deryâdan Salih dâme ikbâlühü Südde-i Sa'âdetime 'arzhâl idüb cezîre-i

Sakız'da kal'a mukâbilinde fermânım olduğu mîlden hâric mahalde bunun mülk arsasına binâ iyledüğün kârgîr dekâkîn üzerine malıyla tâlibenü'l-marzâtullâh bir mescid-i şerîf binâ itmek murâd itmekle kimesne mâni' olmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin mâni'-i şer'îsi yoğise binâsına muhâlefet olunmamak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

300/1054 Mısır Zahiresi Hakkında

Mısır valisine hüküm ki

Kilâr-ı 'âmire için Mısır Kahire cânibinden ocaklık olub mu'tâdü'l-irsâl olan irsâliye zahîresinin nicesi gark ve telef olub temâmen gelmez deyü bundan akdem ref' ve behâsı irsâliye hazinesine zamm olunmuş idi laki bin yüz dokuz senesinde yine kemâ ff'l-evvel ocaklık olub aynı zahîre tedârik ve irsâl olunmak üzere îfâ olunmağla sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin emr-i şerîfim vardığı sâ'at bin yüz on bir senesinin irsâliye zahiresin temâmen tedârik ve Reşid ve İskenderiye'de ne mikdâr tüccar sefîneleri bulunur ise lâzım gelen tevelletlüren teşhîn ve evvel be evvel kilâr-ı 'âmireye irsâl ve teslîm itdirmekte ihtimâm-ı tâm eyleyüb Haremeyn-i muhteremeyn gılâlî nâkli için yapılacak sefînelerin bu tarafda kerâstelerin nakl eyleyen iki kıt'a mîrî kalyonlar vardık da kusûru dahi onlara tahmîl idüb ber-vech-i müsâra'at irişdirmeğe takayyüd-i tâm eyleyesin el-hâsıl bin yüz dokuz ve on senelerine kıyâsen irişmemekle muzâyakaya bâ'is olmakdan ziyâde tevakkî iyleyüb fermânım olduğu vech üzere zahîre-i merkûmenin bilâ noksan kilâr-ı 'âmireye teslîm olunmasına ikdâm-ı tâm eylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

300/1055 Mescid-i Şerîf İnşası Hakkında

Sakız monlâsına hüküm ki

Ümerâ-yı deryâdan Salih dâme ikbâlühü 'arzihâl idüb cezîre-i Sakız'da kal'a mukâbilinde fermânım olduğu mîlden hâric mahalde kendü mülk arsasına binâ iyledüğün kârgîr dekâkîn üzerine malıyla tâlibenü'l-marzâtullâh bir mescid-i şerîf binâ itmek murâd itmekle kimesne mâni' olmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin mâni'-i şer'îsi yoğise binâsına muhâlefet olunmamak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

300/1056 Hasta Olan Kişiyi Doktor Rızasıyla Kayıkla Başka Yere Götürülmesi

Sakız monlâsına ve Gümrük emînine hüküm ki

Sakız sâkinlerinden olub etbâdan Temen oğlu dimekle ma'rûf tabîbin iktizâsı olmağla fermân-ı 'âlî vardığı gibi bir kayık tutub mefûrî bu tarafa irsâl eylesiz deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

300/1057 Peraveşte'deki Fabrikanın Geliri Hakkında

Kapudan paşaya hüküm ki

Peraveşte(?) kârhânesinde olan yuvarlağın bir mikdârı bundan akdem Kavala'ya nakl itdirilüb kusûr-ı mevcûdları dahi iskele-i merkûmeye nakl itdirilmek üzere emr-i şerîfim gönderilmekle sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin inşâllahü te'âlâ Donanma-yı hümâyûnum ile taşraya çıkdıktan sonra zikr olunan yuvarlakları münâsib gördüğün seffine ile Âsitâne-i Sa'âdet'ime nakl itdirmek üzere emr-i şerîfi verilmek için baş defterdârım el-Hâc Mustafa 'ilâm itmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

300/1058 Mosko Çarının Eğlendirilmeden Gönderilmesi Hakkında

Burusa kâdisına ve Yeniköy nâ'ibine ve Karadeniz boğaz hisârı dizdârına hüküm ki

Mosko çarının orta elçisi Emelbanoş Ağta Tovice Evkaranto Dekgo ... Talmetri Kuzen bir kıt'a Mosko kâlif girü 'avdet itmekle boğaz hisârılarında eğlendirilmeyüb yoluna revâne olmasına kimesneye muhâlefet itdirilmemek bâbında yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

301/1059 Bağdat Muhafazasında Olan Zağarcıbaşı Hakkında

Yeniçeri Ocağı'nda Zağarcıbaşı olub Bağdat muhâfazasında olan Mustafa dâme mecdühüye hüküm ki

Sen ocağ-ı mezbûrun emekdâr ve kâr-ı güzârı olub me'mûr olduğun umûrda sadâkat ve istikâmet ile hizmetinin nümâyân olduğu ecilden işbu bin yüz on bir senesi Zi'l-hiccesinin guresinden sana 'inâyet ve ihsânım olmağla sen ki mûmâ-ileyhin ba'de'l-yevm kol kethüdâsı olub me'mûr olduğun Bağdat Kal'ası muhâfazasında zabt ve rabt-ı neferât vesâ'ir me'mûr olduğun hidemât-ı 'aliyyemden takayyüd-i tâm ve ihtimâm hâl ve kelâm eylesin deyü Yeniçeriler ağası İbrahim Ağa'nın mektûbu mücebince 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

301/1060 Askerlik Olduğunu Söyleyip Eşkiya Yapanlar Hakkında

Sahil-i mîr-i sipâhda vâki' Giresun ve Bazarcık ve Keşab ve Bayramlı ma'a Olvik ve Akköy kâdılarına ve zikr olunan kazâlara vâki' yeniçeri serdârlarına vesâ'ir a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Bundan akdem taht-ı kazânızda kasabât ve kurâda sâkin askerilik iddi'asında olub re'âyâ vesâ'ir ehl-i 'arz 'ırsını hetk iden eşkiyâ tâ'ifesinin mahallinde teftîş ve tefahhus ve ahz olunub şer'le haklarında lâzım gelen cezâları tertîb olunmak üzere bundan akdem dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağında sâbıkân orta çavuş olan Abdi Çavuş emr-i şerîfime mübâşir ta'yîn ve taht-ı kazânıza vardık da bi'l-cümle teftîşe me'mûr olduğu kazâlara te'addî 'ibâdullah ve askerilik iddi'asında olanları ahâlî-i vilâyet itmeleriyle şer'le teftîş ve tefahhus idüb bi-hasebi's-şer' lâzım gelen 'ukubat-ı şer'iyeleri tertîb olunub bu makûle müfessedlerinin girü mazarratlarından 'ibâdullahı tahlîs ve terfîye-i enâm olduğunu siz ki kâdılarınız 'arz ve siz ki a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz muhızır itmeleriyle sen ki çavuş-ı mûmâ-ileyhsin bundan akdem me'mûr olduğun vech üzere her bir kazâda serdâr ve a'yân-ı vilâyet ma'rifetiyle kendü hâlinde olmayub ehl-i 'arza ve re'âyâ fukarâsına hilâf-ı şer'-i şerîf te'addî ve tecâvüzlük iden ve askerilik iddi'âsı eyleyen eşkiyâ tâ'ifesin şer'le teftîş ve tefahhus ve bi-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb haklarında lazım gelen cezâları şer'le tertîb idüb 'âmme-i 'ibâdullah üzerlerinden zulm ve te'addîlerin men' ü def' ve ihkâk-ı hakk eyleyesin amma bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde zulm ve te'addî veyâhûd tama'-ı hâmin sebebiyle eşkiyâ tâ'ifesinden kimesneye hamiyet ve sıyanet eylemek ihtimâli olur ise ber-vechle cevaba kâdir olamayub mes'ûl ve mu'âteb olacağını mukarrer bilüb ona göre basîret ve ihtimâm ve câdde-i şer'den inhirâf eylemeyesin deyü yeniçeri ağası İbrahim Ağa mektûbu mûcebince 'amel olunmak bâbında yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

301/1061 Haymana'daki Eşkiyaların Cezasının Kesilmesi Hakkında

Ber-vech-i arpalık Karahisar-ı Şerifi sancağı mutasarrıfına ve Haymana kâdisına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Haymana kazâsı sâkinlerinden olub kuttâ'-i tarîk eşkiyâsından Sencan oğlu Mehmed ve Hazkan oğlu Ahmed ve oğlu diğeri Mehmed nâm şakîler kendü hâllerinde olmayub niçe ümmet-i Muhammed'in hilâf-ı şer'-i şerîf emvâl ve erzâkların gâret ve 'ıyâllarına ta'arruz ve ahâlî-i vilâyetin bâkire kızların ve seyyibelerin cebren murâd eylediklerine virüb bu makûle fesâd ve şekâvetlerinin nihâyeti olmamağla bundan akdem emr-i şerîfim sâdır olub keyfiyet-i ahvâlleri

ahâlî-i vilâyetden tefahhus olunduk da ba'zı cemâ'at-i müslimîn mezbûrlar on beş seneden berü kazâ-ı mezbûrda şekâvet vesâ'ir bi'l-fesâd üzere olub vücûdlarının izâlesi lâzım ve üç def'a haklarında fermân-ı şerîf sâdır olub mezbûrlar firâr idüb itâ'at-ı şer'-i şerîf ve inkıyâd-ı emr-i münîf eylediklerin 'alâ tarîki's-şehâdeh haber vormeleriyle mezbûrların fesâd ve şekâvetleri üzerlerinden ref' olunmaz ise perâkende ve perişân olmaları afk olduğun el-hâslarıyla 'arz itmeğın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve mevlânâ-yı mezkûrsun mezbûrlar bi-eyyi-hâl ahz ve şer'le üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâdd sicil ve hüccet olunub ve hilâf-ı şer' oldukları girü alıverildikden sonra mezbûrları kal'a-bend ve sicil ve hüccetleri Âsitâne-i Sa'âdet'ime irsâl ve ba'dehü haklarında ne vechle fermân-ı şerîfim sâdır olur ise ona göre 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

İtlâklarıçün yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

302/1062 Kalebend Cezası

Hâliyâ Şam-ı Şerîfde yeniçeri zâbıtı olan Hâseki Yusuf zîde mecdühüye hüküm ki

Hâlâ Şam'da olan Birinci cemâ'atin onbaşısı ve vekîl harcı ve bayrakdarı ve Başeskisi ve bayrakca 'atık neferâtının şekâvetleri zühûr iyledüğün i'lâm olundukların esâmîleri defter-i icmâlden ihrâc ve ıslâh-ı nefis eylemeğiyçün (boşluk) Kal'ası'nda muhkem kal'a-bend ve haklarından gelinmek üzere fermân-ı şerîfim sâdır ve mevzi'i ağaları tarafından mektûb irsâl olunduk da sâbıkân Şam'da yeniçeri zâbıtı olan Mehmed mücerred-i tama'-ı hâmin sebebiyle eşkiyâ-yı mezbûrûndan raasüde olub ol-mahalde onbaşılıarı firâr itmekle vekîl harcın odabaşı nasbı ve bâkîsi yerlü yerlerine ta'yîn idüb ve lakin eşkiyâ-yı merkûmun kemâ fi'l-evvel şekâvetlerinden nükûl ve rücû' eylemeyüb dâ'imâ tahrîk-i fitne eyledikleri istimâ' olunmağla ıslâh-ı nefis idince (boşluk) Kal'ası'nda kal'a-bend ve madâm ki fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmadıkça itlâk olunmamaları bâbında müceddeden fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağın sen ki zâbıt-ı mûmâ-ileyhsin husûs-ı mezbûrda ber-vechile te'hîr ve tevakkuf eylemeyüb eşkiyâ-yı mezbûrûn fi'l-cümle ahz ve ele getirüb yanlarına mu'temedün-aleyh çavuş ve ademler koşub (boşluk) Kal'ası'nda muhkem kal'a-bend ve yalnız itlâklarıçün emr-i şerîfim sâdır olmadıkça bu bâbda tama'-ı hâmin be-gâyet ictinâb eyleyesin deyü yeniçeri ağası İbrahim Ağa mektûbu mücebince yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

302/1063 Bağdat Kalesi'ndeki Askerlerin Firar Etmeleri Hakkında

Hâlâ Bağdat muhâfazasında olub yeniçeriler kethüdâsı olan Mustafa dâme mecdühüye hüküm ki

Hâlâ Bağdad Kal'ası muhâfzasında vâki' yeniçerilerinin atık ve cedîd odalu ve yamakan neferâtda ocakda başçavuş olan Ebubekir Çavuş zîde mecdühünün kırk 'aded serdengeçdi bayraklarına tashîh ve bedirgâh iyleyüb götürdüğü üç bin altı yüz yirmi dokuz neferâtın ekserî me'mûr oldukları hizmet-i muhâfazada nâ-mevcûd ve firâr itmeleriyle akl-ı kalîl kalub hidemât-ı hümâyûnumda buldukları mesmû'-ı hümâyûnum olmağın fi'l-cümle odalu yamakan neferâtın ve mûmâ-ileyhin götürüb teslîm iyledüğü üç bin altı yüz yirmi dokuz nefer serdengeçdi neferâtın 'umûmen 'ale'l-esâmî yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdların aynı ile defter ve sûret-i defterlerinin sıhhatî te'kîd için Bağdad valisi vezirim Mustafa Paşa ve Bağdad kâdisına 'arz ve mektûb alub 'ala-vechi't-ta'cîl rikâb-ı hümâyûnuma göndermek fermânım olub (boşluk) zîde kadrühü mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle muhâfaza-ı mezbûrunun atık ve cedîd odalu ve yamakanı mûmâ-ileyh Ebubekir Çavuş'un götürüb teslîm iyledüğü üç bin altı yüz yirmi dokuz nefer serdengeçdi neferâtın 'ale'l-esâmî yoklanub mevcûd ve nâ-mevcûdun aynı ile defter ve sıhhatini te'kîd için vezir müşârün-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhden 'arz ve mektûb alub mübâşir-i merkûma teslîm ve 'âcilen rikâb-ı hümâyûnuma irsâl ve îsâl bez-i kudret eyleyüb bu husûsda bir ferdi himâye ve sıyânet iylemeyüb bir nefer nâ-mevcûdun esâmîsi ketm ve ihtifâdan ihtirâz iyleyesin deyü Yeniçeri Ağası İbrahim Ağa mektûbu mücebin yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

302/1064 Vergilerini Vermeyenler Hakkında

Şam valisine hüküm ki

Safed(?) ve Saray-Beyrut beglerbegisi el-Hâc Kaplan Mehmed dâme ikbâlühü Südde-i Sa'âdetime 'arzihâl gönderüb bin yüz on senesinde mûmâ-ileyh mîrhâce oldukda Sırabeyrut mukâta'âsından Safed mukâta'asını sene-i mezbûrda mûmâ-ileyhden ber-vech iştirâken der-'uhde ve iltizâm iden Şehab oğulları Mir Ebşir ve Mir Mansur nâm kimesneler mukâta'a-ı mezbûre malından vakt ü zamânıyla verilmek üzere memhûr temessük ve cânib-i şer'den hüccet-i şer'iyeye dahi virmişler iken hâlâ zimmetlerinde bâkî kalan elli üç kise mal-ı mîrîyi bu âna değîn edâ itmeyüb merkûm Mir Mansur Şam-ı şerîf nâhiyelerinden Vadi-yi Ankım nâm karyede tahsîl itmekle taleb eyledikde Mir Ebşir'den havâle ve ol-dahi mezbûra havâle idüb birbirlerine havâle ile virmekden ta'allül ve muhâlefet itmeleriyle vech-i meşrûh üzere zikr olunan elli üç kise akçe mâl-i mîrîden mezkûr Mir Mansur zimmetinde bâkî kalan akçe her ne ise hüccet-i şer'iyeye ve memhûr temessükü mücebince ma'rifet-i şer'le bi-eyyi-vechgân tahsîl ve kendüye ahz ve kabz itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğîn vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

302/1065 Bir sûreti Trablus Şam beglerbegisi Mir Ebşir Trablus Şam eyâletinde olmağla meblağ-ı mezkûrdan zimmetinde olan mâl-i mîrinin hüccet-i şer'iyeye ve memhûr temessük mücebince ma'rifet-i şer'le tahsîl için.

303/1066 Aydın ve Saruhan'daki Eşkiyaların Hesabının Görülmesi Hakkında

Aydın ve Saruhan muhâssılına ve (boşluk) kâdısına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Manisa ve İzmir ve Kuşadası kazâları Aydın Sancağı hudûduna karîb ve ittisâl olub ve zikr olunan kazâlar beynlerinde vâki' yollarda ve bellerde kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsı hâlî olmayub mürûr ve 'ubûr iden ebnâ-ı sebîl ve tüccâr tâ'ifesi şerrlerinden emn olmayub eyyâm ve evkâtda üzerlerine çıkub emvâl ve erzâkların nehb ü gâret ve katl-i nüfûs itdiklerinden mâ'adâ eşkiyâ-yı mezkûrünün emvâl-i mîrîye dahi küllî zararları nümâyân olub haklarından gelinmeğle zikr olunan mahallerde zühûr idüb ol-makûle katl-i tarîk ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl iden eşkiyâ-yı vechgân ele getirülüb şer'le haklarında lâzım gelen icrâ ve men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı 'inâyet eyledüğün ecilden zikr olunan mahallerde zühûr iden eşkiyâ-yı def' ve şer'ân haklarında lâzım geleni icrâ idüb fîmâ-ba'd mahall-i mezbûrları eşkiyâdan bir ferd bulunmayub kimesneye zarar ve güzend irişmemek üzere takayyüd ve ihtimâm iyleyesin lakin bu bahâne ile konak te'mîli ve celb-i mâl ve re'âyâ ve berâyanın üzerlerine konub müft ve meccânen yem ve yemek alub te'addî olduğu istimâ' olunur ise sonra mütazarrır eylemek mukarrerdir ona göre basiret ve intibâh üzere hareket ve eşkiyânın def'inde takayyüd-i tâm ve re'âyâ ve berâyayı her vechle himayet eylemek bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

303/1067 Yeniçerilik İddiasında Olan Eşkiyalar

Trabzon beglerbegisi Ömer dâme ikbâlühü ve eyâlet-i mezbûrede vâki' olan kâdılar ve yeniçeri serdârlarına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mektûb gönderüb birkaç seneden berü eyâlet-i merkûm ahvâl-i muhayyel olub ba'zı eşerrâ ve ehl-i fesâd şekâvete tasaddî ve niçe ümmet-i Muhammed'i katl ve niçeelerinin dahi emvâl ve erzâkların nehb ü gâret ve sükkân-ı vilâyet ve fukarâ-yı ra'iyete zulm ve te'addî idüb ekseri yeniçerilik iddi'asında olmalarıyla da'vâcılar zühûr eyledikde muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere icrâ olunmak için taraf-ı şer'den da'vet olunduklarında itâ'at-ı şer' itmeyüb mürâfa'adan imtinâ' ve firâr ve ba'dehü tecemmu' ve muhâreye sadedinde olub îkaz-ı fitne bâ'is ve bâdî olmalarıyla bu makûle katl-i nüfûs ve

gâret-i emvâl ile 'ibâdullahâ îsâl-i mazarrat ve sâ'î'l-fesâd olanlar ahz ve şer'an üzerlerine sübût bulan mevâdd sicil ve hüccet olunduktan sonra şer'le haklarında lâzım cezâları tertîb ve fesâd ve şekâvet ve şerr ve şürûrlarından bilâd ve 'ibâd te'mîn ve tatmîn olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâyâ 'arz iylediğın ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

303/1068 Toplumun Huzurunu Bozanların Başka Mahalleye Sürülmesi

Selanik muhâfızı vezir Hasan Paşa'ya ve Filibe müftisine hüküm ki

Kazâ-ı mezbûr muzâfâtından Karadağ nahiyesi'ne tâbi' Umur Obası nâm karye sâkinlerinden olub evlâd-ı fâtihândan el-Hâc Yusuf oğulları Mustafa ve Mehmed ve Hüseyin ve İbrahim ve Ramazan ve Ebubekir nâm kimesneler gelüb bunlar kendü hâllerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' ve te'addîleri olmayub ve üzerlerine şuhud-ı'udül ile şer'an bir nesne sâbit ve zâhir olmuş değil iken karye-i mezbûre sâkinlerinden Köse Abdullah nâm kimesneye karye-i mezbûrdan hevâlarına tâbi' birkaç re'âyâ ile yekdil olmağla karye-i mezbûrun vâki' olan konak ve küçük vesâ'ir harcına i'dâdınız yokdur deyü hilâf-ı inhâ bir tarikle emr-i şerîf ısdâr ve hevâlarına tâbi' kâdı ile yekdil omlarıyla karye-i mezbûreden kaldırılıb aher mahalle nakl itdirüb ziyâde gadr ve te'addî eylediklerin bildirüb mezbûrların kemâ-fi'l-evvel karye-i merkûmede ikâmetlerine muhâlefet ol.. bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediklerin ecilden vech-i meşrûh üzere 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

304/1069 Asker Olduğunu İddia Eden Kişinin Hesabının Görülmesi

Simav ve (boşluk) kâdılarına ve Simav kazâsında yeniçeri serdârı olan (boşluk) zîde kadrühüye hüküm ki

Mehmed nâm kimesne gelüb Simav kazâsı sâkinlerinden olub askerilik iddi'âsında olan Mehmed nâm şakî bin yüz (boşluk) senesine vakt-i 'işâda menziline girüb bir feracesin ve bir sim rah ve kuşak ve altı gurus ve bir cam raht vee üç aded yazubend ve baş ... ve bir ... sirka idüb ziyâde te'addî ve fesâd itmekl sârik-i mezbûr mahallinde ihzâr-ı şşer' mürâfa'a olduklarında hükm birle cânib-i şer'den iki kıt'a hüccet-i şer'iyeye verilmekle yedinde olan hüccet-i şer'iyeye ve fetvâ-yı şerîfesi mücebince şer'le görülüb ihkâk-ı hakk iyledükden sonra bi-hasebü'l-şer'i'ş-şerîf hakkında lâzım gelen cezâsı tertîb olunub te'addî ve tecâvüzü men' ve def' olunmak için yeniçeri ağası mektûbu mücebince yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

304/1070 Cezayir'e Giderken Esir D üşen Kişi Hakkında

Eyâlet-i Tunus'da vâki' Vatan sancağibegi Murad Begi ve Tunus valisine ve kâdısına hüküm ki

Bundan akdem Tunus ocağıyla Cezayirlü beylerinde vâki' olan şikâk ve hilâf yine vifâk ve itilâfa tahvîl ile ıslâh-ı dârü'l-beyan için taraf-ı Devlet-i 'Aliyyemden ta'yîn ve irsâl olunan dergâh-ı mu'allâm kapuçubaşlarından Osman dâme mecdühünün telimleri Mehmed ile Emine ve Fatıma nâm hatunlar 'arzihâl idüb Tunus ocağının a'yân ve ihtiyârlarından ba'zıları der-i devlet-i medârıma gelüb onların Tunuslu tarafından katarına babaları mûmâ-ileyh vech-i meşrûh üzere bin yüz dört senesinde ta'yîn olunmuşsa Tunus'a vardık da sâbıkân Vatan sancağibegi olan Mehmed'in mezkûr ücret-i kadîmi için virdüğün dört bin guruş ba'de't-ta'arrûz Cezayir'e varub gelince bi-tarîki't-ta'diya' yine mezkûr Mehmed'e teslim eyledikten sonra Cezayir'e gider iken bi-emrillâhi te'âlâ rû'-yi diyârda duka sefînelerine masârif ve keffâr-ı esîr ve behâsıyçün kat' olunan on iki buçuk kise akçenin edâsına medâr olduğun bâlî bir nesne olmamağla yedi seneden berü küffâr elinde girift ve ferikide ve zincir olmağla müteveffâ-yı mezkûr Mehmed eyyâmında vaz' iyledüğün dört bin guruş muhallelât kabz iden ve irslerinden tahsîl ve babaları mezkûr Osman ocağınız tarafından tahlîs olunmak bâbına 'inâyet ricâ ve vâkif-ı Tunus ocağının iltimâsıyla tevfiik-i emanet ve men' ve ıslâh-ı dârü'l-beyân için Cezayir'e giderken bu şekl kazaya uğrayub küffâr elinde esir olmağla ocağınız lâyük ve tarîk-i gayret ve hamiyete muvâfik olmağla müteveffâ-yı merkûm Mehmed vaz' iyledüğün dört bin guruş veresesinden tahsîl olunub meblağ-ı merkûm ile her ne vechle sonra olur ise bu maslahatı ocağında lazım gelen ahvâlden olmağla 'alâ eyyi-hâl mûmâ-ileyh Osman'ın istihlâcı husûsunda sa'y ve ihtimâm eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuş deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

304/1071 Kapucubaşı Hakkında

İstanbul kâdısına hüküm ki

Hass-ı kapucubaşı Hasan zîde mecdühü gelüb tâ'ife-i mezbûreden kılîl iş işleyüb 'ibâdullaha ziyâde behâ ile fûrûht idenlerin mütâ'ileri tahmîn-i sahîh ile tahkîm ve takrîr-i lâzım mahallinde takrîr ve gayn kâdı ile fûrûht olunan mütâ'ilerin fasılası ashâbına redd ve içlerinden sekbânbaşı vesâ'ir gerekli olanların tebdîli lâzım gelenler hâssa kapuçubaşı olanlar 'azl ve nasb ide gelmişler iken hâlâ tâ'ife-i mezbûreden olub kalb-i iştirâ bulunmağla müvâhize ve takrîr lâzım gelen birkaç nefer eşirrâ birbirleriyle yekdil ve yekcihet olub bunun izinsiz begidebaşıl原因 'azl ve aheri nasb eylediklerinden mâ'adâ bu makûle kalîl işleyenlere

sâhib çıkılmağla madâm ki beş on nefer kapucu tâ'ifesi me'an olub bunca olduğu bir ferde takrîr olunmamak üzere bizim yedimizde senedimiz vardır deyü bezl-i mu'âraza ve takrîrlerine muhâlefet ve ihtilâle bâ'is olub 'ibâdullah kendülerden mutazarrır ve her vechle zabtında kalmalarıyla bu makûle kalîl iş işyelenlere sâhib çıkanların ma'rifet-i şer'le pâ-dîl olunub yedlerine senedlerimiz vardır deyü mu'âraza itdirmeyüb ve hassâ kapucubaşı olanların umûruna müdâhale olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere 'amel oluna deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

305/1072 Çeşme ve Su Yolları Hakkında

Yeniçeri ağasına ve Hâssa bostancıbaşına hüküm ki

Darako(?) nâm müsallah gelüb mesfûr Yeniçeri ağası olanlar postasında içerüde ve dışarıda vâki' çeşmelerin su yollarının behâsına lâzım gelen mühimmâtın kendü malından görüb hizmetde bulunmağla Kefeden naksıyçün İstanbul'a karîb yalılarından ancak bu sene akçesiyle iştirâ iyledüğün bin beş yüz dört hamrın evine nakline muhâlefet olunmayub fecîrden harc ve 'avâid nâmıyla akçe mutâlebesiyle rencîde olmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın beher sene mu'tâd olmamak üzere dahi mesfûr için bu sene bin beş yüz dört hamr iştirâ ve hânesine nakli muhâlefet olmamak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

305/1073 Piyale Paşa Vakfı Hakkında

Sakız monlâsına hüküm ki

Müteveffâ Piyale Paşa evkâfının meşrutiyet üzere mütevellisi olan Şehiyaz Paşazâde Mustafa zîde mecdühü gelüb evkâf-ı mezbûrun 'ukarâtından Sakız cezâresinde vâki' bir kârgîr han ile (boşluk) bâb dükkanlar bundan akdem kal'a meydânının boşluğu için kal'a ve meydan itdirilüb ve etrafına miller vaz' olunmağla vakf-ı mezbûrun meydan başlarına vaz' olunan millerden haya olan yerlerine vakf için ba'zı bina vaz' olunmasına muhâlefet olunmamak üzere istimâ'-yı 'inâyet olunduk da mîllerden hâric olan yerlerde bulunan vakf yerlere müdâhale olunmayub ve gulâmdan vaz' olunan mahallere ebniye ihdâsı ile ta'arruz olunmamak için bundan akdem emr-i şerîfim virilmekle mücebince hükm-i hümayûnum ricâ itmeğın mukaddemâ verilen emr-i şerîf mücebince 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

305/1074 Kamance Kalesi Hakkında

Bağdad voyvodası Ation(?) voyvodaya hüküm ki

Bağdad memleketinin hıfz ve hirâsetinde ve re'âyâ ve berâyâsının himâyet ve sıyânetinde ve Kamance Kal'asının tahliyesinde sadakat ve istikâmet ile küllî hizmetinin zühûra gelmekle voyvodalık merkûm kemâkân sana îfâ ve mukararer ve fimâ-ba'd dahi sıdk-ı niyyet ve kemâl-i sadâkat ile senden her vechle hidmet melhûz olmağla hakkından mezîd-i 'inâyet-i 'aliyye-i pîr-i şâhânem zühûra getürülüb hâssa hal' Kahire mülûkânemden bu sevbi hal'at mûrisi'l-i ileyhimde sultani 'inâyet ve ihsânım olub (boşluk) ile irsâl olunmuşdur vüsûlünde gerekdir ki 'inâyet ve ihsânım olan hal'at-ı kahire ve kisve-i yâhiremi kemâl-i ta'azzum ve tecîl ile istikbâl ve alub gıyûb izhâr-ı mübâhât ve müfâharet eyledükden sonra bundan böyle dahi vilâyet-i merkûmenin hıfz ve hirâsetinde ve re'âyâ ve sükkânın himâyet ve sıyânetde ve tanzim ve tetyik ahvâllerinden ve bi'l-cümle zimmetine lâzım gelen hidemât-ı 'aliyyemin küllisâda sadâkat ve istikâmet ile bezl-i maktûr ve sa'y nâ-mahsûr iyleyesin deyi yazılmışdır. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

305/1075 Amasya'da Sipahilerin Eşkiya Olayları

Ber-vech-i arpalık Kengiri sancağı mutasarrıfı ve Çerkes kâdısına hüküm ki

Amasyalı Ali nâm kimesne gelüb kazâ-ı mezbûr sâkinlerinden olub a'yân-ı vilâyetde müsallah çavuş oğlu Mehmed ve Balcı Kâdızâde el-Hâc Mahmed ve el-Hâc Ahmed ve İshakzâde Şaban sipâhi nâm kimesnler kendü hâllerinde olmayub turidî eşkiyâsıyla ykdil ve yekcihet olmağla eşkiyâ-yı mezkûrenin haklarından gelinmek fermânım olduk da haber gönderüb cem'iyetlerine bâ'is ve ol-vechle i'ânetlerinden nâşî haklarından gelinmek mümkün olmayub te'addî üzere olmalarıyla ol-bâbda hükm ricâ itmeğın mezkûrların i'lâm olunduğu üzere keyfiyet-i ahvâlleri vâki' ise ahz ve kal'a-bend olunub keyfiyetleri 'arz ve i'lâm olunub şöyle ki keyfiyetleri vech-i meşrûh üzere olmayub gayri vâki' ise kal'a-bend olunmayub ahvâlleri 'arz ve i'lâm olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

306/1076 Anadolu'da Zuhur Eden Eşkiya

Üsküdar'dan Anadolu'nun sağ kolu nihâyetine varınca yol üzerlerinde ve etrâfinda vâki' dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdârları zîde kadrühüye hüküm ki

Bundan akdem Anadolu yakasında zühûr iden kuttâ'i't-tarîk eşkiyâsının def' ü ref'î ve ebnâ-ı sebîl ve bilâd-ı 'ibâdın âsâr-ı mazârılarından te'mîn ve tavnîn için Anadolu'da olan

vezir-i a'zâm ve mîr-i mîrân-ı fihâm ve ümerâ-ı kirâm bi'l-cümle me'mûr olmaları ile her birinin taht-ı hükümetlerinde olan eyâlet ve elviyeden eşkiyâ-yı merkûmenin ayakları kat' ile terfiye-i hâl 'ibâd ve tanzîm-i bilâd cedd ü ihtimâm üzere evâmir-i şerîf ile tenbîh ve te'kîd olunmuş idi hâssa yine Anadolu yakasında ba'zı eşkiyâ gezüb ve mezbûrların bi'l-külliyeye izâle-i asâr fesâdlarıyla ebnâ-ı sebîl ve ahâlîsi ve re'âyânın emn üistirâhatleriyçün vülât ve hükâm tekrar evâmir-i 'aliyye ile tenbîh ve te'kîd ve bu ana gelince sefer ve hazırda iktizâ iden hidemât-ı 'aliyyemde sadâkat ve istikâmet ile bezl-i tâb ve tuvân idegelen kapum kulları dahi eşkiyâ ve fitne sâkin oldukları vilâyetlerinin vülâtıyla hizmetinde bulunmaları bâbında fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağla siz ki Anadolu'nun sağ kolunda olan yeniçeri serdârlarısız eşkiyâ-yı merkûmenin def' ü ref'ine dahi vilâyetiniz valisi ile me'ân kemâl-i sadâkat ve istikâmet ile edâ-yı hizmet eylemek üzere me'mûr olub (boşluk) zîde kadrühü mübâşir ta'yîn olunmağın siz ki yeniçeri serdârlarısız her biriniz valiniz ile haberleşüb ve neferâtınızı yanınıza cem' idüb ve bayraklarınız açub eşkiyâ-yı merkûmenin def' ü ref'inde sizlerden me'mûl olduğı vech üzere gayret ve hamiyet ile hizmet bulunmağla bezl-i kudret eyleyesiz şöyle ki husûs-ı mezbûrda bir tarîkiyle gadr ve bahâne ve tehâvün ve tekâsülünüz istimâ' olunur ise cümleleriniz mes'ûl ve mu'âtab olursuz ona göre basîret ve intibâh üzere hareket ve her biriniz vilâyetiniz valisi ile ittifâk ve ittihâd ile me'mûr olduğunuz hudûd ve havalide olan kuttâ'î't-tarîk eşkiyâsının velâyetiniz için ayakların kat' ve edâ-yı hizmet itmekle kemâl-i mertebe bezl ü sa'y ve kudret iyleyesiz deyü yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

306/1077 Bir sûreti sol kola.

306/1078 Bir sûreti orta kola

306/1079 Suç İşleyen Yeniçerinin Hesabının Görülmesi Hakkında

Şam monlâsına hüküm ki

Bundan akdem memâlik-i mahrûsemde vâki' dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden birinin töhmeti zühûr eylediğın ahz ve habsleri ve cerâyim ve me'semlerine göre 'ukûbât-ı meşrû'dan şer'le lâzım gelen cezâlarının tertîb için ocak tarafndan her kazâda birer serdâr nasb olunub mu'tâd-ı kadîm üzere yeniçeri ve kul oğulları ve cebeci ve topcu ve acemi oğlanı ve süvârî sekbân bi'l-cümle serdârlar zabıtında olub vüzerâ-yı 'azâm ve mîr-i mîrân ve ümerâ ve mütesellim voyvoda vesâ'irleri tevâyif-i mezkûreden birini mühimmat ahz eylediklerinde zâbitlarına teslim idüb muktezâ-yı şer'-i şerîf üzere lâzım gelen cezâları tertîb olunub zâbitlarından gayri bir ferd zabt ve rabtlarına müdâhale itmeyüb ve sefer-i eser dergâh-ı

mu'allâm yeniçerileri tekâlif-i 'örfiye ve şakka mutalebesiyle rencîde itdirilmemek üzere mukaddemâ hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfim sâdır olmuşken Şam-ı şerîfde olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden birinin üzerine cürm sâbit olub ma'rifet-i şer'le habsleri lâzım geldiğın Şam-ı şerîfde olan kapu kulu ağasına teslîm olunmayub hilâf-ı kânûn Şam'ın yerlü kulları tarafından ahz ve habs ve ağrâzları hetk olduğun mâ'adâ dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerin kânûn-ı kadîm üzere postal behâlarıyçün vaz' olunan kulluklardan Şam-ı şerîfde vâki' ihtisâb ve koyun bazarı ve sûk-ı harîr ve at bazarı kullukları dahi kadîmden kapu kulu ağaları tarafından zabt oluna gelmişken hâlâ Şam'ın yerlü kulları tarafından zabt olunub ihtilâle bâ'is olmalarıyla kadîmden ele geldiğün üzere kapu kulu ağaları tarafından zabt itdirilüb kânûn kadîme mugâyir hareket olduğun üzere fermân-ı şerîfim sâdır olmağla vech-i meşrûh üzere kânûn kadîm mugâyir gerek zabt ve rabt fukurâsına ve gerek postal behâ için vaz' olunan kullukları kapu kulu ağasına zabt itdirüb aheri müdâhale itdirilmeye deyü bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak üzere yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

307/1080 Sürgünden Firar Edenlerin Hesaplarının Görülmesi

Adana bostancı başısına hüküm ki

Drama kâdısı mevlânâ Zekerya zîde fazlühü mektûb gönderüb Dirama kazâsı'na tâbî' Tuksad nâm karye sâkinlerinden Solak Mustafa ve karye-i Çenalec'den Telbisler müftüsü oğlu Ahmed ve Çalık sipâhilerden Deli Mahmud nâm kimesnelerin ahvâlleri bundan akdem der-i devlet-i medârıma 'arz olunduk da mezbûrlar nefy ve iclâ olunmalarıyçün emr-i şerîfim ısdâr olduk da mezbûrlar ele girmeyüb gaybet eyledikleri i'lâm olunduk da sen ki Bostancıbaşı mûmâ-ileyhsin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince mezbûrları ahz ve diyâr-ı ahire nefy itmek için mübâşir itmekle tekrar emr-i şerîfim sâdır olmağla Adana bağçesi ustalarından tarafından ta'yîn eylediği Ahmed Usta vardıkda emr-i şerîfimin vürûdundan sekiz gün mukaddem kazâ-ı mezbûrdan çıkub gaybet ve firâr eylediklerin 'arz itmekle sen ki Bostancıbaşı mûmâ-ileyhsin mezbûrları bi-eyyi-hâl buldukları birde ahz ve nefy ve iclâ eylemek ziyâde ihtimâm iyleyesin bundan sonra ber-vechle gadr ve bahâne ihfâ olunmayub mes'ûl olursun ona göre takayyüd tâm ve 'alâ eyyi-hâl ahz ve nefy iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

307/1081 Kaş, Teke ve Antalya'da Eşkiya

Ber-vech-i arpalık Niğde sancağına mutasarrıf Ali dâme ikbâlühüye ve Kaş ve (boşluk)

kâdılarına hüküm ki

Sen ki Kaş kâdısı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb ve Kaş ve Antalya ve Teke'de sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme-i hutebâ ve a'yân ve fukarâ muhzır gönderüb Kaş kazâsında sâkin Deli oğlan dimekle ma'rûf şakî birkaç seneden berü sâ'î-i bi'l-fesâd olub hevâsına tâbi' iki yüz mikdârı tüfenk-endâz ile her bâr cemi'iyet idüb katl-i nüfûs ve nehb ü gâret emvâl-i 'âdet-i müstemiresi olub kazâ-ı mezbûrda olan 'ibâdullah mutazzarır olduklarından mâ'adâ hevâsına tâbi' elli altmışdan ziyâde tüfenk-endâz eşkiyâ ile civarlarında olan Finike ve Kalkanlu kazâlarında nice ümmet-i muhammedin evlerin basub anbar ve hânelerin ihrâk bi'n-nâr eyledikden sonra tekrar katl-i nüfûs ve nehb-i emvâl idüb tугyân ve fesâdları günden güne terakkî uyulub ve işbu sene-i mübâreke Ramazan'ında Kaş kazâsı sâkinlerinden Hâcî Mehmed nâm kimesnenin odasın basub odasında misâfereten sâkin olan iki karındaşları bi-gayr-i hakk katl itmekle sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ahâlî-i kazâ iltimâslarıyla kethüdânı üzerlerine ta'yîn eyledikde şakî-i merkûm hevâsına tâbi' yetmiş seksen mikdâr tüfenk-endâz eşkiyâ ile firâr ve Viranbe palanga nâm mevzi'de tahassun ve muhârebeye esirri itmekle ahâlî-i kazâ kendülerin hıfz için kal'a-ı merkûmeyi muhasara eylediklerinde beş altı gün mürûrunda leylen kal'a-ı merkûmeden dahi firâr ve aher-i kazâyâ varub bunun emsâli fesâd ve şekâvetinin nihâyeti olmağla şakî-i mezbûr bulunduğu yere 'alâ-eyyi-hâl ahz ve cezâ-yı şer'îsi tertîb olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâsına 'arz ve i'lâm eyledikleri ecilden sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin mezkûr Deli oğlan nâm şakî her ne mahalde bulur ise üzerine varub bi-eyyi-hâl ahz ve üzerine sübût bulan mevâdı sicil ve hüccet-i şer'le hakkında lâzım gelen cezâsını tertîb ve şerr ve mazarratından bilâd ve 'ibâdi te'mîn ve tatmîn itmeğın bezl ü sa'y ve kudret eyleyüb bu takrîb ile şekâvetde 'alâkası olmayub kendü hâlinde olanların nüfus ve emvâline ta'arruzdan tevakkî iylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

308/1082 İntaat Etmeyen Sncakbeyi Hakkında

Erzurum valisi vezir İbrahim Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin bundan akdem Malazgird Kal'asını etbâ'ından olan eşkiyâyâ basdurub ve Malazgird sancağında olan karyeleri dahi tahrîb ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl itdirüb itâ'at-ı fermân itmeyüb şekâvetde masad ve müstemir-i vâcibi'l-izâleve zahirü'l murad olan Bayezid sancağıbegi İbrahim'in izâle-i vücûd fesâdü'l âlid hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla şeref-yâfte sudûr olan emr-i şerîfimle kapun halkı ve eyâletın askeri ve eyâletinde vâkî' ümerâ ve Erzurum'un kapun kulu ve yerlü kullarıyla me'mûr ve

emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Kars beglerbegisi Ali dâme ikbâlühü kapusu halkı ve eyâleti askeri ile yanına varub ve Çıldır beglerbegisi İshak dâme ikbâlühü kapusu halkı ve eyâleti askeriyle kethüdâsını yanına gönderüb ve Huşab nâm-ı diğêr Mahmudiye hâkimi olan İbrahim dâme 'ulüvvühü kaç müstevfî kapusu halkı ve etbâ' ve eşyâ'ıyla me'mûrlar olub re'y-i savâbdidin üzere hareket eylemeleriyçün evâmîr-i şerîfemle her birine tenbîh ve te'kîd olunmuş idi bu husûs şimdiye değin bir sûrete ifrâğ olunmak geredir eğer henüz dahi sûret bulmadıysa ol-şakî-i bed-nihâdın bi-eyyi vechgân rû'-yi arzdan i'dâm-ı vücûd şekâvet 'avzî ile âsâr-ı mazârrının bilâd ü 'ibâd üzerinden def' ve ref'î ve ol-memleketin tanzîm ve tensîk ahvâli iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla işbu emr-i vâcibü'l-ımtisâlim vüsûlünde vech-i meşrûh üzere seninle me'mûr olan asâkir ile hüsn-i tedbîr ile bilâ tereddüd şakî-i mezbûrun üzerine varub bi-'avnihi te'âlâ kahr ve istisâl ve cezâsını tertîb eyledikten sonra mukaddemâ fermânım olduğı üzere emvâl ve erzâkından bir nesnesin telef itdirmeyüb natık ve ta'âmdan ism-i mâl itlâk olunur her nesi var ise ma'rifet-i şer'le defter ve mühürlü defteriyle şakî-i merkûmun şerr-i maktû'unu der-i devlet-i medârıma irsâl ve yedine ol-vilâyetin ocakzâdelerinden ma'rûfû'l-ahvâl bir re'âyâ perver ve reşîd kimesneyi beg nasb idüb 'arz ve i'lâm eylesesin bu iş elbette ve elbette sûret bulmaludur ve beher-i hâl senden matlûbumdur şöyleki şakî-i mezbûrun cezâsı virilüb yerine bir beg nasb ve ol-memleketin ahvâl-i nizâm bulmadıkça bu 'azimminden rücû' idüb ve seninle bu husûs için me'mûr olan asâkirden birine ruhsat insirâf virmek ihtimâlden olur ise bir dürlü 'özü'n makbûl-i hümâyûnum olmaz ona göre bu emre dâmen-i gayreti der-meyân da'vet hakkıyla itmâm ve ikmâlinde bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

İtlâkıyçün hükm yazılmışdır. Fî evâhir-i Z sene 112.

308/1083 Sürgün Cezası

Kal'a-ı Sultaniye kazâsı nâ'ibi ve Üsküdar kazâsı muzâfâtından Taşköprü nâhiyesine hüküm ki

Sen ki Taşköprü nâhiyesi nâ'ibi mezkûrsun mektûb gönderüb Nâhiye-i mezbûre sâkinlerinden Nasreddin Mahmud Paşa bin Hamza serdâr vekîli ve şerîr ve gammâz olub her birlerin ehl-i 'örfe gamz ve tecrîm itdirmekle ba'de'l-yevm ehl-i 'örf yania vamayub ve serdâr vekîli olmamak üzere emr-i şerîfimle tenbîh olunmuşiken mütebeyyine olmayub sû'-i hâlinden müte'ezzi oldukların bildirüb ol-bâbda emr-i şerîfim ricâsına 'arz ve nâhiye-i merkûm ahâlîsinden Hasan ve Hüseyin ve Ahmed vesâ'irleri meclis-i şer'de mezbûr Mahmud

mahzarında nâhiye-i mezbûrede serdâr vekîliyim deyü bunları ehl-i 'örfe gamz ve tecrîm itdirdiğinden gayri (silik) iken olunmayub dâ'imâ fisk ve fesâd üzere olduğun Güllü nâm karyeden Hâcı Mehmed ve Hüseyin ve Abdurrahman ve Şükrullah nâm kimesneler vech-i meşrûh üzere tecrîm-i gıyâtda olub ahâlî-i mezbûrun ricâl ve nisâlarına ta'arruzdan hâlî değıldir dâ'imâ fesâd üzeredir deyü şu hâlî haber virmeleriyle karye-i mezbûre ahâlîsi mezbûr Mahmud'un şerr ve fesâdında tahlîs lâzımdır deyü İstanbul kâdısı Seyyid Mehmed Dede zîdet fezâilühü i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince Kal'a-ı Sultaniye'ye nefy ve iclâ olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

309/1084 Kalebend Cezası

Adana beglerbegisine Adana ve (boşluk) kâdılarına ve Adana Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdet'ime mektûb gönderüb Mustafa nâm za'îmin Sis sancağında ve nâhiyesinde berât-ı şerîfemle mutasarrıf olduğun ze'âmeti karyelerinden (boşluk) nâm karyenin bin yüz (boşluk) senesinde berâtı mücebince tahvîli târîhine düşen mahsûlât ve rüsûmâtı taht-ı kazânızda sâkin Kozan oğlu dimekle ma'rûf Derviş nâm kimesne füzûlî ahz ve kabz itmekle icrâ-yı hakk olunmak için emr-i şerîfim ısdâr ve varub cânib-i şer' den mirasla ve tarafından verilen buyuruldu ile da'vet-i şer'-i şerîf olunduk da itâ'at-ı şer'-i şerîf eylemedüğün mâ'adâ sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin 'uhdende olan tarafından ta'şîri lâzım gelen yedi kıt'a mezra'aları ve ba'zı erbâb-ı tumârın dahi tumârları mezra'aların füzûlî zabt ve vâki' olan mahsûlâtın ahz ve kabz ve bunun emsâli re'âyâ ve berâyâ zulm ve te'addîsinin nihâyeti olmayub şekâvet üzere olduğun bildirüb ol-bâbda hüküm-i hümayûnuma verilmek ricâsına vâki' hâlî 'arz iyledüğün ecilden mezbûr bi-eyyi-hâl ahz ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve bilâ- emr-i münîf olduğun girü alıverildükden sonra sâ'ire 'ibret için Adana Kal'ası'nda kal'a-bend olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i Zâ sene 1111 [9-19 Mayıs 1700].

309/1085 Çuka Vekili Hakkında

Sâbıkân turnacıbaşı olub hâlâ Selanik'de yeniçeri zâbıtı Hasan zîde mecdühüye hüküm ki

Hâlâ dergâh-ı 'ali yeniçerilerinin çukalarıyçün havâle ve sâlyâne olunduk da bundan akdem çuka vekîlleri alub atık-i dünyâlarına virüb ol-ecilden geçen sene çuka ihvâda muhtel ve müşevveş ve vakt ü zamânıyla der-anbâr olmağla sıklet çekilüb ve bu sene-i mübâreke

dahi çua vekîlleri ona kıyâsen mâl-i mîrî itilâf icmâlleri olmağla çuka için havâle olunan akçe tahsîl olunmadıkça mu'tâd-ı kadîm üzere ağa kapusunda çuka işleyenlere tevzî' itdirilüb ba'd çuka malını aher deynlerine verilmeyüb akçe tahsîl olunduk da çuka vekîllerinin ma'rifetiyle çuka işçilerine tevzî' vesâ'ir iktizâ iden levâzımât görüb akçeye itlâf eylemeyüb ve çuka-ı mezbûru vakt ü zamânıyla götürüb der-anbâr eylemede ziyâde takayyüd ve ihtimâm iyleyeler deyü dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerim ağası olan İbrahim Ağa dâme 'ulüvvühü tarafından mühürlü mektûb virmekle mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i Zâ sene 1111 [20-29 Nisan 1700].

309/1086 Eşkiyaların Yol Kesip Soygun Yapması

Ber-vech-i arpalık Kengırı sancağına mutasarrıf olan Ali dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin livâ-ı mezbûrda Karacaviran Kasabasına tâbi' Hâcî Musa nâm karye ahâlîsinden iki nefer oalan mürûr iderler iken kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsından on bir nefer şakîler yoluna inüb mezbûrları soyub ve ol esnâda kethüdân bir itmekle ol-tarafda izlerine düşüb Ayaklı bağları kurbünde ba'zı ebnâ-ı sebîlin dahi yollarına inüb malların ahz ve kendülerin habs eylediklerinde kethüdân üzerlerine varub 'avn hakkıyla eşkiyâ-yı merkûmenin beş neferi ahz ve kal'a-bend olduğun i'lâm ve mezbûrlar ulâkları soyub eşyâlarını nehb ü gâret iden şakîlerden oldukları tav'ân ikrârlarıyla hüccet-i şer'îye olunub ve vech-i meşrûh üzere olduğun Kengırı Kâdısı Mevlânâ es-seyyid İbrahim zîde fazlühü 'arz itmekle imdi emr-i şerîfim vardığı gibi kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsından olub ve vech-i meşrûh üzere sâ'î bi'l-fesâd oldukları mutahakkik olub kal'a-bend olunan mezbûr beş nefer şakîlerin başların kesüb ser-mevtû'ların der-i devlet-i medârıma irsâl ve eşkiyâ-yı merkûmenin firâr iden altı neferlerini dahi tahabbüs ve ta'arruz ile 'alâ eyyi-hâl ele götürüb ahz ve 'afv-ı bât meşrûhdan haklarında lâzım gelen cezâların tertîb ve fîmâ-ba'd dahi me'mûr olduğun üzere taht-ı hükûmetinde zühûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsını her ne tarîkiyle olur ise olsun 'alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb eğer 'â'idi sebîl ve eğer katnîn-i kurâ ve bilâdan bir ferd mazararat-ı eşkiyâdan mutazarrır olmamak üzere hasm-i 'urûk müfsetet ve def' ü ref' şerr ve mazarratlarında bezl ü sa'y ve kudret eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânı sâdir olmuşdur. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

310/1087 Neyf Itlakı

Kazyeye(?) muhafızı vezir Ali Paşa'ya ve Kazyede ... kulesi dizdârı (boşluk) zîde hıfzihüye hüküm ki

Tırhala kazası sâkinlerinden Abdulaziz nâm kimesnenin kazâ-ı mezbûre re'âyâsına zulm ve te'addîsi olduğu istintâ olmağla ıslâh-ı nefsi dince bundan akdem hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mücebince sâdır olan emr-i şerîfimle Kazye'de suflesinden habs ve bend olması fermânım olmuş idi sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin hâlâ mezbûr Abdülaziz on beş aydır habs çeküb ve ziyâde za'yıf ve bî-mecâl olub kemâl-i mertebe ıslâh-ı nefis itmekle ceri 'afv ve itlâk olunmak üzere hükm-i hümâyûnum ricâsına istid'âyen 'inâyet eyledüğün pây-e-i medîd-i sa'âdet masîr-i hüsrevâneme 'arz ve telhîs olunmağın ber dahi re'âyâya zulm ve te'addî eylemeyüb şöyleki ba'de'l-yevm şikâyet olunur ise yine nefy olunub ne ba'd-ı itlâk olunmak şartıyla sebîli tahliye olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mücebince fermân-ı 'âlîşân sâdır olmuşdur. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

310/1088 Mardin'de Eşkiya Hareketi

Hasankeyf Kal'ası dizdârına hüküm ki

Amed vasılı muzâfâtından Mardin nâhiyesinde sâkin Vâ'iz Seyyid Ömer ve Seyyid Talha ve Paşazâde Süleyman nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayub muhterik fitne ve mazarrü'n-nâs olmalarıyla ibtâl-i hukûk ve ihtilâle bâ'is ve fermânım olan tekâlifinin tahsiline mâni' ve sebeb-i cem'iyet olmak kâr ve şî'ârları olduğundan te'addîleri men' ü def' olunmak için bundan akdem Hasankeyf Kal'asında kal'a-bend olunmaları fermânım olmuş idi hâlâ ef'âl-i sâbıklarına nâdem ve rücû' ile ıslâh-ı nefis eyledikleri 'arz ve muhzır olduğun bi'l-fi'il başdefterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmeğın vech-i meşrûh üzere itlâk olunmaları bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs-8 Haziran 1700].

310/1089 Anadolu Yakasındaki Eşkiya Hakkında

Aksaray sancağına mutasarrıf Hasan dâme ikbâlühüye hüküm ki

Bundan akdem Anadolu Yakasında zühûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyasının def' ü ref'î ve âsâr-ı mazârrılarından ebnâ-ı sebîl ve 'aded ve 'badın ve 'ibâdın te'mîn ve tavrîni için Anadolu'da olan vezirler ve mîr-i mîrân-ı ve ümerâ bi'l-cümle me'mûr olub herkes taht-ı hükûmetinde olan eyâlet ve elviyeden eşkiyâ-yı mezkûrenin ayakları kat' ile terfiye-i hâl tecîd ve tanzîm-i bilâd cedd ü ihtimâm eylemek üzer evâmir-i 'aliyyem ile tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin sen dahi vech-i meşrûh üzere me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vüsûlünde eşkiyâ-ı mezkûrenin âsâr-ı fesâdlarında mugâyir ve mesâlih ve bilâd-ı memelâkin azhîr zenteyesi ve ebnâ-ı sebîl ve ahâlî ve re'âyânın emânet

ve istirâhati iktizâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla bu husûsa takayyüd-i tâm ile kemer-bend-i ihtimâm idüb sancağının içinde zühûr iden kuttâ'-ı tarîk eşkiyâsın her ne tarîkle olur ise 'alâ-eyyi-hâl ahz ve ele götürüb havza-ı hükûmetde eğer 'âbidin-i sebîl ve eğer katnîn-i kurâ ve bilâdın bir ferd mazarrat-ı eşkiyâdan mutazarrır olmayub hâsılı ayaları kesilüb ez-fesâd ve şekâvetleri bi'l-küllîye mazmûn olmasına bezl-i makdûr ve sa'y-ı mezbûr eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

310/1090 Bir sûreti ber-vech-i arpalık Karahisar-ı şerîf sancağı mutasarrıfı Süleyman Paşa'ya yazılmışdır.

310/1091 Bir sûreti ber-vech-i arpalık Teke sancağı mutasarrıfı Ali Paşa'ya yazılmışdır.

310/1092 Bir sûreti Malatya sancağı mutasarrıfına yazılmışdır.

310/1093 Kilise Tamiri

Marmara kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Papa Kallu nâm rahib Südde-i Sa'âdetime 'arzhâl idüb nâhiye-i mezbûra tâbi' Beristoz nâm karye civârında dağ içinde vâki' feth-i hâkânîden berü ehl-i zimmet ve re'âyânın yedlerinde terk olunan Armuha dimekle ma'rûf kadîmi kilisanın sakf ve duvarı hataları mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif olduğun bildirüb ma'rifet-i şer'le keşf ve hüccet olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğın şer'le keşf olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

İtlâklarıçün fermân yazılmışdır. Fî 27 L sene 113.

311/1094 Kalebend Cezası

Ber-vech-i arpalık Karahisar-ı şerefi sancağına mutasarrıf olan Süleyman dâme ikbâlühüye ve Karahisar-ı şerefi kâdısına ve dizdârına hüküm ki

Karahisar-ı şerefi sükkanından Tabanzâde Ahmed Bey ve Paşazâde Osman ve Nebi oğlu Mehmed ve Tamzet oğlu Halil ve kethüdâyeri Kör Hasan ve Zir Efendi ve Emir Abdurrahman Efendi dimekle ma'rûf kimesnler kendü hâllerinde olmayub şerîr ve gammaz olub şirret ile umûr-i vilâyete müdâhaleden hâlî olmadıkların mâ'adâ kazâ-ı mezbûrda vâki' Meryem Ana dimekle ma'rûf ehl-i zimmet re'âyânın yedlerine terk olunan kilisanın vaz'-ı kadîmden ziyâdesiyle binâsına i'ânet eylediklerin 'arz olunmağla sa'ire 'ibret için mezkûrlar Karahisar-ı şerefi Kal'ası'nda kal'a-bend olunub fermân-ı hümâyûnum sâdır olmadıkça itlâk olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

311/1095 Çorum'da Eşkiya Olayları

Çorum sancağibegi Boz Receb dâme 'izzühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin ol-tarafda olan levendât ve sâ'ir tavâyif-i askeriden bir ferdi ihrâc ve istishâb itmek üzere ancak kendine mahsûs olan hizmetkârlarıyla kalkub mevzi'ne gelüb livâ-ı mezbûrun zabt e rabtına ve re'âyâ ve berâyâsının himâyet ve sıyânetinde ve taht-ı hükûmetinde zühûr iden kuttâ-ı tarîk eşkiyâsının def' ü ref' ve âsâr-ı mazârrlarından bilâd ve 'ibâdın te'mîn ve tatmîninde bezl ü sa'y ve kudret eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

311/1096 Mısır'a Tayin Hakkında

Kapudan-ı vezir Hüseyin Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vardığı gibi hâlâ umûr-u mühimme ile mahrûse-i Mısır'a ta'yîn ve irsâl olunan (boşluk) ye bir kıt'a çekdiri ta'yîn eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

311/1097 Başçavuş Süleyman Çavuşa Uyarı Hakkında

Silahdâr ağası Ali dâme mecdühüye hüküm ki

Ocağ-ı mezbûrda sâbıkân Başçavuş olan Süleyman Çavuş'un ocak halkı ve neferât ile hüsn-i zendekânesi olmağla kânûnları üzere tekâ'udlere ihsânım olmuştiken yine kendü hâlinde olmayub ocak-ı mezbûrun nizâm-ı umûruna mahall-i vaz' ve hareketi olduğu i'lâm olunmağla sen ki mûmâ-ileyhsin mezkûr Süleyman Çavuş Âsitâne-i Sa'âdetim'de meks eylemeyüb müskit dâse(?) olan Kastamonu'ya varub ânda akâs eylemek üzere tenbîh ve te'kîd eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

311/1098 Kalebend İtlakı

Limni Kal'ası dizdârına hüküm ki

[boşluk] nâm hatun gelüb bunun zevcî Dellâl Mehmed nâm kimesnenin câriye ayartmak 'âdet-i müstemiresidir deyü ıslâh-ı nefis idince Limni Kal'asında kal'a-bend olunması fermânım olmuştidi mezbûr kal'a-ı mezbûreden itlâk olunmak bâbında hükm-i hümâyûn ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzere itlâk olunmak için yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

311/1099 Kilise Tamiri Hakkında

Ber-vech-i arpalık Karahisar-ı şerif sancağına mutasarrıf olan (boşluk) dâme ikbâlühüye ve Karahisar-ı şeref kâdısına hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb bir buçuk sa'at müsâ'at medîne-i Karahisar-ı şerîfiye karîb Çamuz Kayası dimekle ma'rûf çiftlik ve satında vâki' makaranin derûnunda kadîm-i Eya ta'bir olunur Ermeni tâ'ifesine mahsûs kadîmi kilisaları ba'zı yerlerin bilâ fermân ta'mîr itdikleri mün'akis olmağla taraf-ı şer'den bi-eyyi irsâl olunub şer'le keşf olundukda kilisa-yı merkûmenin cânib-i şimâlisinde duvarın bir dizâ' ve derûnunda vâki' hacretmek taraf-ı garbisinde bir su ve cânib-i ..risinde iki sedd ve cânib-i şarkîsinde bir duvar ve kilisa-yı merkûmenin önünde ve sol cânibinde kıyâm için iki sedd ve muka-ı kadîm müceddeden kırk dokuz paye kayadan nerdiban ihdâs eylediklerin sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ol-cânibde me'zûn bi'l-vakt olan canib-i yesribine İsmail vesâ'ir 'ulemâ ve a'yân-ı vilâyet ile üzerine varulub re'âyâ-yı mezbûre müdâhalesinde tekrar mu'âyene ve müşâhede ve keşf ve temrîr olunduğun 'arz itmeğın vaz'-ı kadîmden ziyâde ne mikdâr binâ olunmuş ise cümlesi hedese ve mir vaz'-ı kadîmine ta'arruz oluna deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

312/1100 Şam'daki Görevlilerin Görevinden İhraç Olunmasıyla İlgili

Şam valisi vezir Hasan Paşa'ya hüküm ki

Tavâf-ı Beytullahi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı hazret-i seyyidi'l-en'âm-ı aliyye efdâlû's-salavat ve's-selâm için zâmili bend azîmet ve ol katar dâ'ire-i sa'âdete teveccüh ve cehibe-i niyet iden hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcî refâh-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile âminen ve sâlimen zehâb ve iyâbları lâzime-i devlet-i 'aliyye ve mühimm-i celîle-i saltanat-ı seniyyemden olmağla bundan akdem hüccâcın müşâya'at ve istikbâline ber-vech-i arpalık Hamid ve Celb-i Aclun sancaklarına mutasarrıf olan Hüseyin ve Kudüs-i şerîf sancağına mutasarrıf olan Gavs dâme ikbâlühümâ mütevakkî ademleri ve kavî tedârikler ile me'mûrlar olub ve sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin Trablus-Şam ve Hayra Beyrut Beglerbegisi Arslan Paşa ile Kaplan Mehmed Paşa dahi tarafından habere mutarakkıb olub her ne vakitte haber varırsa bilâ tevakkuf mütevakkî kapuları halkıyla kethüdâları gönderüb ve iktizâ iderse Şam alaybegisi 'umûmen Şam Eyâleti'nin zu'amâ ve erbâb-ı timârı ve Şam'ın 'umûmen a'yânı ve darb ü harbe ve zâd ü zâmileye kâdir olanların ihrâc ve sen dahi mükemmel ve müretteb kapun halkıyla bi'n-nefs kalkub mezireye değın varduğın muktezâ-yı hâle göre hareket ve hüccâc-ı hidâyet inhidâcın eğer zehâb ve eğer kufüllerinde eşkiyâ-ı 'urbândan himâyet ve sıyânet eylemek üzere evâmir-i

şerîfm ile tenbîh-i hümâyûnum olmuş idi lakin bi'l-iktizâ Kaplan Mehmed Paşa kapusu halkı ile kethüdâsını istikbâl hizmetine göndermek üzere fermânım olub ve hüccâcın istikbâli emrinde ziyâdesiyle ihtiyât ve ihtimâm iktizâ itmekle Arslan Paşa istikbâl-i hüccâc için kapusu halkı ile kethüdâsını techîz ve i'dâd iyledüğün müsallah ve müretteb ve güzîn ve müntecil üç yüz neferden noksan olmayub temâm üç yüz nefer tekmîl ve Celb-i 'Aclun ve Hamid sancakları mutasarrıfı Hüseyin Paşa müstevfî ademleri ve kavî tedârik ile Kudüs-i şerîf sancağı mutasarrıfı Gavs Paşa iki yüz nefer müsallah ademleriyle ve eyâlet-i Şam'ın 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tımârı alaybegilerine bereke-i mu'azzamaya değin istikbâl-i hüccâca me'mûrlar olub mîr-i mîrân ve alaybegilerine evâmir-i şerîfem ile tenbîh ve te'kîd olunmağla sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin sen dahi mükemmel ve müretteb kapun halkı ve Şamın yerlü kulu ve 'umûmen Şam'ın a'yânı ve darb ü harbe ve zâd ü zâmileye kâdir olanlar ile mezideye varub ânda meks eylemek üzere me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim varduğu gibi te'mîn-i tarîk-i hüccâc sâ'iren kıyâs olunmayub kemâl-i mertebe basîret ve intibâh ile hareket ve hıfz ve hirâsetlerinde muktezâ-yı vakt-i hâle göre hüsn-i tedbîr ve bezl ü sa'y kudrete vâbeste olmağla bilâ te'hîr ademler gönderüb istikbâle me'mûr olanları fermânım olduğu üzere i'dâd ve sen dahi mükemmel ve müretteb kapun halkı ve Şam'ın yerlü kulu ve 'umûmen a'yân-ı Şam ve darb-ı harbe ve zâd-ı zâmileye kâdir olanlar ile kalkub Mezideye vardığında kendin ânda meks ve vech-i meşrûh üzere istikbâl-i hüccâc me'mûr olanları bereke-i mu'azzamaya değin gitmek üzere tesyâr ve irsâl olundu iyleyeyüb muktezâ-yı vakt-i hâle göre hüsn-i tedbîr ve re'y isâbet pezîr ile hüccâc-ı müslîminin emn ü selâmet ile gelüb Şam-ı şerîfe vusûlleri te'mîn-i kemâl-i mertebe dikkat ve ihtimâm ve ziyâdesiyle cedd-i belîğ ve takayyüd-i tâm eyleyesin zühûrât-ı keviye-i ânen fe-ânen müteceddid olmağla mesâfe ta'yînden muktazâ-yı hâl bilinmez hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın hıfz ve hirâset ve emn ü selâmeleri hizmetinin 'uhde-i kiyâyetine ve dî'a ve bu husûsda zühûra gelen sa'y ve ihtimâmın kuzât-ı 'inâyet-i pîr-i şâhânem zerî'dir ona göre kemer-bend-i himmet ve dîn-i keşâ-yı basîret olunub vech-i meşrûh üzere karşucuları vakt ü mahalliyle ta'yîn ve irsâl ve kendin karyende oturub ta'kîs ve vücûh-ı şekâvetlerin tenkîs idüb 'avn-i hakla hüccâc-ı müslîmînin âminen ve sâlimen Şam-ı şerîfe vusûllerinde dikkat-i tâm ile senden me'mûl-i hümâyûnum olduğu üzere hidemât-ı mestûre-i hâl zühûra getürmeğe bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuşdur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

313/1101 Ravza-ı Mutahhara Hakkında

Ber-vech-i arpalık Cebil-i 'Aclun(?) ve Hamid sancaklarına mutasarrıf olan Hüseyin

dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tavâf-ı beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara-ı seyyidi'l-en'âm-ı aliyye efdalü's-salavat ve's-selâm için akâsı ve edâniden zâmili bend 'azîmet olan hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın emn ü selâmet ile levâzım-ı teşyî' ve istikbâllerinin kemâ yenbeğî itmâm ve ikmâli levâzım-ı saltanat-ı seniyyemde olmağla mükemmel ve müretteb kapun halkı ve kavî tedârik ile sen dahi bu sene-i mübâreke hüccâc-ı müslimînin bereke-i mu'azzamaya değîn müşâya'at ve istikbâli hizmetine emr-i şerîfimle me'mûr olmuşidın hâlâ hüccâcın istikbâli emrinde ziyâdesiyle ihtimâm ve ihtiyât iktizâ itmekle Şam valisi vezirim Hasan Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü mükemmel ve müretteb kapusu halkı ve Şam'ın yerlû kullarıyla bi'n-nefs kalkub mezidiye değîn vardıkda kendüsü ânda oturub istikbâle me'mûr olanları vaktiyle mahalline tesyâr ve hüsn-i tedbîr ile hüccâcın emn ü selâmet ile iyâb ve kufûllarına ihtimâm-ı tâm eylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen dahi azâdem ile gitmeyüb kevsîre ve ziyâde tuvânen adem ile kavî tedârik ile gitmek üzere kemâ fi'l-evvel me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vusûlüne mukaddemâ ve hâlâ me'mûr olduğun üzere güzîde ve tuvânen adem ve kavî tedârik ile vakt ü mahalliyle vezir müşârûn-ileyh muktezî oldukdan sonra re'y-i savâbdidi ile hareket ve hüccâc-ı müslimînin bereke-i mu'azzamaya değîn istikbâllerinde ve emn ü selâmet ile iyâb ve kufûllarında bezl-i kudret eylesesin hüccâc-ı istikbâleri husûsunda bu sene ziyâdesiyle ihtimâm iktizâ itmekle sâ'ir senelerden ziyâde kavî tedârik ile gidilmek lâzımdır sen dahi ona göre basîret ve intibâh üzere hareket ve sende me'mûl olduğu vech üzere hidmetde bulunmağla bezl-i tâb ve tuvân eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

313/1102 Ravza-ı Mutahhara Hakkında

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf Gavs dâme ikbâlühüye hüküm ki

İşbu sene-i mübâreke tavâf-ı beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-ı mutahhara-ı seyyidi'l-en'âm-ı aliyye efdalü's-salavat ve's-selâm için akâsı ve edâniden zâmile bend 'azîmet olan hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın emn ü selâmet ile zehâb ve iyâbleri husûslarında levâzım-ı teşyî' ve istikbâllerinin kemâ yenbeğî itmâm ve ikmâli lâzım-ı zimmet-i saltanat-ı seniyyemden olmağla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tekmîl ve müretteb kapun halkı ve kavî tedârik ile sen dahi müşâya'at istikbâl hizmetine emr-i şerîfimle me'mûr olmuşidın hâlâ hüccâcın istikbâli emrinde ziyâdesiyle ihtimâm ve ihtiyât iktizâ iden Şam valisi vezirim Hasan Paşa mükemmel ve müretteb kapusu halkı ve Şam'ın yerlû kullarıyla kalkub Mezidiye

değın vardık da kendüsü ânda oturub istikbâle me'mûr olanları vaktiyle mahalline tesyâr ve hüsn-i tedbîr ile hüccâcın emn ü selâmet ile iyâb ve kufûllarında ihtimâm-ı tâm iylemek üzere emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla sen dahi iki yüz nefer güzîde ve tuvânen kapun halkıyla bu sene hüccâc-ı müslimînin bereke-i mu'azzamaya değın istikbâli hizmetine me'mûr olmuşundur imdi emr-i şerîfim vusûlünde fermânım olduğu üzere güzîde ve tuvânen âdemlerinden kapun halkını temâmen iki yüz nefere tekâmîl ve kapu kethüdân ile vakt ü mahalliyle Mezidi'de vezir-i müşârun-ileyh mülâkî oldukdan sonra re'y-i savâbdidi ile hareket ve bereke-i mu'azzamaya değın hüccâc-ı müslîminin istikbâllerinde emn ü selâmet ile iyâb ve kufûllarında bezl-u kudret iyleyesin hüccâcın istikbâlleri husûsunda bu sene ziyâdesiyle ihtimâm iktizâ itmekle sâ'ir senelerden ziyâde kavî tedârîk ile gidilmek lâzımdır sen dahi ona göre basîret ve intibâh üzere hareket ve müsallah iki yüz nefer âdemin ile vakt ü zamânıyla istikbâl hidmetinde bulunmağla bezl-i tâb ve tuvân iyleyüb tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur deyü yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

314/1103 Ravza-ı Mutahhara Hakkında

Şam eyâletinde vâki' alaybegleri zîde kadrühümaya hüküm ki

İşbu sene-i mübârekede tavâf-ı beytullâhi'l-harâm ve ziyâret-ı ravza-ı mutahhara-ı hazret-i seyyidi'l-en'am-ı aliyye efdalü's-salavat ve's-selâm için zâmîle-i bend 'azîmet olan hüccâc-ı zevî'l-ibtihâcın istikbâlleri emrinde ziyâdesiyle ihtimâm ve ihtiyât lâzime-i saltanat-ı seniyyemden olmağla düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem Şam valisi Vezir Hasan Paşa edâmallâhü te'âlâ iclâlehü mükemmel ve müretteb kapusu halkı ve Şam'ın yerlü kulu ile bi'n-nefs kalkub Mezidiye değın varub ânda meks ve istikbâle me'mûr olanları vaktiyle mahalline tesyâr ve hüsn-i tedbîr ile hüccâcın iyâb ve kufûllarına ihtimâm eylemek zürü emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olub ve Şam eyâletinin 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tımârı dahi hüccâc-ı müslimînin bereke-i mu'azzamaya değın istikbâl hizmetine me'mûr âdemleriyle siz ki alaybegilerisiz emr-i şerîfim vusûlünde her biriniz sancağınızın 'umûmen zu'amâ ve erbâb-ı tımârın silâh ve bisât ve zâd ü zâmilileriyle bir düşce i'dâd ve vakt ü zamânıyla varub Mezid'in vezir müşârun-ileyhe mülâkî ve re'y-i savâbdidi ile bereke-i mu'azzamaya değın hüccâc-ı müslimînin istikbâlleri husûsunda bezl-i tâb ve kudret iyleyüb tehâve ve taksîrden be-gâyet ihtirâz eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyuruldu ki. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

314/1104 Ze'âmet ve Timar Hakkında

Ağrıboz muhâfızı vezir İsmail Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin Ağrıboz vesâ'ir ol-etrâf ve havalinin bi-'avnillâhi te'âlâ hıfz ve hirâsetinde ve re'âyâ ve berâyânın himâyet ve sıyânetinde vesâ'ir lâzım-ı zimmetinde olan umûrların tanzîm ve tenkine hüsn-i tedbîr ve re'y-i isâbet pezîr ile senden küllî hizmet ve rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık harekete me'mûl ve muntazır olmağla Tarhale ve Ağrıboz ve İnebahtı ve Karlılı sancaklarında ze'âmet ve timârlarının tevcihâtı dahi sana tevfiz ve sipariş olunmuşdur imdi elviye-yi merkûmenin zu'amâ ve erbâb-ı timârından nâ-mevcûd olanların ve ashâbı kuvvet olanların ze'âmet ve timârlarını be-hasebü'l-kânûn mahlûl olunur kuvvet olan za'îmin iki oğlu kalur ise büyük oğluna beş bin akçe ve küçük oğluna dört bin akçe bir oğlu kalur ise ancak beş bin akçe virilür erbâb-ı timârın ancak oğluna üç bin akçe verilür icmâllü ise icmâl bozulmamak üzere cümleden ve icmâllün değil ise diledüğün yerden umûr ve şehîrâfdan olanların cümle ze'âmet ve timârları livâ-ı mezbûrdan iki za'îm ve on nefer erbâb-ı timâr şehâdetleriyle merhameten kânûnlarından ziyâdesiyle oğullarına verilmek kânûndur ve babası fevtinden sonra mevcûda gelen müteveffânın oğluna ze'âmet ve timâr verilmek ve icmâllün kılıçdan hisse irilüb ahire verilmek ve askere ecânibden re'âyâ idhâlîm hilâf-ı kânûndur vech-i meşrûh üzere 'amel ve oğlu olmayan müteveffânın ve nâ-mevcûd olan nayamedin ve firâr ve terk-i hizmet idenlerin mahlûl olan ze'âmet ve timârları sancağında sâkin olub alaybegisinin bayrağı altında sefere gitmek şartıyla işkâlleri ve mîralay 'azimiyle erbâb istihkâfa bi-vech ve tahvîl mektûbu ve ol tarafda akd olmamak üzere tezkere virüb ve altı aya değin tezkerelerin berât itmek üzere ashâbına teslîm ve tevcihât husûsuna vesâ'ir me'mûr olduğun hidemât-ı 'aliyyemde dîn ve devletime lâyük ve garz nâmûs-ı saltanata muvâfık basiret ve intibâh üzere harek idüb hilâf-ı kânûn tevcihâtda ve bir ferde gadr ve te'addîden ve hidemât-ı 'aliyyemde tekâsül ve müsâhaleden tevakkî eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyuruldu. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

İtlak olundu Fî evahir-i Lsene 113.

314/1105 Sakız'da Eşkiya Hareketi

Kapudân-ı paşaya hüküm ki ve Sakız Monlâsına

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Sakız cezîresi sâkinlerinden Kara Abdullah dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayub her yâr kâdı yanına varub cezîre-i merkûm ahâlîsinde ziyâde mazarrat üzere olmağla bundan akdem mezbûr kâdı yanına gitmekden men' birle bir iki def'a evâmir-i şerîfe sâdır olmuşiken yine

ihfâ iylemeyüb her bar mahkeme ve kâdı yanında müttefik olmayub ahâlî-i cezîre şerrinden emîn olmadıkların izhâr-ı tazallum itmeleriyle ıslâh-ı nefis için Kıbrıs cezîresine nefy ve ânda cezîre-bend olunub fermân-ı hümâyûnm sâdır olmadıkça ıtlâk olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâsına ‘arz eylediklerin ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşân sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

315/1106 Belerbeyinin Eşkiyaları Basatırması Hakkında

Maraş beglerbegisi Rıdvan oğlu Halil dâme ikbâlühüye hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mükemmel ve müretteb kapun ve müstevfî ve güzîn âdemlerinde Basra’ya varub düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-‘alem Bağdad Valisi vezirim Mustafa Paşa edâmallâhü te‘âlâ iclâlehünün re’y-i savâbdidi ile iktizâ iden hidemât-ı ‘aliyyemden bezl-i makdûr eylemek üzere selatini ‘aliyye-i hüsrevânemden Maraş beglerbegi sana ‘inâyet ve ihsânım olmağla imdi emr-i şerîfim vardığı ısdar ve tevakkuf iylemeyüb me’mûr olduğun üzere mükemmel ve müretteb kapun ve müstevfî ve güzîn tâmü’s-silah ve kâmilü’l-edevât ademlerinle ‘acâleten kalkub serî’an ve ‘âcilen Bağdad’a varub eğer Bağdad ve Basra taraflarında olan eşkiyâ-yı ‘urbânın ‘avn hakkıyla def ü ref’inde vesâ’ir iktizâ iden hidemât-ı ‘aliyyemde vezir müşârün-ileyhin re’y-i savâbdidi üzere bezl ü sa’y kudret iyleyüb yollarda ayak sürüyüb bir gün evvel mahall-i me’mûrda bulunmağın ve hidemât-ı ‘aliyyemde tehâvün ve taksîrden be-gâyet ihtirâz ve ictisâb eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur buyuruldu. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

315/1107 Kalebend Cezası

Rodos Kal’ası dizdârına (boşluk) zîde hıfzühüye hüküm ki

Sâbıkân Mısır valisi olub vüzerâtdan ref’ olunan Hüseyin Paşa’yı ve kethüdâsı ve hazinedârı ve hazine kâtibi ve şehir havâlesi ve irsâliye ağası ve mahlûl kâtibi ve şehir havâlesi kâtibi Yusuf ve harc havâlesi ağası Abdurrahman ve Katu Mustafa vesâ’ir su’âl ve cevab iktizâ idenlei Rodos cezîresine irsâl ve kal’a-ı merkûmede kal’a-bend itdirilmek üzere Mısır valisi vezirim Mehmed Paşa edâmallahü te‘âlâ iclâlehüye hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla emr-i şerîfim şeref-yâfte sudûr olmağla sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezkûrlar vesâ’ir su’âl ve cevab iktizâ idenler vezir-i müşârün-ileyh tarafından cezîre-i merkûmeye vüsûllerinde Rodos Kal’ası’nda kal’a-bend ve muhkem hıfz eylemek bâbında fermân-ı ‘âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

315/1108 Mısır Hazinesiyle İlgili

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sâbıkân Mısır vâîsi olub vüzerâtı ref' olunan Hüseyin Paşa'nın sâbıkân kethüdâsı olan Yusuf Âsitâne-i Sa'âdetde iki yüz elli kîse akçe teslim eylemek üzere ta'ahhüd iylemekle imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin emr-i şerîfim vüsûlünde mûmâ-ileyh Yusuf tarafından mu'temed-i aleyh ademin ile der-i devlet-i medârıma irsâl eylemek bâbında hatt-ı hümâyun şevket-makrûnumla fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

315/1109 Kalebend Cezası

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki

Sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin sâbıkân Mısır valisi olub vüzerâtı ref' olunan Hüseyin Paşa'yı ve kethüdâsını ve hazinedârı ve hazine kâtibi ve şehir havâlesi ve irsâliye ağası ve mahlûl kâtibi ve şehir havâlesi kâtibi Yusuf ve harc havâlesi ağası Abdurrahman ve Katu Mustafa vesâ'ir su'âl ve cevâb iktizâ idenleri dergâh-ı mu'allâm kapucular kethüdâsı Ali ve yine dergâh-ı mu'allâm kapucu başarılarından Çeşm-i siyâh Mustafa dâme mecdühümâdan her kangısı emr-i şerîfim vüsûlünde mahrûse-i Mısır'da bulunur ise bunlardan birisi ile yanına sen dahi tarafından adem ta'yîn idüb mûmâ-ileyhümâdan birisi Mısır'da bulunmadığı hâlde tarafından husûs ve mu'temed-i aleyh ademlerine Rodos cezâresinde kal'a-bend olunmak üzere cezâre-i mezbûreye irsâl ve ânda kal'a-bend itdirilmek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnla fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

315/1110 Muharrem Beşenin Halkı Darp ve Küfür Ettisi Hakkında

Karaman beglerbegisi ve Kuşaklı ve Beyşehir kâdılarına hüküm ki

Sen ki Beyşehir kâdısı mevlânâ-yı mezkûrsun mektûb gönderüb Kuşaklı sâkinlerinden İbrahim ve dahi ba'zıları meclis-i şer'e varub yine Kuşaklı sâkinlerinden Muharrem Beşe dimekle ma'rûf kimesne ile da'vâ-yı şer'iyyeleri olmağla icrâ-yı hakk olunmak için emr-i şerîfim ihrâc ile da'vet-i şer' olunmuş hevâsına tâbi' tüfenk-endâz kimesneleriyle kazâ-ı mezbûrde gadr iden derbend ve ceri şetm-i eyyâm ... zabt ve ta'yîn itâ'at-i şer' iylemeyüb firâr iylediğün bildirüb hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına ve ref'inden iltimâslarıyla 'arz iylediğün ecilden mezbûrların ahz ve habs ve şer'le görülüb keyfiyet-i ahvâli 'arz ve i'lâm oluna deyü yazılmışdır. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

316/1111 Sürgün Hakkında

Özi valisi vezir Yusuf Paşa'ya hüküm ki

Bundan akdem Boğdan memleketi re'âyâsından hâlâ evrelin kazağı içinde olan re'âyâ ne mikdâr var ise içlerinden bir ferd girü kalmayub ve nüfûs ve emvâl ve ehl ü 'iyâllerine ta'arruz olunmamak üzere cümlesi kaldırılıub emn ü selâmetle Boğdan toprağına nakl ve îvâları cenâb-ı imâret yâb eyâlet-i nisâb dvelet-i iktisâb bi'l-fi'il Kırım Hanı olun devlet-i Giray Han dâmet me'âlihüye nâme-i hümâyûnumla sipariş ve müşârün-ileyh dahi bu husûsuyçün halkü's-selâtîni'l-'ızâm Menkli Giray Sultan dâme 'ulüvvühüyü ta'yîn idüb re'âyâ-yı mezkûre birikdirilüb mahall-i me'mûra îvâ ve iskân olunmak üzere iken ba'za mevâki' sebebi ile henüz sûret bulmayub re'âyâ-yı merkûmenin fermân-ı hümâyûnum olduğı üzere bir gün evvel Boğdan tarafına nakl ve iskânları mühim ve muktezi olmağla sen ki vezîr-i müşârü-ileyhsin bundan akdem dergâh-ı mu'allam kapucu başlıklarından Ahmed mübâşeretiyle emr-i şerîfim şeref yâfte-i sudûr olmuş idi henüz bu haremeine mübâşeret olunmadan mezkûr Ahmed vefât iylediikde i'lâm olunmağın husûs-ı merkûm mukaddemâ ahvâli için tarafına ta'yîn olunub dergâh-ı mu'allam kapucubaşlıklarından olan iftihârü'l-emâcîd ve'l-ekÂrim Kalabalı Mehmed dâme mecdühü mübâşir ta'yîn olmuşdur idi emr-i şerîfim vüsûlünde Boğdan re'âyâsından Evrelek kazağı içinde ferd vâhid kalduğuna rızâ-yı hümâyûnum olmamağla re'âyâ-yı mezkûre ne mikdâr ise nüfûs ve emvâl ve ehl ü 'iyâllerine ta'arruz olunmamak üzere cümlesi Kapucubaşı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle kaldırılıub emn ü selâmetle bir gün evvel Boğdan memleketinde nakl ve emn-i iskân ve îvâ olunmak üzere Boğdan voyvodasına teslîm olundukdan sonra der-devlet-i medarîma 'arz ve i'lâm iyleyesin ve sen ki kapucu başı mûmâ-ileyhsin bu husûsu senin 'uhdene havâle olmuşidi her tarafda tedebbür ve te'emmül idüb 'alâ ahseni'l-hâl sûret virüb Evrelek Kazağı içinde her ne kadar Boğdan re'âyâsı var ise Boğdan re'âyâsıyla haberleşüb bir iki boyarlarını yanına götürüb alub teslî iyleyesin ancak Evrelek kazağının dahi ahvâllerine nizâm virüb 'âkılâne hareket iylemek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

316/1112 Samur, Sincap Vaşak Kürklerinin İşlenmesi Hakkında

Hâssa kürkçübaşı olan Mehmed zîde mecdühüye hüküm ki

Mahrûse-i İstanbul ve Edirne'de olan Kürkçü Tâ'ifesinden kadîmden işleyegeldikleri kürklerin semurdân bir kürk ve yetmiş vaşak nâfesinden bir kürk ve yüz elli dane kakumdan bir kürk ve doksan dane semûr nâfesinden bir kürk ve iki yüz dane mosko boğazından bir kürk ve iki yüz dani sincabdan bir kürk vesâ'ir kürkleri dahi ecnâsıyla

beynlerinde olan ‘add ve ma‘lûm ile büyük bâbın işlene gelmişken tâ’ife-i mezbûreden ba‘zıları kadime muhâlif yetmiş dane semûrdan bir kürk ve yüz altmış dana masko boğazından bir kürk ve yüz doksan dane sincabdan bir kürk vesâ’irlerin dahi mu‘tâddan nâkis işlediklerinden mâ‘adâ eski semur kürklerin dahi tekrar suhteye çeküb ‘ibâdullah mütezarrır olmağla sen ki kürkçü başısın senin ve ehl-i habere ve yiğit başıları ma‘rifetiyle kadîmden üzre işleyüb kadîme muhâleif işlenmeyüb ve eski semur kürkleri suhte olmayub kemâyanbagî beynlerine nizâm virilüb hilâfından ihtirâz olunmak için bundan akdem İstanbul ve Edirne kâdılarına hitâben emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olmuş idi vech-i meşrûh üzre amel olunub ve bundan mâ‘adâ mosko vilâyetinden çıkan kürk ecnâsı İstanbul’a geldiğimde kadîmisi üzre tüccârı Vâlide hânına nüzûl ve ma‘rifetinle behâlârı takdîr olunduktan sonra tâ’ife-i mezbûre iştirâ iyleyüb minvâl-ı meşrûh üzre işlmeleri için gereği gibi tenbîh ve te’kîd iyleyüb muhâlfete ve mu‘âraza idenlerin haklarından gelüb nefis-i hümâyûnum için işlenen semür kürkleri seksen beş dane semurdan işlenüb ve enderûn-ı hümâyûnum hazinesi tarafından mübâyaya olunan kürkleri dahi ma‘rifetinle alub ve fimâ-ba’d minvâl-i muharrer üzre nizâm virilüb hilâfına vaz‘ ve hareketden ve bu takrîr ile bir ferde zulm ve ta‘addîden ihtirâz olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşân sâdir olmuşdur Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

317/1113 Mısır’daki Tüfekçi ve Çavuşlar Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa’ya hüküm ki

Mahrûse-i Mısır’ın müteferrika ve çavuş ve gönüllü ve tüfenkci ve çerakese ve müstahfiz ve arab ocaklarından işbu sene-i mübârekede Âsitâne-i Sa‘âdetime irsâl olunan ve mısır hazinesiyle me‘an ta’yîn olunan üç yüz altmış dokuz nefer mevcûd ve nâ-mevdûları Âsitâne-i Sa‘âdetimde yoklandıkda müteferrika kân ocağından yevmî on dört akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan Mehmed Kan‘an ve yevmî üç akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan Hasan Abdullah’a tâbi‘ Mehmed Ağa-ı gurabân ve müstahfizandan Elli birinci bölüğün dördüncü odada yevmî üç akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan İsmail İsa İstanbulî Muradda ve almış yedinci bölüğün dördüncü odada yevmî iki akçe ‘ulûfeye mutasarrıf olan İbrahim Abdullah’a tâbi‘ Yusuf serbölük Merav’da nâ-mevcûd ve ‘ulûfeleri mahlûl olmağla zikr olunan dört neferin ‘ulûfeleri mahlûl ve zabt olunmak üzre defterdârım olan el-Hâc Mustafa dâme ‘ulüvvühü i‘lâm itmekle sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin zikr olunan dört neferin ulûfelerin mahlûle zabt iylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşân sâdir olmuşdur Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

317/1114 Kadı Receb'in Sürgün Edilmesi

Divân-ı hümayûnda bi'l-fi'îl Çavuşbaşı olan Mustafa dâme mecdühüye hüküm ki

Mesbut(?) kazâsından mütevassıl olub rikâb-ı hümayûnuma ref' iden Receb kâdının keyfiyet-i ahvâli su'âl olundukda mukaddemâ mevzkûre İskenderiye kâdısı hilâf-ı kânûn terbi' hareketiyle verilüb ve Mesyut kazâsının rütbesi İskenderiye'ye muvassıl olduğundan rütbesinde vasıl-ı tatlık olundukda kabûl itmeyüb ve imtihandan dahi ibâ ve ber-vechle müseccil olmayub ve kendü halinde dahi olmamağla mezkûr Receb nefy ve tağrib ile te'dib olunmak için Anadolu kâdiaskeri olan Mevlânâ Ali edâmallâhü te'âlâ fezâ'ilühü i'lâmıyla pâye-i serîr-i sa'âdet masîr hüsrevâneme 'arz ve telhis olundukda te'dib olunmak bâbında hatt-ı hümayûn şevket makrûnumla fermân-ı 'âlîşân sâdır olmuştur Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

317/1115 Alaiye Sancağında Eşkiya

Aydın Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Nasuh dâme ikbâlühüye ve Güzelhisar ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sâbıkan Alaiye Sancağına mutasarrıf olan Musa Paşa'ya ve etbâ'nı katl ve emvâlini gâret idüb ele giren şakilerden sekiz neferinin me'mûr olduğundan üzre cezâların virüb ve yine Yörükân tâ'ifesinden İbrahim Halife ve Türkman tâ'ifesinden Gündüz oğlu nâm ki nefer şakiler Güzelhisar Kal'asında kal'a-bend olduğun i'lâm iylediğın ecilden sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim vüsûlünde bu şekâvete cesâret idüb sâ'i bi'l-fesâd olan mezkûrların dahi şer'le haklarında lâzım gelen cezâların tertîb ve ser-maktû'ların der-i devlet-i medarıma irsâl iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşân sâdır olmuştur Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

317/1116 Adam Yaralama Sonucunda Suçluların Hesabının Görülmesiyle Alakalı

Kastamonu kâdısına ve mütesellimine hüküm ki

Receb zîde kadrühü gelüb mezkûr Receb'in Kastamonu sâkinlerinden sâbıkân Serbölük Ezkan oğlu Ahmed ve oğlu Mehmed ve Meknileri İbrahim ve Halil ve Kör Süleyman Kastamonu memleketinde cümle 'ulemâ ve sulehâ müvâcehesinde bî haber iken katl kasdıyla sağ kulağından hançer ile darb ve iki dişin çıkarub gadr iyledikleri gayri (boşluk) nâm hatunu dahi bi-gayr-i hakkın burun ve kulağın kat' ve nice fesâdları zâhir ve nümâyân olmağla eşkiyâ-yı mezbûrun meclis-i şer'a ahzar ve ahvâlleri şer'le görülüb üzerlerine sebt olan mevâdı sicile ve hüccet ve kendülerin ahz ve habs ve hüccetlerin der-devlet-i medarıma irsâl

iyleyüb bir-vechile tarafında himâye olunub icrâda ihtimâm iyleyesin deyü rikâb-ı hümâyûnumda kâ'immakâm olub ber-vech-i arpalık Kastamonu sancağına mutasarrıf Vezir Hasan Paşa tarafından murâd-ı mektûb verilmekle mücebince hükm-i hümâyûnum ricâ itmeğın vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

318/1117 Kalebend Cezası

Karaman beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühüye ve Konya Kal'ası dizdarına hüküm ki

Danışmendlü türkmânından şeyhlü cemâ'ate Kesik Köprü nâm mahalden kaldırılıb kadîmisi üzre Aksaray ve Koçhisar yenilerinden iskân itdirilmek üzre emîrû'l-ümerâi'l-kirâm ber-vech-i arpalık Aksaray Sancağına mutasarrıf olan Hasan dâme ikbâlühüye hitâben mâliye tarafından emr-i şerîfim sâdır olmuşiken sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsi cemâ'at-ı merkûme üzerlerine bilâ fermân ademler ta'yîn ve irsâl ve onlar dahi macariyeye tasaddî itmeleriyle tarafından birkaç adem telef ve mecrûh ve mezbûrlardan dokuz nefer kimesneler ahz ve Konya Kal'asına habs ve bend oldukların i'lâm ve takarrür hüccetde me'an irsâl iylemiş ben bu husûs için sana emr-i şerîfim gönderilmeyüb ve mezbûrları nezre kıt'a dahi me'mûr değil iken bilâ femân üzerlerine adem gönderüb tarafeynden birkaç ademin telef olmasına bâ'is olduğun ... ve nakline haml oluruz imdi vech-i meşrûh üzre ahz ve Konya kal'asında habs olunan dokuz nefer kimesneler kal'a-ı mezbûrda muhkem habs ve kal'a-bend olub fermân-ı hümâyûnum sâdır olduğça ıtlâk olunmaları bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

318/1118 Tunus Sancağı Hakkında

Eyâlet-i Tunus'da Vatan sancagbegi olan Murad dâme izzühüye hüküm ki

Sen ol-vilayetin reşîd ve mestûr ile mezkûr ocakzâdelerinden olub senden hıfz ve hirâset-i memleket ve himâyet ve sıyânet-i ra'ıyyet ve tahsîl-i mevâcib ve inşâ-ı sefâyin mürâkib ve techîz-i gazâ-yı muvahhidîn ve tevkîr-i hümâ-yı mürâbıtın ile hizmet-i deyni münîfe sıdk-ı mübin ile bezl-i kudret ve rızâ-yı hümâyûnum muvâfık hareket ma'mûl olmağla 'avâtıf-ı seniyye-i hüstrevnâmden sana Vatan sancağı taklîd ve tevcîh ve hâssa kal'a-ı kâhire-i mülûkânemden bir top hil'at sureti ilahi sultanı dahi 'inâyet ve ihsânın olmağla ile irsâl olunmuşdur inşallâhü te'âlâ vüsûlünde 'inâyet ve ihsânım olan hilat Kahire ve kisve-i zâhiremi hatvât-ı ta'zîm ile istikbâl ve iktisâ ve iktisâb ve muaheret ve mübâhâret itdikden sonra tanzim-i ahvâl-ı bilâd ve terfîye-i hâl-ı 'ibâd teshil esbâb-ı mutâseb tekml-i mevâcib ve

rivâyeti inşâ-ı sefere ve i‘mâr-ı kurâ’da ve bi’l-cümle kavâm-ı nizâm-ı memleket ve istirahat-i fukarâ ve ra‘iyyeti müster‘î ol-kadr-i umûrda meğer bend cedd-i mevfûr olub taraf ve mesâliki temin ve savakini emakin ve ti’ni haratab-ı marziye ile tavnin vetatayyûn idiüb rıza-yı yümde iktizâyı padişahanemi müstecab umuru müesser cemilie vücuda getürmeyü bezl-i kudret ve sarf-ı meks eylesesin deyü yazılmıştır. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

318/1119 Yörük Tayfasının Eşkıyaları Hakkında

Alaiye sancağına mutasarrıf olan Mustafa dâme ikbâlühüye ve nevâhi-i mezbûrda kethüdâyerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Yörükân tâ’ifesinden Kara Hacılı ve Batralı ve Şamlı ve Zekeryalı ve Sofili ve Tekkeli ve Cerid ve Saçı Karalı ve Gizli ve Bacılar ve İtmekli cemâ‘atleri mukaddemâ kadîmi yerleri olan İçel sancağından kalkub ‘Alaiye sancağında vâki‘ Manavgat ve Duşenbe ve nevâhi-i Alaiye kazâlarına gelüb mevrû‘âların efsâd ve emvâllerinde gasb ve gâret ve ebnâ-ı sebinin yollarına inüb fesâd ve şekâvet üzere olmalarıyla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin fermânım olduğı üzere mezkûrlar kaldırılıb esel vech ile kadîmi yerleri olan İçil Sancağına iskân olunub lakin yine Yörükân tâ’ifesinden Alaiye kazâsında sâkin Hatabcılı cemâ‘ati Yörükânından dahi sükkân-ı vilâyet kemâl-i mertebe mütezarrır oldukları i‘lâm olunmağla mezbûrlar dahi hâlâ sâkin oldukları mahalden kaldırılıb İçel Sancağına nakl ve iskânları fermânım olmağla siz ki mûmâ-ileyhimsiz emr-i şerîfim vardığı gibi zikr olunan Hatabcılı cemâ‘ati Yörükânını dahi fermânım olduğı üzere hâlâ sâkin oldukları mahalden kaldırub İçel sancağına nakl ve iskânlarına gereğı gibi takayyüd-i tâm ve sa‘y ve ihtimâm iyleyüb ve fimâ-ba‘d livâ-i mezbûrdan İçel sancağına iskânı fermânım olan Yörükân tâ’ifesinden gerek mukaddemâ iskânı fermânım olanlardan ve gerek zikr olunan Hatabcılı Cemâ‘ati Yörükânından mahall-i me‘mûra gitmeyüb bir tarikile ihtifâ idüb kalanları ve gerek iskân olundukları mahalden girü firâr itmeleri asla Alaiye sancağında turgutmayub fermânım olduğı üzere kaldırılıb bir gün evvel İçel Sancağına nakl ve iskân ile asâr-ı mazârların sükkân-ı vilâyet ve katân-ı memleket üzerinden def‘ ve ref‘ ve zemîn ve tanzimlerine bezl-i makdûr ve sa‘y-ı maksûr itmek bâbında yazılmışdır. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

319/1120 Yabancı Tüccarlar Hakkında

Hâcı Sadık veled-i Reşid zîde mecdühüye hüküm ki

Diyâr-i acemden iskât-ı ferîza-ı hacc ve ziyâret-i müşâhid-i müşrife ve merâkîd-ı mübâreke için şerr zâ’ile-i gurbet iden hüccâc-ı dizdârın ve ticâret tarîkiyle gelen süvâr giden

ve tüccârın memâlik-i mahrûsemde kemâl-i emîn ve selâmet ve mezîd-i itmînân ve refâhiyet ile zehâb ve kufûl ve makâsîd ve mevâtınlarına vüsûlleri levâzım-ı zimmet-i cihân-bânî ve şu emr-i himmet hüsrevâniden olub ve bu husûs için Kapucubaşılık pâyesiyle mukaddemâ vekîl olan Hüseyin'in tama'-ı hâmâ sebîli emr-i şerîfime muhâlif tâ'ife-i merkûmenin hıfz ve hirâset ve himâyet ve sıyânetlerinde tehâvün ve taksiri zâhir olmağla sû-i hâlinden müte'ezzî olduklarından mâ'adâ hüccâc-ı 'acem halet-i dühûllerinde mezbûr Hüseyin firâr ve sen ki mûmâ-ilyehsin sen bin nefis ve bî-tama' ve hüsn-i sülûkundan herkes rızâ ve şükrân üzre olub hizmet-i mezbûre 'uhdesinden gelmeğe kâdır olduğunun Şam Valisi vezirim Hasan Paşa der-devlet-i medârıma i'lâm ve bundan akdem hizmet-i makâretli taraf-ı devlet-i 'aliyyeme münba'is olan Rüstem Hatun'ın karındaşı İsa Han dâme mecdühü 'arz ve hüccâc-ı acem muhzır itmeleriyle mezkûr Hüseyin ref' ve vech-i meşrûh üzre hüccâc-ı acem dizdâr ve tüccârın kemâyenbağî himâyet ve sıyânet olunarak emn ü mutme'inn mürûr ve 'ubûrlarıyçün sen vekîl nasb ve ta'yîn olunmuşsundur imdi emr-i mirîsine memâlik-i acemden gelen hüccâc-ı dizdâr-ı müşâhid mütebâreke ve tüccâr-i müslimîn-i acem ve ehl-i zimme-i vilâyet acemi hudûd-ı memâlik-i mahrûsemin her neresinde olur ise hükkâm ve vülât ve kuzât ve mübâşirîn ve 'imâl-ı cüz'i ve külli vesâ'ir iş erleri ve gayr-i zimminin gerek Şam ve Bağdad ve Basra ve Muhsa ve Diyarbekir ve gerek Haremeyn-i şerefeyn ve gerek yollarda bir ferde hilâf-ı şer' zulm ve ta'addî ve ber-vechile rencîde ve remîde itdirilmeyüb hatvet-i mübârek-i hümâyûn müsâbık ve lâhık ve harameyn-i ma'delet-i îtâc mücebince amel ve icrâ iyleyüb me'mûr olduğun üzre himâyet ve sıyânet ve zulm ve ta'addîden hıfz ve hirâset iderek refâh-ı mâl ve ferâğa mâl ile esbâb ve zehâyirine ve her yoldan kendü vilâyetlerine îsâle takayyüd idüb mezkûrlara hilâf-ı şer'-i şerîf cevri ve ta'addî sadedinde oldukları men' ve def' ve tehvîm olmayanları hakkalarından gelmek için ism ve resmleriyle der-devlet-i medârıma 'arz ve i'lâm iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Fî evâsıt-ı Z sene 111 [30 Mayıs-8 Haziran 1700].

319/1121 Sahte Ferman Düzenlenmesi

Seddü'l-bahr Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sahte fermân ile hâne te'zîb iden mevkûfât kal'asından Abdullah hâliyâ ıslâh-ı nefis gitmekle hâne merhameten min-ba'd kaleme uğur olmayub istihdâm olunmak şartıyla itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim verilmek ricasına bi'l-fi'il baş defterdârim olan el-Hâc Mustafa i'lâm itmekle mücebince yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z sene 1111 [20-29 Mayıs 1700].

320/1122 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında

Fermân-ı vâcibü'l-ımtisâlim mücebince 'amel oluna deyü 'unvânına hatt-ı hümayûn şevket-makrûn vârid olmuştur

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya ve Mısır kâdısına ve ümerâ-yı Mısır'a ve yedi bölük ağalarına hüküm ki

Aktâr-ı celîletü'l-asâr-ı Mısırıye'nin tanzîm-i 'âmme-i umûr ve tensîk-i mesâlih-i cumhûru elzem-i mühâmm Devlet-i Aliyyem'den olmağla vilâyet hesâbı için gönderilen defterden mâ'adâ terfîn valiler tarafından sene be-sene hazine tenfîz ve iştiğâli irsâliye hazinesinden mahsûb olmak üzere yedi sekiz seneye taksît ve irsâliyeden yevmiye i'tibârıyla istikrâz-ı iltimâs iyiledüğün on iki bin sekiz yüz yetmiş dokuz akçe terfîyânın kânûn-ı Mısır olan bin beş yüz akçe seferli mahlûlâtı tahtında dokuz yüz doksan beş akçesi serdengeçdi tahrîrine divân-ı hümayûnum tarafımdan mukaddemâ verilen emr-i 'âlîşânıma mutâbık gelmeyüb ziyâde iktizâ iden terfî serdengeçdiyân-ı müstahfizân ve garibân ma'a ashâb-ı idrâk ve otuz üç akçe mükerrer görünen terfî-i mülâzemeyn aşâğı varıldıkda irsâl olunan defter mücebince mahsûb tutulan üç bin üç yüz elli bir akçenin her iki akçesi bir paradan beş bin yüz yetmiş beş buçuk para ve her parası üçer bin paradan altı yüz yirmi bir Mısırî ise terfî behâsı ve tefvîz ve iştiğâli yedi sekiz seneye taskît olunmayub beş seneye tahsîs istisvâb olunmağla yüz on bir senesi ibtidâsından yüz on beş senesine varınca her sene iki şer bin yetmiş akçe terfî valiler tarafından tefvîz olunduğu halde beş senede tekmîl ve hesâb-ı merkûme üzere seneleri içinde tefvîz olunacak terfînin yetmiş beş kise ve tedebbürüyle beş senede tefvîz olunmağla iktizâ iden yüz elli bir kise ki bu cümle iştikâyı iki yüz yirmi altı kese olub min haysü'l-mecmû' terfî behâsı ve iştikâyı sekiz yüz kırk yedi mısırî kise olur irsâliye hazinesine kesret taraf itdirmemek üzere sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin seni makrûn beş seneye dek gazl olunmayub gerek terfî ve gerek işkanayı edâ idince sana karye ve ulûfe teklîf olunmamak üzere şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn şevket-makrûnum mücebince fermân-ı 'âlîşânım mücebiyle meblağ-ı mezbûrun edâsı senin uhdene tefvîz ve zimmetine tahmîl olunmağla imdi sen dahi seferli mahlûlâtı tahtında kânûn-ı Mısır üzere tarafından görülecek bin beş yüz akçe terfî aşâğı varılıb ve mahsûb olmayan terakkiden mâ'adâ on bin üç yüz elli bir akçeyi fermânım olduğu üzere yüz on bir senesinden beş seneye taksît idüb her sene iki bin yetmiş akçe terfîyi tefvîz ve hazinesinde ve eşkâbı şürût-ı mezkûre ile hazine-i 'âmiremde mahfûz baş muhasebe defterlerine kayd ve sûreti gönderilen defter mücebince 'uhdene tefvîz ve zimmetine tahmîl olunan vech üzere edâsına sarf tenbîh ile 'azîmet ve tevfiik hakkıyla bu emr lâzımü'l-ıhtimâmı tekmîl ve edâ idince sen 'azl olunmayub ve karye ve 'ulûfe teklîf

olunmayub ber-vechile himâyet ve sıyânet olunacağıının bakıyenen ma‘lûmun olub inşallâhü te‘âlâ müddet-i mezbûrede edâ ve tekmîle cedd-i tâm iyleyesin ve siz ki kâdı ve ümerâ-yı Mısırsız ve ocak ağalarısız bu husûs-ı nizâm ahvâl-i vilâyete müte‘allık olan mesâlih-i mühimmeden olub her birinize takayyüd ve ihtimâm lâzım olmağla ittifâk itmeniz ile vezir-i müşârün-ileyh ağanda ve bu emr-i mühimmin tetmîm ve tekniline ihtimâm ve defter iyleyesiz ve validen valiye intikâl ve tefvîz olunmak üzere birkaç def‘a beynlerinde akçesi alınub hesabına bu defter hesabına dâhil sehv ve hataya Abdullah Efendi terfisi gibi olmamak için sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin zemân-ı eyâlet ve beglerbegi tarafından tefvîz olunmak fermânım olan terazi her kankı mahlûlünden ve ne makûle terakkiden tefvîz olunur ise ba‘de’l-yevm bu ihtilâlin eşref her için ma‘lûme-i hümâyûnum olmak üzere mısır mukabelesinden mehrûr ve müfredât defteri alubbaş muhâsebe defterlerine kayd olunmak için irsâliye hazinesiyle me‘an der-i devlet-i medârıma irsâl iylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket makrûnumla fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhir-i Z sene 111 [20-29 Mayıs 1700].

321/1123 Mısır’da Zahire Hesapları Hakkında

Emr-i şerîf olmuştur

Mısır valisine ve kâdısına ve ümerâ-ı Mısır’a ve yedi bölük ağalarına hüküm ki

Sâbıkân Mısır valisi olan Hüseyin Paşa’nın bin yüz on senesi irsâliyesi hesabından ber-vech-i nakd enderûn-ı hümâyûnuma hazinesine gelecek akçeden yüz seksen beş Mısırî kise ve yedi bin yirmi para ve mîrî donanma-yı hümâyûnuma kalyonları levendâtının mevâcibleri bakiyesi ve üç aylık zahîre behâlarından üç yüz otuz dokuz Mısırî kise ile on dört bin beş yüz kırk para ve kilâr-ı ‘âmiremin irsâliye zahiresi ve doğan bahâsıyla elli mısırî kise ve on dokuz bin elli beş para barut-ı siyah behâsından on sekiz mısırî kiseye bu mecmû‘ beş yüz doksan üç mısırî kise ve on beş bin altı yüz yirmi iki para zimmeti olmağın mûmâ-ileyhin sâbıkân kethüdâsı olan Yusuf’un vilâyet hesâbı için Âsitâne-i Sa‘âdetimde vermek üzere edâsına müte‘ahhid olub hüccet virdüğün iki yüz elli mısırî kisesine mezbûrda irsâliye hazinesinin küsrü mukâbelesinde tahsîl olunmak üzere mezkûr Yusuf’un Âsitâne-i Sa‘âdetime irsâli i‘lâm olunmağla imdi emr-i şerîfim vüsûlünde mezbûrun müte‘ahhud olduğu iki yüz iki mısırî kise endurûn-ı hümâyûnum hazinesi kusûru ve kalyonlar levendâtı mevâcibi bakiyesi vekîleri ‘âmmeye-i zahiresi behâsıyçün Âsitâne-i Sa‘âdetime teslîm iylemek üzere mezkûr Yusuf’u Dergâh-ı mu‘allâm kapucularım kethüdâsı Ali dâme mecdühü ile der-devlet-i medârıma irsâl iylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket makrûnumla fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur. Fî

evâhir-i Z sene 111 [20-29 Mayıs 1700].

321/1124 Mısır'da Zahir Hesapları Hakkında

Emri şukka olmuştur

Mısır Valisi ve Mısır kâdisına ve ümerâ-ı Mısıra ve Yedi bölük Ağalarına hüküm ki

Diyâr-ı celîletü'l-asâr vilâyet-ı Mısıriye'nin nizâm-ı umûr ve kavâm-ı mesâlih cumhuru ve irsâliye hazinesinin tetmîm ve tekmili ve bi'l-cümle kâffe-i ahvalinin tanzîm ve tensîki ehemmiyât-i mühîm devlet-i aliyyemden olub hazine-i 'amiremde mahfûz olan ve Mısır'dan gelen defterler mücebine selefin Hüseyin Paşa'dan irsâliye hazinesi küsrü ve habîb-i hümâyûnum harçlığı ve vilâyet hesabı ve terfî behâ ve iştigâlinde ve bin yüz on bir mukarreri câ'izesiyçün tüccardan alınub edâ olunmak üzere olan deyni bi'l-cümle iki bin sekiz yüz kırk üç mısırî kise olub irsâl olunan defter nâtik olduğu üzere hilâf-ı mu'tâd ve mugâyir-i kânûn-ı Mısır olmağla mahsûb olunmayan ve tekraren cevâbı gelince te'hîr olunan üç yüz altmış bir mısırî kise ve sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin beş seneye dek 'azl olunmayub ve karye ve 'ulûfe teklîf olunmamak ve her vechile himâyet ve sıyânet olunmak şartıyla on bin üç yüz elli bir akçe terfî tarafından edâ ve tefvîz olunmak üzere lâzım gelen iştigâli için 'uhde ta'lik ve sana tahmîl olunan sekiz yüz kırk yedi mısırî kise ve geçen sene kilâr zahiresinden mahsûb olmak üzere alınan kahve ve şeker ve piriç ve mercimek behâsı seksen bir mısırî kise ve Mısır'da olan bekâyâ ve Hüseyin Paşa kethüdâlarının ta'ahhüdü ve hâric ez-defter olan avâyidden teslim idecekleri üç yüz kırk ve Yusuf kethüdanın dahi der-devlet-i medârımda edâ iylemek üzere ta'ahhüd iyledüğün iki yüz elli mısırî kise ki mecmû' bin sekiz yüz yetmiş dokuz mısırî kise olmağın aşâğı varıldıkda sahha'l-bâkî küsr hazine ve habîb-i hümâyûnum ve kalyonlar ocaklığı ve kilâr zahiresi ve bâzergânları hazine-i 'amiremde edâ olunan ve hâlâ matlûbları olan akçeden bi'l-cümle dokuz yüz altmış dört mısırî kise zimmeti dahi kalub ba'de külli hesab îrâdından mutasarrıf beyân idemeyüb kendide bin beş yüz yirmi kise mevcûd iktizâ itdiğin cümle ahâlî-i Mısır'ın muhızrlarıyla i'lâm olunmağla imdi sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin zimmetine iktizâ iden meblağ-ı mezbûru kendüsünden ve ittibâ'ından bi-eyyi-hâl tahsiline ikdâm ve ihtimâm iylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı 'âlî-şânım sâdir olmuştur. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

322/1125 Mısır'da Zahir Hesapları Hakkında

Fermân-ı 'âlî-şânım mücebine 'amel olunub hilâfından ihtirâz iyleyesin deyü 'unvânına hatt-ı hümâyûn şevket makrûn vârid olmuştur

Mısır valisine ve kâdisına ve ümerâ ve yedi bölük ağalarına hüküm ki

Sâbıkân Mısır Valisi olan Hüseyin Paşa'nın kavâyinde kadîme-i Mısıriye üzere hesabı görülüb irsâl olunan defter nâtık olduğu üzere mûmâ-ileyhden vilâyet hesabı için 'an-ı nakd taleb olunan yüz altmış yedi Mısırî kise ve yirmi bin altı yüz seksen üç para ve yevmiye dört bin yedi yüz seksen yedi akçe terakkinin te'hîr iki akçesi bir para ve te'hîr parası sefer-i nâs üzere üçer bin paradan iki yüz seksen yedi mısırî kise ve beş bin beş yüz para ki bu cümle nakd terakkiyât behâsından dört yüz elli beş mısırî kise ve bin yüz seksen üç para olub bu mukâbeledede mümkün ve mümtena' iki yüz kise bekâyâsı ve kethüdâları Yusuf ve Ömer ve birkaç ittibâ'ı ile müte'ahhid oldukları yüz kise ve hâric ez-defter ba'zı zahîre 'avâyidi olmak üzere tahrîr olunan kırk kise ki bu mecmû' üç yüz kırk mısırî kise olur ahvâl-i vilâyet-i mısıriyenin nizâm-ı kadîme ve ibtisâk-ı müstedîmi üzere tanzimi için meblağ-ı merkûmu tahsîl olunduk da sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin kusûru dahi tarafından tekmîl olunmak üzere vilâyet hesabının bu vechile tathîri iltimâs ve i'lâm olunub lakin tahrîr olunan vilâyet hesabı mevâddı hazine-i 'âmirem defterleriyle istintâk olundukda hilâf-ı mu'tâd ve kanûn-ı Mısır'a mugâyir olub eğer hazine-i 'âmiremde mahfûz olan defterlere ve eğer kadîmü'l-eyyâmdan mer'î ve ma'nâ olan kavânîn-i Mısıriye'ye ber-vechile tatbîk-i kabûl itmekle mahsûb iktizâ iylemeyüb tekraren keyfiyeti i'lâm oluncaya mevkufen te'hîri lâzım gelen mevâddın irsâl olunan müfredât defterinde yazıldığı üzere mahsûb olunmayab iki yüz dokuz kise mısırî ve on yedi bin dokuz yüz on paradan mâ'adâ mahsûb olunan iki yüz kırk beş mısırî kise ve dokuz bin iki yüz yetmiş üç para iltimâs olunduğu üzere meblağ-ı mezbûrdan naks olundukdan sonra kalan doksan beş mısırî kise fazla ki yüz on irsâliye hazinesinin küsrü tekmili için sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin senden matlûb olmağla ber-vech-i müsâra'da irsâl ve hazine-i 'âmireme teslîm itdiği ihtimâm-ı tâm iyleyüb ve mahsûb-ı kabûl iden nakd ve terfiyi defter mûcebince bir gün evvel bu hesâbdan edâ iylemeği ziyadesiyle ikdâm iylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket makrûnumla fermân-ı 'âlîşân sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

322/1126 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında

Fermân-ı 'âlîşânım mûcebince amel olunub hilâfından irtikâb idersin iyleyesin deyü 'unvânına hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn vârid olmuşdur

Mısır valisi vezir Mehmed Paşa'ya ve Mısır kâdisına ve ümerâ-yı Mısır'a ve yedi bölük ağalarına hüküm ki

Eşref-i bukâ' ve emîn-i bilâd ve ziyâ' olan Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin akzâ-ı

mübrât ve edâme-i mürettebât ve nefyü'l-berekât ile dâ'imâ terfiye-i hâl ve tatmîn-i mallarıyla takayyüd ve ihtimâm elzeme-i kadimden cihân-bânî ve mühimme-i 'ahden hüsrevânîden olmağla vilâyet hesabından mahsûb ve makbûl tutulan mevâddan tetmîn olunub behâsı verilmek üzere hesâb olunan yüz on senesi Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsinin otuz bir bin altı yüz yetmiş iki erdeb hıntalarının her erdebi kırkar paradan elli mısırf kise ve yirmi bin dört yüz seksen para müsmiri ve yüz dokuz ve on seneleri helâllerinin kırk altı mısırf kise ve dokuz bin iki yüz altmış dokuz paradan ücreti ile tütün bakıyelerini bu cümle doksan yedi mısırf kise ve dört bin yedi yüz kırk dokuz para olur meblağ-ı mezbûr fermânım olduğu üzere Haremeyn-i muhteremeyn ahâlîsine hüccâc-ı zevî'l-ibtihâc ile irsâl olunmaz ise bir an mukaddem inşallâhü te'âlâ vakti ile irsâl ve musahallına îsâle bezl-i kudret iyleyüb ahâlî-i Haremeyn şerefeynde cenâb-ı hilâfet mü'eyyem için isticlâb hayr du'âlarında ziyadesiyle takayyüd ve ihtimâm itmeniz bâbında hatt-ı hümâyûn şevket makrûnumla fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

322/1127 Mısır'da Zahire Hesapları Hakkında

Fermân-ı 'âlî-kadrim mücebince amel iyleyüb hilâf-ı irtikâb itmeyesin deyü 'unvânına hatt-ı hümâyûn vârid olmuştur

Mısır valisi Vezir Mehmed Paşa'ya ve Mısır kâdisına ve ümerâ-ı Mısır'a ve yedi bölük ağalarına hüküm ki

Mısır askerinin cerâya ve halîflerinden Mısır'da vakti ile erbabına 'adını verilmeyen helâl hesabından mümkünü'l-mahsûl bekâyâsından gayri bâkî kalan kırk bin erdeb hubûbun dahi irsâl olunan vilâyet hesâbı defterinden her erdebi yirmi beş paradan teşmîn hesâb olduğu vechile lâzım gelen kırk mısırf kise makbûl tutulub mahsûb olunmağla hesâb-ı merkumdun ashâbına tevzî' idüb Hüseyin Paşa'nın mümtena'dan kalan galâlınden 'ale'l-infirâd mikdârın i'lâm iylemek bâbında hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla fermân-ı 'âlîşân sâdır olmuştur Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

323/1128 Antakya'da Eşkîya Hareketleri

Adana beglerbegisi Mehmed dâme ikbâlühüye hüküm ki

Antakya kurbünde vâkı'a Bilan Kasabası sâkinlerinden Murtaza ve etbâ'ından Topal oğlu Ömer nâm şakîler hetk-i i'mâz ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl ile ihtirâz-ı 'ibâd ve gayret-i müstemireleri olub sâ'î bi'l-fesâd olmalarıyla izâleleri lâzım gelmeğın sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin emr-i şerîfim sana vardığı gibi kifâyet mikdârı ademlerinde bir gemiye

binmiş idüb varub zikr olunan şakileri basub ‘alâ-eyyi-hâl ahz vesâ’ire müceb ibret için başların kesüb der-devlet-i medârıma irsâl ve mezkûrların hevâlarına tâbi‘ şerr ve fesâd üzre olub hasbetü’l-ahvâl olan şakilerini dahi ‘alâ-eyyi-hâl ahz ve şer‘an üzerlerine sübût bulan mevâdd-ı sicil ve hüccet ve kendülerin mahsûben getirüb Adana kal‘asına vaz‘ ve kal‘a-bend ve hüccetleriyle vâki‘ hâllerine sicil üzre der-devlet-i medârıma ‘arz ve i‘lâm iylesesin ki ba‘dehü hakklarında emr-i şerîfim ne vechile sâdır olur ise ona göre amel ve hareket iylesesin ve lakin bu husûsda gaflet ve tekâsülden nâşî fermân-ı hümâyûnuma mugâyir vaz‘ ve hareketden ve bu takdiri ile kendü halinde olanlara takdîri be-gâyet ihtirâz ve ictinâb iylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı Zâ sene 1111 [30 Nisan-9 Mayıs 1700].

323/1129 Seyyid Abdullah ve Erzurum Müftüsü Şerif Mehmedin Trabzon’dan Erzurum’a Giderken Yol Güvenliğinin Sağlanması Hakkında

Trabzon beglerbegisi Ömer dâme ikbâlühüye hüküm ki

Hâlâ a‘lemü’l-‘ulemâi’l-mütebahhirîn efdâü’l-fudelâi’l-müteverri‘în bi’l-fi‘il Şeyhü’l-islâm ve müftü’l-enâm ve Hâce Fazıl irtişamım olan Mevlânâ es-seyyid Feyzullah edâmallâhü te‘âlâ fezâ’ilühünün birâderi olan akzâ-yı kuzâti’l-müslimîn Seyyid Abdullah ve Erzurum müftüsü Şerif Mehmed zîde fezâilühümâ taraf-ı aherden Erzurum’a gitmek üzre Trabzon’a müteveccih olmalarıyla sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin inşallâhü te‘âlâ mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâ vech-i meşrûh üzre Trabzon’a vüsûllerinde karadan yanlarına kifâyet mikdârı âdemler koşub kemâl-i emn ve selâmet ile Erzuruma îsâle gereği gibi takayyüd ve ihtimâm iylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

323/1130 Bozcaadaya Sürgün Edilen Kasım Giray Hakkında

Yanbolu kazâsından Bozcaada’ya varınca yol üzerinde vâki‘ olan kâdıllara ve zikr olunan kazâlara vâki‘ kethüdâ yerleri ve bölük serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erlerine hüküm ki

Yanbolu kazâsına tâbi‘ Orta Çiftlik nâm karyede sâkin sâbıkan Kırım Hanı olub cezire-i Rodos’da vefât iden Ma‘den Giray Han’ın oğlu Kasım Giray Sultan Bozcaada’ya nefy olunmağla her kankınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise gaybet ve firâr itmemek üzre yanları müstevfi âdemler koşub birbirinize irsâl ve ber-vech-i ta‘cîl mahalle-i me’mûra îsâl olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17

Haziran 1700].

323/1131 İçki İçme Hakkında

Bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm Yeniçerileri ağasına ve hâssa bostancılarım başısına hüküm ki

Kapudan Evka Dilaroka'ya(?) ve karındaşı Elikori(?) Karahasko(?) Beroni hatemde Avakıye ... Südde-i Sa'âdetime gelüb kefâf-ı nefsleriyçün akçeleriyle hamr iştirâ ve kendü menzillerine götürmek için emr-i şerîf virile gelmekle bu sene beher verirse onar vukıyye olmak üzre akçeleriyle iştirâ iyledikleri bin dört hamrın İstanbul'da hânelerine nakline mümâna'at olunmamak bâbında hükm ricâ itmeğin ahkâm kaydına mürâca'at olundukda hamr için emr-i şerîf virdildüğün mestûr ve mukayyed olunmağın yalnız bin mürde hamrın nakline mümâna'at olunmamak için emr-i şerîf yazılmışdır. Fî evâ'il-i M sene 1112 [18-27 Haziran 1700].

324/1132 Yabancı Tüccarlar Hakkında

Şam ve Rakka ve Erzurum ve Van valilerine ve Kars ve Maraş beglerbegisine ve Şam ve Haleb ve Maraş ve Erzurum ve Sivas ve Malatya ve Ruha ve Kars ve Van kâdılarına hüküm ki

Diyâr-ı acemden iskât-ı ferîza-ı hac ve ziyâret-i müşâhid-i mütebâreke ve murâkîd-ı mübâreke için şerr-i zâmîle-i azimet iden hüccâc ve züvâr ve ticâret tarîkiyle gelen sûd-ı ekrân ve tüccârın memâlik-i mahrûsemde kemâ-yenbagî hıfz ve hirâset ve himâyet ve sıyânet olunarak emn ü hatminden mürûr ve ubûrlarıçün kapucubaşılık pâyesiyle mukaddemâ vekîl olan Hüseyin bu sene-i mübârekede tâ'ife-i merkûmenin hıfz ve hirâset ve himâyet ve sıyânetlerinde tesâmüh ve tekâsül ve tama'-ı hâmandan nâşî tâ'ife-i mezbûreye ziyâde ta'addî ve tecâvüzü zâhir olduğundan gayri firâr iyledüğün 'arz ve muhızır ile i'lâm olunmağın merkûm Hüseyin ref' ve vech-i meşrûh üzre tâ'ife-i merkûmenin emn ü matmi'in mürûr ve 'ubûrlarıçün Hâcı Sadık zîde mecühü vekîl nasb ve ta'yîn olunmağla siz ki vezir-i müşârün-ileyhim ve mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz mezkûr Hüseyin her kangınızın havza-ı hükûmetinde bulunur ise bilâ tereddüd ahz ve mukaddemâ hüccâc-ı acem ve zevâr ve ticaretinin zehâb ve kafullerinde himâyet ve sıyânetleri vesâ'ir hususları için hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla ma'nûn-ı şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i alıyyeme ve bi'l-cümle onlara müte'allık olan karâmeyn-i ma'den emîni yedinden alub ve hâlâ vekîlleri olan mûmâ-ileyh el-Hâc Sadık'a teslîm ve der-devlet-i medârıma i'lâm iylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır

olmuştur. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

324/1133 Yabancı Tüccarlar Hakkında

Şam ve Rakka ve Erzurum ve Van vezirlerine ve Kars ve Maraş beglerbegilerine ve Şam ve Haleb ve Amed ve Maraş ve Erzurum kâdılarına ve Sivas ve Malatya ve Ruha ve Kars ve Van ve (boşluk) kâdılarına hüküm ki

Diyâr-ı acemden iskât-ı ferîza-ı hac ve ziyâret-i müşâhid mu'teber ki mürâkîd-ı mübâreke için şerr-i zâmîle-i 'azîmet iden hüccâc ve zevvâr ve ticâret tarîkiyle gelen sûd-ı ekrân ve tüccârın memâlik-i mahrûsemde kemâ-yenbağî hıfz ve hirâset ve himâyet ve sıyânet olunarak emn ü mutme'in mürûr ve 'ubûrlarıçün kapucubaşılık pâyesiyle mukaddemâ vekîl olan Hüseyin işbu sene-i mübârekeke hac-ı şerîfe 'azîmet iden hüccâc-ı acemden hıfz ve hirâset ve himâyet ve sıyânetleri lâzime-i zimmeti iken tekâsül iyiledüğünden mâ'adâ tama'-ı hâma sebebiyle birer bahane ile bi-gayr-i hakkın tâ'ife-i merkûmdan cild-i mal-ı emvâl ve ziyâde ta'addî ve tecâvüz ve Haleb'e geldiklerinde firâr iyiledüğün 'arz ve muhızır ile i'lâm olunmağın merkûm Hüseyin ref' ve vech-i meşrûh üzre tama'-ı merkûmenin emn ü mutme'in mürûr ve 'ubûrlarıçün el-Hâc Sadık zîde mecdühü vekîl nasb ve ta'yîn olunmağla siz ki vezir-i müşârün-ileyhim ve mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz mezkûr Hüseyin her kangınızın taht-ı hükûmetinde bulunur ise bilâ tereddüd ahz ve acem-i hüccâcından bi-gayr-i hakkın ahz ve celb iyiledüğün her ne ise hîn-i kufûllerinde ashâbiyle mürâfa'a-ı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmağıçün kal'a-bend idüb ve der-devlet-i medârıma i'lâm olunmak için yazılmışdır. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

324/1134 Eflak'da Mübaşir Tayini Hakkında

Eflak voyvodasına hüküm ki

Mülk-i mevrûsum olan Eflak memleketini nizâm-ı ahvâl ve re'âyâ ve berâyâsının himâyet ve sıyânetleri mühimm ve muktezî olub ve senden sadâkat ve istikâmet ile hizmet-i me'mûl olmağla memleket-i mezbûrenin 'âmme-i umûruna nizâm ve intizâm virüb ahâlisini kemâyenbağî himâyet ve sıyânet itmek şartıyla bundan akdem Eflak voyvodalığın ber-vech-i te'yîd sana 'inâyet ve ihsânım olmuş idi hâlâ memleket-i mezbûre ahâlisine itâlesinden tetâvül ile rızâ-yı hümâyûnuma muhâlif vaz' ve hareketlerin muztarib olduklarından nâşî vilâyet-i mezbûre boyarlarından Dimetraşko Korman Mesenceyik ve Radokaci Hıriza ve karındaşı Garifor Sakobleyan ve Kostantin İsterik ve Haryek İsterik ve Likolü Ermasi ve Meyhali Estolik ve Evrodevran ve Şıryan Katoril ve Vintele oğullarıdimekle ma'rûf boyarlar Âsitâne-i

sa'âdetime şikâye gelmeğle ta'addî iylediklerinde mezbûrları ahz ve habs iyledüğün istimâ' olunmağla imdi sen ki voyvoda-yı mezbûrsun zikr olunan boyarlardan birisine tarafınızdan zarar-ı müterettib olub cümlesinin nüfusları emîn olmak üzere husûs-ı mezbûr için mübâşir ta'yîn olunan (boşluk) zîde mecdühü ma'rifetiyle mezbûrları Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr iylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

325/1135 Rodoscuk'daki Fırımlar Hakkında

Rodoscuk nâ'ibine hüküm ki

Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb medîne-i Rodoscuk'da vâki' kadîmden nân-ı hâss tabh idegelen Şeyh Musli dâyileri mücerred Mısır çarşusu tahtında Bayram ili fırını idmekle ma'rûf fırını şehrin iki tarafında vâki' olmağla herkese nef' ve nân-ı hâss tabha münâsib ve cümle ahâlî ve misâfîren dahi iken sâyir habbâzlardan ba'zıları bilâ iktizâ nân-ı hâss tabh idüb zimmet-i nâs için mühimm ve muktezî olan harc itmekle sebep olmalarıyla zikr olunan iki fırından mâ'adâsı harç itmek işleyüb nân-ı hâss tabhından men' olunmak her vechile ibadullahına ref' ve habbâzların nizamına bâ'is olduğu mukaddemâ ehl-i vükûf kimesnelerin ihbarlarıyla 'arz olundukda bilâ fermân nân-ı hâss tabh idenler men' olunmak için vârid olan emr-i şerîfim mücebiyle zikr olunan Şeyh Musli dâyileri hamr ve bayram ili fırınından kemâ fi'l-evvel nân-ı hâss tabh olunmak üzere ihyâ ve ma'âdası mücerredinde olmağla hâss itmek tabhından men' olduğun 'arz idüğün ecelinden mukaddemâ vârid emr-i şerîfim mücebince 'amel olunmak emrim olmuşdur. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

325/1136 Sürgün Cezası

Karinabad'da(?) sâkin asîl Giray Sultan dâme 'ulüvvühüye ve Yanbolu ve Bozcaada kâdılarına hüküm ki

Sen ki sultan müşârün-ileyhsin Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb ol-tarafda olan Sultanların ve ba'zı tâ'ife-i tatarın re'âyâ ve berâyâ ve sükkân-ı vilâyete cevri ve ta'addîleri olub seni cümlelerin pîr ve ihtiyâr ve umurundan ve kâr küzârı olduğunun ecilden ta'addîden men' ve mübeyye olmayanların keyfiyet-i hâllerin der-i devlet-i medârıma i'lâm için bundan akdem rikâb-ı kâmiyâm tarafından emr-i şerîfim sâdır olmağla hâlâ Yanbolu kazâsına tâbi' Ortaçiftlik nâm karyede sâkin sâbıkân Kırım hesâbı olub cezîre-i Rodos'da vefât iden Ma'den Giray Han'ın oğlu Kasım Giray Sultan'ın kızı Hanım'ın birkaç def'a evin basub ok atub ve kılıç ile mecrûh ve şütûma galîza ile şetm ve malını nehb ü gâret idüb birkaç def'a tenbîh

olundukda aslâ mütebîh olmayub şenâ'ati terakkî ve evin dahi ihrâk-ı bi'n-nâr iyleyüb mûmâ-ileyhâ aherin i'ânети ile hesabından halâss oldukda hâlinin i'lâmı iltimâs itmekle mezkûr Kasım Giray Sultan sâ'ire ibret için ıslâh-ı nefis ve Bozcaadasına nefy olunmak için 'arz eyledüğün ecilden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

İtlâklarıyçün yazılmışdır Fî 27 L sene 113.

326/1137 Yeniçerilerin Eşkîya Faaliyetleri

Seddü'l-bahr Kal'ası dizdârına hüküm ki

Derâh-ı 'âlî yeniçerilerinden on birinci cemâ'atin Ahmed ve birinci bölüğün Ömer ve yedinci bölüğün Katil-i Müslüman ve otuz ikinci bölüğün Abdullah ve otuz yedinci bölüğün Mehmed ve altmış birinci bölüğün diğeri Mehmed nâm yeniçerileri kendü hâllerinde olmayub sekevânâ çarşu ve bazarda gezüb re'âyâ ve berâyâ vesâ'ir 'ibâdullahı dâ'imâ rencîde ve ta'addî ve 'âdet-i müstemireleri olmağla ahz olunub bu vechile fesâd ve şekâvetden zâhir ve nümâyân olmağla ıslâh-ı nefsi dince kal'a-bend olmaları fermânım olub (boşluk) bölüğün (boşluk) zîde kadrühü mübaşeretiyile irsâl olunmağın vech-i meşrûh üzre şekâvetleri zâhir olan altı nefer yeniçerinin salâh-ı halleri zâhir oluncaya kal'a-ı merkûmede muhkem kal'a-bend idüb itlâklarıyçün fermân-ı hümâyûnum sâdır olmadıkça itlakdan be-gâyet ihtirâz iyleyesin deyü yeniçeri ağası olan İbrahim Ağa mektûbu mücebince yazılmışdır Fî evâsıt-ı Z sene 111 [30 Mayıs-8 Haziran 1700].

326/1138 Kalebend Cezası

ber-vech-i arpalık Karahisar-ı şerîfi sancağı mutasarrıfına ve Karahisar şerifi Kal'ası dizdârına hüküm ki

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin sen ki me'an Karahisar-ı şerifi kethüdâyerisi olan Kürd Hasan eşkiyâ def'ine me'mûr olmağla kırk mikdârı tevrîdi eşkiyâsı olan kendü ... merkûm Kethüdâyeri Hasan itâ'at-ı fermân itmeyüb kal'a-bend olunub keyfiyet-i ahvali mevâddı ile arz ve i'lâm olunmak muktezi olmağla mezbûr kethüdâyeri Hasan Karahisâr-ı şerîfi kal'asında kal'a-bend olunub gereği gibi mevâdı 'arz ve i'lâm olunmak üzre yazılmışdır Fî evâsıt-ı Z sene 111 [30 Mayıs-8 Haziran 1700].

326/1139 Sürgün İtlakı

Limni kâdısına ve Edremid kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Sen ki Edremid kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Hâfız İbrahim zîde 'ilmühüsün Sûdde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb Edremid kazâsı ahâlîsi meclis-i şer'a varub Edremid sükkânından İlyas oğlu dimekle ma'rûf Mehmed nâm kimesne kendü hâlinde olmayub şerîr ve gammâz ve ibtâl-ı hakka sâ'î ve şer'-i şerîfin icrasına me'mûr deyü kazâsı ahâlîsinin elhâclarıyla Kemer Edremid nâ'ibi arz itmekle Limni cezâresine nefy ve ıslâha fermânım olmuşidi hâlâ mezkûr İlyas oğlu Mehmed ıslâh-ı nefis itmekle kemâkân Edremid kazâsından ikâmet iylemek üzre sebîle tahliye olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricasına ilhâhlarıyla 'arz iyledüğün ecilden vech-i meşrûh üzre yazılmışdır. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

326/1140 Hacılardan Para Talep Edilmemesi

Kars Beglerbegisidâme ikbâlühüye ve Kars kâdısına hüküm ki

Diyâr-ı acemden iskât-ı ferîza-ı hac için şerr-i zâmile-i 'azimet iden hüccâcın memâlik-i mahrûsemden kemâl-i emînde ve selâmet ve mezîd-ı itminân-ı refâhiyet ile iyâb ve zehâbları lâzimet-i hizmet-i cihân-bânîden olub ümenâ ve 'imâl ve aher taraflarından hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde rencîde ve remîde itdirilmemek üzre mevzkûr ve müşerred evâmîr-i şerîfem verilmeşken bu sene-i mübârekede hüccâc-ı acem-i Kars'a geldiklerinde Kars Kal'ası'nda Kars kurbünde vâki' köprübaşında tavâyif-i mezbûreyi tevkîf ve bi-gayr-i hakkın tavarbaşısına birer guraşların alub ta'addî iylediklerin i'lâm olunmağla hilâf-ı şer'-i şerîf ve rencîdi olduklarına kat'an rızâ-yı hümâyûnum olmamağla sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyh ve mevlayı mezkûrsun beher sene diyâr-ı acemden iskât-ı ferîza-ı hac için gelen hüccâc-ı Kars Kal'ası tarafından ve taraf-ı aherden bir ferde hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayr-i hakkın akçe talebiyle ahz vechile rencîde ve remîde itdirilmeyüb refâh-ı hâl ve ferâğ-ı mâl ile iyâb ve zehâblarına kemâ-yenbağî takayyüd ve sa'y ve ihtimâm iylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

327/1141 Kahvehanenin Çalıştırılmasıyla İlgili

Sakız monlâsına hüküm ki

Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhsanât tâcü'l-mestûrât zâtü'l-alâ ol-sa'âdât Vâlidem Sultân dâmet ismetühâ zâdet iffetühânun Sakız ceziyesinde ihyâ iyledüğü câmi'i şerîfe vakfi olmak üzre mücerredü't-tahsîl kahve ve şem'hâne binâ olunub cezâre-i mezbûrede aher mahalde kahvegü olunmayub ve şem'hâne dahi işletmemek üzre bundan akdem fermân-ı hümâyûnumla baş muhasebeye kayd ve berât-ı şerîfim virilüb lakin cezâre-i mezbûre re'âyası

ihdâs ve ber'at-ı kadîme ve 'ahdnâme-i hümâyûnuma muhâlifdir ref' ve men' için ise müdde'â-yı 'inâyet itmeleriyle 'ahdnâme-i hümâyûnuma mugâyir olub ve cezîre-i mezbûre re'âyâsının dahi taleb ve ri'ayetleri olmamağla iltimâsları üzre pes-i muhasebeden kaydı def' ve terkîn olunub mahallinde virilen mühürlü ve nişânlu defter sûretine mugâyir ol-vechile rencîde ve remîde itdirilmemek bâbında mâliye tarafından emr-i şerîfim verilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur Fî evâsıt-ı Z sene 1111 [30 Mayıs- 8 Haziran 1700].

327/1142 Fleronya Kasabasında Eşkiya Hareketleri

Ber-vech-i arpalık Selanik sancağına mutasarrıf vezir (boşluk) edâmallahü te'âlâ iclâlehüye ve Floranya kâdısına hüküm ki

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin mektûb gönderüb Fleronya kasabasında sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve a'yân vesâ'ir ahâlîsi meclis-i şer'a varub kazâ-ı mezbûrdan Topçu oğlu Ahmed'in oğlu Şa'ban ve kazâ-ı mezbûreye tâbi' Ekşi Zavir karyesinden Heyzullah nâm şakîler kendü hâllerinde olmayub fukarâyı hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addî ve tecâvüz üzre olmalarıyla haklarında emr-i şerîfim sâdır olmuşiken itâ'at-ı emr-i şerîf itmeyüb mezbûr Heyzullah'ın töhmeti ve fesâd ve şekâveti zâhir olub bir tarikle ele getirülüb icrâ-yı hakk mümkün olmamağla bin yüz senesinde kaldıysa hedm olmağın şekâvetinden nâşî ba'zı kimesnelere kulemi siz hedm iylediniz deyü behtân idüb ibâdullahı nice zecr ve tecrîm itdürdüğünden mâ'adâ Tahlanca nâm karye sükkânından kendü hâlinde iken zulmen çiftliğinde katl olunan Deli Yusuf'un veresesiz mezbûrları hazzına intihâl itmeğın mahallinde şer'le keşf olunub firârların ta'addîleri sebebiyle ekser ahâlîsi perâkende olmaları mukarrer olduğun ilhâhlarıyla 'arz itmeğın sen ki vezir-i müşârün-ileyhsin mezbûra bi-eyyi-hâl ahz ve murâfa'a-ı şer' itdirmeyüb müceb-i şer'îsi icrâ olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Fî evâhir-i Z sene 111 [9-17 Hairan 1700].

327/1143 Mentese'de Toplumun Huzurunu Bozan Kişilerin Cezalandırılması

Menteşe paşasına ve Mekri ve Üzümlü ve Düker(?) kâdısına hüküm ki

Sen ki mîrî kâdılarısın nâ'ibin mevlânâ Abdülgani zîde 'ilmühü Südde-i Sa'âdetime mektûb gönderüb kazâ-ı mezbûra tâbi' Ebves nâm karyenin zimmî re'âyâsı meclis-i şer'-i şerîfe varub üzerlerine edâsı lâzım gelen 'avârız ve cizye vesâ'ir emr-i şerîfimle vâki' tekliflerin edâ idüb âherden ber-vechile dahl olunmak îcâb itmez iken bundan akdem şekâvet ile ahz ve katl olunan Abdülgani'nin tevâbi'nden olub mîrî kazâsı sâkinlerinden bin yüz

(boşluk) senesinden berü Halil ve Mahmud nâm bölükbaşılar kendü hâllerinde olmayub üzerlerine musallat ve celb-i mâl için kızların cebren ahire tezvîc ve dâ'imâ bilâ ücret hizmetlerinde istihdâm ve taş ağaç taşıdub binâları ihdâs itdirdiklerinden mâ'adâ hilâf-ı şer'-i şerîf ikişer yüz değnek urub diledikleri kadar tecrîm ve her gelen zulmeye gamz ve malların aldırub ve mu'teberelerin hakr ve üzerlerine işleme gars ve evleri üzerlerine taraflarından âdemler gönderüb heft ve meccânen me'kûlât ve meşrûbâtların ahz ve 'ıyâllerine ta'arruz idüb bunan emsâli zulm ve ta'adîlerinin nihâyeti olmamağla perâkende ve perişan olmalarına bâ'is oldukların bildirüb ol-bâbda hükmi- hümayûnum verilmek ricasına ilhâhlarıyla arz iylediğın ecilden sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ve siz ki kâdılsız mezbûrları bi-eyyi-hâl ahz ve şer'le ahvâlleri görölüb fukaranın hakkların alıvirdikden sonra şer'le üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevâdd-ı sicil ve hüccet olunub ve ol-tarafda gereği gibi habs ve seçil ve hüccetleri Âsitâne-i Sa'âdetime irsâl olunmak için yazılmışdır. Fî evâ'il-i M sene 1112 [29 Haziran-8 Temmuz 1699].

Fermân-ı 'âlîşânım mücebince amel iyleyesin deyü 'unvânına hatt-ı hümayûn şevket makrûn vârid olmuşdur

328/1144 Mısır'da Mali Hesaplar Hakkında

Ferman-ı âlişânım mucibince amel eyleyesin deyu hattı hümayun şevket makrun varid olmuştur

Mısır valisine hüküm ki

Bender Süveyş galal tahmil olunan seneteyn tesyirinin henüz ibtidâyı mevsimi olup ve rûz-ı kasım kurb oluncaya eyyam ve zaman-ı mukteziye olmayıp hasılı mukteziye inşasına vakfın müsa'adesi olmakla sen ki vezir müşarun ileyhsin mülk-i Hüseyin paşa bey derviş ve Mısır defterdarı İsmail'in nezareti zamanında bozulan kebir sefinenin hala bender suyuda mevcut olan güvertesine varıp ve mühimmatı bazı mevsuk beh kimesnelerin haber verdikleri üzere beş altı bin ardı galal teşhine mütehammil bir sefine inşasına vefâ edip mümkün olur ise ta'cil alâ ta'cil mukabele mübaşeret ve asitane'i saadetimde gidecek sefayin kerestesinden ma'ada hala ol tarafın inşasına mübaşeret eyledikleri istima' olunan sefine ile ma'an vakti gelmezden mukaddem yetiştirip inşallah te'ala bu sene'i mübarekte onları dahi teşhin ile nakil ve galal hameynü'l-merzatullah te'ala sıdk-ı niyet ile azimet bir mahalle bir kusur ve göz koymayıp bu hizmet-i mahmûdu'l-âcilinin murad-ı hümayunum üzere inham ve tekmiline bezl ve sa'î ve kudret eylemek babında hattı hümayun şevket mekurunumla ferman-ı alişânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhir-i R sene 1111 [16-24 Ekim 1699].

Ferman-ı şerifim mucibince amel oluna deyu hattı hümayun şevket mekurun varid olmuştur

328/1145 Mısır'da Vakıf Hesapları Hakkında

Mısır valisine ve kadısına ve umera ve yedibölük ağalarına hüküm ki

Mahruse'i Mısır'da vaki ' Deşişe'i kebiri ve sağiri ve hasekiye'i atik evkafının katipleri divan-ı maruf takrirleriyle nasb ve tayin olunup Haremeyn-i muhteremeyn ahalsinin her sene mu ' tad ve irsal olan galaları naklinde Çer nâm ile takyid ve ihtimam mezbûrların hizmet-i lazımleri iken tekasülleri hasebiyle yine galalın ihtilâl zuhur edip birkaç seneden beri ahali'i haremeynin haber verip ve muzayekalarına ba ' is olmalarıyla imdi emr-i şerifim vusulünde eğer Deşişe kebiri ve sağiri ve eğer Hasekiye'i atik evkafına divan-ı Mısır'a takrir ile katip nakil ve tayin olunmayıp ba ' de'l-yevm asitane'i saadetimde berat-ı âlişânım ile ol tarafın ma ' lumu'l-ahval ve mu ' temed ve mevsuk beh kimesneler katip tayin olunup hizmet-i mezbûrada onları istihdam deyu emr-i şerifim düstûru'l-amel olmakçün kale'i hizanede hıfz olunup daima müstehak mütekalibi amel olunmak babında hattı hümayun şevketmekurunumla ferman-ı alişânım sadır olmuştur buyruldu. Fî evâhir-i R sene 1111 [16-24 Ekim 1699].

Ferman-ı âlişânım mucibince amel oluna deyu hattı hümayun şevketmekurun varid olmuştur

328/1146 Mısır'da Mali Hesaplar Hakkında

Mısır valisine ve kadısına ve umera ve Mısır ve Yedibölük ağalarına hüküm ki

Irak-ı emâkin mezamin envâ' meyâmin olan Mekke'i Mükerrreme ve Medine'i Münevvere şerefuha Allahu te ' ala ilâ yevmi ahara ahalsinin beher sene mahruse'i Mısır'dan mu ' tad ve irsal olunup Bendeer suyuda teşhin olunan galal sefineleri varıp heyn-i ma ' murede boşaltıldıktan sonra sefayın merkumeye yine hayada tahmil eyledikleri kahve ve behar ve sair emti ' a metbu ' anın tüccardan ber vech-i nakit alıp ve ol akçe ile kahve iştira edip yine hayada götürdüklerinde ikramları ve eğer evkafa navlun hasıl olur iken sefayın-i miri nazırları maruf bazı haccac ve tüccardan gaib mu ' attal olduğundan ma ' ada sefinelerin mühimmat-ı zaruriyelerin görecek akçe dahi olmamakla nica ihtilâl ve i ' tilâyı müsteni ' olup sefayın merkumenin re'y-i kadim ve nebe tirer suya(?) mukaddim üzere nizam-ı ahval ve def ' i intikalleri emir ve lazım ve ihtimamdan olmakla imdi emr-i şerifim vusulünde ba ' de'l-yevm heyn-i tevliyette hala nazırlar havalesine bir akçe ve bir habba verilmeyip tüccardan ber

vech-i nakid aldıkları ol sefine ile kahve mübaye 'a edip ve götürüp vâfir fâide vasıl olduklarında hasıl olan nevali ketm ve ihfa olunup ma 'lum olmakçün götürdükleri kahve ve sair asifa her ne ise miktarıyla neski-1 gümrüğü defterinden ihraç ve hesapları onunla görölmek için divan-1 Mısırdaki olan defterlere kayıt ve mucibince amel olunup hilâfından ruhsat ve cevaz gösterilmemek babında hattı hümayun ve şevket mekurunumla ferman-1 âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî Evâhir-i Z sene 1111 [9-17 Haziran 1700].

329/1147 Mısır'da Vakıf Hesapları Hakkında

Mısır valisine ve kadısına ve ümeralarına Mısır ve yedibölük ağalarına hüküm ki

Eşraf-1 nehayic ve bilâd ve müşir-i ibad ve zehad olan Haremeyn muhteremeyn ismetuha Allahu te'ala ilâ yevmüt-tenad ahalisine mahrusse'i Mısırdan ikramları ve eğer evkaf her sene mu 'tad ve irsal olan galamın seneyn-i vâfiyede bazı mültezimler hizmetinde kalan bekayayı henüz tahsil ve tetmim ve tahmiline isal ve teslim olunduğundan ahali'i haremin müzayekalarına ve intizar ile ızdırıp ve ızdırarlarına ba 'is olduğu mesmu ' hümayunum olup seneyn-1 vafiye bekayasının tahsil ve tekmili ver bir gün evvel mahalline isal ve teslimi ile Haremeyn-i şerefeyn ahalisinin tezkiye hal ve terviha yahları akdem işgal-i mütemeyyin kalmış olmakla ikramları ve eğer evkaftan seneyn-1 sabıkadan zemim-i nasda baki kalan galleyi haremeynden tahsil iktiza ederse alâ iyi hal tahsil ve ikmal ve bir gün evvel mahalline irsal ve ehil ve ashabına tevzi ' ve taksim ile müzayekaların def ' ve inzar ve ızdırarların def ' edip cenab-1 hilâfın kaim için isticlâb-1 duayı hallerine takyid-i tam ve bu hizmet hayr-1 hatiminin muameleyi hesabından hamili olmağa ihtimam olup ve deşişe'i kebir ve senevi hasekiye'i atik katiplerinin evkafı mezbûr galalının 99 senesinden beri vakte dek zimmetlerinde kalan gallal bekayasının tahsiline vaki ' değildir zinhar bu hususu vesile'i tarif etmeyip gallal hizmetinde her kimin zimmetinde bekaya kalmış ise bir gün evvel tahsil ve tahmili sen ittiham ve tekmil ve 111 senesi galalı dahi vaktini fevt eylemeyip ve küsur ve kusur komayıp tamamen vakit ve zamanıyla gönderip murad-1 hümayunum üzere itmam-1 hizmete bezl ve sa 'i kudret eylemeniz babında hattı hümayun şevket mekurunumla ferman-1 âlişânım sadır olmuştur buyruldu. Fî evâhir-i R sene 1111 [16-24 Ekim 1699].

329/1148 Mısır'da Vakıf Hesapları Hakkında

Ferman-1 şerifim mucibince amel oluna ihmal eylemeyesin deyu hattı hümayun şevket mekurun varid olmuştur

Mısır valisi vezir Mehmed paşaya ve Mısır kadısına ve umera'i Mısır ve yedibölük

ağalarına hüküm ki

Deşişe'i kebiri kadıları ve Haseki'i atik evkafı galallarının 99 senesinden 107 senesine gelince görülen ve ol tarihten beri görülecek hesapları için evkafın irad ve masarısı defterleri ve Mısır'da fûruht olunan galal behası sıhhati üzere ma 'lum olmak için 99 senesinden bu vakte gelince bu vakit iş 'ar ve ruznamçesinden defter ile Deşişe'i Kebiri katibi Şeyh Mustafa ve Zeyni ve deşişe'i sağiri demekle ma 'ruf Muhammediye vakfının katibi Abdurrezzak ve Özbeginede Haseki'i atik vakfının katibi Garip Hasan vakta ve külli ebu'sürür sakin Muhammed bin Abdülvehhab el mezbûreyi der devlet medarıma ihzar eylemek babında hattı hümayun şevket mekurunla ferman-ı âlişânım sadır olmuştur buyruldu. Fî evâhir-i R sene 1111 [16-24 Ekim 1699].

Ferman-ı vacibü'l-ımtisâlin mucibince amel eyleyip hilâfından ihtirâz eylesesin deyu hattı hümayun şevketmekûrun vârid olmuştur

330/1149 Mısır'da Mali Hesaplar Hakkında

Mısır valisine ve kadısına ve Umerâ'i Mısır ve Yedibölük ağalarına hüküm ki

Meşiş-i ezyâl ser evkât beytullahü'l-kiram ve mülâzım-ı ravza'i mutahhara'i hazret-i seyyidü'l-enâm aliyye efzalu'l-salavat için mahruse'i Mısır Kahireden mu 'tâd ve irsal olan miri ve deşişe'i kebiri ve sağiri ve Hasekiye atik evkafı galaleyi vakit ve zamaniyla tahsil ve ikmal ve mahalline irsal ve isâl olunmayıp ve yine noksan olan varıldığından ahali harameyn-i muhteremeyni zaruret hissetmekle galal ahvâlinin esbab-ı ihtilâli vukufu olanlardan istikzâ olundukta Mekke'i Mükerreme ve Medine'i Münevvere kadılarıyla Haremeyn ahalsinin her sene mu 'ayyen ve muvazzaf olan galalları 42500 ardı miri ve kırk bir bin yüz ardı dahi evkaf ki min haysü'l-mecmu ' 83155 ardı galal olur hala mevcut olan sefayin-i miri 30000 ardı galalçün mütecaviz sıhate mütehammil ve küsurunun dahi ekseri mülâki sefinelerine teşhine kabil iken re's ve reyyân ve kirani ve sa'ir hademe'i galallerine kendi ahvallerin teşhin etmeleriyle bir senede iktiza eden galalenin nısfı miktarı gitmeyip ve medine havalalarının hiyaneti ve nazırların tehavün ve tekasülleri hasebiyle ve iki sefayin re'sleri dahi sefinelerinin ... kadimden mu 'ayyen ve mu 'tad olan miktardan sene be sene tefviz ve taklil ederek miri galal ahz-ı kalile tahmil olunup ve sefayin ve masarısına mu 'ayyen olan akçeyi nazırlar iltizamında olan karyelerin malı tahtında divan-ı Mısırdaki uluf etmeleriyle vaktinde akçe irsal ve sefayini ta 'mir ettirmeyip ve alet ve mühimmatı gereği gibi görülmeyip hademesinin dahi hulasatı vaktiyle vermediklerinden re'is ve reyyan zikriâti bahene-i saire nazırlara verdikleri masarıfları istifa edememekle zaruri tüccar zahiresin tahmile muhtaç ve tam ' hamları

sebebiyle haml-i nakib tahmil eylediklerinde gark-ı sefayine bâdi olup ve sefine re'isleri 8000 pare avayid ve yüz yük ve yüz diş andal tahmil ve ücretini tüccardan alıp ve kendisi ziyan ve sa'ir hademenin avayidlerinden yük ve dişleri ve mellahların adamlarına göre mukaveleleri 35-40'ar guruşa ve zerk sahiplerinin hizmetlerine göre ellişer ve yük ve dişleri dahi üçer ve beşer ve sekizer guruşa beyinlerinde mu 'tad olduğundan sefayin baskın olup el-hasıl zikrolunan esbâb-ı i 'tidâl nefi galalın ba 'is ihtilâl ve nizam-ı ahval sefayine mucebü'l-hal olduğu metmu ' hümayunum olup biraz eyyamdan beri meşayim ve hükkam ve hıyanet-i nazar ve cesaret-i hüddamda nakl galalın neş'et eden ihtilalin inhidatı ve sefayin ve hüddamının tertip rivayeti ve tanzim ahvâli akzayı murâd-ı hümayunum olup ve bu husus sükkân etrafı seba'da Allah ve cibrin hazret-i risaletpenâh olan ahali'i haremeynin nafaka ve kefaletlerinde ve zayı 'aların ezhan için bir hatb-i cemil bahirü'l-eşraf olmakla tanzim ve teskin cümleliz ittifak olup sıdk-ı niyet ve hulus-ı tavin ile ref ' müfsidat ve cem ' levâzım maslahatta sa 'i ve belîğ ve cedd-i bi derîğ herbirimize lazım ve isticlab rızâyı hümayunumu müteveccih ve müstelzimi olmakla imdi emr-i şerifim vusulünde ittifak ve ittihad üzere bu emr-i lazımu'l-ihtimamın tertib-i esbab nizamına iltizam edip ve alâ seviyye rüsum-ı kadim üzere verilen nakdiyelerinden ma 'adaların re'islerine yirmişer ve reyyanlara onar ve mellahların kabul olunan ücretlerinde gayrı ashab ve sakinlerinin alâsına beş ve evasıtına üç ve ednâsına iki yük ve diş tahmiline müsa 'ade ve öteden beri tahmil eyledikleri yük ve dişleri tahtına re'slere yedişer bin ve reyyânlara altışar bin ve mellahların alâsına üç yüz ve evasıtına iki yüz ve ednâsına yüzer para müceddeden verilmesi münasip olup ancak bu masraf dahi irsaliyeden iktizâ etmeyip tahmil ettirilmesi men ' olunmakla mezbûrların tarafından teşhin olunagelen galalın canib-i miriden teşhini sa 'iden hasıl olmakla münasip görüldüğü vechile ba 'de'l-yevm düsturu'l-amel olmak üzere bir üslûb-ı mergube ifrağ ve bundan sonra re's ve reyyân ve kiranı ve mellaheyn tayin olunan ziyade yük ve diş götürürlerse haklarından gelinmek üzere terhib ve tehdid ve nazırlara dahi muhkem tenbih ve te'kid olunup alâ'l-husus nazırlar ile her ne re'sleri azl etmeyip eğer ru'us ve eğer sa'ir hademesi ve ilâ buyrulduzu ve ocaklar tarafından şefa 'at ile nasb olunmayıp ahvâl-i sefâyine vakıf re'sler istihdâm olunup ve galal sefinelerine iktiza eden mellahlar nazırlar tarafından mukaddem behası tedarik ve baş almalarıyla ol dahi ahara ücret ile gemi kullanmağı bilmez eşhası doldurup ve kendisi Mısır'da kalıp vafir zabıtana sebep olmakla ba 'de'l-yevm her sefineye bi'n-nefs Cidde'ye varıp gelmek şartıyla ...mukaddem tayin ve iktiza eden galaları mu 'ayyen ücretleriyle tedarik ettirilip el- hasıl bu zikrolunan vucuhun cümlesine külli takyid ve ihtimam ile nizam ve intizam verilmeğe alâ'l-ittifak vakt-i tam ve rızâyı hümayunum üzere mesa 'i'i cemile ve kuyuda götürmeğe ziyadesiyle sa 'i ve ikdâm eylemeniz babında hattı hümayun şevket

mekurun mucibince yazılmıştır. Fî evâhir-i C sene 1111 [14-22 Aralık 1699].

Ferman-ı âlişânım mucibince amel olunup hilafını irtikâb etmeyesin sonrasın buyursun deyu hattı hümayun şevketmekurun sadır olmuştur

331/1150 Mısır'da Zahireler ve Mali Hesaplar Hakkında

Mısır valisine ve kadısına ve Umera'i Mısır ve Yedibölük ağalarına hüküm ki

Eşref'ül bu'ka ve iyrekil belrek vez'ziya olan Haremeyn-i muhteremeyn ahalisinin mahrusu'î Mısır ve Kahire'den her sene mu'ad ve irsal olan galalarının alâ vech-i'l-kemâl ve irsal ve isali ile terkin halleri ehem ve işgal ve heyn-i istikbalde iken birkaç seneden beri Mısır'ın kusur-ı himmetleri ve nazırların adem istikâmetleri hasebiyle tamamen gitmeyip sene be sene noksan olduğundan ahali'î Haremeyn zaruret hissedip bu kesrin cebri ve bu emrin ihtilâl-i esbab-ı ihtilâli ile nakl-i gıların itmam ve ikmâli aksayı murad-ı hümayunum olup alâ'l-husus sükkân civârında eserü'l haram ve ciran hazret-i seyyidü'l-enâm mahsus rivayet ve mira'd ve avârıf-ı müterettiyanın tertib-i esbab nizam ve sebk-i levâzım itmamında cümle ni tâm ve kemâl-i sa'î ve ihtimâm emri lâzımalığa vacib ve mütehattim olmakla imdi emri şerifim vusulünde bu hususun taksim ve izah ve ıslahında her biriniz ... ve ittifâk edip galal-ı miriyeden bin yüz yedi senesinden beri deşâyış ve evkafta dahi seneyn-i vafiyeden ne miktar galal baki kalmıştır ve kimin zimmetindedir sene be sene temyiz ve tashih ve sen ki vezir müşarun ileyhsin Hüseyin paşanın zimmetinde baki kalan 34 ardı hintanın kanun-ı Mısır ve sene'î sabıkada olageldiği üzere behası tedarik ve tahsili ve ücreti şetranı dahi üzerine zam ve ne miktar akçe hasıl olunur ise ma'rifet-i şer'le huccet ve işbu sene'î mübarekede haccâc-ı müslimin ile umerâ'î Mısır'da olup Mısır Mirhacı olan Eyub dame izzuhu ile tarafından tayin olunan nazır ma'rifetiyle irsal olunmak üzere mukaddema vaki' olan ilâmın ve bu babda sadır olan emri şerifim mucibince inşallahu te'ala meblağ-ı mezbûrun şimdiye değin mahalline vusulü melhuz olmakla bundan ma'ada eğer miri ve eğer deşâyışı ve evkafından kalan bekaya her ne ise sene be sene temyiz ve tayin ve her kimden iktiza eder ise bu iktizanın aynı galal olmakla mümkün olmamakla kanun-ı mısıriye ve olageldiği üzere semeni ve behaları alâ iyi hâl tahsil olunup ancak senin mudde'an vaki' olan galal beher hal aynı galal gitmek lazım olup tetminine ve eğer noksan ve te'hirine rızayı hümayunum olmamakla inşallahu te'ala bend-i rüsumunda mevcut olan sefayinden gayrı inşallah hak sefineleri vakfın ma'adası olmağla yetiştirüp niyadının(?) etmeyip zamanında vaki' galaldan bir ardı te'hire komayıp bi't-tamam irsal ve seneyn-i maziye dahi alâ iyi hâl her kimden iktiza ederse tahsil ve tetmin ve ücret-i şetranını dahi zam edip münasip görüldüğü mu'temed aleyh ve

mütedeyyin kimesne ile gönderip teslim ve hucdet alıp muktezayı rızayı hümayunum üzere itmam-ı hizmette bezl-i kudret ve ziyadesiyle gayret ve hucdet eyleyesin ve siz ki mevlanayı mumi ileyh ve umera'ı Mısır ve yedibölük ağalarınız bu hattı cemilin minvâl-i meşruh üzere tetmim ve tekniline cümleiniz bezl-i kudret ve ittifak ve ittihadlarıyla vezir müşarun ileyhe i'ânet edip seneyn-i maziyyeden zahire kalan bekaya ashabından kimesneye ocağınız tarafından sahip çıkılmayıp alâ iyi hâl tahsiline ve yüz on bir senesi galalının tetmim ve tekniline kemâl-i mertebe ihtimam ve hizmet-i metrukeyi sarf-ı niyet ve hulus-ı azimet ile itmam eyleyip isticlâb-ı rızayı hümayunum cümleiniz ittifak ve ittihad ile hizmet-i tam eylemeniz babında hattı hümayun şevketmekurun mucibince yazılmıştır. Fî evâil-i M sene 1112 [18-27 Haziran 1700].

Ferman-ı şerifim mucibince amel olup hilafından ihtiraz eyleyesin deyu hattı hümayun şevketmekurun varid olmuştur

332/1151 Mısır'da Zahireler ve Mali Hesaplar Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed paşaya hüküm ki

Avarıf-ı seniyye sahibü'l-hayırdan Haremeyn-i şerefeyn ahalisine mahruse'ı Mısır'dan müsned ve irsal olan galal birkaç seneden beri alâ vech-i ikmâl varmayıp sene be sene noksan üzere vardığından ahali Haremeyn-i muhteremeynde zaruret hissetmekle sefayin-i miri hususunda vilayetin adem ihtimamları hasebiyle biraz eyyamdan beri cari olan rüsüm rayide ref' olup hasıl olan mallardan ve hazineden verilen akçeden min ba'de cabire ve keşufiye namıyla Mısır valileri bir akçe ve bir habbe almayıp ve nazır olanlar dahi kuşları ve kendi cihetleriçün nezaret irâdında bir nesne harç ve sarf etmeyip mücerred galalın vakit ve zamanıyla mahalline nakil ve sefinelerin tedriç ile tevkirine sarf edip bundan akdem istikamet ile nezaret ve hizmet etmek şartıyla bundan akdem sefayin-i miri nezareti hala Mısır Defterdarı İsmail tevcih olup lakin mumi ileyhın nakl-i galal hususunda def'a miktarını ve tertib-i maslahata mute'allık kat'an bir eseri zahir olmayıp külli tekasülü nümayan olmakla sefayin miri nezareti üzerinden ref' ve bu ahvalin nizam ve intizamı vilayet-i Mısır'ın uhde'ı kefaletlerine müterettip olan emurdan olmakla sana tefviz olup bu babda mufassal ve meşruh şerefyafıta'ı sudur olan emr-i şerifimle her ahvali tavsiye ve tenbih olunmuştur defterdar mumi ileyhın zaman-ı nezaretinde olan hesap ve kitabı vaktiyle görür ancak bu işe gelince nakl-i galal ahvalinden zuhura gelen ihtilalin ref' ve izâlesi ve galal-ı Haremeyn tehire kalmayıp sene be sene tamamen mahalline irsal ve isal ile ahaliyi haremeynin iradesi ehem mühimim ve akdem umûr lazımu'l-ihtimamdan olup ve sen ki vezir müşarun ileyhsin

alâ iyi hal ahsen-i vücuh ile husulesinde matlub olmakla imdi hususu için varid olan emr-i şerifimde tefasil ve tasrih olunduğu üzere kemal-i sadakat ve himmet ve hüsn-i tevcih ve azimeti ile nakil galalın cümle’i ahvâle sûreti verip neticeyi kelim bu meram-ı hayru’l-ham akifin etraf-ı beyne’l-beytü’l-haram ve mücavirin ravza’i mutahhara’i hazret-i seyyidü’l-enâm aliyye efzalü’l-salat ve’s-selâmın zaruriyet beşeriyeden olan kefaf ve nafakalarında def ‘i müzayekalar için olmakla bu hatib-i cemilin murad-ı hümayunum üzere tetmim ve tekmilini ikdam amâki ve vesile’i sa ‘adet cavidânı bilip ve inşallahu te ‘ala mu ‘tad ve irsal olan galaldan bir nesne bakiye kalmayıp sene be sene mahalle ve ashab-ı ırz üzere azimette sadakat ile mübaşeret ve mefâyin-i miri nezaretini mütediyyin ve müstakim ve karkizar ve serirü’l-etvâr olan kimesnelerden ol tarafta ma ‘kul ve münasip gördüğün bir kimesneye zabt ettirip derdevletmedârıma arz ve ilâm eylemek babında hattı hümayun şevket mekurûnumla fermân-ı âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî evâil-i M sene 1112 [18-27 Haziran 1700].

Ferman-ı âlişânım mucibince amel eylesin deyu hattı hümayun şevketmekurûn varid olmuştur

332/1152 Mekke ve Medine’de Zahireler Hakkında

Mısır valisine ve kadısına ve umera’i Mısır ve Yedibölük ağalarına hüküm ki

Eşref-ı buka’ ve e’imme’i belâd vazi’ olan Mekke’i Mükerreme ve Medine’i Münevvere şerefuha Allahu te ‘ala ilâ yevm-i ahara ahalsinin efzayı miran ve idâme’i müterakiban ve müteveccihan ile terkin-i hâl ve tazmin halleri ile takyid ve ihtimâm ehem mühimden iken mahruse’i Mısırdan beher sene mu ‘tad ve irsal olan galaların bend-i rüsumda sefayine neşihatı esnasında bir hoş takyit olunmadığından ancak şu kadar şahane tahmili vardır ziyadeye yoktur deyu her bir sefineyi noksan ile ihbar ve ziyade tûl ile tüccar zahiresin tahmiliçün miri ve vakıf galalı te’hire koyup Haremeyn-i muhteremeyn ahalsinin intizar ve ızdırarlarına ba ‘is oldukları istima ‘ olunmakla imdi emr-i şerifim vusulünde fimâ ba ‘de eğer mevcut ve eğer müceddeden mübaya ‘a ve inşa olunmuş sefineler mevsimlerinde neşihat olundukta nazırlar bi’l-fi ‘il üzerinde bulunup neşihat-ı sefayin tekmil olunca onda mekes ve her bir sefine ne miktar şahne meşihat ise marifet-i şer ‘le defter ve huccet olunup divan-ı hazıra kayıt olunduktan sonra irsallerinin miktarı hazine’i amiremde mahfuz olan baş muhasebe defterlerine dahi kayıt ve ma ‘lum olmakçün derdevletmedarına irsal eylemeniz babında ferman-ı âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî evâhir-i R sene 111 [3-11 Aralık 1700].

333/1153 Mebteşe'deki Eşkîyaların Cezalarının Verilmesi Hakkında

Aydın ve Saruhan sancaklarında mahsul emval olan Nasuh dame ikbaluhuya ve Üzümlü ve'l Hardüs ve Döker(?) ve Pürnaz(?) ve (boşluk) ve (boşluk) kadılarına hüküm ki

Bundan akdem Menteşe sancağına mutasarrıf olan Halil Paşa bazı hususiçün emr-i şerifimle Pürnaz kazasına varıp ba 'dehu avdet ve Üzümlü derbendi demekle ma 'ruf mahalle geldikte üzümlü kazası sakinlerinden ser cemi 'yet olan Yusuf ve Ağardüs kazasından Mahmud ve Döker kazasında el-Hâc Hüseyin nâm kimesneler zikrolunan üç kazada hevâlarına tabi' 300'den mütecâviz tüfenk endâz ile derbend mezbûru siz ve mirmiran mumi ileyh kendi halinde mürur ederken tüfenk atıp bigayrı hak kurşun ile vurup katl eylediklerinden ma 'ada etba 'ından başka birkaç adamın dahi kimini katl ve kimini mecruh eylediklerin canib-i şer 'den keşf ve huccet ve mükzi ve Köyceğiz ve Taraça kadıları ve Manisa na'ibi ihbarlarıyla arz ve cümlelerin ulema ve suleha ve e'imme ve huteba ve ayarı muhzır ve sen ki muzır mumi ileyhsin vaki ' hâli ilâm eylediği ecilden bu fesad ve şekavete cesaret ve sa 'i bi'l-fesad olan mezkurları buldukları mahallere alâ iyi hal ele getirip emir ve şer 'le haklarında lazım gelen cezaların tertip ve ser mukata 'aların der devlet medârıma irsal eyleyip bu takrib ile kendi halinde olup şekâvette alakası olmayanların nüfus ve i 'raz ve emvaline ta 'arruzdan tevki olunmak babında ferman-ı âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî evâsıt-ı R sene 111 [4-13 Aralık 1699].

333/1154 Bir sûreti dahi ber vech-i arpalık Menteşe sancağına mutasarrıf olan Murad dame ikbaluhuya ve zikrolunan kazaların kadılarına yazılmıştır

333/1155 İçel'de Eşkîya Hareketleri

Ber vech-i arpalık Alanya sancağına mutasarrıf olan Mustafa dame ikbaluhuya hüküm ki

İçel sancağına tabi ' medine arzının ve nevahi kazalarının ulema ve suleha ve e'imme ve huteba ve re 'aya ve berayası sidde'i sa 'adetime arzuhal gönderip nevâhi kazasında sakin Yusuf ağa oğlu demekle ma 'ruf Seyit Yusuf Eşkîyadan olmakla bundan akdem hakkında tertib-i cezâ için defa 'atle evâmîr-i şerife sadır olmuşken mütekalibeden olmakla henüz ele girmedüğinden nâşi bu sene hevâsına tabi ' yedi sekiz yüz nefer piyade tüfenk endâz adam yazıp karyelerine konup bazılarını zincire urup ellişer ve yüzer kuruşların alıp ve kaftan behâ namıyla yirmişer ve otuzar kuruşların almadıkça kızların ahara tezvic ettirmeyip ve bazılarını yirmişer otuzar adam gönderip at ve katır ve sa'ir malların ahz ve koyun ve keçilerin sürdürüp sa 'i bi'l-fesad ve mazarü'l-nâs ve ibadullah yedinden ve lisanından her vechile münâdi olup

bir vechile geçinmeğe iktidarları olmadığını ilâm etmeleriyle sen ki mirmiran mumi ileyhsin husus-ı mezbûr için sen memur ve emirü'l- umerâ'i'l-kirâm ber vech-i arpalık içil sancağına mutasarrıf olan seyit Ahmed dame ikbâluhu dahi yanına memur ve tayin olunmakla imdi şerifem vardığı gibi mirmiran mumi ileyh haber gönderip bir münasip mahalde mülâki ve mezbûr Seyit Yusufu her ne tarikle olursa mu 'atab ve ittifakla bâyi hâl ahz ve kalebend ve şer 'an üzerine sabit ve zâhir olan mevâdı sicil ve hüccet derdevletmedârıma arz ve ilâm eylesen ki haber hakkında emr-i şerifem ne vechile sadır olursa mucib-i amel eyleye şöyleki şaki'i mezbûrlara gönderilmeyip kalebend olunmakta bana sülk zahir olursa bir türlü gadrın asifâ olunmayıp mes'ul ve mu 'atab olursun ahz ve kalebend etmeğın ona göre takyid ve ihtimam eylemek babında ferman-ı âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

İtlak olundu Fî evâ'il-C sene 112.

333/1156 İçel'de Eşkıya Hareketleri

Ber vech-i arpalık İçel sancağı mutasarrıfı olan Seyit Ahmed dâme ikbaluhuya hüküm ki İçel sancağına tabi ' medine'i arzın ve nevâhi kazalarının ulema ve suleha ve e'imme ve huteba ve re 'aya ve berayası sidde'i sa 'adetime arzuhal gönderip nevâhi kazasında sakın Yusuf ağa oğlu demekle ma 'ruf Seyit Yusuf eşkıyadan olmakla bundan akdem hakkında tertib-i cezâ için defa 'atle evâmir-i şerife sadır olmuşken mütekalibeden olmakla henüz ele girmediğinden nâşi bu sene hevâsına tabi ' yedi sekiz yüz nefer piyade tüfenk endâz adam yazıp karyelerine konup bazılarını zincire urup ellişer ve yüzer kuruşların alıp ve kaftan behâ namıyla yirmişer ve otuzar kuruşların almadıkça kızların ahara tezvic ettirmeyip ve bazılarına yirmişer otuzar adam gönderip at ve katır ve sa'ir malların ahz ve koyun ve keçilerin sürdürüp sa 'i bi'l-fesad ve mazarü'l-nâs ve ibadullah yedinden ve lisanından her vechile münâdi olup bir vechile geçinmeğe iktidarları olmadığını ilâm olunmakla husus-ı merkûm için emirü'l- umerâ'i'l-kirâm ber vech-i arpalık Alanya sancağına mutasarrıf olan Mustafa dame ikbâluhu memur olmakla sen ki mirmiran mumi ileyhsin sen dahi memur ve tayin olunmuşundur imdi mirmiran mumi ileyh tarafından sana haber vardığı gibi mezkur Seyit Yusufu her ne tarikle olursa mu'atab ve ittifakla bâyi hâl ahz ve kalebend ettirmekte mirmiran mumi ileyhin re'yi sav idindiğı üzere bezl-i makdur eylesen sen ki mirmiran mumiileyhsin re'yine muhalefet ile şaki'i merkume ele getirilip kalebend olunmakta tekasülün zahir olur ise bir türlü gadrın asifâ olunmayıp mes'ul ve mu 'atab olursun ona göre basiret ve intibâh ile hareket eylemek babında ferman-ı âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran

1700].

334/1157 İstanbul'daki Vakıflarla İlgili

İstanbul kadısına hüküm ki

Der 'saadetime mektup gönderip ashab-ı hayrâtan Çelebi bey vakfı müskilatından olup mahmiyye'î İstanbul'da Sarraçhane kurbunda vaki ' bir taraftan Monla Aşıkî vakfı olan dergâh ve bir taraftan Ali efendi vakfı ve bir taraftan Moytab Ta'ifesine mevkufl olan dergah bir taraftan tarik-i amm ve yine mahal mezkurda bir taraftan zikrolunan Moytab Ta'ifesine mevkufl olan dergah ve bir taraftan Firuz ağa vakfı ve bir taraftan müceddeden bina olunan medrese'î celile ve bir taraftan tarik-i amm ile mahdut 343 zira ' arsanın bi'l-fi 'il mütevellisi olan imam zade Mehmed bin Ahmed ve yine ashab-ı hayrattan müteveffa Firuz ağa vakfı müstekilatından olup mahalle'î mezkurda vaki ' bir taraftan ebâ hüve kubbe'î kebir vakfı ve bir taraftan medrese'î celil ve bir taraftan zikrolunan Çelebi bey paşa vakfı ve bir taraftan tarik-i amm ile mahdut 137.5 zira ' arsanın bi'l-fi 'il mütevellisi Ali bin osman nâm kimesne meclis-i şer 'e varıp düstûr-ı mükerrer müşir-i müfahham nizâmü'l- 'âlem nazım-ı münâzım vezir-i a 'zamım Hüseyin paşa edâmallahu te 'ala iclâluhunun emir kethüdası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ayân Mehmed bin Abdurrahman zide meciduhu müvekkil müşarünileyhin sülk-i mülkinde münselik olup Fenerkapısı dahilinde Çukur mahallede vaki ' iki taraftan Varanko nam zımmi menzili ve bir taraftan bazen tarik-i has ve bazen uncu menzili ve bazen Ali ağa tasarrufunda olan menzil ve bir taraftan tarik-i amm ile ve Mehmed bey ve Hasan efendi ve Ahmed Çelebi menzilleriyle mahdut müceddeden mimar olunan 4 bab mülk-i müttehlin odalarının 1402 zira arsası zikrolunan vakıf mezkuru arsalarında ekser ve evfer olup vakfeyn mezbûreteyn arsaları müşarun ileyhin bina eylediği medreseye müntakil olmakla mülkü olan menazil arsa ile teshile rağb olmalarıyla taraf-ı şer 'den katib-i âli ve hassa-i mahir ve mimar başı Hüseyin zide meciduhu ve hassa mimarlardan seyit Mustafa ve ebniyete sukuf-ı ahvâline vukuf-ı tâmi olan bi gayrı hak müslimin ile evlâd-ı vakfeyn mezkureyn arsaları üzerine varılıp keşf ve mesaha olundukta tûlen ve arzen bi hasbi terbi 'î cebeci Başî vakfı arsası 343 zira ' ve Firuz ağa vakfı arsası hesab mezbûr üzerine 137.5 zira ' cem 'an 520.5 zira ' olup ve zira 'ı 125 akçeden 62500 akçeye müsavi olduktan sonra mülkü olan menzil mezkurenin üzerine varılıp mesah olundukta arsası tûlen ve arzen bi hesab-ı terbi 'î Cebeci paşa vakfına bedel verilip 9 bab mülk-i menzilin arsası 832 zira ' olup zira 'ı seksener akçeden 66560 akçe ve üzerinde 9bab menzil semenlerini iki yük 15625'er akçe ve Firuz ağa vakfına bedel verilen 5 bab mülk-i menzilin arsası bi hesab-ı mezbur 570 zira ' olur zira 'ı seksener akçeden 45600 akçe üzerine beş bab menzil semenlerin 176015 akçeye mu 'adil olup vech-i meşruh üzere

zikrolunan menazil mezkura semenleri vakfi olan vakfeyn mezkureyn arsaları kıymetinden 4 yük 46240 akçe ziyade olduğundan ma 'ada cebeci başı vakfi arsasının elyevm ecr-i misli yevmi sekizer buçuk akçe ve bedel verilen mülk-i menazil arsasının ecr-i misli yevm-i dokuzar akçe ve Firuz ağa vakfi arsasının el-yevm ecr-i misli beşer akçe ve bedel verilen mülk-i menâzil arsası yevmi beş buçuk akçe olduğu numayan olup mülkü olan 14 bab menâzil arsaları vasi 'inde ve rağibette vakfeyn cihetlerinden vakfeyn merkumeyn arsalarında min külli'l-vucuh edhar ve ezir olduğunu ilam etmeleriyle İstanbul min külli'l-vucuh vakfa ola infa ' olduğun bildirip istibdal olunmak babında hükm-i hümayunum verilmek ricasına arz ettirmek ecilinden vech-i meşruh üzere istibdal olunmak için yazılmıştır. Fî evâsıt Z sene 1111 [30 Mayıs-8 Haziran 1700].

335/1158 Antakya'da Eşkıyaların Kalebend Edilmesi Hakkında

Adana beglerbegisi Mehmed dâme ikbâluhuya hüküm ki

Antakya kurbunda Bilan kazasında ahz ve kalebend olunan Kör Ali ve Uzun oğlu kara Ali ve Kara Hamza ve Şamut oğlu Mehmed ve Nalband Ali beşe demekle ma 'ruf şakiler hetik i'râz ve ızrar-ı ibâd adet-i müstemireleri olup sa'î'yi'l- fesat oldukları Haleb mütesellimi tarafından ilam olunmakla sen ki mirmirân mumi ileyhsin emr-i şerifim vusulünde zikrolunan şakilerin şer 'an üzerlerine sübut bulan mevad-ı sicil ve huccet ve ferman-ı hümayunum sadır olmadıkça itlâk olunmamak üzere kemakan muhkem kalebend ve hücetleriyle vaki ' hallerin sıhhati üzere der devletmedârıma arz ve ilâm eyleyesin ki ba 'dehu haklarında emr-i şerifim tevcihi sadır olur ise mazmun münifi ile amel ve hareket eylemek babında ferman-ı alişânım sadır olmuştur. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

335/1159 Kahireden Hamas Şerbetinin Getirilmesi Hakkında

Mısır valisi vezir Mehmed paşaya hüküm ki

Nefs-i teftiş-i hümayunum için Mısır Kahireden tabhı fermanım olup irsaliye hazinesinden mahsub olunacak hasıl şerbetten ma 'ada 20 kavanoz Hamas şerbetinin tabhı masarifi ve ücret-i sefine için irsaliye defterine tahrir olunan 25000 para mukabelesinde kavanoz mahlulünden yevmiye 72.5 para hıfz ve mukabelesinde hazine mande olunmak fermanım olunmuştur henüz hazine mande olmayıp yine irsaliye defterine mutasarrıf kayıt ve (silik) olunmakla mahsup olunmayıp aşağı varılmağın sen ki vezir müşarünileyhsin mukaddema fermanım olunduğu üzere mutasarrıf mahlulünden (silik) ve hazine mande edip baş muhasebe defterlerine kayıt olunmak üzere ilâm eylemek için bi'l-fi 'il baş defterdaran

olan el-Hâc Mustafa dame uluvvuhu ilâm etmekle vech-i meşruh üzere amel olunmak için yazılmıştır. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

335/1160 Karlili ve İnebahtı'da Eşkîyaların Zuhur Etmesi

Ağriboz muhafızı vezir İsmail paşaya hüküm ki

Karlili sancağında vaki ' olan kazalar ve İnebahtı sancağında vaki ' Yokori(?) ve Karareri ve Gerneş ve Badracık (?) kazaları güruhtan ve sa 'bü'l-murur mahallerde vaki ' olmakla hudut eşkıyası zuhur edip ibâdullahı su'ikast üzere oldukları ilam olunup def ' şer ve mazarratlarıyla ibadullahın temin ve tatmini mühim ve muktezi olmakla sen ki vezir muşarun ileyhsin bu husus için tarafından adam irsal ile mi olur ne yüzden münasip görülür ise zikrolunan kazaların muhafazası için mübaşir ve neferatı Müslümanlarda ma 'lumü'l-ahvâl ve müstakim kimesneler olmak üzere her bir kazada iktizasına göre sekban tutulup vakı 'ayn-ı iktizada birbirlerine imrad ve inayet eyleyip hudut Eşkîyasının avn-ı hakla def 'i şer ve mazarratlarından dergâh-ı vilayet ve ebnâ'i sebinin hıfz ve harasatları ile te'min ve tatminlerine bezl-i kudret etmelerine gereği gibi tenbih ve te'kid eylemek babında ferman-ı âlişânım sadır olmuştur. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

Ferman-ı vacibü'l-imtisalim mucibince amel oluna deyu hattı hümayun şevket mekurun varid olmuştur

336/1161 İskenderiye'de Eşkîya Hareketleri

Ber vech-i arpalık Dukakin ve Avlonya sancaklarına mutasarrıf olan Hüdaverdi dame ikbaluhuya hüküm ki

İskenderiye sakinlerinden olup bundan akdem haklarında ber vech-i vaki ' emr-i şerifim sadır olan Haydar ve karındaşı amel ve derziler kethüdası Hüseyin ve İbrahim Mustafa oldurki vaki ' ise sakinlerinden İbrahim ve Halil taraf-ı diyar kalesi kapudanı Zeynel nam şakiler ita 'at ve evâmir-i şer ' etmeyip katl-i nüfus ve fesat ve şekavet üzere oldukları bundan akdem arz ve muhızır ile ilâm olundukta sen ki mir miran mumi ileyhsin mezkurların belâd ve ibâd üzerinden def ' şer ' ve fesatlarçün sen memur ve ber vech-i arpalık İskenderiye sancağına mutasarrıf olan Adem ve İhsan sancağı mutasarrıfı Hâce Zade Eyup dame ikbaluhuma kapuları halkı ve sancaklarının alay beyileri ve za 'ima ve erbab-ı tımarı ve ocak zade ve darb ve harbe kadir iş erleri ile Volçitrin ve Dukakin ve Prizren ve Ohri sancaklarının umumen alaybeylikleri ve za 'ima ve erbab-ı tımarı ve ocak zade ve darbe ve harbe kadir iş erleri ve ol gün diyar-ı İskenderiye ve Podgoriçe ve Dizebeyan kaleleri zabıtları ve neferatı

ve ocakdarları dahi seninle ma'an tayin ve Hüseyin paşa zade İsmail zide meciduhu mübaşeretiyle şerefyaf'ta'î sudur olan evamir-i şerifem mucibince kale'î merkume kurbuna varılıp ve ferman-ı hümayunum olduğu üzere mezbûrlar ber vech-i vakıf şer' oldukta ita'at-i şer' şerif ve bi gayrı emr-i münif etmeyip ehl-i hizmette bir miktar adam ile yekdil ve Arnavut asabiyetinden gelmeyen ve sa'ir asân ile tecmi' ve tersiler kurup ve kurşun atıp muharebe ve mukateleye tasaddi eylediklerin sen ki mirmiran mumi ileyhsin sen ve Adem paşa mektûbunuz ile ve İskenderiye kadısı arz ve İskenderiye ve Ohri ve Ilısan ve Vulçitrin ve Dukakin ve Prizren sancaklarında olan kazaların bey ve beyzade ve ocak zade ve alaybeyileri ve za'ima ve erbab-ı tımar ve kale ağaları ve neferatı ve sair ahalişi muhızır birle ilam etmeleriyle istiğfa olundukta bir takım ita'at-ı saltanattan huruç edip ve bir mahalle müctemi' olup bazı kimesnelerin emval ve erzâkını garet ve şekavet ettiklerin taraf-ı saltanattan birkaç def'a ita'ata avdetleriçün emr-i âli irsal olunup şer' şerife ve ita'at-ı sultana davet olunmuşken mezbûrlar rücu' itmeyüb kalelerin terk etmeyeler kitalleri helal olur deyu fetevayı şerife verilmekle sen ki mirmiran mumi ileyhsin emr-i şerifim vusulünde Eşkîya mezkure if'al-i seniyyelerinde rücu' ve ita'at emr-i şerif etmeyip mukatele ve muharebeye tasaddi ile nefî ve fesatlarında henüz mısır ve müstemerler(?) ise fetevayı şerife mucibince seninle memur olan mirmiran ve sair asker ile üzerlerine varılıp muharebe ve mukatele edip alâ iyi hal cezâların tertip ve şer ve mazarratlarında ibadullahı tahliyeye bezl ve sa'î kudret eyleyip vaki' hali sıhhati üzere der devlet medarına arz ve ilam etmek babında yazılmıştır. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

Mezbûr Tatar Mehmed ve oğlu Mahmud itlak olunmuştur. Fî evasıt M 113

336/1162 Hurpişte'den(?) Eşkîyaların Sürgün Edilmesi

Hurpişte(?) kadısına hüküm ki

İftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allam Kapucu başlarından olup bazı husus için mübaşir tayin olunan Mehmed dame meciduhu sidde'î sa'adetime arzuhal mektup gönderip Hurpişte sakinlerinden Tatar Mehmed oğlu Mahmud ve kethüdası Mehmed ve Çelik Ahmed nâm kimesnelerden kaza ahalişi iştika ve mumi ileyh mübaşereti davaları görülmek üzere emr-i şerifim ısdar etmeleriyle mezbûrlar davayı şer' olundukta ita'at-i emr-i şerifim eyleyip hevasına tabi' erbab-ı tımardan Mahmud ve Mustafa ve Mehmed nam sipahiler ile yekdil ve 31 nefer sekban Eşkîyasıyla kendi hanesine kapanıp mumi ileyh dahi fetevayı şerife ve emr-i âli mucibince üzerine vardıkta muharebeye tasaddi eyleyip ve mezbûrların haklarında bundan akdem birkaç defa evâmir-i şerife sadır olup icrâyı hak olunmadığın haber

vermeleriyle ol babda hükm-i hümayunum verilmek ricasına arz etmeğin mezbûr Tatar Mehmed ve refikleri ve vilayetlerinden neyf olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

337/1163 Sipahiler Hakkında

Üsküdar'dan Anadolunun sağ kolu Halebe ve orta kolu Diyarbekire ve sol kolu Erzuruma varınca yol üzerinde vaki ' olan kadılara ve zikrolunan kazalarda vaki ' kethüdalara hüküm ki

İşbu sene'i mübarekede Bağdat dar-ı arad tarafından şekavet üzere olan arabân Eşkiyasının def'i mazaratlarıçün bundan akdem sipah ocağından beher nefere yevmi yedişer akçe terakki ile bin nefer terakkisi tahriri fermanım olup varid olan ferman-ı âlişanımla hala sipah ocağı baş kethüdası olan kıdvetü'l-emacid ve'l-ayan Ali kethüda zide meciduhu tahrirleriçün tayin olunup gönderilmişti tahrir olunan neferatından bazıları bu ana değin ağaları ve yüzbaşılıarı bayrağı altına müctemi ' olmayıp zira ' ve haraset bahanesiyle avk ve te'hir eyledikleri istima' olunmakla kethüdayı mumi ileyh marifetiyle tahrir olunan terkini neferat ağaları ve yüzbaşılıarı bayrağı altına cem' ve bir gün evvel memur oldukları mahalle azimet ve inayet-i aliyemde mevcut bulunmak için mücedded ferman-ı âlişânım sadır olmağın imdi siz ki kethudayerlerisiz sipah ve neferlerinden kaza ve karada sakın terakkisi tahrir olunan neferat ve ağaları ve yüzbaşılıarı bayrağı altına varıp müctemi ' ve haraset-i hümayunda bezl-i kudret eylemek üzere bir saat evvel mahalline irsal eylemekte herbiriniz takyid-i tam ve sa 'i ve ihtimam eyleyesiz ve siz ki tahrir olunan terakki neferatisiz memur olduğunuz üzere bayrağınız altına cem ' ve bir gün evvel ve bir saat mukaddem mahalline erişip hizmet-i aliyemde mevcut bulunmağa ziyade ihtimam eyleyesiz bundan sonra ihmal ve size sülkünüz istima olunur ise bir vechile gadr ve cevabınız asifa olunmayıp muhkem haklarından gelinmeğe mukarrer ve mütehakkık bilip ona göre hareket ve hilâfindan bigayet ifraz ve ictinab üzere olasız deyu bi'l-fi 'il sipahiler ağası olan iftiharü'l-emâcid ve'l-ayan el-Hâc İbrahim dame meciduhu tarafından mühürlü mektup verilmekle vech-i meşruh üzere amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

337/1164 Bir sûreti dahi Anadolunun sağ kolu Halebe ve orta kolu Diyarbekire ve sol kolu Erzuruma varınca vaki ' olan kadılara ve kethudayerlerine silahdar neferleriçün vech-i meşruh üzere yazılmıştır

337/1165 Hurpişte Eşkîya Hareketi

Selanik muhafızı vezir Hasan paşaya hüküm ki

İftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allam kapucu başlarından olup Kõrice kazası tarafına bazı hususlar için mübaşir tayin olunan Mehmed dame meciduhu sidde'î sa'adetime mektup gönderip Hurpişte kazası sakinlerinden Tatar Mehmed nam şakilere kaza ahalisi iştikâ ve mumi ileyh mübaşeretiyile davaları görûlmek üzere emr-i şerifim ısdar etmeleriyle davet-i şer' olundukta ita'at-i emir ve şer' etmeyip otuz nefer sekban Eşkîyası ile hanesine kapanıp muharebeye tasaddi etmekle icrâyı hak olunmakla ol babda hükm-i hümayunum ricasına arz etmeğın sen ki vezir müşarun ileyhsin mezbûr Tatar Mehmed hala yanında olduğunu mütehakkık olmakla bâyi hâl gönderilen mübaşire teslim ve kayıt bend ile asitane'î sa'adetime ihzar ettirmekte bigayet ihtimam eyleyip karar ettirmekte veyahut bir tarikle iğmaz-ı ayn olunmakta ızzar ve ictinab eylemek emrim olmuştur buyurdum ki. Fî evâ'il-i M sene 112 [18-27 Haziran 1700].

İtlak olunmuştur Fî evasıt-ı Ş sene 112.

337/1166 Of'ta Eşkîya Hareketi

Trabzon beglerbegisine ve Özi Kalesi dizdarına hüküm ki

Trabzon sancağının ulema ve suleha ve eimme ve huteba ve za'ima ve erbab-ı tımarı ve sair fukarası sidde'î saadetime muhzır gönderilip liva'î mezbûrada Of nahiyesinde hassa an karyede Ulak nam karye ve gayrıdan yirmi biner akçe ze'amete mutasarrıf olan Mustafa kendi halinde olmayıp şerir ve gammaz ve mazar eyleyesin vazı' fesat olup her gelen vasileri iki üç konak yerde karşılaşıp za'ima ve erbab-ı tımar ve re'aya neferatın gammaz ve herbirin birer tarikle tecrim ettirmeğı adet-i müstemiresi olmakla bundan akdem ze'ameti ahara verilmişken ıslah-ı nefis etmeyip yine bu takrib ile sahte arz ve muhzır birle ve ze'ameti kendine tevcih ettirdiklerinden gayrı adet-i müstemiresi üzere her biri ehl-i örf e amel ve birer bahane ile tecrim ettirip beyinlerinde ihtilale ba'is ve 1110 senesinde sabıkan Trabzon beylerbeyisinin kethüdasına Hasan nâm kimesne ile yekdil olmakla abaza sefiri bahanesiyle za'ima ve erbab-ı tımarı Sürmene ve Of ve Rize kazalarında beş ay miktarı mekes ettirip zikrolunan kazalardan bi gayrı hak devir namıyla re'aya fukarasının on bin kuruşların aldırıp bunun emsali zulüm ve te'addi ve tecavüzünün nihayeti olduğun bildirip ol babda hükm-i hümayunum verilmek ricasına muhzır eyledikleri ecilden mezbûr zalim ve şerir olup mukaddema dahi ze'ameti ahara verilip yine ıslah-ı nefis ettirmekle ıslah-ı nefis edince Ozi Kalesi'nde kalebend olunup ferman sadır olmadıkça itlak olunmamak emrim olmuştur

SONUÇ

111 Numaralı Mühimme Defteri XVII. yüzyılın sonu ve XVIII. yüzyılın başlarına denk gelmektedir. Bütün bu konulara bir bütün olarak bakıldığında, devletin genel anlamdaki durumunu yansıttığı görülmektedir. Divan-ı hümayunda ülkedeki çeşitli konularla alakalı kararlar verilirdi. Burada verilen kararların kaydedildiği defterlere mühimme defterleri denir. Mühimme defterleri içerisinde divan-ı hümayundan taşradaki yöneticilere ve kadılarına bununla birlikte yabancı hükümdarlara gönderilen mektuplar da bulunmaktadır. Divan-ı hümayunun idarî, iktisadî ve askerî meselelerin görüşülerek karara bağlandığı her türlü davet veya şikâyet gibi farklı görevleri vardı.

Çalışılan defterde 168-337 numaralı sayfaların değerlendirilmesi ve transkripi yapılmıştır. Defterde dikkat çeken birçok konu vardır. Okuduğumuz belgelerde eşkıyalık, yeniçerilik iddasında olanların faaliyetleri, asker olduğunu söyleyip halka zulüm etme, vergilerin toplanmasına engel olma, vergileri zamanında vermeme, yol kesme, ev basıp kız kaçırma, tecavüz, hırsızlık, isyan, vakfa ait olan yerde adam yaralama, gayrimüslimin evinde içki buldurmasına izin verilmesi gibi durumlar tesbit edilmiştir. Bunun yanında Mekke ve Medine'deki tamire ihtiyacı olan yerlerin tamir edilmesi, hacıların yol güvenliğinin sağlanması, basılan altınların ayarı hakkında, kilise ve manastır tamirleri, sahte belge düzenleme, adam yaralama, küfür ve gayriahlaki olaylar tesbit edilmiştir. Defterdeki konular genel olarak eşkıya olaylarıyla ilgilidir. Yapılan çalışmada bazı mahallelerde gayrimüslimler ile Müslümanların birlikte yaşadığı anlaşılmaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere farklı dine mensup insanlar bir arada yaşayabiliyorlar. Osmanlı Devleti çok uluslu bir yapıya sahiptir fakat buna rağmen her zaman adaleti tesis etmiştir. Halkın huzur ve refah içinde yaşaması için mahkemelere çok önem vermiştir.

Divanı hümayuna isteyen herkesin başvurma hakkı vardı bu konuda müslim ve gayrimüslim ayırt edilmezdi. Nitekim kilise ve manastır tamirleriyle ilgili hükümlerde papaz veya bölgede yaşayan gayrimüslim halk tarafından divana başvurulduğu görülmektedir. Toplum nazarında ahlaka aykırı bir durum söz konusu olduğu zaman mahalledeki herkes olaydan sorumlu tutulurdu. Defterde bununla ilgili örneklere rastlanmıştır. Ayrıca problemi çözmek için mahallede yaşayan halk tarafından divana şikâyet edilmiştir. Toplumun huzurunu bozan kim olursa yaşadığı yerde istenmemekte ve bu kişiler divandan çıkan kararla başka yerlere sürgün edilmiştir. Osmanlı Devleti ülke içine veya ülke dışına sürgün ettiği bilinmektedir. Fakat defterde sürgünlerin genel anlamda ülke içine olduğu anlaşılmaktadır.

Sürgün yerleri Bursa ve Bozcaada olmuştur.

Çalışması yapılan defter, dönemin siyasi, askerî, idarî ve sosyal konular ile ilgili bilgi vermektedir. Osmanlı Devleti bu dönemde özellikle eşkıyala ilgili çok uğraşmıştır. Genel anlamda eşkıya olaylarının çoğu Akdeniz bölgesinde gerçekleşmiştir. Özellikle Bazı Yörüklerin bu dönemde başıboş davrandığı görülmektedir ve eşkıyalık yaparak halka zulüm ettikleri anlaşılmaktadır. Devlet yakalanan eşkıyaların cezasını açık bir şekilde vermiştir. Genel olarak kalebend yani kale hapsi verilirken sürgün edilenler de olmuştur. Bazılarının ise başlarının kesilmesi emri hükümlerde alenen yazılmıştır.

KAYNAKÇA

Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Mühimme Defterleri (MHM.d): 111.

1734-1735 Osmanlı –İran Savaşı Mühimme Defteri, (Yayına Hazırlayan: Kemal Erkan), Çamlıca Basım Yayın, 1. Baskı, İstanbul 2011.

3 Numaralı Mühimme Defteri (966-976/1558-1560), Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., Ankara 1993.

7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569), Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., Ankara 1998.

Mühimme Defteri 44, (Yayına Hazırlayan: Mehmet Ali Ünal), Akademi Kitabevi, İzmir 1995.

Afyoncu, Erhan, *Sorularla Osmanlı İmparatorluğu*, Yeditepe Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul 2014.

Ahışhalı, Recep, “Reisülküttab”, *DİA*, C.34, İstanbul 2007, ss. 546-549.

Akdağ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası “Celali İsyanları”*, Cem Yayınevi Yayınları, İstanbul 1995.

Akman, Mehmet, “Kilise ve Havraların İslam-Osmanlı Hukuk Tarihindeki Yeri” *İlam Araştırma Dergisi*. C. I, S. 2, 1996, ss. 133-144.

Akman, Mehmet, “Örf: Osmanlı Devleti’nde”, *DİA*, C.34, İstanbul 2007, ss.93-94.

Alkan, Mustafa, “Osmanlı Devletinde Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, (Editör: Tufan Gündüz), 4. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara 2016, ss. 17-85.

Aydın, Bilgin, *Osmanlı Bürokrasisinde Divan-ı Hümayun Defter Formlarının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi (XV-XVI.Yüzyıl)*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Entitüsü, İstanbul 2003.

Aydın, Mehmet, “Kilise” *DİA*, C. 26, Ankara 2002, ss. 11-14.

Bardakoğlu, Ali, “Had”, *DİA*, C. 14, İstanbul 1996. ss. 547-521.

Bardakoğlu, Ali, Eşkîya”, *DİA*, C. 12, İstanbul 1995, ss. 463-466.

Barkan, Ömer Lütfi, , “ Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskan ve Kolonizasyon Metodu Olarak Sürgünler”, *İÜİFM*, C. XV, S. 1-4, Ankara 1953. s.s. 55-78.

- Barkey, Karen, *Eşkîyalar ve Devlet Osmanlı Tarzı Devlet Merkezileşmesi*, (Çev. Zeynep Altok), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 1999.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul 2010.
- Başoğlu, Tuncay, “Tazir”, *DİA*, C. 40, İstanbul 2011, ss. 198-202.
- Bebek, Adil, “Ceza”, *DİA*, C. 7, İstanbul 1993, ss. 469-470.
- Bokurt, Nebi, “Fuhuş” *DİA*, C. 13, İstanbul 1996, ss. 209-211.
- Boynukalın, Mehmet, “Suç”, *DİA*, C.37, İstanbul 2009, ss. 435-457.
- Bulut, Fatma, “Osmanlıdan Cumhuriyete Tehlikeli Bir Miras: Frengi” *Tarih Okulu*, S. III, 2009, ss. 109-123.
- Dağcı, Şamil, Kısas” *DİA*, C.25, İstanbul 2002, ss. 488-495.
- Daşcıoğlu, Kemal, “Sürgün: Osmanlılarda” *DİA*, C. 38, İstanbul 2010, ss. 167-169.
- David, Geza, “ XVI. Yüzyılda Osmanlı- Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri” *Tarih Dergisi*, S. 53(2011 / 1), İstanbul 2012, ss. 295-349.
- Emecen, Feridun M., “ Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkam-ı Miri, Ahkam-ı Kuyud-ı Mühimme ve Ahkam-ı Şikayet”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.3, S.5, 2005, ss. 107-139.
- Emecen, Feridun M., *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan Devlet ve Toplum*, Timaş Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2011.
- Erim, Neşe, “Osmanlı İmparatorluğunda Kalebendlik Cezası Ve Suçların Sınıflandırılması Üzerine Bir Deneme” *Osmanlı Araştırmaları IV*, İstanbul 1984. s.s. 79-88.
- Esen, Hüseyin, “Zina” *DİA*, C. 44, İstanbul 2013, ss. 440-444.
- Faroqı, Surayıya, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir? Kaynaklara Giriş*, (Çev. Zeynep Altok),Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2003.
- Gökbilgin, M. Tayyib, *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*, Enderun Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 1992.
- Göyünç, Nejat, “Defter”, *DİA*, C.9, İstanbul 1994, ss.88-90.
- Günay, Ramazan , “ Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkam Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi” , *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 17, 2013, ss. 9-29.
- Gürkan, Salime Leyla , “Manastır” *DİA*, C. 27, Ankara 2003, ss. 558-560.
- Halaçoğlu, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 7.Baskı, Ankara 2014.
- İlgürel, Mücteba, “Eşkîya: Osmanlılar’da Eşkîya Hareketleri”, *DİA*, C. 12, İstanbul 1995, s.s. 466-469.

- İlgürel, Mücteba, “Levent”, *DİA*, C. 27, İstanbul 2005, ss. 149-151.
- İnalcık, Halil, “Kanunname”, *DİA*, C. 24, İstanbul 2001, ss. 333-337.
- İnalcık, Halil, Osmanlı Hukukuna Giriş, *AÜSBED*, C.13, S.12, Ankara 1958, ss. 102-126.
- İnalcık, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, 22. Baskı, İstanbul 2016.
- İnalcık, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, 24. Baskı, İstanbul 2017.
- İnalcık, Halil, *Osmanlı’ Devlet, Hukuk ve Adalet*, Kronik Kitap, 6. Baskı, İstanbul 2017.
- İnalcık, Halil, *Osmanlı’ Devlet, Hukuk ve Adalet*, Kronik Kitap, 3. Baskı, İstanbul 2016.
- İpşirli, Mehmet, “Beylikçi”, *DİA*, C. 6, İstanbul 1992, ss. 78-79.
- İşbilir, Ömer, “Kalebend” *DİA*, C. Ek-2, İstanbul 2016, ss. 5-7.
- Kavaklı Kundakçı, Sibel “Mahalle Baskısı Bağlamında Osmanlı Taşrasında Cinsel Suçlar (1642-1650)” *Karadeniz Araştırmaları XIV*, 2017, ss. 153-170.
- Kılıç, Mustafa, “ Osmanlı Tarih Araştırmalarında Mühimme Defterinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri” , *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. VII / 2, Sivas 2003, ss. 249- 260.
- Kıvrım, İsmail, “Osmanlı Mahallesinde Gündelik Hayat 17. Yüzyılda Gaziantep Örneği” *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, ss. 231-255.
- Koyuncu, Aşkın, “Osmanlı Devleti’nde Kilise ve Havra Politikasına Yeni Bir Bakış: Çanakkale Örneği” *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*, S. 16, 2014, ss. 35-87.
- Köse, Saffet, *Çağdaş İhtiyaçlar ve İslâm Hukuku*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2004.
- Kurt, Yılmaz, *Osmanlıca Dersleri 2*, Akçağ Yayınları, 6. Baskı, Ankara 2011.
- Kütükoğlu, Mübahat S., “ Mühimme Defteri ”, *DİA*, C. 31, 2006, ss. 520-523.
- Kütükoğlu, Mübahat S., *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Kubbealtı Neşriyatı Yay. İstanbul 1994.
- Muallim Naci, *Lugat-ı Naci*, (Haz. Ahmet Kartal), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2009.
- Mumcu, Ahmet, “Dîvân-ı Hümayun”, *DİA*, C. 9, İstanbul 1994, ss. 430-432.
- Mumcu, Ahmet, *Divan-ı Hümayun*, Phoenix Yayınevi, ,Ankara 2007.
- Olgun, Hakan, “Kilise Defterleri ‘ne Göre İstanbul’da Gayrimüslim Cemaatlerin Dini Ve Sosyal Görünümü: Üç Numaralı Kilise Defteri Örneği” *Dinsel ve Kültürel Farklılıkların Birarada Yaşaması: İstanbul Tecrübesi*, (Editörler: Mehmet Fatih Arslan-Muhammed Veysel Bilici) İstanbul 2010, ss. 223-233.

- Özcan, Abdulkadir, “Rikâb”, *DİA*, C. 35, İstanbul 2008, ss. 110-111.
- Özcan, Abdulkadir, “Sekban” *DİA*, C. 36, İstanbul 2005, s.s. 326-328.Özen, Şükrü, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları –Tespitler- Problemler-Teklifler-*, (Ed. Ali Akyıldız), *İSAM*, Yayın no:391, İstanbul 2006, ss. 97-116.
- Öztürk, Levent, “Kilise” *DİA*, C. 26, Ankara 2002, ss. 14-16.
- Özönlü, Emine Erdoğan, “ Mühimme Defterlerine Göre XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı –Kırım Hanlığı İlişkileri”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 27, 2010, ss. 489-503.
- Pekak M. Sacit, “Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Gayrimüslim Vatandaşların İmar Faaliyetleri ve Mustafa Paşa ” *Bilig*, S. 51, Ankara 2009, ss. 171-204.
- Sabev, Orlin, “Ahlakın Arka Sokakları 18.Yüzyıl Osmanlı İstanbul’unda Fuhuş ve Ceza” *Osmanlı İstanbulu IV*, (Orhan Salih), IV. Uluslararası Osmanlı İstanbulu Sempozyumu Bildirileri, (Editörler: Feridun M. Emecen, Ali Akyıldız, Emrah Safa Gürkan), Gök Matbaacılık, İstanbul 2016.
- Sarıcaoğlu, Fikret, “Divanı-ı Hümayun’un Kronolojik Toplanma ve Merasim Günleri (1153-1210/ 1740-1795)”, *Osmanlı Araştırmaları*, İstanbul 2007, ss. 87-143.
- Sertoğlu, Midhat, *Muhteva Bakımından Başvekâlet Arşivi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1955.
- Soyer, Emel, *XVII. yy. Osmanlı Divan Bürokrasisi’ndeki Değişimlerin Bir Örneği Olarak Mühimme Defterleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.
- Tayşi, Mehmet Serhan, “Feyzullah Efendi, Seyyid” *DİA*, C.12, İstanbul 1995, ss. 527-528.
- Temelkuran, Tevfik, “Divan-ı Hümayun Mühimme Kalemî”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, S. 6, İstanbul 1975 ss. 129–169.
- Türcan, Talip, “Sürgün” *DİA*, C. 38, İstanbul 2010, ss. 164-166.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 3. Baskı Ankara 1988.
- Yetkin, Aydın, “Divan-ı Hümayûn”, *JASSS*, S. 5, Ekim 2012, ss. 353-390.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Recep Temel			
Doğum Yeri:	Bayburt			
Doğum Tarihi:	01.10.1994			
Medeni Durumu:	Bekar			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Darıca Köyü İlk Öğretim Okulu		Darıca Köyü	2005
Ortaöğretim	Bahir Necati Sorguç Yatılı Bölge İlköğretim Okulu		Bayburt	2008
Lise	Bayburt Lisesi	Eşit Ağırlık	Bayburt	2012
Lisans	Artvin Çoruh Üniversitesi	Tarih	Artvin	2017
Yüksek Lisans	Artvin Çoruh Üniversitesi	Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı	Artvin	2019
İş Deneyimi:	Customer Management Center- Çağrı merkezi Müşteri Temsilcisi Bayburt			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:				
e-posta	temelrecep2@gmail.com			
Yayınlarıım:				